

Bundel – Commissie Leefomgeving van 18 maart 2024

Agenda bijlagen

spreektijdverdeling commissies – 3,5 uur

Agenda Commissie Leefomgeving

Complete beantwoording Technische vragen commissie Leefomgeving 18-03-2024

verslag commissie Leefomgeving 18 maart 2024

- 1 Opening en mededelingen
- 2 18:15 – Inspreekhalfuur
- 3 Vaststellen agenda, verslag, lijst moties, lijst toezeggingen en strategische agenda
2024-03-18_Commissie Leefomgeving_Agenda (4)
Concept-verslag commissie Leefomgeving 15-02-2024
Openstaande moties commissie Leefomgeving 18-03-2024
Openstaande toezeggingen commissie Leefomgeving 18-03-2024
Beschikking SPUK (bijlage bij openstaande toezeggingen 18-03-2024, ag.p. 3)
Strategische agenda commissie Leefomgeving 18 maart 2024
- 4 B-agenda Gezondheid, Milieu, Voorzieningen, Cultuur en Sport
- 4.a 18:45 – Discussienota PvdA – Een gezonde leefomgeving voor alle Noord-Hollanders
Behandelaarsvoorstel:
De commissieleden kunnen met elkaar en gedeputeerde bijgaande discussienota van indiener de heer Wagelaar (PvdA) bespreken.
Discussienota PvdA – Een gezonde leefomgeving voor alle Noord-Hollanders
- 4.b 19:15 – Afdoeningsvoorstel motie M113-2023 Stop met houtige biomassa
Toelichting:
Tijdens de vergadering van Provinciale Staten van 2 oktober 2023 hebben PS de motie “Provinciale Staten trekt een grens: Stop met houtige biomassa!” aangenomen. Met deze motie verzochten PS het college de mogelijkheden te onderzoeken om toekomstige vergunningen voor biomassacentrales met houtige biomassa te verbieden. Met deze brief informeert het college PS over de reactie op de motie en verzoekt PS de motie hiermee als afgedaan te beschouwen.
Behandelaarsvoorstel:
De commissieleden kunnen met elkaar en gedeputeerde bijgaande brief bespreken.
De commissie wordt specifiek gevraagd of M113-2023 kan worden afgedaan.
Dossier 14449 voorblad
Brief aan PS over behandeling motie Provinciale Staten trekt een grens – Stop met houtige biomassa (M113-2023)
M113-2023 AANGENOMEN
- 4.c 20:00 – C- naar B-verzoek CDA/D66: ag.p. 11a. Afronding Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (B-agenda Landelijk Gebied 11-03-2024, C-agenda Bestuur 15-02-2024 en Leefomgeving 18-03-2024)
Toelichting:
De instelling van het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (EHDF) in 2020 was gericht op het verzachten van de negatieve effecten van de Coronapandemie. Deze reserve is toen tijdelijk ingesteld en 2023 was het laatste jaar. In de brief worden Provinciale Staten geïnformeerd over de stand van zaken en de afwikkeling van de lopende maatregelen.
Behandelaarsvoorstel:
De brief is als C-stuk aan de commissie Leefomgeving aangeboden. De heer Heijnen (CDA) en de heer Kanik (D66) hebben gezamenlijk bijgaand agenderingsverzoek ingediend om de brief ter bespreking op de B-agenda te plaatsen. De commissieleden kunnen met elkaar en gedeputeerde in gesprek gaan over dit onderwerp.
Dossier 14351 voorblad.pdf
Brief aan PS over afronding Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds en afdoen motie M187-2022
Tabel Afronding motie 42 november 2023
C naar B verzoek Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (ag.p. 11a)
- 5 Rondvraag gedeputeerde Olthof (Gezondheid, Milieu, Voorzieningen, Cultuur en Sport)
Rondvraag PvdD over docu Staal
- 6 B-agenda Klimaat en Energie
- 6.a 20:30 – Discussienota JA21 – Realistische doelen in de energietransitie

Behandelveorstel:

De commissieleden kunnen met elkaar en gedeputeerde bijgaande discussienota van indiener de heer Van den Berg (JA21) bespreken.

2024-03-08 – Discussienota JA 21 – Realistische doelen in de energietransitie

Bijlage: Brief aan PS over gunning aanbesteding Publieke Oplaainfrastructuur MRA-E (C-agenda Ruimte 11-03-2024)

- 6.b 21:00 – C- naar B-verzoek GL/PvdA: ag.p. 10d. Klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede (C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)

Toelichting:

GS informeren PS door middel van een brief over de provinciale inzet op klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede.

Behandelveorstel:

De brief is als C-stuk aangeboden. Statenlid Van der Waart (GL) en de heer Karar (PvdA) hebben gezamenlijk bijgaand agenderingsverzoek ingediend om de brief ter bespreking op de B-agenda te plaatsen. De commissieleden kunnen met elkaar en gedeputeerde in gesprek gaan over dit onderwerp.

Dossier 14834 voorblad

Brief aan PS over inzet provincie Noord-Holland klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede

TNO – Energiearmoede in Noord-Holland

240318_10d agenderingsverzoek GL PvdA commissie LO

- 7 Rondvraag gedeputeerde Kocken (Klimaat en Energie)

- 8 Sluiting

- 9 C-agenda Gezondheid en Milieu

- 9.a Gezondheid en Milieu: NSL Monitoringsrapportage 2023 (C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)
De NSL Monitoringsrapportage 2023 van het RIVM brengt de Nederlandse luchtkwaliteit in kaart over het jaar 2022, met name langs wegen en nabij veehouderijen. De rapportage wordt opgesteld door het RIVM (in opdracht van het Rijk) en richt zich op de componenten stikstofdioxide (NO₂) en fijnstof (PM₁₀, PM_{2,5}). Uit de monitoringsronde blijkt dat wordt voldaan aan de huidige grenswaarden voor deze componenten. De verwachting is dat de luchtkwaliteit de komende jaren verder verbetert doordat verkeer, industrie en veehouderijen minder stikstofdioxide en fijnstof uitstoten.

Dossier 14677 voorblad

Brief aan PS over resultaten Monitoringsrapportage NSL 2023

Samenvatting resultaten NSL Monitoringsrapportage 2023

- 9.b Milieu: Uitvoeringsregeling subsidie opruimen drugsafval 2024 (C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)

Geduceerden van drugsafval kunnen een subsidie aanvragen voor een bijdrage in de kosten van het opruimen hiervan. De afhandeling van subsidieaanvragen wordt landelijk gedaan door BIJ12. Het landelijke budget is niet geheel besteed en kan beschikbaar worden gesteld voor geduceerden in provincies wiens plafond reeds is bereikt. Om dit mogelijk te maken verhoogt GS het subsidieplafond voor 2023.

Met de ingang van de Omgevingswet per 1 januari 2024 dienen enkele definities in de tekst van de subsidieregeling aangepast te worden. Er verandert niets aan de voorwaarden en werking van de regeling.

Dossier 14629 voorblad

Brief aan PS over verruiming subsidieregeling opruimen drugsafval 2021-2024

- 9.c Leefomgeving: Ingekomen brief Rli inzake publicatie advies 'Goed gefundeerd' (C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)

Ingekomen brief Rli inzake publicatie advies 'Goed gefundeerd' _Geredigeerd

- 9.d IPO: BAC verslag Ruimte en Leefomgeving – 6/7 december 2023 (C-agenda Ruimte 15-04-2024 en C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)

20240229 BAC R&L 1.2.2 Conceptverslag BAC RenL Tweedaagse 6 en 7 december 2023

- 10 C-agenda Klimaat en Energie

- 10.a Energie/Klimaat: Brief Min.EZK informeren terinzagelegging cNRD pVAWOZ (C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)

Begeleidende mail Brief Min.EZK informeren terinzagelegging cNRD pVAWOZ (2031-2040)_Geredigeerd

230219 brief terinzagelegging cNRD aan gem. raadsleden –definitief–

- 10.b Energie/Klimaat: Ingekomen nieuwsbrief VAWOZ Wind op zee – februari (C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)

Ingekomen Nieuwsbrief VAWOZ Wind op Zee – februari

- 10.c Economie/Water/Natuur/Energie: Voortgang datacenterstrategie 2022–2024 (C-agenda Cie. Bestuur 18 maart 2024, tevens Cie. Landelijk gebied 11–03–2024/Cie. Leefomgeving 18–03–2024)
Provinciale Staten worden geïnformeerd over de voortgang van de Datacenterstrategie 2022–2024 door middel van bijgaande brief
Dossier 14748 voorblad
Brief aan PS over voortgang datacenterstrategie 2022–2024
Richtlijn vestigingsvoorwaarden
- 10.d NAAR B-AGENDA (6b): Klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede (C-agenda Leefomgeving 18–03–2024)
- 10.e Energie/RO: Brief wethouder Groot Wassink over windpark Noorder IJ-plas (C-agenda Leefomgeving –leidend– 18–03–2024 en Ruimte 15–04–2024)
Begeleidende mail brief wethouder Groot Wassink over windpark Noorder IJ-plas
2024–03–07 Brief wethouder Groot Wassink over windpark Noorder IJ-plas
- 10.f IPO: BAC verslag Klimaat & Energie – 28 september 2023 (C-agenda Leefomgeving 18–03–2024)
231130 1b0 Concept verslag BAC KenE 230928
- 10.g IPO: BAC verslag Klimaat & Energie – 30 november 2023 (C-agenda Leefomgeving 18–03–2024)
240229 1b0 Conceptverslag BAC KenE 30112023
- 11 C-agenda Voorzieningen, Cultuur en Sport
- 11.a NAAR B-AGENDA (4c): Cultureel Erfgoed/Economie/Energie/Voorzieningen, Cultuur en Sport:
Afronding Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (B-agenda Landelijk Gebied 11–03–2024, C-agenda Bestuur 15–02–2024 en Leefomgeving 18–03–2024)
- 11.b Cultuur: Voordracht regionaal museum in de BIS 2025–2028 (C-agenda Leefomgeving 18–03–2024)
De staatssecretaris van OCW heeft elke provincie gevraagd om een museum voor te dragen voor subsidiering in de landelijke basisinfrastructuur 2025–2028. Gedeputeerde Staten hebben besloten hiervoor het Frans Hals Museum voor te dragen dat samen met het Amsterdam Museum en het Stedelijk Museum Alkmaar met 'De Jonge Lichting' een vernieuwend publieksplan ontwikkelt voor jongeren die niet snel in aanraking komen met cultuur.
Dossier 14782 voorblad
Brief aan PS over museumvoordracht OCW BIS 2025–2028
- 12 C-agenda Algemeen
- 12.a MRA: Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht – editie 79 (C-agenda alle commissies 11 maart en 18 maart 2024)
Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht – editie 79

Spreekijdverdeling commissies – 3,5 uur
versie april 2023

De tijd loopt ook bij het interrumpen van mede-commissieleden en GS.

Ordevoorstellen, vragen aan sprekers, beantwoorden van interrupties en rondvraagpunten tellen niet mee voor de spreekijd.

Verdeling per Fractie	Zetels	Cie 3,5 uur
BBB	8	13 min. (5+8)
VVD	8	13 min. (5+8)
PvdA	7	12 min. (5+7)
GroenLinks	7	12 min. (5+7)
D66	4	9 min. (5+4)
PvdD	4	9 min. (5+4)
JA21	3	8 min. (5+3)
PVV	3	8 min. (5+3)
VOLT	2	7 min. (5+2)
CDA	2	7 min. (5+2)
Forum voor Democratie	2	7 min. (5+2)
SP	2	7 min. (5+2)
50PLUS	2	7 min. (5+2)
ChristenUnie	1	6 min. (5+1)
GS (25%)		<i>42 min.</i>

Provincie Noord-Holland

Agenda Commissie Leefomgeving

Datum 18-03-2024

Tijd 18:15 – 21:30

Locatie Statenzaal

Voorzitter Tessa van Wijnen

Toelichting De commissievergadering vindt in hybride vorm plaats, is openbaar en online live te volgen via <https://noord-holland.stateninformatie.nl>. De vergadering is toegankelijk voor publiek. Het is mogelijk om in te spreken in de vergadering. Dat kan fysiek of digitaal op punten die ter bespreking staan geagendeerd (A- en B-agenda) of tijdens het inspreekhalftuur op andere punten die tot het werkgebied van de commissie Leefomgeving behoren. **Voor het inspreken dient u zich aan te melden. Dat kan tot 15.00 uur op de voorafgaande werkdag (vrijdag 15 maart 2024) bij commissieadviseur Mariëtte van Boheemen:** commissieleefomgeving@noord-holland.nl. U kunt ook vooraf een bijdrage mailen.

Let op: alle genoemde tijden bij de afzonderlijke agendapunten zijn richttijden. Indien er geen of een beperkt aantal aanmeldingen zijn voor het inspreekhalftuur zullen de agendapunten vanaf punt 3 ca. 30 minuten eerder beginnen.

1 **Opening en mededelingen**

2 **Inspreekhalftuur**

18:15

3 **Vaststellen agenda, verslag, lijst moties, lijst toezeggingen en strategische agenda**

4 **B-agenda Gezondheid, Milieu, Voorzieningen, Cultuur en Sport**

4.a **Discussienota PvdA – Een gezonde leefomgeving voor alle Noord-Hollanders**

18:45

Behandelaanbod:

De commissieleden kunnen met elkaar en gedeputeerde bijgaande discussienota van indiener de heer Wagelaar (PvdA) bespreken.

4.b **Afdoeningsaanbod motie M113-2023 Stop met houtige biomassa**

19:15

Toelichting:

Tijdens de vergadering van Provinciale Staten van 2 oktober 2023 hebben PS

de motie “Provinciale Staten trekt een grens: Stop met houtige biomassa!” aangenomen. Met deze motie verzochten PS het college de mogelijkheden te onderzoeken om toekomstige vergunningen voor biomassacentrales met houtige biomassa te verbieden. Met deze brief informeert het college PS over de reactie op de motie en verzoekt PS de motie hiermee als afgedaan te beschouwen.

Behandelaar:

De commissieleden kunnen met elkaar en gedeputeerde bijgaande brief bespreken.

De commissie wordt specifiek gevraagd of M113-2023 kan worden afgedaan.

4.c **C- naar B-verzoek CDA/D66: ag.p. 11a. Afronding Economisch Herstel- en**
20:00 **Duurzaamheidsfonds (B-agenda Landelijk Gebied 11-03-2024, C-agenda**
 Bestuur 15-02-2024 en Leefomgeving 18-03-2024)

Toelichting:

De instelling van het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (EHDF) in 2020 was gericht op het verzachten van de negatieve effecten van de Coronapandemie. Deze reserve is toen tijdelijk ingesteld en 2023 was het laatste jaar. In de brief worden Provinciale Staten geïnformeerd over de stand van zaken en de afwikkeling van de lopende maatregelen.

Behandelaar:

De brief is als C-stuk aan de commissie Leefomgeving aangeboden. De heer Heijnen (CDA) en de heer Kanik (D66) hebben gezamenlijk bijgaand agenderingsverzoek ingediend om de brief ter bespreking op de B-agenda te plaatsen. De commissieleden kunnen met elkaar en gedeputeerde in gesprek gaan over dit onderwerp.

5 **Rondvraag gedeputeerde Olthof (Gezondheid, Milieu, Voorzieningen, Cultuur**
 en Sport)

6 **B-agenda Klimaat en Energie**

6.a **Discussienota JA21 – Realistische doelen in de energietransitie**

20:30 Behandelaar:

De commissieleden kunnen met elkaar en gedeputeerde bijgaande discussienota van indiener de heer Van den Berg (JA21) bespreken.

6.b C- naar B-verzoek GL/PvdA: ag.p. 10d. Klimaatrechtvaardigheid en
21:00 energiearmoede (C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)

Toelichting:

GS informeren PS door middel van een brief over de provinciale inzet op klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede.

Behandelvoorstel:

De brief is als C-stuk aangeboden. Statenlid Van der Waart (GL) en de heer Karar (PvdA) hebben gezamenlijk bijgaand agenderingsverzoek ingediend om de brief ter bespreking op de B-agenda te plaatsen. De commissieleden kunnen met elkaar en gedeputeerde in gesprek gaan over dit onderwerp.

7 **Rondvraag gedeputeerde Kocken (Klimaat en Energie)**

8 **Sluiting**

9 **C-agenda Gezondheid en Milieu**

9.a **Gezondheid en Milieu: NSL Monitoringsrapportage 2023 (C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)**

De NSL Monitoringsrapportage 2023 van het RIVM brengt de Nederlandse luchtkwaliteit in kaart over het jaar 2022, met name langs wegen en nabij veehouderijen. De rapportage wordt opgesteld door het RIVM (in opdracht van het Rijk) en richt zich op de componenten stikstofdioxide (NO₂) en fijnstof (PM₁₀, PM_{2,5}). Uit de monitoringsronde blijkt dat wordt voldaan aan de huidige grenswaarden voor deze componenten. De verwachting is dat de luchtkwaliteit de komende jaren verder verbetert doordat verkeer, industrie en veehouderijen minder stikstofdioxide en fijnstof uitstoten.

9.b **Milieu: Uitvoeringsregeling subsidie opruimen drugsafval 2024 (C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)**

Geduceerden van drugsafval kunnen een subsidie aanvragen voor een bijdrage in de kosten van het opruimen hiervan. De afhandeling van subsidieaanvragen wordt landelijk gedaan door BIJ12. Het landelijke budget is niet geheel besteed en kan beschikbaar worden gesteld voor geduceerden in provincies wiens plafond reeds is bereikt. Om dit mogelijk te maken verhoogt GS het subsidieplafond voor 2023.

Met de ingang van de Omgevingswet per 1 januari 2024 dienen enkele

definities in de tekst van de subsidieregeling aangepast te worden. Er verandert niets aan de voorwaarden en werking van de regeling.

- 9.c **Leefomgeving: Ingekomen brief Rli inzake publicatie advies 'Goed gefundeerd' (C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)**
- 9.d **IPO: BAC verslag Ruimte en Leefomgeving – 6/7 december 2023 (C-agenda Ruimte 15-04-2024 en C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)**
- 10 **C-agenda Klimaat en Energie**
- 10.a **Energie/Klimaat: Brief Min.EZK informeren terinzagelegging cNRD pVAWOZ (C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)**
- 10.b **Energie/Klimaat: Ingekomen nieuwsbrief VAWOZ Wind op zee – februari (C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)**
- 10.c **Economie/Water/Natuur/Energie: Voortgang datacenterstrategie 2022-2024 (C-agenda Cie. Bestuur 18 maart 2024, tevens Cie. Landelijk gebied 11-03-2024/Cie. Leefomgeving 18-03-2024)**
Provinciale Staten worden geïnformeerd over de voortgang van de Datacenterstrategie 2022-2024 door middel van bijgaande brief
- 10.d **NAAR B-AGENDA (6b): Klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede (C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)**
- 10.e **Energie/RO: Brief wethouder Groot Wassink over windpark Noorder IJ-plas (C-agenda Leefomgeving –leidend– 18-03-2024 en Ruimte 15-04-2024)**
- 10.f **IPO: BAC verslag Klimaat & Energie – 28 september 2023 (C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)**
- 10.g **IPO: BAC verslag Klimaat & Energie – 30 november 2023 (C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)**
- 11 **C-agenda Voorzieningen, Cultuur en Sport**
- 11.a **NAAR B-AGENDA (4c): Cultureel Erfgoed/Economie/Energie/Voorzieningen, Cultuur en Sport: Afronding Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (B-**

agenda Landelijk Gebied 11-03-2024, C-agenda Bestuur 15-02-2024 en
Leefomgeving 18-03-2024)

**11.b Cultuur: Voordracht regionaal museum in de BIS 2025-2028 (C-agenda
Leefomgeving 18-03-2024)**

De staatssecretaris van OCW heeft elke provincie gevraagd om een museum voor te dragen voor subsidiering in de landelijke basisinfrastructuur 2025-2028. Gedeputeerde Staten hebben besloten hiervoor het Frans Hals Museum voor te dragen dat samen met het Amsterdam Museum en het Stedelijk Museum Alkmaar met 'De Jonge Lichting' een vernieuwend publieksplan ontwikkelt voor jongeren die niet snel in aanraking komen met cultuur.

12 C-agenda Algemeen

**12.a MRA: Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht – editie 79 (C-agenda
alle commissies 11 maart en 18 maart 2024)**

Technische vragen commissie Leefomgeving 18-03-2024

nr	Partij en indiener	Punt	PFH	Onderwerp	Vraag	Antwoord
1	Daniël van den Berg – JA21	10.e	Kocken	Windpark Noorder IJ-Plas	Zijn de technische aspecten uit de bijgevoegde brief van de wethouder Duurzaamheid, Energietransitie en Circulaire economie, in deze de heer Rutger Groot Wassink, bekend bij de provincie Noord-Holland? 1 (raadsinformatie.nl)	Ja.
2	Daniël van den Berg – JA21	10.e	Kocken	Windpark Noorder IJ-Plas	In de brief valt het volgende te lezen: Tevens heeft het college op 30 januari 2024 ingestemd met het voorschieten van een bedrag van € 212.000,- (excl. BTW) voor het reserveren van een locatie (een zogenaamd 'veld') in het onderstation Oostzaan. Het reserveren van dit veld is noodzakelijk in verband met de aangekondigde congestie in het gebied. Met deze reservering wordt de aansluiting van de toekomstige windturbines veiliggesteld. a. Klopt het dat de bouw of eventuele bouw van de windturbines bij de Noorder IJ-plas zal leiden tot extra gebruik, in de vorm van een zogenaamd 'veld', in het onderstation Oostzaan?	Bij Liander krijgen alle aansluitingen >2MVA een eigen kabel en veld op het dichtstbijzijnde verdeelstation (onderstation). Een veld kan gezien worden als een soort stopcontact. Vanwege de omvang van de aansluiting voor de windmolens is hiervoor inderdaad een zogenaamd veld nodig op onderstation Oostzaan. Met betrekking tot het aantal beschikbare velden op onderstation Oostzaan verwacht Liander geen problemen/beperkingen. Het aantal beschikbare velden (aansluitmogelijkheden) staat los van de beschikbare transportcapaciteit op het elektriciteitsnet. De congestie waarover veel gesproken wordt in Amsterdam en Noord- Holland heeft betrekking op de transportcapaciteit van het net en niet de aansluitmogelijkheden (velden).
3	Daniël van den Berg – JA21	10.e	Kocken	Windpark Noorder IJ-Plas	Klopt het dat eerdere conclusies van de omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied stel dat de bouw van windturbines níét zou bijdragen aan netcongestie?	De netcongestie in dit deel van Noord-Holland heeft betrekking op de levering van elektriciteit aan afnemers en niet de teruglevering van elektriciteit aan het net vanuit opwek. De bouw van windturbines draagt daarom

Technische vragen commissie Leefomgeving 18-03-2024

nr	Partij en indiener	Punt	PFH	Onderwerp	Vraag	Antwoord
						<p>inderdaad niet bij aan de netcongestie maar kan deze juist helpen verlichten.</p> <p>Overigens is het voor de maakbaarheid van het net belangrijk dat Liander tijdig kan inspelen op ontwikkelingen in vraag en aanbod. Dat betekent dat grote ontwikkelingen in vraag en aanbod tijdig met Liander moeten worden gedeeld.</p>
4	Daniël van den Berg – JA21	10.e	Kocken	Windpark Noorder IJ-Plas	<p>Wat is de grote van een zogenaamd 'veld'? Vertaalt dat zich in een aansluitwaarde? Zo nee, hoe dan wel?</p> <p>Zo ja, op wat voor vermogen/aansluitwaarde worden de windturbines aangesloten? Graag een uitsplitsing in 1, 2 en 3 windturbines á 5MW.</p>	<p>Liander heeft deze technische vraag als volgt beantwoord: De aansluitwaarde van een veld op een spanning van 10kV -dit wordt de spanning van het MS-net aangesloten op Oostzaan- is over het algemeen 10MVA.</p>
5	Daniël van den Berg – JA21	10.e	Kocken	Windpark Noorder IJ-Plas	<p>Dient er tevens een veld gereserveerd te worden wanneer er een Zon-PV installatie op het water van de Noorder IJ-plas zou worden geplaatst, groter dan een vermogen van 15 kWp (kilowattpiek)?</p> <p>Zo ja, hoe groot zou een zogenaamd 'veld' zijn bij een vermogen van 15 kWp</p>	<p>Liander heeft deze technische vraag als volgt beantwoord: Nee alleen als een aansluiting voor zon groter is dan 2.000kWp is een eigen veld op een onderstation nodig. Door zon en wind te combineren op 1 aansluiting zou het gebruik van de aansluiting geoptimaliseerd kunnen worden.</p>
6	Daniël van den	10.e	Kocken	Windpark Noorder IJ-Plas	<p>Heeft de reservering van een zogenoemd veld zodanig impact dat hierdoor andere activiteiten technisch beperkt worden?</p>	<p>Liander heeft deze technische vraag als volgt beantwoord: Nee.</p>

Technische vragen commissie Leefomgeving 18-03-2024

nr	Partij en indiener	Punt	PFH	Onderwerp	Vraag	Antwoord
7	Berg – JA21					
	Paulien Edixhoven - PvdD	4.b.	Olthof	Afdoeningsvoorstel motie M113-2023 Stop de houtige biomassa	De gemeenten Amsterdam, Almere en Diemen en de provincie Noord-Holland en Flevoland en Vattenfall zijn inmiddels verenigd in een stuurgroep en gestart met een gezamenlijk traject om mogelijke alternatieve warmtebronnen in kaart te brengen. Onder regie van gemeente Amsterdam is onderzoeksbureau CE Delft begonnen met het onderzoek naar alternatieve warmtebronnen. Het rapport wordt naar verwachting in maart opgeleverd. a. Is dit rapport al opgeleverd en kan het aan de commissie worden gestuurd?	Het rapport is nog niet afgerond de verwachting is april, we zullen u hierover informeren.
8	Paulien Edixhoven - PvdD	9.a.	Olthof	Gezondheid en Milieu: NSL Monitoringsrapportage 2023 (C-agenda Gezondheid en Milieu)	Blz. 2: Wanneer is de rapportage Schone Lucht Akkoord 2023 (SLA) beschikbaar?	Publicatie is uitgesteld door het RIVM. Een nieuwe publicatiedatum is op dit moment (13 maart 2024) nog niet bekend.
9	Paulien Edixhoven - PvdD	9.a.	Olthof	Gezondheid en Milieu: NSL Monitoringsrapportage 2023 (C-agenda Gezondheid en Milieu)	Blz. 4: Ter plaatse van een klein stuk provinciale weg van 200 meter bij Velsen is er sprake van overschrijding van normen voor PM10 (zowel de etmaalnorm als de jaarnorm). Het betreft dezelfde locatie (de Noordersluisweg aan de noordkant van het sluzencomplex bij Tata Steel) waar voorgaande monitoringsjaren een overschrijding van de normen is	Op dit rekenpunt zijn de afgelopen jaren de volgende jaargemiddelde concentraties PM10 berekend (bron www.CIMLK.nl): 2020: 41,7 µg/m3 2021: 45,1 µg/m3 2022: 44,7 µg/m3

Technische vragen commissie Leefomgeving 18-03-2024

nr	Partij en indiener	Punt	PFH	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					<p>berekend.</p> <p>Met hoeveel is deze overschrijding dan precies toegenomen?</p>	<p>Actuele wettelijke grenswaarden voor de jaargemiddelde concentratie PM10 is: 40 µg/m³</p>
10	Paulien Edixhoven - PvdD	10.d.	Kocken	Klimaat/Energie: Klimaatrechtvaardigheid en energie armoede (C-agenda Leefomgeving)	<p>Welke concrete maatregelen neemt de provincie Noord-Holland om de toegankelijkheid en een gelijk speelveld te bevorderen als het gaat om de belemmering bij complexe procedures van subsidies en duurzaamheidsleningen bij bewoners?</p>	<p>Naast regelingen, hebben we momenteel een traject met TNO georganiseerd waarin we kijken naar hoe wij onze rol, instrumentarium, financiën en kennis nog meer in kunnen zetten om het lokale eigendom van energieprojecten in de provincie te bevorderen. Daarom vragen wij een rapport met concrete aanbevelingen hoe de provincie zich in kan zetten het lokale eigendom te bevorderen en obstakels voor energiegemeenschappen en bewoners kunnen wegnemen. Deze aanbevelingen worden uiteengezet op financieel, economisch en juridisch gebied. Daarbij wordt aangegeven wat de inschatting is qua kosten, tijdsbestek en effectiviteit. Dit wordt o.a. bekeken aan de hand van een benchmark met andere provincies en/of bestaand onderzoek. Wij zullen dit rapport uiteraard aan jullie doen komen, met een overzicht van acties waar wij mee aan de slag gaan.</p> <p>Op het gebied van energiearmoede, het Servicepunt Duurzame Energie ondersteunt gemeenten met dit soort vragen en wordt gefinancierd door de provincie Noord-Holland. In de meesten gevallen doen inwoners aanvragen voor subsidies en leningen bij gemeenten. Het</p>

Technische vragen commissie Leefomgeving 18-03-2024

nr	Partij en indiener	Punt	PFH	Onderwerp	Vraag	Antwoord
						SPDE denkt mee hoe deze bekend en toegankelijk bij inwoners zijn. Een voorbeeld hiervan zijn energieloketten waar hulp wordt geboden met informatie, advies en aanvragen.
11	Paulien Edixhoven - PvdD	10.d.	Kocken	Klimaat/Energie: Klimaatrechtvaardigheid en energie armoede (C-agenda Leefomgeving)	Wanneer wordt het toetsingskader om het beleid te evalueren op klimaatrechtvaardigheid wat TNO in opdracht van de provincie opstelt gedeeld met PS?	Het onderzoek dat TNO in opdracht van de provincie uit zal voeren en gericht is op de evaluatie van klimaatrechtvaardigheid in provinciaal beleid is nu nog in de planfase en zal in de komende maanden uitgevoerd worden. In de planning van het onderzoek worden de resultaten van het onderzoek in oktober 2024 opgeleverd. Hierna zullen de resultaten direct met PS gedeeld worden.
12	Paulien Edixhoven - PvdD	10.d.	Kocken	Klimaat/Energie: Klimaatrechtvaardigheid en energie armoede (C-agenda Leefomgeving)	Op welke wijze worden inwoners bereikt die niet digitaal vaardig zijn (zie Appendix extra ondersteuning energie armoede in Noord-Holland SPDE)? Er worden met name online activiteiten en informatiesessies aangeboden.	Het SPDE is een organisatie die ondersteuning biedt aan gemeenten. Zij zijn zelden in direct contact met inwoners. Zij gaan er vanuit dat digitaal het beste medium is om ambtenaren van gemeenten te benaderen. Wel is er binnen het advies van het SPDE aandacht voor doelgroepen die lastig te bereiken zijn. Hier is een leerkring moeilijk te bereiken doelgroepen voor in het leven geroepen. Voorbeelden hiervan van initiatieven binnen gemeenten zijn informatievoorziening bij buurthuizen, voedselbanken en oudere verenigingen.
13	Bas de Wit - VVD	4b	Olthof	Afdoeningsvoorstel motie M113-2023 Stop de houtige biomassa	Hoe heeft het college vastgesteld dat er geen lopende initiatieven zijn inzake de ontwikkeling van houtige biomassa in Noord-Holland? Is er bijvoorbeeld een telefonische rondgang gedaan langs investeerders in	Wij hebben regelmatig contact met diverse investeerders in energieopwekking en daaruit hebben wij geen signalen ontvangen over lopende of voorgenomen initiatieven.

Technische vragen commissie Leefomgeving 18-03-2024

nr	Partij en indiener	Punt	PFH	Onderwerp	Vraag	Antwoord
14	Bas de Wit – VVD	4.b	Olthof	Afdoeningsvoorstel motie M113-2023 Stop de houtige biomassa	<p>energieopwekking? Wij hebben daar graag een beeld bij.</p> <p>Op basis van de duurzaamheidseisen van Nederland en Europa plus het ontbreken van een subsidieregeling stelt het college dat er geen zicht is dat er nieuwe initiatieven voor houtige biomassa worden gestart.</p> <p>Daarover de volgende vragen:</p> <p>a) Mogen wij hieruit concluderen dat de duurzaamheidseisen kostenverhogend werken in de businesscase van houtige biomassa (en dus initiatief minder aantrekkelijk maken)?</p> <p>b) En tevens dat een subsidie in de huidige businesscase voor houtige biomassa dus nodig is om tot een rendabele exploitatie te komen?</p> <p>c) In welke mate heeft de verandering van de energieprijzen (verkoopprijs voor eventuele initiatiefnemer) invloed op de businesscase (als in: als de potentiële verkoopprijs van energie uit houtige biomassa stijgt), wanneer is een exploitatie dan wel rendabel te maken zonder subsidie?</p>	<p>a. Voor alle typen biomassa geldt dat het gebruik ervan tenminste moet leiden tot een vastgesteld minimum percentage broeikasgasemissiereductie in vergelijking met een fossiele referentie. Daarnaast geldt voor alle typen biomassa dat de handelsketen moet voldoen aan bepaalde eisen. Voor biomassa gelden tevens eisen die betrekking hebben op het duurzaam beheer van bossen en het minimaliseren van de risico's op niet-duurzame productie. Om aan deze eisen te voldoen zullen bedrijven maatregelen moeten nemen die tot extra kostenverhogende investeringen leiden.</p> <p>b. Ja, er is subsidie nodig, maar dat heeft ook deels te maken met de hoge kosten van de bouw van de installatie zelf (investeringskosten).</p> <p>c. De energieprijzen heeft invloed op de businesscase maar is onderdeel van een complexe balans van vele factoren, wat ook nog eens situatie afhankelijk is. Wat is de warmtevraag? Wat is de beschikbaarheid van de biomassa? Wat zijn de transportafstanden voor de levering van brandstof en warmte? Hoe groot is de installatie, zijn er nog andere warmtebronnen? Enzovoort.</p> <p>Elke situatie vergt een eigen berekening en is het dus moeilijk in zijn algemeenheid te bepalen wanneer een</p>

Technische vragen commissie Leefomgeving 18-03-2024

nr	Partij en indiener	Punt	PFH	Onderwerp	Vraag	Antwoord
						exploitatie wel rendabel is. Tot nu toe is gebleken dat de kosten hoger zijn dan de baten zonder subsidie.

Verslag concept

Commissie Leefomgeving

Datum commissievergadering	:	18 maart 2024
Commissievoorzitter	:	T. van Wijnen
Commissieadviseur	:	Mw. M. van Boheemen
Telefoonnummer/e-mail	:	023-514 46 28 / boheemenm@noord-holland.nl

Aanwezig:

Commissievoorzitter	:	T. van Wijnen
Commissieadviseur	:	Mw. M. van Boheemen
Leden van de commissie	:	BBB dhr. P. Teeuwen, dhr. V. Valk VVD dhr. N. Roosendaal, dhr. B. de Wit GroenLinks P. Laport (p.t.), N. van der Waart (p.t.), B. Balucu Wouters D66 dhr. A. Kanik, dhr. W. van der Heijden PvdA dhr. A. Karar, dhr. T. Wagelaar JA21 dhr. D. van den Berg, mw. K. Uiterwijk CDA mw. R. Engels, dhr. D. Heijnen FvD mw. C. Middelkoop PvdD mw. M. van Aesch, dhr. M. Hanou PVV dhr. R. van Tiggelen, mw. R. Hazenberg SP dhr. M. Dijkzen, mw. H. Bouhleh-Lascaris CU dhr. M. Klein, mw. Y. Buit 50PLUS dhr. H. Stulemeijer, dhr. S. Faassen Volt mw. J. Schneemann, mw. B. van den Bogaerde
Gedeputeerden	:	R. Kocken (GroenLinks)
Afwezig:	:	dhr. J. Olthof (PvdA)
		<i>(Met bericht van verhindering)</i>
Notulist	:	mw. A. Smakman (Notuleerservice Nederland)

Agenda

- 5 1 Opening en mededelingen
- 2 Inspreekhalfuur
- 3 Vaststellen agenda, verslag, lijst moties en lijst toezeggingen en Strategische Agenda
- 4 B-agenda Gezondheid, Milieu, Voorzieningen, Cultuur en Sport
- 4.a Discussienota PvdA – Een gezonde leefomgeving voor alle Noord-Hollanders
- 10 4.b Afdoeningsvoorstel motie M113-2023 Stop met houtige biomassa
- 4.c C- naar B-verzoek CDA/D66: ag.p. 11.a Afronding Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (B-agenda Landelijk Gebied 11-03-2024, C-agenda Bestuur 15-02-2024 en Leefomgeving 18-03-2024)

Pagina 2

	5	<u>Rondvraag gedeputeerde Olthof (Gezondheid, Milieu, Voorzieningen, Cultuur en Sport)</u>
15	6	<u>B-agenda Klimaat en Energie</u>
	6.a	Discussienota JA21 – Realistische doelen in de energietransitie
	6.b	C- naar B-verzoek GroenLinks/PvdA: ag.p. 10.d Klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede (C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)
	7	<u>Rondvraag gedeputeerde Kocken (Klimaat en Energie)</u>
20	8	<u>Sluiting</u>

1 Opening en mededelingen

De **voorzitter** opent de vergadering om 18.15 uur en heet de aanwezigen, belangstellenden en de kijkers thuis van harte welkom.

25

Mededelingen

- Er is een quorum vastgesteld.
- Gedeputeerde Olthof is in Californië en zal tijdens deze vergadering worden vervangen door gedeputeerde Kocken.
- 30 • Er hebben zich voorafgaand aan deze commissievergadering geen sprekers aangemeld.
- Voorafgaand aan de vergadering is er een rondvraag ingediend door Partij voor de Dieren over Tata Steel en er is een rondvraag ingediend door de SP over Asbest Paviljoenslaan 3.
- De technische vragen zijn aan de algemene agendabijlagen toegevoegd.
- De spreektijd is vastgesteld op 3,5 uur.
- 35 • Er is een procesbrief over Tata Steel ontvangen en toegevoegd aan de ingekomen stukken. Deze brief kon niet tijdig worden geagendeerd en zal daarom voor de volgende vergadering van 22 april bij de C-stukken worden opgenomen.
- De voorzitter attendeert de aanwezigen op agendapunt 10.b, betreffende de nieuwsbrief over de laatste ontwikkelingen in het programma Verbindingen Aanlanding Wind op Zee (pVAWOZ), georganiseerd door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Er zijn
- 40 informatieavonden gepland, en voor diegenen die daar niet bij kunnen zijn, biedt het ministerie de mogelijkheid om deel te nemen aan een webinar op 19 maart 2024 van 19.30 tot 21.00 uur. De aanmeldlink voor dit webinar is te vinden in de nieuwsbrief.
- Tot slot maakt de voorzitter de commissie attent op de bustour voor zonne- en windenergie
- 45 op land, de warmtetransitie en de energie-infrastructuur, die plaatsvindt op 21 juni van 9.30 tot 14.00 uur. Belangstellenden worden uitgenodigd zich hiervoor aan te melden.

2 Inspreekhalfuur

50

Er hebben zich voorafgaand aan de vergadering geen sprekers aangemeld.

3 Vaststellen agenda, verslag, lijst moties en lijst toezeggingen en Strategische Agenda

55

De **voorzitter** constateert dat de agenda, het verslag van de commissievergadering Leefomgeving van 15 februari 2024, de lijsten moties en toezeggingen, en de Strategische Agenda ongewijzigd zijn vastgesteld.

60

4 B-agenda Gezondheid, Milieu, Voorzieningen, Cultuur en Sport

4.a Discussienota PvdA – Een gezonde leefomgeving voor alle Noord-Hollanders

Toelichting:

65 *De commissieleden kunnen met elkaar en gedeputeerde bijgaande discussienota van indiener de heer Wagelaar (PvdA) bespreken.*

De heer **Wagelaar** (PvdA) presenteert de Discussienota "Een gezonde leefomgeving voor alle Noord-Hollanders". Hij benadrukt het belang van gezondheid als het meest fundamentele aspect van iemands leven, wijzend op de aanzienlijke gezondheidsverschillen als een vorm van ongelijkheid die minder aandacht krijgt. Deze ongelijkheden in gezonde levensjaren worden gezien als een complex probleem, een resultaat van opeenstapeling van verschillende vormen van ongelijkheid. De heer Wagelaar stelt dat er mogelijkheden zijn om deze gezondheidsverschillen te verkleinen, waarbij een brede inzet van alle bestuurslagen noodzakelijk is. De provincie heeft volgens hem een cruciale rol in het aanpakken van deze problematiek door de leefomgeving te verbeteren, wat invloed heeft op bijna alle provinciale taken zoals het stimuleren van fietsgebruik, natuurontwikkeling en toezicht op de industrie. Hij haalt het voorbeeld aan van de provincie Noord-Brabant, die streeft naar drie extra gezonde levensjaren voor haar inwoners door alle beleidsprogramma's op gezondheidsverschillen af te stemmen. De heer Wagelaar erkent dat de provincie het probleem niet alleen kan oplossen maar wel een significante bijdrage kan leveren. Hij benadrukt dat in Noord-Holland de focus specifiek moet liggen op de groepen waarin gezondheid achterblijft, in tegenstelling tot de bredere aanpak van Noord-Brabant. Het doel is om ongelijk te investeren in het realiseren van gelijke gezondheid voor diegenen die nu gezonde levensjaren mislopen. Hij is benieuwd naar de visie van de commissie op deze aanpak.

85

Eerste termijn commissie

De heer **Roosendaal** (VVD) reageert positief op de discussienota van de Partij van de Arbeid en ziet het als een goede start voor het ontwikkelen van een langetermijnvisie op volksgezondheid in de provincie. Hij stelt voor om met een inventarisatie te beginnen, gebaseerd op de aanbevelingen van het RIVM en de Gezondheidsraad, en zich te focussen op provinciale taken. Dit met als doel om volgend jaar een kadervisie voor de volksgezondheid te kunnen presenteren in de Staten. De heer Roosendaal benadrukt het belang van het meten van impact en vraagt hoe de provincie bij kan dragen aan onderwerpen zoals schone lucht, het beperken van PFAS-verspreiding, geluidsoverlast van windmolens en Schiphol, en het creëren van een beweegvriendelijke omgeving.

95

Voor de ontwikkeling van de visie benadrukt hij het belang van inzicht in gezondheidsschade, de impact op levensverwachting en gezonde jaren, en de verantwoordelijkheden op het gebied van gezondheid. Hij stelt de vraag in hoeverre de provincie zelf investeert in gezondheidsverbetering en op welke terreinen, of dat er juist eisen gesteld worden aan bedrijven, gemeenten en de Rijksoverheid. Handhaving van WHO- en EU-normen ziet hij als een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

100

De heer Roosendaal spreekt ook over het belang van preventie en recreatief groen, en stelt voor om normen te ontwikkelen voor de hoeveelheid groen op loop- en fietsafstand van woonkernen. Hij ziet een speciale rol voor de provincie in het verbinden van recreatief groen over gemeentegrenzen heen, bijvoorbeeld door het aanleggen van veilige en aantrekkelijke wandel- en fietspaden, en wijst op de Amsterdamse Scheggen als een voorbeeld waar de provincie een specifieke rol kan spelen in het optimaliseren van het gebruik van recreatief groen.

110

De heer **Van Tiggelen** (PVV) spreekt zijn waardering uit voor de inspanningen van de heer Wagelaar met betrekking tot de discussienota en benadrukt het belang van een gezonde leefomgeving voor burgers, een punt waarover algemene consensus lijkt te bestaan. Hij wijst op

115 positieve ontwikkelingen zoals de toegenomen levensverwachting sinds 1900, mede dankzij een
schonere omgeving, verbeterde verbrandingsmotoren en vooruitgang in de geneeskunde.
Tegelijkertijd merkt hij op dat volledige gelijkheid onbereikbaar is, gezien de fysieke impact van
zwaar lichamelijk werk op de gezondheid.

120 De heer Van Tiggelen stelt dat het focussen op de meest kwetsbare regio's, zoals
industriegebieden, interessant kan zijn, maar benadrukt ook dat het huidige provinciale beleid
niet altijd bijdraagt aan het welzijn van burgers. Hij uit kritiek op wat hij ziet als samenleving
ontwrichtende transities, waaronder de energietransitie, die leiden tot hoge energierekeningen.
Niet door externe factoren zoals oorlogen, maar door binnenlandse belastingen. Hij verwijst naar
125 langdurige kritiek op de energietransitie ondersteunt, en geeft aan dat het overbrengen van deze
boodschap een uitdaging blijft, maar hij blijft hoopvol voor de toekomst.

De heer **Heijnen** (CDA) bedankt de Partij van de Arbeid voor deze discussienota over een zeer
relevant thema en spreekt zijn steun uit voor het toevoegen van leefbaarheid, voorzieningen en
130 gezondheid aan het provinciale takenpakket. Hij merkt op dat de provinciale rol op dit gebied al
jaren te beperkt is, wat ook blijkt uit activiteiten van andere provincies. Hij staat volledig achter
het initiatief om gezondheidsverschillen op te nemen in het provinciale beleid.

135 Tegelijkertijd uit de heer Heijnen enkele kritische kanttekeningen bij de discussienota, met name
de focus op de gemiddelde levensduur, waarbij gezondheid een breder begrip is dat ook sociale
en mentale aspecten omvat. Volgens hem is het essentieel om een breed gezondheidsbegrip te
hanteren, dat verder gaat dan alleen lichamelijke gezondheid en ook aspecten zoals
werkgelegenheid, inkomen en geluk omvat.

140 Het CDA stelt voor om te beginnen met een analyse van indicatoren voor lichamelijke, sociale en
mentale gezondheid per gebied om vervolgens te identificeren welke gebieden negatief afwijken
en daar gerichte maatregelen op te nemen. Dit kan variëren van het stimuleren van meer
beweging, het bieden van meer voorzieningen, het verbeteren van woningen, het toevoegen van
meer groen tot het zorgen voor schonere lucht, afhankelijk van de specifieke uitdagingen van elk
145 gebied. Het uiteindelijke doel is om iedereen in Noord-Holland een goede levenskwaliteit te
bieden.

De heer **Hanou** (PvdD) bedankt collega Wagelaar voor het initiatief en spreekt zijn tevredenheid
uit over de opmerkingen van de heer Roosendaal betreffende het bewegen in recreatiegebieden.
150 Hij benadrukt het belang van het onderscheid tussen natuur en recreatiegebieden, waarbij hij
voorstelt om de natuur te behouden voor wat het is en de recreatiegebieden specifiek te
gebruiken voor recreatieve doeleinden zoals bewegen.

De heer **Van der Heijden** (D66) vraagt of de heer Hanou zich bewust is van het feit dat de meeste
155 recreatieschappen in hun provincie óf deel uitmaken van het NNN (Nationaal Natuurnetwerk) óf
aangewezen zijn als een Natura 2000-gebied.

De heer **Hanou** (PvdD) is daarmee bekend.

160 De heer **Van der Heijden** (D66) vervolgt zijn punt door te vragen waarom de Partij voor de Dieren uitnodigt om in recreatieschappen te recreëren en niet in natuurgebieden, aangezien beide soorten gebieden vergelijkbaar zijn.

De heer **Hanou** (PvdD) reageert op de heer Van der Heijden door aan te geven dat er ook natuur
165 bestaat buiten de recreatiegebieden en dat het niet de bedoeling is dat mensen door deze gebieden gaan struinen. Hij benadrukt daarmee het onderscheid tussen recreatiegebieden en andere natuurgebieden, waarbij de laatste niet primair bedoeld zijn voor recreatieve activiteiten.

De heer Hanou reflecteert vervolgens op het onderzoek van het PBL (Planbureau voor de
170 Leefomgeving) dat aantoonde dat twintig procent van de minst gezonde Nederlanders woont op de twintig procent minst gezonde plekken. Hij benadrukt dat de locatie waar ongezonde mensen wonen niet noodzakelijkerwijs de oorzaak ervan is, een punt dat ook door de heer Roosendaal werd aangestipt. De heer Hanou pleit ervoor niet alleen te focussen op specifieke groepen of locaties, maar de verbinding tussen beide te zoeken.

175 Op de vraag van de heer Wagelaar of gezondheidsverschillen brede aandacht verdienen binnen het provinciale beleid, antwoordt hij bevestigend. De heer Hanou benadrukt verder het belang van het onderzoeken van de relatie tussen de oorzaak van gezondheidsproblemen en de plekken waar deze voorkomen, met specifieke verwijzing naar gebieden rond Schiphol en Tata Steel waar
180 gezondheidsproblemen significant hoger liggen vanwege blootstelling aan schadelijke stoffen. Hij sluit zich aan bij de opmerkingen van de heer Heijnen over het belang van een brede benadering van gezondheid, die verder gaat dan alleen de fysieke aspecten. Tot slot beaamt Hanou de stelling van de heer Wagelaar over het ongelijk investeren voor ongelijke gezondheid, om zo te streven naar gelijkheid op het gebied van gezondheid.

185 De heer **Valk** (BBB) bedankt de heer Wagelaar voor de discussienota over een gezonde leefomgeving voor alle Noord-Hollanders. Hij vraagt zich echter af of deze discussie op dit moment gepast is, gezien de ambitie reeds onderdeel is van het coalitieakkoord dat mede door de PvdA is ondertekend. De BBB is van mening dat Gedeputeerde Staten de ruimte moeten krijgen
190 om de plannen verder te ontwikkelen. De heer Valk wijst op de complexiteit van de discussie, zoals ook door de heer Wagelaar aangegeven, die spreekt over de noodzaak van geografische en inhoudelijke verbreding en de veelzijdige bijdragen aan gezondheidsongelijkheid. Hij stelt aan de heer Wagelaar de vraag of hij zich bewust is dat dit initiatief mogelijk vertraging kan opleveren voor de realisatie van de gestelde doelen.

195 De heer **Van der Heijden** (D66) uit zijn dank aan de heer Wagelaar voor het initiëren van de discussie over gezondheid en benadrukt het belang van een brede benadering van dit onderwerp. Hij herinnert eraan dat D66 veel waarde hecht aan de kerntaken van de provincie en dat het stuk vanuit dit perspectief is beoordeeld. Met de ervaringen uit de coronaperiode in gedachten en de
200 ondertekening van het Sportakkoord door bijna alle partijen, ziet D66 de noodzaak om de leefomgeving beweegvriendelijker te maken. De heer Van der Heijden stelt voor om meer ambitie te tonen in de ontwikkeling van doorfietsroutes om zo het fietsgebruik te stimuleren.

Als Brabander spreekt het voorbeeld van Noord-Brabant hem aan, en hij vindt het idee van een
205 strategisch integraal gezondheidsbeleid interessant. Echter, hij benadrukt dat dergelijk beleid vooral gericht moet zijn op de plaatsen waar dit het meest nodig is, binnen de grenzen van de

beleidsterreinen van de provincie, zonder daarbij op de stoel van andere overheden te gaan zitten. D66 steunt het idee van ongelijk investeren om gelijke gezondheidskansen te creëren.

210 De heer **Dijksen** (SP) bedankt de PvdA voor het agenderen van het thema gezondheidsverschillen en spreekt zijn steun uit voor het belang van brede aandacht voor dit onderwerp. Naast een gerichte aanpak ziet de SP ook de waarde van algemeen breed beleid om gezondheidsverschillen te verminderen, zoals investeren in groene omgevingen, gezien de positieve effecten hiervan op de gezondheid. De SP komt binnenkort met een initiatiefvoorstel gericht op dit thema.

215

Daarnaast brengt de heer Dijksen het probleem van asbest op daken in Noord-Holland onder de aandacht, wat vooral de lagere inkomens treft vanwege de hoge kosten voor verwijdering en afvoer. Mensen met lagere inkomens kiezen daarom vaak voor een eigen oplossing met alle gezondheids- en milieugevolgen van dien. Als oplossing refereert hij aan het plan 'Zon voor Allen', dat voorziet in het vervangen van asbestdaken door zonnepanelen, uitgevoerd door een provinciaal energiebedrijf. Naast dit plan kondigt hij aan dat er nog meerdere moties omtrent asbest zullen volgen.

220

Mevrouw **Middelkoop** (FvD) spreekt haar waardering uit voor de PvdA voor het agenderen van gezondheid als fundamenteel onderwerp. Ze herinnert aan een motie rondom Tata Steel, waarin gesteld wordt dat gezondheid voorop moet staan. Mevrouw Middelkoop vraagt zich af hoe gezondheid gedefinieerd wordt en welke factoren daarin meespelen, zoals levensverwachting, kwaliteitsjaren en het gevoel van vrijheid en geluk. Ze pleit voor het beperken of verbieden van schadelijke stoffen, het stimuleren van een gezonde levensstijl, ontmoedigen van ongezonde gewoonten en het bieden van ruimte aan natuur voor de gezondheid van mensen.

225

230

De heer **Hanou** (PvdD) vraagt of mevrouw Middelkoop voorstelt bepaald ongezond eten te verbieden.

235 Mevrouw **Middelkoop** (FvD) antwoordt dat dit niet geheel het geval is, maar belooft dat een volgende alinea in haar spreektekst hierover duidelijkheid zal bieden.

Vervolgens vraagt de heer **Hanou** (PvdD) waarom haar fractie voor de motie 'Herbivoor? Geef het door' heeft gestemd, een motie die twee weken geleden in de Staten is aangenomen.

240 Mevrouw **Middelkoop** (FvD) geeft aan niet bekend te zijn met de inhoud van deze motie en kan er daarom niet op reageren.

De heer **Hanou** (PvdD) ziet van verdere interruptie af.

245 Mevrouw **Middelkoop** (FvD) reflecteert op de evolutie van gezondheidsinterventies door de overheid. Ze stelt dat, hoewel in het verleden de noodzaak van gezondheidsmaatregelen duidelijk was door de gevaarlijke en giftige werkomstandigheden, de huidige obsessie met gezondheid leidt tot subtiele afwegingen over het nut en de noodzaak van dergelijke interventies. Ze betoogt dat veel gezondheidsbevorderende maatregelen gepaard gaan met negatieve aspecten zoals betutteling, vrijheidsbeperking, aantasting van eigen verantwoordelijkheid, kosten, en een toename van overheidsinvloed, die volgens haar de fysieke gezondheidsvoordelen vaak overschaduwden. Mevrouw Middelkoop waarschuwt dat het streven naar het verzachten van regionale gezondheidsverschillen door overheidsmaatregelen, zoals voorgesteld in de

250

255 discussienota, een stap te ver is. Ze kondigt aan dat haar fractie werkt aan een discussienota over de kerntaken van de provincie waarbij ze opmerkt dat, hoewel positieve effecten op de gezondheid van inwoners welkom zijn, het bevorderen van gezondheid niet gezien wordt als een kerntaak van de provincie volgens Forum voor Democratie.

260 Mevrouw **Buit** (CU) dankt de heer Wagelaar voor het opstellen en agenderen van de discussienota over gezondheidsverschillen, een onderwerp dat ook de ChristenUnie belangrijk vindt binnen het kader van de leefomgeving en daarmee een geschikt thema voor provinciale betrokkenheid. Ze benadrukt het belang van een gerichte aanpak, maar met nadruk op de noodzaak van onderbouwing over de effectiviteit van verschillende interventies op specifieke doelgroepen en locaties. Dit omvat een evaluatie van de impact van verbeteringen in de leefomgeving op de
265 gezondheid van burgers.

De ChristenUnie ziet het opstellen van een beleidskader met specifieke gezondheidsdoelstellingen als een positieve stap, waarbij de voorkeur uitgaat naar het stellen van intermediaire doelen die aantoonbaar bijdragen aan de gezondheid, zoals het percentage
270 groen in een omgeving, veilige fietsverbindingen en sportvoorzieningen, idealiter binnen een bepaalde afstand van woonlocaties. Speciale aandacht moet uitgaan naar de gebieden met de slechtste gezondheidsscores.

275 Het ontwikkelen van een strategisch gezondheidsbeleid op provinciaal niveau wordt door de ChristenUnie ondersteund als een waardevol initiatief.

Statenlid **Laport** (GL) spreekt zijn waardering uit voor de discussienota van de heer Wagelaar over een gezonde leefomgeving voor alle Noord-Hollanders, een thema dat hij essentieel vindt voor de provinciale politiek. Hij belooft op de gestelde vragen uit de nota later in te gaan,
280 benadrukkend dat GroenLinks het belangrijk vindt dat er meer aandacht komt voor de brede gezondheidsverschillen en de gezondheid van provinciegenoten in het algemeen.

Hij haalt inspirerende voorbeelden aan uit Zaanstad, zoals de 'groene schoolpleinen-revolutie', waarbij het doel is alle basisschoolpleinen te vergroenen. Dit initiatief draagt niet alleen bij aan
285 een gezonde leefomgeving voor kinderen, maar helpt hen ook de waarde van een groene omgeving te waarderen. Statenlid Laport benoemt ook het belang van de leefomgeving als sociaal netwerk en de inrichting ervan met faciliteiten zoals bankjes, parken en speelplaatsen, om een breed scala aan activiteiten te stimuleren. Specifiek noemt Statenlid Laport de buitensportvoorzieningen voor ouderen, waar veel gebruik van wordt gemaakt.
290

De discussie over de specifieke rol van de provincie versus die van de gemeente en andere overheden wordt door Statenlid Laport aangesneden, waarbij hij concludeert dat de provincie voornamelijk een stimulerende en aanjagende rol moet spelen, onder meer door subsidies en het
295 bijdrage aan de gezondheid en het welzijn van de inwoners, maar kan ook kostbare investeringen in autogerelateerde infrastructuur overbodig maken. Statenlid Laport bevestigt de noodzaak van aandacht voor gezondheidsverschillen en een gerichte aanpak.

300 De heer **Van der Heijden** (D66) merkt op dat ondanks de positieve houding van GroenLinks ten aanzien van dit initiatief, de ontwikkeling van doorfietsroutes lijkt te zijn vertraagd in het huidige

coalitieakkoord, waar GroenLinks medeondertekenaar van is. Hij vraagt de heer Laport om zijn visie hierop en hoe hij reflecteert op deze schijnbare discrepantie.

305 Statenlid **Laport** (GL) benadrukt dat de verdeling van verantwoordelijkheden tussen de provincie en gemeenten complex is, vooral als het gaat om gezondheid en het bevorderen van een gezonde leefomgeving. Hij stelt dat gezondheidsbevordering en het creëren van een gezonde leefomgeving een gezamenlijke inspanning vereisen van verschillende overheidsniveaus. Statenlid Laport suggereert dat een effectieve aanpak van deze thema's een gecoördineerde samenwerking tussen de provinciale en gemeentelijke overheden noodzakelijk maakt.

310

De heer **Van der Heijden** (D66) verduidelijkt zijn vraag aan Statenlid Laport en stelt dat hij specifiek verwees naar de doorfietsroutes, omdat de provincie hier duidelijk een verantwoordelijke rol heeft. Hij haalt het voorbeeld van Noord-Brabant aan, waar succesvol doorfietsroutes zijn aangelegd die alle grote steden en dorpen met elkaar verbinden. De heer Van der Heijden wijst op de vertraging van deze ambitie binnen de huidige coalitie en benadrukt dat GroenLinks medeverantwoordelijk is voor deze beslissing.

315

Statenlid **Laport** (GL) geeft aan dat hij geen specifieke vraag heeft gehoord en benadrukt dat hij niet van mening is dat GroenLinks de ontwikkeling van doorfietsroutes tempert. Hij spreekt de hoop uit dat de coalitie deze initiatieven blijft stimuleren in de toekomst.

320

Mevrouw **Van den Bogaerde** (Volt) uit haar waardering voor de discussienota van de PvdA en benadrukt het belang van provinciale betrokkenheid bij het verbeteren en gelijktrekken van gezondheidszorg in Noord-Holland. Ze wijst specifiek op de ontoegankelijkheid van de gezondheidszorg voor doven en slechthorenden en stelt voor om de kwaliteit van zorg te verbeteren door beter gebruik van Nederlandse Gebarentaal tolken, verbetering van onlinediensten, en zorg met de menselijke maat. Dit sluit aan bij het principe van 'ongelijk investeren in gelijke gezondheid' dat de PvdA noemt. Volt benadrukt de noodzaak om lokaal en provinciaal de gezondheidszorg te stimuleren en te ondersteunen, met aandacht voor minderheidsgroepen.

325

330

Verder onderstreept ze het recht op gezonde woningen en de noodzaak van aandacht voor woonomstandigheden die de gezondheid beïnvloeden. Met betrekking tot de beperkte ruimte in Noord-Holland pleit ze voor een geïntegreerde aanpak waarbij wonen, natuur, industrie, en recreatie gecombineerd worden om optimaal gebruik te maken van beschikbare ruimte en aandacht voor educatie over gezondheid, te beginnen in wijken en scholen.

335

Tot slot stelt mevrouw Van den Bogaerde een vraag over de mogelijkheid voor de provincie om het gebruik van pesticiden actief af te raden of te verbieden, ondanks een afgewezen EU-voorstel, en vraagt hoe de Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten hieraan kunnen bijdragen.

340

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) bedankt de PvdA voor het opstellen van de discussienota over gezondheid, een onderwerp dat ook voor JA21 van belang is. Ze benadrukt echter dat de provincie binnen haar eigen rol moet blijven en niet de taken van gemeenten of de Rijksoverheid moet overnemen. JA21 stelt dat provinciale acties zich moeten richten op leefomgevingsfactoren binnen provinciale bevoegdheden en dat beleid het algemeen belang moet dienen, zonder zich te focussen op individuele keuzes.

345

350 Mevrouw Uiterwijk staat open voor het idee van een gezondheidsmonitor, maar plaatst kanttekeningen bij de kosten en de praktische uitvoerbaarheid van concrete acties op basis van zo'n monitor, uit vrees dat het slechts als informatie-instrument dient zonder vervolgacties.

355 JA21 ziet de provincie vooral in een ondersteunende rol voor kennisuitwisseling met gemeenten, regio's en andere stakeholders om de leefomgeving gezonder te maken. JA21 ziet de provincie als vraagbaak en verbinder, waarbij de uiteindelijke bevoegdheid en verantwoordelijkheid bij de gemeenten liggen. Mevrouw Uiterwijk hoopt dat haar feedback nuttig is voor de verdere ontwikkeling van de plannen.

360 De heer **Faassen** (50PLUS) sluit zich aan bij de dankbetuigingen aan de heer Wagelaar van de PvdA voor zijn notitie over een gezondere leefomgeving, een thema waar niemand tegen kan zijn. Echter, hij beschouwt de voorgestelde specifieke verbeteringen in de leefomgeving voor bepaalde doelgroepen vooral als 'nice to haves' die meer door sentiment dan noodzaak zijn ingegeven.

365 Volgens 50PLUS behoren de genoemde factoren zoals sportaccommodaties en speelplekken primair tot de verantwoordelijkheid van gemeenten en niet van de provincie.

370 Desalniettemin toont de heer Faassen steun voor het idee van doorfietsroutes, voorgesteld door D66, en erkent hij dat er al veel aandacht is voor de leefomgeving vanuit verschillende overheden. Hij benadrukt dat de provincie kritisch is op zaken zoals de uitstoot van Tata Steel en de negatieve gezondheidseffecten van windmolens, maar ook inzet op het behouden en versterken van groen en water.

375 De heer Faassen waarschuwt voor het risico van het te breed uitwaaiëren van de discussie door alle opmerkingen van andere partijen mee te nemen, wat de focus van de provinciale inspanningen zou kunnen vertroebelen.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

380 Gedeputeerde **Kocken**, die waarneemt voor gedeputeerde Olthof, houdt zich aan de voorbereide tekst maar merkt op dat de Statenleden wellicht niet direct op zoek zijn naar de visie van Gedeputeerde Staten op dit moment. Zij herinnert eraan dat een gezonde leefomgeving als belangrijk doel in het coalitieakkoord is opgenomen en in een ruimtelijk voorstel dat zijdelings in een andere commissie is besproken. Gedeputeerde Olthof werkt aan een notitie over een gezonde leefomgeving, die naar verwachting in juni in de commissie zal worden besproken, met de intentie om gezondheid een zwaardere rol te laten spelen in het beleid.

385 Gedeputeerde Kocken benadrukt het belang van het nadenken over de bevoegdheden van de provincie, die vooral liggen in het ruimtelijke domein en veel minder in het sociale domein. Zij stelt dat de provincie moet overwegen waar zij het verschil kan maken en zich moet richten op gebieden waar zij de meeste expertise heeft. Dit wordt gezien als de gedachtegang van GS die zij wil meegeven aan de Statenleden. De gedeputeerde beschouwt de discussie als een goede aanzet en ziet uit naar hoe de notitie van gedeputeerde Olthof, aangescherpt door de discussie van vandaag, beleidsvorming op dit thema zal verfijnen.

Tweede termijn commissie

- 395 De heer **Wagelaar** (PvdA) reageert op de bijdragen van verschillende partijen en probeert daar conclusies aan te verbinden:
- Hij geeft aan dat de focus op impact, zoals benadrukt door de VVD, belangrijk is en steunt het idee dat inspanningen gericht moeten zijn op gebieden waar daadwerkelijk verschil gemaakt kan worden.
- 400 • De heer Wagelaar is het eens met de kritische opmerking van het CDA dat gezondheid breed bekeken moet worden, iets wat misschien niet duidelijk uit de tekst naar voren komt, maar waar de PvdA volledig achter staat. Hij verwijst naar de Expertgroep Gezondheid IJmond die een breed scala aan gezondheidsfactoren in het ruimtelijk domein heeft geïdentificeerd, waaronder zorgen over geluid en luchtvervuiling, niet alleen gerelateerd aan Tata Steel. Deze
- 405 benadering sluit aan bij wat de PvdA voor ogen heeft.
- Verder bedankt hij de Partij voor de Dieren voor de taalkundige opmerking over het onderscheid tussen natuur en recreatiegebieden, iets wat de PvdA in het vervolg van deze discussie mee zal nemen.

- 410 De heer **Hanou** (PvdD) benadrukt dat de intentie van zijn opmerking verder gaat dan slechts een taalkundige opmerking.

De heer **Wagelaar** (PvdA) neemt die kanttekening mee in het vervolg.

- 415 De heer Wagelaar vervolgt met zijn inbreng:
- Hij is niet bekend met de studie waaraan werd gerefereerd, maar erkent de waarde van het onderzoek van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en benadrukt het belang van nauwkeurig onderzoek naar de werkelijke situatie in plaats van te snel generaliseren.
- 420 • De heer Wagelaar reageert op de zorg van de BBB over mogelijke vertraging door de discussie over gezondheidsverschillen en benadrukt dat ambtelijk hard wordt gewerkt aan een notitie over de gezonde leefomgeving. Hij ziet deze Staten-discussie als een kans om eigen accenten te leggen en ideeën te bundelen, wat het beleid juist zou versterken.
- De heer Wagelaar ondersteunt het idee van D66 over doorfietsroutes als een kerntaak van de provincie.
- 425 • De SP haalde de rol van asbest aan in het veroorzaken van gezondheidsverschillen. De Partij van de Arbeid onderschrijft dat het van belang is om specifieke invloeden op de gezondheidsverschillen te onderzoeken.
- Hij adresseert de zorg van Forum voor Democratie over betutteling door te pleiten voor een bredere benadering die individuen meer vrijheid geeft om keuzes te maken, zoals het faciliteren van fietsroutes.
- 430 • De bijdrage van de ChristenUnie over het vaststellen van specifieke doelstellingen op basis van factoren die van invloed zijn, wordt gewaardeerd.
- De heer Wagelaar waardeert ook de concrete voorbeelden uit Zaanstad, aangedragen door GroenLinks en benadrukt dat het voor het vervolg toegevoegde waarde heeft om te kijken naar voorbeelden uit andere provincies en gemeenten.
- 435 • Wat betreft de zorg van Volt over pesticiden, erkent de heer Wagelaar de noodzaak dit verder te onderzoeken, evenals de specifieke behoeften van doven en slechthorenden in de gezondheidszorg. Hij vraagt zich af of de provincie de juiste instantie is om dit op te pakken en wijst op de focus op ruimtelijke oorzaken.
- 440 • Vervolgens reageert hij op de opmerking van de gedeputeerde over de rol van de provincie in het ruimtelijke versus het sociale domein. De heer Wagelaar is van mening dat deze twee

niet per se tegenover elkaar hoeven te staan, in lijn met wat de Partij voor de Dieren heeft gezegd over de verbinding tussen mensen en hun leefomgeving.

445 De heer **Hanou** (PvdD) wijst de heer Wagelaar van de PvdA op een eerder aangenomen motie over aantrekkelijke doorfietsroutes, gesteund door de Partij voor de Dieren, GroenLinks, en D66, op 23 mei 2022 als onderdeel van de actieagenda voor actieve mobiliteit.

450 De heer **Wagelaar** (PvdA) reageert positief op deze herinnering en ziet dit als steun van de Partij voor de Dieren voor een initiatief in die richting.

455 De heer **Van der Heijden** (D66) benadrukt dat ruimtelijke en sociale aspecten elkaar niet hoeven te bijten. Hij geeft het voorbeeld van het instellen van een groennorm, wat uitnodigt tot meer ontmoetingen tussen mensen, en daarmee sociale cohesie bevordert door ruimtelijke aanpassingen.

460 De heer **Wagelaar** (PvdA) is het eens met de visie dat ruimtelijke en sociale aspecten elkaar kunnen versterken. Hij benadrukt dat, hoewel de provincie zich inderdaad niet primair moet richten op het sociale domein van zorg, dit niet betekent dat de provincie geen rol kan spelen in het adresseren van ongelijkheid of het welzijn van specifieke bevolkingsgroepen. De heer Wagelaar stelt dat de provincie wel degelijk een visie kan hebben op ongelijkheid en de situatie van verschillende bevolkingsgroepen, zonder zich direct te storten in aspecten die traditioneel tot het sociale domein behoren.

465 De heer **Hanou** (PvdD) wijst op de complexiteit van ruimtelijke ordening en maatregelen, die vaak afhankelijk zijn van de specifieke context. Hij uit zijn twijfels over de effectiviteit van een uniforme groennorm, gezien de diversiteit aan behoeften en situaties. In plaats daarvan benadrukt hij het belang van het kijken naar aspecten als toegankelijkheid, bereikbaarheid en nabijheid van groenvoorzieningen, in plaats van een algemene groennorm op te leggen.

470

De heer **Wagelaar** (PvdA) bedankt voor de opmerkingen en concludeert dat er brede steun lijkt te zijn voor het idee dat de provincie een bijdrage zou moeten leveren aan het verbeteren van gezonde levenskansen, met een focus op specifieke groepen waar de gezondheid nu achterblijft. Hij benadrukt de noodzaak om een breed perspectief op gezondheid te hanteren, niet alleen gericht op gemiddelde levensjaren, maar ook op gezondheid in de brede zin.

475

Hij identificeert drie belangrijke vragen die nog beantwoord moeten worden:

- De definitie van gezondheid en de focuspunten daarbinnen.
- Identificatie van de factoren die bijdragen aan gezondheidsongelijkheid in Noord-Holland.
- De verdeling van verantwoordelijkheden tussen verschillende bestuurslagen.

480 Als vervolgstap stelt de heer Wagelaar voor om een expertsessie te organiseren met bijdragen van bijvoorbeeld iemand van het RIVM, vertegenwoordigers uit provincies zoals Noord-Brabant of gemeenten zoals Zaanstad en een expert op het gebied van bestuurlijke verhoudingen. Dit om goede voorbeelden en inzichten te verzamelen. Hij suggereert te wachten op het aankomende stuk van Gedeputeerde Staten en op basis daarvan te beoordelen of er aanvullende informatie nodig is om verder te gaan met het vormgeven van het beleid.

485

De **voorzitter** merkt op dat de heer Wagelaar een voorstel heeft gedaan voor het organiseren van een expertmeeting naar aanleiding van de notitie die vanuit Gedeputeerde Staten komt. Voor het

490 organiseren van een dergelijke meeting is het belangrijk dat er voldoende steun is vanuit Provinciale Staten. De voorzitter nodigt daarom de aanwezige partijen uit om aan te geven of zij dit voorstel ondersteunen.

495 De heer **Roosendaal** (VVD) spreekt zijn steun uit voor het voorstel van de heer Wagelaar om een expertmeeting te organiseren en benadrukt het belang van het identificeren van regionale problemen, de impact die kan worden gemaakt en de rol van verschillende bestuurslagen. Hij wijst op het belang van gerichte inzet van middelen en het voorkomen van te brede aanpakken, waarbij geld efficiënt moet worden besteed aan maatregelen binnen de provinciale bevoegdheden, specifiek in de openbare ruimte.

500 De heer Roosendaal haalt de groennorm aan, die in de planologische kernbeslissingen uit de jaren tachtig is vastgesteld, als een indicatie om te bepalen waar recreatief groen mogelijk ontoereikend is, met name in verband met stedelijke verdichting en sociale ongelijkheid. Hij ziet de expertmeeting als een kans om gerichte maatregelen te identificeren die kunnen bijdragen aan het verbeteren van de situatie in specifieke regio's, in lijn met bestaande provinciale
505 toezeggingen zoals het Schone Luchtakkoord. De heer Roosendaal benadrukt het belang van het bepalen van het provinciale commitment en het identificeren van gebieden waar de provincie een significante impact kan maken.

510 De heer **Valk** (BBB) reageert op de uitspraken van D66 over de doorfietsroutes en het coalitieakkoord. Hij benadrukt dat er in het coalitieakkoord duidelijk aandacht is voor het realiseren van doorfietsroutes en noemt specifieke verbindingen tussen Schagen, Warmenhuizen, Haarlem, IJmond, Zaanstad, Hoorn, Hilversum en Bussum die in de huidige periode verwezenlijkt zullen worden. Hiermee adresseert hij de kritiek dat de coalitie de ontwikkeling van doorfietsroutes zou tegenhouden en geeft aan dat deze zorg niet overeenkomt met de inhoud
515 van het coalitieakkoord.

520 De heer **Van der Heijden** (D66) verduidelijkt zijn eerdere opmerking, waarin hij aangaf dat de huidige coalitie de ambitie voor doorfietsroutes, vergeleken met de vorige periode, enigszins heeft verlaagd. Hij benadrukt dat zijn kritiek specifiek betrekking had op het aantal doorfietsroutes dat is voorgesteld, en niet dat de coalitie tegen het concept van doorfietsroutes is.

525 De heer **Valk** (BBB) erkent dat hij mogelijk de opmerkingen van de heer Van der Heijden van D66 verkeerd heeft begrepen en stelt dat met zijn verduidelijking de zaken zijn rechtgezet. Hij bevestigt nogmaals dat de coalitie wel degelijk actie onderneemt met betrekking tot de ontwikkeling van doorfietsroutes, onderstrepend dat er inspanningen worden verricht om deze te realiseren.

530 Statenlid **Laport** (GL) drukt zijn verrassing uit over de interruptie van de heer Van der Heijden van D66, waar hij twijfelde aan de ambitie en inzet van de coalitie op het gebied van doorfietsroutes. Hij bevestigt dat het coalitieakkoord expliciet vermeldt dat er ingezet wordt op slimme en schone alternatieven voor mobiliteit, waaronder doorfietsroutes, om de verwachte groei van mobiliteit op te vangen. Statenlid Laport benadrukt dat de kritiek van de heer Van der Heijden volgens hem ongegrond is, gezien de duidelijke vermelding en steun voor doorfietsroutes in het
535 coalitieakkoord.

De heer **Valk** (BBB) vraagt aan de heer Van der Heijden van D66 welke doorfietsroutes volgens D66 zouden zijn geschrapt door de huidige coalitie.

540 De heer **Van der Heijden** (D66) refereert aan een debat met de Fietsersbond en verduidelijkt dat hij zich baseert op informatie uit de vorige periode, toen gedeputeerde Zaal betrokken was bij plannen voor zes of zeven doorfietsroutes, terwijl er in de huidige periode sprake is van vier routes. Hiermee licht hij toe waar zijn eerdere opmerkingen op gebaseerd waren.

545 De heer **Valk** (BBB) verduidelijkt dat hoewel er in het huidige coalitieakkoord vier doorfietsroutes worden genoemd, dit niet automatisch betekent dat eventuele andere routes zijn geschrapt. Hij vindt de uitspraak van de heer Van der Heijden van D66 daarover te stellig.

550 Wat betreft de expertmeeting geeft de heer Valk aan dat de BBB deze kan steunen, maar dat zij dit willen doen na de presentatie van de notitie van gedeputeerde Olthof in juni 2024.

555 De heer **Faassen** (50PLUS) benadrukt het belang van vooruit te kijken en spreekt zich uit als voorstander van het houden van expertmeetings, maar geeft aan dat dit pas zou moeten gebeuren na het ontvangen van de notitie van Gedeputeerde Staten. Hij ziet deze notitie, die in juni verwacht wordt, als een essentiële basis om een beter beeld te krijgen van de materie, waarna er binnen de commissie beraadslaagd kan worden. Op basis van deze informatie kunnen vervolgens gericht experts worden uitgenodigd. De heer Faassen onderstreept de noodzaak om eerst de notitie af te wachten, gevolgd door de aanvullingen en reacties hierop, alvorens een expertmeeting aan te vragen, om zo een gefundeerde discussie te kunnen voeren.

560 De **voorzitter** constateert dat de inbreng in de tweede termijn is geleverd. Voorts constateert de voorzitter dat een meerderheid van de commissie instemt met het ordevoorstel om na ontvangst van de nota van Gedeputeerde Staten een expertmeeting over dit onderwerp te organiseren.

565 De heer **Wagelaar** (PvdA) spreekt zijn waardering uit over de constructieve discussie en de ontvangen steun. Hij staat achter het idee om eerst de notitie van gedeputeerde Olthof af te wachten. Aan de hand van deze notitie zal vervolgens beoordeeld worden welke aanvullende informatie de commissie nodig heeft, waarna het organiseren van een expertsessie aan de orde komt.

570 De **voorzitter** constateert dat dit agendapunt voldoende is besproken.

4.b Afdoeningsvoorstel motie M113–2023 Stop met houtige biomassa

575 *Toelichting:*

Tijdens de vergadering van Provinciale Staten van 2 oktober 2023 hebben PS de motie 'Provinciale Staten trekt een grens: Stop met houtige biomassa!' aangenomen. Met deze motie verzochten PS het college de mogelijkheden te onderzoeken om toekomstige vergunningen voor biomassacentrales met houtige biomassa te verbieden. Met deze brief informeert het college PS over de reactie op de motie en verzoekt PS de motie hiermee als afgedaan te beschouwen. De commissieleden kunnen met elkaar en gedeputeerde bijgaande brief bespreken. De commissie wordt specifiek gevraagd of M113–2023 kan worden afgedaan.

Eerste termijn commissie

585 De heer **Van den Berg** (JA21) krijgt als indiener van motie M113–2023 als eerste het woord. De
heer Van den Berg brengt zijn bezorgdheid naar voren over het gebruik van houtige biomassa in
Noord–Holland tijdens de bespreking van het afdoeningsvoorstel van GS voor motie M113–2023.
Hij bekritiseert dit voorstel, dat volgens hem geen significante wijzigingen bevat ten opzichte van
hun oorspronkelijke standpunt en geen concrete strategie of aanpassingen in de
590 Omgevingsverordening biedt voor een toekomstig verbod op biomassacentrales. Hij wijst op een
gebrek aan richtlijnen voor het onderbouwen van de provinciale doelstellingen die door zo'n
verbod in gevaar kunnen komen, en merkt op dat er geen duidelijk pad of opties zijn voorgesteld
voor het implementeren van het verbod.

595 De heer Van den Berg benadrukt de urgentie van een verbod op biomassacentrales door te
verwijzen naar drie belangrijke ontwikkelingen: positieve houdingen op Europees niveau ten
aanzien van biomassa, mogelijke nieuwe subsidieregelingen die snelle vergunningsaanvragen
kunnen bevorderen, en de stijgende energieprijzen die biomassacentrales potentieel rendabel
maken zonder subsidie. Hij pleit voor een proactief beleid om ongewenste ontwikkelingen voor te
600 zijn en benadrukt het belang van vooruitkijken en visie tonen in het bestuur.

Daarnaast stelt hij specifieke vragen aan Gedeputeerde Staten over de procedure voor het toetsen
van nieuwe aanvragen voor biomassacentrales, inclusief de toepassing van de milieu effect
rapportage (mer) en de naleving van de RED II (Renewable Energy Directive II) van de Europese
605 Unie. Hij vraagt ook of een mer wordt opgesteld voor een nieuwe vergunning voor de
biomassacentrale in Diemen en welke eisen daarvoor gelden.

De heer Van den Berg roept op tot samenwerking binnen de commissie om de leefomgeving in
Noord–Holland te beschermen en te werken aan een duurzame toekomst, binnen de kaders van
610 de Omgevingsverordening.

De heer **Klein** (CU) spreekt zijn dank uit aan Gedeputeerde Staten voor de duidelijke informatie
over de stand van zaken rondom het gebruik van biomassa. Hij benadrukt dat de huidige kaders
van het Rijk en de regels van de Europese Unie weinig ruimte bieden voor het laagwaardig
615 gebruik van biomassa en beschouwt daarmee de discussie als achterhaald. Volgens hem is het
niet zinvol meer tijd te besteden aan deze kwestie gezien er belangrijker problemen zijn. De
ChristenUnie is het eens met de conclusie dat er geen noodzaak is voor het instellen van
aanvullende provinciale regels op dit gebied.

620 De heer **Teeuwen** (BBB) geeft aan dat de motie wat zijn fractie betreft als afgehandeld kan
worden, maar benadrukt de noodzaak van een vervolg. Hij verwijst naar de
commissievergadering Bestuur van 18 maart 2024 waar een spreker van DataSwitch nieuwe
inzichten deelde over ontwikkelingen bij het datacentrum. Er is gesproken over de mogelijke rol
van datathermie van het datacenter in de warmtevoorziening van het warmtenetwerk, dat
625 mogelijk gevoed zou worden door de biomassacentrale in Diemen. Deze suggestie werd positief
ontvangen.

De heer Teeuwen onderstreept dat het onderwerp van datathermie commissie–overstijgend is en
wijst op de snelle opvolging van nieuwe ontwikkelingen op dit gebied. De BBB pleit daarom voor

630 meer informatie over de combinatie van energieopwekking en een datacentrumstrategie. Hij stelt voor een werkgroep op te richten die een BOT of expertmeeting gaat voorbereiden, met leden uit beide commissies, ondersteund door de griffie en Gedeputeerde Staten, om een gedegen afweging te kunnen maken. De heer Teeuwen vraagt de voorzitter dit voorstel in stemming te brengen in de vergadering, maar suggereert eerst de reactie van de gedeputeerde af te wachten.

635

De heer **Kanik** (D66) licht toe waarom zijn partij destijds bij het aannemen van de motie tegen de motie betreffende het gebruik van houtige biomassa stemde. Hij benadrukt twee redenen: ten eerste, de beperkingen die het zou opleggen aan bestaande biomassacentrales die afhankelijk zijn van snoeihout en ander afval voor hun vergunningen, en ten tweede, het lopende overleg tussen Vattenfall, de provincie, de Rijksoverheid en de gemeente om tot een oplossing te komen. Deze punten reflecteren op het advies van Gedeputeerde Staten en onderstrepen dat nieuwe initiatieven op dit moment geen kans van slagen hebben, gezien de consensus over de onwenselijkheid van houtige biomassa voor energieopwekking in Noord-Holland. De heer Kanik bekritiseert het onnodige werk dat de motie heeft veroorzaakt voor het ambtelijke apparaat en Gedeputeerde Staten, gezien de vele andere urgente uitdagingen. Hij pleit ervoor om de focus te verleggen naar deze urgente problemen en beschouwt de motie als afgehandeld.

640
645

Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) verklaart dat de motie wat haar fractie betreft als afgedaan kan worden. Ze geeft aan dat Gedeputeerde Staten onderzoek hebben gedaan naar de juridische mogelijkheden om vergunningen voor het stoken op houtige biomassa in de toekomst te verbieden.

650

De heer **Van den Berg** (JA21) interrumpeert met een reactie op de heer Kanik van D66, betreffende de uitspraak dat er geen aanwijzingen zijn voor nieuwe biomassacentrales. De heer Van den Berg suggereert dat deze visie kortzichtig is, gezien het onvoorspelbare karakter van toekomstige ontwikkelingen. Hij vraagt zich af of D66 niet erkent dat het noodzakelijk is vooruit te kijken en te anticiperen op mogelijke aanvragen van partijen zoals Vattenfall voor het opzetten van biomassacentrales in de toekomst. Hij uit zijn zorg dat, door de houding van D66, men mogelijk in de toekomst opnieuw geconfronteerd wordt met het gebruik van biomassa.

655
660

De heer **Kanik** (D66) legt uit dat nieuw beleid helaas geen invloed meer kan hebben op deze bestaande vergunning. Ondanks dat D66 tegen het gebruik van houtige biomassa blijft, erkent hij dat zelfs als nieuw beleid wordt geïntegreerd in de Omgevingsverordening, de huidige vergunning van Vattenfall onveranderd zal blijven bestaan, omdat het een oude aanvraag betreft. Daarom blijft het standpunt van D66 onveranderd.

665

De heer **Van den Berg** (JA21) wijst erop dat de heer Kanik van D66 niet is ingegaan op de kern van zijn vraag. Hij benadrukt dat zijn zorg niet exclusief betrekking heeft op Vattenfall, maar op de mogelijkheid dat andere partijen in de toekomst vergunningsaanvragen voor biomassacentrales zouden kunnen indienen. De heer Van den Berg vraagt expliciet naar de visie van D66 op deze bredere kwestie.

670

De heer **Kanik** (D66) legt uit dat er naar zijn mening geen subsidiemogelijkheden meer zijn voor nieuwe biomassacentrales, een standpunt dat wordt ondersteund door informatie in de brief van Gedeputeerde Staten. Hij wijst er ook op dat hij niet verwacht dat de huidige samenstelling van de Tweede Kamer geneigd is om de mogelijkheden voor biomassacentrales uit te breiden.

675

Volgens de heer Kanik wijzen alle signalen erop dat er geen ruimte is voor de ontwikkeling van nieuwe biomassacentrales, en daarom ziet hij geen noodzaak voor het creëren van extra beleid voor een situatie die hij niet ziet gebeuren. Hij benadrukt nogmaals dat D66 tegen het gebruik van biomassa is, maar dat extra beleidsmaatregelen in zijn ogen op dit moment onnodig zijn.

Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) bevestigt dat de motie naar hun mening afgedaan is, maar ze is het niet eens met het advies van Gedeputeerde Staten om geen actie te ondernemen. Ze deelt de zorg van de heer Van den Berg van JA21 dat de provincie niet onvoorbereid wil zijn op eventuele nieuwe initiatieven voor biomassacentrales. Om te voorkomen dat de provincie voor een voldongen feit wordt gesteld, benadrukt ze het belang van het aanscherpen en vastleggen van beleid in de Omgevingsverordening. Mevrouw Van Aesch vraagt de mening van andere fracties over dit punt, naast de reeds geuite zorgen door JA21.

Statenlid **Laport** (GL) refereert aan de stemming voor de motie, waarbij bijna alle partijen in oktober vorig jaar voorstemden om te onderzoeken of een juridisch verbod op het vergunnen van toekomstige biomassacentrales haalbaar is. Uit dit onderzoek blijkt dat zo'n verbod mogelijk is, maar ook dat het opstellen ervan juridisch complex is en de kans op nieuwe aanvragen voor biomassacentrales momenteel als zeer laag wordt ingeschat. Dit komt mede doordat subsidies voor dergelijke centrales zijn afgebouwd en er op dit moment geen belangstelling meer lijkt te zijn vanuit welke partij dan ook, inclusief Vattenfall, die nu naar alternatieve warmteopwekkingsmethoden kijkt. Gezien deze context is GroenLinks van mening dat het niet nodig is de organisatie te belasten met het ontwikkelen van extra beleid dat waarschijnlijk overbodig is, en ondersteunt daarmee de lijn van het college.

Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) betwist het argument van de complexiteit die met juridische vraagstukken gepaard gaat, met betrekking tot het opnemen van een instructie in de Omgevingsverordening. Ze lijkt te suggereren dat het integreren van zo'n instructie relatief eenvoudig zou zijn.

Statenlid **Laport** (GL) verduidelijkt daarentegen dat het ontwikkelen en juridisch verankeren van beleid omtrent deze kwestie wel degelijk een substantiële inspanning vereist. Hij benadrukt dat er veel werk nodig is om dit beleid correct vorm te geven en juridisch sluitend te maken.

Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) vraagt om een wetenschappelijke of juridische onderbouwing betreffende de hoeveelheid werk die nodig is om een instructieregel in de Omgevingsverordening op te nemen. Ze blijft bij haar standpunt dat dit proces niet bijzonder complex is.

Statenlid **Laport** (GL) geeft aan geen specifiek aantal uren te kunnen noemen die nodig zijn voor dit proces, maar benadrukt opnieuw dat, naar zijn mening, elke tijdsinvestering in dit vraagstuk onnodig is.

De heer **Van den Berg** (JA21) vraagt of hij het goed heeft begrepen dat GroenLinks terughoudend is om biomassa te verbieden, ondanks dat dit in lijn zou zijn met groen beleid, vanwege de benodigde ambtelijke capaciteit.

Statenlid **Laport** (GL) reageert door te benadrukken dat GroenLinks geen voorstander is van het creëren van beleid omwille van het beleid zelf. Hij argumenteert dat als de kans op nieuwe

aanvragen voor biomassacentrales nagenoeg nul is, het onnodig is om daarvoor nieuw beleid te ontwikkelen, om zo het ambtelijk apparaat niet onnodig te belasten.

De heer **Van den Berg** (JA21) interpreteert deze houding als een gebrek aan daadkracht van GroenLinks om door te pakken voor echt groen beleid, wat hem verbaast.

730 Statenlid **Laport** (GL) countert deze interpretatie door te stellen dat het onzinnig is om regels op te stellen voor situaties die zich waarschijnlijk niet zullen voordoen, zoals ook gebleken is uit het advies van het college. Hij benadrukt dat het risico op een nieuwe aanvraag voor biomassacentrales zo klein is dat het niet gerechtvaardigd is om daarvoor nieuw beleid te maken.

735 De heer **De Wit** (VVD) stelt dat de centrale vraag een inschatting van de kans betreft dat er nieuwe initiatieven op biomassa in de provincie zullen komen, gegeven de verhoogde kosten en afgeschafte subsidies. Hierdoor lijkt het onwaarschijnlijk dat een dergelijke businesscase haalbaar is. Hij stemt in met deze conclusie maar uit ook zijn nieuwsgierigheid over het toekomstig monitoren van eventuele kantelpunten. Deze kunnen bijvoorbeeld ontstaan als de
740 stroomprijs stijgt, waardoor het voor ondernemers mogelijk weer interessant wordt om biomassaprojecten te overwegen. Hij vraagt zich af wanneer en onder welke omstandigheden het nodig zou zijn om de huidige discussie te heroverwegen en mogelijk nieuwe wet- en regelgeving in te voeren. De heer De Wit vraagt om een reflectie van het college op dit punt.

745 De heer **Faassen** (50PLUS) stelt dat Gedeputeerde Staten waarschijnlijk een duidelijk antwoord kunnen geven op de kwestie van nieuwe biomassa-initiatieven. Hij benadrukt dat de publieke opinie over biomassa volledig is gekanteld en wijst erop dat er geen subsidiemogelijkheden meer zijn. De heer Faassen merkt op dat biomassa altijd bedoeld was als een tijdelijke energiebron door het ministerie en het Rijk, en dat niemand tegenwoordig nog geïnteresseerd is in het
750 gebruik ervan. Hij concludeert dat nieuwe aanvragen voor biomassacentrales niet zullen worden gehonoreerd, ongeacht het niveau van aanvraag, en verklaart daarom dat de motie wat 50PLUS betreft afgedaan is.

De heer **Wagelaar** (PvdA) sluit zich aan bij de constatering dat nieuwe initiatieven voor biomassa
755 onwaarschijnlijk zijn en ziet daarom geen reden voor nieuwe regelgeving, waarmee ook de PvdA de motie als afgedaan ziet. Tegelijkertijd wijst hij op de noodzaak van het vinden van alternatieve warmtebronnen en toont interesse in het rapport dat in de brief wordt genoemd. De heer Wagelaar stelt voor dit rapport in de commissie te bespreken als reactie op het voorstel van de
760 BBB voor een BOT-overleg, waarbij hij aangeeft dat een apart BOT-overleg momenteel niet nodig lijkt.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) bekritiseert het gebruik van hout als energiebron op industriële schaal, door aan te geven hoe inefficiënt en onduurzaam deze methode is. Hij illustreert dit door
765 de groeitijd van een boom te vergelijken met de tijd die nodig is om deze te verbranden, wat aantoonst dat de productie van biomassa niet kan bijbenen met het verbruik. Volgens hem was dit vanaf het begin een ondoordacht idee van de politiek. De PVV is van mening dat niet alleen de ontwikkeling van nieuwe biomassacentrales gestopt moet worden, maar dat ook bestaande centrales zo snel mogelijk moeten worden gesloten.

770 *Eerste termijn Gedeputeerde Staten*

Gedeputeerde **Kocken** reageert op de discussie door de aandacht te richten op de vraag of de motie als afgehandeld beschouwd kan worden. Ze herinnert met name de heer Van den Berg aan de inhoud van de motie, die betrekking heeft op het onderzoeken van de (juridische) mogelijkheden om biomassacentrales en initiatieven te verhinderen of te voorkomen.

775 Gedeputeerde Kocken geeft aan dat er antwoord is gegeven op deze vraag, maar dat het een complexe kwestie is met betrekking tot de voorwaarden en manieren waarop dit mogelijk zou zijn. Ze legt uit dat er momenteel geen reden is om deze exercitie te ondernemen, vanwege het ontbreken van subsidiemogelijkheden en formele verzoeken van initiatiefnemers.

780 Gedeputeerde Kocken erkent dat de toekomst onvoorspelbaar is, maar adviseert de Statenleden alert te blijven en, indien nodig, de discussie opnieuw te voeren of een nieuwe motie in te dienen als de situatie verandert. Ze benadrukt dat dit niet betekent dat de huidige motie permanent op de agenda moet blijven staan, aangezien deze specifiek bedoeld was voor het onderzoeken van de mogelijkheden rondom biomassacentrales.

785 Vervolgens gaat de gedeputeerde in op de vragen die door de commissie zijn gesteld:

- Over de vraag of er een MER (milieueffectrapportage) vereist is bij nieuwe initiatieven, stelt ze dat dit in principe wel het geval is.
- In reactie op de PvdA over het delen en bespreken in de Staten van het rapport naar aanleiding van het onderzoek naar alternatieve warmtebronnen, bevestigt de gedeputeerde dat dit onderzoek gedeeld en mogelijk besproken zal worden. Daarnaast suggereert gedeputeerde Kocken dat het verstandig kan zijn om eventuele verdere stappen uit te stellen totdat het onderzoek naar alternatieven voor Vattenfall beschikbaar is. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door CE Delft, in samenwerking met Vattenfall, de provincie en Amsterdam, en is gericht op het zoeken naar alternatieve warmteopwekkingsmethoden. Oorspronkelijk werd verwacht dat het rapport in maart klaar zou zijn, maar dit is uitgesteld naar april. Gedeputeerde Kocken oppert dat het verstandig is dit rapport af te wachten om de haalbaarheid van alternatieven te beoordelen en om te zien of Vattenfall mogelijk toch op eerder overwogen opties terugvalt, wat aanleiding kan zijn voor verdere discussies.

800 De heer **De Wit** (VVD) vraagt voor de duidelijkheid of hij goed heeft begrepen dat de provincie niet actief gaat bijhouden of de haalbaarheid van de businesscase voor initiatiefnemers verandert, bijvoorbeeld als gevolg van sterk stijgende energieprijzen, maar dat het aan de Staten is om, indien nodig, de discussie opnieuw te starten wanneer de situatie daarom vraagt.

805 Gedeputeerde **Kocken** beaamt dat het praktischer is als de Staten zelf de ontwikkelingen in de gaten te houden, om te voorkomen dat de provincie in een cyclus van nieuwe moties en opdrachten terechtkomt waarbij zij periodiek moet rapporteren over potentiële ontwikkelingen die mogelijk niet plaatsvinden. Ze geeft aan niet de verantwoordelijkheid te kunnen nemen dat de provincie altijd op de hoogte is van nieuwe ontwikkelingen. Gedeputeerde Kocken suggereert dat het inderdaad aan de Statenleden is om alert te blijven op ontwikkelingen en indien nodig actie te ondernemen.

815 De heer **Teeuwen** (BBB) stelde in de eerste termijn voor te onderzoeken hoe datathermie gebruikt kan worden voor energieopwekking in combinatie met de datastrategie, een kwestie die raakvlakken heeft met de werkzaamheden van twee commissies. Hij vraagt zich af of dit niet iets is waar actie op ondernomen moet worden en hoe Gedeputeerde Staten hier tegenaan kijken.

820 Gedeputeerde **Kocken** reageert door te verduidelijken dat de Statenleden zelf de bevoegdheid hebben om werkgroepen in te stellen. Ze benadrukt dat, zeker gezien de voortdurende zoektocht naar alternatieve warmtebronnen, het onderzoeken van mogelijkheden zoals datathermie relevant en belangrijk is. Dit is vooral van toepassing in de context van Vattenfall, die de verplichting heeft om warmte te leveren en daarvoor een bron moet vinden, wat kan leiden tot de keuze tussen biomassa, restwarmte van datacenters, of andere opties. Gedeputeerde Kocken
825 geeft aan dat het aan de Statenleden is om te besluiten of er een werkgroep over de commissies heen of binnen een specifieke commissie nodig is, en benadrukt dat zij hierin geen oordeel heeft. Als de Staten het nuttig vinden om een dergelijke werkgroep op te zetten, dan staat het hen vrij om dit te doen.

830 De heer **Teeuwen** (BBB) vraagt aan Gedeputeerde Kocken of er binnen Gedeputeerde Staten ook interesse is om meer met het thema datathermie te doen, gezien de relevantie van energieopwekking.

835 Gedeputeerde **Kocken** verduidelijkt dat binnen GS professionals actief zijn die zich richten op warmtebeleid en de optimale distributie ervan in Noord-Holland. Ze beschrijft hoe de provincie, soms in samenwerking met warmtebedrijven, gemeenten ondersteunt bij het verwarmen van gebieden, een taak die vaak complex is en waarbij de provincie een ondersteunende rol speelt. De provincie neemt verschillende warmtebronnen in overweging, inclusief geothermie en datathermie, en integreert de beschikbare kennis hierover in hun beleid en projecten.
840 Gedeputeerde Kocken kan echter niet direct specificeren wat er momenteel al met deze ideeën gedaan wordt.

845 De heer **Van den Berg** (JA21) interpreteert de opmerkingen van gedeputeerde Kocken als een bevestiging dat de Statenleden alert moeten blijven op toekomstig beleid, wat volgens hem aangeeft dat er nu actie ondernomen moet worden. Hij benadrukt daarnaast zijn zorg dat, mocht er een vergunningsaanvraag komen als gevolg van een nieuwe subsidieregeling, de provincie mogelijk niet op tijd zal kunnen handelen om deze adequaat te adresseren. Hij vraagt of de gedeputeerde het eens is met deze inschatting.

850 Gedeputeerde **Kocken** geeft aan niet per se met de heer Van den Berg eens te zijn. Ze benadrukt dat het onverstandig is om beleid te maken voor situaties die momenteel niet aan de orde zijn. Volgens de gemaakte inschattingen, die ook aan de Statenleden zijn voorgelegd, lijkt het onwaarschijnlijk dat er op korte termijn nieuwe initiatieven voor biomassacentrales zich zullen voordoen. Gezien de beperkte beschikbare middelen in termen van personeel, tijd en geld, is het
855 volgens haar ondoelmatig om op alle mogelijke scenario's voor te sorteren. De provincie dient haar capaciteit in te zetten waar daadwerkelijk problemen zich voordoen of waar verschil gemaakt kan worden. Gedeputeerde Kocken stelt dat het aan de Statenleden is om, indien zij anders beslissen en er een meerderheid is die actie noodzakelijk acht, dit te besluiten. Op dit moment adviseert zij echter om geen nieuwe regels in de Omgevingsverordening op te nemen,
860 gebaseerd op de huidige inschatting dat dit niet nodig is.

Tweede termijn commissie

De heer **De Wit** (VVD) geeft aan dat zijn partij instemt met het afhandelen van de motie, daarbij aansluitend bij de huidige risicoanalyse. Hij benadrukt dat de woorden 'nu, op dit moment'

865 cruciaal zijn in de overweging en dat de VVD alert zal blijven op eventuele veranderingen in de
situatie. Mocht er in de toekomst aanleiding zijn, is de VVD bereid om initiatief te nemen voor het
overwegen van juridische maatregelen om nieuwe biomassacentrales te voorkomen. De fractie is
het eens met het college dat de focus niet moet liggen op een scenario dat momenteel
870 onwaarschijnlijk is, maar eerder op beleid dat daadwerkelijk impact kan hebben op andere
vormen van energie- en warmteopwekking. De heer De Wit benadrukt het belang van het richten
op deze alternatieven.

De heer **Van den Berg** (JA21) uit zijn teleurstelling over de terughoudendheid van veel partijen om
actie te ondernemen met betrekking tot het verbieden van biomassacentrales. Hij vindt het
875 opmerkelijk dat partijen die eerder de motie hebben ingediend of ondersteund, nu niet bereid
zijn om door te pakken. Hij kondigt aan dat JA21, in samenwerking met de Partij voor de Dieren,
een motie of amendement zal voorbereiden om een instructieregel voor het verbieden van
nieuwe biomassacentrales op te nemen in de Omgevingsverordening. De heer Van den Berg
benadrukt het belang van vooruitkijken en proactief handelen in het bestuur.

880 De **voorzitter** adresseert het voorstel van de heer Teeuwen betreffende het organiseren van een
BOT of expertmeeting. Zij verduidelijkt dat de commissie niet kan besluiten tot een BOT,
aangezien dit normaliter door een gedeputeerde wordt voorgesteld voor zaken die overlegd
moeten worden voordat ze in de commissie besproken worden, terwijl technische briefings
885 afkomstig zijn van ambtenaren. Expertmeetings daarentegen kunnen door de commissie zelf
worden georganiseerd. Vervolgens vraagt de voorzitter aan de heer Teeuwen of hij zijn voorstel
voor het organiseren van een expertmeeting wil handhaven en zo ja, om kort toe te lichten wat
het doel ervan is.

890 De heer **Teeuwen** (BBB) legt uit dat het doel van de expertmeeting is om de connectie tussen
datathermie en de datacentrumstrategie te onderzoeken, twee onderwerpen die beide zeer
relevant zijn in Noord-Holland en een significante impact hebben op de energieopwekking in de
regio. Hij benadrukt het belang van de vele nieuwe ontwikkelingen op dit gebied, die ook
besproken zijn tijdens de commissievergadering Bestuur op 18 maart 2024. De heer Teeuwen is
895 van mening dat het waardevol is om de commissieleden goed te laten informeren over deze
kwesties.

Gedeputeerde **Kocken** vult aan dat ze inmiddels is geïnformeerd over de activiteiten van de
provincie op het gebied van datathermie. Ze licht toe dat er binnen de provincie iemand specifiek
900 met dit onderwerp bezig is en dat er dus al aanzienlijk werk op dit vlak wordt verricht.
Gedeputeerde Kocken stelt voor om als startpunt een technische briefing te organiseren waarin
deze persoon een presentatie kan geven over de huidige inspanningen en kennis op het gebied
van datathermie. Dit zou de commissieleden een basis kunnen geven om te beoordelen in
hoeverre aanvullende informatie of actie nodig is.

905 De heer **Teeuwen** (BBB) accepteert het voorstel van gedeputeerde Kocken voor het houden van
een technische briefing over het onderwerp datathermie.

De **voorzitter** concludeert dat er een technische briefing over datathermie zal worden
910 georganiseerd. Ook constateert de voorzitter dat een gewogen meerderheid van de commissie

akkoord is met afdoening van motie M113–2023) en dat dit agendapunt daarmee voldoende is besproken.

915 **4.c C– naar B–verzoek CDA/D66: ag.p. 11.a Afronding Economisch Herstel– en
Duurzaamheidsfonds (B–agenda Landelijk Gebied 11–03–2024, C–agenda
Bestuur 15–02–2024 en Leefomgeving 18–03–2024)**

Toelichting:

920 *De instelling van het Economisch Herstel– en Duurzaamheidsfonds (EHDF) in 2020 was gericht op
het verzachten van de negatieve effecten van de Coronapandemie. Deze reserve is toen tijdelijk
ingesteld en 2023 was het laatste jaar. In de brief worden Provinciale Staten geïnformeerd over
de stand van zaken en de afwikkeling van de lopende maatregelen. De brief is als C–stuk aan de
commissie Leefomgeving aangeboden. De heer Heijnen (CDA) en de heer Kanik (D66) hebben
925 gezamenlijk bijgaand agenderingsverzoek ingediend om de brief ter bespreking op de B–agenda
te plaatsen. De commissieleden kunnen met elkaar en gedeputeerde in gesprek gaan over dit
onderwerp.*

De heer **Heijnen** (CDA) licht het agenderingsverzoek toe. De heer Heijnen vertrouwt erop dat
gedeputeerde Kocken de kwestie met gedeputeerde Olthof zal bespreken. Volgens het CDA moet
930 de focus van het Economische Herstel– en Duurzaamheidsfonds vooral liggen op de
verduurzaming van maatschappelijk vastgoed, culturele instellingen en dorpshuizen. De heer
Heijnen uit zijn zorgen over het stopzetten en afschalen van provinciale inzet op deze gebieden,
met name voor culturele instellingen en dorpshuizen, ondanks de hoge vraag. Hij erkent dat het
positief is dat de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed deels door het Rijk wordt
935 voortgezet. De heer Heijnen vraagt naar de mening van andere partijen over de provinciale inzet
op verduurzaming en of zij ook vinden dat de provincie meer moet doen om de regelingen, die
niet door het Rijk worden voortgezet, te behouden en uit te breiden. Tot slot vraagt hij de
gedeputeerde hoe de lessen uit het Economisch Herstel– en Duurzaamheidsfonds geïntegreerd
zullen worden in de toekomstige Aanpak Voorzieningen en wanneer deze verwacht kan worden.

940

Eerste termijn commissie

De heer **Kanik** (D66) sluit zich als mede–indiener van het agenderingsverzoek aan bij de woorden
van de heer Heijnen en benadrukt het belang van duurzaamheidssubsidies voor de leefbaarheid
in de regio. Deze subsidies zijn volgens hem cruciaal voor het bevorderen van de energietransitie
945 en het financieel ondersteunen van sportverenigingen, dorpshuizen, wijkcentra en culturele
instellingen, doordat ze hierdoor op energiekosten besparen en meer budget overhouden voor
hun activiteiten. De heer Kanik merkt op dat deze maatregel populair is en vraagt de mening van
andere partijen hierover. Daarnaast brengt hij een specifiek punt naar voren over de subsidie
voor de verduurzaming van dorpshuizen, buurthuizen en wijkcentra in Noord–Holland. Hij
950 refereert aan tegenstrijdige informatie over de openstelling van deze subsidie, waarbij
gedeputeerde Olthof aanvankelijk aangaf dat deze halverwege het jaar beschikbaar zou zijn,
terwijl D66–fractiegenoot de heer Van der Heijden vernam dat de subsidie al aan het begin van
het jaar is opengesteld. De heer Kanik vraagt zich af waarom er een verschil is in communicatie
en of het volgens de regels is om eerdere subsidie–aanvragers apart te informeren over de
955 openstelling, gezien de 'wie het eerst komt, wie het eerst maalt'–aard van de regeling. Hij ziet
hierin een potentieel risico voor een ongelijk speelveld en vraagt om een reactie van de
gedeputeerde op deze kwestie.

Mevrouw **Buit** (CU) deelt de vragen en zienswijze van het CDA.

960

De heer **Dijksen** (SP) spreekt zijn dank uit voor het agenderingsverzoek en geeft aan dat zijn partij het een goede zaak vindt om de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed te blijven ondersteunen. Hij ziet in deze kwestie een mooie gelegenheid om het SP-plan 'Zon voor Allen' weer onder de aandacht te brengen. Een plan wat niet alleen de verduurzaming ten goede komt, maar ook bijdraagt aan het asbestvrij maken van gebouwen, een opgave die voortvloeit uit de wet.

965

De heer **Van Tiggelen** (PVV) uit zijn zorgen over de interpretatie van het begrip 'verduurzaming', wat hij associeert met het energiezuiniger maken van gebouwen. Hij staat positief tegenover het verlagen van energiekosten, maar plaatst kritiek op de afhankelijkheid van weersgevoelige en onbetrouwbare energievoorzieningen, zoals wind- en zonne-energie, die volgens hem hoge kosten met zich meebrengen en niet altijd beschikbaar zijn. De heer Van Tiggelen suggereert dat er goedkopere en eenvoudiger manieren zijn om energiekosten te drukken, los van dure technologieën of complexe systemen. Als metafoor voor een efficiënte en voordelige oplossing presenteert hij een rood potloodje, wat hij uit zijn rechter binnenzak haalt, symbolisch verwijzend naar de macht van het stemmen als middel om beleidsveranderingen te bewerkstelligen die de energierekening kunnen verlagen.

970

975

De heer **Teeuwen** (BBB) uit zijn steun voor het verduurzamen van gebouwen, vooral die met een sociale functie, en erkent het belang van het tijdens de coronaperiode opgerichte fonds hiervoor. Hij plaatst echter een principiële kanttekening bij de rol van het middenbestuur, met de vraag of deze taak niet meer thuishoort bij gemeenten. De heer Teeuwen vraagt zich af wat de primaire verantwoordelijkheden van het provinciebestuur zijn, vooral in het geval van panden die geen eigendom zijn van de provincie. Hij benadrukt de behoefte aan duidelijkheid over de reikwijdte van de verantwoordelijkheden van de provincie met betrekking tot verduurzaming en is benieuwd naar de visie van zowel de vergadering als de gedeputeerde op dit onderwerp.

980

985

De heer **Karar** (PvdA) spreekt zijn steun uit voor de doelstellingen en idealen van het fonds en uit zijn tevredenheid over het initiatief van gedeputeerde Olthof om een voorzieningenakkoord te vormen in Noord-Holland. Dit akkoord richt zich op de kwaliteit en kwantiteit van de voorzieningen in de provincie, waarbij de PvdA in het bijzonder de nadruk legt op het belang van kwaliteit. De heer Karar benadrukt dat het voorzieningenakkoord gebaseerd is op dezelfde waarden als het fonds en dat zijn partij daarom uitkijkt naar de bevindingen van Gedeputeerde Staten.

990

995

1000

Commissielid **Balucu Wouters** (GL) erkent de positieve impact van het fonds, vooral tijdens de coronacrisis, op culturele instellingen en andere betrokken organisaties. GroenLinks waardeert de inspanningen van alle ambtenaren en projectuitvoerders en benadrukt dat het fonds niet alleen een directe hulp was in moeilijke tijden, maar ook heeft bijgedragen aan het versterken van de ambitie voor verduurzaming en de zichtbaarheid van de provinciale rol en verantwoordelijkheid hierin. GroenLinks staat achter het belang van het blijven ondersteunen van de verduurzamingsambities van maatschappelijke organisaties, zoals ook vermeld staat in het coalitieakkoord. Echter, als de suggesties van CDA en D66 zouden impliceren dat er nu een

1005 herschikking van de middelen moet plaatsvinden, geeft GroenLinks aan hier geen voorstander van te zijn.

1010 De heer **Heijnen** (CDA) adresseert een discrepantie tussen de ambities uit het coalitieakkoord en de werkelijkheid, specifiek wat betreft de financiering voor de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed, dorpshuizen, en culturele instellingen. Hij wijst erop dat ondanks de positieve intenties in het coalitieakkoord over het voortzetten van de verduurzamingsinspanningen, de daadwerkelijke financiële ondersteuning hiervoor fors is verlaagd. Hierdoor stelt hij de vraag hoe de ambitie in het coalitieakkoord zich verhoudt tot de succesvolle resultaten die behaald zijn met het Herstel- en Duurzaamheidsfonds, implicerend dat de huidige financiële inzet mogelijk niet toereikend is om de gestelde doelen te realiseren.

1015 Commissielid **Balucu Wouters** (GL) geeft aan later terug te komen op het punt van de financiering. Commissielid Balucu Wouters benadrukt dat GroenLinks geen voorstander is van een
1020 herschikking van de middelen, omdat dit de coherentie en effectiviteit van het provinciale beleid, zoals zorgvuldig uitgewerkt in het coalitieakkoord, zou kunnen ondermijnen. Voor het realiseren van de beleidsdoelstellingen zijn de huidige gebudgetteerde middelen nodig. GroenLinks is bereid het college de kans te geven de plannen nader te concretiseren. Vervolgens stelt commissielid Balucu Wouters een vraag aan de Gedeputeerde Staten over de concrete plannen van het college om de doelen uit het coalitieakkoord te bereiken, of er voorgenomen plannen zijn en of het college bereid is de Staten periodiek, bijvoorbeeld via halfjaarlijkse rapportages, te informeren
1025 over de voortgang.

1030 De heer **Heijnen** (CDA) benadrukt opnieuw het belang van financiële middelen voor het realiseren van beleidsdoelen, gebruikmakend van een citaat om aan te geven dat zonder voldoende budget, beleidsdoelen op zichzelf niet voldoende zijn om concrete resultaten te bereiken, zoals het verduurzamen van woningen en andere gebouwen. Hij stelt de vraag hoe de beleidsdoelen, die in het coalitieakkoord zijn opgenomen, effectief beoordeeld kunnen worden wanneer er blijkbaar maar beperkt budget voor is toegewezen.

1035 Commissielid **Balucu Wouters** (GL) geeft aan dat de betreffende regeling oorspronkelijk al beperkt was in omvang. Zij legt uit dat de extra financiële ondersteuning tijdens de coronacrisis bedoeld was als noodmaatregel om het welzijn, een kerntaak van de provincie, te kunnen blijven bevorderen, wat tot positieve resultaten heeft geleid. Commissielid Balucu Wouters benadrukt dat GroenLinks van mening is dat de focus nu moet liggen op de toekomst en het realiseren van de doelstellingen zoals afgesproken in het coalitieakkoord, zonder daarvoor extra middelen uit de
1040 algemene reserves vrij te maken.

De **voorzitter** constateert dat de inbreng in eerste termijn vanuit de commissie is geleverd.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

1045 Gedeputeerde **Kocken** verduidelijkt de situatie rondom de subsidieregeling voor de verduurzaming van dorpshuizen, buurthuizen en wijkcentra. Er was een misverstand over de openstelling van de regeling; deze is daadwerkelijk vanaf het begin van het jaar opengegaan. De keuze om degenen die vorig jaar niet in aanmerking kwamen voor de subsidie actief te informeren over de nieuwe openstelling van de regeling wordt door gedeputeerde Kocken als een
1050 fatsoenlijke handelwijze beschouwd. Dit omdat deze aanvragers eerder buiten de boot vielen

door het snel opraken van het beschikbare budget. Door hen te informeren, krijgen zij de kans om alsnog gebruik te maken van de regeling, waarbij is aangetekend dat hun aanvraag niet automatisch wordt gehonoreerd.

1055 De heer **Kanik** (D66) wil weten of aanvragers die in 2023 niet in aanmerking kwamen voor subsidie, automatisch worden goedgekeurd in 2024. Of informeert de gedeputeerde deze aanvragers slechts dat ze een nieuwe kans hebben om een aanvraag in te dienen voor het komende jaar?

1060 Gedeputeerde **Kocken** licht toe dat subsidieaanvragers, wier aanvragen niet konden worden gehonoreerd wegens gebrek aan middelen, geïnformeerd worden over het niet in behandeling nemen van hun aanvraag dat jaar, met de mededeling dat de regeling het volgende jaar opnieuw opent. Dit biedt hen de kans om opnieuw een aanvraag te doen, zonder garantie op toekenning. Gedeputeerde Kocken vindt het netjes om aanvragers die al eerder de moeite hebben genomen om een aanvraag in te dienen, niet alleen met een afwijzing te confronteren maar hen ook te informeren over toekomstige mogelijkheden.

1070 De heer **Kanik** (D66) zoekt verduidelijking over de timing en de juridische correctheid van het informeren van subsidieaanvragers over de heropening van de subsidie op 1 januari 2024. Hij vraagt of deze aanvragers inderdaad pas na de heropening van de subsidie, op 1 januari of kort daarna, een bericht hebben ontvangen dat de regeling weer beschikbaar was. De heer Kanik wil weten of deze handelswijze juridisch toelaatbaar is, gezien het mogelijk voorsprong geeft aan eerdere aanvragers in het proces van subsidietoekenning.

1075 Gedeputeerde **Kocken** verduidelijkt dat er naar haar weten geen extra bericht is verzonden naar aanvragers nadat de subsidie weer beschikbaar kwam, maar benadrukt dat zelfs als dit wel gebeurd zou zijn, zij dit niet als juridisch onjuist beschouwt. Ze vindt het gepast om initiatiefnemers die interesse hebben getoond in provinciale regelingen te informeren over hernieuwde mogelijkheden, zodat deze weten dat ze opnieuw actie moeten ondernemen.

1080 Gedeputeerde Kocken ziet geen juridisch probleem in deze aanpak en merkt op dat iedere geïnteresseerde om dergelijke informatie kan vragen. Zij beschouwt het als een vorm van nette service om mensen op de hoogte te stellen van het opnieuw beschikbaar komen van subsidie, met name als eerdere aanvragen niet konden worden gehonoreerd vanwege het bereiken van het subsidieplafond. Dit beleid is volgens haar gericht op het effectief besteden van het beschikbare budget aan de vastgestelde doelen en zorgt ervoor dat geïnteresseerden zich opnieuw kunnen melden zodra de subsidie weer beschikbaar is.

1090 De heer **Teeuwen** (BBB) herhaalt zijn eerdere vraag over de verduurzaming van gebouwen en benadrukt het belang van duidelijkheid over de primaire verantwoordelijkheid bij dit proces.

Gedeputeerde **Kocken** reageert hierop door te stellen dat het misschien te laat is om deze vraag te stellen, aangezien het fonds voor dit doel al is opgezet en inmiddels in de afrondende fase zit. Zij erkent echter dat het ondersteunen van dorpshuizen en culturele instellingen, evenals de culturele basisinfrastructuur, wel degelijk provinciale taken zijn. Zij benadrukt dat de provincie een belangrijke rol speelt bij het bieden van ondersteuning aan kleinere gemeenten die niet in staat zijn dit zelfstandig te doen. Volgens gedeputeerde Kocken heeft de regeling aangetoond

dat er een leemte was op dit gebied, en zij is van mening dat de provincie Noord-Holland trots mag zijn op het feit dat zij heeft kunnen helpen bij het opvullen van dit gat.

1100 De heer **Heijnen** (CDA) vraagt de gedeputeerde in hoeverre het succes van eerdere initiatieven terug te zien is in het toekomstige voorzieningenakkoord dat gedeputeerde Olthof zal presenteren.

1105 Gedeputeerde **Kocken** legt uit dat de focus ligt op het ontzorgingsprogramma Maatschappelijk Fonds van de SPUK (Specifieke Uitkering) van het Rijk, wat vooral de kosten voor advies dekt en niet de uitvoeringskosten. Hoewel zij erkent dat eerdere initiatieven succesvol waren, waarschuwt zij voor te hoge verwachtingen wat betreft een vangnet voor uitvoeringskosten in het eigen plan, gezien het beperkte totale budget.

1110 *Tweede termijn commissie*

De heer **Roosendaal** (VVD) benadrukt dat de maatregel tijdens de coronacrisis succesvol was, vooral omdat het uitdelen van geld altijd populair is. Hij stelt voor om na te denken over het opnieuw beschikbaar stellen van budget voor deze doelstelling of, zoals de BBB suggereert, te erkennen dat het niet een primaire provinciale taak betreft. Nu de coronacrisis voorbij is en het oorspronkelijke doel bereikt is, meent hij dat het tijd is om middelen in te zetten voor zaken die meer in lijn liggen met de adviezen van Gedeputeerde Staten over verduurzaming. Dit omdat het budget slechts eenmaal kan worden uitgegeven en de noodzaak voor duurzaamheidsadvies groot is. Hij hoopt dat anderen zullen bijdragen om dit mogelijk te maken, aangezien de grootste toegevoegde waarde van de provincie op dit moment ligt in het inzetten van kennis, niet geld.

1120

De heer **Kanik** (D66) stelt een tweedelige vraag aan de VVD. Ten eerste vraagt hij of de VVD meent dat de regeling tijdens de coronacrisis daadwerkelijk impact heeft gehad. Vervolgens vraagt hij of, volgens de VVD, met de succesvolle uitvoering van deze regeling de verduurzamingsopgave als afgerond beschouwd kan worden.

1125

De heer **Roosendaal** (VVD) legt uit dat de regeling niet primair bedoeld was om sportverenigingen en sociale instellingen volledig te verduurzamen, maar meer gericht was op specifieke corona-ondersteuning vanwege de destijds hoge energieprijzen. Hij erkent dat de regeling succesvol was, maar merkt op dat een uitbreiding van deze regeling naar alle huiseigenaren, zoals de SP voorstelt, eveneens succesvol zou zijn, mits er voldoende financiële middelen voor beschikbaar worden gesteld. Echter, volgens hem en zoals ook aangegeven door de BBB, valt een dergelijke brede ondersteuning niet onder de primaire taken van de provincie.

1130

De heer **Kanik** (D66) wijst erop dat in het coalitieakkoord van de VVD expliciet vermeld staat dat de provincie een ondersteunende rol ziet voor zichzelf in de verduurzaming van sportfaciliteiten, dorpshuizen, bibliotheken en culturele instellingen. Hij vraagt hoe de VVD kan beweren dat dergelijke ondersteuning geen provinciale taak is, terwijl dit wel in hun eigen coalitieakkoord staat opgenomen.

1135

1140 De heer **Roosendaal** (VVD) benadrukt dat de provincie wel degelijk een rol ziet in het ondersteunen van de verduurzaming van sociale voorzieningen. Deze ondersteuning is echter specifiek gericht op het adviseren over de meest effectieve maatregelen en het opstellen van een plan daarvoor. Hij erkent dat de financiering van de uitvoering een aanzienlijke uitdaging vormt

1145 vanwege de hoge kosten en ongelijke verdeling. De VVD ziet meer in gerichte ondersteuning voor gemeenten die de kosten voor verduurzaming niet zelf kunnen dragen, in plaats van een algemene maatregel die ook beschikbaar zou zijn voor gemeenten met voldoende financiële middelen.

1150 De heer **Heijnen** (CDA) stelt twee feitelijke vragen aan de heer Roosendaal van de VVD. Hij vraagt ten eerste of de heer Roosendaal ervan op de hoogte is dat de middelen voor het adviseren over verduurzaming afkomstig zijn van het Rijk en niet van de provincie. Ten tweede vraagt hij of de heer Roosendaal weet dat het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds specifiek gericht was op kleine gemeenten en niet op de grotere gemeenten.

1155 De heer **Roosendaal** (VVD) bevestigt dat hij op de hoogte is van de feiten die de heer Heijnen noemt, mede omdat de gedeputeerde deze informatie eerder al had gegeven. Hij erkent dat de financiering voor het adviseren over verduurzaming van het Rijk komt, maar benadrukt ook dat de kennis deels door de provincie wordt aangeleverd. Met betrekking tot de focus van het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds op kleine gemeenten, merkt hij op dat niet alle
1160 kleine gemeenten financieel zwak zijn, zoals het voorbeeld van Aerdenhout illustreert.

De heer **Heijnen** (CDA) benadrukt dat de heer Roosendaal zich bewust is van het verschil in inkomsten tussen gemeenten. Hij stelt vervolgens een kritische vraag over de waarde van beloftes in een provinciaal coalitieakkoord, als de provincie in essentie rijksbeleid uitvoert met
1165 middelen die van het Rijk komen.

De heer **Roosendaal** (VVD) reageert door te benadrukken dat het belangrijkste doel is om de effecten te bereiken die gezamenlijk zijn afgesproken. Hij geeft aan dat er duidelijke afspraken zijn gemaakt over het efficiënt inzetten van de middelen die van het Rijk komen, met name voor
1170 advisering. Volgens hem handelt de provincie in lijn met deze afspraken door de middelen op deze manier te gebruiken.

De heer **Heijnen** (CDA) concludeert dat er een fundamenteel verschil van mening bestaat tussen hem en de heer Roosendaal van de VVD over de rol van de provincie en de wijze waarop deze effectief kan bijdragen aan de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed, zoals dorpshuizen en culturele instellingen.
1175

De heer **Roosendaal** (VVD) geeft aan dat hij openstaat voor een voorstel van het CDA over hoeveel geld zij willen besteden aan de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed en waar dit geld
1180 vandaan moet komen. Hij benadrukt dat zijn partij op dit moment ervoor kiest daar geen extra middelen voor vrij te maken.

De heer **Heijnen** (CDA) antwoordt dat de heer Roosendaal een dergelijk voorstel tegemoet kan zien.
1185

De heer **Roosendaal** (VVD) is nieuwsgierig naar het voorstel van het CDA, waarbij hij aangeeft dat de financiering van dergelijke initiatieven ten koste zou gaan van andere zaken. Hij benadrukt dat de huidige invulling van taken, in lijn met het coalitieakkoord, hun standpunt weerspiegelt. Hieruit volgt dat zijn partij waarschijnlijk al een antwoord heeft op eventuele voorstellen die
1190 betrekking hebben op extra financiering voor de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed.

De heer **Kanik** (D66) concludeert dat er een verschil in visie is tussen zijn partij en het CDA, en de huidige coalitie wat betreft de inzet op verduurzaming. Hij betreurt het dat de coalitie minder prioriteit geeft aan verduurzaming dan D66 en het CDA zouden willen. De heer Kanik merkt ook op dat de opmerking over waar het geld vandaan moet komen als flauw wordt beschouwd, aangezien de coalitie zelf heeft gekozen voor een bepaalde verdeling van middelen die D66 en het CDA anders zouden inrichten. Hij herinnert eraan dat de ondersteuning van culturele instellingen in het verleden niet alleen met provinciale middelen gebeurde, maar ook vereiste dat gemeenten bijdroegen, wat wijst op een gezamenlijke aanpak. De heer Kanik uit zijn teleurstelling over het feit dat de coalitie niet kiest voor een vergelijkbare aanpak om de energietransitie te bevorderen.

De heer **Karar** (PvdA) reageert op de discussie over de coalitie en voelt zich enigszins aangesproken door de laatste opmerkingen. Hij benadrukt dat de PvdA de doelen van de energietransitie en de verduurzamingsdoelstellingen, zoals gehanteerd in het fonds, ondersteunt. Tegelijkertijd is de PvdA het eens met de eerdergenoemde argumenten over de aanpak en het voorzieningenakkoord. De heer Karar licht toe dat er een integrale aanpak wordt overwogen wat landt in het voorzieningenakkoord, waarbij er wordt gekeken naar welke voorzieningen van belang zijn en in stand gehouden moeten worden. De PvdA is van mening dat het verstandig is eerst het voorzieningenakkoord af te wachten en deze vervolgens in de Staten te bespreken. Hij geeft aan dat de Partij van de Arbeid hier met veel plezier naar uitkijkt.

De **voorzitter** constateert dat dit agendapunt voldoende is besproken.

1215

5 Rondvraag gedeputeerde Olthof (Gezondheid, Milieu, Voorzieningen, Cultuur en Sport)

Rondvraag inzake het artikel "Blunder van werknemer in documentaire over Tata Steel, ingediend door Partij voor de Dieren.

De heer **Hanou** (PvdD) stelt drie hoofdvragen aan de gedeputeerde. Ten eerste vraagt hij of Gedeputeerde Staten kennis hebben genomen van een specifiek artikel uit het Algemeen Dagblad van 9 maart 2024, over een mogelijke blunder in een documentaire over Tata Steel, waarbij vervuiling in beeld zou zijn gebracht. Ten tweede wil hij weten of de Gedeputeerde Staten de documentaireserie 'Groenstaal', met name de eerste twee afleveringen, hebben bekeken en zo niet, waarom niet. Als ze het wel hebben gezien, vraagt hij naar de reactie van gedeputeerde Olthof op de inhoud van het artikel en de documentaire. Ten derde informeert hij naar het vertrouwen van de Gedeputeerde Staten in de data van Tata Steel, met name gezien de suggestie dat deze data mogelijk gemanipuleerd zou zijn. Als het vertrouwen niet volledig is, vraagt hij welke maatregelen de Gedeputeerde Staten zullen nemen om te zorgen dat de impact van Tata Steel op de leefomgeving en gezondheid op een transparante en betrouwbare manier gemeten wordt, en binnen welke termijn deze maatregelen verwacht kunnen worden.

Gedeputeerde **Kocken** bevestigt dat zowel zij als andere leden van de Gedeputeerde Staten kennis hebben genomen van het artikel. Hoewel ze de documentaire zelf nog niet heeft gezien, is ze wel op de hoogte van het betreffende fragment en de commotie die dit heeft veroorzaakt. Het fragment heeft zowel bij haar als bij gedeputeerde Olthof verbazing opgeroepen. De

Omgevingsdienst NZKG doet nader onderzoek. **De gedeputeerde zal de commissie informeren over de conclusies uit dat onderzoek.**

1240 Met betrekking tot de betrouwbaarheid van de data van Tata Steel, legt gedeputeerde Kocken uit dat deze gecontroleerd worden door de OD Noordzeekanaalgebied binnen de kaders van de wet. Deze controle richt zich op de volledigheid, consistentie en geloofwaardigheid van de informatie die Tata Steel levert, voornamelijk via het elektronisch milieuverslag (e-MJV). Jaarlijks beoordeelt de OD deze informatie op basis van meetrapporten en andere beschikbare gegevens.

1245 Gedeputeerde Kocken geeft verder aan dat er een voortdurend proces is van onderzoek en verbetering van de monitoring van emissies en de impact daarvan op de omgeving. Ze verwijst naar het programma Tata Steel 2024–2030, waarin gewerkt wordt aan een samenhangend monitoringsmodel om alle gegevens en onderzoeken beter te integreren. Ze verwacht dat er eind dit jaar of begin volgend jaar meer informatie over dit model gepresenteerd kan worden.

1250 De heer **Hanou** (PvdD) reageert met de opmerking ‘frappez toujours’ als aanvulling op de reactie van gedeputeerde Kocken, wat aangeeft dat hij blijft aandringen op actie of aandacht voor het onderwerp. Hij concludeert dat, op basis van de uitleg van de gedeputeerde, het college nog steeds vertrouwen heeft in het elektronisch milieujaarsverslag van Tata Steel. Daarmee
1255 interpreteert hij het antwoord op zijn derde vraag als een 'nee', ervan uitgaande dat het college niet van plan is aanvullende maatregelen te treffen op basis van de huidige informatie en controleprocessen zoals beschreven door de gedeputeerde.

De **voorzitter** constateert dat de vragen voldoende zijn beantwoord.
1260

Rondvraag inzake asbest Paviljoenslaan 3, ingediend door SP.

Mevrouw **Bouhleb-Lascaris** (SP) brengt het onderwerp asbest ter sprake, dat volgens haar ook na twintig jaar nog steeds een ernstig gezondheidsrisico vormt doordat de vezels los kunnen komen
1265 en dodelijk zijn wanneer ze zich nestelen in het buik- en longvlies. Zij stelt drie vragen over de situatie rondom Paviljoenslaan 3, waar asbest is geconstateerd. Ten eerste vraagt ze waarom er wordt gesteld dat er geen gezondheidsrisico's zijn, terwijl zelfs vast asbest na twintig jaar gevaarlijke vezels kan loslaten. Vervolgens wil ze weten of er meteen onderzoek wordt gedaan naar de aanwezigheid van meer mogelijk asbest in het pand. Tot slot vraagt ze waarom enkel de
1270 archiefruimte is afgesloten en niet het hele pand, gezien de mogelijke aanwezigheid van asbest op het dak.

Gedeputeerde **Kocken** legt uit dat bij reparaties aan houtrot mogelijk asbest is aangetroffen. Op 18 maart 2024 zijn er monsters genomen voor onderzoek. De uitvoerders, die ervaring hebben met asbest, hebben aangegeven dat er geen gezondheidsgevaar is zolang het asbestmateriaal vast blijft zitten, wat momenteel het geval is. De betreffende ruimte blijft afgesloten totdat de
1275 uitslagen van het onderzoek bekend zijn, en verdere acties worden in overleg besloten. Ze voegt toe dat het pand in de jaren 2022 en 2023 volledig is geïsoleerd zonder dat er asbest is aangetroffen, en dat het mogelijk aangetroffen asbest beperkt lijkt tot een later toegevoegde
1280 dakkapel.

Mevrouw **Bouhleb-Lascaris** (SP) wijst op een recent rapport van het Comité van Asbestslachtoffers en benadrukt dat er diverse rechtszaken lopen over de kwestie van asbest. Ze stelt dat zelfs

1285 vastzittende asbestvezels los kunnen laten omdat asbest op natuurlijke wijze verweert. Hiermee onderstreept ze het gezondheidsrisico dat zelfs van vastzittend asbest uit kan gaan.

1290 Gedeputeerde **Kocken** geeft aan dat ze nu op de hoogte is van het rapport van het Comité van Asbestslachtoffers door de informatie die mevrouw Bouhrel-Lascaris heeft verstrekt. Ze is niet zeker of deze informatie al bekend was binnen de provincie. Naar aanleiding van de vragen heeft ze navraag gedaan naar de leeftijd van de dakkapel, aangezien de relevantie van de twintigjaarsgrens die mevrouw Bouhrel-Lascaris noemde, mede afhankelijk is van de leeftijd van de dakkapel. **Gedeputeerde Kocken moet het antwoord hierop schuldig blijven, maar zegt toe om hier schriftelijk op terug te komen.**

1295 De **voorzitter** constateert dat de vragen voldoende zijn beantwoord.

Schorsing van 20.14 tot 20.22 uur.

1300 **6 B-agenda Klimaat en Energie**

6.a Discussienota JA21 – Realistische doelen in de energietransitie

Behandelaarsvoorstel:

De commissieleden kunnen met elkaar en gedeputeerde bijgaande discussienota van indiener de heer Van den Berg (JA21) bespreken.

1305

1310 De heer **Van den Berg** (JA21) brengt het onderwerp integraliteit in de energietransitie ter sprake, gemotiveerd door het besluit van Noord-Holland en andere provincies om samen in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) een aanbesteding uit te zetten voor 35.000 laadpalen. Hij benadrukt dat de capaciteit die deze laadpalen samen vertegenwoordigen, gelijkstaat aan het vermogen van een halve kerncentrale, kolencentrale of oliecentrale, en dit zet druk op het al overbelaste energienetwerk. Dit brengt hem tot vragen over de beschikbare ruimte binnen dit netwerk en de haalbaarheid van de overheidsdoelstellingen binnen de bestaande capaciteit. Het agenderen van de laadpalen ziet hij als symptoom van een bredere uitdaging: de overheid stelt nieuwe doelen die elkaar soms lijken te overstemmen, zonder duidelijk zicht op de integrale haalbaarheid ervan. Hij nodigt uit tot een constructieve discussie over de realistische ruimte binnen het energienetwerk en de doelstellingen die de Provinciale Staten en de overheid stellen, om te waarborgen dat deze uitvoerbaar blijven voor de inwoners.

1315

Eerste termijn commissie

1320 Mevrouw **Buit** (CU) waardeert de aandacht die JA21 vraagt voor de uitdagingen en kansen van de energietransitie, maar is het niet eens met hun stellingen en voorstellen, die ze ziet als gebaseerd op feitenverdraaiing, eenzijdige visie, en gebrek aan realisme en verantwoordelijkheid. Ze presenteert zeven punten ter toelichting:

1325

1. Mevrouw Buit stelt dat de door JA21 genoemde getallen een verdraaiing van de feiten zijn, aangezien de energiebehoefte voor 35.000 laadpalen met enkele tientallen windmolens kan worden gedekt.
2. Ze vindt het vreemd dat JA21, ondanks haar pro-marktwerking standpunt, de ontwikkeling van laadinfrastructuur, die nodig is voor de verdere groei van de elektrische automarkt, lijkt te willen afremmen.

- 1330 3. Ze bekritiseert JA21 voor een eenzijdige aanpak en pleit voor een geïntegreerde aanpak met alle belanghebbenden.
4. Ze wijst op de tegenstelling tussen de wens van JA21 om af te zien van de doelen in het Klimaatakkoord en het streven van de ChristenUnie deze doelen juist te ondersteunen.
5. Ze gelooft dat veel problemen oplosbaar zijn door gedragsaanpassingen.
- 1335 6. Ze onderkent net als JA21 de uitdagingen voor netbeheerders, maar pleit voor proactieve, grootschalige investeringen in het netwerk in tegenstelling tot de suggestie van JA21 om duurzame ontwikkelingen te vertragen.
7. Ze roept op tot een vooruitstrevende aanpak door netbeheerders en vraagt Gedeputeerde Staten om samen met netbeheerders en het ministerie van EZK te zoeken naar een andere aanpak.
- 1340

Mevrouw Buit benadrukt het belang van het zien van het grotere plaatje en het maken van scherpe keuzes om op verantwoorde wijze werk te maken van de energietransitie.

- De heer **Van den Berg** (JA21) benadrukt zijn commitment aan de zorg voor de schepping vanuit zijn christelijke overtuiging. Hij uit zijn verbazing over de bewering van mevrouw Buit dat JA21 alle doelen en het Klimaatakkoord wil openbreken, aangezien dit niet overeenkomt met hun verkiezingsprogramma. Hij vraagt waar mevrouw Buit deze informatie vandaan heeft.
- 1345

- Mevrouw **Buit** (CU) biedt aan een uitgebreidere reactie op de discussienota van JA21 te sturen om haar standpunten te verduidelijken.
- 1350

- Mevrouw Buit benadrukt vervolgens dat de energietransitie voornamelijk door de markt wordt gedreven, met de overheid die faciliteert en stuurt door middel van het stellen van kaders, het opstellen van regelgeving, financiële prikkels, het beïnvloeden van gedachten en samenwerking.
- 1355 Volgens haar moet de focus van de provincie liggen op het ondersteunen van deze transitie, in tegenstelling tot het voorstel van JA21 om deze te vertragen.

- De heer **Van den Berg** (JA21) verduidelijkt dat hun intentie niet is om de energietransitie te vertragen. Hij benadrukt dat hun discussienota constructief bedoeld is, met als doel om aandacht te vragen voor de integraliteit en uitvoerbaarheid van de energietransitie. Hij wijst op het belang van het afstemmen van ambities op de realiteit, aangezien deze twee aspecten vaak verschillen.
- 1360

De **voorzitter** constateert dat de heer Van den Berg door zijn spreektijd is.

- 1365 Mevrouw **Buit** (CU) geeft aan dat het niet nodig is om verder te reageren op de toevoeging van de heer Van den Berg.

- Statenlid **Van der Waart** (GL) dankt voor de discussienota van de heer Van den Berg, die de aanbesteding van laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen aangrijpt om een gesprek over de energietransitie en de prioritering ervan te initiëren. Zij stelt vragen bij de kritiek op de aanpak, met name de focus op het vermogen van de laadpalen, dat wordt gespecificeerd als 22 megawatt per halve paal. Statenlid Van der Waart merkt op dat hoewel dit een significant vermogen lijkt, in de praktijk het geleverde vermogen fluctueert en niet altijd het maximale bereikt. Dit fenomeen draagt volgens haar juist bij aan de flexibiliteit van het energienet door 'netbewust laden', waarbij niet constant hetzelfde vermogen wordt geleverd en variabele prijzen kunnen worden gehanteerd, wat voordelig kan zijn in het beheer van netcongestie.
- 1370
- 1375

Ze refereert ook aan de initiatieven die worden onderzocht met de gecontracteerde partijen om de bijdrage van laadinfrastructuur aan het verminderen van netcongestie te vergroten. Statenlid
1380 Van der Waart onderstreept de urgentie van het versnellen van de energietransitie in lijn met het
Klimaatakkoord. Ze pleit voor een veelzijdige aanpak die niet alleen focust op het verhogen van
de beschikbaarheid van diverse energiebronnen, maar ook op het intelligent beheer van de vraag
naar energie en de optimalisatie van de bijbehorende contracten. Dit alles om een stabiele en
1385 duurzame energievoorziening te waarborgen die voldoet aan de toenemende behoeften van de
samenleving en de uitdagingen van het klimaatakkoord aangaat.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) uit haar verbazing over het agenderen van de discussie,
benadrukkend dat Volt staat voor het eerlijke verhaal over de onvermijdelijke afscheid van
fossiele brandstoffen vanwege hun schadelijkheid voor het klimaat en hun eindige
1390 beschikbaarheid. Ze stelt dat vertraging van de transitie naar duurzame energiebronnen het
probleem slechts vooruitschuift en benadrukt het belang van langetermijnplanning, vooral in
sectoren zoals woningbouw, om toekomstige aanpassingen en inefficiënties te vermijden.
Mevrouw Schneemann wijst ook op het groeiend aantal initiatieven in de markt gericht op het
spreiden van de netcapaciteit en het investeren in thuisbatterijen, die getuigen van de
1395 innovatiekracht van de markt om aan de vraag naar duurzame oplossingen te voldoen. Ze
waarschuwt dat het vertragen van overheidsacties dergelijke innovaties kan hinderen. Als
voorbeeld van acties die al genomen kunnen worden noemt ze het initiatief 'de zaak gesloten,
licht uit', dat bedrijven oproept om het licht uit te doen als hun panden gesloten zijn. Tot slot
stelt ze een vraag aan JA21 over het aantal elektrische auto's en laadpunten in Noord-Holland, en
1400 vraagt naar verwachtingen over de bezetting van laadpunten gedurende de dag.

De heer **Teeuwen** (BBB) spreekt zijn dank uit aan JA21 voor het op de agenda zetten van
netcongestie, een thema dat ook door Volt werd aangehaald. Hij refereert aan motie 478 die door
Henk Vermeer, een Tweede Kamerlid van de BBB, die oproept tot gesprekken met netbeheerder
1405 TenneT om provincies de ruimte te geven voor het experimenteren met Smart Energy Hubs als
oplossing tegen netcongestie. Deze motie is met een ruime meerderheid aangenomen. De heer
Teeuwen benadrukt het belang van het onderzoeken hoe dergelijke initiatieven in Noord-Holland
verder vormgegeven kunnen worden, wijzend op de succesvolle voorbeelden van Smart Energy
Hubs in de provincie. Hij stelt voor deze voorbeelden als leidraad te gebruiken om te
1410 onderzoeken hoe vergelijkbare projecten op andere locaties in Noord-Holland kunnen worden
toegepast, wat significant zou kunnen bijdragen aan het oplossen van het probleem van
netcongestie. Hij is benieuwd naar de visie van de gedeputeerde op dit voorstel, daarbij noemend
dat er eerder al contact over is geweest met de gedeputeerde.

De heer **De Wit** (VVD) vindt de vraagstelling over het versnellen of vertragen van de
energietransitie in de discussienota van JA21 ongelukkig geformuleerd, maar interpreteert het als
een oproep tot helderheid over de toekomstige belasting en capaciteit van het energienet in
Noord-Holland. Dit betreft zowel de toename van energieopwekking als het groeiende
energieverbruik. De VVD stemt in met de noodzaak van een beter inzicht in deze ontwikkelingen,
1420 waaronder de impact van elektrische auto's, warmtepompen, de omschakeling van bedrijven van
gas naar elektra, en de bijdrage van zonne- en windenergie. De heer De Wit verwacht een analyse
van TenneT deze zomer en suggereert ook de betrokkenheid van Liander en het door hen
beheerde net te onderzoeken. Hij pleit voor een feitelijke discussie over de situatie in Noord-

1425 Holland en de mogelijke aanvullende rol van de provincie in deze context. Hij onderschrijft het belang van Smart Energy Hubs, zoals besproken door zijn collega van de BBB, en ziet hierin een potentiële rol voor de provincie.

1430 Mevrouw **Middelkoop** (FvD) wijst op de ernstige gevolgen van de huidige overbelasting van het stroomnet in bijna de gehele provincie, zoals zichtbaar op capaciteitskaarten. Ze noemt voorbeelden van hoe deze situatie de ontwikkeling van woningen, scholen, en zorginstellingen in Almere, Utrecht en Amsterdam ernstig belemmert, met vertragingen en onzekerheden tot gevolg. Daarnaast benoemt ze de waarschuwing in het Financieel Dagblad over mogelijke stroomuitval in bestaande wijken. Volgens mevrouw Middelkoop is de explosieve stijging van de vraag naar elektriciteit, aangedreven door de snelle elektrificatie in het kader van de energietransitie, zoals 1435 de installatie van windturbines, zonnepanelen, warmtepompen en laadpalen, de hoofdoorzaak van de huidige problematiek. Ze bekritiseert dat er niet naar de capaciteit van het stroomnet is gekeken en suggereert dat klimaatpartijen mogelijk andere prioriteiten hadden. Forum voor Democratie pleit voor een stop op de haastige energietransitie, waaronder de installatie van 1440 35.000 laadpalen, en stelt dat de transitie niet belangrijker is dan fundamentele voorzieningen zoals huisvesting, onderwijs en zorg. Mevrouw Middelkoop roept op om de basisinfrastructuur van het stroomnet eerst op orde te krijgen en de prioriteiten te herzien.

1445 De heer **Van Tiggelen** (PVV) stelt dat realistische doelen binnen de energietransitie ontbreken, omdat er een verwarring is tussen de begrippen energie en elektriciteit. Hij benadrukt dat elektriciteitsverbruik slechts vijftien procent uitmaakt van het totale energieverbruik en wijst op de problemen die ontstaan wanneer geprobeerd wordt dit percentage te verhogen zonder dat het elektriciteitsnet daarop berekend is. Hij haalt een rapport van de Bundesrechnungshof aan dat de hoge kosten en de problematische uitvoering van de energietransitie bekritiseert en betwijfelt de 1450 significante invloed van de mens op het klimaat.

1455 Verder attendeert de heer Van Tiggelen de commissie op de film 'Climate The Movie, The Cold Truth' die op 20 maart 2024 wereldwijd beschikbaar wordt, die kritisch kijkt naar de klimaatproblematiek en waarvan hij stelt dat zelfs hij als iemand die zich al vijftien jaar in het onderwerp verdiept, er nieuwe inzichten uit heeft opgedaan. Hij beveelt de film sterk aan voor een beter begrip van zijn standpunten.

1460 De heer **Kanik** (D66) uit zijn waardering voor de bijdrage van de ChristenUnie en geeft aan dat hij zich volledig aansluit bij hun standpunt. Hij brengt daarnaast een extra punt naar voren, voortbouwend op een door JA21 aangehaalde bron van Liander, die een expliciete oproep doet aan provincies en gemeenten. Liander vraagt om snellere en duidelijker besluitvorming over de locaties voor elektriciteitsstations, transformatorhuisjes en de aanleg van warmtenetten, gezien de toenemende druk op het elektriciteitsnet en de uitdagingen in de energietransitie. De heer Kanik benadrukt het belang van een reactie van het college op deze oproep en vraagt hoe zij van plan zijn om deze duidelijkere en snellere besluitvorming te realiseren.

1465 Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) benadrukt de urgentie van het aanpakken van de opwarming van de aarde en pleit voor een crisisaanpak gericht op natuur- en milieubehoud. Ze verzet zich tegen vertraging in de energietransitie en roept op tot meer energiebesparing en duurzame energieopwekking. Mevrouw Van Aesch stelt voor een integraal energietransitieplan op te stellen, 1470 vergelijkbaar met de aanpak in Gelderland en Utrecht, dat zich richt op het besparen van energie,

1475 het verduurzamen van energieproductie en ecologische inpassing. Dit plan omvat het stimuleren van energiebesparing bij bedrijven en particulieren, in lijn met de suggesties van Volt en de ChristenUnie, en het monitoren van energiebesparingsdoelen. Ook het bevorderen van het gebruik van openbaar vervoer wordt als cruciaal gezien, wat de noodzaak voor extra laadpalen zou verminderen. Daarnaast pleit ze voor het opschalen van duurzame energieopwekking, bij voorkeur lokaal en kleinschalig, inclusief energieopslag.

1480 Mevrouw **Engels** (CDA) benadrukt dat het aanpassen van de doelen van de energietransitie niet de oplossing biedt voor de huidige problemen met netcongestie. Ze wijst op het belang van de energietransitie, zowel vanuit klimaatperspectief als voor het verminderen van de afhankelijkheid van andere landen, vooral in deze geopolitiek onzekere tijden. Mevrouw Engels suggereert verschillende manieren om bij te dragen aan het oplossen van netcongestie en het voortzetten van de energietransitie, waaronder het versnellen van de uitbreiding van het elektriciteitsnet, het slimmer benutten van het bestaande net en het beter gebruiken van onbenutte capaciteit. Ze
1485 steunt het voorstel van JA21 om deze kwesties te benaderen met een integrale visie, waarmee energie een integraal onderdeel kan worden van ruimtelijke ordening. Dit zou op lange termijn de plaatsing van grote energievragers in de buurt van grootschalige energieopwekking vergemakkelijken en energie een meer centrale rol geven in de planologie.

1490 De heer **Faassen** (50PLUS) merkt op dat de notitie van JA21, in tegenstelling tot de notitie van de PvdA die eerder in deze vergadering is besproken, geen dankbetuiging heeft ontvangen. 50PLUS beschouwt deze notitie als een eerste aanzet voor een debat over de plaatsing van 35.000 laadpunten en 462 windmolens bij maximale capaciteitsvraag. Hij stelt dat de ambitie van gemeenten vaak te hoog is en niet haalbaar binnen de gestelde tijd, met specifieke aandacht voor
1495 de elektrificatie van voertuigen. De heer Faassen benadrukt dat er te veel focus ligt op windmolens en zonnepanelen, terwijl andere energiebronnen zoals aardwarmte en kernenergie meer aandacht verdienen. Volgens hem ligt het grootste probleem bij de balans tussen vraag en aanbod van energie, die meer regionaal of zelfs per wijk georganiseerd zou moeten worden. Hij suggereert dat onderzoek naar de optimale verhouding tussen energieopwekking en -afname
1500 essentieel is om energiecongestie op te lossen. De heer Faassen meldt dat tijdens een bezoek aan Liander bleek dat grote energieleveranciers momenteel geen actieve rol spelen in het matchen van vraag en aanbod, en roept op om hier meer aandacht aan te besteden.

1505 De heer **Dijksen** (SP) bedankt de heer Van den Berg van JA21 voor het agenderen van het onderwerp energiebeleid en stelt een kritische vraag over wat Van den Berg onder 'realistisch' verstaat, vooral in het licht van mogelijke verschillen in visie tussen JA21 en de SP. De heer Dijksen benadrukt dat het SP-plan 'Zon voor Allen' een realistische oplossing biedt voor de energievraag en adresseert het probleem van het overbelaste energienet door middel van buurtbatterijen en Smart Energy Hubs, zoals door BBB voorgesteld. Hij hoopt op steun van JA21
1510 voor dit plan, mede omdat het kan bijdragen aan het verminderen van de stijging van energiekosten, een punt dat eerder in de vergadering door de heer Van den Berg werd aangehaald.

1515 De heer **Karar** (PvdA) uit zijn vraagtekens bij de benadering van JA21 en de heer Van den Berg, specifiek over hun houding ten opzichte van de energiedoelen. Hij merkt een mogelijke verandering op in de standpunten van JA21 vergeleken met eerdere vergaderingen. De heer Karar benadrukt het belang van het versterken van het elektriciteitsnetwerk voor de energietransitie en

1520 ondersteunt de prioriteit van energieaansluitingen voor organisaties met een groot maatschappelijk belang, zoals genoemd in het coalitieakkoord. Hij ziet ook economische kansen in de energietransitie, waarbij Noord-Holland en Nederland een leidende rol kunnen spelen op het wereldtoneel, en waarbij Nederland autonoom is in haar energietoevoer, wat van groot belang is wegens veiligheidsredenen en gezien recente globale ontwikkelingen.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

1525 Gedeputeerde **Kocken** uit haar dank aan de heer Van den Berg voor het agenderen van het cruciale thema netcongestie en de energietransitie. Ze benadrukt het belang van de discussie over deze onderwerpen en deelname van diverse overheidslagen, waaronder de provincie, in samenwerking met het Ministerie van EZK (Economische Zaken en Klimaat) en netbeheerders. Gedeputeerde Kocken onderstreept de noodzaak van het maken van soms pijnlijke keuzes in de
1530 context van schaarse energiebronnen en de urgentie van het probleem dat steeds ernstiger wordt. Ze staat achter de algemene consensus om de energietransitie voortvarend aan te pakken, in plaats van deze volledig te stoppen, gezien de eindigheid van fossiele brandstoffen en de wens voor een schone leefomgeving.

1535 Verder spreekt de gedeputeerde haar steun uit voor innovatieve oplossingen zoals Smart Energy Hubs, die in Noord-Holland worden ontwikkeld en uitgevoerd met aanzienlijke steun van zowel de provincie als het Rijk. Deze hubs worden gezien als cruciale elementen voor het aanpakken van netcongestie en het stimuleren van de energietransitie. Gedeputeerde Kocken benadrukt de inzet van de provincie om deze transitie niet alleen technisch, maar ook met oog voor de brede
1540 welvaart en het landschap zorgvuldig te begeleiden, waarbij ze het belang van energiebesparing en de noodzaak van samenwerking en overleg met alle betrokken partijen erkent.

Gedeputeerde Kocken benadrukt het belang van een gedegen inzicht in de toekomstige energiebehoefte als basis voor effectief beleid en besluitvorming. Ze verduidelijkt dat zowel de
1545 energievisie als de pMIEK (Provinciale Milieu- en Energie Koers) gericht zijn op het anticiperen op toekomstige vraag naar energie. Hierbij wordt nagedacht over welke soorten energievraag gestimuleerd moeten worden en welke bediend kunnen worden, alsook waar mogelijk beperkingen noodzakelijk zijn. Gedeputeerde Kocken onderstreept dat niet overal in gelijke mate aan de energievraag voldaan kan worden, wat betekent dat er strategische keuzes gemaakt
1550 moeten worden over waar en hoe energievoorziening plaatsvindt, rekening houdend met de beperkte beschikbaarheid van middelen en capaciteit.

In antwoord op een vraag van D66 over hoe keuzes voor de realisatie van energie-infrastructuur sneller gemaakt kunnen worden, geeft ze aan dat deze keuzes deel uitmaken van de energievisie
1555 en de pMIEK, waarbij een integrale benadering nagestreefd wordt in samenwerking met gemeenten en het Rijk. Deze samenwerking is cruciaal vanwege de significante ruimtelijke en economische impact van dergelijke ontwikkelingen, die ook invloed hebben op de leefbaarheid. Hoewel de wens bestaat om snel te handelen, benadrukt gedeputeerde Kocken het belang van zorgvuldigheid en de provinciale verantwoordelijkheid om rekening te houden met het landschap
1560 en de brede welvaart van burgers. Hierbij wordt niet alleen gekeken naar technische efficiëntie, maar ook naar andere belangrijke factoren.

Tenslotte erkent gedeputeerde Kocken het belang van energiebesparing, zoals door verschillende fracties bepleit, en wijst op de positieve invloed ervan op netcongestie. Ze beaamt dat energie die

1565 niet verbruikt wordt, niet opgewekt of getransporteerd hoeft te worden, en benadrukt dat dit een essentiële stap is in de aanpak van de energie- en netproblematiek.

Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) vraagt of de gedeputeerde concrete besparingspercentages kan noemen voor een specifieke periode.

1570

Gedeputeerde **Kocken** meldt dat het actieprogramma Klimaat momenteel wordt voorbereid. Ze heeft een bijna voltooide versie van dit programma, die binnenkort met de commissie gedeeld zal worden. Dit programma bevat globale streefdoelen voor diverse sectoren. Ze benadrukt dat deze doelen indicatief zijn en dat de provincie niet direct verantwoordelijk is voor alle specifieke

1575 doelstellingen. De provincie richt zich voornamelijk op het aansluiten bij de nationale doelstellingen van Den Haag en de afspraken uit het Klimaatakkoord van Parijs.

De heer **Faassen** (50PLUS) benadrukt het belang van een regionale of wijkaanpak om een evenwicht te creëren tussen energieopwekking en -verbruik, met het doel een gesloten

1580 energiecircuit te realiseren die losstaan van de activiteiten van energiebedrijven. Zijn pleidooi richt zich op het gebruik van grotere thuisbatterijen om zelfvoorzienende energiecircuits te onderzoeken en te implementeren.

Gedeputeerde **Kocken** beschouwt de suggestie van gesloten energiecircuits als een nuttige

1585 toevoeging aan de huidige energieproblematiek. Ze erkent de uitdagingen rondom de implementatie, zoals de locatiekeuze, het creëren van voldoende ruimte en het bepalen wie toestemming krijgen om energieleverancier te zijn, gezien de huidige beperkingen. Gedeputeerde Kocken benadrukt de noodzaak van zorgvuldige overweging in dit proces. Deze

1590 aanpak wordt verkend als onderdeel van de derde route van slimme oplossingen, waarbij lokaal opgewekte en verbruikte energie netcongestie kan verminderen. Zo'n benadering kan dus een bijdrage leveren aan het oplossen van het energievraagstuk.

De heer **Faassen** (50PLUS) uit zijn tevredenheid over de aandacht voor gesloten energiecircuits en vraagt naar de planning voor het uitbrengen van een visie of notitie over deze systemen. Hij

1595 benadrukt het belang van energiebehoud binnen industrieën en wijken, met als doel volledige energieonafhankelijkheid, waarbij wordt voorkomen dat elektriciteit onnodig heen en weer gaat.

Gedeputeerde **Kocken** verduidelijkt dat de focus ligt op netonafhankelijkheid. Ze verwijst naar eerdere opmerkingen over initiatieven zoals die van SADC en het groepscontract in de haven van

1600 Amsterdam, die illustratief zijn voor het Smart Energy Hub-concept waarin al volop ontwikkeling plaatsvindt. Gedeputeerde Kocken tempert de verwachting dat deze aanpak de uitdagingen volledig zal oplossen, maar erkent dat het belangrijke oplossingen biedt in de overgangperiode naar uitbreidingen van het net. Ze benoemt de complexiteit en impact van netuitbreiding, die tijd en aanzienlijke aanpassingen in het landschap vereist, naast de benodigde arbeid,

1605 besluitvorming en procedures. Ze geeft aan dat deze initiatieven dienen als tijdelijke oplossingen om in de directe behoefte te voorzien en vermeldt dat er actief gewerkt wordt aan dergelijke oplossingen binnen het spoor 3.

De heer **Teeuwen** (BBB) merkt op dat veel ondernemers geïnteresseerd zijn in de aanpak van de

1610 SADC en het groepscontract in de haven, zoals besproken door de gedeputeerde. Hij vraagt of er

een inschatting gemaakt kan worden van het moment waarop meer informatie hierover beschikbaar zal zijn voor belangstellenden.

1615 Gedeputeerde **Kocken** licht toe dat er vanuit het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat aanzienlijke interesse is en dat er gelden voor worden vrijgemaakt, specifiek voor het derde spoor. Ze deelt mee dat er momenteel in samenwerking met EZK gewerkt wordt aan een programma voor deze energiehub's, maar dat er nog geen definitieve einddatum vastgesteld is voor dit initiatief. Het programma bevindt zich nog in de ontwikkelingsfase, waardoor er op dit moment geen concrete termijn gegeven kan worden.

1620 De heer **De Wit** (VVD) verwijst naar de eerdere opmerkingen van de gedeputeerde over de energievisie en de pMIEK, met betrekking tot een integraal overzicht van toekomstige netbelasting. Hij vraagt wanneer de commissie kan verwachten een bijgewerkte versie van beide documenten te bespreken.

1625 Gedeputeerde **Kocken** informeert dat de geüpdatete energievisie rond september verwacht wordt en de bijgewerkte versie van de pMIEK staat voor het najaar op de planning. Ze voegt toe dat ze, zodra er meer concrete informatie beschikbaar is, graag terugkomt op dit onderwerp om een gedetailleerder antwoord te geven.

1630 De **voorzitter** constateert dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.

1635 De heer **Van den Berg** (JA21) dankt voor de kans om een slotwoord te voeren, ondanks dat zijn toegewezen spreektijd verstreken is. Hij wil iedereen bedanken voor de constructieve bijdragen en de gedeputeerde in het bijzonder voor de zorgvuldige en inhoudelijke reacties. Hij benadrukt dat zijn intentie niet was om het proces af te breken, maar juist om op een integrale manier te bekijken wat wel mogelijk is. Als voorbeeld noemt hij de kwestie van de capaciteit van laadpalen, die bij Liander geregistreerd staan als een constante belasting op het net, ook al wordt niet altijd de maximale capaciteit gebruikt. Hij bedankt iedereen voor de samenwerking en spreekt de hoop uit dat men gezamenlijk verder kan werken aan deze thematiek bij volgende gelegenheden.

De **voorzitter** constateert dat dit agendapunt voldoende is behandeld.

1645 **6.b C- naar B-verzoek GroenLinks/PvdA: ag.p. 10.d Klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede (C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)**

1650 Statenlid **Van der Waart** (GL) benadrukt het belang van rechtvaardigheid en betaalbaarheid in de energietransitie, conform het coalitieakkoord. Ze spreekt haar waardering uit voor de ontvangen brief en het TNO-rapport, die een update geven over de huidige stand van zaken en wordt gewaardeerd door zowel de PvdA als GroenLinks. Statenlid Van der Waart erkent dat er al veel is bereikt maar onderstreept ook dat er nog uitdagingen zijn. Ze stelt voor om met de commissie de brief en de conclusies van het TNO-rapport te bespreken en vraagt de fracties waar zij op in willen zetten. Zelf stipt ze enkele aandachtspunten uit de brief en het rapport aan.

1655 Statenlid Van der Waart richt de aandacht op de strijd tegen energiearmoede en benadrukt het belang van het verduurzamen van bestaande woningen als een effectieve maatregel. Ze wijst op

de inzet van middelen uit het Klimaatfonds van het Rijk en de activiteiten van
woningbouwcorporaties, maar benadrukt dat er vanuit de provincie, als middenbestuur, nog
1660 meer gedaan kan worden. Uit het TNO-rapport blijkt dat er Noord-Hollanders met de laagste
inkomens zijn die na woonrenovatie nog steeds een te hoge energiequote hebben. Statenlid Van
der Waart stelt voor om deze bevindingen onder de aandacht van het Rijk te brengen en wijst
erop dat ook in gebieden als het Gooi een energiekloof is, wat haar verrast. Ze is geïnteresseerd
1665 in verdere onderzoeken naar investeringsmogelijkheden en het bieden van extra stimulansen
voor woningeigenaren om te investeren in duurzaamheid. Daarnaast is er zorg over inwoners die
formeel gezien volgens de definitie niet in een woning wonen en mogelijk geen aanspraak
kunnen maken op regelingen en subsidies, terwijl zij juist een risicogroep vormen.

Vervolgens benoemt Statenlid Van der Waart de pijlers van het Actieprogramma Klimaat, zoals
1670 beschreven in de brief, en vindt alle vier punten logisch en herkenbaar. Ze vraagt de commissie
of er accenten zijn die zij willen aanbrengen bij deze punten. Voor GroenLinks is vooral het
laatste punt over energiecoöperaties van groot belang, gezien de onzekerheden die momenteel
spelen rond de Noorder IJ-Plas, wat invloed heeft op de mogelijkheden voor coöperaties om te
plannen en te investeren. Het belang van zowel grote als kleine coöperaties in de energietransitie
1675 wordt benadrukt. De provincie ondersteunt coöperaties momenteel via gemeentelijk beleid,
opdrachten, regelingen, en subsidies, maar er is ruimte voor meer actie. Er worden drie mogelijke
actiepunten genoemd: de provincie kan bijdragen aan het Nationaal Ontwikkelfonds om risico's
van grote investeringen te dekken, kleinere coöperaties kunnen worden ondersteund via een
subsidieregeling, en er kan worden ingezet op de verbetering van de juridische positie van
1680 energiegemeenschappen, met name bij aanbestedingen.

Statenlid Van der Waart stelt voor om op deze drie punten extra in te zetten. Ze vraagt om de
financiële haalbaarheid van deze voorstellen en of er alternatieven zijn voor het afdekken van
risico's, met de aanname dat het om een revolverend fonds zou gaan. Statenlid Van der Waart is
1685 benieuwd naar suggesties van de commissie over deze punten en kijkt uit naar het
Actieprogramma Klimaat.

Eerste termijn commissie

De heer **De Wit** (VVD) concludeert vanuit het VVD-standpunt dat het probleem van
1690 energiearmoede deel uitmaakt van een breder armoedeprobleem dat niet alleen de groepen met
de laagste inkomens treft, maar ook steeds meer de lagere middeninkomens in Nederland. Hij
benadrukt dat dit niet uitsluitend een energieprobleem is, maar ook verband houdt met fiscale
vraagstukken en de wijze waarop met toeslagen wordt omgegaan in Nederland. De heer De Wit
stelt dat deze kwesties vooral in Den Haag op de agenda gezet dienen te worden.

1695 De heer **Karar** (PvdA) reageert door te vragen of de heer De Wit ook het deel over particuliere
huurwoningen in het rapport heeft opgemerkt, waaruit blijkt dat energiearmoede niet
noodzakelijkerwijs samenhangt met een laag inkomen, maar ook kan ontstaan door de kwaliteit
van het gehuurde huis.

1700 De heer **De Wit** (VVD) erkent het probleem van energiearmoede in particuliere huurwoningen en
benadrukt dat deze woningen in vergelijking met corporatiewoningen achterblijven op het gebied
van energie-efficiëntie. Hij herinnert aan eerdere discussies in de commissie, met name met de
heer Kanik, over de dynamiek tussen huurders en verhuurders en suggereert dat het van belang

- 1705 is om de huidige prikkels en belangen die verduurzaming in de weg staan, onder de loep te nemen. De heer De Wit stelt voor om te onderzoeken hoe de provincie kan bijdragen aan de verbetering van deze situatie, zonder direct naar subsidies als oplossing te kijken en ook te voorkomen dat de provincie in de relatie tussen huurder en verhuurder treedt.
- 1710 De heer De Wit benadrukt dat inkomen minder bepalend is voor de hoogte van de energiekosten per huishouden dan de kwaliteit van de woning en de grootte van het gezin. Hierdoor hebben lagere inkomens relatief hogere energiekosten. Hij stelt vraagtekens bij de doelstellingen van GroenLinks met betrekking tot de energiequote en wanneer deze als problematisch wordt beschouwd. De heer De Wit wijst erop dat energiearmoede in zijn ogen onderdeel is van een
- 1715 breder armoedeprobleem, dat in de toekomst ook andere levenskosten zoals voedsel en kleding kan betreffen. Hij merkt op dat juist bewoners van corporatiewoningen, die vaak beter geïsoleerd zijn, het meeste last hebben van energiearmoede, wat volgens hem ondersteuning biedt voor de stelling dat er sprake is van een breder armoedeprobleem waar actie op ondernomen moet worden.
- 1720 De heer De Wit wijst op een probleem dat in de brief van het college wordt aangehaald: de complexiteit van procedures en regelgeving in Nederland. Hij erkent dat dit een breed probleem is dat veel onderwerpen treft en stelt de vraag of de focus moet liggen op het helpen van mensen en corporaties om door deze complexe procedures te navigeren, of dat er beter gewerkt kan
- 1725 worden aan het vereenvoudigen van de procedures en regels zelf. De VVD ziet het versimpelen van procedures als het belangrijkste aandachtspunt en vraagt zich af waarom er niet voor deze aanpak wordt gekozen.
- 1730 Statenlid **Van der Waart** (GL) uit interesse in de suggestie van vereenvoudiging van procedures en vraagt zich af hoe ver dit idee strekt. Ze is benieuwd of dit ook zou kunnen leiden tot vergunningsvrije initiatieven en of dit de richting is waarin gedacht moet worden met betrekking tot het voorstel.
- 1735 De heer **De Wit** (VVD) geeft aan open te staan voor een brede discussie over het vereenvoudigen van procedures, inclusief de mogelijkheid van vergunningsvrije pilots. Hij benadrukt het belang van het vooraf duidelijk definiëren van doelstellingen voor dergelijke initiatieven. De heer De Wit ziet de complexiteit van procedures als een urgent probleem, niet alleen met betrekking tot energie, maar ook voor vele andere kwesties in Nederland, en is daarom bereid om hierover uitgebreid van gedachten te wisselen.
- 1740 De heer De Wit uit zijn twijfels over de effectiviteit van een provinciale strategie om dichterbij gemeenten aan te willen zitten met als doel energiearmoede aan te pakken, zoals voorgesteld in de brief. Hij vraagt zich af of de middelen van het Actieprogramma Klimaat niet beter op een andere manier ingezet kunnen worden, waarbij meer impact gemaakt kan worden dan simpelweg
- 1745 dichterbij de gemeenten te staan. De heer De Wit benadrukt dat de VVD onvoldoende beleving heeft over het totale overzicht van maatregelen binnen het Actieprogramma Klimaat en vraagt zich specifiek af waarom het een effectieve strategie zou zijn om nauwer samen te werken met gemeenten. Hij twijfelt of dit niet iets is dat gemeenten zelfstandig kunnen en vraagt zich af waarom de provincie zou moeten bijspringen in wat hij ziet als mogelijk een gat in de
- 1750 gemeentebegroting of de uitvoering van gemeentelijke taken. Hij suggereert dat de provincie

zich wellicht beter kan richten op taken die dichter bij haar eigen kerntaken liggen en waar meer direct effect mee bereikt kan worden.

1755 De heer De Wit sluit af met zijn visie op het Nationaal Fonds voor Energiecoöperaties, specifiek over het afdekken van investeringsrisico's. Hij uit kritiek op het idee dat de provincie risico's zou moeten overnemen die bij investeringen in energiecoöperaties ontstaan. Hij vraagt zich af waarom de provincie deze risico's zou moeten dragen en in welke mate, en of er geen alternatieve investeringsconstructies bestaan die het risico niet bij de provincie leggen. De heer
1760 De Wit geeft aan dat uit het TNO-rapport niet blijkt dat het overnemen van deze risico's een significante versnelling zal opleveren of een kritiek punt is waar de provincie actie op moet ondernemen. Daarom pleit hij voor terughoudendheid en het verkennen van andere maatregelen voordat er wordt overgegaan tot het oprichten van een fonds, waarbij hij aangeeft minder enthousiast te zijn over deze benadering.

1765 De heer **Teeuwen** (BBB) sluit zich aan bij het betoog van de VVD en benadrukt de zorg binnen de BBB over energiearmoede. Hij erkent dat het niet kunnen betalen van nutsvoorzieningen een fundamenteel probleem is, zoals onderbouwd door de behoeftenpiramide van Maslow. Echter, de heer Teeuwen vraagt zich af of de provincie de juiste bestuurslaag is om structurele actie te ondernemen tegen energiearmoede. Hij wijst op bestaande afspraken in het coalitieakkoord en
1770 vraagt zich af of deze verder uitgebreid moeten worden. De heer Teeuwen benadrukt dat het probleem van energiearmoede nauw samenhangt met het beschikbare inkomen en inkomenspolitiek, een complexe materie. Hij haalt aan dat er voorstellen op landelijk niveau zijn, zoals het koppelen van het energielabel aan de huurprijs, die ook private verhuurders bij de discussie betrekken. Dit roept de vraag op of het binnen de primaire taak van het middenbestuur valt om hier actief meer mee te doen. De heer Teeuwen toont zich kritisch over de inzet van
1775 provinciale middelen voor deze kwestie en is benieuwd naar de visie van de gedeputeerde hierop.

De heer **Kanik** (D66) spreekt zijn dank uit aan GroenLinks en de PvdA voor het agenderen van klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede, onderwerpen die hij belangrijk acht. Hij merkt op
1780 dat inkomenspolitiek hoofdzakelijk een taak van het Rijk en in beperkte mate van gemeenten is, wat de betrokkenheid van de provincie bij deze kwesties compliceert. De heer Kanik refereert aan eerdere discussies met de heer De Wit over huurwoningen en vraagt zich af welke rol de provincie hierin kan spelen. Hij is verheugd dat het idee om de provincie aan te sluiten op het Ontwikkelfonds, waar D66 al langer voor pleit, door GS wordt overgenomen. De heer Kanik
1785 benadrukt het belang van een gelijk speelveld voor bewonersinitiatieven en commerciële partijen en ziet in het Ontwikkelfonds een middel om de financiële slagkracht van bewonersinitiatieven en coöperaties te versterken. Dit zou ook corporaties in staat stellen deel te nemen aan duurzame energieprojecten, met als doel ook minderbedeelde burgers te ondersteunen, bijvoorbeeld door goedkope stroom uit windmolens in de Noorder IJ-Plas te leveren. De heer Kanik ziet in de
1790 ondersteuning van energiecoöperaties een manier om indirect aan de bestrijding van energiearmoede te werken, binnen de grenzen van de provinciale rol en wettelijke kaders.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) beschouwt energiearmoede als een direct gevolg van wat hij benoemt als wanbeleid op het gebied van klimaatbeleid. Hij stelt dat het onmogelijk is om invloed uit te oefenen op het klimaat en beweert dat het CO₂-gehalte in de atmosfeer niet reageert op het
1795 huidige beleid, iets wat volgens hem dagelijks gemeten wordt en door iedereen met wat elektronica en een internettoegang geverifieerd kan worden. De heer Van Tiggelen benadrukt dat

1800 subsidies uiteindelijk door burgers betaald moeten worden, wijzend op de nationale schuld en de financiële last die dit voor huishoudens betekent. Hij roept op om te stoppen met het uitgeven van grote sommen geld aan klimaatbeleid en subsidies, gezien de hoge kosten die dit met zich meebrengt voor de burger.

1805 De heer **Karar** (PvdA) sluit zich grotendeels aan bij de inbreng van GroenLinks en benadrukt zijn waardering voor de constructieve discussie over energiearmoede. Hij reflecteert op de zoektocht naar de precieze rol van de provincie in dit onderwerp en waar de provincie een bijdrage kan leveren.

1810 De heer Karar deelt enkele statistieken: bijna 110.000 Noord-Hollanders leven in energiearme huishoudens, met een significant deel in corporatiewoningen (65%) en particuliere huurwoningen (22%). Hij wijst op de noodzaak voor extra aandacht voor de laatste groep, waarvan minder dan de helft in goed geïsoleerde woningen woont. Uit persoonlijke ervaringen met slecht geïsoleerde huurwoningen onderstreept hij de urgentie van het probleem. Met 24.000 Noord-Hollanders in slecht geïsoleerde particuliere huurwoningen vraagt hij hoe de commissie naar deze toenemende problematiek kijkt en wat de rol van de provincie kan zijn.

1815 De heer Karar benadrukt dat energietransitie een provinciale bevoegdheid is en dat er significante verschillen zijn tussen energiearme huishoudens in stedelijke en landelijke gebieden, wat aantoont dat er geen uniforme oplossing voor energiearmoede bestaat. Hij wijst op de beperkte capaciteit van kleine gemeenten om zelfstandig oplossingen te ontwikkelen en te implementeren, waardoor provinciale ondersteuning noodzakelijk is.

1825 Mevrouw **Engels** (CDA) erkent het belang van de discussie over energiearmoede, een probleem dat zowel mensen met lage inkomens als de lagere middeninkomens in de particuliere huur- en koopsector treft. Zij haalt aan dat uit de brief van Gedeputeerde Staten (GS) blijkt dat energievoöperaties als mogelijke oplossing worden gezien, iets waar het CDA vanzelfsprekend een voorstander van is. Echter, benadrukt zij dat de doelgroep zich niet gemakkelijk aansluit bij dergelijke coöperaties. Ze vraagt GS hoe zij kunnen zorgen dat deelname aan een energievoöperatie toegankelijker wordt voor deze mensen. Verder vraagt ze of GS kan beoordelen of het Servicepunt Duurzame Energie gemeenten adequaat ondersteunt in hun aanpak van energiearmoede en of er verschillen zijn tussen gemeenten in de aanpak en resultaten van het bestrijden van energiearmoede. Mevrouw Engels is geïnteresseerd in de mogelijkheden om deze kloof te overbruggen en zoekt naar manieren om effectieve ondersteuning te bieden aan de betrokken doelgroepen.

1835 De heer **Dijksen** (SP) spreekt zich uit over de onderwerpen klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede, waarbij hij wijst op het SP-voorstel 'Zon voor Allen' als een oplossing. Hij uit zijn verbazing en kritiek op de houding van GroenLinks en PvdA, die volgens hem tegen dit plan zijn en te veel vertrouwen in de markt stellen, ondanks dat de markt volgens hem de oorzaak is van onrechtvaardigheid en armoede op het gebied van energie. De heer Dijksen benadrukt de hoge winstmarges van energiemaatschappijen op gas, die oplopen tot 46%, een winst die hij contrasteert met de situatie van mensen die uit angst voor hoge kosten de verwarming niet aandurven te zetten. Hij vraagt zich af of GroenLinks en PvdA dit als rechtvaardig beschouwen en of zij plannen hebben om de energiemaatschappijen aan banden te leggen, vergelijkbaar met het SP-initiatief voor een provinciaal vervoersbedrijf.

1845

De heer **Karar** (PvdA) erkent de gedeelde idealen met de SP, maar geeft aan dat er twijfels waren over het 'Zon voor Allen'-plan, voornamelijk vanwege de inzet van buurtbatterijen, die niet volledig betrouwbaar werden geacht. Ook wijst hij op de hoge kosten die het plan met zich meebracht, kosten die volgens hem niet door de provincie gedragen kunnen worden.

1850

Desondanks interpreteert hij de kritiek als een uitnodiging om samen te werken aan een haalbare oplossing voor het probleem van energiearmoede en klimaatrechtvaardigheid.

De heer **Dijksen** (SP) antwoordt altijd uit te kijken naar een gesprek met collega-fracties.

1855

De heer **Van Tiggelen** (PVV) vraagt hoeveel belasting er op gas zit.

De heer **Dijksen** (SP) weet dit niet uit zijn hoofd, maar belooft hierop terug te komen.

1860

De heer **Dijksen** kondigt vervolgens aan dat de SP op 4 april 2024 tijdens de Provinciale Statenvergadering een motie zal indienen over het instellen van een provinciaal vervoersbedrijf, waarbij hij expliciet de steun van GroenLinks en PvdA verwacht. Hij drukt zijn wens uit om concreet van deze partijen te horen welke acties zij willen ondernemen op het gebied van klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede, in plaats van enkel te discussiëren. De heer **Dijksen** benadrukt dat als er daadwerkelijk actie ondernomen wordt, hij ook op hun steun rekent voor het SP-plan 'Zon voor Allen'.

1865

1870

Daarnaast richt hij zich tot de VVD met de opmerking dat 46 procent winst op gas de provincie jaarlijks tien miljoen euro kan opleveren, geld dat ingezet kan worden voor het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed, belastingverlagingen of het verlagen van de energieprijzen, om zo bij te dragen aan het aanpakken van energiearmoede.

1875

Mevrouw **Buit** (CU) benadrukt het belang van klimaatrechtvaardigheid en de aanpak van energiearmoede. Ze onderstreept de noodzaak om stappen te zetten tegen klimaatverandering, maar erkent dat niet iedereen in staat is om deze stappen te zetten. Mevrouw **Buit** is tevreden met de inspanningen om tot een eerlijker verdeling van lasten en lusten te komen en vraagt zich af hoe de provincie verder kan bijdragen aan deze kwestie. Ze is geïnteresseerd in de specifieke monitoringstaken van de provincie op dit gebied, vooral gezien het feit dat informatie van het CBS vaak verouderd is. Mevrouw **Buit** vraagt zich af hoe actueel de provinciale data zijn en hoe de provincie haar monitoring uitvoert.

1880

De heer **Van Tiggelen** (PVV) reageert sceptisch op de uitspraak over het inperken van klimaatverandering en vraagt, met een vleugje ironie, of de ChristenUnie al plannen heeft om de volgende ijstijd tegen te houden.

1885

Mevrouw **Buit** (CU) geeft aan dat, hoewel de ChristenUnie geen strategie heeft voor het voorkomen van een ijstijd, ze gelooft dat er goede stappen worden gezet met het coalitieakkoord, en dat er vanuit haar partijperspectief ruimte is voor verdere actie.

1890

De heer **Van Tiggelen** (PVV) vraagt ten aanzien van de uitspraak van mevrouw **Buit** over de goede stappen die worden gemaakt in het kader van het coalitieakkoord specifiek op basis van welke waarnemingen of resultaten zij tot die conclusie komt.

1895 Mevrouw **Buit** (CU) geeft aan dat haar conclusie dat er goede stappen worden gezet op het gebied van klimaatbeleid voortkomt uit de toegenomen focus van de provincie op klimaatgerelateerde acties. Ze erkent dat er fundamentele verschillen in mening bestaan tussen de PVV en de ChristenUnie over de staat van de wereld en de noodzaak van actie op het gebied van klimaatverandering. Mevrouw Buit benadrukt het belang van verduurzaming, het verminderen van energieverbruik en consumptie, en de verantwoordelijkheid om de overbelasting van de aarde tegen te gaan. Ze is van mening dat dergelijke inspanningen bijdragen aan positieve verandering, 1900 maar ze begrijpt dat de heer Van Tiggelen hier waarschijnlijk anders over denkt.

1905 De heer **Van Tiggelen** (PVV) wijst op het gebrek aan concrete waarnemingen in het antwoord van mevrouw Buit en geeft een specifieke verwijzing naar het Sixth Assessment Report van het IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change), specifiek pagina 1846, figuur 12.12. Hij suggereert dat zij, en wellicht ook anderen, dit gedeelte van het rapport zouden moeten raadplegen om een beter inzicht te krijgen in de klimaatdiscussie.

1910 Mevrouw **Buit** (CU) reageert op de suggestie van de heer Van Tiggelen door hem op haar beurt aan te raden de rapporten van het IPCC te lezen.

1915 In de afronding van haar betoog, benadrukt mevrouw Buit haar interesse in de effectiviteit en de opkomst bij de activiteiten die door de provincie worden georganiseerd, zoals webinars, symposia en spreekuren. Ze vraagt Gedeputeerde Staten of er vanuit gemeenten en andere betrokken partijen werkelijk behoefte is aan deze activiteiten of dat hun behoefte mogelijk elders liggen.

1920 Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) richt zich voornamelijk op concrete acties tegen energiearmoede en vraagt wat er specifiek wordt gedaan om inwoners te helpen met energie besparen. Ze is benieuwd naar de effectiviteit van energiecoaches en fixbrigades en of deze hulp in alle gemeenten beschikbaar is. Verder benadrukt ze het belang van het stimuleren van duurzaamheidsmaatregelen die milieu- en diervriendelijk zijn en pleit voor een rechtvaardige verdeling van duurzaamheidssubsidies door de provincie.

1925 Mevrouw Van Aesch spreekt ook over klimaatrechtvaardigheid, met de nadruk op de verantwoordelijkheid om de klimaatcrisis niet af te schuiven op toekomstige generaties of andere landen. Ze wijst op de noodzaak van een ambitieus klimaatplan met concrete, afrekenbare tussendoelen om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 graad Celsius, conform het Klimaatakkoord van Parijs, en streeft naar een klimaatneutraal 2030, gevolgd door een klimaatpositieve toekomst. Ze benadrukt het belang van het betrekken van de veehouderij in 1930 deze doelstellingen om de gestelde klimaatdoelen te behalen.

1935 De heer **Faassen** (50PLUS) spreekt zijn waardering uit voor de brief van Gedeputeerde Staten en de bijdrage van de VVD, en onderschrijft het standpunt dat de provinciale rol in de kwestie van energiearmoede beperkt is. Hij stelt dat de discussie niet zozeer over energiearmoede moet gaan, maar over armoede in het algemeen, en richt zich op mogelijke oplossingen zoals het verhogen van het inkomen van mensen met minimale inkomens of het verlagen van de energieprijzen. De heer Faassen merkt op dat de energieprijzen voor een groot deel uit belastingen bestaan, welke recentelijk door het Rijk zijn verhoogd in plaats van verlaagd.

1940 Daarnaast suggereert hij dat het rijksbeleid zou moeten aanzetten tot verplichtingen voor verhuurders en nieuwe eigenaren om binnen een bepaalde termijn, vergelijkbaar met de aanpak in België, te voldoen aan energielabel C.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

1945 Gedeputeerde **Kocken** bedankt GroenLinks en PvdA voor het ter sprake brengen van het onderwerp klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede. Ze erkent dat de discussie in eerste instantie overzichtelijk begon, maar dat het aantal vragen snel toenam. Ze verzoekt om eventuele gemiste punten aan te kaarten, mede om een tweede termijn te voorkomen, en benadrukt dat er voldoende expertise aanwezig is om de gestelde vragen te beantwoorden.

1950 Gedeputeerde Kocken reageert op de vragen van Statenlid Van der Waart over de drie opties voor energiearmoede en klimaatrechtvaardigheid die in de brief genoemd zijn. Ze geeft aan dat een definitieve keuze voor deze opties later in het jaar gemaakt zal worden, afhankelijk van de beschikbare budgetten en financiële ruimte. Hoewel alle drie de maatregelen potentieel uitvoerbaar zijn, overweegt gedeputeerde Kocken vooral het ontwikkelfonds, mede vanwege de
1955 mogelijke matching van middelen door het Rijk, waardoor elke provinciale euro wordt verdubbeld. Dit fonds zou niet alleen een gelijk speelveld creëren voor bedrijven en corporaties in de energietransitie, maar ook bijdragen aan meer publiek en lokaal bezit van opwekmogelijkheden. De gedeputeerde erkent dat er een duidelijke behoefte is aan dergelijke ondersteuning en dat de provincie een belangrijke rol kan spelen in het faciliteren hiervan,
1960 specifiek door het treffen van voorzieningen zoals het ontwikkelfonds, dat inderdaad bedoeld is als revolverend fonds. De definitieve beslissing hangt echter af van de financiële situatie en de context op het moment van besluitvorming.

1965 Gedeputeerde Kocken benadrukt dat er regelmatig overleg plaatsvindt met TNO en het Rijk, wat heeft geleid tot het betreffende rapport en een vervolgoopdracht aan TNO, zoals toegelicht in de antwoorden op technische vragen. Dit onderstreept de actieve betrokkenheid van de provincie bij het thema klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede, in lijn met de afspraken in het coalitieakkoord. Het gegeven dat dit onderwerp expliciet is vastgelegd in het coalitieakkoord, waar ook de partij van de vragensteller zich voor heeft ingezet, toont aan dat de provincie serieus
1970 werk maakt van deze kwesties.

Gedeputeerde Kocken licht toe dat het benaderen of bereiken van groepen die buiten beeld zijn, zoals mensen die niet gemakkelijk toegang hebben tot bepaalde voorzieningen of informatie, primair een taak is van de gemeenten. Ze benadrukt dat de provincie zelden direct contact heeft
1975 met burgers. Het provinciale servicepunt is specifiek bedoeld om gemeenten te ondersteunen in hun taken, waaronder het bereiken en ondersteunen van deze buitenbeeldgroepen.

Gedeputeerde Kocken geeft aan dat de seminars en activiteiten georganiseerd door de provincie, zoals webinars en spreekuren, voortkomen uit een duidelijke vraag vanuit de gemeenten. Het
1980 provinciale servicepunt voert regelmatig inventarisaties uit om de behoeften van gemeenten te peilen en past op basis daarvan het programma en aanbod aan. Dit zorgt ervoor dat de aangeboden activiteiten actueel blijven en inspelen op de specifieke wensen van de gemeenten. Tot dusver is er geen aanleiding om te denken dat er geen interesse meer zou zijn voor deze activiteiten, wat aangeeft dat de georganiseerde seminars en soortgelijke evenementen nog
1985 steeds goed bezocht worden en voorzien in een behoefte.

1990 Gedeputeerde Kocken onderstreept dat energiearmoede niet simpelweg als een aspect van algemene armoede gezien kan worden, maar als een specifiek vraagstuk dat om een eigen aanpak vraagt. Hoewel er overlap kan zijn tussen algemene armoede en energiearmoede, zijn de oplossingen voor deze problemen niet noodzakelijkerwijs uitwisselbaar. Ze wijst op de noodzaak om deze thema's gescheiden te behandelen.

1995 Daarnaast haalt gedeputeerde Kocken aan dat volgens de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) alle overheidslagen, inclusief de provincie, zich bewust moeten zijn van de verdelingseffecten van hun klimaatbeleid. Dit beleid kan directe gevolgen hebben voor de inkomenspositie en de leverzekerheid van inwoners. Ze benadrukt dat het niet alleen een taak is van gemeenten of het Rijk, maar dat ook de provincie een verantwoordelijkheid draagt om inzicht te hebben in de impact van haar beleid op de burgers van Noord-Holland. Gedeputeerde Kocken vindt het belangrijk dat de commissie deze informatie meeneemt in de besluitvorming en
2000 mogelijk het beleid hierop aanpast, gezien de directe invloed op het leven van de provinciale inwoners.

2005 Gedeputeerde Kocken legt uit dat de rol van de provincie bij het isoleren van particuliere huurwoningen voornamelijk coördinerend en ondersteunend is, aangezien dit een specifieke gemeentelijke taak is. Ze benadrukt dat de provincie niet direct samenwerkt met woningbouwcorporaties voor isolatieprojecten. Het provinciale servicepunt speelt een faciliterende rol door gemeenten te ondersteunen. Op vragen van het CDA en meneer Karar over de inzet van de provincie op dit gebied, verwijst ze naar een appendix bij een brief die uitlegt wat het servicepunt doet om gemeenten te helpen bij het bereiken van bepaalde doelgroepen en
2010 welke activiteiten er al ondernomen worden.

2015 Gedeputeerde Kocken beantwoordt de vraag van de ChristenUnie over de interesse in recentere informatie dan die momenteel beschikbaar is. Zij erkent dat er zeker interesse is in actuelere gegevens, maar licht toe dat TNO afhankelijk is van de cijfers van het CBS, welke de meest recent beschikbare statistieken zijn. Ze geeft aan dat het voor iedereen teleurstellend is dat deze cijfers niet recent zijn, maar benadrukt dat de provincie beperkt is in haar mogelijkheden om hier verandering in aan te brengen en dat men het met de huidige informatie moet doen.

2020 Gedeputeerde Kocken bevestigt dat de veehouderij inderdaad wordt meegenomen in de overwegingen omtrent uitstoot, in antwoord op een vraag van de Partij voor de Dieren.

2025 De gedeputeerde benadrukt het belang van het stellen van doelen en tussendoelen voor het klimaatbeleid en meldt dat dit in het Actieprogramma Klimaat wordt gewerkt, waarover zij later terug zal komen met meer informatie.

Verder erkent zij dat het belangrijk is oog te hebben voor toekomstige generaties, een punt waarover binnen de provincie overeenstemming bestaat en waar nadrukkelijk aandacht voor is.

Tweede termijn commissie

2030 Statenlid **Van der Waart** (GL) spreekt haar dank uit voor de bijdragen van iedereen en uit haar enthousiasme over de positieve ontvangst van de brief en de aanvullende informatie die vanuit het college van Gedeputeerde Staten is gekomen, wat volgens haar hoopgevend is. Zij begrijpt de

2035 reacties van VVD, BBB en andere partijen over de onwenselijkheid van het voeren van een
discussie over inkomenspolitiek binnen deze context, maar vindt ook dat er meer nuances zijn,
zoals ook door de gedeputeerde aangegeven. Statenlid Van der Waart is vooral geïnteresseerd in
de suggesties van het CDA om zich te richten op doelgroepen die zich minder gemakkelijk
aansluiten bij energiecorporaties, een punt waarop de provincie volgens haar actief zou kunnen
inzetten. Zij toont ook belangstelling voor het idee van 50PLUS over het verplichten van
2040 verhuurders om een bepaald energielabel te hanteren. Dit werd ook als een belangrijk punt in de
brief aangehaald en kan mogelijk onderwerp van verdere discussie zijn.

2045 De heer **Karar** (PvdA) dankt iedereen voor hun inbreng en voegt toe dat de gedeputeerde terecht
heeft gewezen op de overlap tussen armoede en energiearmoede. Hij benadrukt dat de provincie
misschien niet direct armoede kan aanpakken, maar wel indirect invloed kan uitoefenen via het
thema energiearmoede, wat binnen de verantwoordelijkheid van de provincie valt. De heer Karar
spreekt zijn tevredenheid uit over het voortzetten van het gesprek over dit onderwerp en
benadrukt het belang van een goede sfeer in de verdere discussies.

2050 De heer **Dijksen** (SP) reageert op de heer Van Tiggelen door te verduidelijken dat de huidige
belasting op gas ongeveer zeventig cent per kubieke meter is, wat neerkomt op ongeveer vijftig
procent van de kosten. Daarnaast gaan er nog een aantal procenten naar de netwerkbeheerder,
waardoor de totale kosten weer oplopen tot honderd procent. De heer Dijksen benadrukt de
potentie van het plan 'Zon voor Allen', waarbij de winst uit energie ten goede zou komen aan de
overheid in plaats van aan buitenlandse staatsbedrijven of aandeelhouders, wat zou kunnen
2055 leiden tot een lagere belasting voor de burgers.

De **voorzitter** constateert dat dit agendapunt voldoende is behandeld.

2060 **7 Rondvraag gedeputeerde Kocken (Klimaat en Energie)**

Voorafgaand aan de vergadering zijn geen rondvragen voor gedeputeerde Kocken aangemeld.

2065 **8 Sluiting**

De **voorzitter** dankt de commissieleden voor hun inbreng, De volgende vergadering van de
commissie Leefomgeving is op maandag 22 april 2024.

2070 *Sluiting om 21.46 uur.*

Provincie Noord-Holland

Agenda Commissie Leefomgeving

Datum 18-03-2024

Tijd 18:15 – 21:30

Locatie Statenzaal

Voorzitter Tessa van Wijnen

Toelichting De commissievergadering vindt in hybride vorm plaats, is openbaar en online live te volgen via <https://noord-holland.stateninformatie.nl>. De vergadering is toegankelijk voor publiek. Het is mogelijk om in te spreken in de vergadering. Dat kan fysiek of digitaal op punten die ter bespreking staan geagendeerd (A- en B-agenda) of tijdens het inspreekhalffuur op andere punten die tot het werkgebied van de commissie Leefomgeving behoren. **Voor het inspreken dient u zich aan te melden. Dat kan tot 15.00 uur op de voorafgaande werkdag (vrijdag 15 maart 2024) bij commissieadviseur Mariëtte van Boheemen:** commissieleefomgeving@noord-holland.nl. U kunt ook vooraf een bijdrage mailen.

Let op: alle genoemde tijden bij de afzonderlijke agendapunten zijn richttijden. Indien er geen of een beperkt aantal aanmeldingen zijn voor het inspreekhalffuur zullen de agendapunten vanaf punt 3 ca. 30 minuten eerder beginnen.

1 **Opening en mededelingen**

2 **Inspreekhalffuur**

18:15

3 **Vaststellen agenda, verslag, lijst moties, lijst toezeggingen en strategische agenda**

4 **B-agenda Gezondheid, Milieu, Voorzieningen, Cultuur en Sport**

4.a **Discussienota PvdA – Een gezonde leefomgeving voor alle Noord-Hollanders**

18:45

Behandelveorstel:

De commissieleden kunnen met elkaar en gedeputeerde bijgaande discussienota van indiener de heer Wagelaar (PvdA) bespreken.

4.b **Afdoeningsvoorstel motie M113-2023 Stop met houtige biomassa**

19:15

Toelichting:

Tijdens de vergadering van Provinciale Staten van 2 oktober 2023 hebben PS

de motie “Provinciale Staten trekt een grens: Stop met houtige biomassa!” aangenomen. Met deze motie verzochten PS het college de mogelijkheden te onderzoeken om toekomstige vergunningen voor biomassacentrales met houtige biomassa te verbieden. Met deze brief informeert het college PS over de reactie op de motie en verzoekt PS de motie hiermee als afgedaan te beschouwen.

Behandelaar:

De commissieleden kunnen met elkaar en gedeputeerde bijgaande brief bespreken.

De commissie wordt specifiek gevraagd of M113-2023 kan worden afgedaan.

4.c **C- naar B-verzoek CDA/D66: ag.p. 11a. Afronding Economisch Herstel- en**
20:00 **Duurzaamheidsfonds (B-agenda Landelijk Gebied 11-03-2024, C-agenda**
 Bestuur 15-02-2024 en Leefomgeving 18-03-2024)

Toelichting:

De instelling van het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (EHDF) in 2020 was gericht op het verzachten van de negatieve effecten van de Coronapandemie. Deze reserve is toen tijdelijk ingesteld en 2023 was het laatste jaar. In de brief worden Provinciale Staten geïnformeerd over de stand van zaken en de afwikkeling van de lopende maatregelen.

Behandelaar:

De brief is als C-stuk aan de commissie Leefomgeving aangeboden. De heer Heijnen (CDA) en de heer Kanik (D66) hebben gezamenlijk bijgaand agenderingsverzoek ingediend om de brief ter bespreking op de B-agenda te plaatsen. De commissieleden kunnen met elkaar en gedeputeerde in gesprek gaan over dit onderwerp.

5 **Rondvraag gedeputeerde Olthof (Gezondheid, Milieu, Voorzieningen, Cultuur**
 en Sport)

6 **B-agenda Klimaat en Energie**

6.a **Discussienota JA21 – Realistische doelen in de energietransitie**

20:30 Behandelaar:

De commissieleden kunnen met elkaar en gedeputeerde bijgaande discussienota van indiener de heer Van den Berg (JA21) bespreken.

6.b C- naar B-verzoek GL/PvdA: ag.p. 10d. Klimaatrechtvaardigheid en
21:00 energiearmoede (C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)

Toelichting:

GS informeren PS door middel van een brief over de provinciale inzet op klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede.

Behandelvoorstel:

De brief is als C-stuk aangeboden. Statenlid Van der Waart (GL) en de heer Karar (PvdA) hebben gezamenlijk bijgaand agenderingsverzoek ingediend om de brief ter bespreking op de B-agenda te plaatsen. De commissieleden kunnen met elkaar en gedeputeerde in gesprek gaan over dit onderwerp.

7 **Rondvraag gedeputeerde Kocken (Klimaat en Energie)**

8 **Sluiting**

9 **C-agenda Gezondheid en Milieu**

9.a **Gezondheid en Milieu: NSL Monitoringsrapportage 2023 (C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)**

De NSL Monitoringsrapportage 2023 van het RIVM brengt de Nederlandse luchtkwaliteit in kaart over het jaar 2022, met name langs wegen en nabij veehouderijen. De rapportage wordt opgesteld door het RIVM (in opdracht van het Rijk) en richt zich op de componenten stikstofdioxide (NO₂) en fijnstof (PM₁₀, PM_{2,5}). Uit de monitoringsronde blijkt dat wordt voldaan aan de huidige grenswaarden voor deze componenten. De verwachting is dat de luchtkwaliteit de komende jaren verder verbetert doordat verkeer, industrie en veehouderijen minder stikstofdioxide en fijnstof uitstoten.

9.b **Milieu: Uitvoeringsregeling subsidie opruimen drugsafval 2024 (C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)**

Geduceerden van drugsafval kunnen een subsidie aanvragen voor een bijdrage in de kosten van het opruimen hiervan. De afhandeling van subsidieaanvragen wordt landelijk gedaan door BIJ12. Het landelijke budget is niet geheel besteed en kan beschikbaar worden gesteld voor geduceerden in provincies wiens plafond reeds is bereikt. Om dit mogelijk te maken verhoogt GS het subsidieplafond voor 2023.

Met de ingang van de Omgevingswet per 1 januari 2024 dienen enkele

definities in de tekst van de subsidieregeling aangepast te worden. Er verandert niets aan de voorwaarden en werking van de regeling.

- 9.c **Leefomgeving: Ingekomen brief Rli inzake publicatie advies 'Goed gefundeerd' (C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)**
- 9.d **IPO: BAC verslag Ruimte en Leefomgeving – 6/7 december 2023 (C-agenda Ruimte 15-04-2024 en C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)**
- 10 **C-agenda Klimaat en Energie**
- 10.a **Energie/Klimaat: Brief Min.EZK informeren terinzagelegging cNRD pVAWOZ (C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)**
- 10.b **Energie/Klimaat: Ingekomen nieuwsbrief VAWOZ Wind op zee – februari (C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)**
- 10.c **Economie/Water/Natuur/Energie: Voortgang datacenterstrategie 2022-2024 (C-agenda Cie. Bestuur 18 maart 2024, tevens Cie. Landelijk gebied 11-03-2024/Cie. Leefomgeving 18-03-2024)**
Provinciale Staten worden geïnformeerd over de voortgang van de Datacenterstrategie 2022-2024 door middel van bijgaande brief
- 10.d **NAAR B-AGENDA (6b): Klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede (C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)**
- 10.e **Energie/RO: Brief wethouder Groot Wassink over windpark Noorder IJ-plas (C-agenda Leefomgeving –leidend– 18-03-2024 en Ruimte 15-04-2024)**
- 10.f **IPO: BAC verslag Klimaat & Energie – 28 september 2023 (C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)**
- 10.g **IPO: BAC verslag Klimaat & Energie – 30 november 2023 (C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)**
- 11 **C-agenda Voorzieningen, Cultuur en Sport**
- 11.a **NAAR B-AGENDA (4c): Cultureel Erfgoed/Economie/Energie/Voorzieningen, Cultuur en Sport: Afronding Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (B-**

agenda Landelijk Gebied 11-03-2024, C-agenda Bestuur 15-02-2024 en
Leefomgeving 18-03-2024)

**11.b Cultuur: Voordracht regionaal museum in de BIS 2025-2028 (C-agenda
Leefomgeving 18-03-2024)**

De staatssecretaris van OCW heeft elke provincie gevraagd om een museum voor te dragen voor subsidiering in de landelijke basisinfrastructuur 2025-2028. Gedeputeerde Staten hebben besloten hiervoor het Frans Hals Museum voor te dragen dat samen met het Amsterdam Museum en het Stedelijk Museum Alkmaar met 'De Jonge Lichting' een vernieuwend publieksplan ontwikkelt voor jongeren die niet snel in aanraking komen met cultuur.

12 C-agenda Algemeen

**12.a MRA: Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht – editie 79 (C-agenda
alle commissies 11 maart en 18 maart 2024)**

Verslag concept

Commissie Leefomgeving

Datum commissievergadering	:	15 februari 2024
Commissievoorzitter	:	Dhr. C. Vonk
Commissieadviseur	:	Mw. M. van Boheemen
Telefoonnummer/e-mail	:	023-514 46 28 / commissieleefomgeving@noord-holland.nl

Aanwezig:

Commissievoorzitter	:	Dhr. C. Vonk
Commissieadviseur	:	Mw. M. van Boheemen
Leden van de commissie	:	BBB dhr. P. Teeuwen, dhr. M. Becker, dhr. V. Valk VVD dhr. N. Roosendaal GroenLinks P. Laport, N. van der Waart (p.t.), B. Bulucu Wouters (p.t.) D66 dhr. W. van der Heijden PvdA dhr. A. Karar, dhr. T. Wagelaar JA21 mw. C. Gordijn CDA mw. R. Engels (p.t.), dhr. D. Heijnen FvD mw. C. Middelkoop PvdD mw. M. van Aesch, dhr. M. Hanou PVV dhr. R. van Tiggelen, dhr. D. de Moel SP dhr. M. Dijkzen, dhr. J. Kes CU dhr. M. Klein 50PLUS dhr. H. Stulemeijer, dhr. S. Faassen (p.t.) Volt mw. J. Schneemann, mw. B. van den Bogaerde
Gedeputeerden	:	gedeputeerde Kocken (GroenLinks), dhr. J. Olthof (PvdA), dhr. J. Beemsterboer (BBB)
Afwezig: (Met bericht van verhindering)	:	Dhr. B. de Wit (VVD), Dhr. E. Kanik (D66), Mw. K. Uiterwijk (JA21), Mw. H. Bouhlef-Lascaris (SP)
Notulist	:	mw. A. Smakman (Notuleerservice Nederland)

Agenda

- 5 0. Technische briefing ongewone voorvallen Tata Steel
- 1 Opening en mededelingen
- 2 Inspreekhalfuur
- 3 Vaststellen agenda, verslag, lijst moties en lijst toezeggingen en Strategische Agenda
- 4 A-agenda Algemeen
- 10 4.a Eerste begrotingswijziging 2024 (A-agenda alle commissies: cie Landelijk Gebied en Ruimte 12 februari en cie Bestuur en Leefomgeving 15 februari 2024)
- 5 A-agenda Gezondheid en Milieu

Pagina 2

- 5.a Omgevingsdiensten: Zienswijze Provinciale Staten op de gewijzigde gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Noord-Holland Noord
- 15 5.b Omgevingsdiensten: Zienswijze Provinciale Staten op de kadernota 2025 van Omgevingsdienst Noord-Holland Noord
- 6 Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer (eigenaarschap Omgevingsdiensten)
- 7 B-agenda Klimaat en Energie en rondvraag gedeputeerde Kocken
- 7.a Klimaat/Energie: Discussienota CU Impactanalyse Wind- en Zonneladder
- 20 7.b Rondvraag gedeputeerde Kocken (Klimaat en Energie)
- 8 B-agenda Gezondheid en Milieu (agendapunten 8b1 en 8b2 gevoegd behandelen)
- 8.a Informatievoorziening VTH bij provinciale bedrijven d.d. 29 januari 2024
- 8.b.1 Vaststelling Programma Tata Steel 2024-2030
- 8.b.2 Betrekken bij 8 b1: Tata Steel brief Voortgang Groen staal en Roadmap plus (B-agenda Leefomgeving 15-02-2024)
- 25 8.c Discussienota PvdA – Een gezonde leefomgeving voor alle Noord-Hollanders
- 9 Rondvraag gedeputeerde Olthof (Gezondheid, Milieu, Voorzieningen, Cultuur en Sport)
- 10 Sluiting

30 **0. Technische briefing ongewone voorvallen Tata Steel**

1 Opening en mededelingen

De **voorzitter** opent de vergadering om 18.52 uur.

35

Mededelingen

- De voorzitter heeft een bericht van verhindering ontvangen van de heer De Wit (VVD), mevrouw Uiterwijk (JA21), mevrouw Bouhrel-Lascaris (SP) en de heer Kanik (D66). Mevrouw Uiterwijk wordt vervangen door mevrouw Gordijn (JA21) en mevrouw Bouhrel-Lascaris door de
- 40 heer Kes (SP).
- Deze vergadering is hybride en wordt live uitgezonden.
- Voorafgaand aan deze commissievergadering is een aantal commissieleden in gesprek geweest met jongeren die vanuit Liberta Care een bezoek brengen aan de provincie. Zij volgen nu deze commissievergadering vanaf de publiekstribune.
- 45 • Voorafgaand aan de vergadering heeft zich één inspreker aangemeld voor het inspreekhalfuur en drie sprekers bij agendapunt 8.a, de tweemaandelijks VTH-brief.
- Voorafgaand aan de vergadering zijn twee rondvragen aangemeld voor gedeputeerde Olthof en één voor gedeputeerde Kocken.
- De spreektijd voor deze vergadering is vastgesteld op totaal 3,5 uur. De verdeling van de
- 50 spreektijd is toegevoegd aan de agendastukken.
- Voor de werkgroep Buitenlands werkbezoek Groen Staal hebben zich naast de heer Teeuwen (BBB) en tevens voorzitter van de werkgroep, mevrouw Schneemann (Volt) en de heren Roosendaal (VVD), Wagelaar (PvdA) en Heijnen (CDA) aangemeld. Zij gaan zich gezamenlijk buigen over een voorstel. De commissie wordt over het vervolg geïnformeerd.
- 55 • De voorzitter attendeert de commissieleden op de uitnodiging van het ministerie van EZK over een informatieavond voor raads- en Statenleden op donderdagavond 29 februari in het Aristo Meeting Center op Sloterdijk. Dit is een informatieavond voor het programma Verbindingen Aanlanding Wind op Zee (pVAWOZ), dat gaat over waar de elektriciteit en waterstof vanaf de Noordzee aan land moet komen. Commissieleden kunnen zich aanmelden bij het ministerie
- 60 van EZK. Het emailadres staat in de uitnodiging op de Statensite.

2 Inspreekhalfuur

De heer **Haakman** is van Karelbolbloemen B.V. en spreekt in over de problemen op het

65 elektriciteitsnet. De heer Haakman vertelt over hun duurzaamheidsinitiatieven en de uitdagingen waarmee ze worden geconfronteerd. Karel Bolbloemen, gespecialiseerd in de teelt van tulpen, heeft de verduurzaming ingezet door een warmte-koudeopslag (WKO) en zonnepanelen te installeren, waardoor het gasverbruik drastisch is verlaagd. Flower Valley, het verpakkingsbedrijf van de organisatie, genereert veel restwarmte, die potentieel gebruikt kan worden om een

70 nabijgelegen woonwijk gasloos te maken met behulp van een WKO-installatie. Echter, Flower Valley kampt met een tekort aan stroom, terwijl Karel Bolbloemen juist stroom over heeft. Door regelgeving kan deze stroom niet direct worden gedeeld, wat het duurzaamheidsproject in gevaar brengt. Ondanks meerdere gesprekken met netbeheerder Liander is er nog geen oplossing. De heer Haakman suggereert dat het opzetten van een energiecoöperatie,

75 vergelijkbaar met een initiatief in het Amsterdamse havengebied, een mogelijke oplossing kan zijn om elektriciteit onderling te delen en het project te redden.

De volledige tekst is opgenomen bij de vergaderstukken.

80 *De commissieleden krijgen de gelegenheid tot het stellen van vragen.*

De heer **Roosendaal** (VVD) vraagt of er op andere bedrijventerreinen mogelijkheden zijn om stroom onderling te delen.

85 De heer **Haakman** antwoordt dat voor zover hij weet, dit in hun regio niet wordt toegestaan. Hij herinnert zich dat er in het verleden pogingen zijn ondernomen, maar dat er problemen waren met het delen van het netwerk of de kabel van Liander. De heer Haakman geeft aan geen verder onderzoek naar deze kwestie te hebben gedaan.

90 Statenlid **Van der Waart** (GL) spreekt haar waardering uit voor de inspraak van de heer Haakman en erkent het belang van het voorgestelde duurzaamheidsplan. Zij benadrukt dat het zonde zou zijn als zo'n initiatief niet gerealiseerd kan worden en geeft aan dat dit probleem ook de aandacht van haar partij heeft. Statenlid Van der Waart meldt dat er recentelijk gesprekken met Liander zijn geweest waarin hoopgevendende voorbeelden en initiatieven besproken zijn. Zij vraagt zich af hoe de provincie kan helpen, gezien de heer Haakman aangeeft dat Liander tot nu toe niet

95 behulpzaam is geweest in hun specifieke situatie.

De heer **Haakman** legt uit dat het probleem met het delen van stroom tussen Karel Bolbloemen en Flower Valley niet zozeer technisch van aard is, aangezien het technisch gezien mogelijk is om stroom te delen. Het probleem ligt meer op juridisch vlak, met name in de manier waarop contracten zijn gestructureerd. Deze contracten specificeren hoeveel stroom een bedrijf mag

100 afnemen en bepalen een gecontracteerd vermogen, dat over het jaar kan fluctueren. Hij benadrukt dat de energietransitie snel gaat en vraagt om flexibiliteit in deze contracten. De heer Haakman suggereert dat de provincie zou kunnen helpen door Liander meer te overtuigen actie te ondernemen.

105 De heer **Klein** (CU) stelt twee vragen. Hij vraagt specifiek naar de redenen die Liander geeft voor het niet faciliteren van het delen van stroom, aangezien hij meent dat Liander wettelijk verplicht zou kunnen zijn dit te ondersteunen als er flexibiliteit in het aanbieden van stroom wordt voorgesteld. Daarnaast informeert hij of de provincie reeds een bemiddelende rol heeft gespeeld in deze kwestie.

110 De heer **Haakman** geeft aan dat er tot nu toe geen contact met de provincie is geweest betreffende deze situatie. Hoewel er gesprekken met Liander zijn gevoerd en Liander in eerste instantie meewerkend lijkt, is het uiteindelijke antwoord toch 'nee'.

De heer **Klein** (CU) zal hierover later tijdens deze commissievergadering vragen stellen aan de gedeputeerde.

115 De heer **Teeuwen** (BBB) vraagt naar de tijdsduur van de gesprekken en onderhandelingen die al plaatsvinden rond deze kwestie en de urgentie van de situatie in relatie tot een deadline voor het inzetten van een aggregaat. Hij benadrukt het belang van snelle actie, gezien de verplichtingen van het bedrijf tegenover hun afnemers.

120 De heer **Haakman** deelt mee dat het bedrijf al tweeënhalp jaar actief is met het aanpakken van dit vraagstuk. Hij benadrukt de urgentie door te vermelden dat het probleem vanaf augustus 2024 zal spelen.

125 De **voorzitter** constateert dat er geen verdere vragen zijn voor de heer Haakman en dankt hem voor zijn inspraak.

3 Vaststellen agenda, verslag, lijst moties en lijst toezeggingen en Strategische Agenda

130 De **voorzitter** constateert dat de agenda, het verslag van de commissievergadering Leefomgeving van 22 januari 2024, de lijsten moties en toezeggingen, en de Strategische Agenda ongewijzigd zijn vastgesteld.

135 4 A-agenda Algemeen

4.a Eerste begrotingswijziging 2024 (A-agenda alle commissies: commissie Landelijk Gebied en Ruimte 12 februari en commissie Bestuur en Leefomgeving 15 februari 2024)

Toelichting:

140 *In de provinciale begroting wijzen Provinciale Staten toe voor welke doelen de provincie haar beschikbare middelen inzet. Deze eerste begrotingswijziging omvat een bijstelling van de begroting 2024. De commissie is gevraagd te adviseren over de voordracht aan PS. De voordracht zal worden geagendeerd voor de PS-vergadering van 4 maart 2024. In de commissie Leefomgeving worden die onderdelen besproken die relevant zijn voor deze commissie. De commissie Bestuur adviseert over de begrotingswijziging vanuit de financiën algemeen.*

145

Eerste termijn commissie

De heer **Van der Heijden** (D66) brengt een specifiek punt naar voren over de verduurzaming van sportbedrijven en dorpshuizen. Zijn vraag aan Gedeputeerde Staten betreft de opening van de regeling voor deze verduurzaming, die dit jaar nog niet beschikbaar is. Hij geeft aan dat er instanties zijn die hun aanvragen niet hebben ingediend vanwege de verwachting dat er een nieuwe regeling zou komen en informeert naar het moment waarop deze regeling geopend zal worden.

155 De heer **Stulemeijer** (50PLUS) spreekt over de Eerste Begrotingswijziging 2024 in de context van de huidige politieke en financiële onzekerheden. Hij benoemt de onduidelijkheid veroorzaakt door de situatie bij het Rijk na de verkiezingen en de invloed daarvan op provinciale financieringen, zoals het PPLG (Provinciaal Programma Landelijk Gebied) en het Landbouwakkoord. De onzekerheid wordt verder vergroot door de controversieel verklaring van de Tijdelijke wet Transitiefonds landelijk gebied en natuur door de Eerste Kamer, wat leidt tot vertraging in de instelling van het fonds. De heer Stulemeijer vraagt of, gezien deze onzekerheden, nog wel normaal begroot en bijgesteld kan worden en pleit voor financiële voorzichtigheid.

165 Daarnaast vraagt hij om verduidelijking over de doelstellingen van de Regio Deal De Waddeneilanden, specifiek op het gebied van wonen, en verzoekt hij om uitleg over het concept van het 'Stadmakersfonds' binnen het coalitieakkoord voor wonen.

De heer **Teeuwen** (BBB) benadrukt dat het zwaartepunt van de voorgestelde begrotingswijziging volgens BBB vooral ligt bij het landelijk gebied en niet specifiek bij deze commissie. Hij vestigt
170 echter de aandacht op een specifiek aspect van de begrotingswijziging, namelijk de financiële terminologie zoals uitgelegd op pagina drie. Hier wordt aangegeven dat binnen de provinciale rapportage de notatie van minnen en plussen tegenovergesteld is aan het gebruik in de rest van de financiële wereld. De heer Teeuwen merkt op dat er ongetwijfeld een belangrijke reden is voor deze afwijkende notatiewijze en dat deze anders al aangepast zou zijn.

175 De heer **Van der Heijden** (D66) informeert of de heer Teeuwen misschien niet tevreden was met het antwoord dat een collega van hem eerder die dag heeft ontvangen in de commissie Bestuur op dezelfde vraag.

180 De heer **Teeuwen** (BBB) verduidelijkt dat, hoewel de eerste reacties vanuit GS positief zijn op de kwestie van financiële terminologie, het voor de BBB van groot belang is dat financiële rapportages duidelijk en toegankelijk zijn voor buitenstaanders. Dit benadrukt hij met het oog op het vergroten van de betrokkenheid van de omgeving bij provinciale aangelegenheden. De heer Teeuwen stelt dat het verbeteren van de leesbaarheid van deze rapportages een belangrijk punt
185 is dat door zijn partij in diverse commissies aan de orde wordt gesteld, met als doel transparantie en begrip te bevorderen.

De heer **Klein** (CU) stelt een vraag over het programma betreffende klimaat en gezonde leefomgeving. Hij merkt op dat de bijdrage aan de energietransitie met zeven miljoen euro wordt
190 verminderd en probeert te achterhalen waardoor deze vermindering wordt veroorzaakt. De heer Klein vraagt of deze vermindering voornamelijk te wijten is aan het uitstel van het zonnepark N207 en het afronden van het energiebesparingsprogramma in het huidige jaar, waardoor deze in 2024 niet meer bijdraagt aan de begroting. Hij benadrukt zijn bezorgdheid over de omvang van dit bedrag binnen de totale begroting en zoekt verduidelijking over de specifieke oorzaken
195 van deze aanpassing.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Olthof** reageert op de vraag over het openstellen van de regeling voor dorpshuizen en sportbedrijven voor verduurzaming, die eerder door de heer Van der Heijden van D66 werd
200 gesteld. Olthof geeft aan dat het omzetten van deze regeling naar verwachting eind eerste kwartaal of begin tweede kwartaal van 2024 zal plaatsvinden.

De heer **Van der Heijden** (D66) informeert specifiek of deze nieuwe regeling ook van toepassing zal zijn op gebouwen waarvan de gemeente de eigenaar is, aangezien dit niet het geval was in de
205 oude regeling.

Gedeputeerde **Olthof** verduidelijkt dat de aankomende regeling voor dorpshuizen en sportbedrijven een voortzetting is van de oude regeling, inclusief de restmiddelen die niet zijn gebruikt, die zullen worden ingezet in de samenwerking met een andere partij. Er zal dus geen
210 nieuwe regeling worden opgezet. Dit betekent dat de voorwaarden van de oude regeling, waaronder de bepalingen over de eigendom van de gebouwen door gemeenten, gehandhaafd blijven.

215 De heer **Van der Heijden** (D66) wijst erop dat sommige organisaties buiten de boot vallen
vanwege deze voorwaarden van de oude regeling. Hij geeft het voorbeeld van organisaties die
hun gebouw voor een symbolisch bedrag van één euro aan de gemeente hebben verkocht, omdat
ze financieel in de problemen zaten. Van der Heijden vraagt aandacht voor deze kwestie, maar uit
tegelijktijd zijn zorg dat er mogelijk geen oplossing voor deze situatie komt binnen de huidige
regelgeving.

220

Gedeputeerde **Olthof** herhaalt dat er geen nieuwe regeling wordt opgezet en dat betekent dat er
geen oplossing is voor deze organisaties in deze regeling.

225 Gedeputeerde **Kocken** bevestigt dat de veronderstelling van de heer Klein correct is. De
vermindering van zeven miljoen euro in de bijdrage aan de energietransitie, zoals besproken in
het programma voor klimaat en gezonde leefomgeving, is inderdaad te wijten aan twee
specifieke factoren: aan de ene kant het uitstel van het zonnepark aan de N207, en aan de andere
kant het afronden van de energiebesparingsregeling.

230 Gedeputeerde **Beemsterboer** adresseert vragen betreffende de financiering van het PPLG en de
mogelijkheid om onder de huidige omstandigheden normaal te begroten. Deze kwestie is
relevant in meerdere commissies, waardoor gedeputeerde Beemsterboer de vraag al in
verschillende commissies heeft behandeld. Hij erkent dat de reserve voor het PPLG terecht veel
vragen oproept vanwege de onduidelijkheid vanuit het Rijk over de financieringsmogelijkheden.
235 Gedeputeerde Beemsterboer verduidelijkt dat er vier specifieke doelen voor de PPLG-financiering
zijn gedefinieerd, zoals beschreven op pagina negen van het document. Deze doelen omvatten
de financiering van de ambtelijke voorbereiding van het PPLG, de voorfinanciering van
rijksmiddelen (met bijbehorende risico's), co-financieringsconstructies, en andere incidentele
initiatieven binnen het PPLG. Door deze doelen verwacht de provincie de budgetten voor het PPLG
240 effectief te kunnen inzetten. Echter, vanwege de huidige onzekerheden, is nog niet duidelijk voor
welke projecten de middelen precies zullen worden gebruikt, waardoor er een reserve is
gemaakt.

245 Gedeputeerde Beemsterboer geeft aanvullende informatie over het Stadmakersfonds, dat is
ontstaan uit het coalitieakkoord en ook deel uitmaakte van het Masterplan Wonen. Dit fonds is
een van de aanmoedigingsmaatregelen om de woningbouw in de provincie te versnellen.

250 De **voorzitter** constateert dat dit agendapunt voldoende is besproken. De Eerste
Begrotingswijziging 2024 is in de leidende commissie Bestuur van 15 februari 2024 (als
bespreekstuk) doorgeleid naar de Statenvergadering van 4 maart 2024. Het verslag van deze
commissiebespreking zal aan de PS-stukken worden toegevoegd.

255 **5 A-agenda Gezondheid en Milieu**
**5.a Omgevingsdiensten: Zienswijze Provinciale Staten op de gewijzigde gemeenschappelijke
regeling Omgevingsdienst Noord-Holland Noord**

*Per 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) gewijzigd. Voor 1 juli 2024
moeten alle gemeenschappelijke regelingen in Nederland voldoen aan deze nieuwe wetgeving.
Het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland vraag Provinciale Staten om een
260 zienswijze op de voorgestelde wijzigingen van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst*

Noord-Holland Noord. Het college zal na het ontvangen van de zienswijze deze delen met de omgevingsdienst.

Eerste termijn commissie

265 Mevrouw **Gordijn** (JA21) spreekt haar steun uit voor de zienswijze en benadrukt het belang van het naleven van wettelijke termijnen en het waarborgen van participatie binnen de gemeenschappelijke regeling. Ze vraagt of de gedeputeerde bereid is de commissie op de hoogte te houden over in hoeverre de gemeenschappelijke regeling de zienswijze verwerkt.

270 De heer **Teeuwen** (BBB) brengt een punt ter sprake dat misschien niet direct op de agenda staat, maar voor zijn partij van belang is: de werking en structuur van de vier omgevingsdiensten in Noord-Holland en hun rolverdeling, met name in relatie tot Tata Steel. Hij deelt dat er verwarring ontstond binnen de BBB na een technische briefing door de Noord-Hollandse omgevingsdiensten, waarbij de vraag werd gesteld waarom er geen eenduidig aanspreekpunt binnen de
275 omgevingsdiensten is voor zaken gerelateerd aan Tata Steel. Het antwoord hierop wees op de mogelijkheid van verschillende belangen en adviezen die kunnen variëren afhankelijk van de aanvrager, hetzij een gemeente of een bedrijf zoals Tata Steel. De heer Teeuwen verwijst naar het rapport 'Omgevingsdiensten in beeld 2023' van Twynstra Gudde, dat een aanbeveling doet voor meer samenwerking en uniformiteit in de rapportages door de Omgevingsdiensten. De BBB hoopt
280 op steun van andere commissieleden voor deze benadering.

De heer **Stulemeijer** (50PLUS) licht toe dat deze aanpassing bedoeld is om de regeling in lijn te brengen met de Wet gemeenschappelijke regelingen en de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren. Ook wordt hiermee gevolg gegeven aan de zienswijze van Noord-Holland
285 betreffende de governance van de Randstedelijke Rekenkamer. De heer Stulemeijer beschouwt dit als een positieve ontwikkeling. Hij memoreert dat Provinciale Staten op 6 november 2023 besloten hebben om geen zienswijze in te dienen, net als de andere deelnemers aan de regeling, waardoor 50PLUS akkoord gaat met de nu voorgestelde regeling.

290 Statenlid **Laport** (GL) sluit zich aan bij het punt van collega Gordijn over het belang van participatie en het naleven van wettelijke termijnen binnen de gemeenschappelijke regelingen. Ook GroenLinks vindt het essentieel dat deze aspecten goed gewaarborgd zijn.

295 Daarnaast brengt Statenlid Laport een specifieke vraag naar voren over de gevolgen als een deelnemer aan een gemeenschappelijke regeling uittreedt of ophoudt te bestaan, bijvoorbeeld door fusies. Hij toont interesse in wat er in zulke situaties gebeurt en geeft aan dat een schriftelijke beantwoording van deze vraag ook acceptabel is.

300 De heer **Roosendaal** (VVD) uit zijn zorg over de situatie waarin een meerderheid van de deelnemende gemeentes besluit extra financiering toe te wijzen aan een omgevingsdienst, wat financiële druk kan leggen op gemeentes die minder financiële middelen hebben. Dit roept de vraag op hoe te voorkomen dat sommige gemeentes door dergelijke besluiten moeite hebben hun begroting rond te krijgen.

305 Daarnaast spreekt de heer Roosendaal zijn steun uit voor de oproep van de BoerBurgerBeweging tot meer uniformering in de werkwijze van omgevingsdiensten. Hij benadrukt ook het belang van

het evalueren van de organisatie van de omgevingsdiensten na enkele jaren van functioneren, met als doel een betere verdeling en bundeling van expertise in Nederland te onderzoeken.

310 *Eerste termijn Gedeputeerde Staten*

Gedeputeerde **Beemsterboer** reageert dankbaar op de steun voor de zienswijze.

315 De gedeputeerde verzekert JA21 dat de Staten op de hoogte gehouden zullen worden over de mate waarin de zienswijze in de gemeenschappelijke regeling wordt verwerkt. Hoewel er theoretisch een kans bestaat dat de zienswijze niet wordt overgenomen, acht gedeputeerde Beemsterboer die kans erg klein en gaat hij ervan uit dat deze wordt overgenomen.

320 Met betrekking tot de oproep van de BBB voor meer samenwerking, verwijst gedeputeerde Beemsterboer naar het onderzoek van Twynstra Gudde. De uitkomsten van dit onderzoek hebben geleid tot een landelijke beweging die de robuustheid van alle omgevingsdiensten onder de loep neemt, met als doel hun toekomstbestendigheid te waarborgen. In Noord-Holland ziet hij dat dit een steeds intensievere samenwerking tussen de omgevingsdiensten stimuleert, wat positief is voor de behandeling van aanvragen die meerdere omgevingsdiensten betreffen. Gedeputeerde Beemsterboer concludeert dat er een positieve beweging is richting verbetering en
325 samenwerking.

Gedeputeerde Beemsterboer geeft in reactie op de vraag van GroenLinks antwoord op wat er gebeurt bij uittreding of wanneer een deelnemer aan een gemeenschappelijke regeling ophoudt te bestaan, zoals bij een fusie. Bij een van de aandachtspunten in de voordracht wordt uittreding
330 toegelicht. De bestaande regeling kan als prima en gebruikelijk worden beschouwd.

Gedeputeerde Beemsterboer geeft aan dat in dergelijke gevallen de betrokken partijen om tafel moeten gaan om de situatie te bespreken, waarbij vaak standaardprocedures en -teksten worden gebruikt. Hij biedt aan de informatie schriftelijk te verstrekken, maar dit is zeer uitgebreide informatie en de gedeputeerde verwacht niet dat dit veel nieuwe inzichten zal opleveren.
335

Daarnaast reageert hij op de door de VVD aangekaarte financiële zorgen. Naar aanleiding van de discussie rondom de robuustheidscriteria van omgevingsdiensten erkent hij dat er een noodzaak is om de organisaties te versterken, vooral in het licht van de verwachte financiële tekorten bij gemeenten in 2026. Deze kwestie wordt intensief besproken, wat aantoont dat de financiële
340 duurzaamheid en de versterking van de omgevingsdiensten belangrijke onderwerpen zijn in de huidige beleidsdiscussies.

Tweede termijn commissie

345 De heer **Teeuwen** (BBB) bedankt gedeputeerde Beemsterboer voor zijn uitleg maar heeft behoefte aan een verdere concretisering, bijvoorbeeld in de vorm van een stappenplan. De BBB overweegt een motie op dit onderwerp.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

350 Gedeputeerde **Beemsterboer** geeft aan dat hij eerst wil nagaan of het verstandig is om op dit moment al toezeggingen te doen en belooft op een later moment hierop terug te komen.

De heer **Teeuwen** (BBB) dankt voor deze toezegging.

355 De heer **Roosendaal** (VVD) stelt voor om een evaluatiesessie te organiseren met de gedeputeerde
en de betrokken commissie, specifiek gericht op de toekomst van de omgevingsdiensten. Hij
benadrukt het belang van niet alleen het bespreken van de robuustheid en samenwerking tussen
omgevingsdiensten, maar ook het overwegen van een duidelijkere scheiding tussen provinciale
en gemeentelijke verantwoordelijkheden. De heer Roosendaal oppert het idee dat bestuurlijk
360 Nederland eenvoudiger kan worden gemaakt door omgevingsdiensten volledig onder provinciale
verantwoordelijkheid te brengen, waardoor er slechts met één partij hoeft te worden
samengewerkt. Dit zou mogelijk een herverdeling van middelen vanuit gemeentefondsen naar de
provincie vereisen.

365 Gedeputeerde **Beemsterboer** reageert positief op het voorstel van de heer Roosendaal voor een
evaluatiesessie, en suggereert dat een technische briefing over de werking van de
omgevingsdiensten wellicht een geschikter format zou zijn om de discussie te voeren. Hij wijst
erop dat de discussie over de verdeling van taken tussen provinciale en gemeentelijke
verantwoordelijkheden, gezien deze gegrond zijn in wettelijke taken, eigenlijk meer thuishoort in
de Tweede Kamer dan op provinciaal niveau.

370 De heer **Roosendaal** (VVD) verduidelijkt zijn standpunt door aan te geven dat zijn zorg niet
zoveel de taken van de omgevingsdiensten betreft, aangezien die helder gedefinieerd zijn, maar
meer gericht is op de financieringsstructuur. Hij stelt voor om in een technische briefing of een
vergelijkbare setting te overwegen hoe deze structuur mogelijk efficiënter en effectiever kan
375 worden gemaakt, en hoe dit standpunt mogelijk gecommuniceerd kan worden richting de
Tweede Kamer.

Gedeputeerde Beemsterboer aanvaardt dit voorstel.

380 De heer **Van der Heijden** (D66) reageert op het voorstel van de heer Roosendaal en suggereert
dat, naast de genoemde technische briefing, een expertsessie ook een mogelijkheid zou kunnen
zijn om dieper in te gaan op het onderwerp. Hij geeft echter aan dat zo'n sessie misschien te
uitgebreid zou zijn voor dit specifieke onderwerp.

385 De **voorzitter** constateert dat dit het geval is en dat de voordracht Zienswijze Provinciale Staten
op de gewijzigde gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Noord-Holland Noord als
hamerstuk kan worden doorgeleid naar de Statenvergadering van 4 maart 2024. Het verslag van
deze commissiebespreking zal aan de PS-stukken worden toegevoegd.

390

5.b Omgevingsdiensten: Zienswijze Provinciale Staten op de kadernota 2025 van Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

395 *Op 15 december 2023 is de Kadernota 2025 van de OD NHN (Omgevingsdienst Noord-Holland
Noord) door het Dagelijks Bestuur verzonden aan de raden en staten van de deelnemers van de
Omgevingsdienst. Provinciale Staten hebben tot 1 maart 2024 om hun zienswijze kenbaar te
maken aan de OD NHN.*

Eerste termijn commissie

400 Mevrouw **Gordijn** (JA21) geeft aan dat hoewel er geen zienswijze wordt ingediend, haar partij zich
zorgen maakt over de twee posten gemarkeerd als 'pm' (pro memorie), wat betekent dat deze

nog niet zijn ingevuld en de financiële gevolgen daarom onduidelijk zijn. Ze benadrukt het belang voor JA21 om op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen met betrekking tot deze posten, gezien de mogelijke impact op de financiën.

405 De heer **Klein** (CU) spreekt zijn tevredenheid uit over de vermelding in de kadernota dat er aandacht en financiële middelen nodig zijn voor het soortenmanagementplan. Hij benadrukt het belang van het nemen van stappen op dit gebied. Echter, hij uit zorgen over de aanpak van de implementatie, aangezien in de kadernota staat dat er met diverse gemeenten wordt gewerkt aan een soortenmanagementplan. Hij vraagt zich af in hoeverre er vanuit de Omgevingsdienst of de
410 provincie een plan is om dit beleid over de hele provincie uit te rollen, of dat het afhankelijk is van het initiatief van individuele gemeenten.

Statenlid **Laport** (GL) noemt allereerst een specifieke omissie in het gebruik van afkortingen door te wijzen op pagina 2 waar mogelijk een verkeerde afkorting is gebruikt die naar de
415 Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) had moeten verwijzen.

Daarnaast uit hij zijn zorgen over de afname van het personeelsbestand zoals vermeld in de nota, terwijl het takenpakket van de omgevingsdiensten juist wordt uitgebreid. Deze tegenstrijdigheid tussen taakuitbreiding en personeelsafname roept vragen op over hoe effectief de
420 omgevingsdiensten hun taken kunnen blijven uitvoeren. GroenLinks hecht veel waarde aan de samenwerking tussen de verschillende omgevingsdiensten (OD's), zoals in eerdere stukken al is aangegeven, en vindt het belangrijk dit te blijven benadrukken.

De **voorzitter** constateert dat de inbreng in eerste termijn door de commissie is geleverd.
425

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Beemsterboer** erkent de zorgen van JA21 over de twee pm-posten en legt uit waarom deze posten momenteel nog niet ingevuld zijn. Hij verduidelijkt dat er nog gewerkt wordt aan het interbestuurlijk programma en de robuustheidscriteria, die vanuit het Rijk worden
430 gesteld aan de omgevingsdiensten. Deze criteria vereisen mogelijk opschaling van de diensten om te voldoen aan de gestelde eisen, wat nog onderwerp van discussie is en leidt tot onzekerheid over de exacte financiële en operationele impact. Daarnaast is de Omgevingswet nog relatief nieuw, waardoor het moeilijk is in te schatten of en hoe deze wet het werk van de omgevingsdiensten zal beïnvloeden, zowel in termen van werklast als van financiële middelen.
435 Beemsterboer beaamt dat het belangrijk is om deze ontwikkelingen goed te blijven volgen en de impact ervan op de omgevingsdiensten te monitoren.

Gedeputeerde Beemsterboer bevestigt dat het soortenmanagementplan, waar de ChristenUnie naar vroeg, inderdaad in de hele provincie uitgerold zal worden.
440

Verder geeft gedeputeerde Beemsterboer aan dat hij de zorgen van GroenLinks over het personeelsbestand deelt, vooral vanwege de intensivering van taken die aan de omgevingsdiensten worden opgedragen.

445 De **voorzitter** constateert dat er geen behoefte is aan een tweede termijn en dat de voordracht Zienswijze Provinciale Staten op de kadernota 2025 van Omgevingsdienst Noord-Holland Noord als hamerstuk kan worden doorgeleid naar de Statenvergadering van 4 maart 2024.

450 6 Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer (eigenaarschap Omgevingsdiensten)

Er zijn voorafgaand aan de vergadering geen rondvragen voor gedeputeerde Beemsterboer aangemeld.

455

7 B-agenda Klimaat en Energie en rondvraag gedeputeerde Kocken

7.a Klimaat/Energie: Discussienota CU Impactanalyse Wind- en Zonneladder

Deze discussienota is op dinsdag 13 februari 2024 toegevoegd aan de agenda. De heer Klein (CU) heeft aangegeven de nota kort in deze commissievergadering te willen bespreken en licht dit verzoek voorafgaand aan de bespreking toe.

460

Inleiding

De heer **Klein** (CU) brengt naar voren dat er recentelijk binnen Provinciale Staten een discussie heeft plaatsgevonden over de introductie van een windladder, die bedoeld is om meer
465 duidelijkheid te bieden over de voorwaarden waaraan windprojecten in Noord-Holland moeten voldoen, vergelijkbaar met een te ontwikkelen zonneladder. Hij benadrukt het belang van inzicht in de effecten van deze ladders op de haalbaarheid van de RES (Regionale Energiestrategie)-doelen, de planning van projecten en de impact op lopende projecten. De heer Klein overweegt een motie in te dienen tijdens de Provinciale Statenvergadering op 4 maart 2024 om deze
470 kwesties aan te kaarten. Hij nodigt de commissieleden uit om hun feedback te geven op het concept van de motie en staat open voor suggesties voor aanpassingen.

Gedeputeerde **Kocken** geeft voorafgaand aan de discussie een toelichting om potentiële verwarring en uitgebreide discussies te voorkomen. Zij erkent de groeiende aandacht en bijna
475 mythische status van de windladder, maar verduidelijkt dat het coalitieakkoord al duidelijke verwachtingen schetst over wat men van de windladder kan verwachten. De windladder is bedoeld om inzicht te geven in waar binnen Noord-Holland windenergieprojecten gerealiseerd kunnen worden, met toevoeging van enkele specifieke voorwaarden zoals een kritischere benadering van participatie, het betrekken van aangrenzende gemeenten bij
480 grensoverschrijdende projecten, en de voorkeur voor locaties zoals industrieterreinen om overlast te minimaliseren.

Gedeputeerde Kocken benadrukt dat de windladder voornamelijk de bestaande regels weergeeft, aangevuld met de specifieke voorwaarden uit het coalitieakkoord, en dat het niet de bedoeling is om extra beperkingen te introduceren die nog onbekend zijn. Het document dient als een
485 overzicht van de regelgeving binnen welke men in Noord-Holland opereert, en dus zouden er buiten de al bekende voorwaarden geen extra restricties moeten zijn. Zij plaatst vraagtekens bij de noodzaak van het vastleggen van deze ladder in de Omgevingsverordening, aangezien dit wel het beleid maar niet direct de regels verandert. Ook betwijfelt zij of een doorrekening van de
490 effecten nodig is, gezien de aard van de windladder. Met deze uitleg hoopt gedeputeerde Kocken dat de deelnemers aan de discussie een beter beeld hebben van haar visie op de windladder.

De heer **Klein** (CU) stelt een verhelderende vraag over de windladder, waarbij hij zijn verwarring uitdrukt over de werkelijke toegevoegde waarde ervan. Hij refereert aan een debat tijdens de

495 Provinciale Statenvergadering van maandag 5 februari 2024 waarin de suggestie werd gewekt dat
de windladder zou leiden tot een eenduidige interpretatie tussen verschillende coalitiepartijen,
wat impliceert dat de windladder meer zou zijn dan alleen een verzameling van al bekende
richtlijnen. De heer Klein vraagt of de windladder nieuwe voorwaarden introduceert die
500 momenteel niet bestaan, of dat alles wat nu mogelijk is met betrekking tot windenergieprojecten,
straks ook mogelijk blijft.

Gedeputeerde **Kocken** legt uit dat de interpretatie van de windladder aan fracties zelf is om toe te
lichten, en zij zal niet namens anderen duiding geven. De gedeputeerde benadrukt dat haar
perspectief gebaseerd is op het coalitieakkoord en dat de windladder bedoeld is als een
505 overzichtskaart, vergelijkbaar met wat in Gelderland wordt gebruikt. Deze kaart toont waar
windenergieprojecten wel of niet kansrijk zijn binnen Noord-Holland, aangevuld met drie extra
factoren: aandacht voor participatie, voorkeur voor locaties zoals industrieterreinen, en het
belang van overleg met aanpalende gemeenten bij projecten op grenslocaties. Deze aanvullingen
komen bovenop de bestaande windregels. Gedeputeerde Kocken verduidelijkt dat als men goed
510 bekend is met de huidige regels rond windenergie, deze teruggezien kunnen worden in de
windladder, met de genoemde extra aandachtspunten. Dit is hoe zij de taak van het opstellen van
de windladder heeft opgevat.

Reactie commissie

515 De heer **Heijnen** (CDA) sluit zich aan bij de perceptie en zorgen van de heer Klein naar aanleiding
van het debat van vorige week maandag. Hij deelde de verwachting dat de wind- en zonneladder
zouden dienen als een afwegingskader, waarin verschillende criteria en toetsstenen door partijen
genoemd zouden worden en waarin uiteindelijk zou worden aangegeven welke gebieden meer of
minder kansrijk zijn voor wind- en zonne-energieprojecten. Naar aanleiding van de toelichting
520 door gedeputeerde Kocken, die aangeeft dat de ladder inderdaad gebieden zal identificeren als
meer of minder kansrijk, benadrukt de heer Heijnen het belang van deze informatie voor de RES.
Hij stelt dat het cruciaal is om te begrijpen welke gebieden binnen de RES als meer of minder
kansrijk worden beschouwd, en spreekt daarom zijn steun uit voor het voorstel van de heer Klein.

525 Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) spreekt haar waardering uit voor de ChristenUnie voor het agenderen
van de discussienota over de voorwaarden voor de plaatsing van grote windturbines en
zonnepanelen in Noord-Holland. Ze benadrukt het belang van duidelijkheid voor initiatiefnemers
en de noodzaak van een basispakket aan voorwaarden waaraan projecten moeten voldoen.
Tegelijkertijd merkt ze op dat de criteria voor goede ruimtelijke ordening moeilijk in algemene
530 normen te definiëren zijn, gezien deze contextafhankelijk zijn. Ze haalt de situatie rondom de
Noorder IJ-Plas aan als voorbeeld waarbij het voldoen aan normen niet altijd gelijkstaat aan een
goede ruimtelijke ordening. Mevrouw Van Aesch pleit ervoor om het beoordelen van ruimtelijke
ordening als een verantwoordelijkheid van Provinciale Staten te beschouwen.

535 De heer **Stulemeijer** (50PLUS) spreekt zijn dank uit aan de heer Klein en de ChristenUnie voor het
agenderen van de discussienota die oproept tot een impactanalyse van de toekomstige wind- en
zonneladder.

540 Stulemeijer vraagt zich echter af of het voorstel voor een impactanalyse niet prematuur is, gezien
de verwachting dat de wind- en zonneladder nog binnen dit gremium gepresenteerd en mogelijk
aangepast zullen worden. Hij is benieuwd naar het standpunt van de heer Klein hierover en geeft

aan dat 50PLUS in principe voorstander is van een impactanalyse, ondanks hun algemene tegenstand tegen windmolens en zonneweides op land.

545 De heer **Dijksen** (SP) ondersteunt het idee van een impactanalyse, voorgesteld door de ChristenUnie, en benadrukt het belang van het opnemen van gezondheidseffecten op mens en dier in de criteria van de wind- en zonneladders. Hij pleit voor een grondige evaluatie van deze effecten binnen het kader van de energietransitie. Daarnaast brengt hij het SP-plan 'Zon voor allen' onder de aandacht, dat gericht is op het bevorderen van zonne-energie als een belangrijk onderdeel van de energietransitie. Hiermee vermindert de afhankelijkheid van windenergie, 550 waardoor het minder problematisch wordt als er minder windmolens geplaatst kunnen worden.

De heer **Van der Heijden** (D66) spreekt zijn steun uit voor het initiatief van de heer Klein om een impactanalyse uit te voeren in relatie tot de wind- en zonneladder. Hij benadrukt dat het logisch 555 is om zo'n analyse te doen, omdat de wind- en zonneladder niet alleen gevolgen hebben voor de locatiekeuze van projecten, maar ook voor het proces zelf. De heer Van der Heijden wijst op het belang van het analyseren van deze procesimpact.

De heer **Roosendaal** (VVD) is blij voor de SP, omdat de salderingsregeling wordt voortgezet, wat 560 het voor mensen gemakkelijker maakt om zonnepanelen aan te schaffen of op een andere manier deel te nemen aan en te profiteren van zonne-energie.

Hij bedankt de heer Klein voor het initiëren van de discussie over de impactanalyse en de gedeputeerde voor haar inbreng. De VVD is geïnteresseerd in de nieuwe zon- en windladder en 565 de gevolgen daarvan voor de RES-processen. De heer Roosendaal benadrukt het belang van duidelijkheid over de windladder voor initiatiefnemers, zodat zij hierop kunnen anticiperen. Snelheid in het verhelderen van de windladder wordt daarom door de VVD van harte toegejuicht, aangezien dit initiatieven voor duurzame energie kan versnellen en de energietransitie kan bevorderen.

570 De heer **Van der Heijden** (D66) vraagt naar de mening van de VVD op de voorgestelde impactanalyse.

De heer **Roosendaal** (VVD) is geïnteresseerd in de impactanalyse in lijn met de opmerkingen van 575 de gedeputeerde. Hij is van mening dat, zodra de windladder beschikbaar is, deze naast de RES-processen gelegd kan worden om de impact ervan te beoordelen.

De heer **Heijnen** (CDA) vraagt de heer Roosendaal toe te lichten wat hij verwacht van de windladder. 580

De heer **Roosendaal** (VVD) licht toe dat er drie criteria zijn toegevoegd aan de windladder, die hij belangrijk acht en die blijkbaar door meerdere coalitiepartijen worden ondersteund, gezien ze in het coalitieakkoord zijn opgenomen. Hij verwacht dat deze criteria meer duidelijkheid zullen bieden over de plekken waar windenergieprojecten kansrijk zijn en, bij voorkeur, waar ze niet 585 gerealiseerd zouden moeten worden als ze niet aan deze criteria voldoen. De heer Roosendaal benadrukt het belang van het afzetten van de windladder tegen de RES-processen om inzicht te krijgen in de potentiële impact ervan. Hij is benieuwd naar de uitkomsten van deze vergelijking.

590 De heer **Heijnen** (CDA) concludeert dat als de VVD geïnteresseerd is in de impact, de VVD dus eigenlijk het voorstel van de ChristenUnie steunt.

De heer **Roosendaal** (VVD) suggereert dat door het integreren van de wind- en zonneladder in de RES-processen, die duidelijkheid vanzelf zal ontstaan.

595 De heer **Heijnen** (CDA) wijst erop dat het misschien te optimistisch is om te veronderstellen dat de integratie van de wind- en zonneladder in de RES-processen automatisch tot de gewenste duidelijkheid en uitkomsten zal leiden, zoals de heer Roosendaal suggereert. De heer Heijnen pleit voor een meer gestructureerde aanpak, waarbij ook de analyse in de RES wordt opgenomen.

600 De heer **Becker** (BBB) sluit zich aan bij de opmerkingen van de VVD en benadrukt als coalitiepartner het belang van een spoedige introductie van de zonneladder. Hij roept Gedeputeerde Staten op om deze zonneladder zo snel mogelijk beschikbaar te maken. Daarnaast benadrukt hij het belang van geduld en zorgvuldigheid in dit proces, met specifieke aandacht voor het in acht nemen van de nieuwe wetgeving die van invloed kan zijn op de implementatie en
605 effectiviteit van de zonneladder.

De heer **Van der Heijden** (D66) brengt een kritisch punt naar voren over de tijdslijnen verbonden aan de wind- en zonneladders en de implicaties daarvan voor het halen van de deadlines voor de eerste oplevering van de Regionale Energiestrategie. Hij wijst op de potentiële vertraging die deze
610 processen kunnen veroorzaken en vraagt naar de visie van de BBB op deze kwestie.

De heer **Becker** (BBB) benadrukt dat zijn fractie niet verantwoordelijk is voor het tempo waarin beleid in Den Haag wordt vormgegeven. Hij geeft aan dat andere partijen daarover gaan en stelt voor om de ontwikkelingen rustig af te wachten en de situatie nauwlettend in de gaten te
615 houden.

De heer **Van der Heijden** (D66) benadrukt dat de BBB en haar coalitiepartners wel invloed hebben op de snelheid van processen op provinciaal niveau. Hij wijst op de potentiële complicaties die de
620 introductie van wind- en zonneladders met zich mee kan brengen voor het halen van de deadlines van de RES'en. Hij ziet de impactanalyse als een middel om inzicht te krijgen in deze gevolgen en vraagt of de BBB voornemens is om een dergelijke analyse te ondersteunen.

De heer **Becker** (BBB) stelt dat zijn partij eerst de nieuwe wetgeving wil afwachten voordat verdere acties worden ondernomen. Hij benadrukt het belang van het volgen van de juiste volgorde: eerst
625 de wetgeving, dan de bespreking ervan in de provinciale context, waarna alle betrokkenen kunnen reageren.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) uit zijn scepticisme over de haalbaarheid van grootschalige stroomvoorziening uit zon- en windenergie, gebaseerd op de fysieke en praktische beperkingen.
630 Hij benadrukt dat democratische besluitvorming over het nastreven van onhaalbare doelen niet noodzakelijkerwijs leidt tot de realisatie ervan.

Desondanks staat hij open voor het initiatief van de ChristenUnie om duidelijkheid te scheppen door middel van een motie. De heer Van Tiggelen suggereert een wijziging in de titel van de
635 motie: het vervangen van het woord 'voor' door 'voer'. Daarmee kan de PVV de motie steunen.

640 Statenlid **Van der Waart** (GL) spreekt zich positief uit over het voortzetten van de ontwikkeling van de wind- en zonneladders, ondanks de onrust en discussie die het dossier heeft veroorzaakt. Zij benadrukt het belang van duidelijkheid, niet alleen binnen de discussies in deze zaal maar vooral ook richting de initiatiefnemers en gemeenten die cruciaal zijn voor het behalen van de duurzaamheidsdoelstellingen. Statenlid Van der Waart ondersteunt de overwegingen van de ChristenUnie voor de beoogde motie, die de noodzaak van duidelijkheid over de voorwaarden voor locaties benadrukt, in lijn met de eisen van goede ruimtelijke ordening. Dit zou zekerheid bieden aan initiatiefnemers en partners. De conclusie van GroenLinks is dat de gedeputeerde de 645 ruimte en het verzoek krijgt om verder te werken aan deze ladders, waarbij de kaders uit het coalitieakkoord duidelijk verwoord worden. GroenLinks kijkt uit naar de resultaten van dit werk.

650 De heer **Van der Heijden** (D66) suggereert dat als de ontwikkeling en implementatie van de wind- en zonneladders inderdaad zo logisch en eenvoudig zijn zoals GroenLinks doet voordoen, er geen reden zou moeten zijn om niet in te stemmen met de motie voorgesteld door de heer Klein van de ChristenUnie.

655 Statenlid **Van der Waart** (GL) uit haar visie op het onderscheid tussen zon- en windenergie en de bijbehorende kaders. Zij merkt op dat voor windenergie de kaders helder zijn, mede door de uitgebreide discussies die hierover zijn gevoerd, en verwacht dat de impact van verdere verduidelijking of aanpassingen op dit gebied minimaal zal zijn. Tegelijkertijd geeft zij aan niet volledig bekend te zijn met de specifieke inhoud van de windladder. Wat betreft zonne-energie benoemt Statenlid Van der Waart dat er landelijk verschillende ontwikkelingen spelen, en is benieuwd naar de mening van de gedeputeerde hierover.

660 De heer **Van der Heijden** (D66) reageert op de uitspraak van Statenlid Van der Waart over de verwachte nulimpact van de windladder, door een gezegde aan te halen dat zijn moeder hem leerde: "meten is weten". Hiermee benadrukt hij het belang van het daadwerkelijk uitvoeren van een analyse om de feitelijke impact te kunnen vaststellen, in plaats van uit te gaan van aannames of verwachtingen.

Statenlid **Van der Waart** (GL) geeft aan dat een impactanalyse pas zinvol uitgevoerd kan worden wanneer de wind- en zonneladders daadwerkelijk beschikbaar zijn.

670 De heer **Van der Heijden** (D66) legt uit dat volgens zijn interpretatie van de motie, de impactanalyse gelijktijdig met de wind- en zonneladders beschikbaar zou komen en daarover in Provinciale Staten gelijktijdig gestemd kan worden. Hij benadrukt dat dit proces ervoor zorgt dat er bij het stemmen zowel duidelijkheid is over de inhoud van de ladders als over de impact ervan.

675 Statenlid **Van der Waart** (GL) erkent het duidelijke standpunt van D66, maar geeft aan niet volledig overtuigd te zijn van de noodzaak om direct met de voorgestelde motie in te stemmen. Ze uit haar twijfels over het volledig overzien van de gevolgen van de motie en de inhoud van de windladder, die zij interpreteert als documentatie van bestaand beleid. Statenlid Van der Waart suggereert dat er eerst focus moet zijn op de ontwikkeling en presentatie van de ladder zelf, om 680 vervolgens de consequenties ervan te evalueren. Hiermee pleit zij voor een stapsgewijze benadering: eerst de ladder afronden en daarna pas de impactanalyse uitvoeren.

De heer **Heijnen** (CDA) benadrukt het belang van het bieden van zekerheid aan initiatiefnemers en vraagt zich af of de veronderstelling dat de windladder voornamelijk bestaand beleid documenteert, genoeg is om deze zekerheid te garanderen.

Statenlid **Van der Waart** (GL) benadrukt dat de wind- en zonneladders bedoeld zijn om zekerheid te bieden aan initiatiefnemers van energieprojecten. Ze stelt dat deze ladders, door het aangeven van een voorkeursvolgorde voor bepaalde locaties zoals beschreven in het coalitieakkoord, voldoende zouden moeten zijn voor dit doel. Ze wijst erop dat hoewel er voorkeurslocaties zijn, dit niet betekent dat projecten op andere locaties onmogelijk zijn. In plaats daarvan zouden er specifieke voorwaarden kunnen worden gesteld voor de realisatie van projecten op deze locaties, bijvoorbeeld met betrekking tot goede inpassing en participatie. Het is Statenlid Van der Waart niet bekend hoe een impactanalyse eruit zou zien, gezien de impact voornamelijk zou neerkomen op het voldoen aan gestelde voorwaarden voor projectrealisatie.

De heer **Heijnen** (CDA) geeft aan dat hij de redentie van Statenlid Van der Waart kan volgen, maar hij benadrukt dat deze aanpak tot onzekerheid kan leiden voor initiatiefnemers die met de ladder de implicaties voor hun specifieke RES-gebied moeten inschatten. Hij stelt voor dat het duidelijker zou zijn als per RES-gebied wordt aangegeven welke locaties meer of minder kansrijk zijn voor energieprojecten. De heer Heijnen suggereert dat dit niet noodzakelijk een indeling in 'groen' en 'rood' hoeft te zijn, maar dat een gradatie van 'lichtgroen' naar 'donkergroen' ook mogelijk is. Dit zou initiatiefnemers een beter beeld geven van de mogelijkheden en beperkingen die de ladder en andere regelgeving met zich meebrengen voor het realiseren van projecten binnen de ingekleurde RES-gebieden.

Statenlid **Van der Waart** (GL) geeft aan dat de benadering die de heer Heijnen voorstelt overeenkomt met de gewenste richting en hoe zij de ontwikkeling van de windladder voor zich ziet. Ze refereert aan eerdere opmerkingen van de gedeputeerde over het beschikbaar komen van een kaart die niet simpelweg locaties als 'rood' of 'groen' classificeert, maar juist de nuances en verschillende gradaties van geschiktheid weergeeft. Statenlid Van der Waart benadrukt dat deze aanpak, gericht op het bieden van overzicht en nuance, precies is wat de ladder beoogt te realiseren. Daarom is ze van mening dat een aparte impactanalyse niet noodzakelijk is om het inzicht te verkrijgen dat de heer Heijnen voor ogen heeft, aangezien de ladder zelf al dit overzicht en de benodigde nuances zal bieden.

Mevrouw **Van den Bogaerde** (Volt) spreekt haar dank uit aan de ChristenUnie voor het initiëren van de discussie met de nota en benadrukt de steun van Volt voor het uitvoeren van een impactanalyse. Ze wijst op het belang van goede voorlichting in de voorbereiding van participatieprojecten en pleit ervoor dat in deze voorlichting specifiek aandacht wordt besteed aan de manier waarop de Europese Unie windenergieprojecten (zowel plaatsing als productie) kan ondersteunen door middel van subsidies. Verder vraagt ze zich af welke rol het Energieloket speelt in dit geheel en hoe dit loket de betrokken partijen kan ondersteunen.

Mevrouw Van den Bogaerde benadrukt ook het belang van duidelijkheid voor initiatiefnemers, burgerinitiatieven en corporaties gedurende het hele proces van projecten - vooraf, tijdens en na afloop. Ze is van mening dat een impactanalyse een belangrijk middel is om deze duidelijkheid te verschaffen en om de effecten van beleid op deze groepen in kaart te brengen, in lijn met wat al verwoord is in de nota van de ChristenUnie.

730

De heer **Karar** (PvdA) spreekt zijn waardering uit voor het initiatief en de constructieve aard van de discussienota en motie voorgesteld door de ChristenUnie. Hij benadrukt het belang van het voeren van een debat op een manier die ruimte biedt voor het bespreken van nuances en het vinden van de beste manier om gemeenschappelijke doelen te bereiken. De heer Karar
735 ondersteunt de uitleg van de gedeputeerde over de kwestie en herhaalt kort twee belangrijke punten: ten eerste, dat de doelen van de RES'en onveranderd blijven – die zijn duidelijk vastgelegd in het coalitieakkoord – en dat de intentie om deze doelen te bereiken hetzelfde blijft, met de noodzaak om de inspanningen eventueel op te schalen of af te schalen. Ten tweede merkt hij op dat de basisprincipes van de windladder al goed omschreven zijn in het coalitieakkoord,
740 ondanks een recente uitzondering, en dat er zorgvuldig over is nagedacht. Hij sluit af met de verwachting dat de ladder in lijn met deze principes zal worden gepresenteerd en dat hij deze graag tegemoet ziet.

Reactie Gedeputeerde Staten

745

Gedeputeerde **Kocken** deelt haar bedenkingen over de impactanalyse en legt uit hoe de praktijk van de RES'en werkt. Ze begrijpt de wens voor duidelijkheid over waar wind- en zonne-energieprojecten wel of niet kunnen komen, maar benadrukt dat de realiteit complexer is. Regio's zijn gevraagd om zoekgebieden in te tekenen zonder beperking door provinciale beschermingsregimes, wat betekent dat er een proces van overleg volgt om te bepalen wat er
750 mogelijk is. De gedeputeerde illustreert dat afhankelijk van de specifieke locatie en kernkwaliteiten, de mogelijkheden voor plaatsing van windmolens variëren en dat dit proces al complex is zonder de windladder.

755

Verder legt zij uit dat een verzoek om een impactanalyse zou betekenen dat het hele proces dat nu door de RES'en wordt doorlopen, herhaald zou moeten worden, wat een aanzienlijke vertraging zou opleveren. Ze uit haar zorgen dat het uitvoeren van zo'n analyse door een extern bureau, gezien de beperkte ambtelijke capaciteit, veel tijd zal kosten en mogelijk niet de gewenste duidelijkheid oplevert. Gedeputeerde Kocken vraagt de initiatiefnemer om goed na te denken over de toegevoegde waarde van een impactanalyse en of de uitkomsten daadwerkelijk
760 zullen bijdragen aan meer helderheid of slechts een tijdrovende exercitie zullen zijn.

765

Gedeputeerde Kocken adviseert om een impactanalyse pas na de introductie van de windladder te overwegen. Ze benadrukt dat dit de voortgang van het huidige tempo zou ondersteunen en dat een analyse wordt gemaakt op basis van informatie waarover is gediscussieerd. Gedeputeerde Kocken waarschuwt dat als de windladder nog onderwerp van discussie of aanpassing is ten tijde van de impactanalyse, de resultaten van de analyse mogelijk irrelevant worden als de ladder wordt gewijzigd. Ze benadrukt het belang van het nadenken over de timing en volgorde van deze stappen om te voorkomen dat de inspanningen voor de impactanalyse tevergeefs zijn en pleit ervoor om de ladder eerst volledig af te ronden en te bespreken.

770

Slotwoord initiatiefnemer

De heer **Klein** (CU) bedankt de commissieleden voor hun reacties en geeft aan dat hij het laatste verzoek van Gedeputeerde Staten om nog eens goed na te denken, zal opvolgen.

775

Hij merkt op dat in de discussie mogelijk een retorische strategie is gebruikt door het voorstel voor een impactanalyse omvangrijker te presenteren dan bedoeld, met verwijzingen naar het

780 inschakelen van een extern bureau en suggesties dat het RES-proces opnieuw doorlopen moet worden. De heer Klein verduidelijkt dat zijn doel juist is om inzicht te krijgen in het effect van de wind- en zonneladder op lopende projecten en de RES-doelstellingen, zonder de intentie om het gehele proces over te doen. Hij benadrukt de noodzaak om te begrijpen welke bestaande projecten mogelijk beïnvloed worden door de nieuwe ladders en of dit impact heeft op de haalbaarheid van de RES-doelen.

785 De heer Klein bedankt het CDA voor hun steun en adresseert de Partij voor de Dieren door te benadrukken dat het niet de intentie is om goede ruimtelijke ordening in generieke normen te vatten, maar om specifiek het effect van de windladder te onderzoeken. Hij weerlegt het argument van 50PLUS dat een impactanalyse prematuur zou zijn, door te stellen dat inzicht in de effecten juist waardevol is voor het oordeel over de windladder.

790 Tot slot geeft de heer Klein aan dat hij de suggestie van de heer Van Tiggelen van de PVV om 'voor' te vervangen door 'voer' in de titel van de motie, zal overnemen.

De **voorzitter** constateert dat dit agendapunt voldoende is besproken.

795

7.b Rondvraag gedeputeerde Kocken (Klimaat en Energie)

Rondvraag ingediend door de BBB inzake het elektriciteitsnet.

800 De heer **Teeuwen** (BBB) verzoekt gedeputeerde Kocken om te reflecteren op de informatie die zojuist door een inspreker is gedeeld. De heer Teeuwen complimenteert de betrokkenen bij de Amsterdamse haven voor hun succes. Hij stelt een tweede vraag over de mogelijkheid om het succesvolle model van de energiecoöperatie in de Amsterdamse haven toe te passen op andere gebieden in Noord-Holland die kampen met netcongestie, zoals Enkhuizen. Dit, met het doel om te voorkomen dat projecten zoals het geplande warmtenet voor de nieuwbouw van de
805 Gommerwijk West-West vertraging oplopen en of een vergelijkbare aanpak kan bijdragen aan de oplossing van netcongestieproblemen in andere delen van de provincie. Hij geeft aan dat hij begrijpt dat zijn vraag laat komt en dat hij vrede heeft met een schriftelijke reactie van de gedeputeerde.

810 Gedeputeerde **Kocken** geeft aan dat ze een algemene reflectie kan geven op de kwesties aangekaart door de inspreker, zonder in te gaan op de specifieke casus vanwege een gebrek aan detailkennis. Ze beschrijft de situatie als exemplarisch voor de netcongestieproblemen die veel locaties ervaren: het onvermogen om contracten te verkrijgen voor energieafname tijdens verduurzamingsprocessen, de onmogelijkheid om opgewekte energie terug te leveren aan het
815 net, en de uitdagingen van ruimtegebruik binnen het net. Gedeputeerde Kocken licht toe dat er drie benaderingen zijn om netcongestie aan te pakken, waarbij de derde benadering zich richt op slimme oplossingen zoals energiehubs, ondersteund door fondsen vanuit het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK).

820 Ze benadrukt dat elke situatie een gedetailleerde analyse vereist vanwege de complexiteit van het energienetwerk en de verschillende lagen en punten van congestie. De gedeputeerde deelt de urgentie om oplossingen te vinden en wijst op de inzet van speciale 'fixers' en bedrijvenloketten

die bedrijven en initiatiefnemers ondersteunen bij het vinden van oplossingen voor hun specifieke situaties.

825

Gedeputeerde Kocken uit haar waardering voor de complimenten aan de energiehubs in Amsterdam en noemt vergelijkbare initiatieven in Alkmaar en bij SADC als inspirerende voorbeelden. Ze concludeert dat de noodzaak voor ondernemers om alternatieve oplossingen te zoeken toeneemt naarmate het netwerk overbelast raakt en bevestigt de inzet van de provincie om dergelijke innovatieve benaderingen te ondersteunen.

830

De heer **Teeuwen** (BBB) reageert positief op de toelichting van gedeputeerde Kocken en brengt zijn ervaring met netfixers ter sprake. Hij merkt op dat in zijn gesprekken met deze netfixers de optie van een energievoorzieningscoöperatie niet naar voren is gekomen, terwijl hij wel in de media leest dat dergelijke coöperaties elders succesvol zijn geïmplementeerd. De heer Teeuwen vraagt specifiek of de mogelijkheid van het opzetten van een energievoorzieningscoöperatie als een van de oplossingen kan worden meegenomen in de gesprekken die netfixers voeren om netcongestieproblemen aan te pakken. Hij benadrukt dat het belangrijk is dat deze optie wordt overwogen, ongeacht of het uiteindelijke antwoord ja of nee is, zodat alle mogelijke oplossingen worden verkend.

835

840

Gedeputeerde **Kocken** onderscheid tussen de opvatting van een energievoorzieningscoöperatie, als een groep initiatiefnemers die samen energie willen opwekken, en de situatie die de heer Teeuwen beschrijft, waarbij het gaat om bedrijven die energie met elkaar delen of samen afnemen. Gedeputeerde Kocken geeft aan dat de ondersteuning door netfixers ook deze vorm van energiedeling tussen bedrijven omvat.

845

Ze legt uit dat bedrijven eerst hun eigen energieverbruik grondig moeten analyseren voordat ze efficiënt kunnen samenwerken op het gebied van energieafname of -deling. Dit vereist inzicht in energiekeuzes en het optimaliseren van het energieverbruik, zoals het gefaseerd inschakelen van apparatuur of het 's nachts uitschakelen van machines. Pas wanneer een bedrijf zijn eigen energieverbruik volledig begrijpt, kan het zoeken naar compatibele profielen voor samenwerking. Netfixers kunnen bedrijven assisteren in dit proces. Mocht dat in dit specifieke geval niet zijn gebeurd, vraagt de gedeputeerde de heer Teeuwen de details met haar te delen, zodat zij dit mee kan nemen in de gesprekken.

850

855

De heer **Klein** (CU) stelt een vervolgvraag gerelateerd aan netcongestie, geïnspireerd door een podcast van Studio Energie waarin een expert benadrukte dat netbeheerders meer ruimte hebben om actie te ondernemen dan ze soms benutten. Deze expert wees op de verplichtingen van netbeheerders om aansluitingen te realiseren, vooral als afnemers flexibel energiegebruik aanbieden, zoals het terugschakelen tijdens piekmomenten. De heer Klein vraagt of de provincie in staat is juridische ondersteuning te bieden om netbeheerders aan te moedigen of te dwingen meer van deze ruimte te benutten en proactiever te handelen in het oplossen van netcongestie.

860

Gedeputeerde **Kocken** verduidelijkt dat de vraag draait om het ondersteunen van klanten in het wijzen op de verantwoordelijkheden van netbeheerders, mogelijk door middel van juridische steun. Ze geeft aan dat de provincie zich voornamelijk richt op het overleg met netbeheerders om de mogelijkheden voor het oplossen van netcongestie te verkennen, in plaats van directe juridische ondersteuning aan klanten te bieden. **Gedeputeerde Kocken belooft een schriftelijke**

865

870 reactie te geven om duidelijk te maken of de provincie wel of geen juridische ondersteuning biedt in dergelijke situaties.

De heer **Klein** (CU) beveelt deze podcast van Studio Energie van twee weken geleden van harte aan, omdat het veel inzichten gaf.

875

8 B-agenda Gezondheid en Milieu (agendapunten 8b1 en 8b2 gevoegd behandelen)

8.a Informatievoorziening VTH bij provinciale bedrijven d.d. 29 januari 2024

880 Voor dit agendapunt hebben zich voorafgaand aan de vergadering drie sprekers aangemeld. De sprekers krijgen ieder vijf minuten spreektijd.

885 De heer **Huitema**, wonend in Castricum en afgestudeerd jurist in Staats- en bestuursrecht, spreekt zijn zorgen uit over de uitstoot van Tata Steel en bekritiseert de provinciale aanpak rondom dit dossier. Hij benadrukt dat de provincie als wetgevend orgaan een belangrijke rol heeft in het handhaven, aanscherpen, intrekken of verlenen van vergunningen, maar constateert een gebrek aan actie in de handhaving tegenover Tata Steel. De heer Huitema wijst op diverse bewijzen van milieuovertredingen door Tata Steel, waaronder cameratoezicht en rapporten van het RIVM en de OVV. Hij vindt dat de provincie te passief is in dit dossier en te lang wacht op
890 onderzoek naar juridische mogelijkheden omtrent de kookfabrieken van Tata Steel.

895 De heer Huitema stelt dat de discussies over Tata Steel te vaak verschuiven naar het thema groen staal, een onderwerp waar de provincie volgens hem minder over te zeggen heeft in vergelijking met het Rijk. Hij kritiseert Tata Steel voor het uitblijven van investeringen in groen staal zonder subsidie van het Rijk, terwijl andere Europese staalfabrieken hier wel in investeren. Hij betoogt dat Tata Steel te laat is met hun plannen voor groen staal en dat het argument dat banenverlies voorkomen moet worden door overheidssteun niet opgaat, mede door de economische positie van Nederland en de beschikbaarheid van banen voor werknemers van Tata Steel.

900 De heer Huitema benadrukt een ander belangrijk punt gerelateerd aan Tata Steel, verwijzend naar een bijeenkomst in Beverwijk over de Notitie reikwijdte en detailniveau voor een nieuwe vergunning van het bedrijf. Hij is tevreden dat er in de notitie, dankzij Hugo de Jonge, aandacht is voor de noodzaak van financiële zekerheidstelling voor de sanering van vervuilde grond onder de Omgevingswet. De heer Huitema wijst op de ernst van de vervuiling met zware metalen en
905 andere schadelijke stoffen op het terrein van Tata Steel en het belang dat de vervuiler betaalt voor de sanering.

910 Hij benadrukt dat, om te garanderen dat de sanering plaatsvindt, zelfs als Tata Steel krimpt of vertrekt, er een financiële zekerheid moet worden gesteld. Hij pleit ervoor dat als voorwaarde voor de vergunning, Tata Company in India garant moet staan voor deze sanering. In reactie op zijn vraag hierover tijdens de bijeenkomst antwoordde de omgevingsdienst dat dit een cruciaal punt is waarover op hoog niveau met juristen gesproken wordt.

915 De heer Huitema roept Provinciale Staten op om deze financiële zekerheidstelling als voorwaarde op te nemen in de vergunning, wijzend op de verantwoordelijkheid van de Staten. Hij weerlegt de

vrees voor faillissement van de provincie door rechtszaken bij het intrekken van de vergunning en stelt dat het niet adequaat adresseren van deze kwestie kan resulteren in hoge saneringskosten voor de provincie.

920 *De commissie krijgt de gelegenheid tot het stellen van vragen.*

Mevrouw **Schneemann** (Volt) bedankt de heer Huitema voor zijn energieke bijdrage en stelt een vraag over zijn kritiek op het naar zijn mening onvoldoende uitvoeren van handhavingstaken door de provincie. Ze geeft aan dat iedereen zijn best doet om deze taken naar behoren uit te voeren en vraagt de heer Huitema naar zijn advies over wat de eerste actie zou moeten zijn als hij

925 in de positie van de Statenleden zou verkeren.
De heer **Huitema** geeft aan dat zijn eerste stap zou zijn om samen te werken met de beste juristen van het land om te onderzoeken wat er mogelijk is binnen de kaders van de nieuwe Omgevingswet, gezondheidsrecht, mensenrechten en bestuursrecht. Hij benadrukt dat er vele juridische gebieden zijn waarbinnen actie ondernomen kan worden en dat er al een lijst met

930 experts klaarstaat die graag willen meedenken. De heer Huitema suggereert dat het belangrijk is om de juiste juridische expertise in te schakelen, aangezien de medewerkers van de omgevingsdienst weliswaar deskundig zijn, maar niet gespecialiseerd in procederen. Hij adviseert om budget vrij te maken zodat Provinciale Staten de gedeputeerde kunnen opdragen deze stappen te ondernemen.
935

De heer **Hanou** (PvdD) bedankt de heer Huitema voor zijn inspraak en stelt twee vragen. Ten eerste vraagt hij of het mogelijk is een vergunning te verlenen zonder dat Tata India garant staat voor de sanering van vervuilde grond. De tweede vraag gaat over de financiële omvang van de garantstelling waar Tata India voor zou moeten staan. De heer Hanou is benieuwd naar de orde

940 van grootte van de benodigde financiële zekerheidstelling voor de sanering, of dit nu om duizenden, miljoenen of zelfs miljarden euro's gaat.
De heer **Huitema** legt uit dat de Omgevingswet vereist dat financiële zekerheid voor de sanering van vervuilde grond op een bepaalde manier wordt geregeld, bijvoorbeeld via een verzekering of een garantstelling. Hij geeft de voorkeur aan een garantstelling, gezien de financiële draagkracht

945 van Tata Corporation. De heer Huitema heeft zelf een schatting gemaakt van de kosten voor de sanering van het 750 hectare grote terrein van Tata Steel, uitgaande van de aanname dat de kosten voor het schoonmaken van een kubieke meter grond tussen de 100 en 250 euro liggen. Bij een saneringsdiepte van vijf meter en een kostprijs van 100 euro per kubieke meter berekent hij de totale kosten op ongeveer 3,7 miljard euro. Bij een diepte van tien meter en een kostprijs

950 van 250 euro per kubieke meter, vanwege de zware vervuiling, schat hij de kosten op ongeveer 18,7 miljard euro.
De heer **Hanou** (PvdD) vraagt ter bevestiging dat dit een indicatie is voor het bedrag waar Tata India garant voor zou moeten staan.
De heer **Huitema** bevestigt dit en voegt toe dat er mogelijk een korting te bedingen valt voor de

955 sanering van een groot gebied zoals de 750 hectare van Tata Steel. Hij suggereert dat er ook gekozen kan worden om een deel van het terrein niet te saneren. Hij benadrukt dat zijn berekeningen indicatief zijn, gemaakt op de achterkant van een bierviltje, en dus een ruwe schatting vormen van de mogelijke kosten voor de sanering.
960

De heer **Teeuwen** (BBB) bedankt de heer Huitema voor zijn inspraak en nodigt hem uit om nog even te blijven voor de bijdrage van BBB, aangezien hun standpunten sterk overeenkomen en ze overwegen een motie in te dienen over dit onderwerp.

965 Hij stelt twee vragen aan de heer Huitema. Ten eerste vraagt hij waarop de heer Huitema zijn uitspraak baseert dat Tata Steel zelf niet bijdraagt aan de vergroening van het bedrijf. Ten tweede is hij benieuwd naar de heer Huitema's belangrijkste beweegredenen om zich vanuit Castricum, dat niet direct naast Tata Steel ligt, sterk te maken voor dit onderwerp.

970 De heer **Huitema** legt uit dat Castricum ongeveer acht kilometer van Tata Steel verwijderd ligt en benadrukt dat de impact van Tata Steel niet beperkt blijft tot de directe omgeving, met effecten die zelfs tot in Duitsland merkbaar zijn door onder andere stikstofuitstoot. Hieruit concludeert hij dat Tata Steel een probleem vormt dat de Nederlandse landsgrenzen overstijgt.

975 Wat betreft de bijdrage van Tata Steel aan de vergroening, stelt de heer Huitema dat de moedermaatschappij Tata India heeft aangegeven niet te willen investeren in de vergroening van de IJmuiden-vestiging. Volgens de heer Huitema zou Tata India verwachten dat eventuele investeringen in vergroening door Nederland zelf betaald moeten worden, terwijl er tegelijkertijd veel geld vanuit de Nederlandse vestiging naar het moederbedrijf is gegaan. Hierdoor zou Tata Steel IJmuiden niet over de benodigde financiële middelen beschikken voor dergelijke investeringen.

980 De heer **Van der Heijden** (D66) dankt de heer Huitema voor zijn inspraak en sluit zich aan bij de vragen van de fractie van Volt.

985 De heer **Stulemeijer** (50PLUS) bedankt de heer Huitema voor zijn inspraak en vraagt om bevestiging van zijn begrip van het standpunt van de heer Huitema. De heer Stulemeijer vat samen dat de heer Huitema heeft voorgesteld geen vergunning te verlenen aan Tata Steel, tenzij er een garantie voor een schadevergoedingsbedrag wordt opgenomen voor de sanering van vervuilde grond. Gezien de hoge bedragen die de heer Huitema noemde, concludeert Stulemeijer dat dit zou kunnen leiden tot de beslissing van Tata India om de vestiging in IJmuiden te sluiten, en vraagt de heer Huitema of hij deze mogelijke uitkomst anders ziet.

990 De heer **Huitema** antwoordt dat hij niet kan voorspellen hoe Tata Steel zal reageren op het voorstel om een garantie voor een schadevergoedingsbedrag op te nemen in de vergunning. Hij benadrukt dat hij niet in staat is om de toekomstige acties van Tata Steel te voorzien en adviseert om vooral alert te zijn op deze kwestie.

995 De **voorzitter** constateert dat er geen verdere vragen zijn en dankt de heer Huitema voor zijn inspraak.

1000 Mevrouw **Verbrugge** vertegenwoordigt Stichting Gezondheid op 1 en spreekt haar zorgen uit over de negatieve invloed van Tata Steel op het milieu, met specifieke aandacht voor de problematiek rondom staalslakken. Ze refereert aan een recent nieuwsitem van de NOS waarin Kamerleden aandringen op strengere maatregelen tegen het afval van Tata Steel, dat een giftig spoor door heel Nederland en vooral in de IJmond achterlaat. Mevrouw Verbrugge benadrukt de ernst van de situatie door de grote hoeveelheid staalslakken die jaarlijks geproduceerd wordt en de risico's die dit met zich meebrengt voor het water, de bodem en de lucht.

Ze uit haar bezorgdheid over de gevolgen van staalslakken voor de volksgezondheid en het milieu, waaronder vervuiling met zware metalen en andere giftige stoffen.

1010

De spreker benadrukt dat staalslakken momenteel overal in Nederland en zelfs in België worden toegepast zonder voldoende inzicht in de gevolgen voor de gezondheid en het milieu. Ze pleit voor het opnemen van een meldplicht voor staalslak in de Omgevingsverordening en roept de provincie op om te stoppen met het gebruik van staalslak in weg- en waterbouwprojecten.

1015

Mevrouw Verbrugge stelt voor om een expertmeeting te organiseren om het probleem van staalslakken verder te bespreken en biedt aan om hieraan bij te dragen.

1020

Ze vraagt gedeputeerde Olthof en de Provinciale Staten om actie te ondernemen tegen de problemen veroorzaakt door staalslakken en benadrukt de urgentie van de situatie. Mevrouw Verbrugge hoopt op een positieve reactie en concrete stappen om de impact van staalslakken op het milieu en de volksgezondheid aan te pakken.

De volledige tekst is opgenomen bij de vergaderstukken.

1025

De commissie krijgt de gelegenheid tot het stellen van vragen.

De heer **Hanou** (PvdD) bedankt mevrouw Verbrugge voor haar betoog en vraagt of zij weet of staalslakken in haar omgeving zijn gebruikt, bijvoorbeeld in de wegenbouw.

1030

Mevrouw **Verbrugge** bevestigt dat staalslakken inderdaad in de omgeving zijn toegepast, met specifieke verwijzing naar het Achtermeer bij Beverwijk, waar al veel problemen zoals dode vissen zijn gemeld. Ze deelt informatie van bewoners uit Wijk aan Zee en de IJmond, die aangeven dat staalslakken onder fietspaden en in zogenaamde kunsttuinen liggen, geschenken van Tata Steel die vol staalslakken zitten. Volgens haar liggen staalslakken op veel plekken in de regio.

1035

Mevrouw Verbrugge herhaalt haar voorstel om een expertmeeting te organiseren om de problematiek rond staalslakken te bespreken. Ze wil hiermee bijdragen aan het vinden van oplossingen voor wat zij beschouwt als een immens gevaar voor de omgeving en de volksgezondheid.

1040

De **voorzitter** constateert dat er geen verdere vragen zijn en dankt mevrouw Verbrugge voor haar inspraak.

1045

De heer Öry, van oorsprong kinderarts, spreekt zijn waardering uit voor het opnieuw mogen bijdragen aan de discussie. Hij deelt zijn zorgen over de gezondheid van kinderen in de omgeving van Tata Steel, met name door de luchtvervuiling. Hij is geschokt door de vele incidenten rond Tata Steel, die hij als structureel beschouwt en benadrukt de noodzaak van een serieuze aanpak.

1050

De heer Öry stelt voor om Tata Steel duidelijk te maken dat de vergunning in gevaar is en eist dat binnen een jaar concrete verbeteringen worden doorgevoerd. Hij suggereert niet direct de WHO-normen als eis te stellen, maar wel een lijst van belangrijke verbeterpunten op te stellen. Als Tata Steel hier niet binnen een jaar aan voldoet, zou de vergunning voor de meest vervuilende onderdelen, zoals de kookgasfabriek 2, ingetrokken moeten worden.

1055

Hij verwijst naar een artikel in de Volkskrant over strafrecht en benadrukt het belang van actie uit liefde voor de kinderen, waarbij Tata Steel verantwoordelijk moet worden gehouden voor het

lozen van bewezen kankerverwekkende stoffen. De heer Öry corrigeert ook de beweringen over verbeterde luchtkwaliteit door Tata Steel, die hij betwist op basis van emissieregistraties. De heer Öry biedt aan mee te denken over een eenvoudige lijst van eisen voor Tata Steel en 1060 benadrukt het belang van wijsheid en liefde in het nemen van beslissingen over de vergunning.

De **voorzitter** constateert dat er geen vragen zijn en dankt de heer Öry voor zijn inspraak.

1065 *Schorsing van 20.45 tot 21.02 uur.*

8.a Informatievoorziening VTH bij provinciale bedrijven d.d. 29 januari 2024 (vervolg)

Toelichting:

1070 *Het College van Gedeputeerde Staten informeert de commissie Leefomgeving tweemaandelijks over de ontwikkelingen op het gebied van vergunningverlening, VTH (Toezicht en Handhaving) bij bedrijven die onder provinciaal bevoegd gezag vallen. Hieronder vallen ook Tata Steel en Harsco Metals. De commissieleden kunnen de brief (deze is opgenomen in de bijlagen onder agendapunt 11.c) met elkaar en gedeputeerde Olthof bespreken. De commissie wordt specifiek gevraagd of*
1075 *de volgende moties als afgedaan beschouwd kunnen worden:*

- *M252-2022 Borgen dat 50% reductie PAK's over het hele Tata-terrein onafhankelijk wordt gemeten;*
- *M192-2023 Zorgvuldige check op claims van Tata.*

1080 *Eerste termijn commissie*

De heer **Hanou** (PvdD) benadrukt nogmaals de problematiek rond Tata Steel, met specifieke aandacht voor een paar punten.

Hij wijst erop dat er momenteel een derde last onder dwangsom loopt met betrekking tot ongare cokes. De heer Hanou stelt dat als de meldingen van omwonenden en Greenpeace serieus waren 1085 genomen, deze last onder dwangsom reeds zou zijn afgelopen. Hij vraagt of Gedeputeerde Staten, na het vollopen van deze dwangsommen, overwegen de vergunning voor kookgasfabriek 2 in te trekken. Dit vanwege het duidelijke bewijs dat kookgasfabriek 2 niet voldoet aan de eisen van de best beschikbare technieken, specifiek de eis dat het ontstaan van rauwe cokes te allen 1090 tijde vermeden moet worden.

De heer **Van der Heijden** (D66) vraagt de heer Hanou om verduidelijking over zijn opmerking dat "als de zorgen van de omwonenden serieus waren genomen".

1095 De heer **Hanou** (PvdD) verduidelijkt dat omwonenden van Tata Steel regelmatig waarnemingen rapporteren die wijzen op problemen, maar dat er naar zijn weten niet altijd handhavend wordt opgetreden of een last onder dwangsom wordt opgelegd naar aanleiding van deze meldingen.

1100 De heer **Van der Heijden** (D66) deelt mee dat ze onlangs op uitnodiging bij de OD NZKG (Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied) waren, waar werd uitgelegd dat waarnemingen van omwonenden niet altijd leiden tot het opleggen van een dwangsom. Dit komt omdat soms de

waarnemingen niet overeenkomen met de feiten. Hij vraagt wat de mening van Partij voor de Dieren hierover is.

1105 De heer **Hanou** (PvdD) geeft aan dat hij zelf niet kan beoordelen of waarnemingen correct zijn of niet. Hij vertrouwt erop dat de omgevingsdienst hier een adequaat antwoord op heeft. Echter, zoals recentelijk is gebleken, leidt intensiever toezicht tot meer handhavingsacties of tot een toename in meldingen. De heer Hanou suggereert dat dit aspect mogelijk nog scherper onderzocht kan worden.

1110 De heer **Van der Heijden** (D66) wijst op een mogelijke tegenstrijdigheid in de uitspraken van de heer Hanou. Als de heer Hanou erkent dat de waarnemingen van de Omgevingsdienst correct zijn, lijkt zijn eerdere opmerking dat de omwonenden niet serieus worden genomen niet te kloppen. Volgens de heer Van der Heijden worden omwonenden wel serieus genomen; de
1115 Omgevingsdienst beoordeelt hun meldingen en besluit vervolgens of er gehandhaafd wordt of niet. Hij vraagt Hanou hoe hij dit ziet en om zijn visie hierop te geven.

De heer **Hanou** (PvdD) blijft bij zijn standpunt dat er meer correcte waarnemingen door omwonenden worden gedaan dan waar daadwerkelijk op wordt gehandhaafd.

1120 De heer Hanou vervolgt zijn inbreng.

De heer Hanou adresseert de vertraging van het rapport over het mogelijk intrekken van de vergunning voor de kookgasfabrieken. Ondanks meerdere keren uitstellen zou het rapport
1125 oorspronkelijk in het vierde kwartaal van 2023 worden gepresenteerd, maar dit is verschoven naar het tweede kwartaal van 2024. Hij vraagt wanneer het rapport exact verwacht kan worden binnen het eerste kwartaal.

De metingen van de diffuse gasemissies van kookgasfabriek 2 zijn nog niet afgerond als gevolg
1130 van weersomstandigheden. De heer Hanou vraagt zich af wanneer deze resultaten verwacht kunnen worden.

Er is zorg over de voortdurende bodemvervuiling door de opslag van staalslakken op het terrein van Tata Steel. De heer Hanou vraagt hoe dit mogelijk is, gezien de wettelijke voorschriften om
1135 bodemvervuiling te voorkomen.

In de brief staat dat conclusies van best beschikbare technieken, die al tien jaar oud zijn, recent pas zijn geïmplementeerd. Hij vraagt waarom dit zo lang heeft geduurd en welke implementaties nog steeds lopen.

1140 De heer Hanou bespreekt de moties die het college opdragen te onderzoeken of Tata Steel de belofte van een 50% reductie van PAK's heeft nagekomen. Hij merkt op dat uit de controle van het elektronisch milieujarverslag blijkt dat deze reductie niet is behaald en benadrukt de noodzaak van eigen metingen. De moties kunnen wat betreft de Partij voor de Dieren niet als
1145 afgedaan worden beschouwd.

Hanou vraagt om deze punten serieus te nemen en actie te ondernemen, met name op het gebied van metingen en de naleving van milieuvoorschriften door Tata Steel.

1150 Mevrouw **Gordijn** (JA21) spreekt haar waardering uit voor het overzicht dat door de gedeputeerde is gegeven, met name met betrekking tot de activiteiten van de Omgevingsdiensten rond Tata Steel. Ze brengt haar zorgen naar voren over onjuiste metingen na de kalibratie bij kooksfabriek 1 en benadrukt het belang van accurate metingen rondom de kooksfabrieken.

1155 Ze wijst op de toename van BaP-emissies (benzo(a)pyreen, een belangrijk polycyclisch aromatische koolwaterstof - PAK) vanuit kookgasfabriek 2, zoals gebleken uit emissiemetingen door de omgevingsdienst. Mevrouw Gordijn vraagt de gedeputeerde naar zijn visie op deze toename en of hij het met JA21 eens is dat de metingen een ander beeld laten zien dan wat Tata Steel rapporteert in de e-MJV (elektronische Milieujaarverslagen) en andere berekeningen.

1160 Verder vraagt ze aandacht voor de problematiek rond staalslakken en de opslag ervan, met name vanwege de blijvende uitloging van zware metalen die de pH van het grondwater beïnvloeden. Ze wijst op de mogelijkheid dat de productie van staalslakken toeneemt binnen de groen staalroute en benadrukt het belang van een zorgvuldige afhandeling om grondwatervervuiling te voorkomen.

1165 Tot slot geeft mevrouw Gordijn aan dat de moties wat JA21 betreft als afgedaan kunnen worden beschouwd.

1170 De heer **Faassen** (50PLUS) reageert op de brief en merkt op dat er een zekere stroefheid tussen de partijen waarneembaar is, iets waar hij bij agendapunt 8.b dieper op in wil gaan.

Hij brengt het onderwerp Givaudan ter sprake en vraagt om een terugkoppeling van het constructieve gesprek dat heeft plaatsgevonden, inclusief een eventuele tijdlijn voor het onderzoek.

1180 Bij kookgasfabriek 1 wordt de installatie van een actieve koolfilter genoemd als typisch voorbeeld van hoe zaken stroef kunnen lopen. De heer Faassen merkt op dat aanvullingen op de installatie, zoals twee intermediate bulkcontainers, niet in de vergunningsaanvraag vermeld zijn en daarom niet vergund zijn. Hij vraagt zich af waarom deze zaken niet eenvoudig samen opgelost kunnen worden.

1185 De heer Faassen uit ook zijn bezorgdheid over de wijze waarop statistieken worden gepresenteerd in de brief. Er wordt gesteld dat het totaal aantal PAK's tussen 2019 en 2022 met 36 procent is afgenomen, wat hoopvol klinkt. Echter, hij wijst op het feit dat benzo(a)pyreen, een bewezen zeer kankerverwekkende stof, juist is toegenomen met veertien procent in dezelfde periode, terwijl de afname van Naft (een andere PAK) met 36 procent wordt benadrukt. De heer Faassen bekritiseert dat enkel de kilogrammen zijn vergeleken, zonder rekening te houden met de individuele impact van de PAK's op de gezondheid. Hij vraagt om een reactie op deze kwestie.

1190 De heer **Van der Heijden** (D66) bedankt de gedeputeerde en de ambtelijke organisatie voor het omvangrijke werk dat is verricht om negentien pagina's met informatie aan te leveren.

1195 De heer Van der Heijden sluit zich aan bij de zorgen van mevrouw Gordijn over de kalibratieproblemen.

Na meerdere brieven over dit onderwerp behandeld te hebben, stelt de heer Van der Heijden een vraag over de praktische toepasbaarheid van deze informatie. Hij vraagt de gedeputeerde om toe te lichten of deze informatie de Provinciale Staten extra instrumenten biedt, anders dan alleen
1200 inzicht in de voortdurende problemen. Specifiek is hij geïnteresseerd of er naast beter begrip van de situatie ook andere acties ondernomen kunnen worden om de situatie te verbeteren.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) dankt de gedeputeerde en de organisatie voor de uitgebreide brief en stelt een aantal vragen:

- 1205 1. Ze vraagt hoe de nieuw geïnstalleerde camera zich verhoudt tot de camera van omwonenden, specifiek of deze in dezelfde hoek staat en of dezelfde zaken waargenomen kunnen worden. Ze hoopt dat omwonenden uiteindelijk niet meer zelf meldingen hoeven te doen als de camera's van de Omgevingsdiensten dezelfde overtredingen kunnen registreren.
- 1210 2. Er is een opmerking over Tata Steel die beelden slechts beperkt hoeft op te slaan, wat controle op overtredingen bemoeilijkt. Ze vraagt of het mogelijk is de opslagperiode van deze beelden te verlengen.
- 1215 3. Mevrouw Schneemann is het niet eens met het voorstel om motie M192–2023 af te doen die oproept om niet uitsluitend af te gaan op de data die Tata Steel levert in het elektronisch Milieujaarverslag (e–MJV). Ze benadrukt dat er een uitgebreid verslag is, maar dat het afdoen van de motie de inhoud teniet zou doen.
- 1220 4. Mevrouw Schneemann vraagt over de vermindering van de naftaleenuitstoot, specifiek of dit is gebaseerd op berekeningen of daadwerkelijke metingen, na maatregelen bij de rookgasreiniging.
5. Voor het al dan niet afdoen van motie M252–2022 volgt Volt de mening van andere partijen, gezien deze motie is aangenomen voordat Volt in de Staten zat.

De heer **Wagelaar** (PvdA) brengt drie punten naar voren:

- 1225 1. Net als de Partij voor de Dieren, kijkt de PvdA uit naar het onderzoek naar het intrekken van de vergunning van de kookgasfabrieken. De heer Wagelaar vraagt de gedeputeerde om een preciezere indicatie van wanneer dit onderzoek verwacht kan worden en in welke vorm de resultaten gepresenteerd zullen worden, zoals in de vorm van een uitgebreid rapport of een besluit van de omgevingsdienst.
- 1230 2. De moties riepen op tot het gebruik van onafhankelijke data in plaats van te vertrouwen op data uit het e–MJV van Tata Steel. De heer Wagelaar is benieuwd naar de mening van de gedeputeerde over deze kwestie voordat de PvdA besluit of zij de motie als afgedaan beschouwen.
- 1235 3. Het onderwerp staalslakken en de suggestie om in de Omgevingsverordening op te nemen dat het gebruik van deze stof in de provincie ongewenst is, trok de aandacht van de Partij van de Arbeid. De heer Wagelaar geeft aan niet voldoende in de technische details van de Omgevingsverordening te zitten om te beoordelen of dit mogelijk is, maar is geïnteresseerd in hoe de gedeputeerde tegen deze optie aankijkt.

De heer **Klein** (CU) richt zich op het onderwerp van continue stofmonitoring bij Tata Steel op pagina vier van de VTH–brief. Hij refereert aan een zitting bij de HAC waarbij Tata Steel in het
1240 ongelijk is gesteld. Hij vermeldt dat de begunstigingstermijn is verlengd tot 12 februari en vraagt naar de huidige stand van zaken. Hij wil weten of er beroep is aangetekend tegen de uitspraak en of de situatie rondom de stofmonitoring inmiddels is verbeterd of opgelost.

- 1245 Statenlid **Laport** (GL) uit waardering voor de informatieve VTH-brief en benadrukt de interesse in de ontwikkelingen rond bedrijven zoals Givaudan, ICL Fertilizers, en Ketjen. Hij merkt op dat Tata Steel vaak negatief naar voren komt, zoals beschreven in de VTH-brief. De Omgevingsdienst houdt intensief toezicht op Tata Steel. Dit toezicht onthult dat Tata Steel regelmatig probeert onder maatregelen uit te komen door juridische procedures en bezwaren, terwijl ook overtreedingen worden geconstateerd zoals te hoge emissies en het aanleveren van onjuiste of
- 1250 oncontroleerbare gegevens. Statenlid Laport spreekt de frustratie uit over deze situatie en vraagt zich af of de provincie en de omgevingsdienst meer juridische mogelijkheden hebben. Hij is specifiek geïnteresseerd in de situatie rond de sluiting van kookgasfabriek 2 en vraagt wanneer hierover een rapport verschijnt.
- 1255 Ook is hij benieuwd naar de mening van de gedeputeerde over de inbreng die is gedaan op de afdoening van de moties. Op basis van die reactie zal GroenLinks haar mening vormen of deze moties als afgehandeld kunnen worden beschouwd.
- 1260 De heer **Dijksen** (SP) sluit zich aan bij de zienswijze van de Partij voor de Dieren en is van mening dat de moties niet als afgedaan kunnen worden beschouwd.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

- 1265 Gedeputeerde **Olthof** sluit zich aan bij de heer Van der Heijden over de kwestie van meldingen door bewoners over uitstoot, die niet per definitie wijzen op ongerecyclede cokes. De Omgevingsdienst onderzoekt dergelijke meldingen zorgvuldig, wat veel tijd kost. Er zijn al meerdere lasten onder dwangsom uitgevaardigd. De gedeputeerde benadrukt het belang van de camera's van bewoners en meldt dat er een tweede camera is geplaatst voor beter zicht op de kookgasfabrieken, ter ondersteuning van handhavingsacties.
- 1270 Wat betreft de metingen bij de kookgasfabriek, deelt de gedeputeerde de frustratie over de vertraging en licht toe dat de voortgang afhankelijk is van weersomstandigheden, maar ook beïnvloed is door andere problemen. Er is een tweede meting gepland voor diffuse uitstoot bij kookgasfabriek 2. Dit is afhankelijk van de noordenwind. Eerdere pogingen tot meten werden
- 1275 gehinderd door andere werkzaamheden. De gedeputeerde benadrukt dat alles klaarstaat voor de metingen zodra de weersomstandigheden gunstig zijn en dat er afspraken met Tata Steel zijn gemaakt om direct te kunnen handelen.

- 1280 Gedeputeerde Olthof onderschrijft de zorgen over bodemvervuiling door staalslakken, zoals aangekaart door mevrouw Verbrugge en verschillende fracties. Hij wijst op het langdurige gebruik van staalslakken als bouw materiaal in de infrastructuur, wat onder bepaalde omstandigheden tot ernstige problemen kan leiden. Hij vermeldt dat, mede door aandacht in de media, staalslakken bijna niet meer gebruikt worden in de infrastructuur van Noord-Holland en dat het verleden van het gebruik onduidelijk is door gebrek aan registratie. Daarom wordt nu
- 1285 gewerkt aan het registreren van het gebruik van staalslakken bij de Omgevingsdienst NZKG en wordt dit ook voorgesteld bij andere omgevingsdiensten, anticiperend op landelijke regelgeving voor verplichte registratie. Daarnaast wacht hij op een beslissing van de ILNT over de status van staalslakken, wat de situatie zou verduidelijken. Gedeputeerde Olthof wijst erop dat als gevolg hiervan de hoeveelheid staalslakken bij Tata Steel toeneemt en deze naar het buitenland worden

1290 geëxporteerd als tijdelijke oplossing, wat het probleem niet oplost maar verplaatst. Hij benadrukt dat staalslakken niet alleen een probleem van Tata Steel zijn, maar wijder verspreid zijn, inclusief import uit Duitsland en België. De omgevingsdienst is actief bezig met het onderzoeken van oplossingen voor het stoppen en saneren van de vervuiling door staalslakken.

1295 Gedeputeerde Olthof noemt de implementatie van de BBT-maatregelen, waarvan een groot deel al eerder is uitgevoerd, maar erkent dat er twee maatregelen waren die nog niet geïmplementeerd waren. Hij geeft toe dat deze implementatie veel tijd in beslag heeft genomen en beaamt de kritiek dat dit eerder had moeten gebeuren. Gedeputeerde Olthof vermeldt dat er drie tot vier jaar geleden een actief programma is gestart, waarbij vanuit de provincie extra
1300 capaciteit naar de omgevingsdienst is gegaan om de uitvoering van deze maatregelen te versnellen en te verbeteren. Hij benadrukt dat het goed wordt opgepakt door de omgevingsdienst en dat er nauwlettend toezicht wordt gehouden.

Gedeputeerde Olthof reageert op vragen van JA21 over de toename van BaP (Benzo(a)pyreen) emissies, een kwestie van zorg vanwege de ernstige gezondheidseffecten van deze stof, wat de reden is dat BaP apart wordt genoemd. Hij benadrukt dat ondanks de focus op BaP, de totale emissies met zesendertig procent zijn afgenomen. Gedeputeerde Olthof merkt op dat er geen uitspraak is gedaan over of de door Tata Steel gemelde doelstelling van een reductie van vijftig procent is behaald, omdat de besproken metingen specifiek betrekking hebben op ZZS (Zeer
1305 Zorgwekkende Stoffen) van het jaar 2019. In de ZZS-lijst van 2019 was BaP niet op een vergelijkbare manier opgenomen, wat een directe vergelijking moeilijk maakt. Hij waarschuwt voor het trekken van conclusies op basis van deze enkele vergelijking en adviseert om meerdere metingen en jaarverslagen te bekijken om een duidelijk beeld te krijgen van de trend en of er werkelijk een structurele verlaging in de emissies plaatsvindt.

1310
1315 De heer **Faassen** (50PLUS) vraagt naar de reden voor de opname van specifieke gegevens in een overzicht, omdat volgens hem de suggestie wordt gewekt dat er een aanzienlijke reductie van emissies plaatsvindt.

1320 Gedeputeerde **Olthof** benadrukt dat in de communicatie naar buiten toe alleen feiten worden gedeeld zoals die gemeten zijn. Hij geeft aan dat er bewust kanttekeningen worden geplaatst bij deze feiten en dat er zeer voorzichtig en terughoudend wordt omgegaan met het doen van uitspraken over of veranderingen structureel zijn. Volgens gedeputeerde Olthof is het belangrijk om over een langere periode metingen te verrichten om betrouwbare conclusies te kunnen
1325 trekken. Hij legt uit dat er een duidelijk onderscheid is gemaakt tussen emissies met de grootste impact op de gezondheid en overige emissies, en dat deze informatie op deze manier wordt gepresenteerd om transparantie te bieden. Hij stelt dat door deze informatie niet weg te laten, er juist wordt getracht om een duidelijk en eerlijk beeld te geven van de huidige situatie, anticiperend op vragen over de stand van zaken.

1330 De heer **Faassen** (50PLUS) blijft van mening dat het een onvolledige en niet juiste weergave is.

Gedeputeerde **Olthof** verdedigt de gepresenteerde cijfers en benadrukt dat deze op feiten gebaseerd zijn, afkomstig uit het elektronisch milieujaarverslag. Hij weerlegt de suggestie dat de
1335 cijfers niet juist zouden zijn en benadrukt dat het belangrijk is om voorzichtig te zijn met het trekken van directe, harde conclusies op basis van deze gegevens. Gedeputeerde Olthof adviseert

om naar trends over een langere tijd te kijken alvorens conclusies te verbinden aan de verzamelde data.

1340 De heer **Faassen** (50PLUS) begrijpt het standpunt van de gedeputeerde, maar deelt deze niet.

Gedeputeerde **Olthof** bespreekt de rol van de omgevingsdienst in het toezicht houden en handhaven van regelgeving, waarbij soms stroefheid optreedt in de communicatie met bedrijven zoals Givaudan. Hij legt uit dat discussies kunnen ontstaan over de interpretatie van vergunningen en de ruimte die bedrijven krijgen binnen deze vergunningen. Dit kan leiden tot situaties waarin bedrijven overtredingen begaan of bezwaar maken tegen de vergunningen, zoals geïllustreerd met het voorbeeld van Tata Steel.

1350 Specifiek voor Givaudan, vermeldt gedeputeerde Olthof dat er aanvankelijk overeenstemming was bereikt over bepaalde zaken, maar dat de gemeente Gooise Meren vervolgens een bestemmingsplan vaststelde dat conflict veroorzaakte met Givaudan. Ondanks dat er gesprekken gaande zijn tussen Givaudan en Gooise Meren om het probleem op te lossen, benadrukt hij het belang van het waarborgen van de rechtspositie van de omgevingsdienst en de provincie. Gedeputeerde Olthof reflecteert op de onwenselijkheid van conflicten tussen overheidsinstanties, maar erkent dat het soms noodzakelijk is om bepaalde instrumenten in te zetten om de positie te handhaven, wat kan leiden tot 'schuring'. Hij sluit optimistisch af met de gedachte dat uit deze wrijving ook iets positiefs kan voortkomen.

1360 Gedeputeerde Olthof bevestigt dat er zorgen zijn over de kalibratie en geeft aan dat dit ook blijkt uit de documenten waarin vermeld staat dat zij deze zorgen delen. Hij benadrukt dat ze niet alleen de situatie nauwlettend in de gaten houden, maar ook actief handelen om deze kwestie aan te pakken.

1365 Gedeputeerde Olthof geeft aan dat ze nog uitzoeken wat de exacte mogelijkheden zijn voor het verlengen van de opslag van camerabeelden, omdat het op dit moment lijkt dat dit niet mogelijk is, maar wil hierover meer zekerheid verkrijgen. Zodra er meer duidelijkheid is, zal hij deze informatie delen.

1370 Wat betreft de afname van naftaleen, merkt hij op dat dit gebaseerd is op metingen uitgevoerd door Tata Steel zelf. Er is gecontroleerd of deze metingen op de juiste wijze zijn uitgevoerd, waarbij gekeken is naar de gebruikte methoden. Deze zijn akkoord bevonden, wat impliceert dat de gerapporteerde afname van naftaleen gebaseerd is op gevalideerde metingen.

1375 Gedeputeerde Olthof noemt vervolgens de situatie rondom kookgasfabriek 2, die door meerdere fracties is aangekaart. Hij geeft aan dat hij graag had gezien dat de situatie eerder was aangepakt. Er zijn reeds drie lasten onder dwangsom opgelegd aan de fabriek, wat leidde tot de vraag of er voldoende grond is voor het intrekken van de vergunning. De invoering van de Omgevingswet zou mogelijk meer ruimte bieden voor dergelijke acties. Gedeputeerde Olthof meldt dat hij recent is geïnformeerd over het proces en dat de Omgevingsdienst bezig is met afronden van de beoordeling of de vergunning ingetrokken kan worden. Hij verwacht begin 1380 tweede kwartaal hierover meer te kunnen melden.

1385 Het proces wordt omschreven als zeer complex, waarbij de beste juristen van Nederland betrokken zijn om een zorgvuldige toetsing te waarborgen. Er wordt benadrukt dat er niet overhaast te werk wordt gegaan. Gedeputeerde Olthof tempert de verwachtingen over de omvang van de rapportage van de Omgevingsdienst; er zal geen uitvoerig rapport komen, maar wel een toetsing en onderzoek naar de mogelijke gevolgen voor de vergunning.

1390 Gedeputeerde Olthof bespreekt de voortgang in de kwestie van continue stofmonitoring. Hij deelt mee dat er overeenstemming is bereikt door de omgevingsdienst over de wijze waarop de monitoring uitgevoerd zal worden, specifiek gericht op stof, als gevolg van een beroepsuitspraak. Dit betekent een stap voorwaarts in het toezicht op en de handhaving van milieunormen betreffende stofemissies.

1395 Gedeputeerde Olthof reageert op een vraag van GroenLinks over de mogelijkheden voor juridische actie. Hij erkent dat deze vraag vaak gesteld wordt en merkt op dat hoewel vaak gesuggereerd wordt dat er meer mogelijkheden zijn, het concreet benoemen van deze mogelijkheden uitblijft. Gedeputeerde Olthof verzekert dat zowel hijzelf als zijn team dagelijks actief zoeken naar manieren om de omgeving schoner en gezonder te maken, en dat ze zeker niet passief zijn.

1405 Statenlid **Laport** (GL) legt uit dat hij, hoewel geen jurist, gelooft dat de nieuwe Omgevingswet mogelijkheden biedt voor een actievere rol van juristen bij de omgevingsdiensten. Hij benadrukt dat gezondheid een centraal element is in de nieuwe wetgeving, wat juristen de kans geeft om proactiever op te treden in plaats van zich uitsluitend te richten op toezicht en naleving van regels. Statenlid Laport vraagt om meer duidelijkheid over wat er juridisch gezien meer mogelijk is sinds de invoering van de Omgevingswet op 1 januari 2024, met de verwachting dat dit nieuwe kansen biedt voor het verbeteren van de omgevingskwaliteit.

1410 Gedeputeerde **Olthof** bevestigt dat er binnen de kaders van de nieuwe Omgevingswet onderzocht wordt welke extra mogelijkheden de Omgevingswet biedt en waar die mogelijkheden liggen, zullen ze worden benut. Hij geeft aan dat de invoering van de Omgevingswet inderdaad nieuwe inzichten biedt, maar benadrukt dat de milieuwetgeving zelf onveranderd is gebleven.

1415 Gedeputeerde Olthof gaat tot slot in op het afhandelen van moties, specifiek motie M192–2023 en motie M252–2022. Hij vindt de inbreng ten aanzien van motie M192–2023 ingewikkeld omdat er eerder via een motie besloten is dat er geen conclusies getrokken mogen worden over het al dan niet behalen van een reductie van 50% door Tata Steel op basis van het e-MJV. Ondanks dat er op basis van harde cijfers geconstateerd wordt wat de feiten zijn, geven fracties aan dat de motie niet kan worden afgedaan.

1425 Bij motie M252–2022 merkt hij op dat er vorig jaar op basis van het e-MJV een trend waargenomen is. Er werd echter aangegeven dat deze gegevens niet gebruikt mogen worden om te beoordelen of Tata Steel een reductie van 50% in de uitstoot van PAK's heeft bereikt. Gedeputeerde Olthof ziet geen alternatieve methode om deze reductie op een andere manier te meten, gezien de complexiteit en het aantal uitstootbronnen. Hij benadrukt dat het niet de bedoeling kan zijn dat Tata Steel claims maakt die vervolgens door de provincie met veel moeite geverifieerd moeten worden, wat hij als een omgekeerde wereld beschouwt.

1430 De heer **Klein** (CU) wijst erop dat het niet trekken van conclusies op basis van het e-MJV gezien moet worden als een doorlopend principe en niet als een eenmalige actie. Hij benadrukt dat dit onderdeel moet zijn van staand beleid.

1435 Gedeputeerde **Olthof** stemt in met de opmerking van de heer Klein en vraagt wat er dan van hem verwacht wordt. Hij geeft aan dat als de bedoeling is dat de motie als staand beleid wordt beschouwd, dit betekent dat deze benadering voor de komende tien tot twintig jaar gehandhaafd blijft. Olthof bevestigt dat er op basis van het elektronisch milieujaarverslag (e-MJV) geen conclusies zullen worden verbonden en dat dit de komende jaren ook niet zal gebeuren zolang de motie van kracht is. Hij benadrukt dat hij niet van plan is zich in de toekomst aan conclusies te wagen op basis van het e-MJV.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) vraagt of gedeputeerde Olthof hiermee toezegt dat hij dat niet gaat doen.

1445 Gedeputeerde **Olthof** antwoordt dat dit een toezegging is dat hij de motie gaat uitvoeren.

Tweede termijn commissie

1450 De heer **Roosendaal** (VVD) bedankt de gedeputeerde voor de uitleg over de moties en steunt het voorstel om deze als afgehandeld te beschouwen. Vervolgens brengt hij een vraag naar voren over de impact van aangescherpte definities, specifiek het gebruik van het woord 'significant' in relatie tot 'ongewone voorvallen'. Hij vraagt zich af of, wanneer deze term verder wordt uitgewerkt, dit zal leiden tot een toename van het aantal als ongewoon geclassificeerde voorvallen, met name door de nadruk op gezondheidsaspecten. Daarbij is hij benieuwd naar de implicaties hiervan voor vergunningsverlening en handhaving.

1455 De heer **Hanou** (PvdD) reflecteert op de eerdere opmerkingen van Statenlid Laport over de Omgevingswet en de rol van gezondheid daarin. Sinds de invoering van de Omgevingswet op 1 januari 2024 benadrukt hij dat gezondheid een centraal uitgangspunt moet zijn bij het bepalen van de vergunde milieuruimte. Bovendien moet het bevoegd gezag passende en preventieve maatregelen nemen ter bescherming van de gezondheid. Hij is geïnteresseerd in hoe de gedeputeerde dit principe toepast in de praktijk en wat de implicaties zijn voor de vergunde milieuruimte.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

1465 Gedeputeerde **Olthof** reageert op de vraag van de heer Roosendaal over het gebruik van het woord 'significant' en geeft aan dat hij nog geen concrete uitspraak kan doen over de implicaties hiervan. De reden hiervoor is dat de definitie van 'significant' nog nader gespecificeerd moet worden. Zonder een duidelijke specificatie van deze term kan de gedeputeerde niet inschatten wat de effecten zullen zijn op de identificatie van ongewone voorvallen en de daaruit voortvloeiende handelingen in termen van vergunningsverlening of handhaving.

1475 De heer **Roosendaal** (VVD) is geïnteresseerd in de timing van wanneer er meer duidelijkheid zal zijn over het woord 'significant'. Hij vraagt of de gedeputeerde proactief terug kan komen op dit onderwerp in de commissie. Zijn verwachting, gebaseerd op de presentaties die hij heeft gehoord, is dat aspecten gerelateerd aan volksgezondheid een zwaardere weging zullen krijgen, wat mogelijk invloed heeft op vergunningsverlening en handhaving.

1480 Gedeputeerde **Olthof** laat de interpretatie voor rekening van de heer Roosendaal. **Wel doet gedeputeerde Olthof de toezegging om de commissie te informeren zodra er meer duidelijkheid is over het gebruik en de definitie van het woord 'significant', in lijn met de vraag om actief terug te komen op dit onderwerp.**

1485 De **voorzitter** constateert dat dit agendapunt voldoende is besproken. Op basis van een gewogen peiling constateert de voorzitter dat:

- M252-2022 Borgen dat 50% reductie PAK's over het hele Tata-terrein onafhankelijk wordt gemeten als afgedaan kan worden beschouwd;
- M192-2023 Zorgvuldige check op claims van Tata als afgedaan kan worden beschouwd.

1490 De afdoening zal via het Presidium naar de Provinciale Statenvergadering van 4 maart 2024 worden doorgeleid.

8.b.1 Vaststelling Programma Tata Steel 2024-2030

1495 **8.b.2 Betrekken bij 8 b1: Tata Steel brief Voortgang Groen staal en Roadmap plus (B-agenda Leefomgeving 15-02-2024)**

De agendapunten 8.b.1 en 8.b.2 worden gevoegd behandeld.

Toelichting:

1500 *De provincie en de gemeenten Beverwijk, Heemskerk en Velsen hebben het geactualiseerde Programma Tata Steel 2024-2030: 'Een gezondere en veilige IJmond door een schoner en duurzaam Tata Steel' vastgesteld. Dit programma richt zich op het zoveel mogelijk verminderen van de negatieve effecten van Tata Steel op de gezondheid en veiligheid in de IJmond. De commissieleden kunnen met elkaar en gedeputeerde het programma bespreken. De brief van Tata Steel brief Voortgang Groen staal en Roadmap plus (ag.p. 82b) kan daarbij worden betrokken.*

1505

Eerste termijn commissie

1510 De heer **Wagelaar** (PvdA) haalt een belangrijk punt aan met betrekking tot het overheidsbeleid, met name in de context van het leefomgevingsbeleid. Het citaat uit het rapport "Systeemfalen in het Leefomgevingsbeleid" van de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur illustreert een neiging binnen het beleid om zich te richten op een beperkt deel van de problematiek of alleen op de initiële stappen. Dit kan leiden tot een situatie waarin middelen als doel op zich worden gezien, waardoor het grotere geheel en de lange termijnvisie uit het oog verloren kunnen worden.

1515 De specifieke zorg is hoe deze benadering zich manifesteert in de aanpak van de problemen rond Tata Steel. Er wordt opgemerkt dat hoewel er veel belangrijke acties in het programma staan, er een gebrek is aan een overkoepelend doel of visie voor de toekomst, met name wat men hoopt te hebben bereikt tegen 2030. Het enige concrete doel dat wordt genoemd, is de sluiting van de kookgasfabriek 2 en hoogoven 7, maar dit doel is afhankelijk van de bereidwilligheid en capaciteit van Tata Steel, aangezien het niet wettelijk afdwingbaar is.

1520

De heer Wagelaar brengt ook de complexiteit naar voren van wat als 'gezond genoeg' wordt beschouwd, een vraag die niet enkel door de provincie beantwoord kan worden. De heer

1525 Wagelaar refereert aan de discussienota 'Een gezonde leefomgeving voor alle Noord-Hollanders' waarin een voorzet wordt gegeven voor het beantwoorden van deze vraag en dringt aan op duidelijkheid over hoe en wanneer de gedeputeerde deze kwestie wil adresseren. Het doel is om impasses te doorbreken door een duidelijke lange termijnvisie of een 'stip op de horizon' te stellen, zoals aanbevolen door de Raad voor de Leefomgeving.

1530 De heer **Roosendaal** (VVD) toont zijn verbazing over de opmerking dat het doel van de frequente discussies over Tata Steel niet duidelijk zou zijn. Hij benadrukt dat het uiteindelijke doel de verduurzaming van de industrie is, met een specifieke focus op het realiseren van groen staal. Dit streven is niet alleen gericht op het beschermen van de volksgezondheid en het behouden van werkgelegenheid, maar ook op het verminderen van de geopolitieke afhankelijkheid van
1535 staalimport uit andere delen van de wereld.

De heer **Wagelaar** (PvdA) erkent dat het overkoepelende doel van de discussies rondom Tata Steel duidelijk is, maar hij brengt naar voren dat het onduidelijk blijft wat de provincie specifiek in het jaar 2030 hoopt te bereiken, vooral nu de focus van het programma is versmald tot dit jaar, in
1540 plaats van ook 2050 als tijdshorizon te hanteren. Hij wijst op de geplande sluiting van twee fabrieken als een stap in het proces, maar benadrukt dat dit alleen niet voldoende zal zijn om de regio IJmond gezonder te maken. Hij vraagt zich af welke specifieke stappen de provincie kan en zal zetten om de gestelde doelen te bereiken en welke richting men op kan gaan om zowel de industrie te verduurzamen als de gezondheid en werkgelegenheid in de regio te verbeteren.

1545 Mevrouw **Schneemann** (Volt) verwijst naar het coalitieakkoord, waarin staat dat de provincie in 2050 klimaatneutraal moet zijn. Ze stelt dat dit doel, inclusief het realiseren van een gezonde leefomgeving, gezien kan worden als het hogere doel waarnaar gestreefd wordt.

1550 De heer **Wagelaar** (PvdA) verduidelijkt zijn standpunt door aan te geven dat hoewel het algemene richtinggevende doel bekend is, het specifieke eindresultaat dat in 2030 bereikt moet zijn, onduidelijk blijft binnen het huidige programma. Hij erkent dat er vier sporen met diverse acties zijn opgesteld om de nadelige effecten zoveel mogelijk te verbeteren, maar mist duidelijkheid over wat concreet opgeleverd moet worden. Deze onduidelijkheid maakt het moeilijk, vooral met
1555 betrekking tot het vierde spoor van het programma dat gericht is op het terugbrengen van vertrouwen. Hij benadrukt dat 2030 vaak wordt genoemd als een belangrijk jaar voor verbeteringen in de IJmond, maar dat het onduidelijk is welke resultaten de provincie concreet kan en mag verwachten, gezien de juridische beperkingen. De heer Wagelaar benadrukt het belang van realistische doelstellingen om geen valse verwachtingen te scheppen. Hoewel hij
1560 tevreden is met de voorgestelde acties en richtingen in het programma, vraagt hij om meer duidelijkheid over de verwachte resultaten voor 2030 en hoe deze vastgelegd kunnen worden.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) benadrukt de noodzaak voor een versnelde vergroening en schoner maken van Tata Steel, met erkenning van de complexiteit die deze uitdaging met zich meebrengt
1565 voor de provincie Noord-Holland. Ze benadrukt dat dit een gezamenlijke inspanning vereist met het Rijk en andere betrokken partijen. De focus ligt op het voortzetten van inspanningen om de vergroening zo snel mogelijk te realiseren, terwijl ook de Omgevingsdienst haar werk goed kan blijven doen en er goed overleg met het Rijk plaatsvindt. Mevrouw Schneemann uit ook haar verbazing over het verkorte participatietraject van de NRD, maar merkt op dat de heer Van der
1570 Heijden van D66 hier later op terug zal komen.

Ze stelt heeft de volgende vragen:

- 1575 • Er ligt een focus op groen staal en met name CO₂-neutraal staal. De vraag is waarom de nadruk ligt op CO₂-neutraal staal en of dit betrekking heeft op de emissies van scope 1, 2 en 3.
- 1580 • Verder vraagt ze wat er gebeurt als het maximale aantal van vijftien lasten onder dwangsom bereikt is en of er dan een nieuw traject start. Er is immers nog geen uitsluitel over de sluiting van kookgasfabriek 2.
- 1585 • Mevrouw Schneemann spreekt haar waardering uit over het initiatief om de vergunningen voor Tata Steel aan te scherpen. Ze stelt echter de vraag hoe het proces van het continu aanscherpen van vergunningen voorkomen kan worden. Ze suggereert of het mogelijk is om in één keer een significante verbetering door te voeren, in plaats van herhaaldelijk kleine aanpassingen te maken.
- 1590 • Er zijn beleidsaders door de provincie in ontwikkeling, specifiek gericht op geur, en er wordt momenteel onderzoek uitgevoerd in dit kader. Ze vraagt wanneer de verwachting is dat dit onderzoek afgerond zal zijn en of de resultaten van dit onderzoek ook aan Provinciale Staten zullen worden gerapporteerd.
- 1595 • In de documentatie wordt vermeld dat de natuurvergunning in 2026 opnieuw bekeken zal worden, vooral in het kader van de stikstofverbindingen. Dit roept vragen op, gezien het significante stikstofprobleem en de uitdagingen rondom het PPLG. De vraag is waarom de herziening uitgesteld wordt tot 2026.
- 1600 • Mevrouw Schneemann uit haar tevredenheid over de vooruitblik in het programma die ook de periode na 2030 omvat. Ze sluit zich aan bij de heer Wagelaar in de opvatting dat 2030 een belangrijk doeljaar is, maar benadrukt dat het werk daarna verdergaat. Ze verwijst naar informatie die in mei 2023 is verstrekt, waarin stond dat de tweede fase van het project oorspronkelijk in 2035 voltooid zou moeten zijn. Dit is inmiddels bijgesteld naar een periode tussen 2035 en 2037. Schneemann vraagt naar de impact van deze vertraging op de algehele projectplanning tot 2045, vooral gezien het feit dat er nu, ruim voor de deadline, al vertraging wordt opgelopen.
- 1605 • In het kader van het Heraclless-project van Tata Steel wordt binnenkort een Milieueffectrapportage (MER) verwacht. Er is bezorgdheid over de mogelijke uitkomsten van deze rapportage, met name wat er gebeurt als er een negatief advies wordt gegeven. De vraag rijst of zo'n negatief advies zou kunnen betekenen dat de provincie de vergroeningsinspanningen van Tata Steel zou kunnen blokkeren, wat niet de bedoeling lijkt. Er wordt gevraagd of er een evenwichtige afweging zal worden gemaakt tussen de huidige situatie en de gewenste nieuwe situatie.
- 1610 • De laatste vraag betreft de recent door de Europese Commissie gepresenteerde doelstelling om tegen 2040 een CO₂-reductie van negentig procent te realiseren, als stap naar het bereiken van CO₂-neutraliteit in 2050. Volt is benieuwd naar de mogelijke gevolgen van deze doelstelling voor de Heraclless-plannen van Tata Steel.

Statenlid **Laport** (GL) verwijst naar het rapport waarin staat dat Tata Steel blij is met de ontstoffingsinstallatie en de DeNOx-installatie, en erkent dit als een stap in de goede richting. Echter, hij benadrukt een kritische passage op pagina vijftien, waarin staat dat Tata Steel over het algemeen wel voldoet aan de vergunningseisen en wettelijke normen voor luchtkwaliteit, maar

1615 dat voldoen aan deze normen niet noodzakelijkerwijs betekent dat de leefomgeving ook gezond is. Statenlid Laport wijst op de discrepantie tussen het naleven van wettelijke normen en de negatieve impact op de gezondheid van omwonenden. Hij pleit voor strengere regelgeving en een significante rol van de Rijksoverheid in dit proces. Het rapport, voortgekomen uit samenwerking tussen de provincie en de gemeenten Velzen, Heemskerk, en Beverwijk, wordt gezien als een
1620 eerste stap in de juiste richting. Statenlid Laport merkt op dat het nog beter zou zijn geweest als ook de Rijksoverheid direct betrokken was geweest bij het schrijven of meedenken van het rapport, om zo een integrale aanpak van de problematiek rond Tata Steel te bevorderen.

Statenlid Laport refereert aan de vier sporen in het programma die extra aandacht verdienen. Hij
1625 vindt deze sporen goede uitgangspunten, maar merkt op dat er op het gebied van omgeving en communicatie weinig concrete verbeterpunten zijn opgesteld. Volgens hem ligt in de samenwerking tussen de verschillende overheden de sleutel tot succes, waarbij de focus voornamelijk op dit aspect zou moeten liggen. Statenlid Laport benadrukt het belang van samenwerking en het op één lijn krijgen van alle partners, en roept de gedeputeerde op om hier
1630 extra aandacht aan te besteden.

Daarnaast sluit hij zich aan bij de opmerking van de heer Wagelaar over de te sterke focus op het jaar 2030. Hij vindt het jammer dat er tot nu toe voornamelijk naar dit jaartal wordt gekeken, terwijl het ook belangrijk is om te weten welke resultaten er na 2030 behaald kunnen worden.

1635 De heer **Klein** (CU) spreekt zijn waardering uit voor het plan dat in samenwerking met de IJmondgemeenten is opgesteld en benadrukt het belang van het herstellen van vertrouwen, zoals voorgesteld in spoor vier van het plan. Hij suggereert dat er meer concrete stappen nodig zijn om dit doel te bereiken, vooral op het gebied van transparantie. Hij vraagt specifiek naar de
1640 communicatiekanalen die ingezet zullen worden en hoe deze verbeterd kunnen worden. Daarnaast benadrukt hij het belang van empathie tonen naar de burgers en vraagt of de gedeputeerde een duidelijk beeld heeft van de belangen van alle stakeholders om adequaat empathie te kunnen tonen. Verder stipt de heer Klein het belang van consistentie aan voor het vertrouwen. Hij vraagt hoe de provincie kan laten zien dat het verbeteren van de gezondheid van
1645 de inwoners een consistent doel is en hoe de gedeputeerde van plan is een proactieve en langdurige benadering te hanteren in de communicatie en acties om dit doel te bereiken.

De heer Klein brengt vervolgens concrete punten onder de aandacht met betrekking tot het programma, die wederom de focus leggen op het vertrouwen. Hij verwijst naar een brief op
1650 pagina vier waarin staat dat Tata Steel doorgaans binnen de wettelijke kaders opereert, een uitspraak die hij problematisch vindt gezien het feit dat er al drie lasten onder dwangsom zijn uitgevaardigd tegen het bedrijf. Dit roept vragen op over de geloofwaardigheid van de naleving van wettelijke normen door Tata Steel.

1655 Verder stelt de heer Klein vragen over het monitoringsplan, dat gepland staat voor de loop van 2024. Hij geeft aan dat er eigenlijk al een verlangen was om dit plan eerder te hebben en vraagt of het noodzakelijk is om heel 2024 te gebruiken voor de ontwikkeling ervan.

1660 Mevrouw **Middelkoop** (FvD) benadrukt het belang van de gezondheids- en milieuproblematiek in relatie tot Tata Steel en erkent de inspanningen van zowel de omgevingsdiensten als de provincie op het gebied van handhaving en vergunningsverlening. Ze wijst ook op de inspanningen van

1665 Tata Steel om aan de regelgeving te voldoen en de investering van driehonderd miljoen euro in het Roadmap Plus-programma om schadelijke uitstoot te verminderen. Echter, zij bekritiseert het groenstaalprogramma van het Rijk en de provincie, dat zich richt op het tegengaan van klimaatverandering, en stelt dat dit verschilt van het streven naar schone lucht en de gezondheid van omwonenden.

1670 Mevrouw Middelkoop uit zorgen over de effectiviteit van dergelijke klimaatmaatregelen en de financiële lasten die deze voor Tata Steel met zich meebrengen, gezien de uitdagingen waar het bedrijf al mee kampt, zoals stijgende productiekosten en toegenomen concurrentie. Ze refereert ook aan uitspraken van het ministerie van Economische Zaken over de levensvatbaarheid van Tata Steel in het licht van dreigende CO₂-heffingen, en betoogt dat de eisen van het groenstaalprogramma niet bijdragen aan de oplossing van het klimaatprobleem en mogelijk de continuïteit van Tata Steel in de regio in gevaar brengen.

1675 Mevrouw **Schneemann** (Volt) adresseert de kwestie van stijgende ETS (Emissiehandelssysteem) bedragen en suggereert dat voor Tata Steel het verlagen van de CO₂-uitstoot een eenvoudigere oplossing kan zijn dan het zoeken naar uitzonderingen op de regelgeving.

1680 Mevrouw **Middelkoop** (FvD) brengt naar voren dat haar partij van mening is dat CO₂-heffingen niet nodig zijn. Zij geeft aan dat de uitzonderingen op deze heffingen daarom een relevante factor zijn.

1685 Mevrouw Middelkoop vervolgt haar betoog met zorgen over de financiële haalbaarheid van het groenstaalproject van Tata Steel. Ze benadrukt dat er tot nu toe geen duidelijkheid is over de omvang van de investeringen en de beschikbaarheid van financiering. Ze refereert aan een verzoek van de directeur van Tata Steel aan het Rijk voor een miljard euro ter ondersteuning van dit project. Mevrouw Middelkoop stelt twee specifieke vragen aan de gedeputeerde: ten eerste, of er inzicht is in de totale kosten van het project, en ten tweede, wat de kosten zijn voor het vergunningstraject en het toezicht door de provincie. Ze benadrukt het belang van deze informatie voor het beoordelen van de realistische uitvoerbaarheid van het plan, ondanks haar standpunt dat het project de klimaatverandering niet significant zal tegenhouden.

1695 Mevrouw Middelkoop waardeert de inspanningen van Tata Steel op het gebied van gezondheid en milieu, maar waarschuwt voor het risico van het opleggen van eisen die de levensvatbaarheid van de staalproductie kunnen ondermijnen. Zij haalt een studie van het RIVM aan die concludeert dat Tata Steel de levensverwachting in de IJmond met gemiddeld 2,5 maand verkort, maar ze betoogt dat hierbij onvoldoende rekening is gehouden met de gezondheidswinst die werkgelegenheid met zich meebrengt. Ze maakt een vergelijking met Limburg en de sluiting van de visserijsector in Engeland om te illustreren dat het verlies van werkgelegenheid negatieve gevolgen kan hebben voor de levensverwachting. Mevrouw Middelkoop pleit ervoor om samen met Tata Steel te werken aan verbetering van de volksgezondheid, waarbij ook de positieve impact van werkgelegenheid op de gezondheid in de IJmond erkend wordt.

1705 De heer **Roosendaal** (VVD) reageert op de zorgen van de Partij van de Arbeid over de korte tijdshorizon van het Programma Staal 2024–2030. Hij plaatst dit in een breder kader door te wijzen op het doel van Tata Steel om in 2045 CO₂-neutraal staal te produceren, wat aansluit bij de nationale en provinciale doelstellingen voor 2050. Hij erkent de voortgang die Tata Steel boekt

1710 in het verminderen van uitstoot door hun eigen programma en de Roadmap Plus maatregelen, daarbij niet zeggende dat dit voldoende is.

1715 De heer Roosendaal is het eens met de heer Klein over het belang van het voortzetten van spoor vier, gericht op het herstellen van vertrouwen door onder andere extra cameratoezicht en de voortgang in de vermindering van gevaarlijke stoffenuitstoot. Hij benadrukt de positieve ontwikkeling dat burgers niet langer zelf camera's hoeven op te hangen om nauwkeurige meldingen te krijgen, ook vanuit Tata Steel zelf. De heer Roosendaal uit ook zijn tevredenheid over de verschuiving naar directe waarneming door de overheid om de gezondheidssituatie in de IJmond te verbeteren, kritisch reflecterend op het verleden waarin te veel vertrouwen werd geplaatst in modellen en zelfcertificering.

1720 De heer **Faassen** (50PLUS) stelt een kritische vraag over hoe de vermindering van uitstoot door Tata Steel daadwerkelijk gerealiseerd wordt, vooral in het licht van een rapport van het RIVM dat aangeeft dat de depositieniveaus onveranderd hoog blijven.

1725 De heer **Roosendaal** (VVD) deelt zijn observaties naar aanleiding van een recent bezoek aan Tata Steel, waarbij hij wijst op de inzet van wat hij noemt 'de grootste stofzuiger van Nederland' en andere kostbare maatregelen die recent zijn genomen om de uitstoot van gevaarlijke stoffen te verminderen. Hij spreekt de hoop uit dat deze maatregelen niet alleen voor de buitenwereld zijn uitgevoerd, maar daadwerkelijk zullen leiden tot een vermindering van de uitstoot. De heer
1730 Roosendaal merkt op dat op bepaalde onderdelen de effectiviteit van deze maatregelen al aangetoond wordt. Er is volgens hem wel degelijk voortgang geboekt sinds 2019 op het gebied van uitstootvermindering, lawaaireductie en andere gezondheidseffecten.

1735 De heer Roosendaal refereert vervolgens aan een uitspraak van de gedeputeerde dat de zeer zorgwekkende stoffen zijn afgenomen. De heer Roosendaal vraagt de gedeputeerde deze uitspraak te bevestigen.

1740 De heer Roosendaal uit zijn zorgen over de voortgang van de maatwerkafspraken binnen het Programma Staal 2024–2030, vooral omdat de gedeputeerde had aangekondigd dat de uitkomsten begin dit jaar bekend zouden worden. Deze uitkomsten zijn volgens de heer Roosendaal cruciaal voor het realiseren van de doelstellingen, waaronder het uitschakelen van de twee fabrieken in 2029. Hij waarschuwt dat zonder inzet van de overheid, Tata Steel mogelijk ook niet zal leveren, en benadrukt het belang van zelfreflectie bij de overheid. De heer Roosendaal is vooral benieuwd naar de status van de maatwerkafspraken en vraagt zich af of er zorgen zijn
1745 over de voortgang. Hij koppelt dit aan de mogelijkheid van het verstrekken van financiële middelen als manier om aanvullende eisen te stellen, wat hij ziet als een effectieve methode om een gezondere omgeving in de IJmond en de versnelling van de productie van groen staal te realiseren. Hij merkt op dat er vertraging lijkt te zijn, mogelijk door de formatie op landelijk niveau, en vraagt de gedeputeerde om hierop te reageren.

1750 Daarnaast stelt de heer Roosendaal een vraag over de maatregelen uit het Nationaal Programma Verduurzaming Industrie, die voornamelijk gericht zijn op ondersteuning van infrastructuur, en vraagt of dit hetzelfde is als staatssteun voor de verduurzaming van de fabriek zelf. De heer Roosendaal heeft namelijk begrepen dat staalfabrieken in het buitenland staatssteun ontvangen
1755 voor verduurzaming.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) uit zijn voorzichtige optimisme over het geactualiseerde programma Tata Steel 2024–2030, waarbij de focus ligt op het verminderen van de uitstoot van fijnstof, stikstofdioxide, PAK's en lood. Hij geeft aan dat, op basis van actuele satellietbeelden van Copernicus, de bijdrage van Tata Steel aan de NO₂-uitstoot in vergelijking met andere gebieden relatief laag lijkt, met slechts minimale verschillen ten zuiden en ten noorden van Tata Steel, terwijl gebieden zoals Hoek van Holland significant hogere waarden vertonen.

De heer Van Tiggelen bekritiseert ook de term 'CO₂-neutraal', en betoogt dat de menselijke bijdrage aan de totale CO₂-uitstoot relatief klein is in vergelijking met natuurlijke processen. Hij voert aan dat de natuur verantwoordelijk is voor een aanzienlijk grotere hoeveelheid CO₂-uitstoot per jaar dan de mensheid, en dat pogingen om de uitstoot bij Tata Steel met vijf miljoen ton per jaar te verminderen, in het perspectief van de natuurlijke CO₂-cyclus, weinig impact hebben

De heer **Van der Heijden** (D66) adresseert de heer Van Tiggelen van de PVV met een kritische noot over de logica achter zijn argumentatie. Hij refereert aan een eerder gesprek bij de koffie, waarin Van Tiggelen zijn waardering voor logica uitte, en vraagt hem of hij zijn eigen redenering nog steeds logisch vindt. De heer Van der vraagt naar de concrete relatie tussen de aangehaalde cijfers en de specifieke problemen die zich voordoen bij Tata Steel en meer algemeen in de IJmond.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) verdedigt zijn focus op CO₂-neutraal en CO₂-reductie in relatie tot Tata Steel, benadrukkend dat dit relevante onderwerpen zijn in de discussie.

Hij refereert vervolgens aan de uitspraak van de Partij van de Arbeid over de discrepantie tussen middel en doel, waarbij hij aanhaalt dat het verminderen van CO₂-uitstoot als middel wordt gezien, maar dat het uiteindelijke doel, het beïnvloeden van het CO₂-gehalte van de atmosfeer, niet bereikt wordt. De heer Van Tiggelen argumenteert dat ondanks pogingen om de uitstoot te verminderen, het CO₂-gehalte op aarde door natuurlijke processen blijft stijgen, iets wat hij ziet als een normaal verschijnsel tijdens een interglaciaal.

Verder spreekt de heer Van Tiggelen over de voortdurende aanscherping van de vergunningen voor Tata Steel en de focus op emissies en hinderaspecten zoals geluid, grofstof, en geur, als reactie op het RIVM-onderzoek uit 2023. Hoewel hij de nadruk op gezondheid steunt, nuanceert hij de discussie door te wijzen op de algemene stijging van de gemiddelde levensverwachting en de specifieke situatie in Wijk aan Zee vergeleken met Zandvoort, waar de gemiddelde levensverwachting 2,5 maand korter is. Hij suggereert dat andere factoren, zoals zeelucht en mogelijk de invloed van Schiphol, ook een rol spelen in de gezondheid van de lokale bevolking, en waarschuwt tegen het simplistisch toeschrijven van gezondheidsproblemen aan alleen Tata Steel.

De heer Van Tiggelen uit zijn waardering voor de intensivering van de samenwerking tussen de provincie, gemeenten, en het Rijk in relatie tot de situatie rond Tata Steel. Hij benadrukt het positieve aspect van deze gezamenlijke inspanning, waarbij het optreden als één overheid niet alleen prettig is, maar ook zorgt voor meer duidelijkheid in de aanpak en communicatie omtrent de problematiek.

1805 De heer **Hanou** (PvdD) haalt het onderzoek van het RIVM aan, waaruit blijkt dat de DALY's (Disability Adjusted Life Years) met gemiddeld 2,5 maand zijn afgenomen als direct gevolg van de uitstoot door Tata Steel. Hij benadrukt dat dit wetenschappelijk aangetoond is en vraagt of de eerdere opmerkingen van de heer Van Tiggelen bedoeld zijn om de validiteit van dit onderzoek in twijfel te trekken.

1810 De heer **Van Tiggelen** (PVV) uit zijn scepsis ten opzichte van het RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu) met een woordspeling: 'Rekenen is verdraaid moeilijk, om aan te geven dat hij deze instantie niet serieus neemt. Hij benadrukt dat dit een persoonlijke mening is en niet het standpunt van zijn partij weerspiegelt.

1815 De heer Van Tiggelen vervolgt zijn inbreng en deelt zijn bezorgdheid over het plan om in het proces van het produceren van groenstaal over te stappen van aardgas naar waterstof. Hij benadrukt dat waterstofproductie een dure methode is die in theorie alleen haalbaar is met nagenoeg gratis elektriciteit, iets wat volgens hem in de vlakke provincie waar Tata Steel zich bevindt, zonder toegang tot waterkracht, niet realistisch is. De heer Van Tiggelen wijst op de hogere energiekosten die gepaard gaan met het gebruik van waterstof in energie-intensieve
1820 industrieën zoals staalproductie, waarbij de energiebehoefte tot driemaal hoger kan zijn. Hij erkent dat groen staal duurder is, een feit dat ook door Tata Steel wordt bevestigd, maar merkt op dat nog niet duidelijk is hoeveel duurder precies.

1825 Verder uit hij zorgen over de financiële steun die staalfabrikanten vragen van de overheid, niet alleen in Nederland maar ook in andere landen, zoals Duitsland waar Krupp om twee miljard euro heeft gevraagd. De heer Van Tiggelen suggereert dat de financiële eisen van deze industrieën kunnen blijven stijgen, wat de economische haalbaarheid van de transitie naar groen staal in twijfel trekt.

1830 Ondanks deze zorgen geeft de PVV-fractie het programma het voordeel van de twijfel.

1835 De heer **Teeuwen** (BBB) spreekt zijn trots uit over Tata Steel, een bedrijf dat is uitgegroeid tot een prominente wereldspeler, iets waar Noord-Holland trots op kan zijn. Hij erkent echter dat de tijden veranderen en de eisen die de omgeving stelt aan Tata Steel snel evolueren, wat een uitdaging vormt om bij te blijven. De heer Teeuwen uit zijn verwarring over een passage in de GS-brief die vermeldt dat de vergunning van Tata Steel constant wordt aangescherpt, en vraagt zich af hoe dit te interpreteren is, gezien de vermelding dat Tata Steel ondanks negatieve effecten op gezondheid en veiligheid over het algemeen binnen de wettelijke kaders en normen opereert.

1840 Hij reageert ook op agendapunt 8.b.2, waarbij hij verheugd is over de investeringen van Tata Steel om de uitstoot te verminderen. De heer Teeuwen benadrukt het belang van het gebruik van juiste terminologie bij het benoemen van emissies als NOx, wat verschilt van ammoniak.

1845 Over de sluiting van de kookgasfabriek 2 merkt de heer Teeuwen op dat BBB samen met de VVD een motie heeft ingediend voor de sluiting uiterlijk in 2029, welke is aangenomen. Hij stelt voor deze afspraak in een gedegen overeenkomst vast te leggen om te verzekeren dat Tata Steel zich aan de sluitingsdatum houdt en vraagt de gedeputeerde naar zijn visie hierop.

1850 De heer Teeuwen adresseert vervolgens de sanering na de sluiting van de kookgasfabriek in 2029, benadrukkend dat er forse bedragen mee gemoeid zijn. Gezien de veranderde juridische verhoudingen tussen Tata-onderdelen in India en IJmuiden, benadrukt hij het belang van het veiligstellen van saneringsgelden om te voorkomen dat de provincie verantwoordelijk wordt voor de kosten. Hij vraagt de gedeputeerde naar zijn visie en mogelijke toezeggingen om dit risico te

1855 beheersen, hierbij onderstrepnd de verantwoordelijkheid van de Staten naar de inwoners van Noord-Holland.

De heer **Dijksen** (SP) uit zijn zorgen over de traagheid in het vergroeningsproces van Tata Steel en het feit dat het bedrijf zich blijft vasthouden aan de Roadmap. Hij brengt vervolgens specifieke

1860 zorgen naar voren over incidenten en milieu- en gezondheidsrisico's op het terrein van Tata Steel.

Ten eerste refereert hij aan recente brandincidenten op het terrein van Tata Steel, waarbij hij opmerkt dat ondanks de ernst van deze incidenten, er geen publieke rapportages of meldingen

1865 beschikbaar lijken te zijn. Hij vraagt zich af of dit komt door de aanwezigheid van een eigen brandweer bij Tata en of de gedeputeerde op de hoogte is van deze branden en de mogelijke gevolgen voor de gezondheid van werknemers en omwonenden.

Daarnaast brengt de heer Dijksen het onderwerp asbest naar voren, specifiek de zorgen over asbesthoudende materialen binnen Tata Steel, wetende dat asbest na verloop van tijd kan

1870 verweren en gezondheidsrisico's kan vormen. Hij vraagt of de gedeputeerde zicht heeft op deze materialen en wat het plan is om deze materialen voor het einde van het jaar te verwijderen, conform de wetgeving.

Tot slot vraagt de heer Dijksen naar de mogelijkheid van het opnemen van een afspraak over aansprakelijkheid in de vergunning van Tata Steel, naar aanleiding van een opmerking van de

1875 eerste inspreker van de avond. Hij is benieuwd of zo'n afspraak momenteel bestaat of dat de gedeputeerde bereid is deze alsnog op te nemen om verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid voor mogelijke schade of incidenten duidelijk vast te leggen.

1880 Mevrouw **Gordijn** (JA21) brengt verschillende punten naar voren aangaande het beleid en de maatregelen rond Tata Steel.

Ze merkt op dat het omgevingsoverleg, dat al in het vorige programma was opgenomen, nog niet

1885 is gestart en vraagt naar de reden hiervan. Ze benadrukt het belang van inclusiviteit in dit overleg, waarbij zowel voor- als tegenstanders zich vrij moeten voelen om hun mening te uiten, en vraagt hoe de provincie dit gaat borgen.

Verder vraagt mevrouw Gordijn naar de betrokkenheid van de provincie bij het opstellen van

1890 maatwerkafspraken met Tata Steel, aangezien eerder werd vermeld dat dit een aangelegenheid was tussen het ministerie van EZK en het Rijk. Ze is benieuwd naar eventuele veranderingen in deze situatie en de specifieke rol en inzet van de provincie bij deze afspraken.

Wat betreft de monitoring van de luchtkwaliteit, uit mevrouw Gordijn zorgen over de dekking van

1895 het luchtmeetnet, met name het ontbreken van een meetpunt in het centrum van Wijk aan Zee en dat op sommige punten niet alle stoffen gemeten worden. Ze verwijst naar moties in de

gemeenteraad van Beverwijk die oproepen tot verbetering van het luchtmeetnet en vraagt naar concrete stappen van de provincie in deze richting en wanneer een nieuw meetpunt in Wijk aan Zee te verwachten is.

1900

Mevrouw Gordijn merkt op dat de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) van plan is zelf metingen uit te voeren bij de kookgasfabrieken van Tata Steel, maar dat toegang tot het terrein hen is geweigerd vanwege veiligheidsredenen. Mevrouw Gordijn vraagt naar de huidige status van deze metingen.

1905

Verder uit ze zorgen over de betrouwbaarheid van het e-MJV van Tata Steel, dat jaarlijks door de OD NZKG wordt gecontroleerd. Omwonenden zijn echter sceptisch omdat sommige kengetallen al jaren tot vijf cijfers achter de komma hetzelfde zijn, terwijl de productie natuurlijk per jaar verschilt, en vraagt of deze kengetallen extra aandacht krijgen in de controles.

1910

Mevrouw Gordijn is verheugd over de ontwikkeling van een samenhangende monitoring, maar vraagt waarom de IJmondgemeenten niet betrokken zijn bij dit proces, ondanks de betrokkenheid van I&W, het RIVM en de OD NZKG.

1915

Tot slot vraagt ze of het mogelijk is om, gezien de urgentie rondom Tata Steel, met extra inzet een nulmeting te realiseren zodat alle vergunningen up-to-date zijn. Dit zou betekenen dat aanpassingen alleen nodig zijn bij nieuwe wet- en regelgeving, en vraagt of dit haalbaar is.

1920

De heer **Faassen** (50PLUS) benut zijn resterende spreektijd om een positieve benadering te kiezen. Hij benadrukt het belang van het slaan van een brug tussen monitoring en onderzoek enerzijds en de omgeving en communicatie anderzijds. De heer Faassen ondersteunt de suggestie van de ChristenUnie om actief samen te werken met bewoners, hun vertegenwoordigers zoals Frisse Wind en de Dorpsraad, maar ook met Tata Steel en de Omgevingsdienst, met als doel een basis te leggen voor verbeteringen. Dit zou volgens hem moeten leiden tot een afname van dure rechtszaken en mogelijk zelfs het volledig voorkomen ervan.

1925

Hij ziet deze aanpak als een verdieping van wat al is vastgesteld in spoor één en spoor vier van het programma, met name op het gebied van communicatie, inspraak en participatie. De heer **Faassen** meent dat er verder moet worden gegaan dan het huidige niveau om echt vertrouwen op te bouwen tussen alle partijen. Hij ziet hierbij een specifieke rol weggelegd voor gedeputeerde Olthof, die volgens hem door zijn unieke wijze van presenteren goed als mediator zou kunnen fungeren om deze brug te slaan en het vertrouwen te herstellen of verder op te bouwen.

1930

1935

De heer **Van der Heijden** (D66) sluit zich aan bij de vraag van JA21 over het uitblijven van het omgevingsoverleg en uit zijn zorgen over de voortgang en de aanpak van Tata Steel, met name over het gebruik van kolen en de toekomstige plannen daaromtrent. Hij merkt op dat er in het document staat dat het gebruik van kolen in de tweede fase geminimaliseerd wordt, maar hij had de indruk dat er uiteindelijk gestopt zou worden met het gebruik van kolen. Daarom vraagt hij

1940

Verder richt hij zich op de maatwerkafspraken die worden besproken tussen Tata Steel, de minister van Economische Zaken en de provincie. De heer Van der Heijden benadrukt dat

1945 gedeputeerde Olthof namens de hele regio, inclusief de IJmondgemeenten en de omwonenden, aan deze gesprekken deelneemt. Hij vraagt naar de specifieke inzet van de gedeputeerde in deze onderhandelingen en welke standpunten en voorstellen hij namens de regio op tafel legt, met name in reactie op de voorstellen van de minister en Tata Steel.

1950 De heer **Heijnen** (CDA) spreekt zijn waardering uit voor de omwonenden, de gedeputeerde, en lokale wethouders voor hun vasthoudendheid in de kwestie rondom Tata Steel. Hij erkent de kritiek op Tata Steel en de problemen in de aanpak en communicatie, maar benadrukt ook de positieve stappen die het bedrijf de afgelopen jaren heeft genomen, zowel vrijwillig als onder druk. Hij ondersteunt het uitgangspunt dat er ruimte moet zijn voor Tata Steel in de regio, mits het bedrijf de transitie maakt naar een schone en duurzame productie.

1955 Tegelijkertijd erkent hij dat het proces voor sommige omwonenden te lang duurt, maar benadrukt dat de ombouw van een fabriek tijd kost en dat het afdwingen daarvan een uitdaging is. Het CDA ziet in het huidige programma kansen door de kortere tijdshorizon tot 2030 en de duidelijke tussendoelen die gesteld zijn.

1960 De heer Heijnen stelt twee specifieke vragen:

1. Wat gebeurt er wanneer de gestelde tussendoelen niet gehaald worden?
2. Hij vraagt naar de rol van het Rijk in de transitie van Tata Steel, met name in het licht van het demissionaire kabinet en het feit dat het Klimaatfonds controversieel verklaard is. Hij wil weten welke gevolgen dit heeft voor het tijdspad dat is aangegeven in het programma voor Tata Steel dat besproken wordt.

1965

1970 De heer **Hanou** (PvdD) spreekt zijn waardering uit voor de bijdragen van verschillende collega's in de discussie over Tata Steel, met name de heer Wagelaar en Teeuwen. Hij benadrukt zijn zorg over het gebrek aan garantie dat de kookgasfabriek 2 uiterlijk in 2029 gesloten zal worden en vraagt welke maatregelen de gedeputeerde achter de hand heeft om dit te waarborgen.

1975 De heer Hanou vraagt ook om een reflectie op de financiële risico's die de overheid mogelijk loopt als Tata Steel India zich niet garant stelt voor eventuele bodemsanering, een punt dat eerder door de heer Teeuwen van BBB werd aangehaald.

1980 Hij uit zijn tevredenheid over de recente bijdrage van de heer Van der Heijden van D66 en benadrukt het belang van meetbare en tijdgebonden doelen binnen het programma van Tata Steel, een zorg die aansluit bij de opmerkingen van de heer Wagelaar.

1985 Verder vraagt de heer Hanou naar de definitie van 'goede bedrijfsvoering' zoals vermeld in het programma en hoe de provincie van plan is om met de gegevens uit de monitoring om te gaan. Hij wil weten of er maatregelen worden genomen om de uitstoot van schadelijke stoffen te verminderen en of de gedeputeerde de Staten systematisch zal informeren over de voortgang.

De heer Hanou merkt op dat in de conceptnota Reikwijdte en Detailniveau geen varianten zijn opgenomen die de productiecapaciteit van Tata Steel aanpassen aan de bevolkingsdichtheid en de druk op de leefomgeving in de IJmond. Hij vraagt of de gedeputeerde deze variant ook mist.

1990 Tot slot vraagt hij om een reactie op het advies van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat over de noodzaak van overheidssteun voor Tata Steel voor de verduurzaming van de staalproductie, gezien de potentiële kosten van CO₂-heffingen.

De **voorzitter** constateert dat de inbreng in eerste termijn is geleverd.

1995

Schorsing van 22.31 tot 22.42 uur.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

2000 Gedeputeerde **Olthof** spreekt over de inzet van de provincie om een gezonde leefomgeving in de IJmond en in Noord-Holland te realiseren, in reactie op zorgen van de PvdA. Hij benadrukt dat van de overheid verwacht mag worden dat zij elke dag actief werkt aan het verbeteren van de leefomgeving, door ervoor te zorgen dat bedrijven zich aan de regels houden en dat die regels scherp genoeg zijn om een gezonde leefomgeving te waarborgen. Dit wordt gedaan door middel van Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving-beleid, en zal verder worden uitgewerkt in

2005 een nieuwe notitie over de gezonde leefomgeving, die onder andere richting geeft aan de toekomstige inrichting van de provincie op het gebied van woningbouw, bedrijfslocaties en elektrificatie.

2010 Gedeputeerde Olthof geeft aan dat het doel is om de IJmond en andere gebieden in Noord-Holland schoon en gezond te maken. Hij erkent dat het proces tijd vergt, maar benadrukt dat de focus ligt op concrete resultaten die tot 2030 gerealiseerd kunnen worden – waar het eerdere programma Tata Steel een perspectief had tot 2050, wat naar de mening van de gedeputeerde een te lange tijdshorizon is – zoals het aanscherpen van vergunningen, zorgen voor adequaat toezicht en handhaving, en het realiseren van de transitie naar groenstaal.

2015

De gedeputeerde stelt dat het uiteindelijke doel voor 2030 is om belangrijke stappen te zetten in het klimaatbeleid en de gezondheid van de leefomgeving, met als specifieke mijlpaal het sluiten van de kookgasfabriek 2 en hoogoven 7. Dit markeert de eerste fase in de transitie naar een duurzamere industrie. De ambitie is om deze doelen te bereiken. De gedeputeerde nodigt de

2020 PvdA uit om hun visie en ambitie, als die afwijkt van die van de gedeputeerde, verder te delen en te bespreken.

2025 Gedeputeerde Olthof erkent de relevantie van de gestelde vraag, benadrukkend het belang van het niet verwarren van middelen met doeleinden en het hebben van een helder perspectief voor het realiseren van een gezonde leefomgeving. Hij is het eens met de noodzaak van een brede aanpak en geeft aan dat de huidige inspanningen slechts een fractie vormen van wat nodig is voor een daadwerkelijk gezonde omgeving. Gedeputeerde Olthof verwijst naar de notitie van de PvdA over dit onderwerp en uit zijn wens om deze in gezamenlijkheid te bespreken. Hij kondigt aan vanuit zijn portefeuille met een nieuwe, scherpere notitie over de gezonde leefomgeving te komen, waarin de uitdagingen grondig zullen worden aangepakt.

2030

2035 De gedeputeerde stelt dat, ondanks het voldoen aan milieunormen, de omgeving volgens metingen van het RIVM niet gezond is, wat aangeeft dat de huidige normen niet toereikend zijn om de gezondheid van de omgeving te waarborgen. Gedeputeerde Olthof benadrukt de noodzaak van scherpere normen op zowel nationaal als Europees niveau om een daadwerkelijk gezonde leefomgeving te realiseren.

2040 Gedeputeerde Olthof drukt zijn sterke wens uit om de doelstellingen voor 2030 zo snel mogelijk te realiseren, bij voorkeur zelfs eerder dan de gestelde deadline. Hij benadrukt dat zijn motivatie niet voortkomt uit een voorkeur voor het jaar 2030 als specifiek moment, maar uit de urgentie om verbeteringen in de leefomgeving en industriële processen bij Tata Steel versneld door te voeren. Gedeputeerde Olthof erkent echter dat het realisatieproces tijd vergt, onder meer vanwege het vergunningentraject, mogelijke juridische procedures en de noodzaak voor technische ontwikkelingen zoals de bouw van nieuwe installaties. Dit onderstreept de

2045 complexiteit en de tijd die nodig is om substantiële veranderingen te bewerkstelligen, ondanks de ambitie om deze zo snel mogelijk te realiseren.

2050 Gedeputeerde Olthof legt uit dat er continu gewerkt wordt aan het aanscherpen van vergunningen voor Tata Steel, waarbij hij de complexiteit van dit proces benadrukt, gezien het grote aantal vergunningen. Hij verklaart dat de eerste focus ligt op het aanscherpen van de vergunningen die de meeste impact hebben, maar erkent dat dit een nooit eindigend proces is, maar dat dit ook verwacht mag worden van een overheid. Gedeputeerde Olthof benadrukt dat het belangrijk is voor de provincie om dagelijks te evalueren of de huidige maatregelen voldoende zijn en wat er binnen de kaders van de vergunningen mogelijk is om de leefomgeving te

2055 verbeteren. Verder stelt hij dat niet alleen de overheid, maar ook het bedrijf zelf een primaire verantwoordelijkheid draagt voor goede bedrijfsvoering. Dit houdt in dat een bedrijf niet alleen winst moet maken, maar ook verantwoordelijkheid moet nemen voor zijn impact op de omgeving. Volgens gedeputeerde heeft een bedrijf alleen een 'license to operate' als het verantwoordelijkheid neemt voor een schone omgeving. Hij benadrukt dat dit een intensief

2060 traject is, maar een waar de provincie zich volledig voor inzet.

Gedeputeerde Olthof reageert op de vraag van D66 over de consultatieperiode van de NRD (Notitie Reikwijdte en Detailniveau), die oorspronkelijk was vastgesteld op vier weken. Hij geeft aan dat naar aanleiding van deze zorg de periode is verlengd naar zes weken, en hoopt dat deze verlenging tegemoetkomt aan de wensen voor meer tijd om input te leveren.

2065

De heer **Van der Heijden** (D66) vraagt waarom er in eerste instantie is gekozen voor een termijn van vier weken.

2070 Gedeputeerde **Olthof** legt uit dat de initiële beslissing om de consultatieperiode voor de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) op vier weken te stellen niet gebaseerd was op een wetenschappelijke benadering, maar meer op een inschatting dat deze periode voldoende zou zijn binnen het proces. Na reacties, waaronder die van D66, waarin om een langere periode werd gevraagd, heeft de provincie deze feedback serieus genomen en erkend dat een verlenging naar

2075 zes weken gepast was.

De heer **Van der Heijden** (D66) dankt voor dit antwoord. Daarmee is zijn rondvraag later deze vergadering beantwoord.

2080 Mevrouw **Schneemann** (Volt) maakt zich zorgen dat omwonenden mogelijk niet op de hoogte zijn van de twee extra weken die ze nu hebben om te reageren, en vraagt hoe deze informatie effectief wordt gecommuniceerd om te zorgen dat iedereen voldoende geïnformeerd is en gebruik kan maken van de verlengde periode.

2085 Gedeputeerde **Olthof** antwoordt dat dit op de website inmiddels is aangepast.

Gedeputeerde Olthof reageert op de vraag over de scope van de CO₂-uitstootreductiedoelen voor Tata Steel. Hij verduidelijkt dat de provincie niet direct betrokken is bij het bepalen van de scope voor deze uitstootreducties. Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) heeft
2090 specifieke eisen gesteld voor scope 1, gerelateerd aan de directe uitstoot van Tata Steel, namelijk de reductie van vijf megaton CO₂. Voor scope 2 en scope 3, die respectievelijk betrekking hebben op indirecte energiegerelateerde uitstoot en andere indirecte uitstoot, geeft hij aan dat ook EZK hierover gaat en dat de provincie hier geen specifieke eisen voor heeft gesteld. Olthof benadrukt dat hij geen verdere details kan verstrekken over de beweegredenen van het ministerie of de
2095 complexiteit van de aanpak voor scope 2 en scope 3.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) uit haar verwarring over hoe de aanpak en maatregelen rond Tata Steel passen in de visie van Noord-Holland als een circulaire provincie tegen 2050.

2100 Gedeputeerde **Olthof** benadrukt dat de provincie Noord-Holland ambitieuze doelen heeft die in lijn zijn met nationale en Europese klimaatafspraken. Deze doelstellingen omvatten het streven naar CO₂-neutraliteit in 2050, waar de provincie actief aan wil bijdragen. Hij legt uit dat sommige maatregelen, zoals CO₂-heffingen, door het Rijk worden opgelegd en niet direct door de provincie. Hierdoor ontstaat er een samenspel tussen het Rijk en lagere overheden om
2105 gezamenlijk de gestelde klimaatdoelen te bereiken, waarbij de provincie zich heeft geconformeerd aan deze bredere afspraken.

Gedeputeerde Olthof geeft een toelichting op de planning rondom de stikstofvergunning en de ontwikkelingen bij Tata Steel. De herziening van de natuurvergunning in 2026 is gekoppeld aan
2110 het proces dat nu gestart is rondom de pelletfabriek, waar eind 2025 een DeNO_x-installatie geïnstalleerd moet zijn. Deze herziening zal plaatsvinden op basis van de nieuwe situatie die dan geldt.

Hij spreekt ook over de uitdagingen en het strakke tijdschema richting 2030 en de verdere
2115 toekomst, waarbij hij erkent dat het proces zeer spannend is en weinig ruimte biedt voor vertragingen. De realisatie van maatwerkafspraken speelt hierbij een cruciale rol; vertragingen hierin kunnen het gehele vervolgtraject beïnvloeden. De doelstelling voor 2045 lijkt ver weg, en hoewel er theoretisch meer tijd is om eventuele vertragingen in te halen, benadrukt
2120 gedeputeerde Olthof de urgentie en de inspanningen die de provincie levert om de gestelde doelen te bereiken. Hij verzekert dat de provincie alle beschikbare energie zal inzetten om bij te dragen aan het succes van het project en de realisatie van de doelstellingen.

Gedeputeerde Olthof legt uit dat er geen negatieve MER (Milieueffectrapportage) kan worden
2125 afgegeven. In plaats daarvan wordt er een advies gegeven in de MER, en dit advies wordt meegenomen in het proces van vergunningverlening. Zelfs als een MER zeer kritisch is, zal de inhoud ervan worden vertaald naar de uiteindelijke vergunningen.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) vraagt of in de Milieueffectrapportage enkel naar de nieuwe situatie wordt gekeken, of dat er ook een vergelijking wordt gemaakt met de huidige situatie. Ze wil

2130 weten of op basis van deze analyse een afweging wordt gemaakt over welke situatie gezonder of ongezonder is.

Gedeputeerde **Olthof** verduidelijkt dat de beoordeling van de Milieueffectrapportage slechts een deel van het geheel vormt en dat de complexiteit toeneemt met de toevoeging van een
2135 gezondheidsonderzoek. Dit onderzoek wordt geleid door een expertgroep onder leiding van de heer Levi, die zich specifiek richt op de gezondheidsaspecten. Deze groep zal advies uitbrengen aan de staatssecretaris, welke vervolgens zal worden meegenomen in de maatwerkafspraken. Het doel van dit gezondheidstraject is om te bepalen wat nodig is om ervoor te zorgen dat toekomstige activiteiten niet alleen voldoen aan milieueisen, maar ook binnen de
2140 gezondheidkundige waarden blijven en aan de juiste gezondheidseisen voldoen.

Gedeputeerde Olthof bevestigt de verbetering in de samenwerking tussen verschillende overheden en instanties rond de kwestie Tata Steel, een onderwerp wat is aangekaart door GroenLinks. Hij benadrukt dat de Rijksoverheid, het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
2145 (EZK), het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W), gemeenten, de provincie, en de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILNT) goed met elkaar samenwerken. Dit wordt dagelijks voortgezet om de gezamenlijke inspanningen rond Tata Steel te versterken. Gedeputeerde Olthof geeft aan dat de provinciale organisatie een grote bijdrage heeft geleverd aan deze verbeterde samenwerking.

2150 Gedeputeerde Olthof benadrukt het belang van communicatie en het herstellen van vertrouwen, erkennend dat dit een complexe uitdaging is waarbij resultaten cruciaal zijn voor het terugwinnen van dat vertrouwen. Hij wijst op de noodzaak van concrete resultaten, zoals die voortvloeien uit de Roadmap en kortetermijnmaatregelen, en het belang van de realisatie van een
2155 nieuwe fabriek om het vertrouwen van de gemeenschap te herstellen. Gedeputeerde Olthof benadrukt dat beloftes en mooie woorden niet voldoende zijn; de gemeenschap verlangt naar tastbare veranderingen.

Hij erkent de diversiteit onder de bewoners, van Tata Steel werknemers tot zeer kritische en meer genuanceerde bewoners, en benadrukt de inspanningen die worden gedaan om dagelijks met deze groepen in gesprek te blijven. De gedeputeerde vermeldt dat bewoners al actief betrokken worden bij verschillende projecten, zoals de evaluatie van het luchtmeetnet en depositieonderzoeken door het RIVM.

2160 Over de vorming van een omgevingsoverleg wijst gedeputeerde Olthof op de samenwerking met gemeenten om te bepalen wie er aan tafel moeten zitten en hoe dit overleg vorm moet krijgen, niet alleen gericht op Tata Steel maar mogelijk breder. Hij geeft aan dat zijn rol in dit proces soms ingewikkeld is vanwege zijn positie als bevoegd gezag, maar dat de gemeenten het initiatief nemen om dit overleg te structureren, wat wijst op een gezamenlijke inspanning om de
2170 dialoog en participatie te verbeteren.

Gedeputeerde Olthof geeft aan dat hij een goed overzicht heeft van alle stakeholders en hun perspectieven. Hij benadrukt het belang van consistentie in het beleid en de benadering van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten ten aanzien van Tata Steel en gerelateerde kwesties en
2175 stelt dat deze gremia de afgelopen jaren een zeer consistente lijn hebben gevolgd in hun acties

en doelstellingen, en dat het hen niet kan worden verweten dat ze inconsistent zijn geweest in hun benadering.

2180 De heer **Van der Heijden** (D66) geeft in relatie tot het omgevingsoverleg aan dat dit een van de weinige punten uit het oude programma Tata Steel is wat niet tot uitvoering is gekomen. De vraag is waarom dat niet is gelukt en of dit opnieuw in het programma Tata Steel terug moet komen.

2185 Gedeputeerde **Olthof** licht toe dat het opzetten van een structureel omgevingsoverleg een continu proces is waarbij al veel overleg plaatsvindt tussen de omgevingsdienst, Tata Steel, gemeenten en andere betrokkenen. Er zijn reeds bijeenkomsten georganiseerd die fungeren als vorm van omgevingsoverleg en stakeholders worden betrokken als klankbordgroep. De uitdaging ligt in het vinden van een structurele vorm voor dit overleg, inclusief het bepalen van de onderwerpen, deelnemers en het overwinnen van wantrouwen tussen partijen. Sommige stakeholders zijn
2190 bijvoorbeeld terughoudend om direct met Tata Steel aan één tafel te zitten. Deze complexiteit maakt het lastig om duidelijke verwachtingen voor het overleg te definiëren en te voldoen aan de behoefte aan open en constructieve dialoog. Ondanks deze uitdagingen benadrukt Olthof dat er stappen worden ondernomen, met name door de gemeenten, om dit proces vorm te geven en dat communicatie en het bouwen aan vertrouwen continue aandachtspunten blijven.

2195 De heer **Van der Heijden** (D66) uit zijn bezorgdheid over de benadering van gedeputeerde Olthof ten aanzien van het omgevingsoverleg. Hij legt nadruk op het belang van een structureel overleg als essentieel instrument om vertrouwen te herbouwen tussen de provincie, Tata Steel, en de inwoners van de betrokken gebieden. De heer Van der Heijden benadrukt dat zonder een
2200 dergelijk overleg en het opbouwen van vertrouwen, het draagvlak voor het gehele plan rond Tata Steel riskeert te ontbreken. Hij vindt dat de gedeputeerde mogelijk de complexiteit en het belang van dit overleg onderschat en vraagt hoe Olthof zelf tegen deze kwestie aankijkt.

2205 Gedeputeerde **Olthof** benadrukt dat hij de kwestie rond het omgevingsoverleg niet licht opvat. Hij verduidelijkt dat dit onderwerp regelmatig aan bod komt in bestuurlijke overleggen met gemeenten, de GGD, en de omgevingsdiensten en constant op de agenda staat. Gedeputeerde Olthof erkent de complexiteit en het belang van effectieve communicatie en samenwerking met alle betrokken partijen. De gedeputeerde stelt de heer Van der Heijden de directe vraag of hij Tata Steel graag aan de omgevingstafel ziet.

2210 De heer **Van der Heijden** (D66) antwoordt dat dat in principe in eerste instantie niet zijn voorkeur heeft.

2215 Gedeputeerde **Olthof** vraagt wie dan de vertegenwoordigers van de bewoners zijn.

De heer **Van der Heijden** (D66) vindt dat het te ver voert om staande de vergadering namen te noemen, maar kent wel een aantal burens die daarvoor in aanmerking kunnen komen.

2220 Gedeputeerde **Olthof** benadrukt de complexiteit van het opzetten van een effectief en structureel omgevingsoverleg. Hij stelt dat het nog een open vraag is hoe breed de scope van dit overleg zou moeten zijn: of het zich uitsluitend moet richten op Tata Steel of dat het ook andere industriële kwesties in de IJmond-regio moet omvatten. Gedeputeerde Olthof benadrukt dat er serieus werk

2225 wordt gemaakt van dit overleg, maar geeft toe dat het tot nu toe niet is gelukt om dit structureel goed te organiseren, wat hij teleurstellend vindt. Desondanks blijft het opzetten van een dergelijk overleg een belangrijke ambitie en is het daarom opgenomen in het huidige programma.

2230 Gedeputeerde Olthof benadrukt tegenover meneer Klein van de ChristenUnie dat het voldoen aan wet- en regelgeving door Tata Steel niet uitsluit dat er geen overtredingen plaatsvinden. Hij geeft het voorbeeld van overtredingen bij een kookgasfabriek met betrekking tot rauwe cokes, waarbij binnen de huidige wet- en regelgeving niet voldoende middelen zijn om actie te ondernemen, omdat het bedrijf formeel aan de wet voldoet. Dit wijst op een hiaat in de wet- en regelgeving, waarbij het formeel voldoen aan de wet niet noodzakelijkerwijs betekent dat er geen milieu- of gezondheidsovertredingen zijn.

2235 Gedeputeerde Olthof spreekt over de ambitie om het monitoringsplan eerder dan eind 2024 af te ronden. Hij benadrukt dat er actief en intensief aan dit plan wordt gewerkt, in samenwerking met diverse partijen, waaronder de gemeenten, waarmee wekelijks contact is. Het opstellen van een dergelijk plan is complex, maar de gedeputeerde verzekert dat er alles aan gedaan wordt om het proces te versnellen en het monitoringsplan zo snel mogelijk te realiseren.

2240 Gedeputeerde Olthof spreekt over de transitie naar groen staal, een onderwerp dat zowel door Forum voor Democratie als door de PVV is aangesneden. Hij benadrukt dat, hoewel het groenstaalplan oorspronkelijk voortkwam uit een klimaatambitie gericht op het behalen van klimaatdoelen door CO₂-opslag in de zeebodem (CCS), het inmiddels vooral is geëvolueerd tot een belangrijke gezondheidsopgave. Dit illustreert de verschuiving in focus van klimaat naar gezondheid als de primaire drijfveer achter het plan.

2250 Gedeputeerde Olthof geeft aan dat hij geen inzicht heeft in de totale kosten die met het groenstaalplan gemoeid zijn, aangezien dergelijke financiële details vanuit Tata Steel niet beschikbaar zijn voor hem. Hij benadrukt verder de wettelijke taak van de provincie bij het verlenen van vergunningen en de uitdagingen die in de komende jaren verwacht kunnen worden in dit kader en dat hij ook voor wat betreft de provincie geen concrete antwoorden heeft op vragen over de financiële implicaties.

2255 Gedeputeerde Olthof bespreekt de noodzaak van maatwerkafspraken met Tata Steel, vooral om bovenwettelijke maatregelen te kunnen treffen die verder gaan dan de wettelijke vereisten, voornamelijk op het gebied van gezondheid, op basis van advies van de Expertgroep Gezondheid en de inzichten van Wijers en Blom. Gedeputeerde Olthof benadrukt dat in de onderhandelingen met Tata Steel over deze maatwerkafspraken wordt gezocht naar een evenwicht, waarbij Tata Steel waarschijnlijk zal vragen wat zij ervoor terugkrijgen.

2265 De rol van de provincie in dit proces is gericht op het waarborgen van gezondheidsbelangen binnen de maatwerkafspraken. De financiële aspecten en de besluitvorming over wat er betaald wordt en hoe, vallen onder de verantwoordelijkheid van het kabinet en met name het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, waarbij gedeputeerde Olthof aangeeft dat deze afwegingen spannend zijn maar buiten zijn directe betrokkenheid vallen.

Hij licht toe dat de situatie bijzonder is en dat hij uitkijkt naar het advies van Wijers en Blom en de eerste rapportage van de Expertgroep Gezondheid, die naar het Rijk zullen gaan. Hoewel deze

2270 rapportages niet direct aan de provincie worden overhandigd, wordt de provincie wel geïnformeerd over de inhoud en uitkomsten.

In de discussie over staatsteun en vergroening van fabrieken maakt gedeputeerde Olthof onderscheid tussen twee discussies. Enerzijds is er de discussie over de bijdrage van het Rijk aan de vergroening van fabrieken, waarbij hij opmerkt dat de zorg over staatssteun binnen Europa niet direct een groot obstakel lijkt te vormen. Anderzijds verwijst hij naar investeringen van het Rijk in infrastructuur, zoals voor waterstof, die een ander traject vormen en essentieel zijn voor de transitie naar een duurzamere industrie.

2275
2280 Vervolgens noemt gedeputeerde Olthof het belang van maatwerkafspraken voor het realiseren van bovenwettelijke maatregelen met Tata Steel, met name de sluiting van faciliteiten zoals gepland voor 2029. Hij erkent dat de provincie beperkte middelen heeft om Tata Steel direct iets te bieden of om bovenwettelijke afspraken af te dwingen, maar benadrukt de inzet om deze afspraken toch te verankeren in onderhandelingen met het Rijk, gezien hun
2285 onderhandelingspositie. Gedeputeerde Olthof geeft aan dat hij zal benadrukken dat er harde deadlines in de maatwerkafspraken moeten komen, niet alleen voor 2029 maar ook voor daarna, om duidelijkheid te scheppen over de toekomstige stappen.

Het aanscherpen van vergunningen voor Tata Steel is een continu proces, dat zich aanpast aan veranderende regelgeving, beschikbare technieken en nieuwe inzichten over de impact van Tata Steel. Dit proces is niet gebonden aan één moment maar gaat door als onderdeel van de inspanningen om de milieuprestaties en gezondheidsimpact van de industrie te verbeteren.

2290
2295 Gedeputeerde Olthof adresseert de zorgen rondom de sanering van het Tata Steel-terrein, vooral in het scenario waarin Tata Steel niet meer operationeel zou zijn. Hij wijst op de noodzaak van het vinden van zekerheden voor dergelijke sanering, zoals verzekeringen of borgstellingen, en benadrukt dat de Omgevingswet de provincie verplicht om hier regelingen voor te treffen. Dit aspect is ook opgenomen als actiepunt in het programma Tata Steel. De omgevingsdienst is actief bezig met het verkennen van de implicaties van sanering bij een aantal bedrijven, inclusief
2300 Tata Steel. Dit onderzoek richt zich op diverse vraagstukken, zoals de reikwijdte van de sanering, de ouderdom van de vervuilingen, en de specifieke eisen die aan de sanering gesteld moeten worden. Gedeputeerde Olthof benadrukt dat er wordt gewerkt aan het begrijpen en vaststellen van de meest geschikte aanpak voor deze sanering, waarbij wordt onderzocht welke vormen van zekerheid passend zijn en welke vervuilingen meegenomen kunnen worden in de
2305 saneringsplannen.

Gedeputeerde Olthof bevestigt dat de door de SP genoemde brand bij Tata Steel gemeld is bij de omgevingsdienst, hoewel hij persoonlijk niet op de hoogte was.

2310 Ook adresseert hij de kwestie van asbest bij Tata Steel, waarbij hij verzekert dat aanwezig asbest wordt verwijderd onder toezicht en volgens de geldende regelgeving.

Gedeputeerde Olthof adresseert de vragen over de evaluatie van het luchtmeetnet, waarbij nadrukkelijk de betrokkenheid van bewoners bij dit proces wordt vermeld. Samen met andere
2315 partijen wordt er gekeken naar de effectiviteit van het huidige luchtmeetnet en de vereisten voor een mogelijk nieuw luchtmeetnet. Hoewel de uitkomsten van deze evaluatie nog niet bekend zijn,

wordt er actief aan gewerkt om te bepalen hoe het luchtmeetnet verbeterd kan worden om beter aan de behoeften te voldoen.

2320 Verder gaat gedeputeerde Olthof in op de rapportage binnen het e-MJV, waarbij hij uitlegt dat niet voor alle stoffen of uitstoot jaarlijks metingen vereist zijn. Sommige metingen gebeuren eens in de drie jaar, wat kan resulteren in drie jaar dezelfde uitkomsten. Dit kan de indruk wekken dat er geen veranderingen plaatsvinden, maar dit is een gevolg van de rapportagevereisten. Daarnaast zijn sommige kengetallen direct gekoppeld aan de omvang van de productie of
2325 uitstoot, wat betekent dat deze cijfers alleen aangepast hoeven te worden als er significante veranderingen in de productieomvang zijn.

Gedeputeerde Olthof geeft aan dat hij zich niet in de rol van mediator zal begeven, gezien zijn eigen menselijke neiging om soms emotioneel te reageren.

2330 Verder licht hij toe dat het minimaliseren van het gebruik van kolen bij Tata Steel een complexe kwestie is. Hoewel het doel is om het kolenverbruik te verminderen, is er technisch gezien mogelijk nog een kleine hoeveelheid kolen nodig op lange termijn. Dit zou eventueel vervangen kunnen worden door gas, maar dit hangt af van technische mogelijkheden en beslissingen
2335 binnen het productieproces. Het streven is om het gebruik van kolen te minimaliseren, met als uiteindelijke doel het gebruik ervan naar nul te brengen.

De heer **Van der Heijden** (D66) vraagt naar de geschatte hoeveelheid kolen die in de toekomst nog gebruikt zal worden.

2340 Gedeputeerde **Olthof** geeft toe dat hij geen specifieke informatie heeft over de hoeveelheid kolen die in de toekomst nog gebruikt gaat worden. Dit is een resultante van een proces waarvan de uitkomsten nog onbekend zijn. Hij sluit zelfs niet uit dat het gebruik van kolen in de toekomst wellicht helemaal niet meer nodig zal zijn.

2345 De gedeputeerde herhaalt zijn eerdere antwoord over de maatwerkafspraken en de inzet vanuit de provincie op gezondheid en een gezonde leefomgeving. De heer **Van der Heijden** (D66) reflecteert op de gezondheidsaspecten gerelateerd aan Tata Steel, waarbij hij benadrukt dat gezondheid breed opgevat moet worden, inclusief de overlast die mogelijk veroorzaakt wordt
2350 tijdens verbouwingswerkzaamheden. Hij ziet maatwerkafspraken als een kans om bepaalde maatregelen, die eventueel ook in de vergunning opgenomen kunnen worden, sneller te implementeren door ze specifiek in de maatwerkafspraken op te nemen. Hij stelt voor om in deze afspraken ook aandacht te besteden aan aspecten zoals het verlagen van de productiecapaciteit, de juridische bindendheid van de afspraken, geluidsoverlast, en de ruimtelijke inrichting na
2355 verbouwing, zoals het gebruik van overgebleven ruimte voor een energiehaven of een nieuwe weg om verkeer om Wijk aan Zee heen te leiden.

Gedeputeerde **Olthof** beaamt dat dit onderwerpen zijn die in de maatwerkafspraken opgenomen zouden moeten worden. Hij erkent dat dergelijke zaken niet via reguliere vergunningen te
2360 regelen zijn, maar als randvoorwaarden in de maatwerkafspraken een plaats moeten krijgen. Gedeputeerde Olthof geeft aan dat de specifieke omvang en inhoud van deze maatwerkafspraken medebepaald zullen worden door rapporten van Wijers en Blom, evenals andere rapporten die

van belang zullen zijn voor het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK), het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W), en deels ook voor de provincie zelf.

2365

Gedeputeerde Olthof reageert op de vraag over wat er gebeurt als de tussendoelen niet worden behaald. Hij geeft aan dat dit zou leiden tot een moeilijk gesprek, aangezien er momenteel geen concrete sancties gekoppeld zijn aan het niet behalen van deze doelen. Hoewel er een sterke inzet is om de doelstellingen te realiseren, erkent gedeputeerde Olthof de kwetsbaarheid van de situatie gezien de beperkte harde instrumenten die hij tot zijn beschikking heeft, zoals het sluiten van Tata Steel of het intrekken van vergunningen, bij het niet behalen van de doelen. Hij benadrukt dat termijnen, doelen en mogelijke consequenties eventueel in de maatwerkafspraken opgenomen kunnen worden, aangezien deze afspraken bovenwettelijke maatregelen betreffen die niet via reguliere wetgeving afgedwongen kunnen worden.

2370

2375

Gedeputeerde Olthof belicht de complexiteit van het stellen van meetbare doelen, vooral omdat een reductie van dertig procent niet direct iets zegt over de impact op gezondheidkundige waarden. Hij benadrukt dat de focus ligt op het bereiken van gezondheidkundige waarden die door wetenschappers en medici worden geadviseerd als maximale bovengrenzen. Deze waarden vormen de leidraad en het uitgangspunt voor het beleid. Het vervolg en de specifieke invulling van de doelen zullen echter voornamelijk bepaald worden door de mogelijkheden binnen de vergunningen en wat er specifiek in deze vergunningen geregeld kan worden. De gedeputeerde geeft aan dat het moeilijk is om concrete percentages van reductie als doel te stellen, omdat deze niet direct de daadwerkelijke impact op de gezondheid weergeven.

2380

2385

Gedeputeerde Olthof benadrukt het belang van monitoring om de huidige stand van zaken te begrijpen, de impact van maatregelen te evalueren en te bepalen wat er verder nodig is om doelstellingen te behalen. Hij verzekert dat de resultaten van deze monitoring gedeeld worden, inclusief depositieonderzoeken en rapporten van het RIVM, evenals het elektronisch Milieujaarverslag (e-MJV).

2390

Wat betreft de discussie over het ontbreken van een variant die de omvang van de bijdrage van het Rijk-EZK in het NRD (Notitie Reikwijdte en Detailniveau) adresseert, memoreert gedeputeerde Olthof dat dit onderwerp al eerder besproken is. Hij wacht op de zienswijzen en het advies van de Commissie voor de MER om te beoordelen welke varianten wel en niet opgenomen zijn in de NRD. Er zijn beperkingen aan wat in de NRD meegenomen kan worden, en de gedeputeerde geeft aan dat hij het advies van de Commissie MER wil afwachten om hier meer duidelijkheid over te krijgen.

2395

2400

Tweede termijn commissie

De heer **Wagelaar** (PvdA) benadrukt dat het niet de intentie is om te suggereren dat de ambitie van de gedeputeerde onvoldoende is. Hij onderstreept het belang van duidelijkheid over wat er tegen 2030 bereikt kan worden om teleurstellingen te voorkomen, zoals het later sluiten van fabrieken of het ontdekken dat de IJmond regio nog steeds ongezond is ondanks de sluiting. Hij vindt het cruciaal om duidelijkheid te scheppen over deze verwachtingen, wellicht binnen het programma. Daarnaast pleit hij voor het starten van een dialoog over wat als 'gezond genoeg' beschouwd wordt, erkennend dat een volledig gezonde situatie waarschijnlijk niet haalbaar is. De heer Wagelaar kijkt uit naar het voeren van deze gesprekken om samen te werken aan realistische doelstellingen en verwachtingen.

2405

2410

Mevrouw **Schneemann** (Volt) wijst op een nog onbeantwoorde vraag van de ChristenUnie over de communicatiekanalen en stelt een vervolgvraag over de toegankelijkheid van deze kanalen. Ze vraagt specifiek naar de inrichting van deze kanalen qua toegankelijkheid, inclusief het aanbod in verschillende talen, zowel Nederlands als andere talen, om te verzekeren dat informatie voor

2415

iedereen bereikbaar en begrijpelijk is.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) benadrukt dat Tata Steel reeds veel inspanningen heeft verricht, maar dat er nog meer actie vereist is, en dat zo spoedig mogelijk. Hij stelt duidelijk dat het niet enkel om gezondheidsaspecten gaat, maar ook om de kwaliteit van leven, waaronder geur- en

2420

geluidsoverlast. Deze factoren leiden misschien niet direct tot ernstige gezondheidsproblemen, maar hebben wel een negatieve impact op het welzijn van mensen. Daarnaast geeft hij aan dat het niet zijn rol is om iedereen tevreden te stellen.

De heer **Van der Heijden** (D66) brengt zijn bezorgdheid naar voren over de voortgang van de

2425

maatwerkafspraken met Tata Steel. Hij vraagt zich af waarom het lijkt dat er gewacht wordt op de resultaten van onderzoeken voordat er verdere onderhandelingen plaatsvinden, ondanks dat er al gesprekken met Tata Steel aan de gang zouden moeten zijn. Hij vraagt zich af waarom er niet direct onderhandeld kan worden over bovenwettelijke maatregelen zonder de afloop van deze onderzoeken af te wachten en of er daadwerkelijk al gesprekken plaatsvinden of dat er een

2430

misverstand bestaat over de status van de onderhandelingen.

De heer **Hanou** (PvdD) telt voor om een duidelijk doel te formuleren voor het terugbrengen van

zeer schadelijke stoffen, zoals PAK's naar nul. Hij benadrukt dat het stellen van een dergelijk doel zal bijdragen aan de verbetering van de gezondheidssituatie. De heer Hanou vraagt de

2435

gedeputeerde daarom het instellen van dit specifieke doel in de aanpak van milieuproblematiek rond Tata Steel te overwegen.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Olthof** reageert op de zorgen over zeer zorgwekkende stoffen door te stellen dat

2440

de opgave gericht is op minimalisatie, waarbij nul het uiteindelijke streven is, maar dat er constant naar dit doel wordt gestuurd.

In reactie op D66 benadrukt hij de complexiteit van openbare onderhandelingen en de noodzaak van discretionaire besluitvorming. Hij erkent dat het Rijk duidelijkheid nodig heeft over wat

2445

gezond genoeg is, waarbij de Expertgroep met gezondheidsprofessionals input zal leveren.

Gedeputeerde Olthof geeft aan dat hij zich niet in de positie voelt om te bepalen wat voldoende gezond is, erkennend dat het streven naar een schoner milieu een voortdurend proces is. Hij

2450

benadrukt het belang van het vaststellen van een bovengrens als richtlijn en bevestigt dat er gesprekken worden gevoerd. Tegelijkertijd is er behoefte aan advies, niet alleen voor hemzelf maar ook voor de ministeries van EZK en I&W, om te bepalen wat de inspanningen waard zijn en of het zinvol is om voort te zetten met bepaalde maatregelen. Dit proces is momenteel gaande.

De heer **Van der Heijden** (D66) hoopt dat zijn oproep is opgevangen dat de gedeputeerde als enige de regio vertegenwoordigt en dat de regio op zijn inzet vertrouwt.

2455

Gedeputeerde **Olthof** realiseert zich dit heel erg goed en is zich bewust dat de belangen heel groot zijn.

2460 Gedeputeerde Olthof erkent de waarde van diverse perspectieven, zoals die van de heer Van Tiggelen van de PVV, en benadrukt dat niet iedereen dezelfde mening hoeft te hebben. Hoewel hij zijn begrip van natuurkundige aspecten terzijde laat, is hij het eens dat niet alleen PAK's en lood aandacht verdienen, maar dat hinder zoals geur en geluid een significante impact heeft op het welzijn van mensen, zoals ook door de Onderzoeksraad voor Veiligheid benoemd.

2465 Wat communicatie betreft, gebruikt de provincie alle beschikbare kanalen, van een fysiek kantoor in Wijk aan Zee tot websites en inloopavonden, met Nederlands als voertaal.

2470 Gedeputeerde Olthof erkent de vraag naar duidelijke doelen en garanties, maar geeft aan dat absolute garanties binnen dit traject moeilijk zijn. Het doel voor 2030 is om de kookgasfabriek 2 en hoogoven 7 gesloten te hebben, wat een significante stap richting een gezondere leefomgeving zou betekenen. Hij streeft ernaar dit doel te kwantificeren in normen en standaarden, wat de ambitie en inzet van de provincie onderstreept.

2475 De **voorzitter** constateert dat de agendapunten voldoende zijn besproken.

8.c Discussienota PvdA – Een gezonde leefomgeving voor alle Noord-Hollanders

Behandelveorstel:

2480 *De commissieleden kunnen met elkaar en gedeputeerde bijgaande discussienota van indiener de heer Wagelaar (PvdA) bespreken.*

De **voorzitter** geeft aan dat indiener de heer Wagelaar i.v.m. het late tijdstip een voorstel heeft en geeft hem het woord.

2485 De heer **Wagelaar** (PvdA) zegt dat zijn nota een urgent onderwerp betreft, dat zo snel mogelijk moet worden besproken, maar ook wat tijd en doordenking vraagt. Hij stelt voor om zijn discussienota door te schuiven naar het begin van de volgende commissievergadering.

2490 De **voorzitter** constateert dat de commissie instemt met dit voorstel.

9 Rondvraag gedeputeerde Olthof (Gezondheid, Milieu, Voorzieningen, Cultuur en Sport)

Rondvraag inzake NRD Heracless Groen Staal, ingediend door D66.

2495 Deze rondvraag van D66 is toegevoegd aan dit agendapunt en door gedeputeerde beantwoord tijdens het debat onder agendapunt 8.b.1 en 8.b.2.

Rondvraag inzake sluiting zwembad 'het Baafje', ingediend door GroenLinks.

2500 Commissielid **Bulucu Wouters** (GL) heeft een rondvraag over de situatie rondom het enige zwembad in Heiloo, het Baafje, dat financiële problemen ondervindt en momenteel gesloten is.

Er dreigt een permanente sluiting van het zwembad, aangezien er volgens een recente petitie geen duidelijkheid is over de toekomst van het Baafje of over eventuele mogelijkheden om het zwembad te heropenen. Gezien het collegeakkoord, waarin staat dat knelpunten rondom sportaccommodaties aandacht verdienen, heeft mevrouw Balucu Wouters een aantal vragen over deze kwestie, die zijn toegevoegd aan dit agendapunt.

Gedeputeerde **Olthof** bedankt voor het indienen van de vragen over het zwembad het Baafje in Heiloo en geeft aan dat hij pas door deze vragen op de hoogte is gebracht van het dreigende sluitingsgevaar. Hij heeft geen contact gehad met het gemeentebestuur over deze kwestie en kan vanwege zijn onbekendheid met het zwembad niet beoordelen of het een regionale functie vervult.

Gedeputeerde Olthof meldt dat er een onderzoek loopt naar het voorzieningenniveau in gemeenten in Noord-Holland-Noord, inclusief Heiloo, en dat hij op basis daarvan het gesprek wil aangaan over het gewenste voorzieningenniveau. Dit onderzoek zal ook informatie verschaffen over zwembad het Baafje. De gedeputeerde zal geen specifieke maatregelen of stappen communiceren om de sluiting van het Baafje te voorkomen, maar wil wel de bredere discussie over voorzieningen voeren. Gedeputeerde Olthof benadrukt dat hij niet de middelen heeft om financiële problemen van elke sport- of gemeenschapsvoorziening te compenseren. Hij is echter wel bereid te kijken hoe gemeenten van elkaar kunnen leren om voorzieningen, zoals zwembaden, exploitabel te maken. Hij weet dat er gesprekken gaande zijn tussen de gemeente, vrijwilligers en de initiatiefnemers van de petitie om tot oplossingen te komen. Gedeputeerde Olthof stelt voor om kennis te delen en te onderzoeken hoe men tot een akkoord kan komen, waarna mogelijk de rol en bijdrage van de provincie besproken kan worden.

Commissielid **Bulucu Wouters** (GL) is hiermee voldoende geïnformeerd.

10 Sluiting

De **voorzitter** dankt de commissieleden voor hun inbreng, met speciale dank aan de insprekers, de jongeren van Liberta Care en andere belangstellenden, en sluit de vergadering om 23.27 uur. De volgende vergadering van de commissie Leefomgeving is op 18 maart 2024.

Sluiting om 23.27 uur.

Nr.	Onderwerp	Fractie	Datum PS	Inhoud	PFH	Stand van zaken GS
M17-2024	Motie: Vastleggen sluiting kookgasfabriek 2 Tata Steel 2029	BBB, VVD, GroenLinks, PvdA	04-03-2024	PS verzoekt het college van Gedeputeerde Staten: • Zorg te dragen dat er dit jaar nog, mogelijk in samenspraak met het ministerie van EZK (mbt de zogenoemde maatwerkafspraken), bestaande afspraken worden geformaliseerd en er dus een volledige overeenstemming is met Tata dat de KGF2 uiterlijk in 2029 sluit. • Zorg te dragen dat de gemaakte afspraken hierover worden vastgelegd in overeenkomst met Tata, alvorens deze overeenkomst ter goedkeuring voor te leggen aan Provinciale Staten van N-H.	Olthoff, J.	
M16-2024	Motie: Technische briefing juridische (on)mogelijkheden Omgevingsdienst rondom toezicht Tata Steel.	GroenLinks, PvdA, VVD, PvdD, BBB, JA21, Volt	04-03-2024	PS verzoeken GS: –Een technische briefing te organiseren rondom de juridische (on)mogelijkheden rondom Tata Steel, en daar niet alleen juristen van de OD NZKG maar ook andere juridisch deskundigen bij te betrekken,	Olthoff, J.	

M10-2024	Motie: Tata Steel: rapport Expertgroep Gezondheid betrekken in beoordeling op concept-NRD.	PvdD, JA21, SP, 50PLUS, ChristenUnie, Volt	04-03-2024	PS roepen GS op: in de beoordeling van GS van de concept-NRD aan Tata Steel de inzichten en het advies van de Expertgroep Gezondheid IJmond te betrekken.	Olthof, J.	
M183-2023	Motie: Nacht voor de nacht	GroenLinks, D66, BBB, PvdD	06-11-2023	PS verzoeken Gedeputeerde Staten : - Te inventariseren welke mogelijkheden de provincie heeft om nachtelijke verlichting te verminderen en dat zo mogelijk ook te doen - Gemeentes te attenderen op mogelijkheden om nachtelijke verlichting te dimmen of uit te zetten - Terug te koppelen aan de commissie Leefomgeving over de afdoening van de motie.	Kocken, R.	08-02-2024: Geen wijzigingen
M182-2023	Motie: Provinciale Regierol Energiecongestie	VVD, JA21, CDA, BBB	06-11-2023	PS verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om: Vanuit de Taskforce in gesprek te gaan met vertegenwoordigers van bedrijven en bedrijvenorganisaties om te verkennen hoe de provinciale regierol inzake de energiecongestie	Kocken, R.	08-02-2024: PS zal dit voorjaar middels een brief worden geïnformeerd over de aanpak van de Taskforce in Noord-Holland (werkprogramma 2024).

			<p>verder ingevuld en verzwaard kan worden. Hierbij nadrukkelijk het gesprek te zoeken met zowel de aanbodkant als de vraagkant van het bedrijfsleven, en te zoeken naar kansen voor samenwerking bijvoorbeeld door te experimenteren met energiecoöperaties. Bij de verdere invulling van de provinciale regierol expliciet te onderzoeken wat nodig is om de procedures te versnellen, de benodigde infrastructuur (versneld) aan te leggen en innovatie oplossingen (financieel) te kunnen stimuleren. Hierbij samen op te trekken met de lokale overheden bij de verdere uitvoering van de uitkomsten van dit onderzoek. Daarnaast kansen en knelpunten vanuit de landelijke wet- en regelgeving te identificeren deze aan te kaarten bij het Rijk en te zoeken naar financieringsmogelijkheden. Uiterlijk op 1-5-2024 aan Provinciale Staten te rapporteren over de uitkomsten van bovengenoemde verkenning, zodat bij de behandeling van een begrotingswijziging gedurende 2024 eventueel aanvullend budget door Provinciale Staten beschikbaar kan worden gesteld voor de "Adaptieve Uitvoeringsagenda Energie-infrastructuur" binnen de programmabegroting "Bijdragen aan de energietransitie".</p>		
--	--	--	---	--	--

M132 -2023	Motie: Vooruitkij- ken.	PvdD, Christe- nUnie	02-10- 2023	PS roepen GS op: –uit te werken hoe de provincie precies de IPO Bouwstenenvisie CE en VTH gaat verwerken in eigen beleid en het VTH-instrumentarium gaat inzetten om de transitie naar een circulaire economie te versnellen hierover dit jaar terugkoppeling te geven aan PS.	Olthof , J.	08-02-2024: Geen wijzigingen. 23-10-2023 De inzet van het VTH-instrumentarium voor CE is verwerkt in de uitvoeringsprogramma's van de OD's. PS wordt hier voor het eind van dit jaar over geïnformeerd
M119 -2023	Motie: Landelijke politiek, maak ter bescherming van onze inwoners betere wet- ten regelgeving.	PvdA, GroenLi- nks, PvdD, Christe- nUnie, Volt	02-10- 2023	PS roepen alle Tweede Kamerleden en het kabinet op om: gezondheid op de eerste plaats te zetten, door zo snel en ambitieus mogelijk aan de slag te gaan met strengere milieunormen en meer instrumentarium, zodat de provincie haar inwoners beter kan beschermen tegen de negatieve gezondheidseffecten van Tata Steel en andere industrie. en verzoeken Gedeputeerde Staten om deze motie te verspreiden onder de relevante Kamerleden en kabinetsleden.	Olthof , J.	08-02-2024: Geen wijzigingen. 20-11-2023: Motie is zoals gevraagd verspreid onder verschillende kamerleden/kabinetsleden. Afdoeningsvoorstel volgt.
M113 -2023	Provinciale Staten trekt een grens: Stop met houtige biomassa!	JA21, BBB, VVD, CDA, PVV, PvdD, FvD	02-10- 2023	PS verzoekt Gedeputeerde Staten: – onderzoek te doen naar (juridische) mogelijkheden om toekomstige vergunningen voor biomassacentrales, gebruikmakend van houtige biomassa en samengesteld uit hiervoor gekapte bomen, te verbieden, zoals door het opstellen van een 'Biomassastrategie' en/of het aanpassen van de omgevingsverordening, en hierover te rapporteren aan Provinciale Staten van Noord-Holland	Olthof , J.	09-02-2024: Uit GS-besluitenlijst d.d. 30-01-2024: Tijdens de vergadering van Provinciale Staten van 2 oktober 2023 hebben PS de motie "Provinciale Staten trekt een grens: Stop met houtige biomassa!" aangenomen. Met deze motie verzochten PS het college de mogelijkheden te onderzoeken om toekomstige vergunningen voor biomassacentrales met houtige biomassa te verbieden. Met deze brief informeert het college PS over de reactie op de motie en verzoekt PS de motie hiermee als afgedaan te beschouwen. Besluit GS:

						Provinciale Staten met brief te verzoeken motie 113-2023 als afgedaan te beschouwen. 08-02-2024: Verzoek tot afdoening van deze motie wordt in Q1 2024 gedaan. 20-11-2023: Er wordt op dit moment een reactie op de motie uitgewerkt.
M100-2023	Motie: Gebruik kennis van dierenwelzijnsexperts	PvdD	10-07-2023	PS verzoeken de OD NHN: – om met dierenwelzijnsorganisaties zoals Faunabescherming en Dierenbescherming in gesprek te gaan over de mogelijkheden om in de toekomst de kennis van de organisaties te betrekken, met als doel het onnodig doden van dieren te voorkomen.	Beemsterboer, J.	08-02-2024: Geen wijzigingen. 20-11-2023: Geen wijzigingen. 02-08-2023: Uitvoering nog niet opgestart.
M99-2023	Motie: Ook bij OD NHN scherp aan de wind varen voor welzijn inwoners	PvdD	10-07-2023	PS verzoeken de OD NHN – voor de nieuwe VTH-strategie de mogelijkheden te verkennen om scherper te vergunnen en te handhaven, in het belang van het welzijn van inwoners en hun leefomgeving.	Beemsterboer, J.	08-02-2024: De motie wordt meegenomen in twee documenten: 1. Nota Uitvoering en Handhaving Noord-Holland 2024 – 2028. In de huidige nota is voorgeschreven dat scherp wordt vergund voor de milieucompartimenten. We actualiseren deze Nota (besluitvorming voorzien eerste kwartaal 2024). De mogelijkheden om te verkennen om scherper te vergunnen en te handhaven op onder meer de onderwerpen natuurbescherming zijn hierin meegenomen. 2. Uitvoerings- en Handhavingsstrategie 2024-2028. De beleidsopgaven, werkwijzen en methoden voor uitvoering en handhaving van de Noord-Hollandse omgevingsdiensten staan hierin beschreven. Deze is in werking getreden per 1 januari 2024. PS is hierover geïnformeerd 13 december 2023

						<p>(2145250/2145255). 20-11-2023: Geen wijzigingen. 10-08-2023: De motie wordt meegenomen in twee documenten:</p> <p>1. Beleidsnota Uitvoering en Handhaving Noord-Holland 2024 - 2028. In de huidige nota is voorgeschreven dat scherp wordt vergund voor de milieucompartimenten. We actualiseren deze Beleidsnota (besluitvorming voorzien eind 2023). De mogelijkheden om te verkennen om scherper te vergunnen en te handhaven op de onderwerpen natuurbescherming worden hierin meegenomen.</p> <p>2. Uitvoerings- en Handhavingsstrategie 2024-2028. Deze is in voorbereiding en wordt in het najaar aan PS toegezonden. De beleidsopgaven, werkwijzen en methoden voor uitvoering en handhaving van de Noord-Hollandse omgevingsdiensten staan hierin beschreven.</p>
M42-2023	Motie: Borging maatwerkafspraken EZK-TSN in vergunningen en	JA21, PvdD, CDA, D66, GroenLinks, ChristenUnie	30-05-2023	<p>Provinciale Staten roept Gedeputeerde Staten op: - Bij het ministerie van EZK het belang te benadrukken om daar waar het mogelijk is maatwerkafspraken te borgen in vergunningen - Het ministerie van EZK te verzoeken waar mogelijk (de effecten van) maatwerkafspraken op de gezondheid en leefomgeving zo te formuleren dat deze opgenomen kunnen worden in de vergunningen van TSN - TSN te verzoeken om de maatwerkafspraken met betrekking tot gezondheid</p>	Olthof, J.	<p>08-02-2024: Geen wijzigingen 20-11-2023: Voortgang opgenomen in brief van 25 september 2023 (kenmerk 2102310/2102316) 09-10-2023: uit besluitenlijst GS d.d. 12-09-2023: Provinciale Staten hebben verschillende moties aangenomen rond het dossier Tata Steel. Gedeputeerde Staten geven een overzicht van deze moties en stellen voor om een aantal moties als afgedaan te beschouwen (afdoeningsvoorstel voor moties 23-2022 en 45-2023). Voor andere moties wordt de stand van zaken weergegeven (stavaza moties M252-2022, M170-2022 en M42-2023). Besluit GS: De brief "Moties Provinciale Staten Tata Steel" vast</p>

				en leefomgeving op te nemen in een vergunningsaanvraag.		te stellen en aan Provinciale Staten te zenden. 02-08-2023: Wordt waar relevant meegenomen in gesprekken met EZK en Tata Steel.
M230-2022	Motie RES versnelling	D66, GroenLinks, CDA, PvdA, ChristenUnie	14-11-2022	PS dragen Gedeputeerde Staten op om: <ul style="list-style-type: none"> • de gemeenten nog meer te ondersteunen en ontzorgen rond het vertalen van zoekgebieden naar realisatiegebieden (plus bijbehorende infrastructuur) en gezamenlijk vaart te maken met de uitvoering van de RES'sen, • te verkennen op welke punten de provincie meer regie kan gaan nemen mocht de opgave echt niet gehaald worden, • te onderzoeken of met 1 loket, waar integraal alle provinciale regels/beleid die voor een RES zoekgebied of wind/zonproject gelden snel in beeld gebracht kunnen worden, een snellere afhandeling van vergunningsaanvragen bewerkstelligd kan worden, • De bovenstaande punten inhoudelijk terug te koppelen aan Provinciale Staten. 	Kocke n, R.	08-02-2024: Geen wijzigingen. 20-11-2023: Wij hebben u apart per brief – kenmerk 1968654/1968756 – over uitvoering van deze motie geïnformeerd. Ondertussen in de windkwartiermaker aan de slag en heeft ook het provinciaal loket vorm gekregen. Zo worden gemeenten nu vanuit de provincie ondersteund bij het uitwerken van zoekgebieden. 09-08-2023: Wij hebben u recent apart per brief – kenmerk 1968654/1968756 – over uitvoering van deze motie geïnformeerd. We zijn momenteel in overleg met gemeenten voor verdere verkenning en uitwerking van de diverse versnellingsopties waaronder een kwartiermaker wind en zon. We hebben een extern bureau opdracht gegeven om het provinciale loket verder uit te werken. 05-06-2023 Wij hebben u recent apart per brief – kenmerk 1968654/1968756 – over uitvoering van deze motie geïnformeerd. We zijn momenteel in overleg met gemeenten voor verdere verkenning en uitwerking van de diverse versnellingsopties waaronder een kwartiermaker wind en zon. We hebben een extern bureau opdracht gegeven om het provinciale loket verder uit te werken. 21-02-2023: uit besluitenlijst GS d.d. 24-01-2023: Gedeputeerde Staten informeren Provinciale Staten per brief over de voortgang in

						de uitvoering van de motie “RES versnelling” (M230–2022). Besluit GS: PS met bijgaande brief te informeren over de voortgang in de uitvoering van de motie “RES versnelling” (M230–2022). 11–01–2023 Wij verwachten u in februari 2023 per brief te kunnen informeren over de voortgang van deze motie.
M170–2022	Motie Haalbaarheid Planning Groen Staal	VVD, D66, GroenLinks, PvdA, ChristenUnie, PvdD, CDA, DENK, JA21	19–09–2022	PS Verzoeken GS: • Voor 1 januari 2023 Provinciale Staten te informeren over de route richting Groen Staal • Voor 1 januari 2023 ook de (resultaats-)verantwoordelijkheden van de provincie in deze route naar Groen Staal duidelijk te hebben en bij EZK en Tata (en overige betrokken partijen) duidelijk te maken hetzelfde van hen te verwachten, zodat voor 1 maart 2023 tot een gezamenlijke concrete integrale planning op hoofdlijnen kan worden gekomen met termijnen, deadlines en (financiële, economische, gezondheids- en milieu) consequenties, opdat duidelijk wordt hoe Tata binnen de gestelde datum van eind 2029 Groen Staal zal produceren. En hiermee rekening te houden met de uitgestelde uitkomsten van het emissieonderzoek • In aanvulling op het door G5 aangekondigde onderzoek naar het sluiten van de Kookgasfabriek en in navolging van het Expression of Principles er	Olthoff, J.	08–02–2024 :Geen wijzigingen 20–11–2023: Voortgang opgenomen in brief van 25 september 2023 (kenmerk 2102310/2102316) 09–10–2023: uit besluitenlijst GS d.d. 12–09–2023: Provinciale Staten hebben verschillende moties aangenomen rond het dossier Tata Steel. Gedeputeerde Staten geven een overzicht van deze moties en stellen voor om een aantal moties als afgedaan te beschouwen (afdoeningsvoorstel voor moties 23–2022 en 45–2023). Voor andere moties wordt de stand van zaken weergegeven (stavaza moties M252–2022, M170–2022 en M42–2023). Besluit GS: De brief “Moties Provinciale Staten Tata Steel” vast te stellen en aan Provinciale Staten te zenden. 6–9–2023: de interimcommissie van 15–05–2023 heeft niet ingestemd met het afdoen van deze motie. De motie blijft nog openstaan. 05–06–2023 Op 22 maart 2023 is een verzoek aan PS gedaan om deze motie af te doen. (kenmerk 1987567/ 1987583). 02–01–2023 De voortgang van deze motie is opgenomen in brief 14 december 2022 (kenmerk 1938667/1943884). Reactie wordt opgenomen in aanbiedingsbrief aan PS over

				<p>bij Tata Steel op aan te dringen de Kookgasfabriek zo spoedig mogelijk te sluiten. • Er bij de staatssecretaris en TATA op aan te dringen dat er voordat er onomkeerbare besluiten worden genomen eerst duidelijkheid is over de effecten van het Groen Staalplan (en de andere scenario's, waaronder die genoemd in de brief van september 2021 van de staatssecretaris) op de gezondheid en leefomgeving.</p>		<p>PCR en projectbesluit Heraclless (onderdeel groen staal) 18-10-2022 Op dit moment is nog steeds de planning om PS hier voor 1 januari 2023 nader over te informeren.</p>
M23-2022	Motie Zicht op verbetering leefomgeving	D66, PvdA, GroenLinks, VVD	07-03-2022	<p>PS verzoeken GS: • voor 1 april 2022 duidelijkheid te bieden m.b.t. de procedures en termijnen voor de afgifte van vergunningen om tot groen staal te komen • er bij het Rijk op aan te dringen voorwaarden aan mogelijke subsidieregelingen te verbinden m.b.t.: – gezondheid een termijn te verbinden waarbinnen de DRI gerealiseerd moet zijn en de KooksGasFabriek en de Hoogoven gesloten worden • voor 1 april 2022 duidelijk te maken welke maatregelen in de Roadmap+ wettelijke afdwingbaar zijn • met Tata en het Rijk in overleg te treden om te komen tot harde afspraken aangaande de niet afdwingbare maatregelen uit de Roadmap+ en de daarbij geformuleerde resultaten waarbij tevens wordt vastgelegd wat de gevolgen zijn als doelen niet –</p>	Olthof, J.	<p>17-05-2023: de interimcommissie van 15-05-2023 heeft niet ingestemd met het afdoen van deze motie. De motie blijft nog openstaan. 17-10-23 – Cie Leefomgeving heeft niet ingestemd met afdoen van motie 23-2022. 09-10-2023: uit besluitenlijst GS d.d. 12-09-2023: Provinciale Staten hebben verschillende moties aangenomen rond het dossier Tata Steel. Gedeputeerde Staten geven een overzicht van deze moties en stellen voor om een aantal moties als afgedaan te beschouwen (afdoeningsvoorstel voor moties 23-2022 en 45-2023). Voor andere moties wordt de stand van zaken weergegeven (stavaza moties M252-2022, M170-2022 en M42-2023). Besluit GS: De brief “Moties Provinciale Staten Tata Steel” vast te stellen en aan Provinciale Staten te zenden. 6-9-2023: de interimcommissie van 15-05-2023 heeft niet ingestemd met het afdoen van deze motie. De motie blijft nog openstaan. De planning is dat de afhandeling</p>

				binnen de gestelde termijn- worden behaald • de Staten te informeren over de voortgang van de Roadmap+.		van deze motie in GS van 12 sept aan de orde komt. 05-06-2023 Op 22 maart 2023 is een verzoek aan PS gedaan om deze motie af te doen. (kenmerk 1987567/ 1987583). 02-01-2023 Zie stavaza motie M170/2022. In de daar bedoelde brief wordt ook nader ingegaan op het punt uit deze motie inzake de DRI en een Kooksfabriek en een Hoogoven. 18-10-2022 De voortgang op deze motie zal voortaan gezamenlijk/in samenhang met die op motie 170 worden gecommuniceerd. 15-08-2022 GS hebben op 30 maart 2022 per brief op de motie gereageerd (kenmerk 1796357/1796358). Als er nieuwe ontwikkelingen zijn worden PS daar opnieuw over geïnformeerd. 16-03-2022 GS werken aan een brief in reactie op de motie.
M127-2021	Motie Windturbines en gemeentegrenzen	VVD, D66, PvdA, DENK, SP, JA21	05-07-2021	PS dragen het College van Gedeputeerde Staten op • om, voor het geval dat gemeenten hun verschillen van mening niet bilateraal kunnen oplossen, vanuit de provinciale regiefunctie de Noord-Hollandse gemeenten gezamenlijke uitgangspunten op te laten stellen als onderling afsprakenkader hoe om te gaan met de planning van eventuele windturbines nabij gemeentegrenzen • om zich in te spannen om, indien deze situatie zich aan de provinciegrenzen mocht voordoen, met de aangrenzende gemeenten in onze buurprovincies over en weer tot vergelijkbare	Kocke n, R.	08-02-2024: Geen wijzigingen. 20-11-2023 geen wijzigingen 09-08-2023 geen wijzigingen. 05-06-2023 De dicta van moties 127-2021, 108-2021, 24-2021 zijn dermate vergelijkbaar dat wij ten behoeve van het overzicht een gebundelde update geven voor de uitvoering van deze moties. Net als in de update van november op meerdere plekken weer voortgang in intergemeentelijke afstemming (zowel bestuurlijk als ambtelijk). Geingebied Binnen het Geingebied zijn in het verleden plannen en weerstand op plannen geweest voor de opwek van windenergie. Hierop heeft er een behoorlijke tijd de status-quo op gelegen. Plannen voor wind raken vaak aan meerdere gemeenten en

afspraken te komen • om tijdig vóór de
behandeling van de Omgevingsverordening 2022
in de commissie RWK, de resultaten aan Provinciale
Staten te rapporteren.

mogelijk ook meerdere provincies, hier ook Noord-Holland. Inmiddels zijn er in de provincie Utrecht nieuwe stappen gezet. Er wordt een planMER doorlopen om de opwekpotentie, randvoorwaarden van 77 gebieden onderzocht. Het Geingebied maakt hier onderdeel van uit. Als provincie zijn we gesprekspartner binnen dit traject van de planMER en van de betrokken gemeenten. Holendrecht In de oksel van de Rijkswegen A9 en A2 is er vanuit een windcoöperatie en in afstemming met de gemeente Ouderkerk a/d Amstel een verkenning gaande naar de mogelijk potentie en binnen welke randvoorwaarden van opwek van windenergie. In opdracht van initiatiefnemer worden onderzoeken uitgevoerd. Als provincie hebben we reeds inhoudelijke opmerkingen en bedenkingen meegegeven. Als provincie onderhouden we het contact met betrokken en omliggende gemeenten en volgen we inhoudelijk de producten die worden opgeleverd en het proces wat partijen gezamenlijk doorlopen. Verwacht wordt dat komende maanden de eerste onderzoeken naar de randvoorwaarden gereed zijn om ambtelijk te bespreken. Groene Hart In het kader van de Groene Hart NOVEX aanpak werken de drie Groene Hartprovincies en het rijk samen aan een onderzoek naar energieopwekking in het Groen Hart. Met dit wordt aan de hand van ruimtelijke scenario's verkent hoe energieopwekking op de langetermijn (2050) op een goede

					<p>manier een plek kan krijgen in het Groene Hart. Dit onderzoek is bedoeld als inspiratie voor de RES en bouwsteen voor het toekomstperspectief Groene Hart wat vanuit de NOVEX wordt opgesteld. Diemerscheg Diemen is een planMer procedure gestart voor al haar windzoekgebieden. Mbt Diemerscheg – dat op de grens ligt met Amsterdam – wordt afstemming gezocht met Amsterdam die ook een planMER procedure voor haar windzoekgebieden doorloopt. Zowel Diemen als Amsterdam betrekken ons zorgvuldig bij de diverse stappen in dit proces. Windturbines Noorder IJ-plas Cornelis Douwesterrein Door de buurgemeenten Oostzaan, Landsmeer, Zaanstad en Amsterdam is aan de provincie Noord-Holland gevraagd om de procescoördinatie op ambtelijk én bestuurlijk niveau tussen betrokken gemeenten op te pakken. Deze rol wordt ambtelijk door de provincie ingevuld en als bestuurder is Edward Stigter aanspreekpunt. Naast de rol van procescoördinatie is de provincie Noord-Holland tevens bevoegd gezag. Deze rol is wat de vergunningen betreft gedelegeerd aan de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied. Gemeenten en provincie zijn in nauwe afstemming betrokken bij de windopgave Noorder IJ-plas Cornelis Douwesterrein. Het project bevindt zich in het eindstadium van de MER-fase. Provinciale Staten dienen nog een vvgb – verklaring van geen bedenkingen af te geven. Op de vergunningsaanvraag van de</p>
--	--	--	--	--	---

					<p>initiatiefnemer (5 samenwerkende Amsterdamse windcoöperaties) kan door bezwaarhebbenden beroep worden aangetekend. De samenwerking tussen de buurgemeenten is op het niveau van een goede buur en daar werken we continue aan verder. Haarlemmermeer We zijn in overleg met Haarlemmermeer over de verdere uitwerking van windzoekgebied Spoordriehoek. De gemeente heeft te kennen gegeven een gezamenlijk proces met de provincie te willen vormgeven de manier waarop onderzoeken wij momenteel. 11-01-2023 Wij verwachten u in maart 2023, gelijktijdig met de RES-voortgangsrapportage, per brief te kunnen informeren over de voortgang van deze motie. 26-10-2022 28 november a.s. ligt er een brief over de RES monitor ter bespreking in de commissie RWK, met daarbij een bijlage waarin de voortgang van deze motie is toegelicht. 04-08-2022 Wij informeren u in oktober, tezamen met de eerste jaarlijkse voortgangsmonitoring van het RES Uitvoeringsprogramma, per brief over de voortgang van deze motie. 13-04-2022 Wij verwachten u na de zomer, gelijktijdig met de eerste jaarlijkse voortgangsmonitoring van het RES Uitvoeringsprogramma, per brief te kunnen informeren over de voortgang van deze motie. 04-01-2022 Het voorstel tot afdoen van deze motie wordt besproken in de commissie van 10 februari 2022. 04-11-2021 Het is primair een taak van de gemeente om af te stemmen met</p>
--	--	--	--	--	--

						<p>buurgemeenten. Dit gebeurt ook steeds meer nu zoekgebieden concreter worden. Ambtelijk en bestuurlijk brengt de provincie dit punt in verschillende gremia in. Dit heeft ertoe geleid dat in het RES-uitvoeringsprogramma procesafspraken zijn gemaakt omtrent afstemming tussen buurgemeenten. Daarnaast pakken we op verzoek van specifieke gemeenten een rol om de dialoog en afstemming tussen buurgemeentes en andere belanghebbenden te faciliteren (bv bij Holendrecht en het Geingebied).</p>
M108-2021	Motie gesprekken tussen buurgemeenten	DENK, PvdD	05-07-2021	<p>PS verzoekt het college: – gesprekken te organiseren met en tussen buurgemeenten die zorgen uiten over gebrekkige afstemming ten aanzien van de plaatsing van windturbines – te onderzoeken waar de knelpunten zitten en mogelijke oplossingen aandragen – en daarover terug te rapporteren aan Provinciale Staten.</p>	Kocke n, R.	<p>08-02-2024: Geen wijzigingen. 20-11-2023: Wij hebben u apart per brief met kenmerk 1968654/1968756 over de uitvoering van deze motie geïnformeerd. Ook zijn in het uitvoeringsprogramma voor de RES, waar de colleges van B&W en GS mee hebben ingestemd, staan verschillende afspraken voor gesprekken tussen buurgemeenten. Zo hebben gemeenten ingestemd met de afspraak om gemeenten die grenzen aan hun zoekgebieden actief te betrekken te raadplegen. Daarbij gaat het ook over belanghebbenden en inwoners die aan deze gemeentegrenzen wonen. Er is afgesproken dat de provincie daarbij kan faciliteren, door bijvoorbeeld het organiseren van een omgevingstafel, of financiële ondersteuning bieden bij procesparticipatie. Er zijn door ons al verschillende vormen van omgevingstafels georganiseerd. Zo wordt gebruik gemaakt van onze regeling Ruimtelijke Samenhang, waar in</p>

					<p>opdracht van de provincie met verschillende gemeenten naar een gebied wordt gekeken. Ook kunnen gemeenten gebruik maken van onze regeling participatie. Hierbij ondersteunen we gemeenten met het opstellen van beleid, maar worden ook sessies georganiseerd. Tot slot werken we aan een afsprakenkader. Hoe een dergelijk kader er uit kan zien wordt gezien op basis van alle ervaringen die zijn opgedaan in het RES-proces. Van belang is te noemen dat een dergelijk kader niet vanuit de provincie op te leggen valt omdat we gelijkwaardig partner in de RES zijn. Wel kunnen we ambtelijk en bestuurlijk dit kader inbrengen. 09-08-2023: Wij hebben u recent apart per brief – kenmerk 1968654/1968756 – over uitvoering van deze motie geïnformeerd. We zijn momenteel in overleg met gemeenten voor verdere verkenning en uitwerking van de diverse versnellingsopties waaronder een kwartiermaker wind en zon. We hebben een extern bureau opdracht gegeven om het provinciale loket verder uit te werken. 05-06-2023 Zie update M230-2022: Wij hebben u recent apart per brief – kenmerk 1968654/1968756 – over uitvoering van deze motie geïnformeerd. We zijn momenteel in overleg met gemeenten voor verdere verkenning en uitwerking van de diverse versnellingsopties waaronder een kwartiermaker wind en zon. We hebben een extern bureau opdracht gegeven om het provinciale loket verder uit te werken. 11-01-2023 Wij verwachten u in maart 2023,</p>
--	--	--	--	--	---

					<p>gelijktijdig met de RES-voortgangsrapportage, per brief te kunnen informeren over de voortgang van deze motie. 26-10-2022 28 november a.s. ligt er een brief over de RES monitor ter bespreking in de commissie RWK, met daarbij een bijlage waarin de voortgang van deze motie is toegelicht. 04-08-2022 Wij informeren u in oktober, tezamen met de eerste jaarlijkse voortgangsmonitoring van het RES Uitvoeringsprogramma, per brief over de voortgang van deze motie. 13-04-2022 Wij verwachten u na de zomer, gelijktijdig met de eerste jaarlijkse voortgangsmonitoring van het RES Uitvoeringsprogramma, per brief te kunnen informeren over de voortgang van deze motie. 13-04-2022 Wij verwachten u na de zomer, gelijktijdig met de eerste jaarlijkse voortgangsmonitoring van het RES Uitvoeringsprogramma, per brief te kunnen informeren over de voortgang van deze motie. 04-01-2022 Het voorstel tot afdoen van deze motie wordt besproken in de commissie van 10 februari 2022. 04-11-2021 Het is primair een taak van de gemeente om af te stemmen met buurgemeenten. Dit gebeurt ook steeds meer nu zoekgebieden concreter worden. Ambtelijk en bestuurlijk brengt de provincie dit punt in verschillende gremia in. Dit heeft ertoe geleid dat in het RES-uitvoeringsprogramma procesafspraken zijn gemaakt omtrent afstemming tussen buurgemeenten. Daarnaast pakken we op verzoek van specifieke gemeenten een rol om</p>
--	--	--	--	--	--

						de dialoog en afstemming tussen buurgemeentes en andere belanghebbenden te faciliteren (bv bij Holendrecht en het Geingebied).
M106 -2021	Motie RES: Bescherm natuur en cultuurhisto- rie in het Ijmeer	PvdD, PVDA, GL, D66, DENK	05-07- 2021	PS roepen het college van Gedeputeerde Staten op: - in het vervolgtraject van de RES terughoudend te zijn in de uitwerking van zoekgebieden voor de opwekking van windenergie in het Ijmeer	Kocke n, R.	08-02-2024: Geen wijzigingen. 20-11-2023: Amsterdam heeft besloten om een plan-milieu-effectrapport (planMER) op te stellen, dat gekoppeld wordt aan een nieuw ruimtelijk besluit, zoals bedoeld in de Omgevingswet, het Programma Windenergie Amsterdam. In het planMER worden de milieueffecten van windenergie in de verschillende zoekgebieden in kaart gebracht zodat een nadere afweging en prioritering van zoekgebieden kan plaatsvinden. Bij de besluitvorming over het Programma Windenergie Amsterdam - naar verwachting begin 2024- vindt de integrale belangenafweging plaats, waarbij de milieueffecten in het planMER, maar ook andere belangen, zoals de mogelijkheden voor inpassing op het elektriciteitsnet en energiesysteemefficiëntie, worden meegewogen. 09-08-2023: Amsterdam heeft besloten om een plan-milieu-effectrapport (planMER) op te stellen, dat gekoppeld wordt aan een nieuw ruimtelijk besluit, zoals bedoeld in de Omgevingswet, het Programma Windenergie Amsterdam. In het planMER worden de milieueffecten van windenergie in de verschillende zoekgebieden in kaart gebracht zodat een nadere afweging en prioritering van zoekgebieden kan plaatsvinden. Bij de besluitvorming over het Programma

					<p>Windenergie Amsterdam – naar verwachting begin 2024– vindt de integrale belangenafweging plaats, waarbij de milieueffecten in het planMER, maar ook andere belangen, zoals de mogelijkheden voor inpassing op het elektriciteitsnet en energiesysteemefficiëntie, worden meegewogen. 05–06–2023 Amsterdam heeft besloten om een plan–milieueffectrapport (planMER) op te stellen, dat gekoppeld wordt aan een nieuw ruimtelijk besluit, zoals bedoeld in de Omgevingswet, het Programma Windenergie Amsterdam. In het planMER worden de milieueffecten van windenergie in de verschillende zoekgebieden in kaart gebracht zodat een nadere afweging en prioritering van zoekgebieden kan plaatsvinden. Bij de besluitvorming over het Programma Windenergie Amsterdam – naar verwachting begin 2024– vindt de integrale belangenafweging plaats, waarbij de milieueffecten in het planMER, maar ook andere belangen, zoals de mogelijkheden voor inpassing op het elektriciteitsnet en energiesysteemefficiëntie, worden meegewogen. 11–01–2023 Wij verwachten u in maart 2023, gelijktijdig met de RES–voortgangsrapportage, per brief te kunnen informeren over de voortgang van deze motie. 26–10–2022 28 november a.s. ligt er een brief over de RES monitor ter bespreking in de commissie RWK, met daarbij een bijlage waarin de voortgang van deze motie is toegelicht. 04–08–2022 Wij informeren u in oktober, tezamen met de</p>
--	--	--	--	--	--

						<p>eerste jaarlijkse voortgangsmonitoring van het RES uitvoeringsprogramma, per brief over de voortgang van deze motie. 13-04-2022 Wij verwachten u na de zomer, gelijktijdig met de eerste jaarlijkse voortgangsmonitoring van het RES Uitvoeringsprogramma, per brief te kunnen informeren over de voortgang van deze motie. 13-01-2022 In GS van 11-1 lag een voorstel over Uitvoeringsprogramma RES en voorstel afdoen moties. 04-11-2021 Gemeente Amsterdam is gestart met een reflectiefase. Hierin zullen zij een expertgroep natuur opzetten en daarin zal ook de provincie deelnemen. In deze reflectiefase worden alle (mogelijke) aandachtspunten voor de uitwerking van de RES- zoekgebieden besproken. Hier is bijvoorbeeld het nog uit te voeren onderzoek naar vogeltrekroutes een onderdeel van.</p>
M104-2021	Motie RES: Meer initiërende rol provincie	PvdD, PvdA, DENK	05-07-2021	PS roepen het college van Gedeputeerde Staten op: - in het vervolgtraject van de RES een meer initiërende rol te nemen daar waar een zorgvuldige afweging in het geding komt.	Kocke n, R.	<p>08-02-2024: Geen wijzigingen. 20-11-2023: Voortgang/afdoeningsvoorstel voor deze motie volgt begin 2024. 09-08-2023: Met de diverse aanmeldingen bij het Rijks OER-programma (Opwek Energie Rijksvastgoed) pakken we een initiërende rol. O.a. op het gebied van ruimtelijke samenhang tussen de zoekgebieden langs wegen. Hier lopen nu diverse projecten of staan gepland: - Energieroute Noord-Holland (A9, A5, A22): zie ook brief 1912240/1912497 - A1, A6 - A7, A8 (start najaar 2023) - A10 (start voorjaar 2024) Ook een meer initiërende rol in het kader van recente motie 230-2022 RES versnelling. 05-06-</p>

					<p>2023 Met de diverse aanmeldingen bij het Rijks OER-programma (Opwek Energie Rijksvastgoed) pakken we mee initiërende rol. O.a. op het gebied van ruimtelijke samenhang tussen de zoekgebieden langs wegen. Hier lopen du diverse projecten op of staan gepland: – Energieroute Noord-Holland (A9, A5, A22): zie ook brief 1912240/1912497 – A1, A6 – A7, A8 (start najaar 2023) – A10 (start voorjaar 2024) Ook een meer initiërende rol in het kader van recente motie 230-2022 RES versnelling. 11-01-2023 Wij verwachten u in maart 2023, gelijktijdig met de RES-voortgangsrapportage, per brief te kunnen informeren over de voortgang van deze motie. 26-10-2022 28 november a.s. ligt er een brief over de RES monitor ter bespreking in de commissie RWK, met daarbij een bijlage waarin de voortgang van deze motie is toegelicht 04-08-2022 Wij informeren u in oktober, tezamen met de eerste jaarlijkse voortgangsmonitoring van het RES Uitvoeringsprogramma, per brief over de voorgang van deze motie. 13-04-2022 Wij verwachten u na de zomer, gelijktijdig met de eerste jaarlijkse voortgangsmonitoring van het RES Uitvoeringsprogramma, per brief te kunnen informeren over de voortgang van deze motie. 04-01-2022 Het voorstel tot afdoen van deze motie wordt besproken in de commissie van 10 februari 2022. 04-11-2021 Het is primair een taak van de gemeente om af te stemmen met buurgemeenten. Dit gebeurt ook steeds meer nu</p>
--	--	--	--	--	---

						zoekgebieden concreter worden. Ambtelijk en bestuurlijk brengt de provincie dit punt in verschillende gremia in. Dit heeft ertoe geleid dat in het RES-uitvoeringsprogramma procesafspraken zijn gemaakt omtrent afstemming tussen buurgemeenten. Daarnaast pakken we op verzoek van specifieke gemeenten een rol om de dialoog en afstemming tussen buurgemeentes en andere belanghebbenden te faciliteren (bv bij Holendrecht en het Geingebied).
M24-2021	Motie Betrek buurgemeenten óók bij het meten van draagvlak over het plaatsen van windturbines	DENK, JA21	08-03-2021	PS verzoeken het college GS: – Om bij gemeenten sterk aan te dringen op goede en adequate afstemming tussen de aangrenzende buurgemeenten van de zoekgebieden en daarover terug te rapporteren aan de Provinciale Staten	Kocke n, R.	08-02-2024: Geen wijzigingen. Wij hebben u apart per brief met kenmerk 1968654/1968756 over de uitvoering van deze motie geïnformeerd. Daarnaast zijn er gesprekken met gemeenten geweest over de behoefte van gemeenten hierin. Uit de gesprekken met gemeenten is de behoefte aan ondersteuning met name op windzoekgebieden gebleken. Het gaat hier om het bij elkaar brengen van gemeente met buurgemeenten, maar ook koppeling van initiatiefnemers met gemeenten. Vanaf juli 2023 is door ons een opdracht verleend aan een windkwartiermaker. Deze wordt nu op zeven trajecten ingezet. 09-08-2023: Wij hebben u recent apart per brief – kenmerk 1968654/1968756 – over uitvoering van deze motie geïnformeerd. We zijn momenteel in overleg met gemeenten voor verdere verkenning en uitwerking van de diverse versnellingsopties waaronder een kwartiermaker wind en zon. We hebben een extern bureau opdracht gegeven om het provinciale loket verder uit te

					<p>werken. 05-06-2023 Zie update M230-2022: Wij hebben u recent apart per brief – kenmerk 1968654/1968756 – over uitvoering van deze motie geïnformeerd. We zijn momenteel in overleg met gemeenten voor verdere verkenning en uitwerking van de diverse versnellingsopties waaronder een kwartiermaker wind en zon. We hebben een extern bureau opdracht gegeven om het provinciale loket verder uit te werken. 11-01-2023 Wij verwachten u in maart 2023, gelijktijdig met de RES-voortgangsrapportage, per brief te kunnen informeren over de voortgang van deze motie. 26-10-2022 28 november a.s. ligt er een brief over de RES monitor ter bespreking in de commissie RWK, met daarbij een bijlage waarin de voortgang van deze motie is toegelicht 04-08-2022 Wij informeren u in oktober, tezamen met de eerste jaarlijkse voortgangsmonitoring van het RES Uitvoeringsprogramma, per brief over de voortgang van deze motie. 13-04-2022 Wij verwachten u na de zomer, gelijktijdig met de eerste jaarlijkse voortgangsmonitoring van het RES Uitvoeringsprogramma, per brief te kunnen informeren over de voortgang van deze motie. 04-01-2022 Het voorstel tot afdoen van deze motie wordt besproken in de commissie van 10 februari 2022. 04-11-2021 Het is primair een taak van de gemeente om af te stemmen met buurgemeenten. Dit gebeurt ook steeds meer nu zoekgebieden concreter worden. Ambtelijk en bestuurlijk</p>
--	--	--	--	--	--

					<p>brengt de provincie dit punt in verschillende gremia in. Dit heeft ertoe geleid dat in het RES-uitvoeringsprogramma procesafspraken zijn gemaakt omtrent afstemming tussen buurgemeenten. Daarnaast pakken we op verzoek van specifieke gemeenten een rol om de dialoog en afstemming tussen buurgemeentes en andere belanghebbenden te faciliteren (bv bij Holendrecht en het Geingebied). 29-06-2021 Het is primair een taak van de gemeente om af te stemmen met haar buurgemeenten, maar de provincie neemt, waar nodig een faciliterende rol op zich. Voorbeelden hiervan zijn wanneer het gebieden betreft die meerdere gemeenten of provincies beslaan (zoals het Geingebied), ofwel omdat gemeenten ons direct vragen om overleg te organiseren. Gedeputeerde Stigter heeft, na toezegging in de commissie RWK van 10 juni, bestuurlijk contact opgenomen met Amsterdam en provincie Utrecht. Ook heeft gedeputeerde Stigter een mail gestuurd aan de Stuurgroep NHZ om het belang van afstemming nogmaals te benadrukken. Naar aanleiding daarvan is in de stuurgroep NHZ op 25 juni de afspraak gemaakt om te komen tot een set samenwerkingsafspraken. Deze afspraken zullen zich niet inhoudelijk richten op de zoekgebieden, maar zijn vooral procesmatig van aard. Bijvoorbeeld over het uitnodigen van inwoners uit de buurgemeenten, de wijze van communiceren met inwoners, etc. Doel is om na het zomerreces een set</p>
--	--	--	--	--	---

						afspraken klaar te hebben. 17-03-2021 Om bij de gemeenten erop aan te dringen om, in het kader van de mogelijke plaatsing van windturbines, óók de meningen van de bewoners te peilen die wonen aan de aangrenzende buurgemeenten van de zoekgebieden. Daarbij ook te wijzen op het belang van een goede afstemming tussen buurgemeenten. Team energietransitie neemt dit bij alle overleggen die we in het kader van de uitvoering RES hebben met gemeenten mee als standaard gespreksonderwerp.
M135-2020	Motie bij concept-RESsen over burgerparticipatie	D66,PvdA,VVD	05-10-2020	PS hebben de volgende wensen en bedenkingen bij de concept-RES NHZ of concept-RES NHN: • PS vragen GS om voortdurend aandacht te besteden aan tijd en ruimte voor zorgvuldige burgerparticipatie in het vervolgproces.	Kocke n, R.	08-02-2024: Geen wijzigingen. 20-11-2023: Voortgang/afdoeningsvoorstel voor deze motie volgt begin 2024. 08-08-2023 In het Uitvoeringsprogramma voor de RES NHN en NHZ zijn afspraken gemaakt die moeten leiden tot zorgvuldige burgerparticipatie. Deze afspraken zijn gemaakt tussen de RES-partners. Aanvullend op deze afspraken bieden wij een provinciale regeling aan ter ondersteuning van zorgvuldige burgerparticipatie. Deze regeling biedt gemeenten en initiatiefnemers expertise op het gebied van participatie. Ook ziet deze regeling op het ontwikkelen van vormen van financiële participatie. De regeling is al door meerdere gemeenten benut bij het uitwerken van zoekgebieden. Daarnaast ziet ook de Rijksoverheid het belang van burgerparticipatie bij de energietransitie. De energietransitie kan alleen slagen als burgers op tijd weten dat er plannen zijn voor hun omgeving,

					<p>door hen mee te laten denken en actief het gesprek aan te gaan over de veranderingen die hen te wachten staan. Daarom wordt er op Rijksniveau gewerkt aan een Kabinetsvisie burgerbetrokkenheid bij de energietransitie. Deze visie wordt in het voorjaar 2023 naar de Tweede Kamer gestuurd. 05-06-2023 In het Uitvoeringsprogramma voor de RES NHN en NHZ zijn afspraken gemaakt die moeten leiden tot zorgvuldige burgerparticipatie. Deze afspraken zijn gemaakt tussen de RES-partners. Aanvullend op deze afspraken bieden wij een provinciale regeling aan ter ondersteuning van zorgvuldige burgerparticipatie. Deze regeling biedt gemeenten en initiatiefnemers expertise op het gebied van participatie. Ook ziet deze regeling op het ontwikkelen van vormen van financiële participatie. De regeling is al door meerdere gemeenten benut bij het uitwerken van zoekgebieden. Daarnaast ziet ook de Rijksoverheid het belang van burgerparticipatie bij de energietransitie. De energietransitie kan alleen slagen als burgers op tijd weten dat er plannen zijn voor hun omgeving, door hen mee te laten denken en actief het gesprek aan te gaan over de veranderingen die hen te wachten staan. Daarom wordt er op Rijksniveau gewerkt aan een Kabinetsvisie burgerbetrokkenheid bij de energietransitie. Deze visie wordt in het voorjaar 2023 naar de Tweede Kamer gestuurd. 11-01-2023 Wij verwachten u in maart 2023,</p>
--	--	--	--	--	---

					<p>gelijktijdig met de RES-voortgangsrapportage, per brief te kunnen informeren over de voortgang van deze motie. 26-10-2022 28 november a.s. ligt er een brief over de RES monitor ter bespreking in de commissie RWK, met daarbij een bijlage waarin de voortgang van deze motie is toegelicht 04-08-2022 Wij informeren u in oktober, tezamen met de eerste jaarlijkse voortgangsmonitoring van het RES Uitvoeringsprogramma, per brief over de voortgang van deze motie. 13-04-2022 Wij verwachten u na de zomer, gelijktijdig met de eerste jaarlijkse voortgangsmonitoring van het RES Uitvoeringsprogramma, per brief te kunnen informeren over de voortgang van deze motie. 13-01-2022 In GS van 11-1 lag een voorstel over Uitvoeringsprogramma RES en voorstel afdoen moties. 04-11-2021 De leidraad financiële participatie is opgesteld in samenwerking met gemeenten en de participatiecoalitie. De conceptversie is besproken in de energieregio's en wordt in samenwerking met de energieregio's verspreid. Op basis van de leidraad wordt gewerkt aan een provinciaal kader omtrent financiële participatie en lokaal eigendom. Ook is in samenwerking met de energieregio's een kennissessie georganiseerd op dit thema. Begin 2022 wordt de leidraad met PS gedeeld. Naast deze aandacht voor financiële participatie, onderzoeken we momenteel hoe we gemeenten verder kunnen ondersteunen als het gaat om procesparticipatie bij de uitwerking van</p>
--	--	--	--	--	--

					<p>zoekgebieden. 29-06-2021 Er zijn in opdracht van de provincie door Berenschot tientallen gesprekken gevoerd met verschillende gemeenten, waterschappen en stakeholders uit het RES-proces. Er is geïnventariseerd waar de behoefte ligt op het onderwerp (financiële) participatie. Op basis van deze behoeften stelt Berenschot een Leidraad op om handvatten te geven aan de partijen hoe om te gaan met financiële participatie. Hierbij wordt ook ingegaan op de mogelijkheden voor inwoners met een kleinere beurs. Deze leidraad komt na de zomer richting PS.</p> <p>31-03-2021 We blijven inzetten op kennisdeling o.a. door het organiseren van een kennissessie over proces- en partiele participatie waar alle ambtelijk en bestuurlijk RES partners en stakeholders zijn uitgenodigd (25 maart). Ook is er een Katern Proces gemaakt plus twee infographics die laten zien wat er allemaal aan communicatie/participatie is gedaan in de aanloop naar de RES 1.0. Dit katern zit bij de RES 1.0 die vanaf eind april in besluitvorming gaat. Verder hebben een extern bureau opdracht gegeven om te inventariseren hoe we de gemeenten kunnen ondersteunen bij (financiële) participatie.</p> <p>11-01-2021 Voor gemeenten die de procesparticipatie willen versterken, stellen wij reeds financiële middelen beschikbaar. Daarnaast wordt ingezet op kennisdeling over participatie (thematafel jongerenparticipatie). Momenteel wordt verkend</p>
--	--	--	--	--	--

						hoe na de RES 1.0 de procesparticipatie door de provincie gefaciliteerd kan worden.
M125 -2020	Koppel biodiversiteit aan de energietransitie	PvdD	05-10- 2020	PS roepen GS op: de energietransitie waar mogelijk aan opgaven voor biodiversiteitsherstel- en versterking te koppelen en dat ook te doen in het vervolgtraject van de RES.	Kocke n, R.	08-02-2024: Geen wijzigingen. 20-11-2023: Voortgang/afdoeningsvoorstel voor deze motie volgt begin 2024. 09-08-2023: De provinciale ondersteuningsregeling meervoudig ruimtegebruik stimuleert initiatiefnemers om in de vroege planfase van energieprojecten koppelkansen met o.a. leefbaarheid en biodiversiteit te onderzoeken. Ook werken het Rijk, de Provincies, de Nederlandse WindEnergie Associatie (NWEA), TenneT en groene partijen zoals de Vogelbescherming samen aan het traject Natuurinclusieve energietransitie voor wind en hoogspanning op land (NIEWHOL). Partijen spanning zich in om negatieve effecten op vogels en vleermuizen te beperken en werken toe naar het sluiten van een akkoord. Het akkoord zal afspraken bevatten over: mitigerende maatregelen, onderzoek en monitoring, populatieversterkende maatregelen, governance en financiering. Ten aanzien van natuurinclusieve zonneparken co-financierden we samen met 7 andere provincies nationaal onderzoek EcoCertified Solar Parks. Het onderzoek richt zich op wetenschappelijk onderbouwde richtlijnen voor ontwerp en beheer van natuurinclusieve zonneparken. Er zijn in totaal 20 zonneparken geselecteerd voor empirisch onderzoek. Het meerjarige onderzoek is in februari j.l. van start gegaan en loopt tot 2025. Ook worden er in samenwerking met het

					<p>programmabureau RES verschillende kennissessies georganiseerd waar natuurinclusieve energietransitie een onderdeel van is. Steeds meer gemeenten werken natuurinclusieve energietransitie uit in hun beleid. Een mooi voorbeeld is de gemeente Schagen, zij zijn voornemens om bij de aanleg van grote zonneparken natuurwaarden in het gebied toe te voegen. Ook vragen zij standaard een ecologische toets bij de aanvraag van een zonnepark. 05-06-2023 De provinciale ondersteuningsregeling meervoudig ruimtegebruik stimuleert initiatiefnemers om in de vroege planfase van energieprojecten koppelkansen met o.a. leefbaarheid en biodiversiteit te onderzoeken. Ook werken het Rijk, de Provincies, de Nederlandse WindEnergie Associatie (NWEA), TenneT en groene partijen zoals de Vogelbescherming samen aan het traject Natuurinclusieve energietransitie voor wind en hoogspanning op land (NIEWHOL). Partijen spannen zich in om negatieve effecten op vogels en vleermuizen te beperken en werken toe naar het sluiten van een akkoord. Het akkoord zal afspraken bevatten over: mitigerende maatregelen, onderzoek en monitoring, populatieversterkende maatregelen, governance en financiering. Ten aanzien van natuurinclusieve zonneparken co-financierden we samen met 7 andere provincies nationaal onderzoek EcoCertified Solar Parks. Het onderzoek richt zich op wetenschappelijk onderbouwde richtlijnen voor ontwerp</p>
--	--	--	--	--	--

					<p>en beheer van natuurinclusieve zonneparken. Er zijn in totaal 20 zonneparken geselecteerd voor empirisch onderzoek. Het meerjarige onderzoek is in februari j.l. van start gegaan en loopt tot 2025. Ook worden er in samenwerking met het programmabureau RES verschillende kennissessies georganiseerd waar natuurinclusieve energietransitie een onderdeel van is. Steeds meer gemeenten werken natuurinclusieve energietransitie uit in hun beleid. Een mooi voorbeeld is de gemeente Schagen, zij zijn voornemens om bij de aanleg van grote zonneparken natuurwaarden in het gebied toe te voegen. Ook vragen zij standaard een ecologische toets bij de aanvraag van een zonnepark. 11-01-2023 Wij verwachten u in maart 2023, gelijktijdig met de RES-voortgangsrapportage, per brief te kunnen informeren over de voortgang van deze motie. 26-10-2022 28 november a.s. ligt er een brief over de RES monitor ter bespreking in de commissie RWK, met daarbij een bijlage waarin de voortgang van deze motie is toegelicht. 04-08-2022 Wij informeren u in oktober, tezamen met de eerste jaarlijkse voortgangsmonitoring van het RES Uitvoeringsprogramma, per brief over de voortgang van deze motie. 13-04-2022 Wij verwachten u na de zomer, gelijktijdig met de eerste jaarlijkse voortgangsmonitoring van het RES Uitvoeringsprogramma, per brief te kunnen informeren over de voortgang van deze motie. 04-01-2022</p>
--	--	--	--	--	---

					<p>Het voorstel tot afdoen van deze motie wordt besproken in de commissie van 10 februari 2022 04-11-2021</p> <p>Aanvullende inzet natuurinclusieve energietransitie. Het Rijk, Provincies, NWEA, TenneT en groene partijen (Vogelbescherming Nederland, Zoogdiervereniging en de Natuur en Milieu Federaties) werken samen aan het traject Natuurinclusieve Energietransitie voor wind en hoogspanning op land (NIEWHOL). Het doel van dit traject is om te komen tot afspraken waarmee zowel wordt gezorgd voor de doorgang van de ontwikkeling van windparken en hoogspanningsverbindingen op land, als voor een vermindering van de negatieve effecten ervan op de staat van instandhouding van kwetsbare vogels en vleermuizen. Deze afspraken op hoofdlijnen zullen in de komende periode nader worden uitgewerkt tot een akkoord. Het totaalpakket aan gemaakte afspraken wordt vervat in een akkoord en een juridisch kader. M.b.t. natuurinclusieve zonneparken is inmiddels gestart met een nationaal onderzoek Ecocertified Solar Parks om te komen tot wetenschappelijk onderbouwde richtlijnen voor beheer, inrichting en ontwikkeling van biodiversiteit in zonneparken. Het doel van Ecocertified Solar Parks is om te komen tot een label waarmee uitgangspunten uit de gedragscode Zon op Land nog beter zijn geborgd. De provincie co-financiert dit onderzoek. 25-05-2021: uit besluitenlijst GS d.d.11-05-2021: Besluit GS: 1. In te</p>
--	--	--	--	--	--

					<p>stemmen met de RES 1.0 NHN en de RES 1.0 NHZ</p> <p>2. De Statenvoordracht ter besluitvorming aan te bieden aan Provinciale Staten waarbij wordt voorgesteld om: – de RES 1.0 NHN en de RES 1.0 NHZ vast te stellen – de volgende moties als afgedaan te beschouwen: 121–2020 (vogeltrekroutes) 125–2020 (biodiversiteit) 128–2020 (aanpassen SDE++) 131–2020 (effecten in beeld) 134–2020 (advies cie MER) 136–2020 (gedragscode BPL) en 138–2020 (arbeidsmarktbeleid)</p> <p>3. De portefeuillehouder Klimaat en Energie en wethouder Thijs Kroese (als technisch voorzitter van de Stuurgroep RES NHZ namens de energieregio Noord-Holland Zuid) te machtigen om de RES 1.0 van de respectievelijke energieregio’s Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid, na besluitvorming door Provinciale Staten, aan te bieden aan het Nationaal Programma RES</p> <p>4. Vanuit het bovenlokale belang van de energietransitie de stuurgroepen RES NHN en RES NHZ de opdracht te geven om een uitvoeringsprogramma op te stellen, met daarin: – regionale samenwerkingsafspraken met betrekking tot: * de uitwerking van de zoekgebieden voor zon en wind * de uitwerking van de Regionale Structuur Warmte – afspraken, kaders en aanpak voor het proces naar de RES 2.0 – afspraken m.b.t. data en monitoring – afspraken over inzet en verdeling van capaciteit en uitvoeringsbudget</p> <p>5. Samen met de gemeenten van de deelregio’s West-Friesland en Kop</p>
--	--	--	--	--	---

					<p>van Noord-Holland bij het Rijk aan te dringen op het mogelijk maken van het plan Duurzaam Leefbaar voor de Wieringerhoek. 31-03-2021 In de reactienota die door GS is vastgesteld is aangegeven hoe we deze motie gaan oppakken. Inmiddels is er een stroomschema “energie i.r.t. natuur, landschap en leefbaarheid” ontwikkeld in samenwerking tussen overheden en belangenorganisaties. Het stroomschema brengt in beeld welk beleid en ontwikkelprincipes er gelden op het gebied van natuur, landschap en leefbaarheid. Het schema moet gemeenten en belanghebbenden helpen in de verdere uitwerking van de zoekgebieden in de RES. En uitdagen om te komen tot biodiversiteitsvriendelijke keuzes. De komende tijd zal het stroomschema worden betrokken bij de uitwerking van de RES-zoekgebieden. 11-01-2021 In de reactienota die door GS is vastgesteld is aangegeven hoe we deze motie gaan oppakken. Op 12 december jl. vond de eerste ronde van de thematafel “Ontwikkelprincipes” plaats. Daar is kennis gedeeld tussen partners waaronder milieu- en natuurorganisaties over de koppeling van energietransitie met milieu en natuur. Ook de kennis die door het Nationaal Programma RES is opgedaan wordt hierbij ingebracht. Op 10 februari vindt een tweede ronde van deze thematafel plaats. De resultaten komen in een Stroomschema natuur, landschap en leefbaarheid. Het stroomschema brengt in beeld welk</p>
--	--	--	--	--	---

						beleid en ontwikkelprincipes er gelden op het gebied van natuur, landschap en leefbaarheid. Het schema moet gemeenten en belanghebbenden helpen in de verdere uitwerking van de zoekgebieden in de RES.
M41-2020	Provinciaal Noodfonds Sociale Infrastructuur	PvdA, ChristenUnie, GroenLinks, VVD, D66, SP	18-05-2020	Verzoek PS om 1. Gemeenten en waterschappen te laten inventariseren welke culturele en maatschappelijke organisaties die mede bijdragen aan Provinciale doelen als cultuur, cultuur historie en leefbaarheid aan de huidige situatie ten onder dreigen te gaan 2. Te inventariseren welke maatregelen op korte termijn genomen moeten worden om deze organisaties te helpen de periode tot herstel van een meet normale situatie te overbruggen 3. Een voorstel aan Provinciale Staten voor te leggen voor het instellen van een 'Provinciaal Noodfonds Sociale Infrastructuur' (PNSI) om de kosten van deze noodmaatregelen voor de korte termijn te dekken 4. Voorwaarden op te stellen waar een gemeente of waterschap aan moet voldoen om in aanmerking te komen voor een beroep op het PNSI ter ondersteuning van de lokale maatschappelijke en culturele organisaties 5. Voor de uitvoering samenwerking te zoeken met gemeenten, waterschappen en het Rijk, met in achtneming van ieders eigen competentie 6. Als	Kocken, R. Rommel, E.	08-02-2024: De motie is uitgewerkt in drie tranches met toekenningen aan de gemeenten. De afrekeningen van de laatste drie gemeenten worden dit voorjaar verwacht. Daarna wordt de motie afgedaan zodat PS een kloppend finaal overzicht heeft. Naar verwachting lukt dat voor het zomerreces. 10-10-2023: Motie staat geagendeerd voor commissievergaderingen voor afdoen in PS van 6-11. 14-08-2023: Het programma voor startende makers is in uitvoering. Hierover is PS geïnformeerd bij brief van 15 november 2022 (1400571/1920984).05-06-2023 De motie is in 3 tranches uitgevoerd in 2020, 2021 en 2022. De verstrekte subsidies aan gemeenten in tranche 2 (2021) zijn bijna allemaal vastgesteld en afgerekend. In najaar 2023 volgen de afrekeningen van tranche 3 (2022). 19-01-2023 De aanvragen voor de 3e tranche van het noodfonds zijn gehonoreerd in de laatste maanden van 2022. De Staten zijn hierover met een brief (1929984) geïnformeerd. Naast de proposities van de gemeenten is de aanvraag voor een Impuls voor startende makers (Karavaan/Toneelschuur) gehonoreerd. Op dit moment wordt gewerkt aan de vaststellingen van tranche 2. De subsidies die in de 3e

startpunt te nemen een richtinggevend maar niet dwingend bedrag van Euro 10 mln 7. Financiering uit de eigen middelen doch, indien noodzakelijk, vreemd vermogen te overwegen en daarbij een breed financieel instrumentarium te betrekken 8. Gelet op de urgentie van de problematiek, de uitvoering van de verschillende onderdelen van deze motie zo spoedig mogelijk ter hand te nemen en PS regelmatig te informeren over de voortgang.

tranche (2022) zijn verstrekt worden dit najaar met de gemeenten afgerekend. 29-11-2022: uit besluitenlijst GS d.d. 15-11-2022: Provinciale Staten hebben op 18 mei 2020 een motie aangenomen om een noodfonds in te stellen gericht op de culturele en maatschappelijke organisaties die schade hebben als gevolg van de landelijke maatregelen ter bestrijding van Covid-19. In 2020 en 2021 hebben provincie en gemeenten aan 110 culturele instellingen noodsteun verleend. Het restant wordt nu ingezet om 27 Noord-Hollandse culturele instellingen te ondersteunen. Besluit: 1. Kennis te nemen van de proposities van de gemeenten in de Metropoolregio Amsterdam (excl. Amsterdam en Flevoland) en de gemeenten in Noord-Holland Noord die dienen als basis voor de subsidieaanvraag in het kader van de 3e tranche van het provinciaal noodfonds sociale infrastructuur 2. Aan 14 gemeenten een incidentele subsidie te verstrekken (zie bijlage 4) om 27 culturele instellingen te ondersteunen die als gevolg van de COVID-19 maatregelen in financiële nood zijn gekomen 3. In afwijking van de Aanwijzingen voor de subsidieverstrekking Provincie Noord-Holland een voorschot van 100 procent van de verleende subsidies te verstrekken 4. Provinciale Staten met brief te informeren over de voorgenomen uitwerking van de 3e tranche van motie 41-2020. 24-10-2022 De 3e tranche van het noodfonds is in juni 2022 uitgezet bij de gemeenten. Dit was

					<p>noodzakelijk omdat veel vitale regionale culturele instellingen in het eerste half jaar van 2022 nog schade ondervonden van de coronamaatregelen. Voor deze 3e tranche worden middelen ingezet die teruggevloeid zijn van de 1e tranche (2020). De gemeenten hebben in NHN- en MRA verband rond 1 oktober 2022 ieder een propositie aangeleverd voor deze 3e tranche van het noodfonds. De aanvragen worden verwerkt en naar verwachting volgt halverwege november hier een GS besluit over. PS zal eind november 2022 middels een brief worden geïnformeerd over welke gemeenten en welke organisaties vanuit het noodfonds in 2022 een bijdrage ontvangen. 27-07-2022 In juni 2022 is de 3e tranche van het noodfonds uitgezet bij de gemeenten. Dit is noodzakelijk omdat veel culturele instellingen in het eerste half jaar van 2022 nog veel schade ondervonden van de coronamaatregelen. Voor deze 3e tranche worden middelen ingezet die teruggevloeid zijn van de 1e tranche (2020). Gemeenten maken wederom een propositie in MRA en NHN verband. In een bestuurlijk overleg wordt dit medio september besproken. Rond 1 oktober 2022 worden beide proposities ingediend. Tevens werken De Karavaan en De Toneelschuur aan een tweejarige impuls voor startende makers. Eind 2022 worden PS geïnformeerd over de toegekende noodsteun en de voortgang van de subsidie voor het programma startende makers. 21-07-2022: uit</p>
--	--	--	--	--	---

					<p>besluitenlijst GS d.d. 28-06-2022: Provinciale Staten hebben op 18 mei 2020 een motie aangenomen om een noodfonds in te stellen voor culturele en maatschappelijke organisaties die schade hebben als gevolg van de coronacrisis. Met dit noodfonds heeft de provincie in 2020 en 2021 in twee tranches samen met de gemeenten 110 instellingen financieel kunnen ondersteunen. Het resterende budget wordt in derde tranche ingezet voor noodsteun in de periode 1 januari – 1 juli van 2022 én voor een impuls aan startende makers in de podiumkunsten. Besluit GS: 1. Met brieven de samenwerkende gemeenten in de Metropool Regio Amsterdam (minus Amsterdam en Flevoland) en Noord-Holland Noord, uit te nodigen tot het indienen van twee proposities (één per regio) die dienen als basis voor de subsidieaanvraag in het kader van de derde tranche van het provinciaal noodfonds sociale infrastructuur voor de periode 1 januari – 1 juli 2022, conform bijgaande voorwaarden en procesvoorstel 2. Voor deze twee proposities maximaal € 1.500.000 vanuit het restant aan middelen van het noodfonds te reserveren 3. Kennis te nemen van het onderzoek van Berenschot naar de positie van startende makers in (post) coronatijd 4. Een budget van maximaal € 600.000 vanuit het restant noodfonds te reserveren voor een Impuls Startende makers en met bijgaande brief De Karavaan en De Schuur uit te nodigen tot het nader uitwerken van hun</p>
--	--	--	--	--	--

					<p>conceptplan 5. Opdracht te geven aan een extern bureau tot evaluatie over de effectiviteit en procedure van het noodfonds en hiervoor maximaal € 35.000 beschikbaar te stellen 6. Bij afrekening van de subsidies die verstrekt zijn in de tweede tranche (over eerste helft 2021) de mogelijkheid aan de gemeenten te geven om deze subsidie in te zetten over het hele jaar 2021 7. Provinciale Staten met bijgaande brief te informeren over de voorgenomen uitwerking van de derde tranche van motie 41. 13-04-2022: In november 2020 is door GS noodsteun verleend aan 37 gemeenten die op hun beurt 100 culturele instellingen in Noord-Holland financieel geholpen hebben. Het restant van het noodfonds is in 2021 ingezet om noodsteun te verlenen aan vitale regionale culturele instellingen met vervolgschade in 2021. Hiermee zijn in november 2021 nogmaals 46 culturele instellingen geholpen. Doordat de culturele instellingen in het najaar van 2021 wederom werden geconfronteerd met gedwongen sluitingen dreigt dit een na-ijlend effect te hebben op hun financiële positie in 2022/2023. Daarom hebben GS de middelen die terugvloeien van de 1e tranche (2020) beschikbaar gehouden voor herstel van de culturele infrastructuur in 2022 en verder. Samen met de gemeenten in Noord-Holland wordt onderzocht waar verdere noodsteun in 2022 nodig is. Daarnaast onderzoeken GS of er aan de makerskant een tijdelijke impuls gegeven kan worden om</p>
--	--	--	--	--	---

					<p>vooral nieuwe/jonge makers te steunen. 10-01-2022 In november 2020 is door GS noodsteun verleend aan 37 gemeenten die op hun beurt 100 culturele instellingen in Noord-Holland financieel geholpen hebben. Het restant van het noodfonds is in 2021 ingezet voor gemeenten in Noord-Holland om noodsteun te verlenen aan vitale regionale culturele instellingen met vervolgschade in 2021. Hiermee zijn in november 2021 nogmaals 46 culturele instellingen geholpen die in het voorjaar van 2021 als gevolg van de COVID-19 maatregelen in acute financiële nood zijn gekomen. Doordat instellingen ook een beroep hebben kunnen doen op o.a. de algemene rijksmaatregelen zoals NOW vloeit een bedrag van ongeveer € 2.000.000 aan subsidies van de 1e tranche terug naar de provincie. Gezien de recente Covid-19 ontwikkelingen en dreigende effecten van de sluitingen en tekorten in 2022/2023 voor de culturele sector, stelt GS voor om, bij de eerste begrotingswijziging 2022, de middelen die terugvloeien van de 1e tranche beschikbaar te houden voor herstel van de culturele infrastructuur. 04-11-2021 In november 2020 is door GS noodsteun verleend aan 37 gemeenten die op hun beurt 100 culturele instellingen in Noord-Holland financieel helpen. Het restant (€ 2.807.600) is ingezet voor gemeenten in Noord-Holland om noodsteun te verlenen aan vitale regionale culturele instellingen met vervolgschade in 2021. Hiermee</p>
--	--	--	--	--	---

					<p>zijn nogmaals 46 culturele instellingen geholpen die in het voorjaar van 2021 als gevolg van de COVID-19 maatregelen in acute financiële nood zijn gekomen 05-07-2021 In november 2020 is door GS noodsteun verleend aan 37 gemeenten die op hun beurt 100 culturele instellingen in Noord-Holland financieel helpen. Het restant (€ 2.807.600) wordt ingezet voor gemeenten in Noord-Holland om noodsteun te verlenen aan vitale regionale culturele instellingen met vervolgschade in 2021. GS hebben de gemeenten op 22 april 2021 uitgenodigd om met twee nieuwe proposities de schade in kaart te brengen. Een propositie voor de samenwerkende gemeenten in de MRA en één propositie voor de samenwerkende gemeenten in Noord-Holland Noord. De proposities van zowel NHN en MRA zijn voor 1 juli aangeleverd en worden in de zomer 2021 verwerkt 22-04-2021: uit besluitenlijst GS d.d. 20-04-2021, besluit:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Met bijgaande brieven de samenwerkende gemeenten in de Metropool Regio Amsterdam (minus Amsterdam en Flevoland) en Noord-Holland Noord, uit te nodigen tot het indienen van twee voorstellen (één per regio) voor het toewijzen van de restantmiddelen uit het noodfonds sociale infrastructuur voor noodsteun aan de instellingen in de periode 1 januari - 1 juli 2021, conform bijgaande voorwaarden en procesvoorstel 2. Niet bestede middelen van het noodfonds sociale infrastructuur in 2020 na vaststelling
--	--	--	--	--	--

					<p>van de subsidies 2020 wederom in te zetten voor noodsteun in 2021, door middel van het verstrekken van incidentele subsidies aan de desbetreffende gemeenten, conform het doel van motie 41 3. Provinciale Staten te informeren middels brief. 02-04-2021 In november 2020 is door GS noodsteun verleend aan 37 gemeenten die op hun beurt 100 culturele instellingen in Noord-Holland financieel helpen. Het restant (€ 2.807.600) wordt ingezet voor gemeenten in Noord-Holland om noodsteun te verlenen aan vitale regionale culturele instellingen met vervolgschade in 2021. Conform de aard van deze motie is gekozen om het noodfonds als sluitsteen te laten dienen bovenop de maatregelen van Rijk en gemeenten. Gemeenten hebben aangegeven de proposities 2021 voor de zomer 2021 te kunnen aanleveren. 11-01-2021 In 2020 is met de gemeenten in Noord-Holland toegewerkt naar twee proposities: één vanuit Noord-Holland Noord en één vanuit de gemeenten in de MRA (exclusief Amsterdam en Flevoland). Beide proposities zijn door GS overgenomen. In november 2020 is door GS noodsteun verleend aan 37 gemeenten die op hun beurt 100 culturele instellingen in Noord-Holland financieel helpen. Het restant (€ 2.807.600) wordt ingezet voor gemeenten in Noord-Holland om noodsteun te verlenen aan culturele instellingen met vervolgschade in 2021. In het bestuurlijk overleg met de wethouders in december 2020 is</p>
--	--	--	--	--	---

					<p>besproken dat de bijdrage wordt ingezet als aanvulling op noodsteun vanuit de rijksoverheid (rijkscultuurfondsen) en de gemeenten. Daarom moet eerst duidelijk zijn welke steun hieruit wordt verleend. Indienen van de proposities voor het restbedrag is in maart/april 2021. In oktober is er een nieuwe actualisatie vanuit de GS-besluitenlijst bij de motie gepubliceerd 29-10-2020: uit besluitenlijst GS d.d. 27-10-2020: Besluit: 1. Kennis te nemen van de twee proposities die dienen als basis voor de subsidieaanvraag van a) de gemeenten in Noord-Holland Noord en b) de gemeenten in de MRA (excl. Amsterdam en Flevoland) en die gedaan zijn in het kader van de uitvoering van motie 41 inzake het Provinciaal Noodfonds Sociale Infrastructuur 2. Aan 37 gemeenten een incidentele subsidie te verstrekken zoals opgenomen in bijlage 4 om culturele instellingen in hun gemeente te ondersteunen die als gevolg van de COVID-19 maatregelen in acute financiële nood zijn gekomen 3. In afwijking van de Aanwijzingen voor de subsidieverstrekking Provincie Noord-Holland een voorschot van 100 procent van de verleende subsidies te verstrekken 4. PS voor te stellen de resterende middelen in het noodfonds beschikbaar te houden, om samen met de gemeenten in Noord-Holland noodsteun te verlenen aan culturele instellingen met vervolgschade Covid-19 in 2021, door het restantbedrag van € 2.807.600 als uitgestelde intentie op te nemen in de laatste</p>
--	--	--	--	--	--

					<p>begrotingswijziging 5. Provinciale Staten met bijgaande brief te informeren over de voorgenomen uitwerking van motie 41 en de portefeuillehouder Cultuur te machtigen redactionele aanpassingen te doen. 20-08-2020: uit besluitenlijst GS d.d. 07-07-2020: Besluit GS 1. Provinciale Staten met een brief te informeren over de voorgenomen uitwerking van moties 41 en 42. 2. De portefeuillehouders RO en Cultuur te machtigen redactionele aanpassingen te doen. 15-07-2020 15-07-2020 Op 7 juli jl. hebben wij besloten PS te informeren over de voortgang van de uitvoering van deze motie. Gemeenten in respectievelijk Noord-Holland Noord en Metropoolregio Amsterdam maken een voorstel voor steun uit het noodfonds voor organisaties van bovenregionaal belang buiten Amsterdam. Voor verdere uitwerking en voorwaarden verwijzen wij naar de opgestelde brief. Deze staat onder meer geagendeerd voor de commissie EFB (31-8 leidende commissie)</p>
--	--	--	--	--	--

Openstaande toezeggingen commissie Leefomgeving 18-03-2024

Behandeld in datum	Behandeld in	Onderwerp	PFH	Inhoud	Stand van zaken
15-02-2024	Leefomgeving	Informatievoorziening VTH bij provinciale bedrijven d.d. 29 januari 2024	Olthof, J.	De heer Roosendaal (VVD) vraagt over de impact van aangescherpte definities, specifiek het gebruik van het woord 'significant' in relatie tot 'ongewone voorvallen'. Hij vraagt zich af of, wanneer deze term verder wordt uitgewerkt, dit zal leiden tot een toename van het aantal als ongewoon geclassificeerde voorvallen, met name door de nadruk op gezondheidsaspecten. Daarbij is hij benieuwd naar de implicaties hiervan voor vergunningsverlening en handhaving. Gedeputeerde Olthof geeft aan dat de definitie 'significant' nog nader gespecificeerd moet worden en doet de toezegging de commissie te informeren zodra er meer duidelijkheid is over het gebruik en de definitie van het woord 'significant'.	15-03-2024: Ligt bij de OD NZKG, ook een landelijk vraagstuk.
15-02-2024	Leefomgeving	Informatievoorziening VTH bij provinciale	Olthof, J.	Op de vraag van Mevr. Schneemann (Volt) over de beperkte cameraopslag geeft gedeputeerde Olthof aan dat ze nog	15-03-2024: De OD NZKG is dit aan het uitzoeken.

Openstaande toezeggingen commissie Leefomgeving 18-03-2024

		bedrijven d.d. 29 januari 2024		uitzoeken wat de exacte mogelijkheden zijn voor het verlengen van de opslag van camerabeelden, omdat het op dit moment lijkt dat dit niet mogelijk is. Zodra er meer duidelijkheid is, zal hij deze informatie delen.	
15-02- 2024	Leefomgeving	Omgevingsdiensten: Zienswijze Provinciale Staten op de gewijzigde gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Noord-Holland Noord	Beemsterboer, J.	De heer Roosendaal (VVD) stelt voor om een evaluatiesessie te organiseren met de gedeputeerde en de betrokken commissie, specifiek gericht op de toekomst van de omgevingsdiensten. Hij oppert het idee dat bestuurlijk Nederland eenvoudiger kan worden gemaakt door omgevingsdiensten volledig onder provinciale verantwoordelijkheid te brengen, waardoor er slechts met één partij hoeft te worden samengewerkt. Dit zou mogelijk een herverdeling van middelen vanuit gemeentefondsen naar de provincie vereisen. De zorg van de heer Roosendaal is gericht op de financieringsstructuur. Hij stelt voor om in een technische briefing of een vergelijkbare setting te overwegen hoe deze structuur mogelijk efficiënter en	15-03-2024: Er is een landelijke interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel (IBP VTH). Daar wordt onder meer gewerkt aan robuuste en toekomstbestendige omgevingsdiensten. Ook wordt daar een landelijke financieringsystematiek opgesteld. Daarnaast zijn de Noord-Hollandse OD's een verkenning gestart naar de meest effectieve vorm(en) van samenwerking naar de toekomst toe. In beide ontwikkelingen is het opschalen naar één provinciale OD geen reële oplossingsrichting (vooral geen bestuurlijke draagvlak bij gemeenten). Voorstel is om de uitkomsten hiervan eerst af te wachten voordat we andere stappen nemen.

Openstaande toezeggingen commissie Leefomgeving 18-03-2024

				<p>effectiever kan worden gemaakt, en hoe dit standpunt mogelijk gecommuniceerd kan worden richting de Tweede Kamer, waar deze discussie volgens de heer Beemsterboer thuishoort. Gedeputeerde Beemsterboer aanvaardt dit voorstel.</p>	
15-02-2024	Leefomgeving	<p>Omgevingsdiensten: Zienswijze Provinciale Staten op de gewijzigde gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Noord-Holland Noord</p>	<p>Beemsterboer, J.</p>	<p>De heer Teeuwen (BBB) verwijst naar het rapport 'Omgevingsdiensten in beeld 2023' van Twynstra Gudde, dat een aanbeveling doet voor meer samenwerking en uniformiteit in de rapportages door de Omgevingsdiensten. De heer Teeuwen heeft behoefte aan een verdere concretisering, bijvoorbeeld in de vorm van een stappenplan. De BBB overweegt een motie op dit onderwerp. Gedeputeerde Beemsterboer geeft aan dat hij eerst wil nagaan of het verstandig is om op dit moment al toezeggingen te doen en belooft op een later moment hierop terug te komen.</p>	<p>15-03-204: De commissie Van Aartsen heeft in 2021 geconcludeerd dat het VTH-stelsel niet functioneert als bedoeld. Op basis daarvan is het landelijke interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel (IBP VTH) gestart waar het Rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en OM samen werken langs 6 pijlers om het VTH-stelsel te verbeteren. De pijlers zijn: 1. Robuuste omgevingsdiensten en financiering 2. Bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhaving en vervolging 3. Informatievoorziening VTH 4. Kennisinfrastructuur en arbeidsmarkt 5. Onafhankelijke uitvoering van toezicht en handhaving 6. Monitoring kwaliteit milieutoezicht Dit programma loopt tot Q3 2024. De resultaten van dit programma moeten zorgen voor meer samenwerking en</p>

Openstaande toezeggingen commissie Leefomgeving 18-03-2024

					<p>uniformiteit tussen de omgevingsdiensten en de verschillende bevoegde gezagen. In april 2024 komt GS met een brief aan PS over de voortgang en de tussentijdse resultaten van het IBP VTH. In het kader van pijler 1 (robuuste omgevingsdiensten) zijn de Noord-Hollandse OD's op eigen initiatief een verkenning gestart naar de meest effectieve vorm(en) van samenwerking naar de toekomst toe. Het voorstel is om deze brief, de afronding van het IBP VTH én de verkenning van de samenwerking af te wachten.</p>
27-11-2023	Leefomgeving	Concept uitgangspunten evenementensponsoring 2024-2027	Olthof, J.	<p>De heer Wagelaar (PvdA) vraagt gedeputeerde of PNH evenementen met dieren moeten sponsoren? Die knoop wordt in de brief niet doorgehakt. Mogelijk moet PNH hier iets over opnemen. De PvdA constateert dat het hier vaak over is gegaan in de commissie. Gedeputeerde Olthof laat aan de PvdA weten dat PNH evenementen met dieren niet uitsluit. Dierenwelzijn is en blijft echter altijd een voorwaarde. De</p>	<p>15-03-2024: Naar aanleiding van de bespreking in de commissie Leefomgeving op 27 november hebben wij de uitgangspunten evenementensponsoring 2024-2027 op enkele punten gewijzigd. Op 12 december hebben wij de uitgangspunten evenementensponsoring 2024-2027 definitief vastgesteld. In de nieuwe sponsorstrategie hebben we aan de basisvoorwaarden toegevoegd dat we alleen evenementen sponsoren die een breed</p>

Openstaande toezeggingen commissie Leefomgeving 18-03-2024

				gedeputeerde zal hierover met een nadere duiding komen.	publiek bereiken, o.a. door voor alle bezoekers gratis of betaalbare entree/deelnemersprijzen te hanteren. Om het dierenwelzijn te verbeteren en te controleren hebben we aangegeven dat organisaties experts dienen in te zetten, conform de wet- en regelgeving. Hiermee kan de toezegging als afgedaan worden beschouwd
27-11-2023	Leefomgeving	Laatste begrotingswijziging / voorwaarden voor Tata Steel m.b.t. het besteden van middelen	Olthof, J.	<p>Statenlid Kostić (PvdD) wil van GS weten wat de voorwaarden voor Tata Steel zijn om de middelen te besteden. In de begrotingswijziging wordt namelijk gesteld dat er een deel van het geld van het Rijk niet wordt besteed in 2023. Gedeputeerde Olthof antwoordt dat deze middelen bestemd vanuit het Rijk zijn om energietransitie en de samenhangende procedures in gang te zetten. Hij heeft de details van de voorwaarden niet paraat. Resterend geld schuift echter door naar volgend jaar. Statenlid Kostić (PvdD) zou de voorwaarden achteraf toegestuurd willen krijgen. Gedeputeerde Olthof zegt</p>	<p>15-03-2024: Bij de alg. agendabijlagen van de commissievergadering van 18 maart 2024 vindt u de brief die op 15 jun 2023 vanuit het ministerie van Economische Zaken en Klimaat is ontvangen omtrent de SPUK Uitbreiding uitvoeringscapaciteit OD NZKG/Maatwerkeraanpak. Hierin vindt u ook de nadere details van de voorwaarden. In de bijlage vindt u de brief die wij op 15 jun 2023 vanuit het ministerie van Economische Zaken en Klimaat hebben ontvangen omtrent de SPUK Uitbreiding uitvoeringscapaciteit OD NZKG/Maatwerkeraanpak. Hierin vindt u ook de nadere details van de voorwaarden. Hiermee</p>

Openstaande toezeggingen commissie Leefomgeving 18-03-2024

				toe dat PS deze voorwaarden toegestuurd krijgen.	kan de toezegging als afgedaan worden beschouwd
06-11-2023	PS	Zonneladder en Windladder	Kocken, R.	Gedeputeerde KOCKEN: Dan waren er volgens mij verder een aantal vragen van meneer Terwal. Namelijk de vraag: wanneer komt de zonneladder er? Wij hebben een provinciale ambitie, maar wij hebben ook te maken met het Rijk. En het Rijk heeft ons onlangs vanuit Den Haag ook een zonneladder aangereikt. Het lijkt me nuttig dat we én onze eigen ambitie én die ladder, waar we ook gewoon aan gebonden zijn, met elkaar verenigen. Dus we zijn daar op dit moment mee bezig. We verwachten een voorstel daarvoor eind dit jaar te kunnen doen. Dus dat is eigenlijk al vrij snel. Dan komt dat naar u toe. Dat geldt eigenlijk ook voor de windladder, maar daarbij hebben wij een verkenning gestart en daarbij betrekken we zowel de landelijke conceptnormen en we kijken naar wat er in andere provincies nu als windladder wordt gehanteerd. Voor de consequenties van de landelijke normen	

Openstaande toezeggingen commissie Leefomgeving 18-03-2024

				brenge	
02-10-2023	PS	Actualiteit n.a.v. RIVM rapport 22 september 2023	Olthof, J.	<p>brenge</p> <p>de omvang en de mogelijkheden in de bestaande zoekgebieden. Zodra wij dat in kaart hebben, komt dat ook naar u toe.</p> <p>Mevrouw Uiterwijk (JA21): Ja, voorzitter, jarenlang hebben we gehoord dat we niks kunnen, omdat het verband niet vaststaat tussen gezondheid en Tata Steel. Nu hebben we na jaren dat verband... ..en nu zegt u van, ja, we weten al dat dit niet leidt tot toepassing van het voorzorgsbeginsel. Dat rapport is net uit. Wij vragen om een onderzoek wat wel kan. Waarop baseert u dat het niet kan?</p> <p>Gedeputeerde Olthof: Ik geef u aan, dat is de informatie die ik krijg. Op basis van het onderzoek wat er ligt, doe ik u de toezegging dat ik er de volgende keer op terugkom om te kijken of de situatie veranderd is waardoor uiteindelijk het voorzorgsbeginsel wel mogelijk een kans van slagen heeft.</p>	15-03-2024: Er is bij Pels Rijcken aanvullend advies gevraagd over het voorzorgsbeginsel en het betreffende RIVM onderzoek. PS worden hier zo snel mogelijk over geïnformeerd.
02-10-2023	PS	Actualiteit n.a.v. RIVM	Olthof, J.	Gedeputeerde Olthof: Dan de juridische ruimte pakken om gezondheid te	15-03-2024: Het gaat om het rapport 'Schone Lucht dankzij resultaatgerichte

Openstaande toezeggingen commissie Leefomgeving 18-03-2024

		rapport 22 september 2023		beschermen, motie M118-2023. Die is overbodig, want dat betreffende rapport waar u naar verwijst, dat wordt meegenomen in het onderzoek naar mogelijkheden tot het intrekken van die kookgasfabriek. Daar is ook KokxDeVoogd bij betrokken. En we voeren al een verkenning uit naar de mogelijkheden, instrumenten, onder de Omgevingswet om die ook in te zetten. En we verwachten die resultaten ook in de loop van dit jaar. Dus voor het einde van het jaar informeer ik u daarover. Dus dat onderzoek loopt. En dat heb ik net al gezegd: dat nemen we breed, alle elementen nemen we daarin mee.	grenswaarden voor industriële emissies' van KokxDeVoogd. Hetzelfde bureau is betrokken bij het onderzoek naar het intrekken van de kookgasfabriek én de actualisatie van onze Nota uitvoering en handhaving (juni 2024 naar PS). Voor zover deze mogelijkheden er onder de Omgevingswet dus zijn, worden die meegenomen in het onderzoek naar de kookgasfabriek en de Nota uitvoering en handhaving.
21-09-2023	Leefomgeving	Voortgangsrapportages RES	Kocken, R.	Vervolgens reageert gedeputeerde Kocken op de vraag van de heer Klein betreffende een reële inschatting van zon op dak. Ze bevestigt dat bij de herijking voor de RES in het voorjaar van 2024 opnieuw berekend wordt wat gerealiseerd is en wat reëel is om te verwachten. Ze geeft aan dat er meer zicht op deze kwestie zal zijn	Volgt bij vaststelling herijking RES voorzien in cie. vergadering oktober 2024

Openstaande toezeggingen commissie Leefomgeving 18-03-2024

				tegen die tijd en dat deze informatie dan gedeeld zal worden.	
21-09-2023	Leefomgeving	Voortgangsrapportages RES	Kocken, R.	Over de gezondheidseffectscreening merkt de heer Heijnen op dat dit voor het CDA een belangrijk punt is. Hij vraagt wanneer deze resultaten gedeeld kunnen worden en of gezondheid als een belangrijke factor in het MER-traject wordt beschouwd. Ook vraagt hij naar de minimum gezondheidseisen die worden gehanteerd. Met betrekking tot motie M112-2021 heeft de heer Heijnen nog een vraag over het delen van resultaten en kennis over de effecten van windenergie op gezondheid met de Staten. In reactie op de vraag over de rapporten over wind op land zegt gedeputeerde Kocken toe dat deze zullen worden gedeeld met Provinciale Staten.	
18-09-2023	Leefomgeving	Tata Steel	Olthof, J.	Gedeputeerde geeft aan dat het intrekken van een vergunning enkel en alleen op basis van rauwe kooks bijna onmogelijk is. Er vindt een verkenning plaats naar de mogelijkheden om dit te verbreden.	15-03-2024: nieuwe planning begin Q2 2024

Openstaande toezeggingen commissie Leefomgeving 18-03-2024

				Gedeputeerde meldt dat er in de Omgevingswet mogelijk meer ruimte is voor het aanpakken van dit soort kwesties. De gedeputeerde zal daar in het vierde kwartaal 2023 bij de Staten op terugkomen.	
19-12-2022	PS	onderzoek juridische mogelijkheden KGF2	Olthof, J.	Tijdens de vergadering van PS besproken motie 253 gericht op het versnellen onderzoek naar mogelijkheden intrekken vergunning KGF2 is verworpen. N.a.v. Olthof: ik kan u wel zeggen dat we in ieder geval ons uiterste best doen het voor de zomer, dus eind tweede kwartaal, klaar te hebben. Maar nogmaals, we zijn ook afhankelijk van ander partijen die dit mogelijk moeten maken.	15-03-2024: nieuwe planning begin Q2 2024 Interim-commissie 15 mei 2023: De gedeputeerde benadrukt dat de provincie blijft aandringen bij Tata Steel om te kijken of de kookgasfabriek eerder gesloten kan worden. Dit is echter niet voldoende, en daarom wordt er ook naar andere maatregelen gekeken. De gedeputeerde bevestigt dat de uitkomsten van het onderzoek vóór de zomer zullen worden verstrekt.
28-11-2022	RWK	Afdoen motie 174 inzake extra inzet op besparing van energiegebruik door de provincie	Stigter, E.	Gedeputeerde Stigter antwoordt dat hij niet bekend is met het onderzoek, maar dat de richtlijn van het kabinet is doorvertaald naar de manier van werken van de provincie. Van het totale energieverbruik van de provincie zit 85% in de infrastructuur en 15% in de	

Openstaande toezeggingen commissie Leefomgeving 18-03-2024

				gebouwen. In de zomer maakt de provincie geen gebruik van airco maar van koudeopslag uit de bodem. Overheden krijgen een keer in de vier jaar een energie-audit. De besparing per graad koeler is ongeveer 8%. De inventarisatie van de besparingsmogelijkheden is begin volgend jaar inzichtelijk en hier komt gedeputeerde op terug in de vorm van de brief.	
05-09-2022	RWK	Nationaal programma RES	Stigter, E.	Gedeputeerde Stigter geeft aan De halfjaarlijkse foto van het nationaal programma te delen met de staten.	15-03-2024: Brief 2216621/2216636 volgt 2e helft maart. Deze komt in het laatste kwartaal van dit jaar.
13-06-2022	NLG	toetsingskader gezonde leefomgeving	Olthof, J.	De vraag van het CDA over het toetsingskader Gezonde leefomgeving. Vanuit het IPO wordt eraan gewerkt. Er is inderdaad wel gekeken of er met harde toetsingscriteria aan de slag kan worden gegaan. Dat blijkt voor een gezonde leefomgeving echter heel ingewikkeld. Gedeputeerde Olthof wil wel een onderscheid maken tussen uiteindelijk de harde toetsing wat betreft lucht, geluid en	TBV Cie NLG 05-09-2022: GS verwacht in het laatste kwartaal van 2022 een goed uitgedachte conceptversie. Update 8-2-2023: Het Inspiratiekader Gezonde Leefomgeving moet vooral leiden tot het gesprek over de gezonde en veilige leefomgeving op alle niveaus en als sturingsinstrument om de gezonde en veilige leefomgeving op gelijkwaardig niveau mee te kunnen wegen, trends te volgen en te

			<p>geur. Daarvoor gelden regels waarop getoetst wordt. In dezen gelden toetsingscriteria wat betreft natuur in de stad, gezond leven, bewegen en dat soort zaken. Er wordt thans gewerkt aan een inspiratiemodel, zodat die gezonde leefomgeving uiteindelijk wordt meegenomen bij alle gebiedsontwikkelingen. Daarmee ga je van afwegend toetsen veel meer naar het betrekken en afwegen, zodat je de onderwerpen een onderdeel laat zijn van de verdere ontwikkeling van de verstedelijking. Er is thans nog geen inspiratiemodel. Op het moment dat dit er wél is en GS er wat verder mee zijn, zullen zij de Staten er uiteraard bij betrekken.</p>	<p>realiseren in de praktijk. Waarbij het sterven naar een continue verbetering van de gezonde leefomgeving voorop staat. Een inspiratiekader is van belang bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zoals de woningbouwopgave (verstelijking), energietransitie, bereikbaarheid/mobiliteit, landelijk gebied etc. om een instrumentarium te hebben om de gezonde en veilige leefomgeving af te kunnen wegen, trends te volgen en te realiseren in de praktijk. Nadere invulling Op dit moment wordt er gewerkt aan een overzicht van het gezondheidsbeleid van zoveel mogelijk provincies. Een “receptenboek” als het ware, waaruit je kan kiezen als provincie, maar ook als gemeente als je bezig bent met het vormgeven van je gezondheidsbeleid. Het verzamelen van het beleid wordt door een extern bureau gedaan middels interviews per provincie. Dit zal uiteindelijk worden gebundeld. Het hiervoor genoemde receptenboek wordt tevens aangevuld met het kubusmodel. Dit model faciliteert het goede gesprek over een</p>
--	--	--	---	--

					gezonde leefomgeving bij opgaven, projecten en in te richten processen. Hiermee zorg je ervoor dat het thema gezonde leefomgeving in al haar facetten aan bod komt en op een gelijkwaardige manier wordt meegenomen en meegewogen. Beide producten samen vormen het inspiratiekader Gezonde Leefomgeving.
21-06-2021	NLG	ZZS inventarisatie afvalbedrijven	Olthof, J.	De provincie en de OD's hebben moeite om de inventarisatie bij afvalverwerkende bedrijven goed in beeld te krijgen. Er is sprake van een landelijke harmonisatie van de uitvraag bij afvalbedrijven. Kan deze binnen afzienbare tijd worden gerealiseerd? Wat is het tijdsfad? En hoe wordt ervoor gezorgd dat de geharmoniseerde uitvraag ook echt effectiever zal zijn en zal gaan leiden tot een hoge respons op de uitvraag naar ZZS? Gedeputeerde Olthof geeft aan dat hij het exacte tijdsfad nog niet helemaal helder voor ogen heeft, maar dat er volop aan wordt gewerkt. Hij zal alsnog later kunnen aanleveren wanneer wat verwacht wordt.	TBV NLG 28-11-2022: Samen met de afvalbranche is een aantal botsproeven uitgevoerd. Bevindingen kort samengevat: Door te kijken naar de keten als geheel i.p.v. individuele bedrijven krijg je veel beter zicht op ZZS in de afvalketen. De karakteristieken van ZZS (..) kunnen per afvalketen sterk uiteenlopen. Ook het kunnen krijgen van inzicht verschilt sterk. Hierbij ook de notie dat de aanwezigheid van ZZS in ketens en het spanningsveld tussen ZZS en circulaire economie (CE) deels ook een gevolg zijn van bestuurlijke keuzes. De botsproeven bevestigen de eerdere stelling in het gezamenlijke position paper van IPO en Vereniging Afvalverwerkers dat een integrale

					<p>en ketengerichte aanpak nodig is. Dat wil zeggen dat er naast de inzet van VTH ook maatregelen aan de voorkant (ministerie van IenW) nodig zijn en innovatie (ministerie van EZK) in het vervangen, meten en raffineren van ZZS uit afvalstromen gestimuleerd moet worden. Ook een horizontale integratie (ZZS en Arbo-risico's) is van belang. Er is - ondanks de onzekerheden en afhankelijk van de keten - ook nu al ruimte voor aanvullende maatregelen, maar er zijn ook grenzen aan hoe ver minimalisatie kan gaan (detectiegrens). Er zullen daarbij wel prioriteiten (welke ZZS, ketens, emissies etc.) moeten worden gesteld, zowel vanuit een oogpunt van effectiviteit als doelmatigheid. Daarvoor moeten handelingskaders worden opgesteld. Vervolgproces: Op 11 oktober is met de Vereniging Afvalbedrijven (VA) een mini-symposium georganiseerd, waar alle betrokken partijen (provincies, OD's, branche, bedrijven, RIVM, IenW, RWS) deelnemen. Doel was te komen tot gedeelde lessen uit de botsproeven en concreet</p>
--	--	--	--	--	---

Openstaande toezeggingen commissie Leefomgeving 18-03-2024

					<p>voorstel voor vervolg (programma). De uitkomsten daarvan en een richtinggevend advies worden in november dit jaar verwacht. Dus pas op dat moment valt er iets te vertellen over een vervolgprogramma. Update 8-2-2023: wij benadrukken bij IPO continue het belang van deze uitwerking en duidelijkheid. Geen nieuws tav update 28-11-2022</p>
05-10-2020	PS	Financiële betrokkenheid energie transitie	Stigter, E.	<p>Mevrouw De Vries vroeg de financiële betrokkenheid te stimuleren en dat gaan wij doen. Wij zien ook elders in het land dat draagvlak enorm geholpen kan worden als inwoners niet alleen kunnen inspreken over waar kan het maar dat ze daadwerkelijk financieel kunnen participeren. Her en der komt dat van de grond, maar dat mag best een tandje steviger. Richting RES 1.0 komen wij met een plan van aanpak, hoe wij financiële participatie kunnen gaan stimuleren.</p>	<p>Momenteel wordt een zgn. Leidraad financiële participatie t.b.v. ondersteuning van gemeenten op dit thema gemaakt. Zie bijlage bij brief 1420169/1757129 d.d. 12-01-2022. Verder wordt een provinciaal beleidskader financiële participatie gemaakt t.b.v. projecten waar de provincie bevoegd gezag is en/of projecten op provinciale gronden Beide documenten worden na de zomer aan PS gestuurd 15-03-2024 Deze zijn onderdeel van het uitvoeringsprogramma RES 1.0 zie CIE RWK 7-2-2022 en daarmee kan deze toezegging als afgedaan worden beschouwd.</p>

INGEKOMEN 15 JUNI 2023

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Provincie Noord-Holland
t.a.v Gedeputeerde Staten
Postbus 3007
2001 DA Haarlem

**Directoraat-generaal
Bedrijfsleven & Innovatie**

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Behandeld door
drs. T.S. Staal
T 070 379 7360
t.s.staal@minezk.nl

Ons kenmerk
DGBI / 27448784

Uw kenmerk

Bijlage(n)

Datum **- 14 JUNI 2023 -**
Betreft SPUK Uitbreiding uitvoeringscapaciteit OD NZKG / Maatwerkeraanpak

Geacht college,

Het Rijk kent u met deze beschikking een eenmalige specifieke uitkering toe. Specifieke uitkeringen zijn middelen uit 's Rijks kas, die onder voorwaarden worden verstrekt. In het vervolg van deze beschikking wordt u over deze voorwaarden geïnformeerd.

VERLEEND DOOR	Minister van Economische Zaken en Klimaat
TOEGEKEND AAN	Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland
DATUM	1 mei 2023
KENMERK	Verplichtingenummer: 1300033780
TYPE	Specifieke uitkering (eenmalig)
NAAM	Specifieke uitkering uitbreiding capaciteit omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (NZKG)
CODERING	F39 en F39b
TOEGEKEND BEDRAG	€ 3,0 mln. (Er is geen sprake van BTW).
PERIODE	1 mei 2023 tot en met 31 december 2024

1. BASIS VAN DE VERSTREKKING

Artikel 2 eerste lid onder a (energie en duurzaamheid) en h (klimaat) van de Kaderwet EZK- en LNV-subsidies in samenhang met artikel 17, tweede lid van de Financiële verhoudingswet.

2. BELEIDSDOELSTELLING

In het coalitieakkoord heeft het kabinet afgesproken om met de 10 tot 20 grootste CO2 uitstoters maatwerkafspraken te maken. In de zomerbrief Maatwerk van 8

juli 2022 (Kamerstuk 29826 nr. 148) is uitgewerkt hoe de maatwerkaanpak eruit komt te zien.

In het kader van deze maatwerkaanpak zijn op 15 juli 2022 het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, de Provincie Noord-Holland met Tata Steel Nederland (TSN) een herziene Expression of Principles overeen gekomen. De Expression of Principles is een gezamenlijke uitdrukking van het belang dat TSN en de overheden toekennen aan een meer duurzame en schone productie van staal in Nederland.

In de Expression of Principles geven de overheden aan bereid te zijn te onderzoeken hoe de plannen en projecten om het bedrijf om te vormen tot een meer duurzame en schone staalfabriek ondersteund kunnen worden. Daartoe wordt onderzocht welke financiële ondersteuning nodig is, wordt de intentie uitgesproken voor tijdige besluitvorming over vergunningaanvragen, wordt aandacht besteed aan het stikstofvraagstuk in relatie tot deze opgave en wordt onderzocht hoe TSN ondersteund kan worden om toegang te krijgen tot de benodigde (duurzame) energiedragers en de daarvoor benodigde infrastructuur.

Momenteel wordt op basis van de Expression of Principles verder gewerkt, met het streven om te komen tot bindende en wederkerige maatwerkafspraken met TSN. Daarnaast zijn voor de nieuwe installaties een groot aantal vergunningen, toestemmingen en besluiten noodzakelijk voordat kan worden begonnen met de bouw. Het doel van alle partijen is dat de plannen zo snel als mogelijk bijdragen aan de Nederlandse klimaatdoelstellingen voor 2030 en 2050 en aan het verminderen van de impact op de leefomgeving.

De Provincie Noord-Holland heeft als bevoegd gezag inmiddels in beeld gebracht wat er nodig is op het gebied van vergunningverlening en welke capaciteit nodig is om tijdig de benodigde vergunningen te kunnen behandelen. De benodigde capaciteit bij de omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (NZKG) dient te worden uitgebreid om de planning van het maatwerkproject van TSN te kunnen halen. Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat werkt aan een voorstel om in het kader van de Maatwerkaanpak bij te dragen aan een expertpool om de realisatie van de maatwerkafspraken te faciliteren. De planning van het traject bij TSN kan hier niet op wachten. Daarom wordt nu eenmalig een uitkering gedaan aan de Provincie Noord-Holland voor de uitbreiding van de capaciteit ten behoeve van de vergunningverlening voor het maatwerkproject met TSN.

3. OVERIGE VOORWAARDEN

De Minister van Economische Zaken en Klimaat verstrekt de eenmalige specifieke uitkering voor de uitbreiding van de capaciteit van de omgevingsdienst Noord-Holland ten behoeve van de vergunningverlening in het kader van de maatwerkaanpak Tata onder de volgende voorwaarden en verplichtingen.

- De middelen worden uitsluitend ingezet voor de uitbreiding op korte termijn van de personele capaciteit bij de omgevingsdienst NZKG.
- De eenmalige impuls die met deze specifieke uitkering wordt gegeven dient aan te sluiten bij de planvorming voor een breder en langjarig plan voor de opbouw van extra capaciteit en expertise voor de realisatie van maatwerkprojecten. Een voorstel hiertoe wordt momenteel voorbereid en zal in goed overleg tussen het ministerie van EZK, het ministerie van

IenW, de betreffende provincies en de betreffende omgevingsdiensten worden opgesteld. In lijn met dit voorstel zal een, nog nader overeen te komen, deel van de extra capaciteit worden ingezet op vergunningtrajecten voor andere CO2 uitstoters in Nederland waar een maatwerktraject loopt.

4. WIJZE VAN BETALING

De omvang van de specifieke uitkering bedraagt € 3 miljoen. Er is geen sprake van BTW, vandaar dat er geen afdracht plaatsvindt aan het BTW-compensatiefonds.

De specifieke uitkering wordt als ambtshalve voorschot door de Minister van Economische Zaken en Klimaat verstrekt op de volgende wijze:

U ontvangt een bedrag van € 3.000.000 als ambtshalve voorschot dat zal worden gestort op bankrekeningnummer IBAN-nummer NL61ABNA0242263267 o.v.v. SPUK uitbreiding capaciteit omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied t.n.v. Provincie Noord-Holland.

5. FINANCIËLE-VERHOUDINGSWET

U dient jaarlijks het beschikte bedrag uiterlijk op 15 juli van het jaar volgend op het begrotingsjaar te verantwoorden, zoals geregeld in de Financiële-verhoudingswet, artikel 17a. De eindverantwoording over de besteding vindt dus plaats op 15 juli 2026.

6. VERANTWOORDING

U verantwoordt via het systeem van single information, single audit (SiSa), zoals bepaald in de ministeriële regeling informatieverstrekking SiSa. Bij niet tijdig indienen van de verantwoordingsinformatie, kan het maatregelenbeleid van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in werking treden. Er volgt mogelijk opschorting van uitbetaling van de algemene uitkering, totdat de verantwoordingsinformatie is ontvangen, tot een maximum van 26 weken.

7. INDICATOREN

De volgende indicatoren worden in het kader van de SiSa-verantwoording uitgevraagd:

- Besteding (jaar T) – aard van controle R
- Cumulatieve besteding (t/m jaar T) – aard van controle N.v.t.
- Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) – aard van controle N.v.t.
- Correctie besteding (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden – aard van controle N.v.t.
- Eindverantwoording (Ja/ Nee) – aard van controle N.v.t.

Indicatoren SiSa-tussen medeoverheden:

- Hieronder per regel één provincie(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen – aard van controle N.v.t.
- Besteding (jaar T) – aard controle R
- Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) – aard van controle N.v.t.
- Eindverantwoording (Ja/Nee) – aard van controle N.v.t.

Aangezien er sprake is van SiSa tussen medeoverheden (Provincie Noord-Holland en Omgevingsdienst NZKG), is verantwoordingsperiode voor de hoofdontvanger (de provincie) met 1 jaar verlengd en datum van de eindverantwoording gesteld op 15 juli 2026.

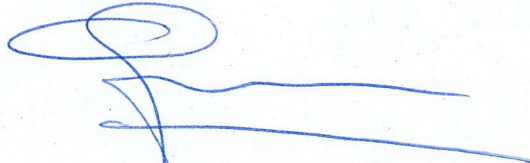
8. TERUGVORDERINGSBELEID

Indien uit de verantwoordingsinformatie blijkt dat de specifieke uitkering in de in deze beschikking tot verlening opgenomen uitvoeringsperiode, niet volledig is besteed aan uitvoeringsactiviteiten waarvoor deze is verstrekt, of onrechtmatig is besteed, dan kan de uitkering ter hoogte van het niet of onrechtmatig bestede deel door de Minister van Economische Zaken en Klimaat worden teruggevorderd. De Minister van Economische Zaken en Klimaat doet binnen een jaar na ontvangst van de verantwoordingsinformatie mededeling van de terugvordering aan de provincie Noord-Holland als ontvanger van de specifieke uitkering. De minister kan ook terugvorderen indien de verantwoordingsinformatie te laat is ontvangen.

9. CORRESPONDENTIE

Voor inhoudelijke vragen over deze specifieke uitkering kunt u contact opnemen met de directie Verduurzaming Industrie van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, contactpersonen: Timo Staal (t.s.staal@minezk.nl)
Voor vragen over de verantwoordingsprocedure, opgenomen in paragraaf 6, kunt u contact opnemen met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties via postbusibi@minbzk.nl.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
namens deze:

Erwin Nijssen
Directeur-generaal Bedrijfsleven en Innovatie

Overeenkomstig de Algemene wet bestuursrecht kan tegen deze beschikking schriftelijk bezwaar worden gemaakt door degene wiens belang rechtstreeks bij deze beschikking betrokken is. Daartoe moet binnen zes weken na de dag van verzending van deze beschikking een bezwaarschrift worden ingediend bij de Minister van Economische Zaken en Klimaat, t.a.v. directie Wetgeving en Juridische Zaken, Postbus 20401, 2500 EK Den Haag.

Het bezwaarschrift dient te worden ondertekend en ten minste te bevatten de naam en adres van de indiener, de dagtekening, een omschrijving van deze beschikking alsmede de reden(en) waarom de beschikking niet juist wordt gevonden. Verzocht wordt bij het bezwaarschrift een kopie van deze beschikking en eventueel andere op de zaak betrekking hebbende stukken te voegen. Het bezwaar schort de werking van deze beschikking niet op.

**Strategische Statenagenda commissie Leefomgeving
18 maart 2024**

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
 Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
 Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. Leefomgeving of PS)

	2024	Do.			Do.					2025				GS	Behandeling
	22-01	15-02	18-03	22-04	30-05	24-06	16-09	21-10	02-12	Q1	Q2	Q3	Q4		
Afronding Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds														Olthof	18 mrt. C- naar B-verzoek CDA/D66

Discussienota PvdA: een gezonde leefomgeving voor alle Noord-Hollanders

Aanleiding: onacceptabele gezondheidsverschillen

Gezondheid is niet gelijk verdeeld. Dat is helaas niet alleen afhankelijk van biologische factoren, maar ook van de omgeving waarin je opgroeit, woont en werkt.¹ Eens in de zoveel tijd verschijnt er weer een nieuw schokkend verhaal over deze scheefgroei.² Dat verhaal krijgt dan kort de aandacht, maar verdwijnt ook snel weer van de radar. Het lijkt bijna alsof we geaccepteerd hebben dat gezondheidsverschillen van deze omvang 'er nou eenmaal bij horen'. De pijnlijke conclusie van analyses is dan ook dat de gezondheidsverschillen bij ongewijzigd beleid in de toekomst alleen maar groter zullen worden.³

De laatste jaren lijkt de houding ten aanzien van de gezondheid wel wat te veranderen. Zo is er sinds de grafietregens veel aandacht voor de gezondheidseffecten van Tata Steel. Ook wordt in het coalitieakkoord "Verbindend vooruit!" gesteld dat we ons inzetten "voor een goede balans tussen wonen, werken en gezondheid".⁴ Toch lijkt de Noord-Hollandse inzet nog grotendeels beperkt tot de industrie in de IJmond. Als PvdA willen we echter een lans breken voor bredere aandacht voor gezondheidsverschillen binnen het provinciale beleid. Wat ons betreft is het namelijk onacceptabel dat je leefomgeving zoveel invloed kan hebben op je gezondheid.

Behandeldoel: verbreding en versmalling van het gesprek over de gezonde leefomgeving

Eenzijds proberen we daarom met deze discussienota het gesprek over gezondheid op twee manieren te verbreden. Allereerst streven we naar geografische verbreding; we willen kijken of we ook in gebieden buiten de IJmond kunnen werken aan de gezonde leefomgeving. Daarnaast zoeken we inhoudelijke verbreding; gezondheidsongelijkheid is een veelkoppig monster waaraan veel factoren bijdragen. Omgekeerd kunnen veel factoren bijdragen aan het verkleinen van gezondheidsverschillen. Anderzijds proberen we ook het gesprek over de gezonde leefomgeving te versmallen. Eventuele provinciale actie moet namelijk niet algemeen zijn, maar zich specifiek richten op het bestrijden van gezondheidsverschillen.

Het doel van dit stuk is om een eerste gesprek te voeren over dit onderwerp. De ideeën voor mogelijke provinciale actie zijn dus nadrukkelijk mogelijke denkrichtingen en geen uitgewerkte voorstellen. Zelf zijn we namelijk ook nog zoekende naar wat een effectieve provinciale bijdrage kan zijn. We betrekken de commissie graag vroeg in die zoektocht, zodat we toe kunnen werken naar slimme en breed gedragen oplossingen.

Leeswijzer

Hieronder stellen we eerst een aantal vragen aan de commissie. Vervolgens delen we wat theoretische inzichten over gezondheidsverschillen. Op basis daarvan schetsen we vier denkrichtingen voor mogelijke provinciale actie. In de bijlage is een overzicht genomen van de inzet van andere provincies op dit terrein.

Vragen aan de commissie

- Is de commissie het met ons eens dat gezondheidsverschillen brede aandacht verdienen binnen het provinciale beleid aangaande de leefomgeving?
- Deelt de commissie de opvatting dat gezondheidsverschillen vragen om een gerichte aanpak, wat betekent dat we investeren in de groepen en plaatsen waar de gezondheid nu nog achterblijft?
- Hoe kijkt de commissie naar de denkrichtingen voor mogelijke provinciale inzet?
- Heeft de commissie nog andere ideeën voor een provinciale bijdrage aan het verkleinen van gezondheidsverschillen?

Theorie: complexe ongelijkheid achter gezondheidsverschillen

Het probleem: gezondheid wordt beïnvloed door samenspel van factoren

De Raad voor Volksgezondheid en Welzijn (RVS) pleitte in 2020 voor een nieuwe aanpak met aandacht voor de “complexe ongelijkheid” achter gezondheidsverschillen.⁵ Gezondheid wordt namelijk niet louter bepaald door sociaaleconomische status, maar door een complex samenspel van verschillende factoren. Ongelijkheid in onderwijs, arbeidsmarkt, sociale zekerheid, leefomgeving, gezondheid en sociale relaties staan niet op zichzelf. Ze beïnvloeden elkaar soms in negatieve, maar soms ook in positieve zin. Gezondheidsachterstanden zijn dus de uitkomst van een werkelijkheid waarin verschillende factoren stapelen en met elkaar verweven zijn.

Het nationale beleid richt zich echter vooral op individuele leefstijl en gedrag. Hierdoor wordt het symptoom bestreden, maar niet de kwaal. Veel factoren die gezondheid beïnvloeden, liggen immers buiten de invloedssfeer van individuen. Daarom vereist het bestrijden van deze ongelijkheid een brede aanpak; het is een domein overstijgend probleem dat de inzet van alle bestuurslagen vereist. Ook de Sociaal-Economische Raad (SER) adviseerde recent om aandacht aan gezondheid te geven op alle beleidsterreinen.⁶ Daarbij moet niet alleen gekeken worden naar ‘ziekmakende’ factoren, maar ook naar het idee van ‘positieve gezondheid’. De WHO definieert dit idee als volgt: “Gezondheid is een toestand van volledig lichamelijk, geestelijk en sociaal welbevinden en niet alleen maar de afwezigheid van ziekte of aandoening.”⁷

Doorbraakmogelijkheid: de leefomgeving

Bij het verkleinen van gezondheidsverschillen wordt de leefomgeving genoemd als een van de vier doorbraakmogelijkheden (naast bestaanszekerheid, mentale veerkracht en onderwijs).⁸ De leefomgeving beïnvloedt namelijk op verschillende manieren de gezondheid.

Ten eerste is er een sociale component: door de krapte op de woningmarkt is het voor bepaalde groepen moeilijker geworden om in de stad te wonen.⁹ Hierdoor zijn er wijken en gemeenten ontstaan waarin een onevenredig groot aantal mensen woont met eenzelfde kwetsbare sociale positie. Woningen, sportfaciliteiten en publieke voorzieningen zijn in deze wijken en gemeenten vaak van mindere kwaliteit. Inwoners van deze wijken kunnen zich dus moeilijker gezond gedragen dan inwoners van andere wijken. Daar komt bij dat deze inwoners vaak al te maken hebben met andere problematiek.

Daarnaast heeft de invloed van de leefomgeving op de gezondheid een fysieke component. Ten eerste gaat het daarbij om de luchtkwaliteit.¹⁰ De lucht in Nederland is de afgelopen decennia een stuk schoner geworden en voldoet nu vrijwel overal aan de Europese normen. Desondanks leiden concentraties fijnstof, stikstofdioxide en ozon in de lucht naar schatting tot 12.000 vroegtijdige sterfgevallen per jaar. Er is dus nog aanzienlijke gezondheidswinst te behalen. Ten tweede maakt de beschikbare hoeveelheid groen uit. Toegang tot de natuur kan positieve effecten hebben op de (mentale) gezondheid en het welbevinden, doordat het mensen stimuleert elkaar te ontmoeten, te ontspannen en te bewegen.¹¹ Tot slot beïnvloedt een aantal andere losse factoren de gezondheid. Denk bijvoorbeeld aan geluidshinder, hittestress en bodemverontreiniging.

Effectief beleid tegen gezondheidsverschillen: ongelijk investeren in gelijke gezondheid

Gezondheidsbeleid kent nu over het algemeen een universeel karakter: iedereen profiteert van de maatregelen. De verzorgingsstaat is namelijk niet goed in het inspelen op verschillen tussen mensen: iedereen heeft in dezelfde mate toegang tot hulpverlening en regelingen. Ten aanzien van de gezondheidsverschillen is dat problematisch. De algemene maatregelen leiden namelijk weliswaar tot gezondheidswinst, maar de mensen bovenaan de maatschappelijke ladder profiteren hiervan meer dan degenen onderaan de ladder. De verschillen tussen groepen nemen hierdoor nauwelijks af en dreigen zelfs groter te worden.¹² De pijnlijke conclusie is dus dat beleid dat zich richt op de gezondheid van iedereen, bijdraagt aan grotere ongelijkheid.

Gezondheidsverschillen vragen daarom om een gerichte aanpak; je moet je middelen zo specifiek mogelijk richten op de groepen die nu de grootste achterstelling ervaren.

Denkrichtingen voor mogelijke provinciale inzet

Onderstaande ideeën voor provinciale inzet zijn gebaseerd op de initiatieven van andere provincies en theoretische kennis over gezondheidsverschillen. Ze moeten gelezen worden als mogelijke denkrichtingen en nog niet als uitgewerkte voorstellen. Eventuele actie vereist immers een grondigere analyse van de Noord-Hollandse situatie. De denkrichtingen zijn in het stuk opgenomen om het gesprek over de voorkeursbenadering van de commissie te concretiseren. Uiteraard is de lijst niet uitputtend en zijn andere ideeën ook meer dan welkom.

Strategisch integraal gezondheidsbeleid

Gezondheid loopt door een hoop beleidsterreinen heen. Strategisch integraal gezondheidsbeleid kan helpen om afwegingen beter en explicieter te maken. Zo zou daarin opgenomen kunnen worden dat we ons vooral richten op de meest kwetsbare regio's, in lijn met de aanbeveling van de SER om gebiedsgerichte programma's te versterken.¹³ Ook zou in dit beleid een overkoepelende doelstelling geformuleerd kunnen worden, zoals Noord-Brabant bijvoorbeeld gedaan

Beleidskader Gezondheid Noord-Brabant (2021-2030): Drie gezonde levensjaren erbij voor iedere Brabander!

“Drie gezonde levensjaren voor elke Brabander erbij in 2030. Daar willen we samen met andere partijen aan werken door alle provinciale programma's in te zetten. [...] De ambitie van drie gezonde jaren erbij voor iedere Brabander in 2030 gaat uit van positieve gezondheid. Mensen met een positieve gezondheid ervaren zingeving en hebben vaardigheden om de uitdagingen van het leven aan te kunnen. De nadruk ligt op de veerkracht, eigen regie en aanpassingsvermogen. We willen verder meer inzetten op preventie. Want aan de voorkant van het zorgstelsel is veel meer gezondheidswinst te realiseren dan aan de achterkant”.

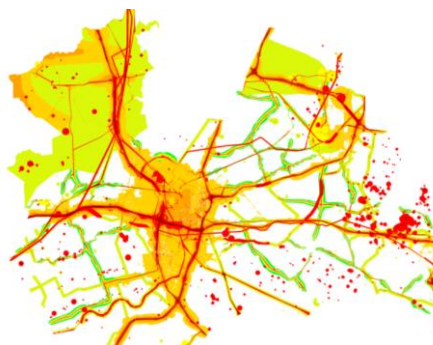
heeft. De vraag wanneer wij als Noord-Holland de leefomgeving “schoon genoeg” vinden kan hier dus ook mogelijk een plek krijgen. Bovendien kan zo aandacht voor gezondheid binnen alle beleidsthema's op de lange termijn gegarandeerd worden. Op die manier wordt voorkomen dat de aandacht alleen gaat naar de onderwerpen die op dat moment aandacht krijgen in de media. Het formuleren van een langetermijnbeleidskader kan ook een mooie gelegenheid bieden om het gesprek over gezondheid te voeren met de Provinciale Staten, inwoners en binnen de organisatie.

De invloed van de leefomgeving op de gezondheid in kaart

Gezondheidsknelpunten totaalkaart van de Provincie Utrecht

Op de gezondheidsknelpunten totaal kaart zijn alle gezondheidseffectcontouren van verschillende milieuaspecten gezamenlijk weergegeven.

De afgelopen jaren is door verschillende onderzoeken van het RIVM duidelijk geworden welke impact Tata Steel heeft op de leefomgeving in de IJmond. Buiten de IJmond hebben we echter weinig zicht op de precieze invloed van de leefomgeving op gezondheidsverschillen. Als provincie zouden we bijvoorbeeld (kunnen laten) onderzoeken wat de vijftig Noord-Hollandse postcodegebieden zijn met de laagste levensverwachting. Andersom zouden we ook kunnen onderzoeken in welke gebieden de factoren die positief bijdragen aan gezondheid het minste aanwezig zijn in de leefomgeving (sportvelden, gezondheidszorg, fietsroutes, afwezigheid van industrie enzovoort). Dit kan dan weergegeven worden in bijvoorbeeld een dashboard of gezondheidsmonitor.

Beweegvriendelijke leefomgeving

Voor een goede gezondheid is het noodzakelijk dat mensen voldoende bewegen. Een leefomgeving die uitnodigt tot sporten, spelen en bewegen, levert hieraan een belangrijke bijdrage. Een beweegvriendelijke omgeving zet namelijk aan tot meer bewegen en draagt bij aan zowel het verminderen van overgewicht als een betere lichamelijke en geestelijke gezondheid.¹⁴

Daarbij zijn vier factoren van belang:

1. Aanwezigheid, nabijheid en hoeveelheid van recreatief groene en blauwe openbare ruimte die geschikt is voor recreatief gebruik (bijvoorbeeld bos, parken en fietsroutes)
2. Aanwezigheid, nabijheid en diversiteit van sportaccommodaties
3. Aanwezigheid en nabijheid van sport- en speelplekken in de openbare ruimte
4. Nabijheid van voorzieningen (huisarts, apotheek, supermarkt, kinderdagverblijf, school, trein)

De schoolpleinenrevolutie in Zuid-Holland

Met de schoolpleinenrevolutie bouwt de provincie Zuid-Holland aan een netwerk dat zich samen inzet om meer schoolpleinen in Zuid-Holland te transformeren tot groenblauwe schoolpleinen. Het doel is om met een coalitie van verschillende organisaties voor 2030 575 Zuid-Hollandse schoolpleinen te vergroenen.

Inzet van Gelderland voor gezonde leefomgeving

Een van de actielijnen van het sportbeleid van provincie Gelderland is 'gezonde inwoners in een gezonde leefomgeving'. Om vooral voor tieners bewegen in de buitenruimte aantrekkelijk te maken, stelt de provincie samen met Stichting 3x3 Unites en de Nederlandse Basketball Bond een subsidie beschikbaar om een 3x3 Basketbalplein aan te leggen. Bij deze subsidie zit een cursus inbegrepen, waarbij 12 jongeren worden opgeleid om de buurt rondom het plein te activeren en te verbinden. De subsidie wordt verhoogd, wanneer er ook andere sporten gebruik kunnen maken van het plein.

Hieruit blijkt dat een beweegvriendelijke omgeving raakt aan veel verschillende provinciale portefeuilles. Denk bijvoorbeeld aan doorfietsroutes die uitnodigen om vaker de fiets te pakken naar werk, of de aanleg van meer natuur waarin mensen bijvoorbeeld kunnen hardlopen. Een integraal plan voor het beweegvriendelijker maken van Noord-Holland ontbreekt echter. Dit is mogelijk een aandachtspunt voor de voorzieningenakkoorden of het ruimtelijke arrangement waar Gedeputeerde Staten mee bezig is.

Ondersteuning van andere partijen en kennisuitwisseling

De provincie kan ook gemeentes, regio's en andere betrokken ondersteunen bij het gezonder maken van de leefomgeving. Denk aan het op gang brengen van het gesprek over het thema of het delen van ervaringen. De provincie kan ook, mogelijk in samenwerking met de omgevingsdienst, actief kennis beschikbaar stellen voor gemeentes die met het onderwerp aan de slag willen. Dit kan bijvoorbeeld gedaan worden met kennisbijeenkomsten, praktijkgerichte leertrajecten, 1-op-1 advies, praktische tools en kennisproducten. Voor de energietransitie in de gebouwde omgeving doet de provincie dit immers ook al actief met het Servicepunt Duurzame

Programma in Zuid-Holland: Positieve gezondheid op de tekentafel

Zuid-Holland bouwt aan een coalitie met partijen uit het sociale en fysieke domein die samen zorgen voor een gezonde leefomgeving. Het gaat dan om stedenbouwkundigen, ontwikkelaars en woningcorporaties aan de ene kant en wijkteams, de gezondheidszorg en bewonersverenigingen aan de andere kant. Daarbij werkt de provincie aan een toolkit die gebruikt kan worden om gezondheid in de plannen voor de leefomgeving te verankeren.

Dag van de Gezondheid in Noord-Brabant

Elk jaar organiseert de provincie Noord-Brabant een Dag van de Gezondheid. Op deze dag brengt de provincie partners bij elkaar om het gesprek te voeren over hoe de positieve gezondheid versterkt kan worden in Brabant. Afgelopen jaar was het thema "van strategie naar actie": er zijn enorm veel goede ideeën en mooie ambities, maar hoe worden deze omgezet naar praktijk?

Servicepunt Duurzame Energie. Mogelijk zou gezondheid zelfs bij dit servicepunt ondergebracht kunnen worden. Een onderwerp dat daarbij bijzonder de aandacht verdient is de (her)inrichting van de woonomgeving. Hierbij is aandacht voor (positieve) gezondheid immers niet vanzelfsprekend.

Bijlage: activiteiten van andere provincies

Zuid-Holland

De provincie Zuid-Holland heeft speciale aandacht voor kwetsbare groepen en wijken als het gaat om gezondheid: “Het concept positieve gezondheid gebruiken wij hiervoor als leidraad. Wij verstaan daarmee onder gezondheid, niet de afwezigheid van ziekte, maar de zelfregie, veerkracht, netwerk en betekenisgeving van mensen. Wij richten onze leefomgeving zo in dat het positief ondersteunend werkt aan de gezondheid van al onze inwoners.”¹⁵

Hierom heeft de provincie een Ontwikkelprogramma Gezond en Veilig Zuid-Holland met de volgende doelstellingen:

- Verkennen hoe het beleid van de Provincie Zuid-Holland bijdraagt aan de gezondheid en veiligheid van inwoners en bekijken waar kansen liggen om deze bijdrage te versterken;
- Zorgen voor het ontwikkelen van kennis over en inzicht in de bijdrage van provinciale opgaven op het gebied van gezondheid en veiligheid, door het uitvoeren van projecten die op gezondheid zijn gericht;
- Bekijken hoe de provincie kan samenwerken met relevante partijen om de gezondheid van inwoners verder te verbeteren.

In 2022 is de tweede voortgangsrapportage van het Ontwikkelprogramma Gezond en Veilig Zuid-Holland verschenen.¹⁶ Een van de conclusies was als volgt:

“Er zijn kansen om vanuit provinciale taken bij te dragen aan gezondheid en een gezonde leefomgeving. Uit de verschillende activiteiten blijkt dat de provincie vanuit haar taken een bijdrage kan leveren aan gezondheid. Bestaande taken op het terrein van schone lucht, geluid, klimaatadaptatie en extern veiligheid ontwikkelen zich verder en zorgen ervoor dat de provincie een natuurlijke positie heeft in het debat over gezondheid en een gezonde leefomgeving. De verantwoordelijkheid thema’s als de leefomgeving en een concurrerende economie geeft de provincie de kans om kansen te verzilveren op het terrein van het bevorderen van gezondheid. Dit is een positief frame: kunnen we de leefomgeving en de economie zo inrichten dat deze bijdraagt aan gezondheid (en deze niet schaadt).”

Wat betreft de concrete acties heeft de provincie een ‘toolbox positieve gezondheid op de tekentafel’, waarbij er rekening gehouden wordt met de behoeftes van bewoners die ‘per wijk verschillen’, zoals een gebrek aan groen of mogelijkheden om groente en fruit te kopen. Hierbij wordt er in samenwerking met het Instituut voor Positieve Gezondheid een Positieve Gezondheidsscan van een wijk gemaakt. Daarna volgt als tweede stap een gesprek met de bewoners en vervolgens wordt vanuit de ‘opbrengsten’ een aantal opgaven gedestilleerd. De verantwoordelijke gemeente ‘zorgt er daarna voor dat de gevonden opgave landen in een (lopend) traject’. Verder heeft de provincie een netwerk bijeengebracht van ‘bestuurders,

hoogleraren en andere partners' waarmee "Gezond Verstand"-bijeenkomsten worden georganiseerd. Met experts wordt bij deze bijeenkomsten vanuit verschillende invalshoeken kennis over gezondheid uitgewisseld. De plannen hebben zijn voor een deel in de Zuid-Hollandse Omgevingsvisie opgenomen. Tot slot heeft de Provincie ook nog het Groene Cirkel/Groene Stad-project lopen, waarmee ze proberen de stedelijke leefomgeving te vergroenen.

Utrecht

De Provincie Utrecht een netwerkprogramma om verschillende initiatieven te ontwikkelen die bijdragen aan een gezonde (stedelijke) leefomgeving. Het doel is dat gelukkig en gezond leven in 2030 voor iedereen bereikbaar is. Het programma heet de Gezond Stedelijk Leven Hub.¹⁷ Concrete en praktische oplossingen 'met impact' zijn het doel. Projecten die hieruit voortkomen zijn betere meetmethodes, inzicht in betere inrichting van ruimtelijke projecten, 'een Living Lab voor sociale gezondheid', het stimuleren van het OV en de fiets en meer groen. De Provincie draagt bij met de financiering en maakt gebruik van de data die uit de projecten rollen. Bovendien heeft de Provincie Utrecht een "Innovatieprogramma gezonde leefomgeving" om innovatie en creatief denken te stimuleren.¹⁸ Doelen zijn bijvoorbeeld samenwerken in vernieuwende netwerken, datagedreven kennis toepassen in de praktijk en het stimuleren van innovatieve praktijkvoorbeelden.

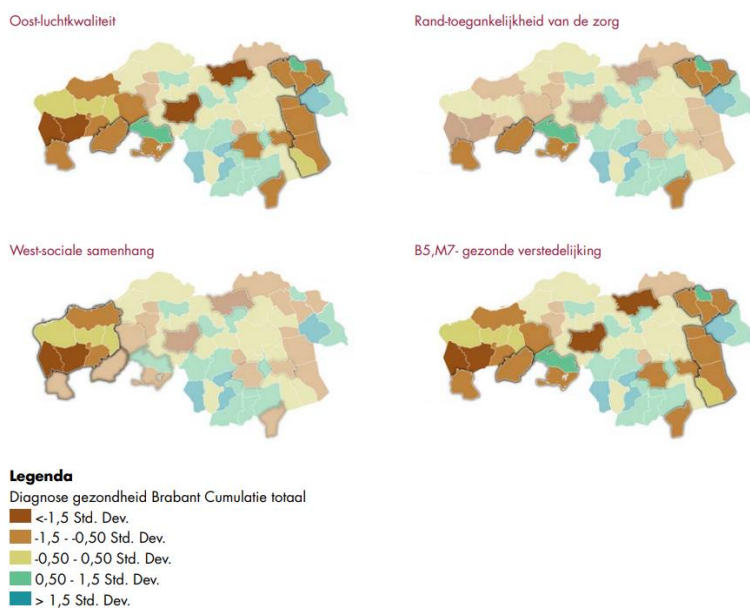
Limburg

De provincie Limburg heeft een Sociale Agenda gericht op het versterken van de zelfredzaamheid van de inwoners van Limburg, omdat dit deels bijdraagt aan een gezonde samenleving.¹⁹ Daarbij richt de provincie zich ook nadrukkelijk op het verkleinen van gezondheidsachterstanden.²⁰ Zo werkt de provincie aan integrale wijkenplannen voor wijken die een stevige sociale en fysieke opgave hebben. Ook worden gemeenschappelijke voorzieningen gestimuleerd die het sociale en fysieke domein

Limburg zet ook in op kennisdeling; de provincie heeft een site 'Burgerkracht Limburg' waar initiatieven op het gebied van gezondheid in de provincie worden onderzocht en ontwikkeld in samenwerking met experts.²¹ In dat verband worden er ook workshops georganiseerd voor gemeenten en zorgorganisaties.

Noord-Brabant

Het doel van Noord-Brabant is drie gezonde levensjaren erbij voor alle Noord-Brabanders in 2030. Allereerst beschrijft het beleidskader de huidige stand van zaken en de gebiedsgebonden uitdagingen (zie afbeelding hieronder).²²

Figuur 1: Gebiedsgebonden uitdagingen in Noord-Brabant

In het beleidskader worden twee doelen geformuleerd. Het eerste doel is “van norm naar continue verbetering” waarbij wordt ingezet op een verbeterfilosofie binnen alle begrotingsprogramma’s”. Ten tweede is het uitgangspunt dat er gewerkt wordt “van zorg naar gezondheid”. Hiervoor wordt er ingezet op gezondheidsbevordering en collectieve preventie door middel van acties in meerdere beleidsdomeinen. Bijvoorbeeld door in fysiek omgevingsbeleid, mobiliteitsbeleid en sport- en cultuurbeleid de randvoorwaarden voor een gezond leven te scheppen.

De provincie heeft ook in kaart gebracht welke rol andere partijen voor de provincie zien: “De Provincie wordt met klem verzocht om niets nieuws te verzinnen, niet te gaan ‘overkoepelen’ of regisseren. In plaats daarvan dient de provincie te faciliteren, stimuleren, verbinden, een platform te bieden, kennis te ontwikkelen en verspreiden, partijen samen te brengen en samen met hen te leren van ervaringen. Een illustratieve uitspraak: “Het zou goed zijn als de provincie leiderschap pakt. Bij voorkeur is dat dienstbaar leiderschap, door aan te sluiten bij lopende zaken en daar waar energie zit. Sluit daarom aan bij de lopende, grote burgerparticipatieprogramma’s met groeiambities, zoals GROZ. Je hoeft niet iedereen zelf te betrekken als je aansluit bij initiatieven waar al veel relevante stakeholders bij zijn betrokken.””

Daarnaast gaat Noord-Brabant een eigen gezondheidsmonitor ontwikkelen. De reden hiervoor is als volgt: “Over gezondheid zijn veel onderzoeken en losse cijfers beschikbaar, maar het overzicht ontbreekt. Daarom gaan we een monitor gezondheid ontwikkelen. Het belangrijkste doel hiervan is dat partijen die betrokken zijn bij het dossier gezondheid en gezonde leefomgeving in Brabant, een snel en accuraat overzicht krijgen van hoe Brabant ervoor staat. De monitor wordt met regelmaat, afhankelijk van de beschikbare cijfers, gedurende meerdere jaren geactualiseerd en als afwegingsinstrument gebruikt bij beleidsmatige ontwikkelingen en

ambities.” De Provincie heeft €500.000,- vrijgemaakt voor procesmiddelen om het beleidskader te ontwikkelen en de monitor gezondheid, onderzoek en netwerkbijeenkomsten op te starten.

Gelderland

De provincie Gelderland richt zich vooral op de beweegvriendelijke omgeving met het programma “Gelderse Buitenkansen”. Hierover zegt de provincie: “Onze omgeving is ongemerkt van grote invloed op hoe we ons gedragen. Een aantrekkelijke buitenruimte is voor alle Gelderse inwoners van belang. Het stimuleert tot bewegen, ontmoeten, ontspannen, sporten en recreëren.”²³

Concreet werkt de provincie aan de volgende ambities:

- Natuur de stad in – een natuurinclusieve stad tot in alle haarvaten
- Trage netwerken – een buitenruimte waar wandelen en fietsen de inrichting bepalen
- De straat als speeltuin – een buitenruimte die is ingericht om overal te kunnen spelen
- Het dorpse in de wijk – wijken waar men levenslang samen kan wonen
- De stad als sportschool – alle ruimte voor de sporter in de buitenruimte
- Buitenkunst – de cultuur en het erfgoed worden beleef- en bespeelbaar

Overijssel

De provincie Overijssel stelt positieve gezondheid centraal. Haar rol daarbij omschrijft ze als volgt: “De provincie Overijssel is de kennisverbinder en netwerkpartner in netwerken. Kennis samenbrengen, mensen aan elkaar koppelen en lobby naar de landelijke politiek. Als provincie Overijssel investeren wij in elke regio. Met deze financiële investering kunnen projecten in de regio verder geholpen worden. Samen, stap voor stap, gezondheid naar een hoger plan brengen”.²⁴ Concreet is ze actief in drie netwerken:

- Salland United werkt aan “hoogwaardige, laagdrempelige en betaalbare zorg, nu en in de toekomst”. Het netwerk bestaat uit vier gemeenten, meer dan 40 zorg- en welzijnsorganisaties, de zorgverzekeraar, het zorgkantoor en de provincie Overijssel.
- Positief Gezond IJsselland: “De Regionale beweging Positief Gezond IJsselland verbindt partijen met elkaar om inwoners en professionals te inspireren en hun kennis en mogelijkheden op het gebied van gezondheid te vergroten”.
- De Twentse Koers: een strategische samenwerking tussen de 14 Twentse gemeenten, Menzis, GGD Twente en provincie Overijssel. Het doel is een “integraal, passend en houdbaar aanbod van zorg en ondersteuning in Twente.”

-
- ¹ Raad voor Volksgezondheid en Samenleving, 2020. “Gezondheidsverschillen voorbij”.
- ² Héman, R., 2023. “Inzetten op ‘gelijke gezondheid’, dus onafhankelijk van postcode”. <https://www.ntvg.nl/artikelen/inzetten-op-gelijke-gezondheid-dus-onafhankelijk-van-postcode>
- ³ RIVM, 2018. “Volksgezondheid Toekomst Verkenning”.
- ⁴ BBB, VVD, PvdA en Groenlinks, 2023. “Verbindend vooruit!”.
- ⁵ Raad voor Volksgezondheid en Samenleving, 2020. “Gezondheidsverschillen voorbij”.
- ⁶ SER, 2024. “Gezond opgroeien, wonen en werken”.
- ⁷ Institute for positive health, 2023. “A broader perspective on health, yielding a better result”. <https://www.iph.nl/en/>
- ⁸ Raad voor Volksgezondheid en Samenleving, 2020. “Gezondheidsverschillen voorbij”.
- ⁹ Hochstenbach, C. & S. Musterd, 2018. Gentrification and the suburbanization of poverty: changing urban geographies through boom and bust periods. *urban geography*, 39(1): 26–53.
- ¹⁰ Gezondheidsraad, 2018. “Gezondheidswinst door schonere lucht”.
- ¹¹ RIVM, 2018. “Het gebruik van natuur voor gezondheid in de praktijk”.
- ¹² WRR, 2018. “Van verschil naar potentieel: Een realistisch perspectief op de sociaal-economische gezondheidsverschillen”.
- ¹³ SER, 2024. “Gezond opgroeien, wonen en werken”.
- ¹⁴ Kenniscentrum sport & bewegen, 2022. <https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=9821&m=1695707493&action=file.download>
- ¹⁵ Provincie Zuid-Holland. “Gezonde en veilige leefomgeving”. <https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/gezonde-veilige-leefomgeving/>
- ¹⁶ Provincie Zuid-Holland, 2022. “Ontwikkelprogramma Gezond en Veilig Zuid-Holland. Tweede voortgangsrapportage”. https://www.zuid-holland.nl/publish/pages/30935/tweede_voortgangsrapportage_gezond_en_veilig_december_2022.pdf
- ¹⁷ Provincie Utrecht. “Data- en kennishub Gezond Stedelijk Leven”. <https://gezondstedelijklevenhub.nl/>
- ¹⁸ Provincie Utrecht, 2022. “Innovatieprogramma Gezonde Leefomgeving”. https://www.provincie-utrecht.nl/sites/default/files/2022-02/Innovatieprogramma%20Gezonde%20Leefomgeving%20%2807-02-2022%29_0.pdf
- ¹⁹ Provincie Limburg. “Sociale Agenda Limburg”. <https://www.limburg.nl/onderwerpen/gezondheid/sociale-agenda/>
- ²⁰ Provincie Limburg, 2020. “Uitvoeringskader Sociale Agenda”. <https://www.limburg.nl/onderwerpen/gezondheid/sociale-agenda/>
- ²¹ Burgerkracht Limburg. <https://burgerkrachtlimburg.nl/>
- ²² Provincie Noord-Brabant. “Beleidskader Gezondheid 2021-2030”. <https://www.brabant.nl/onderwerpen/gezondheid/beleidskader-gezondheid-2021-2030>
- ²³ Provincie Gelderland. “Gelderse Buitenkans”. <https://www.gelderland.nl/projecten/gelderse-buitenkans>
- ²⁴ Provincie Overijssel. “Vitaliteit en positieve gezondheid”. <https://www.overijssel.nl/onderwerpen/sociale-kwaliteit/vitaliteit-en-positieve-gezondheid>

Provincie Noord-Holland

Commissie Leefomgeving

Dossiernummer	14449
Extern Zaak ID	2178203
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	18 maart 2024
Agendapunt	4.b
Titel	Afdoeningsvoorstel motie M113-2023 Stop met houtige biomassa
Organisatieonderdeel	BEL/GLK

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Leefomgeving	18 maart 2024

Toelichting

Tijdens de vergadering van Provinciale Staten van 2 oktober 2023 hebben PS de motie "Provinciale Staten trekt een grens: Stop met houtige biomassa!" aangenomen. Met deze motie verzochten PS het college de mogelijkheden te onderzoeken om toekomstige vergunningen voor biomassacentrales met houtige biomassa te verbieden. Met deze brief informeert het college PS over de reactie op de motie en verzoekt PS de motie hiermee als afgedaan te beschouwen.

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

K. Vervaart
BEL/OMB

Telefoonnummer +31235143731
vervaartk@noord-holland.nl

1 | 4

Betreft: Behandeling motie "Provinciale Staten trekt een grens: Stop met houtige biomassa!" (M113-2023)

Verzenddatum

31 JAN. 2024

Kenmerk

2178203/2178229

Geachte leden,

Uw kenmerk

M113-2023

Tijdens de vergadering van Provinciale Staten van 2 oktober 2023 heeft u de motie vreemd aan de orde van de dag "Provinciale Staten trekt een grens: Stop met houtige biomassa!" aangenomen. Met deze motie verzocht u ons kort gezegd de mogelijkheden te onderzoeken om toekomstige vergunningen voor biomassa centrales met houtige biomassa te verbieden. Met deze brief reageren we op de motie en verzoeken u de motie hiermee als afgedaan te beschouwen.

Aanleiding

Op 30 augustus 2023 heeft de Raad van State de omgevingsvergunning uit 2019 voor de bouw van een biomassa centrale op het terrein van Vattenfall in Diemen vernietigd. De Afdeling oordeelde dat Vattenfall te weinig informatie heeft gegeven over de herkomst van de houtresten en de intentie van de leverancier van deze houtresten. Daardoor konden wij als bevoegd gezag niet uitsluiten dat deze houtresten als afvalstof hadden moeten worden aangemerkt. Naar het oordeel van de Raad van State had daarom een milieueffectrapportage (m.e.r.) moeten worden opgesteld. Omdat dit niet is gedaan, heeft de Raad van State de omgevingsvergunning vernietigd.

Het vernietigen van de vergunning van Vattenfall is tijdens de vergadering van de commissie Leefomgeving van 21 september 2023 behandeld. In dit debat is een aantal technisch-juridische vragen gesteld, waarop wij op 28 september 2023 schriftelijk hebben gereageerd (2115813/2115981). Op uw verzoek hebben we op 22 januari 2024 een technische *briefing* georganiseerd voor de commissie Leefomgeving over het vergunningverleningsproces en het m.e.r.-proces.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Motie

Vervolgens heeft u tijdens uw vergadering van 2 oktober 2023 een motie (113-2023) aangenomen waarin u ons verzoekt:

“de (juridische) mogelijkheden te onderzoeken om toekomstige vergunningen voor biomassacentrales, gebruikmakend van houtige biomassa en samengesteld uit hiervoor gekapte bomen, te verbieden, zoals door het opstellen van een 'biomassastrategie' en/of het aanpassen van de omgevingsverordening”.

Verbod op biomassacentrales

Provinciale Staten kunnen met het oog op een provinciaal belang instructieregels stellen in de Omgevingsverordening. Met deze regels kunt u ervoor zorgen dat de provinciale doelstellingen voor de fysieke leefomgeving kunnen worden bereikt. In verband met het subsidiariteitsbeginsel ('decentraal, tenzij') kunt u alleen regels stellen als het provinciaal belang niet op een doelmatige en doeltreffende wijze door de gemeente zelf kan worden behartigd. Welke doelstellingen de provincie heeft en wat daarbij de provinciale belangen zijn, volgt uit de gemotiveerde (beleids-)keuzes van Provinciale Staten zelf.

Het instellen van een verbod op biomassacentrales of het stellen van minder vergaande regels (bijvoorbeeld alleen bepaalde types van biomassacentrales toestaan, locatie-eisen stellen of het stellen van een bepaalde motiveringsplicht) is in beginsel dus mogelijk. Hiervoor is het noodzakelijk dat dit verbod van een 'dragende motivering' kan worden voorzien waaruit volgt dat deze regels nodig zijn om doelstellingen te bereiken voor de fysieke leefomgeving, dit een provinciaal belang betreft en dit niet aan de gemeenten kan worden overgelaten.

Om een verbod op biomassacentrales in te stellen zouden uw Staten hiervoor beleid moeten vaststellen waarin wordt onderbouwd:

- welke provinciale doelstellingen voor de fysieke leefomgeving in gevaar komen bij het toestaan van biomassacentrales, en
- op welke aspecten biomassacentrales zich – gelet op de provinciale belangen – daarbij onderscheiden van andere vormen van energie- en/of warmteproductie.

Deze motivering is cruciaal voor houdbaarheid van een eventueel in te stellen verbod.

Landelijke en Europese ontwikkelingen

Bij de onderbouwing van een eventueel provinciaal verbod op biomassacentrales moeten de regels die het Rijk en Europa al stellen

aan dit soort activiteiten worden meegenomen. Hierna staan de laatste ontwikkelingen op dit vlak:

- In april 2022 heeft het kabinet besloten direct te stoppen met nieuwe subsidies voor houtige bio-grondstoffen voor laagwaardige warmte (<100 graden Celsius) voor de verwarming van gebouwen en kassen.
- Het Rijk is daarnaast bezig met de ontwikkeling van het landelijk duurzaamheidskader biograndstoffen waarvan de invoering in 2025 wordt voorzien. In dit kader worden de principes vastgelegd hoe zorgvuldig met biograndstoffen kan worden omgegaan. Het kabinet gaat daarbij uit van een tijdige afbouw van de stimulering van laagwaardige toepassing en transitiegerichte toepassing in sectoren waar op middellange termijn geen alternatieven beschikbaar zijn. Voor de verduurzaming van de warmtevoorziening is die afbouw gericht op lage temperatuurwarmte en de transitiegerichte toepassing op hoge temperatuurwarmte.
- Europa noemt biomassa ‘klimaatneutraal’, mits een systeem van certificering van gebruikte bossen op orde is. Daarnaast zijn vanaf 1 januari 2023 installaties die deelnemen aan het EU ETS (*Emissions Trading System*) verplicht om aan te tonen dat de voor verbranding gebruikte biobrandstoffen, vloeibare biomassa en biomassabrandstoffen voldoen aan de Europese duurzaamheidseisen. Dit is een tijdelijke regeling die naar verwachting in 2024 definitief in werking zal treden.

Stand van zaken biomassacentrale Vattenfall

De gemeenten Amsterdam, Almere en Diemen en provincies Noord-Holland en Flevoland en Vattenfall zijn inmiddels verenigd in een stuurgroep en gestart met een gezamenlijk traject om mogelijke alternatieve warmtebronnen in kaart te brengen. Onder regie van gemeente Amsterdam is onderzoeksbureau CE Delft begonnen met het onderzoek naar alternatieve warmtebronnen. Het rapport wordt naar verwachting in maart opgeleverd.

Advies Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten

Gelet op voorgaande adviseren we uw Staten nu geen aangescherpt beleid te maken om biomassacentrales met houtige biomassa te verbieden. Dit advies baseren we op het gegeven dat er op dit moment geen subsidieregelingen zijn die het gebruik van houtige biomassa ondersteunen of stimuleren. Daarbij zijn er op dit moment geen initiatieven bij ons bekend voor een biomassacentrale met houtige biomassa, anders dan die van Vattenfall. Het is ook nog zeer de vraag in hoeverre Vattenfall haar plannen door wil zetten, omdat zij momenteel nog alternatieven aan het verkennen is. Door de duurzaamheidseisen van het Rijk en Europa voor biogrand- en brandstoffen én het ontbreken

van een subsidieregeling is er ook geen uitzicht op nieuwe initiatieven. Daarmee is de nut en noodzaak voor aanvullend beleid vanuit de provincie Noord-Holland beperkt. Ook in relatie tot de inzet van alle betrokkenen die nodig is voor het op- en vaststellen van aangescherpt beleid voor een verbod op biomassacentrales met houtige biomassa.

Tot slot

Wij stellen u voor motie 113-2023 hiermee als afgedaan te beschouwen.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

M113/02-10-2023
punt 2

AANGENOMEN

**Motie vreemd aan de orde van de dag:
Provinciale Staten trekt een grens: Stop met houtige biomassa!**

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 2 oktober 2023, te Haarlem, ter behandeling van motie vreemd aan de orde van de dag: "Provinciale Staten trekt een grens: Stop met houtige biomassa!".

Constateerend dat:

- een deel van de energie in Noord-Holland wordt opgewekt door biomassacentrales;
- er bij de verbranding van hout allerlei stoffen, zoals fijnstof en zwavel, vrijkomen;
- biomassa wordt gekwalificeerd als hernieuwbare energie;
- de Raad van State de vergunningsaanvraag voor de biomassacentrale van Vattenfall in Diemen heeft vernietigd wegens onvoldoende duidelijkheid over de herkomst van het hout;
- Vattenfall de ontwikkeling van de biomassacentrale in Diemen heeft gepauzeerd en nu de versnelde ontwikkeling van alternatieve warmtebronnen overweegt.

Overwegende dat:

- deze motie voortvloeit uit de discussie in de commissie Leefomgeving van donderdag 21 september 2023;
- het gebruik van houtige biomassa in biomassacentrales tot een verslechtering leidt van de luchtkwaliteit in de omgeving;
- het niet circulair is om hout, dat voor andere, hoogwaardigere doeleinden gebruikt kan worden, te verbranden in een biomassacentrale;
- het kappen en stoken van bomen niet als een duurzame oplossing gezien kan worden en het terugplanten van bomen niet volledig compenseert.

Verzoekt Gedeputeerde Staten:

- onderzoek te doen naar (juridische) mogelijkheden om toekomstige vergunningen voor biomassacentrales, gebruikmakend van houtige biomassa en samengesteld uit hiervoor gekapte bomen, te verbieden, zoals door het opstellen van een 'Biomassastrategie' en/of het aanpassen van de omgevingsverordening, en hierover te rapporteren aan Provinciale Staten.

en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening,

Daniël J. van den Berg
Fractievoorzitter JA21 Noord-Holland

Pieter Teeuwen
Statenlid BBB Noord-Holland

Bas de Wit
Statenlid VVD Noord-Holland

Dennis Heijnen
Fractievoorzitter CDA Noord-Holland

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Noord-Holland

Ronald van Tiggelen
Statenlid PVV Noord-Holland

**Partij voor
de Dieren**

Ines Kostić
Fractievoorzitter PvdD Noord-Holland

Forum voor
Democratie

M113

Ralph Dekker
Statenlid FvD Noord-Holland

Dossiernummer	14351
Extern Zaak ID	1494135
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	15 februari 2024
Agendapunt	16.c
Titel	Economie: Afronding Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (C-agenda Cie Bestuur 15-02- 2024)
Organisatieonderdeel	BEL/RE&E

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur	15 februari 2024

Toelichting

De instelling van het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (EHDF) in 2020 was gericht op het verzachten van de negatieve effecten van de Coronapandemie. Deze reserve is toen tijdelijk ingesteld en 2023 was het laatste jaar. In de brief worden Provinciale Staten geïnformeerd over de stand van zaken en de afwikkeling van de lopende maatregelen..

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

R.J. Louwman
BEL/REE

Telefoonnummer +31235143392
louwmanr@noord-holland.nl

Betreft: Afronding Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds en afdoen motie M187-2022

Verzenddatum

24 JAN. 2024

Geachte leden,

Kenmerk

1494135/2143136

Met de instelling van het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (EHDF) heeft u in 2020 actie ondernomen op de negatieve effecten van de Coronapandemie. De financiële reserve die toen is ingesteld had een tijdelijk karakter en 2023 is het laatste jaar van die reserve. In de Statencommissie Bestuur van 16 oktober jl. heeft u motie M42-2020 afgedaan en wij hebben toegezegd u begin 2024 te informeren over de afwikkeling van de lopende maatregelen.

Uw kenmerk

Inleiding

Wij kijken met tevredenheid terug op het EHDF. Er is een flink aantal maatregelen genomen met de bedoeling de negatieve effecten van de Corona-pandemie te verzachten. Tot nu toe zijn meer dan 1000 initiatieven/projecten afgerond of gestart en daarmee kun je zeggen dat het EHDF heeft geleid tot een behoorlijk aantal projecten en werkzaamheden in Noord-Holland. Er is ook sprake van een grote verscheidenheid omdat het EHDF zich richtte op het versterken van de maatschappelijke en culturele sector, de arbeidsmarkt en de verduurzaming van particuliere woningen, maatschappelijk vastgoed en bedrijventerreinen. Ter illustratie daarvan voegen wij de artikelen toe die de afgelopen jaren zijn gemaakt. Het geeft ook een mooi beeld van de gevarieerdheid van de projecten. Tevens treft u een infographic aan met een overzicht van de maatregelen en de daarvoor bestemde middelen. Daarnaast vindt u in de bijlage de bijgewerkte tabel van alle maatregelen (Afronding motie 42). In totaal is € 47 miljoen van de beschikbare € 100 miljoen ingezet. De resterende € 53 miljoen is bij het opheffen van het EHDF naar de algemene middelen gegaan.

Eindbeeld

Hieronder volgen de maatregelen die in de afgelopen periode nog in uitvoering waren of zijn gekomen. Het betreft een beschrijving van de maatregel en het wordt aangegeven als deze nog doorloopt in 2024. Mocht de maatregel doorlopen dan is deze bij de desbetreffende portefeuillehouder ondergebracht.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Programma Versnelling woningverduurzaming

In februari 2023 is de subsidieregeling 'Energiebesparingsprogramma woningen Noord-Holland' opengesteld. Alle Noord-Hollandse

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

gemeenten hebben een aanvraag ingediend en inmiddels zijn alle subsidies verleend. Om voor deze subsidie in aanmerking te komen hebben gemeenten een meerjarig programma opgesteld waarmee zij particuliere woningeigenaren, Verenigingen van Eigenaren en kleinschalige private verhuurders ondersteunen om woningen en appartementen met lage energielabels te verduurzamen. Met het programma wordt tevens aandacht besteed aan inwoners met een laag inkomen voor wie het treffen van verduurzamingsmaatregelen minder toegankelijk is. Gemeenten combineren de provinciale subsidie met de Rijkssubsidies zoals die verstrekt worden vanuit het Nationale Isolatieprogramma (NIB) en de Investeringsubsidie Duurzame Energie (ISDE). Een vast onderdeel van het programma is dat gemeenten een energieloket gratis aan bewoners aanbiedt. Het energieloket is een onafhankelijke organisatie die in het belang van de woningeigenaar adviseert welke verduurzamingsmaatregelen het beste bij de woning passen.

Deze maatregel loopt de komende jaren door en valt in de portefeuille Energie.

Duurzaamheidslening

Het idee was om woningeigenaren te ontzorgen bij het financieren van verduurzamingsmaatregelen. Met provinciale middelen zou een fonds gecreëerd worden waaruit leningen verstrekt zouden worden.

Gaandeweg zijn vanuit het Rijk soortgelijke maatregelen van kracht, waardoor de provinciale duurzaamheidslening overbodig is geworden.

Contingentenaanpak

In juli 2023 heeft de provincie een subsidie verleend aan het project Versnellen Energietransitie Woningen in de provincie Noord-Holland. Bij dit project worden woningen met dezelfde kenmerken gezamenlijk verduurzaamd. Een groep woningen met dezelfde kenmerken wordt een contingent genoemd. Het aanpakken van een contingent woningen heeft een aantal voordelen. Het eerste voordeel is dat als men voor één woning heeft bepaald welke verduurzamingsmaatregelen het beste kunnen worden toegepast, men weet dat deze maatregelen ook toepasbaar zijn op de andere woningen binnen het contingent. Dat scheelt veel tijd en kosten voor het proces van het in beeld brengen van maatregelen. Een tweede voordeel is dat bij een voldoende groot contingent, de productiekosten dalen door standaardisatie en industrialisatie van de productie. Om woningen met dezelfde kenmerken te kunnen verzamelen wordt gebruik gemaakt van de contingentendatabase die door TNO is ontwikkeld. In deze database zijn alle woningen in Nederland opgenomen. Van deze woningen worden zoveel mogelijk kenmerken verzameld (zoals: bouwjaar, oriëntatie, woonoppervlakte type woning, etc.), zodat het mogelijk wordt om woningcontingenten samen te stellen. De subsidie wordt ingezet om de theorie van deze aanpak in de praktijk in Noord-Holland te testen.

Deze maatregel loopt de komende jaren door en valt in de portefeuille Energie.

Ontzorgingsprogramma Maatschappelijk vastgoed

Dit programma is erop gericht eigenaren van maatschappelijk vastgoed te helpen bij het verduurzamen van hun gebouwen. Dat wordt uitgevoerd door duurzaamheidscoaches en projectfacilitators die met een eigenaar in gesprek gaan om een verduurzamingsplan op te stellen. De volgende stap is dan om de maatregelen daadwerkelijk uit te voeren en daar zijn andere subsidieregelingen voor beschikbaar. In november

2023 zijn er 152 lopende trajecten. Hiervan hebben 110 eigenaren een intentieverklaring ondertekend, waarmee 197 gebouwen zijn gemoeid.

Wij hebben inmiddels bij het Rijk aanvullende middelen aangevraagd en gekregen. Daarmee hebben we de bestaande doelgroepen kunnen verbreden en uitbreiden. Lag voor deelname van gemeenten de grens eerst bij 25.000 inwoners, nu is dat verhoogd naar 50.000 inwoners. Culturele ANBI's hoeven niet langer meer zelf de eigenaar te zijn. Het criterium is nu dat de eigenaar gelieerd moet zijn aan de ANBI. Het programma Dorps- en buurthuizen is nu ook opengesteld voor andere gebouwen met een publieksfunctie. Toegevoegd zijn schoolbesturen (door het Rijk bekostigde scholen) in Primair en Voorgezet Onderwijs, Zorgaanbieders met uitzondering van algemene of academische ziekenhuizen en Religieuze of levensbeschouwelijke instellingen. Deze maatregel loopt de komende jaren door en valt in de portefeuille Energie.

Verduurzaming Dorpshuizen

De regeling voor de verduurzamingsmaatregelen voor Dorpshuizen sluit goed aan op het ontzorgingsprogramma. Inmiddels zijn er (eind november) 30 aanvragen waarvan er al 25 zijn toegekend. Deze maatregel loopt de komende jaren door en valt in de portefeuille Voorzieningen.

Verduurzaming culturele instellingen

De regeling Verduurzaming culturele instellingen is begin 2021 opengesteld en een keer verlengd in 2022. De regeling voorzag in een grote behoefte. In totaal zijn 30 subsidies verstrekt voor het verduurzamen van gebouwen van culturele instellingen. Het Ontzorgingsprogramma verduurzaming maatschappelijk vastgoed heeft bijgedragen aan het gebruik van deze regeling. Het subsidieplafond is bereikt in juni 2023. Nog regelmatig wordt gevraagd naar de regeling die inmiddels is gestopt.

Verduurzaming bedrijventerreinen

In maart 2023 is de subsidieregeling HIRB+ Duurzaamheid opnieuw opengesteld, waarbij de helft van de beschikbare 2 miljoen euro is gerealiseerd met middelen uit het EHDF. Met de regeling konden ondernemers of vastgoedeigenaren met een pand op een bedrijventerrein subsidie aanvragen voor het realiseren van duurzaamheidsmaatregelen gericht op energiebesparing en opwek van duurzame energie. In 2023 hebben ruim 90 ondernemers gebruik gemaakt van deze regeling.

Daarnaast is de opdracht aan het Ontwikkelingsbedrijf NHN en het Projectbureau Herstructurering Bedrijventerreinen voor het aanjagen van verduurzaming en de organisatiegraad op bedrijventerreinen in 2023 nogmaals verlengd.

Regeling SON

De Subsidieregeling Oplossingen Netcongestie (SON) is opengesteld geweest tot en met november 2023. Dat was de tweede keer en de dekking kwam niet langer uit het EHDF maar uit de reserve Energietransitie. Er zijn in totaal 19 subsidies verstrekt. Er zijn nog 25 subsidieaanvragen in behandeling. Van de 19 toegekende aanvragen betrof er één voor het doen van een haalbaarheidsonderzoek, de rest voor een bijdrage aan de daadwerkelijke realisatie van slimme netoplossingen achter de meter bij individuele bedrijven. Bij praktisch alle oplossingen maakte een batterij deel uit van de technische

oplossing. De subsidieaanvragen komen uit diverse sectoren, waaronder toerisme, winkelcentra, fabrieken, logistiek, kantoren etc. De aanvragen komen vanuit de gehele provincie en kennen een goede regionale spreiding.

CultuurHerstel

CultuurHerstel richt zich op coaching en begeleiding bij het ontwikkelen van nieuwe businessmodellen van culturele organisaties en loopt sinds juli 2021. Inmiddels zijn 47 adviestrajecten gestart of staan op het punt van starten, verspreid over heel Noord-Holland. Wij hebben vanuit de provincie meegewerkt bij het opzetten en uitwerken van deze maatregel die wordt uitgevoerd met ondersteuning van de gemeente Amsterdam en ook de komende jaren doorloopt.

Deze maatregel loopt door en valt in de portefeuille Cultuur en Sport.

Leenfaciliteit Culturele instellingen

Met de Noord-Hollandse Cultuurlening kunnen culturele en erfgoed organisaties onder gunstige voorwaarden lenen om te investeren in nieuwe producties, ontwikkeling, groei en innovatie. Er zijn tot nu toe 11 aanvragen gehonoreerd. Door de revolverendheid kunnen steeds nieuwe aanvragen worden gehonoreerd. Bij continuering van deze regeling wordt dit effect versterkt.

Deze maatregel is revolverend en loopt de komende jaren door. Het valt in de portefeuille Cultuur en Sport.

Impuls Innovatie en Samenwerking cultuur en erfgoed

Doel van de subsidies was om vernieuwing aan te jagen en samenwerking te bevorderen met andere domeinen zoals zorg of onderwijs. Er zijn in totaal 59 subsidies verstrekt. Deze regelingen zijn in twee tranches opengesteld geweest en het subsidieplafond is bereikt in september 2023.

Artis Aquarium

Op basis van uw motie M187-2022 Instandhouding en duurzaam herstel ARTIS-Aquarium is dekking (€ 2,7 miljoen) beschikbaar gesteld vanuit het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds voor een bijdrage aan de verduurzaming van Artis. Hiermee is de provinciale bijdrage verhoogd tot € 3 miljoen. Daarnaast hebben wij op basis van uw motie (M187) het Rijk bewogen haar rol te nemen bij de instandhouding van het Artis Aquarium. Dit heeft geresulteerd in een rijksbijdrage van €10 miljoen die ons via het provinciefonds zal bereiken. Hiermee is voor duurzaam herstel van het Artis Aquarium een bijdrage van €13 miljoen beschikbaar. Met dit bedrag kan de restauratie en verduurzaming van het Artis Aquarium worden voltooid. Wij stellen u voor M187-2022 (1909880) hiermee als afgedaan te beschouwen.

Afwikkeling van deze bijdrage aan Artis loopt door in 2024 en valt in de portefeuille Cultureel erfgoed.

Versterking maatschappelijke sector

39 gemeenten hebben een aanvraag ingediend, daarvan hebben 9 gemeenten een tweede aanvullende aanvraag ingediend. In totaal dus 48 aanvragen, waarvan er 42 zijn toegekend. Deze regeling wordt geëvalueerd en wij verwachten de eindevaluatie begin 2024 aan u te kunnen doen toekomen.

De afwikkeling van de regeling loopt nog door en valt in de portefeuille Voorzieningen.

Versterking arbeidsmarkt

Kort na de uitbraak van covid-19 was de verwachting dat de arbeidsmarkt met hoge werkloosheid te maken zou krijgen. Het tegendeel bleek aan de hand. In eerste aanleg hebben wij, in afwijking van ons reguliere arbeidsmarktbeleid, ingezet op beschikbaar stellen van middelen voor individuele trajecten voor behoud of zij-instroom van (nieuwe) vakmensen. Het aantal kandidaten hiervoor kwam beperkt op gang. In onze aanpak is de nadruk meer komen te liggen op het startklaar hebben van een optimale infrastructuur om straks bij economische tegenwind in de startblokken te staan om werkzoekenden naar de structurele tekorten in bouw en techniek te geleiden en op te leiden. Dit betekent meer samenwerking organiseren tussen partijen in het sociaal-economisch domein van een arbeidsmarktregio, het onderwijs en het bedrijfsleven. Vanuit ons reguliere arbeidsmarktbeleid lag aansluiting bij de provinciale campusstructuur hierin voor de hand. Samen met hen en de Technologiccoalitie Noord-Holland, waarin de verenigde technische branches, opleidingsfondsen en vakbonden zitten, is gewerkt aan zogenaamde Servicepunten Techniek (SPT), nieuwe opleidingen inclusief leer-werklocaties voor kwetsbare groepen en beroepen in de arbeidsmarkt en zijn maatregelen voor de aanpak van de (digitale) achterblijvers in het MKB ondersteund.

Servicepunten Techniek (matchen, begeleiden, ontwikkelen)

Vanaf begin 2021 is voor de ontwikkeling van nieuwe Servicepunten Techniek (SPT) en bovenregionale coördinatie subsidie verleend. In een SPT kunnen bedrijven in techniek en bouw hun vacatures aandragen, werkzoekenden kunnen zich er oriënteren op werken in de techniek, er vindt matching plaats tussen vacature en kandidaat en er wordt zo nodig extra opleiding voor ontbrekende skills georganiseerd. Elke arbeidsmarktregio in Noord-Holland kent daarmee nu een SPT, zo dicht mogelijk bij de bestaande infrastructuur van techniekcampussen. Nieuw zijn: SPT-Techport, SPT-Techlands en RPA-Noord-Holland-SPT. Groot Amsterdam en Gooi en Vecht kende al voorgangers.

Alle SPT's hebben ook vouchermiddelen aangevraagd. Deze middelen kunnen zij in zetten op die individuele trajecten voor oriëntatie-, matchen, begeleiden en opleiden in de techniek van werkenden en zij-instromers. Tot nu toe zijn ruim 250 kandidaten gematcht met een technisch bedrijf en zo nodig in opleiding. Voor deze kandidaten is ook begeleiding toegekend. De hoeveelheid potentiële kandidaten die bereikt zijn, is aanzienlijk groter omdat het oriënteren lang niet altijd leidt tot werken en ontwikkelen in de techniek. De inschatting is dat tot eind 2024 er nog eens 250 kandidaten bij een bedrijf geplaatst gaan worden. Gemiddeld komt het matchen van een kandidaat aan een vacature nu uit op ongeveer €2.200.

Na 2024 is de idee dat de aangejaagde SPT-infrastructuur zijn definitieve inbedding krijgt in de provinciale campusstructuur, danwel in de Regionale Werkcentra (RWC), die elke arbeidsmarktregio in ontwikkeling heeft. Haalbaarheid hiervan is mede afhankelijk van het rijksbeleid rond die RWC's en het draagvlak bij bedrijven, verenigd in de Technologiccoalitie Noord-Holland.

Deze maatregel loopt door in 2024 en verder en valt binnen de portefeuille Arbeidsmarkt en Onderwijs.

Het zij-instroom programma Duurzaamheid van onze eigen organisatie, loopt door in 2024.

Deze maatregel valt binnen de portefeuille Verkeer en Vervoer. Er zijn in 2023 15 deelnemers gestart.

Kwetsbaar MKB

Specifiek gericht op kleiner MKB dat achterblijft in digitalisering hebben wij investeringen mogelijk willen maken in de vernieuwing en digitalisering van bedrijfsvoering en productie (processen). Voor hen is er door de campusorganisatie SmartMakersAcademy (SMA) een MKB-route leren en innoveren opgezet. In 2021 is hiervoor subsidie verstrekt aan de SMA. Inmiddels zijn meer dan 500 MKB-bedrijven benaderd en hebben meer dan 1000 medewerkers een ontwikkelroute gevolgd. Ook is een pilot gestart om de digitale werkplaatsen, waarin HBO en MBO studenten bedrijven ondersteunen in hun eerste digitale stappen, door te ontwikkelen tot een circulaire werkplaats voor heel Noord-Holland. In 2022-2023 is cofinanciering geleverd voor een werkplaatspilot met de gemeente Amsterdam en Hogeschool van Amsterdam. Doel is 650 ondernemers helpen met meer dan 1000 studenten. Voor de studie jaren 2024-2025 en verder staat een subsidieaanvraag klaar voor de verduurzaming van de werkplaats. Deze maatregel valt in de portefeuille Arbeidsmarkt en Onderwijs.

Kwetsbare groepen, beroepen en leer-werklocaties.

Covid-19 heeft opnieuw laten zien dat bepaalde groepen en beroepen extra kwetsbaar zijn op de arbeidsmarkt tijdens crises. Vanuit die overwegingen vinden investeringen plaats in het verduurzamen van leerwerklocaties ten behoeve van technische en circulaire opleidingen en een provinciaal dekkende restauratie-opleiding.

Er is cofinanciering verleend voor onderwijsvernieuwing van entreeopleidingen door alle ROC's boven het Noordzeekanaal. Aanvullend is een pilotopdracht verleend aan het Regionaal Platform Arbeidsmarkt NHN voor regionale planontwikkeling om duurzaam leerwerklocaties te ontwikkelen binnen een bredere regionale inclusie-aanpak. TechCourt West-Friesland is een resultaat van deze pilot, waar onder andere statushouders zijn gestart aan verkort leren voor werken in de (installatie)techniek. We hebben voor 2024 cofinanciering klaar staan om de opbrengsten van deze pilot te verduurzamen. Als onderdeel van de Regiodeal ZaanIJ 2.0, zijn ook specifieke middelen opgenomen voor de ontwikkeling van een duurzame leerwerklocatie in de wijk Poelenburg/Peldersveld in Zaandam en met aansluiting op de genoemde entree-opleiding.

Vanuit de campusorganisatie Techlands in de Zaanstreek is, samen met alle ROC's en het ROP, voor geheel Noord-Holland een gezamenlijk restauratieopleidingsplan ontwikkeld, er is in schooljaar 2022-2023 een start gemaakt met een 20-tal studenten. Een subsidieaanvraag voor doorontwikkeling van de opleiding is in behandeling. Deze maatregelen volgen wij vanuit de portefeuille Arbeidsmarkt en Onderwijs.

Cofinanciering Europese en nationale programma's arbeidsmarkt en onderwijs.

Met de Kaderbrief 2023 is besloten om vanuit de 2e tranche van het EHDF €3 miljoen beschikbaar te stellen voor cofinanciering in grote Europese en/of nationale programma's, als JustTransitionFund (JTF) en Nationaal GroeiFonds (NGF). Deze programma's moeten zich dan wel richten op een effectieve infrastructuur voor voldoende en kwalitatief goed opgeleide vakmensen ten behoeve van de klimaatopgave. Voor het JTF heeft campusorganisatie Techport voor ons een centrale rol in het bereiken van synergie, ontwikkeling en leervermogen rond die technische arbeidsmarkt- en onderwijsactiviteiten, waarmee de IJmondregio haar beroepsbevolking en bedrijvigheid in haven- en maakindustrie ketens wil helpen verduurzamen. De plannen in ontwikkeling staan op de lijst Subsidies Buiten Uitvoeringsverordening in de begroting 2024.

Het NGF heeft eind 2023 positief beschikt op 2 andere plannen tot bredere samenwerking op maatschappelijke thema's van techniekcampussen en -partijen in overig Noord-Holland. De thema's zijn duurzame bebouwde omgeving & mobiliteit, en verduurzamen Agri-ketens. De plannen sturen ook aan op onderlinge uitwisseling en duurzame samenwerking en halen en delen hun kennis ook met Techport. Wij hebben ons gecommitteerd aan € 1 miljoen cofinanciering vanuit het EHDF. De projecten samen hebben een omvang van bijna € 40 miljoen en lopen tot 2028. Ambitie is het verdubbelen van het aantal MKB'ers dat al met onze regionale campusstructuur wordt bediend en met de gehele triple helix samen werken aan vergroten en verbreden van instroom van studenten in technische en technologische opleidingen.

Vanuit de portefeuille Arbeidsmarkt en onderwijs nemen wij als partner deel in deze projecten.

Financiën.

Zoals eerder vermeld is over de gehele looptijd in totaal € 47 miljoen vanuit het EHDF vastgelegd voor de uitvoering van alle maatregelen. Dat is het maximum bedrag dat vanuit het EHDF onttrokken wordt. Daarvan zal naar verwachting eind 2023 € 37,5 miljoen zijn uitgeven en/of verplicht. Daarbij zal nog bijna €8,8 miljoen worden onttrokken voor de doorlopende regelingen EHDF, zoals u kunt zien in onderstaande tabel:

Doorlopende regelingen	Te ontvangen van het Rijk	Ontrokken uit Algemene middelen EHDF (in EBW 2024)	Doorlopende middelen & geld dat terug vloeit uit Reserve EHDF
Artis	10.000.000	12.700.000	-2.700.000
Regiodeal Wadden		-582.000	-582.000
Regiodeal ZaanIJ		-250.000	-250.000
LSBU - Maatregelen Arbeidsmarkt		-4.372.000	-4.372.000
UVR Dorpshuizen		-500.000	-500.000
Onderzoekskosten HIRB+ Verduurzaming		-75.000	-75.000
Verduurzaming sportbedrijven		-134.000	-134.000
Overheveling Subsidies		-150.000	-150.000
Totaal	10.000.000	18.763.000	-8.763.000
Totaal doorlopende regelingen gedekt uit EHDF			-8.763.000

De definitieve cijfers maken deel uit van de reguliere begroting- en verantwoordingscyclus en zijn daarin terug te vinden. Er zullen naar verwachting ook in het komende jaar middelen vrijvallen omdat ze uiteindelijk toch niet worden besteed of terugkomen als toegekende subsidies die niet geheel zijn besteed. Deze middelen vallen automatisch terug naar de algemene reserve.

Tot slot.

Corona heeft de afgelopen periode niet voor nieuwe verrassingen gezorgd waardoor aanvullende maatregelen vanuit het EHDF niet nodig waren. Inmiddels heeft u te kennen gegeven M 2020-42 als afgedaan te

beschouwen. Deze brief heeft u voor het laatst een gebundeld overzicht gegeven van de voortgang en afronding van het EHDF. Wij zullen er voor zorgdragen dat de in gang gezette maatregelen worden voortgezet en afgehandeld.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

1 bijlage(n)

Tabel Afronding Motie 42

Verduurzaming Gebouwde Omgeving

Kleurlegenda:

Spoor binnen EHDF

Onderdeel 1^e tranche

Onderdeel 2^e tranche

Maatregel	Doelgroep en geraamd bedrag in de tranches	Status	Resultaten	Vastgelegd in besluit GS over maatregel
Versterking Energieloketten (klantreis)	Particuliere wooneigenaren Energiearmoede € 0,7 mln	1^e tranche. Opdracht Versterken energieloketten TNO en Duurzaam bouw loket: € 0,5 mln Bijdrage aan aanpak MRA (kennisdelen) € 0,1 mln	De klantreis van de woningeigenaar is in beeld gebracht voor de vele alternatieven die voorhanden zijn. Ook onderzocht is hoe eigenaren gestimuleerd kunnen worden hun woning te verduurzamen. Op basis hiervan zijn gemeentelijke loketten verbeterd en dat draagt bij aan de transitie naar een duurzame en aardgasloze omgeving. Kennisdeling tussen gemeenten op het gebied van energiearmoede.	€ 0,6 mln
Programma Versnelling woningverduurzaming (incl Energiemakelaar) samen met gemeenten	Particuliere wooneigenaren € 9 mln	1^e tranche. De Uitvoeringsregeling Energiebesparingsregeling Woningen is per februari 2023 opgesteld.	Alle 44 Noord-Hollandse gemeenten hebben een subsidie aangevraagd en ontvangen.	€ 9 mln
Contingentenaanpak	€ 2 mln Particuliere wooneigenaren	2^e tranche Er is in juli '23 een subsidie van € 1,48 mln verleend voor uitvoering van het plan contingenten aanpak.	De contingenten aanpak wordt nu toegepast in de praktijk in Noord-Holland.	€ 1,5 mln
Duurzaamheidslening	€ 0,475 mln	2^e tranche Project gaat niet door, omdat er inmiddels vanuit het Rijk soortgelijke maatregelen zijn.		

Verduurzaming Gebouwde Omgeving

Kleurlegenda:

Spoor binnen EHDF

Onderdeel 1^e tranche

Onderdeel 2^e tranche

Maatregel	Doelgroep en geraamd bedrag in de tranches	Status	Resultaten	Vastgelegd in besluit GS over maatregel
UVR Stimulering samenwerking woningcorporaties*	Sociale huurwoningen	1 ^e tranche UVR is opengesteld van november 2020 tot oktober 2024	4 trajecten zijn gestart	€ 0,4 mln (niet gedekt uit EHDF)
UVR HIRB+ Duurzaamheid	Bedrijventerreinen € 2,5 mln	1 ^e tranche UVR is opengesteld van april 2021 tot eind december 2022	43 subsidies verstrekt De regeling is vol, er wordt gekeken of er nog een vervolg aan kan worden gegeven.	€ 2,5 mln
Stimuleren samenwerking op verduurzaming > 5 pilots	Bedrijventerreinen € 0,8 mln	1 ^e tranche 5 pilots van start gegaan. Opdracht aan het Ontwikkelingsbedrijf NHN en het Projectbureau Herstructurering is verleend.	Pilots en opdrachten lopen nog door. Het Duurzaam Ondernemersloket Westfriesland is een voorbeeld voor andere regio's. Op meerdere terreinen zijn smart grid projecten in ontwikkeling Het onderzoeken van de situatie bij betrokken bedrijven is tijdrovend. Het werken aan een gezamenlijke oplossing is technisch, juridisch, financieel en procesmatig ingewikkeld, waardoor trajecten langer doorlopen dan verwacht.	€ 0,8 mln
Ondersteuning en gezamenlijk/ innovatief verduurzamen op bedrijventerreinen	Bedrijventerreinen € 4 mln	2 ^e tranche Ontwikkelingsbedrijf NHN en Projectbureau Herstructurering hebben hun werk in 2022 voortgezet en een meerjarigprogramma gemaakt. In 2023 worden de activiteiten vanuit het EHD-fonds betaald. Het streven is om daarna over	Subsidie oplossingen netcongestie (SON) is per 1 augustus 2022 opengesteld en was binnen twee weken overschreven. Oplossingen voor netcongestie en smart grids worden nu ontwikkeld en uitgevoerd. Er zijn 33 subsidies verstrekt.	€ 1,5 mln

Verduurzaming Gebouwde Omgeving

Kleurlegenda:

Spoor binnen EHDF

Onderdeel 1^e tranche

Onderdeel 2^e tranche

Maatregel	Doelgroep en geraamd bedrag in de tranches	Status	Resultaten	Vastgelegd in besluit GS over maatregel
		reguliere beleidsgelden te beschikken.	De tweede openstelling liep tot november 2023, gedekt uit de reserve Energietransitie. Er zijn in totaal 19 subsidies verstrekt (€ 0,6 mln) en er zijn nog 25 subsidieaanvragen in behandeling.	
UVR Verduurzaming sportaccommodaties	Maatschappelijk vastgoed € 2,7 mln	1^e tranche. Subsidie is al twee keer opengesteld en twee keer snel overvraagd. Op basis van evaluatie gaan we de regeling nogmaals openstellen. Daar is financiële ruimte voor.	50 subsidies verstrekt bij eerste regeling. 54 subsidies verstrekt bij tweede regeling. Uit de evaluatie blijkt dat de regeling een brede werking heeft op de sociale omgeving van de verenigingen die meedoen. Ook wordt bespaard op gebruik van m3 gas en kWh's elektriciteit. Derde regeling is begin januari 2023 opengesteld en inmiddels zijn meer dan 130 aanvragen voor subsidie ontvangen.	€ 2,7 mln
UVR Verduurzaming Culturele Instellingen Noord-Holland 2021	Maatschappelijk vastgoed € 2 mln € 0,5 mln	1^e tranche UVR is opengesteld van februari 2021 t/m 30 juni 2022. Herziene regeling is opengesteld 1 augustus 2022 t/m december 2023	Totaal 38 aanvragen 30 subsidies versterkt 1e ronde: 20 aanvragen 16 subsidies verstrekt 2e ronde: 18 aanvragen 14 subsidies verstrekt	€ 2,5 mln

Verduurzaming Gebouwde Omgeving

Kleurlegenda:

Spoor binnen EHDF

Onderdeel 1^e tranche

Onderdeel 2^e tranche

Maatregel	Doelgroep en geraamd bedrag in de tranches	Status	Resultaten	Vastgelegd in besluit GS over maatregel
			Subsidieplafond bereikt in juni 2023. Regelmatig wordt gevraagd naar de regeling. Tot oktober 2023 ging het daarbij om ca. € 600.000 van ong. negen aanvragers.	
Ontzorgingsprogramma voor maatschappelijk vastgoed	Maatschappelijk vastgoed € 0,45 mln (verbreding doelgroep)	1^e tranche. Het programma is gestart in juli 2021 en loopt tot eind 2023. Het richt zich op: 1. Culturele ANBI's; 2. Dorps-, buurthuizen en wijkcentra; 3. Sportbedrijven en kleine gemeenten. 2^e tranche Aanvraag voor SPUK 2 is toegekend Verbreding bestaande doelgroepen: Gemeenten van 25000 naar 50000 Cult. ANBI's hoeft niet meer zelf de eigenaar te zijn, maar de eigenaar moet "gelieerd zijn aan" de ANBI Dorps en buurthuizen: ook opengesteld voor andere gebouwen met een publieksfunctie de exploitanten kunnen deelnemen Nieuwe doelgroepen: •Schoolbesturen (door het Rijk bekostigde scholen) in PO en VO •Zorgaanbieders (geen algemene of academische ziekenhuizen)	Duurzaamheidscoaches en projectfacilitators voeren gesprekken met de eigenaren van maatschappelijk vastgoed. November 2023 zijn er 152 lopende trajecten. Hiervan hebben 110 eigenaren een intentieverklaring ondertekend, waarmee 197 gebouwen zijn gemoeid. - Culturele instellingen: 57 gebouwen - Dorps en buurthuizen: 69 gebouwen - Gemeenten: 69 gebouwen - Religieuze instellingen: 1 gebouw Zie kaart Voor 38 locaties (gymzalen en sporthallen) is een gezamenlijk verduurzamingsadvies opgesteld. Dat, omdat deze gebouwen vaak vergelijkbaar zijn Voor zes grote zwembaden en	SPUK (€ 4,3 mln rijksgeld twee tranches) € 0,45 mln

Verduurzaming Gebouwde Omgeving

Kleurlegenda:

Spoor binnen EHDF

Onderdeel 1^e tranche

Onderdeel 2^e tranche

Maatregel	Doelgroep en geraamd bedrag in de tranches	Status	Resultaten	Vastgelegd in besluit GS over maatregel
		<p>•Religieuze of levensbeschouwelijke instellingen. De adviseurs voor de doelgroepen <i>religieuze instellingen</i> en <i>onderwijs</i> zijn inmiddels geselecteerd en aan het werk. <i>Zorg</i> zit nu in een aanbesteding Sport is door het Rijk uit de nieuwe SPUK gehaald, maar doen we tot eind 23 zelf met een aparte opdracht voor sportbedrijven, sporthallen zwembaden en gymzalen.</p>	<p>sporthallen heeft een maatwerkadviesing plaatsgevonden. Nog 8 grote locaties zullen worden doorgerekend en op geadviseerd.</p>	
UVR verduurzaming dorpshuizen c.a.	<p>Maatschappelijk vastgoed</p> <p>€ 2 mln</p>	<p>2^e tranche</p> <p>De regeling voor dorps- en buurthuizen is per 15 oktober 2022 opengesteld.</p>	<p>Medio november 28 aanvragen voor een totaalbedrag van ongeveer € 975.000,- Tot nu toe, 23 beschikt voor een totaalbedrag van ongeveer € 840.000</p>	<p>€ 1,5 mln + € 0,5 mln voor verlenging</p>
Artis Aquarium	<p>€ 2,7 mln toegevoegd op basis van Motie M187-2022</p>	<p>Afwikkeling van de bijdrage aan Artis loopt door in 2024. Met dit bedrag kan de restauratie en verduurzaming van het Artis Aquarium worden voltooid.</p>	<p>Met bijdrage uit EHDF is de provinciale bijdrage verhoogd tot € 3 miljoen. Daarnaast hebben wij het Rijk bewogen haar rol te nemen bij de instandhouding van het Artis Aquarium waardoor voor duurzaam herstel van het Artis Aquarium een bijdrage van €13 miljoen beschikbaar.</p>	<p>€ 2,7 mln</p>

Versterking culturele sector en maatschappelijke sector

Kleurlegenda:

Spoor binnen EHDF

Onderdeel 1^e tranche

Onderdeel 2^e tranche

Maatregel	Doelgroep	Status	Resultaten	Vastgelegd in besluit GS over maatregel
CultuurHerstel – coaching en begeleiding	Versterking Culturele sector	1 ^e tranche CultuurHerstel richt zich op coaching en begeleiding bij nieuwe businessmodellen. Is gestart in juli 2021 en loopt tot en met eind 2023. Vanwege het grote aantal aanvragen is besloten CultuurHerstel te continueren en met een nieuwe naam door te gaan met het versterken van de culturele sector, ook na coronatijd.	87 aanvragen 47 adviestrajecten gestart of op het punt van starten. 27 trajecten zijn volledig afgerond. 56 coaches betrokken. De aanvragers zijn gelijk verdeeld onder musea, cultuureducatie instellingen, festivals, gezelschappen en (pop) podia.	Uitvoeringskosten worden gedragen door gemeente Amsterdam
Leenfaciliteit Culturele Instellingen	Versterking Culturele Sector	1 ^e tranche De Noord-Hollandse Cultuurlening is gestart 1 januari 2022 en is revolverend.	15 aanvragen 11 gehonoreerd voor in totaal € 1.3 mln t/m september 2023 3 in behandeling voor € 500.000	€ 3 mln
UVR Innovatie en UVR Samenwerking culturele infrastructuur	Versterking Culturele sector € 3 mln	2 ^e tranche Beide regelingen lopen van maart 2022 tot eind januari 2023. Tweede ronde 1 maart 2023 t/m dec 2023	Totaal 86 aanvragen, 59 subsidies versterkt Subsidieplafond bereikt voor beide regelingen in juni en september 2023. Innovatie 1e ronde 26 aanvragen 17 subsidies verstrekt Innovatie 2e ronde 24 aanvragen 14 subsidies verstrekt Samenwerking 1e ronde 18 aanvragen 15 subsidies verstrekt	€ 2 mln voor Impuls Innovatie en € 1 mln voor Impuls Samenwerking

Versterking culturele sector en maatschappelijke sector

Kleurlegenda:

Spoor binnen EHDF

Onderdeel 1^e tranche

Onderdeel 2^e tranche

Maatregel	Doelgroep	Status	Resultaten	Vastgelegd in besluit GS over maatregel
			Samenwerking 2e ronde 18 aanvragen 13 subsidies verstrekt	
UVR versterking maatschappelijke sector	Versterking Maatschappelijke sector € 7,5 mln	1^e tranche Regeling loopt tot augustus 2023.	Totaal € 5,7 mln subsidie definitief beschikbaar. 39 gemeenten hebben een aanvraag ingediend, daarvan 9 gemeenten een tweede aanvullende aanvraag. In totaal dus 48 aanvragen. In totaal zijn er 42 subsidies verstrekt. 5 gemeenten hebben geen aanvraag ingediend. Eindevaluatie wordt begin 2024 opgeleverd.	€ 7,5 mln

Versterking arbeidsmarkt

Kleurlegenda:

Spoor binnen EHDF

Maatregel van kracht

Onderdeel 2^e tranche

Maatregel	Doelgroep	Status	Resultaten	Vastgelegd in besluit GS over maatregel
Van baan naar baan, scholing en begeleiding	Arbeidsmarkt en Onderwijs: Techniekcampussen en regionale arbeidsmarkt en. Via hen werkgevers, werkenden in de techniek, bouw en technologie en zij-instromers uit niet-technische sectoren. € 1,15 mln	1^e tranche In de periode 2020-22 zijn met provinciale subsidies nieuwe Servicepunten Techniek (SPT) geïnitieerd: Bij Techport, Techlands en RPA-Noord-Holland. Daarmee kent nu elke arbeidsmarktregio een SPT. Groot Amsterdam en Gooi- en Vecht kende al voorgangers. Naast ontwikkelbudget voor de nieuwe SPT's, hebben alle SPT's vouchermiddelen aangevraagd, die zij kunnen inzetten op individuele trajecten voor oriëntatie-, matchen, begeleiden en opleiden in de techniek van werkenden en zij-instromers. De infrastructuur die met de SPT's is ontstaan in aanvulling op het arbeidsmarktinstrumentarium van de regio's zet hen wel beter in de startblokken voor instroom, behoud en ontwikkeling van vakmensen in de techniek, bouw en technologie.	4 subsidies buiten uitvoeringsverordening voor de ontwikkeling van nieuwe SPT's en bovenregionale coördinatie. 5 subsidies buiten uitvoeringsverordening voor inzet van vouchermiddelen. Met de SPT's zijn tot nu toe ruim 250 kandidaten gematcht met een technisch bedrijf en zo nodig in opleiding. Op deze kandidaten is ook begeleiding toegekend. De hoeveelheid potentiële kandidaten die bereikt zijn is aanzienlijk groter omdat het oriënteren lang niet altijd leidt tot werken en ontwikkelen in de techniek. De inschatting nu is dat tot eind 2024 er nog eens 250 kandidaten bij een bedrijf geplaatst gaan worden.	€ 1,15 mln Via subsidies beschikbaar
Van school naar werk of van baan naar baan waaronder kwetsbare groepen. Skillsontwikkeling bij mens en MKB bedrijf voor realiseren verduurzaming.	Arbeidsmarkt en Onderwijs € 1,85 mln	1^e tranche Aanjagen inclusieve leer- en werktrajecten en locaties voor een duurzame arbeidsmarkt met bijbehorende vernieuwing van de (entree)opleidingen samen met de techniek & technologiecampussen en de Arbeidsmarktregio's.	Subsidie verleent voor onderwijsvernieuwing van entreeopleidingen door alle ROC's boven het Noordzeekanaal. Aanvullend pilotopdracht verleent aan het Regionaal Platform Arbeidsmarkt NHN om te komen tot regionale planontwikkeling om duurzaam leer-	€ 1,85 mln. Eerder opgenomen in EBW 2022-2023, lijst subsidies buiten uitvoeringsverordening. €650.000 beschikbaar en overige planontwikkeling

		<p>SmartMakersAcademy (SMA) voor het motiveren van het MKB in technologiesector tot meer inzet op Leven Lang Ontwikkelen en innovatie van producten en processen en de benodigde vakmensen.</p> <p>Pilot en verduurzamingtraject van MKB circulaire- en digitale werkplaatsen, waar studenten bedrijven helpen de eerste stappen te zetten in circulariteit.</p> <p>Ontwikkelen van bovenregionale restauratieopleiding met de 5 Regionale Opleidings Centra's (ROC) en Restauratie Opleidings Projecten Nederland. (ROP)</p>	<p>werklocaties te ontwikkelen-ontsluiten. TechCourt West-Friesland is resultaat pilot. Verwacht wordt dat in 2024 hiervoor een subsidieaanvraag plaatsvindt. In de Regiodeal ZaanIJ 2.0 zijn apart middelen opgenomen voor een leerwerklocatie opgenomen.</p> <p>In 2021 subsidie verstrekt aan de SMA. Inmiddels zijn meer dan 500 MKB-bedrijven benaderd en hebben meer dan 1000 medewerkers een ontwikkelroute gevolgd</p> <p>In 2022-2023 cofinanciering van de pilot met de Gemeente en Hoge School van Amsterdam. Doel 650 ondernemers helpen met meer dan 1000 studenten. Voor de studiejaren 2024-2025 en verder staat een subsidieaanvraag klaar voor de verduurzaming van de werkplaats.</p> <p>Vanuit de campus Techlands in de Zaanstreek is samen met alle ROC's en het ROP voor geheel Noord-Holland een gezamenlijk opleidingsplan ontwikkeld, er is een start gemaakt met een 20-tal studenten. Een subsidieaanvraag voor verdere doorontwikkeling van de opleiding wordt begin 2024 verwacht.</p>	<p>meegenomen in EBW 2024.</p>	
JTF en zij-instromers	<p>Arbeidsmarkt en Onderwijs</p> <p>€ 3,1 mln</p>	<p>2^e tranche Het betreft co-financiering van Europese (JTF) middelen om de economische effecten van de (energie) transitie op de beroepsbevolking, het grootbedrijf en het MKB in de maakindustrie op te kunnen vangen. Bestuurlijk is nadrukkelijk gevraagd hieraan ook Noord-Hollandse betekenis te geven, waarvoor aansluiting is gezocht bij de</p>	<p>Techport is het eerste aanspreekpunt voor JTF plan- en aanpakontwikkeling van Human Capital vraagstukken, die duurzame techniek en technologie opleveren. Techport heeft ook een rol in het bereiken van synergie, ontwikkeling en leervermogen rond die technische arbeidsmarkt-</p>	<p>2^e tranche 3,1 mln €500.000 beschikt eind 2023. Overige planontwikkeling opgenomen in EBW 2023-2024, lijst subsidies buiten</p>	

		<p>extra mogelijkheden van het Nationale Groeifonds (NGF). Onder andere om te komen tot bredere samenwerking met en tussen de provinciale techniek en technologiecampussen op vraagstukken rond de arbeidsmarkt voor de klimaatopgave. Hiermee is een wisselwerking binnen de provinciale campusstructuur beoogd tussen de verduurzamingsontwikkeling van de IJmondregio en de duurzaamheidskennis-, kunde en mogelijkheden in andere delen van onze provincie om onze beroepsbevolking te ondersteunen in duurzame ontwikkeling.</p> <p>Voor de zij-instromers zoekt men naar kandidaten die zich in een half jaar willen laten omscholen en werkervaring willen opdoen om daarna in te kunnen stromen in een baan (bij ons of MRA partners op het gebied van duurzaamheid).</p>	<p>en onderwijsactiviteiten, waarmee de IJmondregio haar beroepsbevolking en bedrijvigheid in haven- en maakindustrieketens wil helpen verduurzamen . Zie voor plannen ook de lijst Subsidies Buiten Uitvoeringsverordening in de begroting 2024.</p> <p>Het NGF heeft eind 2023 positief beschikt op 2 andere plannen tot bredere samenwerking van techniekcampussen en -partijen in overig Noord-Holland. De thema's zijn duurzame bebouwde omgeving & mobiliteit, en verduurzamen Agri-ketens. De plannen sturen ook aan op onderlinge uitwisseling en duurzame samenwerking. Het EHDF co-financiert € 1mln. De projecten samen hebben een omvang van bijna 40 mln.</p> <p>In 2023 zijn 15 deelnemers gestart in het traject zij-instromers</p>	<p>uitvoeringsverordening.</p>	
--	--	---	--	--------------------------------	--

Agenderingsverzoek Statencommissies Noord-Holland

Naam fractie/ indiener: CDA / D66, Dennis Heijnen en Emre Kanik

Naam commissie en datum: Commissie Leefomgeving 18 maart 2024

Verzoekt de brief op de C-agenda onder: nr. 11a.

onderwerp: *Afronding Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds*

ter bespreking verplaatsen naar de B-agenda¹

Aanleiding

Hieronder wordt de achtergrond van het onderwerp geschetst en aangegeven wat de aanleiding is voor het verzoek:

Het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds heeft een belangrijke rol gespeeld in het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed, dorpshuizen en culturele instellingen. Het fonds leverde daarmee een belangrijke bijdrage aan het voorzieningenniveau in de provincie.

In de brief lezen we dat de genoemde regelingen erg succesvol zijn en waren. Sommige regelingen worden doorgezet met hulp van het Rijk of de (beperkte) inzet van provinciale middelen. Ook wordt aangegeven dat er nog regelmatig wordt gevraagd naar de regeling van verduurzaming culturele instellingen, nadat hiervan het subsidieplafond was bereikt. Er staan nog allerlei sport- en cultuurverenigingen en buurthuizen te springen om verduurzaming.

Het behandeldoel

Hieronder wordt aangegeven met welk doel de fractie dit onderwerp/de ingekomen brief op de agenda heeft gezet

– Welke politieke vraag wil de indiener aan de orde stellen

Wat wordt er door de provincie gedaan om voorzieningen op peil te houden en te verduurzamen?

Hoeveel vraag is er nog vanuit maatschappelijke instellingen voor het verkrijgen van subsidies om te verduurzamen?

– Wat vraagt de indiener aan de andere fracties (de commissie, de portefeuillehouder)

¹ Een verzoek tot het verplaatsen van een ingekomen stuk van de C- naar de B-agenda kan zodra deze op de Lijst ingekomen stukken staat.

Wij zouden graag met de commissie bespreken hoe andere fracties kijken naar het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed, dorpshuizen en culturele instellingen. Hoe zien zij de rol van de provincie op deze thema's voor zich? Moeten we niet meer doen als provincie om deze regelingen (die niet door het Rijk wordt voortgezet) in stand te houden en uit te breiden? Bijvoorbeeld door te beginnen met een plan op te stellen om culturele instellingen meer te voorzien in financiële middelen voor duurzamere keuzes.

Rondvraag van de fractie PvdD aan Gedeputeerde Staten over het artikel “Blunder van werknemer in docu over Tata Steel?”

Inleiding

Donderdagavond 13 maart '24 is de eerste aflevering van de docu staal van Omroep Human op NPO2 uitgezonden. Alle vier de afleveringen zijn nu al te zien via npoStart.¹

In de tweede aflevering is het volgende gesprek tussen twee medewerkers te horen^{2 3}:

'Ik wil efkes de afsluiter opendraaien. Ik wil effe dat jullie meekijken op de milieucamera, niet dat we een gigantische rookwolk uh, de lucht in sturen voor FrisseWind... Hoe ziet het eruit op de camera, Teun? Mhm ja oké, dan gaat het goed denk ik. Ja, uh, het rookt wel een beetje, maar dat is normaal denk ik. In het donker, ja, daarom starten we hem ook 's avonds... Er komt wel wat rotzooi uit de SAP vandaan hier onder, maar ja oké, nee, dan is het goed, als het maar niet op de camera's staat.'

In dat fragment zegt een werknemer van Tata dus dat er 'wat rotzooi' vrijkomt. De man vraagt een andere medewerker om even goed in de gaten te houden of dat wat hij gaat doen níet zichtbaar is op de camera's waarmee actiegroep FrisseWind.nu aan de rand van het terrein illegale praktijken probeert te filmen. Die beelden zijn namelijk 24 uur per dag zichtbaar via YouTube en ook Tata Steel zelf kijkt dus mee.

Advocaat Bénédicte Ficq laat hierover weten dat ze het fragment meteen heeft doorgestuurd naar het Openbaar Ministerie. „Want dit is precies waar omwonenden al jaren voor vrezten: dat er dingen 's nachts gebeuren die niet deugen.”

Vragen

1. Hebben GS kennis genomen van het artikel "Blunder van werknemer in docu over Tata Steel? 'Er komt rotzooi vrij, kijk effe of het op camera staat'" uit het AD van 9 maart? Hebben GS de documentaireserie (in elk geval aflevering 2 “Groen Staal”, waar dit fragment in zit) al bekeken?
2. Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat heeft het artikel en de documentaire opgeroepen bij gedeputeerde Olthof?
3. In hoeverre vertrouwen GS nu nog op de – op zijn zachtst gezegd bewerkte – data van Tata Steel? Als dat vertrouwen niet 100% is, welke maatregelen gaan GS nemen zodat wel de leefomgevings- en gezondheidsschade door Tata goed, transparant en betrouwbaar gemeten wordt? Op welke termijn worden die maatregelen genomen?

Marc Hanou
Partij voor de Dieren

¹ [STAAL | NPO Start](#)

² [Blunder van werknemer in docu over Tata Steel? 'Er komt rotzooi vrij, kijk effe of het op camera staat' | Deze verhalen mag je niet missen | AD.nl](#)

³ [Opmerkelijke uitspraak in Tata Steel docu verbijstert Bénédicte Ficq: 'Er komt rotzooi vrij, als het maar niet op de camera staat' | Noordhollands Dagblad](#)

Agenderingsverzoek Statencommissie Leefomgeving Noord-Holland

Naam fractie/ indiener:

Daniël van den Berg

Fractievoorzitter JA21 Noord-Holland

Naam commissie en datum:

Commissie Leefomgeving – maandag 18 maart 2024

- *Legt de volgende discussienota ter bespreking voor aan de Statencommissie en/of de portefeuillehouder:*

Realistische doelen in de energietransitie

Aanleiding discussienota

Hieronder wordt de achtergrond van het onderwerp geschetst en aangegeven wat de aanleiding is voor het verzoek:

Brief aan PS over gunning aanbesteding Publieke Oplaainfrastructuur MRA-E (C-agenda commissie Ruimte 11 maart 2023)

De provincies Noord-Holland, Utrecht en Flevoland zijn, door middel van het projectbureau MRA-Elektrisch, verbonden aan het aangaan van concessiesovereenkomst(en) voor het realiseren van laadpaalinfrastructuur. In deze overeenkomst gaat het om 35.000 laadpunten voor de duur van 4 jaar.

Gezien het feit dat (openbare) laadpalen vandaag de dag piekvermogens van 22 WW kunnen bereiken, is de potentiële, maximale piekvraag van deze laadpalen tezamen 770MW. Dit vermogen komt overeen met meer dan 50% van een nieuw te bouwen, grootschalige kerncentrale, dan wel de jaaropbrengst van het equivalent van 462 windturbines van 5 MW.

Hieronder wordt aangegeven met welk doel de fractie dit onderwerp/ de ingekomen brief op de agenda heeft gezet

– welke politieke vraag wil de indiener aan de orde stellen:

JA21 constateert dat ons energienetwerk in hoog tempo en in toenemende mate onder druk staat, en de ambities en akkoorden over het versnellen van de energietransitie onverminderd doorgaan (zie bronnen Alliander). Wat JA21 betreft is het tijd voor een realistische aanpak die past bij de snelheid van de verduurzaming, de elektrificatie van ons energieverbruik en de energietransitie in haar totaliteit.

– wat vraagt de indiener aan de andere fracties (de commissie, de portefeuillehouder)

Wij vragen de andere partijen hun visie te delen of er aspecten zijn van de energietransitie die trager, dan wel lager geprioriteerd dienen te worden, of juist versneld moeten worden. Wij vragen dit alles te bekijken met een integrale visie, waarin de politiek alles dient mee te wegen, zoals woningbouw, mobiliteit, werk & economie, recreatie, enzovoorts.

Bronnen:

<https://www.alliander.com/nl/financieel-nieuws/alliander-investeert-record-in-energienetten-toch-blijven-er-nog-zeker-10-jaar-files-op-elektriciteitsnet/>

<https://www.liander.nl/grootzakelijk/capaciteit-op-het-net/capaciteit-per-regio/noord-holland>

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

Jeroen Schutter

BEL/MOB

Telefoonnummer +31651055872

j.schutter@amsterdam.nl

1 | 2

Verzenddatum

14 FEB. 2024

Kenmerk

2198383/2199521

Uw kenmerk

Betreft: gunning aanbesteding Publieke Oplaainfrastructuur MRA-E

Geachte leden,

Graag informeren wij u over de voorlopige gunning van de aanbesteding 'Leveren, plaatsen en exploiteren Publieke Oplaainfrastructuur MRA-Elektrisch' aan Ubitricity Gesellschaft für verteilte Energiesysteme mBH, Vattenfall Customer & Solutions Netherlands N.V. en TotalEnergies Charging Solutions Nederland B.V.

Inleiding

Het projectbureau MRA-Elektrisch heeft doel elektrisch vervoer in de gemeenten in de provincies Noord-Holland, Flevoland en Utrecht te stimuleren. Een belangrijk onderdeel hierin is het realiseren van publieke oplaainfrastructuur. Het realiseren van publieke laadinfrastructuur gebeurt voornamelijk door het aanbesteden en aangaan van concessieovereenkomsten met marktpartijen. Gemeenten sluiten zich bij een concessieovereenkomst aan en kunnen vervolgens onder begeleiding van het projectbureau MRA-Elektrisch laadpalen in de openbare ruimte laten plaatsen.

Daar de huidige overeenkomst voor het leveren, plaatsen en vervolgens beheren en exploiteren van nieuwe laadpalen eind 2023 is geëindigd, is op 17 augustus 2023 een Europese aanbesteding gestart. Doel van deze aanbesteding is het contracteren van drie concessiehouders die in de komende vier jaar maximaal 17.500 laadpalen (of te wel 35.000 laadpunten) gaan leveren, installeren, beheren, onderhouden en vervolgens voor de komende jaren exploiteren. De aanbesteding heeft als uitgangspunt om drie partijen te contracteren waarover de te realiseren laadpalen worden verdeeld en die op die manier gezamenlijk het bestaande netwerk van laadinfrastructuur zullen uitbreiden.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Binnen deze overeenkomst heeft ook het onderwerp netcongestie, het overbelasten van het stroomnetwerk, een plaats gekregen. De komende periode wordt gezamenlijk met de gecontracteerde partijen nader verkend hoe de laadinfrastructuur een bijdrage kan leveren aan het voorkomen van netcongestie.

De drie winnende partijen hebben aanbiedingen gedaan die de beste prijs-kwaliteitverhoudingen kennen. Naast de prijs zijn er drie plannen van aanpak uitgevraagd die zien op specifieke, actuele ontwikkelingen rond laadpalen. Dit betreffen 1) het ontwerp van de laadpalen, met aandacht voor onder meer ruimtebeslag, vormgeving en circulariteit van materiaalgebruik, 2) de mogelijkheid van ad hoc betaling (via mobiele telefoon of pinpas) in plaats van via laadpassen en 3) de mogelijkheden van slim laden, waarmee piekbelasting van het energienet kan worden beperkt.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

0 bijlage(n)

Provincie Noord-Holland

Commissie Leefomgeving

Dossiernummer	14834
Extern Zaak ID	2193209
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	18 maart 2024
Agendapunt	6.b
Titel	C- naar B-verzoek GL/PvdA: ag.p. 10d. Klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede (C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)
Organisatieonderdeel	BU/ID

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Leefomgeving	18 maart 2024

Toelichting

GS informeren PS door middel van een brief over de provinciale inzet op klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede.

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

E.F.S. Dutour Geerling

BEL/IOT

Telefoonnummer +31235145743

emil.dutour.geerling@noord-
holland.nl

1 | 10

Betreft: Inzet provincie Noord-Holland klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede

Verzenddatum

- 6 MAART 2024

Kenmerk

2193209/2193215

Geachte leden,

Met deze brief informeren wij u over de inzet van de provincie Noord-Holland op de onderwerpen klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede.

Inleiding

De drastische wijze waarop klimaatverandering en de energietransitie op onze samenleving ingrijpt, gecombineerd met de stijgende energieprijzen door de Oekraïne-oorlog, plaatst energiearmoede en klimaatrechtvaardigheid hoog op de agenda van zowel de EU als het Rijk. Uit onderzoek van TNO blijkt dat in het jaar 2022 meer dan 600 duizend Nederlandse huishoudens in een situatie van energiearmoede leven¹. Deze huishoudens worden geconfronteerd met hoge energiekosten, wonen vaak in slecht geïsoleerde huizen en hebben een laag inkomen. Als provincie hebben we in het coalitieakkoord 'Verbindend Vooruit' aangegeven dat *'bij alle provinciale inspanningen het welzijn van inwoners, evenals het behouden van draagvlak, betaalbaarheid en uitvoerbaarheid van maatregelen'* centraal staat. Door een actieve inzet op rechtvaardigheid en betaalbaarheid in de klimaatopgave en energietransitie, willen wij deze ambities vormgeven. Deze brief heeft als doel Provinciale Staten op de hoogte te brengen van de huidige en voorgenomen inzet van de provincie Noord-Holland op het gebied van klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede.

Energiearmoede en klimaatrechtvaardigheid

De laatste jaren is er toegenomen aandacht voor klimaatrechtvaardigheid. Klimaatverandering en de omschakeling naar duurzame energie hebben ingrijpende gevolgen voor de samenleving. Zonder expliciete aandacht voor de verdeling van de kosten en baten van deze transitie, kunnen de uitkomsten onrechtvaardig uitpakken. In een rechtvaardige transitie wordt gewaarborgd dat de transitiekosten betaalbaar zijn voor iedereen en dat de kosten en baten eerlijk verdeeld

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

¹ TNO, verhalen van mensen in een kwetsbare situatie, 2023,
<https://www.tno.nl/nl/newsroom/2023/09/energiearme-huishoudens/>

worden. De uitkomst is een energiesysteem waaraan iedereen mee kan doen en inspraak heeft en waarbij aandacht is voor verdelingsvraagstukken. Dat betekent geen gelijke, maar wel een eerlijke verdeling van lasten en lusten over verschillende (inkomens)groepen, tussen bedrijven en burgers, en tussen de stad en het platteland. Ook het structureel verplaatsen van lasten naar andere landen en naar toekomstige generaties is onrechtvaardig. Betaalbaarheid en rechtvaardigheid als uitgangspunten bieden een aantrekkelijk perspectief voor alle inwoners en bedrijven, kunnen het tempo van de energietransitie versnellen en zorgen dat Nederland en Noord-Holland voor een eerlijk aandeel bijdragen in de wereldwijde transitie.

Rijksbeleid

In de praktijk blijkt het huidige klimaat- en energiebeleid niet altijd adequaat te zijn voor kwetsbare doelgroepen, wat vraagt om extra inspanningen. De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) benadrukt de noodzaak van rechtvaardigheid in het klimaatbeleid en roept op tot een expliciete verduidelijking van de gehanteerde principes van verdelende rechtvaardigheid². De eerste rapportage van Het Nationaal Klimaatplatform (NKP), getiteld 'Richting, Ruimte en Rechtvaardigheid', benadrukt eveneens de cruciale rol van een rechtvaardige transitie.

Het Nationaal Plan Energiesysteem is de kabinetsvisie voor het energiesysteem tot 2050. In dit plan geeft het kabinet de huidige en toekomstige inzet aan voor een duurzaam en rechtvaardig energiesysteem.³

"Het kabinet wil een rechtvaardig energiesysteem waaraan iedereen mee kan doen en inspraak heeft en waarbij aandacht is voor verdelingsvraagstukken. Rechtvaardigheid gaat over verdelingsvraagstukken. Hoe verdelen we de lusten en de lasten van de energietransitie? Deze vraag speelt op alle niveaus: van mondiale vragen over hoe snel we van landen (zoals opkomende economieën) verwachten dat ze hun uitstoot naar beneden brengen; tot lokale vragen over hoe omwonenden van windparken op land ook kunnen meedelen in de voordelen van het windpark. Het kabinet werkt de komende tijd uit hoe het energiesysteem rechtvaardig kan zijn voor iedereen en hoe het kabinet afwegingen maakt bij het toepassen van verdelingsprincipes bij beleid. Het kabinet vindt het daarnaast belangrijk om te werken vanuit het principe van solidariteit door extra oog te hebben voor de balans tussen lusten en lasten bij groepen en partijen die moeite hebben om mee te komen."

Het nieuwe concept Klimaatplan van het Rijk dat nu wordt ontwikkeld heeft als doel om te komen tot een rechtvaardig, uitvoerbaar en

² WRR, Rechtvaardigheid in klimaatbeleid. Over de verdeling van klimaatkosten, 2023, <https://www.wrr.nl/publicaties/rapporten/2023/02/16/rechtvaardigheid-in-klimaatbeleid>

³ Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, Nationaal Plan Energiesysteem, 2023, <https://open.overheid.nl/documenten/2f5cbb52-0631-4aad-b3dd-5088fab859c5/file>

ambitieuw klimaatbeleid⁴. Rechtvaardigheid is hiermee één van de drie pijlers van het klimaatbeleid en het wordt in alle onderdelen van de uitvoering meegenomen. In meer generieke zin stelt het concept Klimaatplan het volgende:

- Het kabinet streeft naar rechtvaardigheid in het klimaatbeleid door rekening te houden met het nut voor de maatschappij en de bijdrage aan de doelen.
- De 'uitstoter' wordt aangespoord om te betalen, en duurzaamheid moet lonend zijn.
- Draagkracht wordt overwogen, zodat lastenstijgingen voor lage en middeninkomens beperkt worden.
- Specifieke aandacht wordt besteed aan ondersteuning voor mensen die moeite hebben om mee te komen in de transitie, zoals zij zonder spaargeld, kennis of tijd.

Het kabinet werkt de komende tijd uit hoe het energiesysteem rechtvaardig kan zijn voor iedereen en hoe het kabinet afwegingen maakt bij het toepassen van verdelingsprincipes bij beleid. Wij willen daarbij, waar mogelijk en wenselijk, aansluiten.

Coalitieakkoord 'Verbindend Vooruit' (2023)

In het coalitieakkoord erkennen we expliciet dat de noodzakelijke veranderingen op het gebied van klimaat en energie aanzienlijke maatschappelijke impact hebben. Bij alle provinciale inspanning staat daarom zoals hierboven ook beschreven, het welzijn van inwoners centraal, evenals het behouden van draagvlak, betaalbaarheid en uitvoerbaarheid van maatregelen, aldus het Coalitieakkoord. Het is van groot belang dat alle inwoners kunnen deelnemen aan deze transitie. Daarbij speelt toegankelijke informatie van de provincie over relevante feiten en de voortgang van doelstellingen een ondersteunende rol.

Voor bepaalde groepen, zoals Noord-Hollanders die in oudere en slecht geïsoleerde koop- of huurwoningen wonen zonder de financiële middelen voor verduurzaming, dreigt energiearmoede. Dit vraagstuk wordt actief geagendeerd in gesprekken met het Rijk en regionale partners over de inzet van middelen uit het klimaatfonds.

We stellen toegankelijkheid en een gelijk speelveld als belangrijke randvoorwaarden voor onze eigen regelingen. We herkennen de waarde van lokale energiecoöperaties bij het creëren van draagvlak voor de energietransitie. Toch zien we ook dat het enthousiasme van bewoners vaak wordt belemmerd door complexe procedures voor het aanvragen van subsidies of duurzaamheidsleningen en een gebrek aan startkapitaal. Daarom willen we dergelijke organisaties stimuleren en ondersteunen. Hiermee wordt gestreefd naar een gelijk speelveld voor iedereen die bijdraagt aan deze belangrijke transitie.

Op basis van het Coalitieakkoord en de inzet van het Rijk kunnen we de provinciale klimaatmaatregelen selecteren, prioriteren en programmeren – en daarmee effectief en rechtvaardig bijdragen aan de

⁴ Rijksoverheid, Kamerbrief met reactie op WRR-rapport Rechtvaardigheid in klimaatbeleid, 2023, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2023/06/02/kabinetsappreciatie-wrr-rapport-rechtvaardigheid-in-klimaatbeleid>

klimaatdoelen. Het Actieprogramma Klimaat (APK) hanteert hierbij de volgende pijlers:

- **Kosteneffectief en uitvoerbaar.** Kosteneffectief houdt in dat we streven naar maximale broeikasgasreductie per geïnvesteerde euro. Uitvoerbaarheid betreft onze capaciteit in bevoegdheden, menskracht en tijd om deze maatregelen effectief te implementeren.
- **Betaalbaar en rechtvaardig.** We zetten ons in om te waarborgen dat maatregelen financieel haalbaar zijn en dat de kosten en baten eerlijk verdeeld worden. Rechtvaardigheid heeft verschillende vormen: een eerlijke verdeling van lusten en lasten, erkennen en herstellen van bestaand onrecht, en intergenerationele rechtvaardigheid en solidariteit. Dit laatste met het oog op de toekomstige generaties die de gevolgen van klimaatverandering en de energietransitie het sterkst zullen ondervinden.
- **Draagvlak en lokale betrokkenheid.** Dit zijn cruciale elementen in onze aanpak. We streven ernaar de gemeenschap – dat zijn inwoners, gemeenten, lokale overheden, bedrijven, initiatieven en de Provinciale Staten – actief te betrekken bij de uitvoering van klimaatmaatregelen.
- **Integrale afwegingen en de bijdrage aan andere provinciale doelen.** Gebaseerd op de ambities van het Coalitieakkoord Verbindend Vooruit is het ons doel een gezonde en veilige leefomgeving te creëren. We streven naar duidelijkheid over de rol van de provincie, onze ambities en hoe het klimaatbeleid aansluit bij andere relevante ambities zoals de woonopgave, biodiversiteit, het vestigingsklimaat, innovatie, klimaatadaptatie en stikstofreductie. Hierin is integraliteit een sleutelwoord.

Vanuit deze pijlers zet de provincie, vaak in samenwerking met gemeenten en het Rijk, zich (ook) in op energiearmoede en klimaatrechtvaardigheid. Aan de hand van subsidies, het financieren en ondersteunen van (landelijke) onderzoeksprogramma's en het Servicepunt Duurzame Energie (SPDE) zet de provincie zich in op energiearmoede en klimaatrechtvaardigheid. Hieronder worden enkele specifieke projecten beschreven waar de provincie zich momenteel mee bezig houdt.

Huidige en toekomstige inzet van de provincie op energiearmoede en klimaatrechtvaardigheid

De provincie Noord-Holland is al enige tijd actief met de onderwerpen klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede. De gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor de aanpak tegen energiearmoede. De provincie speelt een ondersteunende en faciliterende rol door te monitoren, coördineren en onderzoek te faciliteren. Vanuit de bovenstaande uitgangspunten werken we momenteel aan een meer structurele inzet op rechtvaardigheid en energiearmoede. Dit zal ook landen in het Actieprogramma Klimaat dat momenteel wordt herzien.

In deze brief maken we onderscheid tussen de onderstaande vier thema's:

1. Impact op inwoners

De provincie streeft ernaar inwoners te ondersteunen met kennis, expertise en ondersteuning. Dat doet de provincie door financiële ondersteuning en ambtelijke betrokkenheid te bieden. Door dit te doen kan de energietransitie dienen als kans om ook sociale doelen zoals lagere woonlasten, energieautonomie en gezondere woningen te realiseren. In 2024 financiert de provincie de volgende organisaties:

- De provincie financiert het Servicepunt Duurzame Energie (SPDE) dat gemeenten ondersteunt op het gebied van energietransitie in gebouwde omgeving inclusief energiearmoede. Dit omvat informatieverstrekking via webinars, nieuwsbrieven, online spreekuren, podcasts en een vragenuren en meer (zie overzicht van activiteiten in de appendix). Ook huurt het SPDE 'ervaringsmederwerkers' in om gemeenten te informeren.
- De provincie draagt bij aan het landelijke programma energiearmoede onder uitvoering van TNO (zie bijlage). Hierin wordt onder andere de rechtvaardigheid van energiebeleid beoordeeld en acties gestimuleerd voor meer rechtvaardige oplossingen. Het programma heeft tot doel beleidsmakers en uitvoerders te voorzien van actuele kennis om energiearmoede effectief aan te pakken. Dit gebeurt in samenwerking met andere provincies en ministeries. Voorbeelden van activiteiten zijn: onderzoek naar de impact, opschaling en effecten van energiefixers, landelijke en regionale energiearmoedecijfers, Europese beleidsvoorbeelden voor de langetermijnstrategie en de energiearmoedekloof.
- De provincie ondersteunt Energie Samen Noord-Holland. Zij dragen bij aan een laagdrempelige manier van het activeren van inwoners om mee te doen aan de energietransitie. Dit doen ze met name op warmte en elektriciteit. Energie Samen Noord-Holland dient daarbij als vraagbaak voor energiegemeenschappen.
- De provincie heeft het Actienetwerk GasTerug (Samenwerking tussen oa de gemeente Amsterdam, MRA, Amsterdam Economic Board & Rabobank) ondersteund (en overweegt dit weer te doen voor een nieuwe periode). Dit netwerk heeft als doel de afhankelijkheid van (Russisch) gas te beperken en om energiebesparing in onze regio te stimuleren.

2. Uitwerken en stimuleren van rechtvaardigheid in beleid en uitvoering.

Om de inzet van de provincie in lijn te brengen met de uitgangspunten van het coalitieakkoord en de inzet van het Rijk, ontwikkelen we een toetsingskader om beleidsbeslissingen te evalueren op hun impact op klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede. Hierin verwerken we uiteraard alle relevante input vanuit het Rijk. Dit toetsingskader houdt rekening met de korte- en langetermijneffecten van beleidsmaatregelen en hun bijdrage aan een eerlijke verdeling van lasten en baten binnen de energietransitie. In opdracht van de provincie zal TNO dit toetsingskader ontwikkelen middels een intern onderzoek. Wij hopen met dit toetsingskader meer grip te krijgen op de rechtvaardige

uitkomsten van ons beleid. Ook voor de verdere implementatie van dit toetsingskader zullen TNO en de WRR betrokken blijven.

3. Rechtvaardigheid als onderdeel van de participatieprojecten

Binnen de provincie lopen al meerdere parallelle participatieprojecten. Aansluitend op de projecten en als onderdeel van een bredere participatieaanpak van de provincie worden rechtvaardigheidsprincipes als randvoorwaarde gesteld. Het doel hiervan is dat wanneer om inspraak gevraagd wordt, er geen groepen ongehoord zullen blijven.

We streven ernaar de gemeenschap - dat zijn inwoners, gemeenten, lokale overheden, bedrijven, initiatieven en Provinciale Staten - actief te betrekken bij de uitvoering van klimaatmaatregelen. Participatie en zeggenschap zijn belangrijk, zeggen alle rapporten en programma's. In onze participatieve aanpak bieden we ruimte aan initiatieven en betrokkenheid van burgers, bedrijven en instellingen, en zorgen we ervoor dat iedereen kan meedoen. Het betekent ook dat de besluitvorming en aansturing op eerlijke en transparante wijze wordt vormgegeven, met zeggenschap voor betrokkenen en met aandacht voor in het verleden aangedaan onrecht. Momenteel wordt in de context van het APK gewerkt aan de wijze waarop inspraak en participatie in het klimaatbeleid kan vormkrijgen. Hier is de Statenwerkgroep Inwonersparticipatie bij betrokken.

4. Lokaal eigendom en financiële participatie

Het draagvlak voor de noodzakelijke veranderingen in de energietransitie is essentieel. Daarbij is het dan ook van groot belang dat inwoners mee kunnen doen aan de veranderingen in hun omgeving, wat ook onderdeel uitmaakt van een rechtvaardige energietransitie. Voor energieprojecten zoals zonne- en windenergie is draagvlak cruciaal. Een manier om meer draagvlak voor deze projecten te krijgen is door de omgeving financieel mee te laten doen.

Dit kan zijn door een omgevingsfonds, obligaties of het project door de omgeving zelf te laten beheren. Zo heeft de omgeving niet alleen de lasten maar ook de lusten van het project. Een manier om inwoners uit de omgeving van een project mee te laten financieren en beheren, is in de vorm van een energiecoöperatie. Een energiecoöperatie is veelal een groep inwoners die zich richt op het bevorderen van een door iedereen toegankelijke en duurzame energievoorziening. Energieprojecten in beheer van een energiecoöperatie kunnen veelal rekenen op draagvlak en toegankelijkheid in de omgeving.

Het oprichten van een energiecoöperatie vraagt veel kennis, tijd en geduld. Energiecoöperaties kunnen door de provincie op verschillende manieren worden ondersteund. Momenteel stimuleert de provincie het lokale eigendom door gemeenten te ondersteunen met beleid op financiële participatie. Met dit beleid kunnen energiecoöperaties eerder en actiever betrokken worden bij energieprojecten. Ook stimuleert de provincie de professionalisering van energiecoöperaties in Noord-Holland door middel van verschillende opdrachten, regelingen en subsidies.

Er kan echter meer worden gedaan. Zo kan de provincie bijdragen aan een nationaal fonds om risicovolle investeringskosten voor

energiecoöperaties te dekken. Dit heet het Ontwikkelfonds. Een beslissing over de deelname aan dit fonds zal in het najaar worden genomen wanneer er een integraal beeld is over de financiering van de ambities van het coalitieakkoord. Ook kan de provincie kleinere coöperaties helpen groeien door de subsidieregeling duurzaamheidsinitiatieven burgercollectieven opnieuw aan te bieden en te verbreden. Tot slot kan de provincie zich inzetten voor de juridische positie van energiegemeenschappen. In de huidige wet- en regelgeving is het lastig om lokale initiatieven een apart positie te gunnen. Als provincie kunnen we onszelf en gemeenten inspireren en stimuleren hier meer op in te zetten.

Tot slot

Middels deze brief hopen wij u voldoende te hebben geïnformeerd over de provinciale aanpak op klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

1 bijlage(n)

- TNO onderzoek energiearmoede Noord-Holland

Appendix

Activiteiten extra ondersteuning t.a.v. energiearmoede in Noord-Holland 2024

Hieronder een gedetailleerd overzicht van de activiteiten t.a.v. energiearmoede van het Servicepunt Duurzame Energie voor het jaar 2024.

Activiteit	Onderwerp
Webinars (richtlijn: 6 webinars)	<ul style="list-style-type: none"> • Lastig te bereiken doelgroepen • Doe-het-zelf aanpak • Hoe zet je een Fiksbrigade op? • 0% lening Warmtefonds: hoe ga je om met leenaversie? • Het leren kennen van en gaan werken met het DNA van de wijk / het dorp • Verduurzaming VvE's: hoe ga je om met financieel kwetsbare bewoners?
Nieuwsbrief Community Energiearmoede	<ul style="list-style-type: none"> • Energiearmoede • Activiteiten SPDE • Landelijke ontwikkelingen • Vragen/oproepen van Nederlandse gemeenten
Online spreekuren energiearmoede	Iedereen die vragen heeft, ideeën wil spiegelen met experts of collega gemeenten of ervaringen wil bespreken of delen is van harte welkom. Tijdens het spreekuur staan in principe de vragen van degenen die inbellen centraal.
Online benen-op-tafel sessies	<p>Hoe doen andere gemeenten dat? Hoe hebben zij het voor elkaar gekregen? Wat zijn hun ervaringen met ..?</p> <p>Uit de bijeenkomsten die we organiseren, blijkt elke keer weer dat er een grote behoefte is aan interactie. Daarom organiseren we de 'Benen-op-tafel sessies' waarin kennis, ervaringen en inzichten kunnen worden uitgewisseld tussen Noord-Hollandse gemeenten. Een vorm van intervisie dus, met een ontspannen, informeel en open karakter.</p>
Symposium Energiearmoede	In het eerste deel van oktober staat de tweede editie van het symposium 'Aanpak Energiearmoede: hoe kan het beter?' gepland. In dit symposium staat wederom de vraag centraal: 'Hoe kun je als gemeente je aanpak energiearmoede verbeteren?'. We bekijken met gemeenten en andere betrokkenen wat er sinds het symposium in oktober 2023 is

	gebeurd en geleerd en welke nieuwe, kansrijke ideeën er zijn ontstaan om aanpakken verder te optimaliseren.
Strippenkaart: 1-op-1 ondersteuning voor gemeenten (op aanvraag) (richtlijn: 6 strippenkaart aanvragen)	Het Servicepunt staat ook klaar voor individuele ondersteuning aan gemeenten. Elke gemeente kan een dag advies op maat krijgen van één van onze experts.
Bijeenkomsten werkgroep (klimaat)rechtvaardigheid	Vanuit het thema energiearmoede zijn we als Servicepunt lid van de werkgroep '(klimaat)rechtvaardigheid'. Daarin worden de (on)mogelijkheden van de inpassing van rechtvaardigheid in gemeentelijk(e) beleid en aanpakken onderzocht. Dit ontwikkelt zich steeds breder door de koppeling met begrippen als 'bestaanszekerheid' en 'brede welvaart'.
Checklist Energierechtvaardigheid 2.0 waarmee gemeenten hun bestaande of voorgenomen beleid kunnen screenen en minder rechtvaardige elementen kunnen vervangen door meer rechtvaardige.	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwerpsessies • Werksessies
Bestuurlijke informatiebijeenkomst	Op 27 november vond de Kennissessie over energierechtvaardigheid voor ambtenaren plaats. We zijn van plan een soortgelijke bijeenkomst voor bestuurders te organiseren. Naast informatie over wat rechtvaardigheid inhoudt en welke centrale inzichten er al zijn (o.a. vanuit de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid en TNO) worden ook de ervaringen met de checklist teruggekoppeld.
Training Stress-sensitief werken	Op 29 januari 2024 organiseerden we het webinar 'Op naar een meer stress sensitieve aanpak energiearmoede'. De expert die daarbij spreker was, organiseert 18 maart een training van een dagdeel waarin specifiek wordt ingegaan op stress sensitieve gespreksvaardigheden. Deelnemers leren hier hoe je in een één-op-één situatie gebruik kunt maken van nieuwe gesprekstechnieken om het gesprek te voeren met bewoners die chronische stress ervaren.
Opzetten van een pool met ervaringswerkers	Eind vorig jaar zijn we de samenwerking gestart met Sterk uit Armoede , de Alliantie Inclusieve Energietransitie, Divosa en DuurzaamDoor (RVO). Met de eerste twee organisaties werken

	<p>we aan het opzetten van een pool van ervaringsdeskundigen. Zo willen we gemeenten in de gelegenheid stellen hun aanpakken, regelingen of communicatie uitingen te laten checken of te verbeteren.</p>
<p>Beter aansluiten bij de doelgroep energiearmoede via andersoortige bewonersinitiatieven</p>	<p>Samen met bovengenoemde organisaties ontwikkelen we een visie op het beter aansluiten bij de doelgroep energiearmoede via andersoortige bewonersinitiatieven. Vaak werken gemeenten al wel samen met energiecoöperatie(s), maar vanuit het sociaal domein of armoedebestrijding is bekend dat andersoortige bewonersinitiatieven vaak een veel beter contact hebben met de doelgroep 'huishoudens met energiearmoede'.</p> <p>Een belangrijk verschil tussen duurzaamheidsinitiatieven en de hier bedoelde initiatieven (denk aan schuldhulpverlening en het tegengaan van eenzaamheid) is dat de eerste vrijwel altijd door mannen wordt gerund en de andere door vrouwen. Bij het ontwerpen van meer kansrijke aanpakken voor bewoners die chronische stress ervaren is dit een belangrijke factor om mee te nemen</p>
<p>Community of Practice Woningcorporaties</p>	<p>Een groot deel van de doelgroep energiearmoede is sociaal huurder. Daarmee zijn woningcorporaties een belangrijke speler bij het tegengaan van energiearmoede. Vanuit deze achtergrond hebben we in 2023 samen met TNO en Metropoolregio Amsterdam een viertal bijeenkomsten met woningcorporaties georganiseerd in een Community of Practice.</p> <p>TNO heeft een (tussen)rapportage opgesteld met daarin de inzichten en geleerde lessen tot nu toe, die in een webinar zullen worden gedeeld. Indien de deelnemers behoefte hebben aan het voortzetten van deze CoP blijven we in 2024 deze bijeenkomsten organiseren.</p>

Energiearmoede in Noord-Holland

De cijfers van 2020 en de schatting voor 2022

TNO 2023 P11481 – November 2023

Energiearmoede in Noord-Holland

De cijfers van 2020 en de schatting voor 2022

Auteurs	Anika Batenburg
Rubricering rapport	TNO Publiek
Aantal pagina's	59 (excl. voor- en achterblad)
Aantal bijlagen	1

Alle rechten voorbehouden

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van TNO.

© 2023 TNO

Samenvatting

Introductie

Deze studie biedt een actuele inschatting van de omvang en de aard van energiearmoede in de provincie Noord-Holland. De analyse sluit aan op het rapport '[De energiekosten van verschillende typen huishoudens in Nederlanden](#)' (2023) en het rapport '[Energiearmoede Nederland 2022](#)' (2023), alleen richten we ons in deze publicatie specifiek op de situatie in Noord-Holland.

In dit rapport presenteren we de uitkomsten van drie analyses:

- we brengen de kwetsbaarheid voor structureel hoge energieprijzen van alle huishoudens in Noord-Holland in kaart (dus niet alleen energiearme huishoudens, maar alle Noord-Hollandse huishoudens);
- we zoomen in op de energiearme huishoudens in Noord-Holland, en kijken hierbij naar de omvang van het probleem (in 2019, 2020 en een inschatting voor 2022), de kenmerken van deze huishoudens, en laten zien waar deze huishoudens wonen;
- we kijken in Noord-Holland voor het eerst naar de energiearmoedekloof: waar wonen de energiearme huishoudens die het diepst in de problemen zitten.

In deze samenvatting geven we compact weer wat de belangrijkste resultaten zijn.

Belang van dit onderzoek

Ondanks dat de hoge energieprijzen van 2022 zijn genormaliseerd naar een lager niveau, blijft de energieprijs hoog ten opzichte van het prijspeil van voor de energiecrisis. Voor de energiecrisis was energiearmoede al een probleem voor een specifieke groep Nederlanders, maar door de structureel hogere prijzen die de komende tijd worden verwacht¹ zal dit probleem zich niet vanzelf oplossen. Dit onderzoek geeft daarom inzicht in het energiearmoedeprobleem en wel specifiek voor de provincie Noord-Holland. Deze studie geeft beleidsmakers in de provincie handvatten bij het bepalen hoeveel huishoudens op dit moment hulp nodig hebben en het type hulp dat wenselijk is. De geografische spreiding op gemeente- en wijkniveau laten zien waar de huishoudens zich concentreren die als eerste hulp nodig hebben, en waar het vooral een inkomensprobleem is, een woning kwaliteitsprobleem, of een combinatie van beiden. Dit is de eerste meting in deze provincie, bij een jaarlijkse herhaling kan de voortgang van de situatie worden gemonitord en beleid daarop worden aangepast.

De data

De analyses zijn gebaseerd op CBS-gegevens van in 1.178.329 huishoudens, van de 1.376.228 in 2020 en 1.400.584 in 2022 huishoudens in Noord-Holland. De ongeveer 15% huishoudens die we missen bestaat uit huishoudens:

- die een woning delen met andere huishoudens (denk aan woongroepen);
- die bestaan uit studenten;
- die wonen in een verblijfsobject dat volgens de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) geen woonfunctie heeft, zoals bedrijven of stand- en ligplaatsen (daaronder vallen o.a. woonboten, woonwagens en soms ook recreatiewoningen);
- waarvan het energieverbruik van de woning of het inkomen onbekend is.

¹ Bron: PBL (2023). [Scenario's voor aardgas- en elektriciteitsprijzen voor kleinverbruikers in de periode 2025-2040.](#)

De reden dat CBS deze huishoudens niet kan meenemen in de energiearmoede berekeningen is dat voor huishoudens die een adres delen het lastig is om te bepalen welk deel van het energieverbruik bij welk huishouden hoort. Daarnaast is er bij studentenhuishoudens vaak sprake is van inkomensoverdracht vanuit de ouders die niet geregistreerd wordt. Tot slot geldt voor huishoudens die wonen in een object wat volgens de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) geen woonfunctie heeft, de informatie voor deze objecten over energieverbruik vaak beperkt is of voor nog iets anders wordt ingezet dan wonen. Dit neemt niet weg dat ook deze huishoudens wellicht te maken hebben met energiearmoede. [Figuur 7.1](#) in hoofdstuk 7.1.2. laat immers zien dat we vooral lage inkomens missen in de huidige dataset. Dit impliceert dat de cijfers in deze studies een onderschatting zijn van het probleem.

Belangrijkste bevindingen

Dit rapport bestaat uit drie studies. De eerste studie vertelt iets over de kwetsbaarheid van alle Noord-Hollandse huishoudens en laat zien dat 17% van alle Noord-Hollandse huishoudens een laag inkomen heeft en we zien (aan de gemiddelde energiequote van deze groep) dat de meeste van hen een (erg) groot deel van hun inkomen kwijt is aan de energierekening. Uit de tweede studie blijkt dat 8% van de Noord-Hollandse huishoudens daadwerkelijk energiearm zijn volgens de definitie: huishoudens met een laag inkomen en een woning van lage energetische kwaliteit en/of huishoudens met een laag inkomen en een hoge energierekening. De derde studie gaat in op een nieuw ontwikkelde indicator: de energiearmoedekloof. Hieronder staan de belangrijkste bevindingen per studie genoemd.

Bevindingen studie 1: De energiekosten van alle huishoudens in Noord-Holland Lage inkomens hebben structureel een hoge energiequote, ook na renovatie

In onze dataset zijn er 194.509 huishoudens in Noord-Holland met lage inkomens. Met lage inkomens bedoelen we huishoudens met een gestandaardiseerd besteedbaar huishoudinkomen dat niet hoger is dan 130 procent van de CBS 'lage inkomensgrens' (zie hoofdstuk 7.1.2. Deze huishoudens hebben structureel een hoge energierekening (gemiddeld een energiequote van boven de 8%, zie hoofdstuk 3.5 voor meer uitleg over deze grenswaarde), zowel in een slechte als goed geïsoleerde woning. Ditzelfde beeld zien we ook voor heel Nederland. Aangezien de energiequote zowel afhangt van het inkomen als de energierekening, kunnen we ons afvragen of we hier ook te maken hebben met structurele armoede in plaats van enkel energiearmoede. Deze huishoudens zijn in ieder geval gebaat bij financiële maatregelen, in de vorm van extra inkomen of een verlaging van de energierekening. Van deze groep lage inkomens wonen er 30% (ongeveer 60 duizend woningen in onze dataset) in een energetisch slechte woning (ruwweg label D en E) en 3% (ongeveer 7 duizend woningen in onze dataset) in een energetisch zeer slechte woning (ruwweg label F en G). Deze huishoudens met een laag inkomen worden significant geholpen door renovatie. Renovatie zal de energierekening van deze groep aanzienlijk verlagen, maar de rekening blijft ondanks de verlaging hoog ten opzichte van het inkomen. Daarom blijft deze groep afhankelijk van extra financiële steun. De benodigde financiële steun wordt uiteraard minder als de woningkwaliteit is verbeterd. Bij verduurzaming gaat de energiequote omlaag van gemiddeld 12% (bij een slechte woning) a 17% (bij een zeer slechte woning) naar een gemiddelde energiequote van 10% (voor een verduurzaamde woning).

Midden-lage inkomens zijn kwetsbaar, maar dit kan worden verholpen middels renovatie

Onze dataset bevat 369.357 huishoudens met midden-lage inkomens, hiermee bedoelen we huishoudens vanaf een laag inkomen (zoals in de vorige paragraaf besproken) t/m de mediaan van de inkomensverdeling (zie hoofdstuk 7.1.2 voor meer uitleg). Dit komt ongeveer neer op een beneden-modaal inkomen. Midden-lage inkomens met woningen van goede kwaliteit hebben gemiddeld een energiequote van onder de 8%, maar huishoudens

met een midden-laag inkomen in een woning van lage energetische kwaliteit besteden een (te) groot deel aan hun inkomens aan de energierekening. Dit beeld is vergelijkbaar met het beeld voor alle huishoudens in Nederland. Het gaat in Noord-Holland om 152.075 huishoudens die dus niet vallen onder de definitie van energiearmoede, maar wel kwetsbaar zijn voor hoge energieprijzen. Gemiddeld wordt de energierekening naar een “normaal” niveau gedrukt, wanneer de woningen van deze huishoudens worden gerenoveerd.

Energieverbruik verschilt nauwelijks tussen inkomensgroepen

Wanneer we het energieverbruik vergelijken tussen de verschillende inkomensgroepen dan zien we vooral dat de energetische kwaliteit van de woning effect heeft op het energieverbruik, en dan met name het gasverbruik, en niet zo zeer het inkomen. Hoe slechter de kwaliteit van de woning, hoe hoger het energieverbruik. Enkel bij de allerhoogste inkomens met een woning van zeer slechte kwaliteit zien we een groter verbruik dan bij de andere inkomensgroepen. Dit patroon zien we zowel specifiek voor Noord-Hollandse huishoudens als alle Nederlandse huishoudens. Deze bevinding onderstreept het belang van woningverduurzaming.

Corporatiewoningen zijn relatief goed geïsoleerd, aandacht nodig voor particuliere huurwoningen

Een opvallende bevinding is dat particuliere huurders en woningeigenaren relatief vaker een hoger energiequote hebben dan huurders van corporatiewoningen. Dit patroon zien we ook voor heel Nederland. Bij corporatiewoningen is dit grotendeels het gevolg van het feit dat de energetische kwaliteit van deze woningen gemiddeld beter is dan particuliere huur- en eigen woningen. Ruim driekwart van de corporatiewoningen is goed tot zeer goed geïsoleerd, tegenover ongeveer 46% van de overige huurwoningen en 48% van de eigen woningen. 23% van de corporatiewoningen valt in de categorie lage energetische kwaliteit (ongeveer label D en E) en 1% valt in de categorie zeer slechte energetische kwaliteit (pakweg energielabel F en G).

Hogere inkomens vaker in een slecht geïsoleerde woning

Een ander opvallend resultaat is dat de hogere inkomens relatief vaker in een woning van (zeer) slechte energetische kwaliteit wonen dan de lagere inkomens. Dit beeld zien we ook terug bij alle Nederlandse huishoudens. Dit is waarschijnlijk te verklaren door het feit dat corporatiewoningen over het algemeen beter geïsoleerd zijn dan koopwoningen en huurwoningen van particuliere huurders.

Bevindingen studie 2: Energiearmoede in Noord-Holland

Het aantal energiearme huishoudens stijgt tussen 2020 en 2022 naar schatting van 6,4% naar 7,8%

Door de prijsstijgingen (en ondanks de gasbesparing van huishoudens en financiële compensatie van de overheid), is het percentage energiearme huishoudens gestegen van 6,4% in 2020 naar vermoedelijk 7,8% in 2022, dat komt neer op 108.658 Noord-Hollandse in 2022. De Noord-Hollandse energiearmoedepercentages komen sterk overeen met de Nederlandse cijfers, alleen is de gemiddelde energetische kwaliteit van alle woningen in Noord-Holland iets beter. Zo is het percentage woningen van (zeer) slechte energetische kwaliteit (ruwweg label D t/m G) in Noord-Holland ongeveer 43%, ten opzichte van 46,6% in heel Nederland. Het percentage huishoudens met een laag inkomen en een woning van (zeer) slechte energetische kwaliteit (ruwweg label D t/m G) is in Noord-Holland 4,8 % ten opzichte van 5,0% in heel Nederland.

Beleid kan worden gericht op de volgende demografische kenmerken

Energiearme huishoudens wonen het vaakst in een meergezinswoning (62% van de huishoudens in onze dataset). Van de energiearme huishoudens woont ongeveer 65% in een corporatiewoning, 13% in een eigen woning en 22% in een private huurwoning. De huishoudensamenstelling van energiearme huishoudens kenmerkt zich vooral als eenpersoonshuishoudens (55%) en eenoudergezinnen (16%). Daarnaast zien we dat een deel van de energiearme huishoudens leven van bijstand of andere sociale voorzieningen (28%), pensioen (30%) en inkomen hebben vanuit werk of een onderneming (27%).

Amsterdam en Zandvoort hebben het hoogste percentage energiearmoede in Noord-Holland

Energiearmoede komt verspreid voor in Noord-Holland, maar de hoogste percentages zijn te vinden in Amsterdam en Zandvoort (zie kaarten in hoofdstuk 4.3). Verder hebben Zaanstad en Haarlem het grootste aantal energiearmen na de gemeente Amsterdam, zie ook [Tabel 4.7](#) in hoofdstuk 4.3. De meeste energiearme huishoudens bevinden zich in Amsterdam, waar ook de meeste wijken met de hoogste percentages energiearmoede zich bevinden. Daarnaast hebben ook wijken in Haarlem en Zaanstad hoge percentages.

De lage inkomens met een hoge energierekening en lage inkomens met een woning van slechte energetische kwaliteit (ongeveer label D t/m G) concerteren zich vooral in de steden. Als we echter naar de verbijzondering kijken met lage inkomens in de woningen van enkel *zeer* slechte energetische kwaliteit, dan zien we deze juist vaker buiten steden vaker voorkomen (ruwweg label F en G). Energiearmoede in Noord-Holland is dus zowel een gespreid, als een geconcentreerd probleem.

Bevindingen studie 3: De energiearmoedekloof

We voegen een nieuwe indicator toe aan het energiearmoede onderzoek, namelijk de energiearmoedekloof. De kloof geeft aan in hoeverre er huishoudens zijn die ver onder de drempelwaarden van gebruikte energiearmoede-indicatoren liggen. Oftewel, het inkomen is te laag en de energierekening is te hoog en/of het inkomen is te laag en de woning is van slechte energetische kwaliteit. Deze huishoudens kunnen dus op drie manier worden geholpen: het inkomen wordt verhoogd, de energierekening wordt verlaagd (door bijv. een korting) of de woning wordt gerenoveerd. Hetgeen van deze drie het dichtst bij de drempelwaarde van energiearmoede grens ligt, geldt als de diepte van de kloof (zie hoofdstuk 7.3 voor meer uitleg). Wanneer een huishouden diep in de kloof zit is het inkomen dus veel lager, de energierekening veel hoger en de woning van een veel lagere energetische kwaliteit dan de gehanteerde grens. Deze huishoudens hebben aanzienlijk meer (financiële) ondersteuning nodig dan huishoudens die zich net onder deze drempelwaarden bevinden.

Amsterdam kent een hoge frequentie energiearmoede en ‘gemiddelde’ intensiteit

Deze eerste analyse op gemeenteniveau laat zien dat Amsterdam een hoge frequentie van energiearmoede kent maar de kloof is ‘gemiddeld’ over alle bewoners van deze stad, waarschijnlijk middelen kleine en grote kloven zich hier uit. In de toekomst zou het interessant zijn om ook de intensiteit per wijk in kaart te brengen om verschillen bloot te leggen in de steden.

Een kleine groep met een diepe kloof in gemeenten Laren, Blaricum, Texel, Bergen, Castricum, Landsmeer en Bloemendaal

Wanneer we enkel kijken naar de kloof onder energiearme huishoudens in Zuid-Holland, dan valt op dat gemeenten zoals Laren, Blaricum, Texel, Bergen, Castricum, Landsmeer en Bloemendaal weinig energiearme huishoudens kennen, maar dat de kleine groep huishoudens die daar energiearm zijn wel te maken hebben met een diepe kloof. Dit heeft waarschijnlijk te maken met relatief grote (en slecht geïsoleerde) huizen.

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	3
Inhoudsopgave	7
1 Inleiding.....	8
2 Leeswijzer.....	10
3 De energiekosten van alle huishoudens in Noord-Holland.....	11
3.1 Lagere inkomens vaker in een corporatiewoning	11
3.2 Hogere inkomens relatief vaker in een slecht geïsoleerde woning.....	12
3.3 Corporatiewoningen van betere kwaliteit dan particuliere verhuur en koopwoningen.....	14
3.4 Energieverbruik tussen inkomensgroepen verschilt nauwelijks	16
3.5 Energiequote hangt voornamelijk samen met inkomen.....	17
3.6 Energiequote hoger bij eigen woning en particuliere huur.....	20
4 Energiearmoede in Noord-Holland.....	22
4.1 De omvang van energiearmoede	22
4.2 De kenmerken van energiearmoede.....	25
4.3 De geografie van energiearmoede.....	28
5 Een nieuwe indicator: De energiearmoedekloof	34
6 Conclusies.....	37
7 Achtergrond van het onderzoek	42
7.1 Onderzoeksmethode: De energiekosten van alle Noord-Hollandse huishoudens	42
7.2 Onderzoeksmethode: Energiearmoede in Noord-Holland.....	49
7.3 Onderzoeksmethode: Energiearmoedekloof	53
Literatuur.....	56
Bijlage	
Bijlage A: Extra kaarten met LI, HE, LEK en ZLEK	57

1 Inleiding

Gegeven de hoge energieprijzen in 2022 en de verwachting dat de prijzen structureel hoger blijven ten opzichte van voor de energiecrisis², is er op nationaal en lokaal niveau veel behoefte aan inzicht in de actuele ontwikkeling van energiearmoede.

We spreken van energiearmoede als we te maken hebben met huishoudens met een laag inkomen en een woning van lage energetische kwaliteit en/of huishoudens met een laag inkomen en een hoge energierekening (TNO 2021). De hoge energieprijzen hebben sinds 2021 in Nederland, evenals in de ons omringende landen, geleid tot een sterk toegenomen aandacht voor het probleem van energiearmoede.

De studies in dit rapport zijn gebaseerd op eerdere publicaties van TNO, namelijk '[De energiekosten van verschillende typen huishoudens in Nederlanden](#)' (2023) en '[Energiearmoede Nederland 2022](#)' (2023). Deze voorgaande studies zijn uitgevoerd op landelijk niveau. Voor dit rapport hebben we een uitsnede uit de data genomen van enkel Noord-Hollandse huishoudens. Op deze dataset hebben we de analyses opnieuw uitgevoerd om de specifieke situatie van Noord-Holland in kaart te brengen.

Dit rapport bestaat uit drie onderdelen: 1) een studie waarbij we de kwetsbaarheid voor structureel hoge energieprijzen van alle huishoudens in Noord-Holland in kaart brengen, 2) een studie waarbij we inzoomen op de energiearme huishoudens in Noord-Holland en 3) een studie met een eerste analyse op een nieuw ontwikkelde indicator: de energiearmoedekloof.

In het eerste deel kijken we dus niet alleen naar energiearme huishoudens, maar ook de hogere inkomens. Zo kunnen we nog beter in kaart brengen wie er kwetsbaar zijn voor hoge energieprijzen.

In het tweede deel zoomen we wel in op de groep energiearmen, met CBS cijfers over 2019 en 2020. Ook is er een inschatting gemaakt van het aantal energiearme huishoudens in 2022. Hierbij hebben we 2020 gegevens over het inkomen, energieverbruik en kwaliteit van de woning gecombineerd met de energieprijzen in 2022, vermoedelijke energiebesparing van huishoudens (als reactie op de hoge energieprijzen) in 2022 en de financiële compensatiemaatregelen die de overheid in 2022 heeft ingesteld om huishoudens te ondersteunen. Deze laatste cijfers brengen ons zo dicht mogelijk bij het huidige niveau van energiearmoede in Noord-Holland. Ook brengen we in kaart wat de woning- en huishoudkenmerken zijn van deze groep en in welke gemeenten en wijken in Noord-Holland de meeste energiearme huishoudens wonen.

In het derde deel doen we een eerste analyse met een nieuwe indicator, we brengen de energiearmoedekloof op gemeenteniveau in kaart. De energiearmoedekloof geeft weer hoe diep huishoudens in de problemen zitten.

² Bron: PBL (2023). [Scenario's voor aardgas- en elektriciteitsprijzen voor kleinverbruikers in de periode 2025-2040](#).

Het doel van de studies is om beleidsmakers bij de provincie Zuid-Holland meer handvatten te bieden om energiearmoede in de provincie aan te pakken en te werken aan een inclusievere en rechtvaardiger energietransitie. De studie geeft antwoord op de vragen:

- Welke huishoudens zijn of worden kwetsbaar bij fluctuerende energieprijzen? In hoeverre is dit afhankelijk van inkomen, energetische woningkwaliteit en eigendomssituatie van de woning?
- Hoeveel huishoudens zijn geholpen met renovatie?
- Hoeveel huishoudens zijn geholpen met (additionele) financiële hulp?
- Hoeveel huishoudens zijn er energiearm?
- Wat zijn de huishoud- en woningkenmerken van energiearme huishoudens?
- Waar wonen energiearme huishoudens?
- Zien we een andere geografische spreiding wanneer we per gemeente berekenen hoe diep de huishoudens in de problemen zitten (en niet alleen naar de hoeveelheid energiearme huishoudens kijken)?

Dit rapport is onderdeel van het Landelijk Onderzoeksprogramma Energiearmoede van TNO. TNO voert dit programma uit in samenwerking met verschillende Nederlandse provincies (Noord-Holland, Zuid-Holland en Flevoland), de Ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Sociale Zaken en Werkgelegenheid, en Economische Zaken en Klimaat, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Daarnaast werken we nauw samen met het CBS aan de monitoring van energiearmoede.

2 Leeswijzer

In deze paragraaf zetten we uiteen hoe dit rapport is opgebouwd. Hoofdstuk 3, 4 en 5 presenteren de resultaten van de drie uitgevoerde studies, waarbij hoofdstuk 3 gaat over de energiekosten van alle Noord-Hollandse huishoudens (oftewel we brengen de kwetsbaarheid van alle huishoudens in kaart). Hoofdstuk 4 presenteert de energiearmoedecijfers voor Noord-Holland, inclusief de huishoud- en woningkenmerken van deze energiearme huishoudens en de geografische spreiding van energiearmoede. In hoofdstuk 5 doen we een eerste analyse aan de hand van de energiearmoedekloof. Hoofdstuk 6 bevat de conclusies op basis van de resultaten in hoofdstuk 3, 4 en 5. In hoofdstuk 7 staat de achtergrond van elke studie uitgelegd. Hier leggen we per studie uit welke data ten grondslag liggen aan de studie en welke berekeningen zijn gedaan om tot onze resultaten te komen.

3 De energiekosten van alle huishoudens in Noord-Holland

Voordat we dieper in gaan op de groep energiearme huishoudens in Noord-Holland, laten we in dit hoofdstuk zien hoe hoog de energierekening is van alle Noord-Hollanders. Deze studie biedt inzicht in de mate waarin huishoudens kwetsbaar zijn voor hoge energieprijzen. We meten kwetsbaarheid in termen van energiekosten als percentage van het inkomen – dit wordt de energiequote genoemd. We analyseren in welke mate de variatie in energiequote tussen huishoudens afhankelijk is van verschillen in inkomen, woningkwaliteit en eigendomssituatie van de woning. Deze inzichten zijn van belang voor het ontwerpen van effectief beleid om huishoudens te ondersteunen bij de aanpassing aan structureel hogere energieprijzen.

We onderscheiden huishoudens op basis van 4 inkomensgroepen (laag, middenlaag, midden-hoog en hoog), 3 verschillende vormen van woningeigendom (eigen woning, huur corporatie en huur overig) en 3 niveaus van energetische woningkwaliteit (goed, slecht, en zeer slecht). Voor elk van deze 36 groepen huishoudens berekenen we de energiequote. We doen dit voor 3 verschillende energieprijsniveaus en laten zien hoe groot het aantal huishoudens in elke groep is. Hoe deze groepen precies zijn samengesteld wordt toegelicht in hoofdstuk 7.1.2, 7.1.3, en 7.1.4. Uitleg over de berekende energiekosten staat in hoofdstuk 7.1.5.

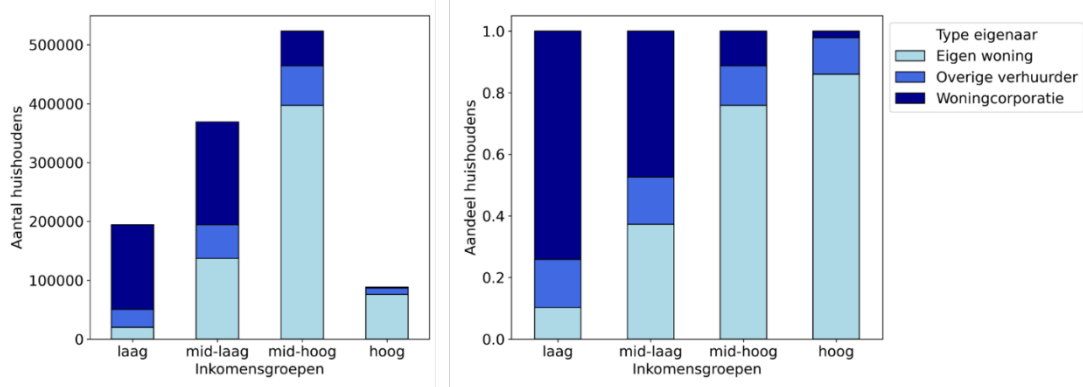
Dit hoofdstuk geeft de resultaten van deze analyse weer. Paragraaf 3.1 laat de relatie zien tussen inkomen en eigendomssituatie van de woning. Paragraaf 3.2 gaat in op het verband tussen inkomen en de kwaliteit van de woning. In paragraaf 3.3 voegen we beiden bevindingen samen door te kijken naar de relatie tussen inkomen, eigendomssituatie en kwaliteit van de woning. Paragraaf 3.4 geeft meer informatie over het energieverbruik van verschillende inkomensgroepen. In paragraaf 3.5 laten we zien wat de energiequote (oftewel de kwetsbaarheid) is van verschillende type huishoudens.

3.1 Lagere inkomens vaker in een corporatiewoning

Figuur 3.1 geeft inzicht in de verdeling van huishoudens over de verschillende eigendomssituaties van de woning, uitgesplitst naar de 4 inkomensgroepen. Logischerwijs zijn de corporatiewoningen sterk oververtegenwoordigd in de lage en midden-lage inkomensgroep: ongeveer driekwart van de lage inkomens woont in een corporatiewoning, tegenover zo'n 40% van de midden-lage inkomens. Echter, de groep met midden-lage inkomens is relatief groot, waardoor het aantal corporatiewoningen dat wordt verhuurd aan lage en midden-lage inkomens ongeveer even groot is.

Ook zien we dat het aandeel 'overige huur' bij alle inkomensgroepen ongeveer gelijk is, maar in absolute aantallen vooral worden bewoond door midden-lage en mid-hoge inkomens. Woningbezit komt, zoals verwacht, vooral voor bij de hogere inkomens.

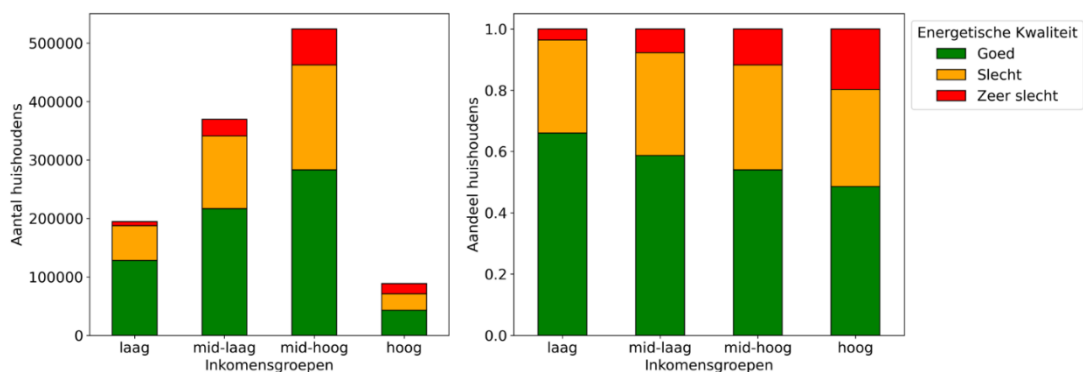
Een belangrijke vraag is dus: hoe hoog zijn de energiekosten onder midden-lage inkomens, en zijn er significante verschillen tussen energiekosten van midden-lage inkomens met een verschillende eigendomssituatie van de woning (eigen woning, huur corporatie, huur particulier)? Hier komen we op terug in paragraaf 3.6.

Figuur 3.1: Verdeling woningvoorraad Noord-Holland naar eigendomssituatie per inkomensgroep, in aantallen (links) en percentage (rechts)

3.2 Hogere inkomens relatief vaker in een slecht geïsoleerde woning

Vaak wordt aangenomen dat vooral lage inkomens in een woning wonen van slechte kwaliteit. Figuur 3.2 laat het tegendeel zien. We zien juist dat hoge inkomens relatief vaker in een woning van slechte kwaliteit wonen.

Figuur 3.2: Verdeling van de energetische woningkwaliteit naar inkomen in Noord-Holland

Vergeleken met heel Nederland is het aandeel zeer slechte woningen in Noord-Holland lager: 9,7% ten opzichte van 15,4%. Het gaat echter nog altijd om ruim 114 duizend huishoudens. Uit de cijfers in Tabel 3.1 hieronder blijkt dat ruim de helft van de bijna 10% energetisch slechtste woningen in Noord-Holland worden bewoond door midden-hoge inkomens (5,2%), en bijna een kwart (2,4%) door midden-lage inkomens.

In onze dataset valt 5,6% de huishoudens in Noord-Holland in de categorie laag inkomen en (zeer) lage energetische kwaliteit, wat neer komt op 66.000 huishoudens in deze dataset. Het aantal lage inkomens in energetisch zeer slechte woningen – de harde kern van de energiearme huishoudens – is relatief klein: 0,6% van het totaal aantal huishoudens in onze dataset, equivalent aan ruim 7 duizend huishoudens in onze dataset met Noord-Hollandse huishoudens.

Er zijn daarnaast 128 duizend huishoudens met een laag inkomen die wel in een goed geïsoleerde woning wonen; dit is bijna 11% van alle huishoudens in onze dataset voor Noord-Holland. Ook hier is het belangrijk op te merken dat genoemde aantallen een onderschatting zijn van de werkelijke aantallen omdat huishoudens met lage inkomens ondervertegenwoordigd zijn in onze dataset. Bij gebrek aan informatie weten we niet hoe de onderschatting van het werkelijke aantal huishoudens is verdeeld over huishoudens met een laag inkomen in een energetisch (zeer) slechte versus goede woning.

Tabel 3.1: Verdeling huishoudens in Noord-Holland naar inkomensgroep en energetische woningkwaliteit in percentage en aantallen. De pijlen geven aan of het hoger (▲) of lager (▼) is dan de landelijk percentages. Voor de landelijke cijfers verwijzen we naar [De energiekosten van verschillende typen huishoudens in Nederlanden \(2023\)](#)

Inkomensgroep	Energetische kwaliteit woning (LEK)							
	Goed	Slecht	Zeer slecht	TOTAAL	Goed	Slecht	Zeer slecht	TOTAAL
laag	10,9% (▲)	5,0% (▲)	0,6% (▼)	16,5%	128.420	58.980	7.109	194.509
mid-laag	18,4% (▲)	10,5% (▼)	2,4% (▼)	31,4%	216.838	123.968	28.551	369.357
mid-hoog	24,1% (▲)	15,3% (▲)	5,2% (▼)	44,5%	282.994	179.616	61.451	524.061
hoog	3,7% (▲)	2,4% (▲)	1,5%	7,5%	43.027	28.052	17.466	88.545
TOTAAL	57,1% (▲)	33,2% (▲)	9,7% (▼)	100,0%	671.279	390.616	114.577	1.176.472

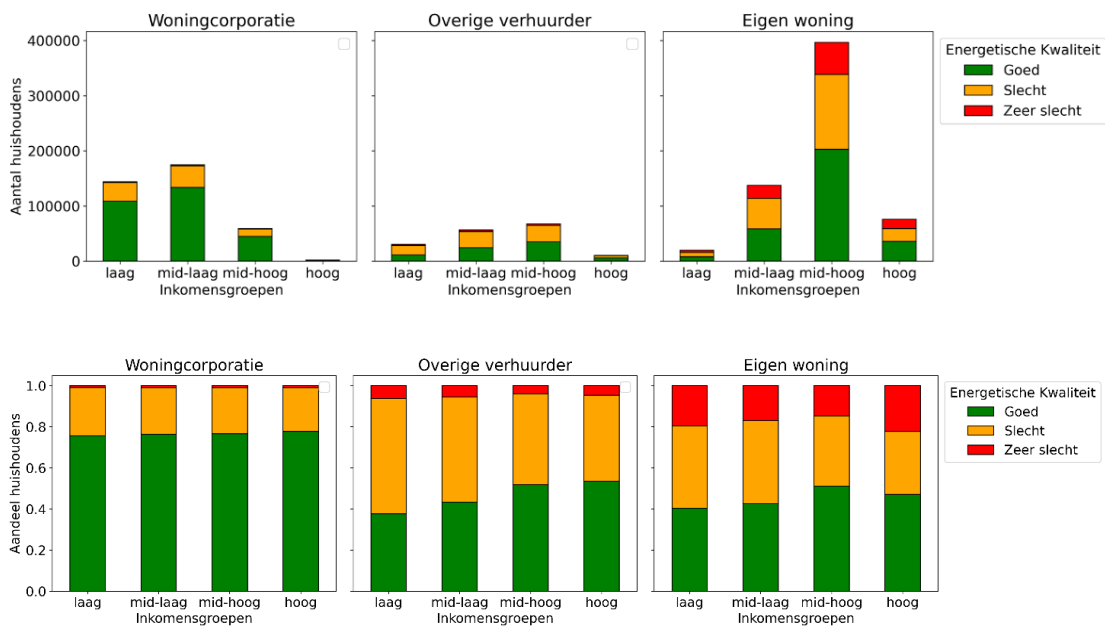
Het aantal huishoudens met een midden-laag inkomen in een niet goed geïsoleerde woning in Noord-Holland bedraagt ruim 152 duizend, dat is 13% van alle huishoudens. Van hen heeft ruim 28 duizend een zeer slecht geïsoleerde woning, dat is 2,4% van alle huishoudens.

In totaal zijn er ruim 114 duizend woningen met zeer lage energetische kwaliteit in Noord-Holland. Van hen heeft 31%, oftewel ruim 35 duizend huishoudens een beneden-modaal inkomen (= laag + mid-laag inkomen); 69% van hen, bijna 79 duizend huishoudens, hebben een boven-modaal inkomen (=hoog + mid-hoog inkomen).

In totaal hebben in onze dataset ongeveer 505 duizend huishoudens in Noord-Holland een woning die niet goed is geïsoleerd: de optelsom van huishoudens in woningen met een lage of zeer lage energetische kwaliteit – opnieuw: het werkelijke aantal ligt enigszins hoger vanwege incomplete data. Van deze groep heeft iets meer dan de helft een boven-modaal inkomen; veruit de meesten van hen vallen in de categorie mid-hoog, oftewel bij benadering tussen modaal en 2 keer modaal.

3.3 Corporatiewoningen van betere kwaliteit dan particuliere verhuur en koopwoningen

We vervolgen onze analyse door **Figuur 3.2** nader uit te splitsen naar eigendomssituatie van de woning; we presenteren het resultaat in **Figuur 3.3**. In parallel maken we in **Tabel 3.2** een uitsplitsing van **Tabel 3.1**. Hieruit blijkt dat de energetische kwaliteit van corporatiewoningen relatief goed zijn: ruim driekwart van de corporatiewoningen is goed tot zeer goed geïsoleerd, tegenover ongeveer 46% van de overige huurwoningen en 48% van de eigen woningen. In totaal zijn er 90.261 corporatiewoningen van (zeer) slechte kwaliteit in onze dataset. 1% van alle corporatiewoningen is van zeer slechte energetische kwaliteit, zo'n 3.694 woningen. Daarnaast valt ongeveer 23% van de corporatiewoningen in Noord-Holland in de categorie lage energetische kwaliteit (ongeveer label D en E); het gaat hierbij om ongeveer 87 duizend woningen. Tezamen huisvesten deze niet goed geïsoleerde corporatiewoningen bijna 34 duizend lage inkomens en 41 duizend midden-lage inkomens uit onze dataset. De groep met de laagste inkomens in de slechtste corporatiewoningen is echter klein: 1263 huishoudens in de huidige sample.

Figuur 3.3: Verdeling van de energetische woningkwaliteit in Noord-Holland naar inkomen én eigendomssituatie

Het percentage energetisch (zeer) slechte woningen is in Noord-Holland hoger bij overige huurwoningen: Ongeveer 88.000 woningen oftewel 53,7% van de overige (particuliere) huurwoningen is slechte geïsoleerd. Van deze woningen is ongeveer 8.000 woningen (5%) zeer slecht geïsoleerd. Samen gaat het om ruim 88 duizend woningen, ongeveer 54% van alle overige (particuliere) huurwoningen. Echter, in vergelijking met corporatiewoningen wonen er minder huishoudens met lagere inkomens in deze woningen: het gaat om ongeveer 19 duizend lage inkomens en 32 duizend midden-lage inkomens.

Qua absolute aantallen zijn de meeste energetisch (zeer) slechte woningen te vinden bij eigen woningen. Van de eigen woningen heeft ongeveer 16% een zeer slechte energetische

kwiteit, en ongeveer 35% een slechte energetische kwaliteit; in totaal ongeveer 325 duizend woningen. In 91 duizend van deze huizen wonen huishoudens met een benedenmodaal laag inkomen, van wie 12 duizend met een laag inkomen. Oftewel, 28% van de eigen woningen die slecht zijn geïsoleerd behoort toe aan huishoudens met een benedenmodaal inkomen en 72% behoort toe aan huishoudens met een bovenmodaal inkomen.

Tabel 3.2: Verdeling huishoudens in Noord-Holland naar inkomensgroep en energetische woningkwaliteit per categorie woningeigendom, in percentages en aantallen

Woningcorporatie								
Energetische kwaliteit woning (LEK)								
Inkomensgroep	Goed	Slecht	Zeer slecht	TOTAAL	Goed	Slecht	Zeer slecht	TOTAAL
laag	28,7%	8,9%	0,3%	37,9%	108.876	33.728	1.263	143.867
mid-laag	35,2%	10,3%	0,5%	46,0%	133.525	39.236	1.818	174.579
mid-hoog	11,9%	3,5%	0,2%	15,5%	44.959	13.197	592	58.748
hoog	0,4%	0,1%	0,0%	0,5%	1.491	406	21	1.918
TOTAAL	76,2%	22,8%	1,0%	100,0%	288.851	86.567	3.694	379.112
Overige verhuurder								
Energetische kwaliteit woning (LEK)								
Inkomensgroep	Goed	Slecht	Zeer slecht	TOTAAL	Goed	Slecht	Zeer slecht	TOTAAL
laag	6,9%	10,3%	1,1%	18,4%	11.374	16.995	1.894	30.263
mid-laag	14,9%	17,6%	1,9%	34,4%	24.498	28.997	3.169	56.664
mid-hoog	21,2%	18,1%	1,6%	40,9%	34.925	29.887	2.665	67.477
hoog	3,4%	2,7%	0,3%	6,4%	5.620	4.396	485	10.501
TOTAAL	46,3%	48,7%	5,0%	100,0%	76.417	80.275	8.213	164.905
Eigenaar								
Energetische kwaliteit woning (LEK)								
Inkomensgroep	Goed	Slecht	Zeer slecht	TOTAAL	Goed	Slecht	Zeer slecht	TOTAAL
laag	1,3%	1,3%	0,6%	3,2%	8.044	8.032	3.896	19.972
mid-laag	9,3%	8,8%	3,7%	21,8%	58.535	55.396	23.472	137.403
mid-hoog	32,2%	21,6%	9,2%	63,0%	202.615	136.121	58.101	396.837
hoog	5,7%	3,7%	2,7%	12,1%	35.849	23.187	16.948	75.984
TOTAAL	48,4%	35,3%	16,3%	100,0%	305.043	222.736	102.417	630.196

Deze observaties zijn een belangrijke aanvulling op een veel geciteerde conclusie uit de TNO energiearmoede analyses (TNO 2021, 2023), namelijk dat energiearmoede zich concentreert in corporatiewoningen. Hoewel de meeste energiearme huishoudens (ongeveer twee derde) in een corporatiewoning wonen (TNO 2023), zijn de meeste corporatiewoningen van een energetische goede kwaliteit. Omgekeerd geldt dat er relatief weinig energiearme huishoudens een eigen woning bezitten, maar dat een relatief groot deel van de eigen woningen van energetisch (zeer) slechte kwaliteit is. De verklaring voor beide observaties is eenvoudig: energiearme huishoudens zijn per definitie huishoudens met lage inkomens en lage inkomens zijn logischerwijs oververtegenwoordigd in corporatiewoningen en ondervertegenwoordigd in eigen woningen (zie ook [Figuur 3.1](#)).

3.4 Energieverbruik tussen inkomensgroepen verschilt nauwelijks

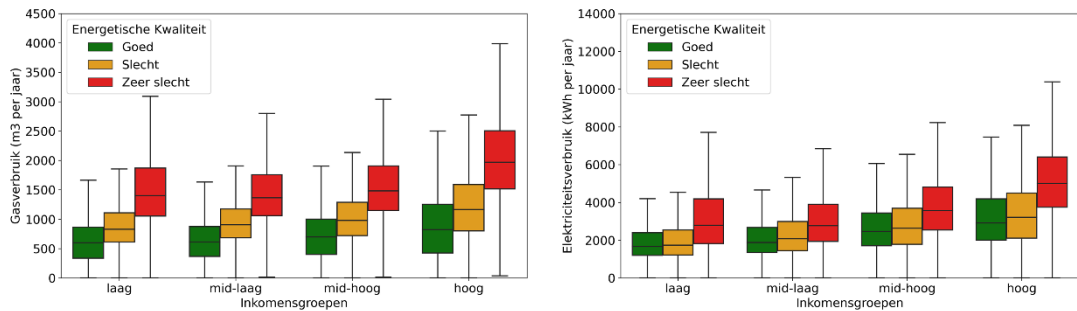
Energiekosten zijn het product van energieverbruik maal de energieprijs. We tonen in [Figuur 3.4](#) daarom allereerst de spreiding van het absolute energieverbruik over de vier inkomensgroepen en drie niveaus van energetische woningkwaliteit.

[Figuur 3.4](#) toont box-plots met spreiding van de energiekosten voor gas en elektriciteit.³ De resultaten laten zien dat de energetische kwaliteit van de woning effect heeft op het energieverbruik, en dan met name het gasverbruik. Hoe slechter de kwaliteit van de woning, hoe hoger het energieverbruik. Dit onderstreept het belang van woningverduurzaming. Daarnaast laat deze figuur zien dat, gecorrigeerd voor de energetische woningkwaliteit, het energieverbruik weinig verschilt tussen de inkomensgroepen. Alleen de hoogste inkomensgroep met een woning van zeer slechte energetische kwaliteit laat een hoger absoluut verbruik zien dan de andere inkomensgroepen. Dit geldt vooral voor gasverbruik.⁴

Uit [Figuur 3.4](#) volgt dat in het algemeen geldt dat tussen de inkomensgroepen de verschillen in absolute energiekosten aanzienlijk kleiner zijn dan de verschillen in inkomensniveaus. Hieruit volgt dat de relatieve energiekosten – energiekosten als percentage van het inkomen – aanzienlijk kunnen verschillen tussen inkomensgroepen. In het vervolg van dit hoofdstuk analyseren we de spreiding van de relatieve energiekosten over de verschillende groepen huishoudens – gemeten met de energiequote (ook wel energieratio genoemd).

³ Boxplots verdelen de data in secties die ongeveer 25% van de gegevens bevatten. De box toont de middelste 50% van de waarden (d.w.z. het bereik tussen het 25e en 75e percentiel). De lijn die de box in twee delen verdeelt is de mediaan; de helft van de waarden is groter dan of gelijk aan de mediaan en de andere helft lager. De lijnen aan de boven- en onderkant van de box markeren respectievelijk de onderste en bovenste 25% van de waarden – uitlopend op respectievelijk de minimum- en maximum waarde.

⁴ Opgemerkt zij dat in deze berekening geen rekening is gehouden met variatie in contracten tussen huishoudens en energieleveranciers; informatie over individuele energiecontracten is (nog) niet beschikbaar in de CBS microdata.

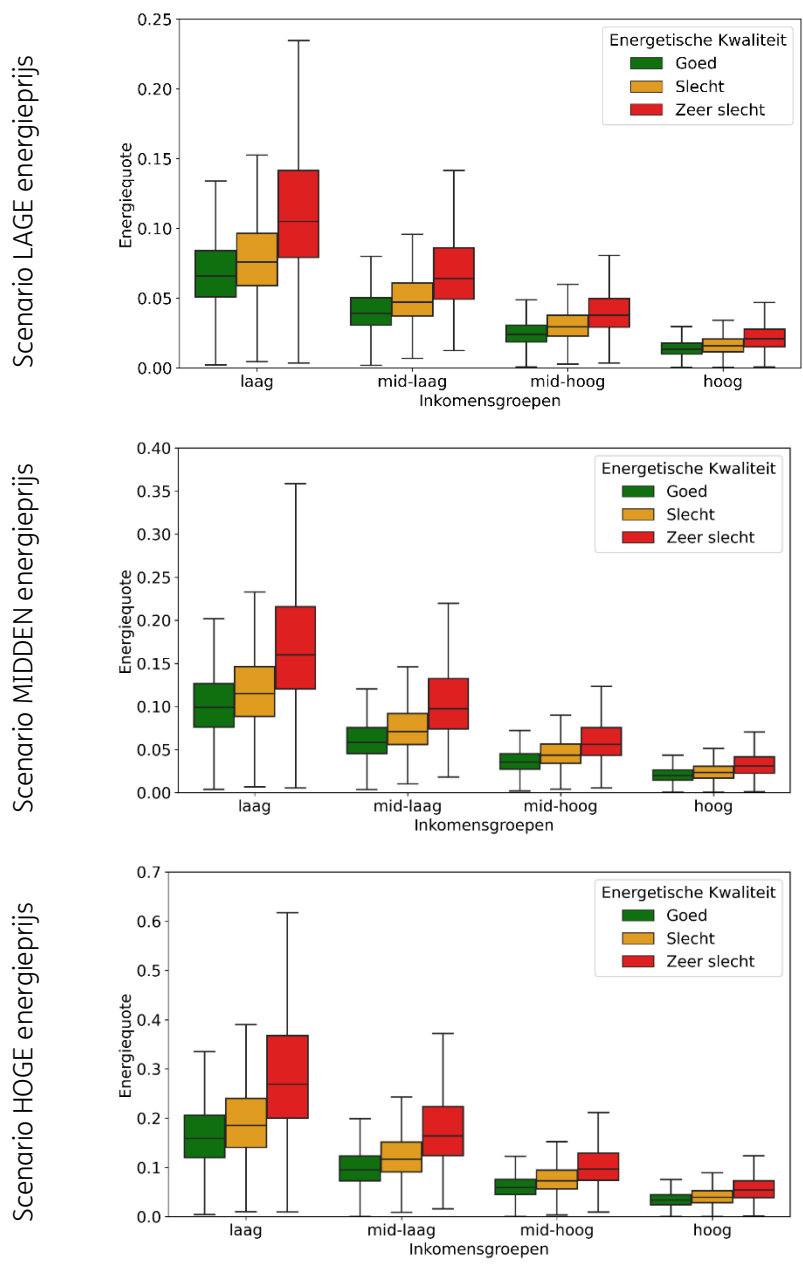
Figuur 3.4: Verdeling energieverbruik gas (boven) en elektriciteit (onder) per inkomensgroep en energetische woningkwaliteit in Noord-Holland

3.5 Energiequote hangt voornamelijk samen met inkomen

De energiequote is het aandeel van het besteedbare inkomen dat een huishouden aan energie uitgeeft. Een hoge energiequote geeft een indicatie van welke huishoudens in financieel opzicht kwetsbaar zijn voor hogere energielasten. Er bestaat geen objectieve maat voor wanneer een energiequote voor een huishouden (te) hoog is. Of een energierekening te hoog c.q. betaalbaar is, hangt immers niet alleen af van de uitgaven aan energie, maar ook van andere noodzakelijke uitgaven (zoals woonlasten) ten opzichte van het besteedbare inkomen (Van Middelkoop et al. 2018). In de internationale literatuur wordt als criterium voor een hoge energiequote vaak 'meer dan twee keer de mediane energiequote' of de '10-procentsnorm' gebruikt (Heindl & Schüssler 2015; Moore 2012). De grenswaarde van 10 procent is niet inhoudelijk, maar historisch bepaald – toen de energiequote in het Verenigd Koninkrijk voor het eerst werd toegepast was de dubbele mediaan in de populatie ongeveer gelijk aan 10 procent (Moore 2012). In verschillende recente studies naar energiekosten en energiearmoede in Nederland (TNO 2021, CBS 2023, Schotten et al. 2023) wordt een grenswaarde van 8 procent gebruikt omdat het financiële vermogen – omgerekend naar een jaarlijkse inkomensstroom (annuïteit) – wordt meegenomen bij het bepalen van het besteedbare huishoudinkomen.

In de hierna volgende analyse hanteren we daarom als vuistregel dat een energiequote boven de 8 procent een indicatie is voor langere termijn financiële kwetsbaarheid *voor hoge energielasten*. Daarbij maken we de kanttekening dat die kwetsbaarheid voor hoge energielasten niet kan worden geïnterpreteerd als betaalrisico omdat we andere vaste lasten van huishoudens niet meenemen in onze berekening (Van Middelkoop et al. 2018). Omdat we alleen kijken naar energiekosten gaat onze analyse dus ook niet over financiële kwetsbaarheid in algemene zin.

In **Figuur 3.5** tonen we de energiequote bij 3 verschillende energieprijsniveaus (hoog, midden, laag), uitgesplitst naar 4 inkomensgroepen en 3 niveaus van energetische woningkwaliteit. De figuur toont box-plots met spreiding van de energiequote. **Tabel 3.3** biedt een samenvatting van de mediane energiequotes zoals getoond in **Figuur 3.5**.

Figuur 3.5: De energiequote voor verschillende groepen huishoudens in Noord-Holland bij het scenario van een lage, midden en hoge energieprijis.

In **Tabel 3.3** staat de mediane energiequote per inkomens en energetische woningkwaliteit nogmaals, maar dan in tabelvorm (deze cijfers komen dus overeen met **Figuur 3.4**).

Tabel 3.3 Mediane energiequote voor Noord-Holland per inkomensgroep en energetische woningkwaliteit

Inkomensgroep	Energieprijs LAAG			Energieprijs MIDDEN			Energieprijs HOOG		
	Energetische kwaliteit woning (LEK)								
	Goed	Slecht	Zeer slecht	Goed	Slecht	Zeer slecht	Goed	Slecht	Zeer slecht
laag	7%	8%	10%	10%	11%	16%	16%	19%	27%
mid-laag	4%	5%	6%	6%	7%	10%	9%	12%	16%
mid-hoog	2%	3%	4%	4%	4%	6%	6%	7%	10%
hoog	1%	2%	2%	2%	2%	3%	3%	4%	5%

De resultaten laten allereerst en logischerwijs zien dat de energiequote hoger is 1) naarmate de energetische woningkwaliteit slechter is en 2) het inkomen lager is. Verder laat de box-plot voor de lage energieprijis (de energieprijis van 2020) zien dat tot 2021 de energiekosten alleen voor de laagste inkomensgroep relatief hoog waren (met een mediane energiequote tussen de 7 en 10%). Bovendien was binnen deze inkomensgroep de spreiding in energiequote relatief hoog, met name onder huishoudens in een energetisch (zeer) slechte woning – met energiequotes van meer dan 20%. In mindere mate gelden dezelfde observaties voor de huishoudens met een mid-laag inkomen in een energetisch (zeer) slechte woning. De rest van de huishoudens daarentegen had bij de lage energieprijis van voor 2021 geen hoge energielasten met een mediane energiequote tussen de 2 en 4%.

De resultaten voor de aanzienlijk hogere midden energieprijis – het ‘verwachte’ prijsniveau voor de lange termijn – laten zien dat dit prijsniveau voor huishoudens met een boven-modaal inkomen zelden problematisch zijn: bij een boven-modaal inkomen blijft de mediane energiequote in dit prijsscenario tussen de 2 en 6%, ook wanneer deze huishoudens wonen in een woning van zeer slechte kwaliteit. Het onderste deel van **Figuur 3.5** laat zien dat alleen bij een hele hoge energieprijis (niveau 2022) een deel van deze huishoudens een probleem ervaart: huishoudens met een midden-hoog inkomen in een woning van (zeer) lage energetische kwaliteit zijn bij dit zeer hoge prijsniveau gemiddeld 7 a 10% van hun inkomen kwijt aan energiekosten. Voor alle andere huishoudens in een energetisch betere woning en/of met hoger inkomen geldt dat ook bij dit hele hoge prijsniveau de mediane energiequote varieert tussen ‘slechts’ 3 en 6%. Het is een even logische als beleidsrelevante conclusie: bij een hoger inkomen zijn ook hoge energiekosten niet problematisch omdat de energiekosten een kleiner deel van het inkomen uit maken.

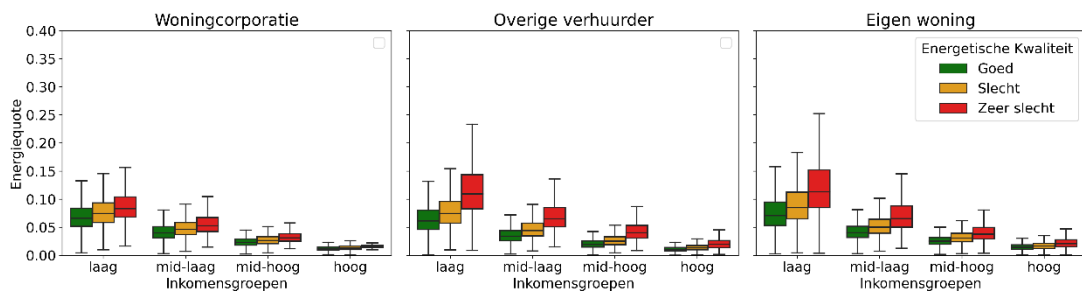
Voor de groep huishoudens met een laag inkomen zijn de conclusies duidelijk anders dan voor huishoudens met een boven-modaal inkomen. Uit **Figuur 3.5** blijkt dat de hoogste energiequotes te vinden zijn bij de energetisch slechtste woningen – de energiearme huishoudens. Bij de midden energieprijis zijn zij gemiddeld ongeveer 16% van hun inkomen kwijt aan energie. Bij de grotere groep lage inkomens in een energetische slechte woning is de mediane energiequote bij een midden prijs 11%. Bij een hoge energieprijis lopen deze percentages op naar respectievelijk 16% (energetisch slechte kwaliteit woning) en 27% (zeer slechte kwaliteit woning). Ter vergelijking: dezelfde lage inkomensgroep met een woning van goede kwaliteit is bij respectievelijk midden en hoge energieprijzen gemiddeld 10% tot 16% van hun inkomen kwijt aan energiekosten. Hieruit blijkt dat het isoleren van woningen van huishoudens met een laag inkomen het probleem van een hoge energiequote niet geheel wegneemt maar wel fors reduceert.

Figuur 3.5 laat daarnaast zien dat binnen de groepen energiearme huishoudens de spreiding in energiequote het hoogst is, waarbij de energiearme huishoudens met de hoogste energiequote in de staart van de verdeling bij een middenprijs 23% (slechte woning) tot 36% (zeer slechte woning) van hun inkomen kwijt zijn aan energiekosten; bij een hoge energieprijzen zijn deze percentages respectievelijk 40% en 62%. Dit is de relatief kleine groep zeer kwetsbare huishoudens die de harde kern van het energiearmoede probleem vormen. Ook wat deze uitschieter betreft, geldt dat de wijsheid dat woningverduurzaming het probleem niet oplost maar wel aanzienlijk reduceert.

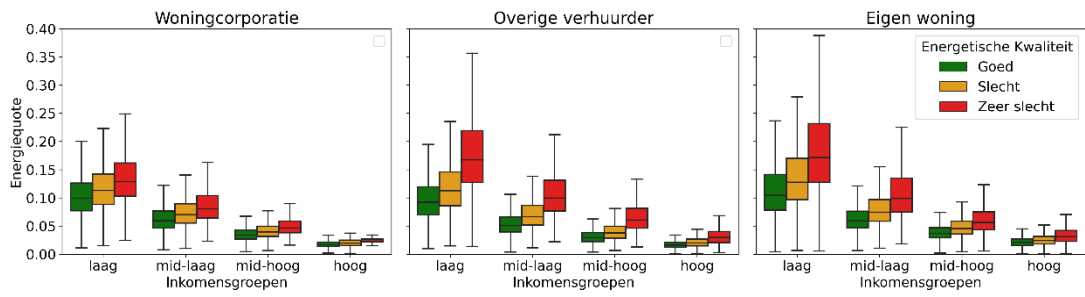
Naast inzicht in energiearme huishoudens, biedt deze analyse ook inzicht in de energiekosten van de veel grotere groep huishoudens met een midden-laag inkomen, oftewel de huishoudens met een inkomen dat hoger is dan de lage inkomensgrens maar beneden-modaal. **Figuur 3.5** laat zien dat in zoverre zij in een (zeer) slecht geïsoleerde woning wonen, zij gemiddeld 7% tot 9% van hun inkomen kwijt zijn aan energiekosten bij een midden energieprijzen en gemiddeld 12% tot 16% bij een hoge energieprijzen. Ter vergelijking: dezelfde inkomensgroep is in een voldoende geïsoleerde woning bij de midden tot hoge energieprijzen gemiddeld 6% tot 9% van hun inkomen kwijt aan energiekosten. Ook hier geldt dat de variatie in energiequote binnen de groep relatief groot is, opnieuw met name voor huishoudens in energetische zeer slechte woningen: huishoudens uit deze groep met het hoogste energieverbruik zijn tot 23% van het inkomen kwijt aan energiekosten bij een midden prijs en tot 39% bij een hoge prijs.

3.6 Energiequote hoger bij eigen woning en particuliere huur

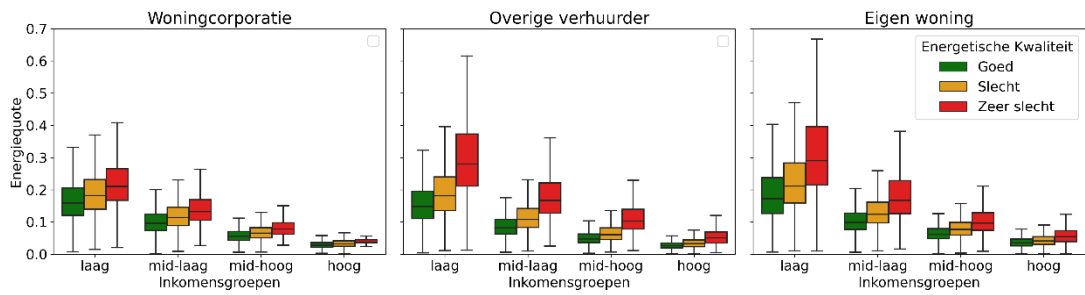
Vervolgens hebben we de boxplots ook nog uitgesplitst naar eigendomssituatie. In **Figuur 3.6** presenteren we voor de drie prijsscenario's de energiequote uitgesplitst naar eigen woning, huur corporatie en huur particulier. De resultaten laten zien dat onder huishoudens met een laag of midden-laag inkomen de energiequote het hoogst is in energetisch zeer slechte woningen in de groepen 'particuliere huur' en 'eigen woning'. De groep lage inkomens onder hen is relatief klein (ongeveer 5.800, zie **Tabel 3.2** in paragraaf 3.3), maar heeft hoge energielasten met een mediane energiequote van 17 a 28% bij de midden en hoge energieprijzen – met uitschieters naar 37-66%. De groep midden-lage inkomens is relatief klein bij 'overige huur' (ongeveer 3 duizend, zie **Tabel 3.2** in paragraaf 3.3) maar relatief groot bij 'eigen woning' (ongeveer 23 duizend, zie **Tabel 3.2**). Zij hebben een mediane energiequote van 10 a 17% bij de midden en hoge energieprijzen – met uitschieters naar 23-38%.

Figuur 3.6a: Scenario lage prijs

Figuur 3.6b: Scenario midden prijs

Figuur 3.6c: Scenario hoge prijs

Figuur 3.6: Verdeling energiequote per inkomensgroep, energetische woningkwaliteit en eigendomssituatie in Noord-Holland voor drie prijsscenario's

4 Energiearmoede in Noord-Holland

In deze studie kijken we specifiek naar de groep energiearme huishoudens in Noord-Holland. In dit hoofdstuk bespreken we resultaten van deze studie. In paragraaf 4.1 laten we zien hoeveel energiearme huishoudens er naar schatting in 2019, 2020 en 2022 zijn geweest in Nederland en Noord-Holland. In paragraaf 4.2 laten we huishoud- en woningkenmerken van energiearme huishoudens zien. Paragraaf 4.3 geeft een overzicht van de geografie van energiearmoede in Noord-Holland: in welke gemeenten en wijken concentreert zich energiearmoede. In Hoofdstuk 7.2 leggen we uit hoe we energiearmoede meten.

4.1 De omvang van energiearmoede

In dit hoofdstuk beantwoorden we de vraag: hoeveel huishoudens zijn er energiearm in Noord-Holland? Door de hoge energieprijzen is de energiearmoede in 2022 gestegen ten opzichte van 2020. Echter, ander TNO onderzoek heeft laten zien dat de financiële compensatiemaatregelen deze stijging sterk hebben gedempt. De energiebesparing (van huishoudens als reactie op de hoge prijzen) heeft gezorgd voor een bescheiden extra rem op de stijging van energiearmoede.⁵ In **Tabel 4.1** presenteren we de energiearmoedecijfers, uitgesplitst naar de verschillende indicatoren voor energiearmoede. Links van de tabel staan de Nederlandse cijfers en rechts laat de Noord-Hollandse cijfers zien. We rekenen de percentages energiearmoede om naar de aantallen huishoudens op basis van het totaal aantal huishoudens in Noord-Holland in dat jaar.

Tabel 4.1 laat zien dat het aantal energiearmen van 2019 naar 2020 is gedaald. Dit is te wijten aan aantal factoren⁶: 1) De koopkracht was in 2020 hoger dan in 2019, dat kwam onder andere door de lage inflatie en de coronasteunmaatregelen die van kracht waren. Hierdoor vielen minder huishoudens onder de lage inkomensgrens; 2) Er woonden relatief minder huishoudens in een woning met lage energiekwaliteit. Dit aandeel daalt elk jaar omdat mensen hun woning opknappen; 3) De prijzen van gas en elektriciteit daalden tussen 2019 en 2020 (hierdoor zien we ook een sterke afname bij de HE indicator (m.a.w. huishoudens met een hoge energierekening).

De cijfers voor 2022 zijn een schatting op basis van de energieprijzen in 2022, de gemiddelde gasbesparing van huishoudens, en de compensatiemaatregelen van de overheid, zoals uitgelegd in paragraaf 7.2.3. Dit betekent dat de energiearmoede indicatoren die niet worden beïnvloedt door verbruik en/of prijs in de tabel niet veranderen ten opzicht van 2020. Dit betekent niet dat deze indicatoren niet zijn veranderd, maar we hebben simpelweg nog geen recentere gegevens beschikbaar over het inkomen, de investeringsmogelijkheden en de kwaliteit van woningen dan 2020. Door de energiecrisis zien we daarom een aanzienlijke stijging van het aantal energiearme huishoudens door de toename van 'HE', oftewel de hoogte van de energierekening.

⁵ Zie '[Energiearmoede Nederland 2022](#)' (TNO, 2023)

⁶ Zie [CBS Monitor Energiearmoede 2020](#).

We houden de indicator LIHE en/of LILEK aan als de beste inschatting van het aantal energiearme huishoudens. Door de prijsstijgingen (minus besparing en financiële compensatie van de overheid), is het percentage energiearme huishoudens gestegen van 6,4% in 2020 naar vermoedelijk 7,8% in 2022. We hebben het dan over 108.658 huishoudens in 2022 in Noord-Holland.

De Noord-Hollandse cijfers zijn zeer vergelijkbaar met de Nederlandse cijfers, behalve dat opvalt dat de kwaliteit van de woningen gemiddeld beter is in Noord-Holland. Het percentage slechte woningen in Noord-Holland is 43% ten opzichte van 46,6% in Nederland (dit is ruwweg label D t/m G), en het percentage zeer slechte woningen (F en G) is 9,8% in Noord-Holland ten opzichte van 15,4% in Nederland.

Tabel 4.1: Inschatting omvang energiearmoede in Noord-Holland 2022⁷, in vergelijking met 2019 en 2020

			Nederland						Noord-Holland					
			aantal huishoudens #			percentage huishoudens			aantal huishoudens #			percentage huishoudens		
	Indicator	Afkorting	2019	2020	2022**	2019	2020	2022**	2019	2020	2022**	2019	2020	2022**
1	Laag Inkomen	LI	1.251.784	1.214.066	1.235.438	15,8%	15,2%	15,2%*	226.441	222.039	225.968	16,6%	16,1%	16,1%*
2	Weinig Investeringsmogelijkheden	WI	3.826.379	3.686.986	3.751.890	48,3%	46,1%	46,1%*	691.401	682.345	694.421	50,7%	49,6%	49,6%*
3	Hoge Energierekening	HE	3.765.182	2.417.735	5.874.076	47,5%	30,2%	72,2%	576.335	364.187	952.312	42,3%	26,5%	68,0%*
4	Lage Energetische Kwaliteit	LEK	3.979.367	3.727.376	3.792.991	50,2%	46,6%	46,6%*	629.212	591.321	601.786	46,2%	43,0%	43,0%*
5	Zeer Lage Energetische Kwaliteit	ZLEK	1.226.265	1.232.740	1.254.441	15,5%	15,4%	15,4%*	132.283	134.291	136.667	9,7%	9,8%	9,8%*
6	Laag Inkomen & Hoge Energirekening	LIHE	480.838	256.251	429.187	6,1%	3,2%	5,3%	78.007	41.544	70.961	5,7%	3,0%	5,1%
7	Laag Inkomen & Lage Energetische Kwaliteit	LILEK	430.890	403.587	410.692	5,4%	5,0%	5,0%*	70.997	66.746	67.927	5,2%	4,8%	4,8%*
8	Laag Inkomen & Zeer Lage Energetische Kwaliteit	LIZLEK	49.162	55.182	56.154	0,6%	0,7%	0,7%*	4.688	5.263	5.356	0,3%	0,4%	0,4%*
9	Lage Energetische Kwaliteit & Weinig Investeringsmogelijkheden	LEKWI	1.565.448	1.408.824	1.433.625	19,8%	17,6%	17,6%*	254.520	234.982	239.141	18,7%	17,1%	17,1%*
10	Zeer Lage Energetische Kwaliteit & Weinig Investeringsmogelijkheden	ZLEKWI	239.376	239.732	243.953	3,0%	3,0%	3,0%*	21.749	21.539	21.921	1,6%	1,6%	1,6%*
11	Combinatie 6 en/of 7	LIHE en/of LILEK	666.140	514.201	629.521	8,4%	6,4%	7,7%	112.857	87.672	108.658	8,3%	6,4%	7,8%
12	Combinatie 6 en/of 8	LIHE en/of LIZLEK	489.144	274.015	439.310	6,2%	3,4%	5,4%	78.791	43.225	71.948	5,8%	3,1%	5,1%
13	Combinatie 6 en 7	LIHE en LILEK	245.588	145.637	210.271	3,1%	1,8%	2,6%	36.147	20.618	30.213	2,7%	1,5%	2,2%
14	Combinatie 6 en 8	LIHE en LIZLEK	40.856	37.418	45.878	0,5%	0,5%	0,6%	3.904	3.582	4.339	0,3%	0,3%	0,3%

Schatting van aantal energiearme huishoudens: % energiearmoede o.b.v. dataset x totaal aantal huishoudens in Noord-Holland (2019: 1.362.849 huishoudens; 2020: 1.376.228 huishoudens; 2022: 1.400.584 huishoudens). **De 2022 cijfers zijn een inschatting op basis van CBS-gegevens uit 2020 waarbij de energiekosten per huishouden zijn aangepast aan de energieprijzen van 2022, het verwachte energiebesparing van 2022 en de financiële compensatiemaatregelen in 2022. * Deze percentages veranderen niet t.o.v. 2020 omdat energieverbruik, energieprijzen en compensatiemaatregelen geen invloed hebben op deze indicatoren.

⁷ De geschatte aantallen en percentages voor Nederland in 2022 zijn net iets hoger dan is te vinden in de monitor (Zoals gepubliceerd in 'Energiearmoede Nederland 2022' TNO, 2023). Dit komt omdat tijdens het uitkomen van de monitor de Consumenten Prijs Index nog niet definitief was, en correctie voor inflatie iets afwijkt. Inmiddels is de CPI bekend, en is dit opgenomen in de huidige studie.

4.2 De kenmerken van energiearmoede

In deze paragraaf laten we de woning- en huishoudenkenmerken van energiearme huishoudens zien. We doen dit door een vergelijking te maken met alle huishoudens in Noord-Holland (beschikbaar in onze dataset).

4.2.1 Woningkenmerken

Tabel 4.2 laat zien dat energiearme huishoudens vaker woonachtig zijn in een corporatiewoning. Dit is logisch aangezien energiearme huishoudens een laag inkomen hebben en zij daarom vaker gebruik maken van de sociale huursector. Ook zien we dat een energiearme vaker huren bij een overige verhuurder (dit zijn meestal particuliere verhuurders) in vergelijking met alle Noord-Hollanders. Energiearmen zijn veel minder vaak in het bezit van een eigen woning, dit is te verklaren door het lage inkomen van energiearme huishoudens.

Tabel 4.2: Verdeling naar eigendomssituatie van de woning voor alle huishoudens in Noord-Holland en de energiearme huishoudens in Noord-Holland

Eigendomssituatie	alle huishoudens in Noord-Holland		energiearme huishoudens* in Noord-Holland	
	aantal #	percentage	aantal #	percentage
Woningcorporatie	450.944	32,2%	70.675	65,0%
Eigen woning	750.333	53,6%	13.885	12,8%
Overige verhuur of onbekend	199.306	14,2%	24.097	22,2%
Totaal	1.400.584	100,0%	108.658	100,0%

Schatting van aantal huishoudens: % o.b.v. dataset x totaal aantal huishoudens in Noord-Holland (2022: 1.400.584) en het geschat aantal energiearme huishoudens in Noord-Holland (108.658).

* Huishoudens volgens de 2022 LIHE of LILEK indicator

In **Tabel 4.3** zien we dat energiearme huishoudens vooral in meergezinswoningen wonen. Onder meergezinswoningen vallen flats, galerij-, portiek-, beneden- en bovenwoningen, appartementen en woningen boven bedrijfsruimten.

Tabel 4.3: Verdeling naar type woning voor alle huishoudens in Noord-Holland en de energiearme huishoudens in Noord-Holland

Type woning	alle huishoudens in Noord-Holland		energiearme huishoudens* in Noord-Holland	
	aantal #	percentage	aantal #	percentage
Vrijstaande woning	96.599	6,9%	3.743	3,4%
Hoekwoning of 2-onder-1-kap woning	228.367	16,3%	14.770	13,6%
Tussenwoning	415.154	29,6%	22.390	20,6%
Meergezinswoning	659.918	47,1%	67.727	62,3%

Type woning	alle huishoudens in Noord-Holland		energiearme huishoudens* in Noord-Holland	
	aantal #	percentage	aantal #	percentage
Onbekend	547	0,0%	27	0,0%
Totaal	1.400.584	100,0%	108.658	100,0%

Schatting van aantal huishoudens: % o.b.v. dataset x totaal aantal huishoudens in Noord-Holland (2022: 1.400.584) en het geschat aantal energiearme huishoudens in Noord-Holland (108.658).

* Huishoudens volgens de 2022 LIHE of LILEK indicator

Uit **Tabel 4.4** kunnen we opmaken dat energiearme huishoudens in Noord-Holland gemiddeld vaker in relatief oude woningen wonen dan alle huishoudens in Noord-Holland. We hebben het dan over woningen met een bouwjaar tot 1975. Deze woningen zijn over het algemeen slechter geïsoleerd dan nieuwere woningen.

Tabel 4.4: Verdeling naar bouwjaar van de woning voor alle huishoudens in Noord-Holland en de energiearme huishoudens in Noord-Holland

Bouwjaar woning	alle huishoudens in Noord-Holland		energiearme huishoudens* in Noord-Holland	
	aantal #	percentage	aantal #	percentage
tot 1950	384.134	27,4%	40.007	36,8%
1950-1975	376.931	26,9%	41.402	38,1%
1975-1990	277.664	19,8%	17.691	16,3%
1990-2000	145.734	10,4%	4.551	4,2%
2000-2010	127.328	9,1%	3.640	3,3%
na 2010	88.792	6,3%	1.367	1,3%
Totaal	1.400.584	100,0%	108.658	100,0%

Schatting van aantal huishoudens: % o.b.v. dataset x totaal aantal huishoudens in Noord-Holland (2022: 1.400.584) en het geschat aantal energiearme huishoudens in Noord-Holland (108.658).

* Huishoudens volgens de 2022 LIHE of LILEK indicator

4.2.2 Huishoudkenmerken

Meer dan de helft van de energiearme huishoudens worden gekenmerkt door eenpersoonshuishoudens (zie **Tabel 4.5**). Ook zien we dat er relatief meer eenoudergezinnen bij zitten in vergelijking met de totale verdeling van huishoudens in Noord-Holland (15,8% versus 8,5%).

Tabel 4.5: Verdeling naar huishoudsamenstelling voor alle huishoudens in Noord-Holland en de energiearme huishoudens in Noord-Holland

Huishoudsamenstelling	alle huishoudens in Noord-Holland		energiearme huishoudens* in Noord-Holland	
	aantal #	percentage	aantal #	percentage
Koppel zonder kind(eren)	393.937	28,1%	16.365	15,1%
Koppel met kind(eren)	363.514	26,0%	14.870	13,7%
Eenpersoonshuishouden	518.165	37,0%	59.772	55,0%
Eenoudergezin	118.396	8,5%	17.202	15,8%
Onbekend	6.572	0,5%	449	0,4%
Totaal	1.400.584	100,0%	108.658	100,0%

Schatting van aantal huishoudens: % o.b.v. dataset x totaal aantal huishoudens in Noord-Holland (2022: 1.400.584) en het geschat aantal energiearme huishoudens in Noord-Holland (108.658).

* Huishoudens volgens de 2022 LIHE of LILEK indicator

In vergelijking met alle huishoudens in Noord-Holland, bestaan energiearmen veel vaker uit huishoudens met een bijstandsuitkering of andere sociale voorzieningen (28% ten opzichte van 6%). Ook zien we een groter aandeel energiearme huishoudens met een uitkering door werkloosheid of ziekte. Ongeveer een derde van de energiearme huishoudens heeft een pensioen, en bijna een derde krijgt inkomen vanuit werk of een onderneming.

Tabel 4.6: Verdeling naar inkomensbron voor alle huishoudens in Noord-Holland en de energiearme huishoudens in Noord-Holland

Inkomensbron	alle huishoudens in Noord-Holland		energiearme huishoudens* in Noord-Holland	
	aantal #	percentage	aantal #	percentage
Werk of onderneming	866.653	61,9%	29.406	27,1%
Bijstand of sociale voorzieningen	80.828	5,8%	30.635	28,2%
Uitkering i.v.m. werkloosheid of ziekte	62.323	4,4%	14.170	13,0%
Pensioen	378.033	27,0%	32.455	29,9%
Inkomen uit vermogen	12.650	0,9%	1.947	1,8%
Onbekend	96	0,0%	44	0,0%
Totaal	1.400.584	100,0%	108.658	100,0%

Schatting van aantal huishoudens: % o.b.v. dataset x totaal aantal huishoudens in Noord-Holland (2022: 1.400.584) en het geschat aantal energiearme huishoudens in Noord-Holland (108.658).

* Huishoudens volgens de 2022 LIHE of LILEK indicator

4.3 De geografie van energiearmoede

In deze paragraaf duiken we in de geografie van energiearmoede in Noord-Holland. Allereerst laten we aan de hand van een aantal tabellen de top 10 gemeenten (zie [Tabel 4.7](#)) en top 10 wijken (zie [Tabel 4.8](#)) in Noord-Holland zien wat betreft het aandeel energiearme huishoudens in die gemeente of wijk.

Tabel 4.7: De top 10 gemeenten in Noord-Holland met de hoogste percentages energiearme huishoudens

	Gemeente	Totaal aantal huishoudens dataset	Energiearmoede (LIHE en/of LILEK)		LIHE		LILEK		LI		HE		LEK		ZLEK		LEKWI	
			aantal huishoudens	%	aantal huishoudens	%	aantal huishoudens	%	aantal huishoudens	%	aantal huishoudens	%	aantal huishoudens	%	aantal huishoudens	%	aantal huishoudens	%
1	Amsterdam	361.859	39.920	11,0%	23.411	6,5%	25.082	6,9%	87.540	24,2%	191.835	53,0%	125.638	34,7%	3.570	1,0%	81.806	22,6%
2	Zandvoort	7.706	850	11,0%	547	7,1%	630	8,2%	1.336	17,3%	6.020	78,1%	4.572	59,3%	1.068	13,9%	1.924	25,0%
3	Zaanstad	63.242	5.694	9,0%	3.651	5,8%	3.992	6,3%	10.079	15,9%	45.119	71,4%	29.051	45,9%	7.627	12,1%	12.615	19,9%
4	Den Helder	25.409	2.190	8,6%	1.554	6,1%	1.408	5,5%	4.103	16,1%	18.761	73,9%	11.824	46,5%	2.105	8,3%	6.147	24,2%
5	Laren	4.645	396	8,5%	308	6,6%	235	5,1%	566	12,2%	4.144	89,2%	3.538	76,2%	2.218	47,8%	830	17,9%
6	Hilversum	37.991	3.064	8,1%	2.052	5,4%	2.125	5,6%	5.665	14,9%	28.822	75,9%	21.984	57,9%	6.461	17,0%	7.334	19,3%
7	Haarlem	68.469	5.442	7,9%	3.316	4,8%	3.798	5,5%	9.937	14,5%	49.058	71,7%	37.136	54,2%	3.459	5,1%	13.702	20,0%
8	Diemen	11.525	834	7,2%	691	6,0%	381	3,3%	1.619	14,0%	7.768	67,4%	3.674	31,9%	239	2,1%	1.480	12,8%
9	Weesp	8.362	603	7,2%	409	4,9%	366	4,4%	1.152	13,8%	5.935	71,0%	3.732	44,6%	486	5,8%	1.381	16,5%
10	Gooise Meren	23.901	1.706	7,1%	1.123	4,7%	1.175	4,9%	2.809	11,8%	19.675	82,4%	15.615	65,3%	5.220	21,8%	4.308	18,0%

Tabel 4.8: De top 10 wijken in Noord-Holland met de hoogste percentages energiearme huishoudens

	Wijk	Gemeente	Totaal aantal huishoudens dataset	Energiearmoede (LIHE en/of LILEK)		LIHE		LILEK		LI		HE		LEK		ZLEK		LEKWI	
				aantal huishoudens	%	aantal huishoudens	%	aantal huishoudens	%	aantal huishoudens	%	aantal huishoudens	%	aantal huishoudens	%	aantal huishoudens	%	aantal huishoudens	%
1	Volewijk	Amsterdam	4.258	1.009	23,7%	538	12,6%	771	18,1%	1.676	39,4%	2.314	54,4%	2.128	50,0%	171	4,0%	1.806	42,4%
2	Tuindorp Nieuwendam	Amsterdam	1.710	376	22,0%	178	10,4%	336	19,6%	461	27,0%	1.150	67,3%	1.257	73,5%	251	14,7%	1.012	59,2%
3	Zuid Pijp	Amsterdam	4.051	887	21,9%	433	10,7%	703	17,4%	1.474	36,4%	2.093	51,7%	2.271	56,1%	--	--	1.905	47,0%
4	Slotermeer-Zuidwest	Amsterdam	6.770	1.400	20,7%	602	8,9%	1.137	16,8%	2.390	35,3%	3.368	49,8%	3.064	45,3%	66	1,0%	2.544	37,6%
5	Tuindorp Buiksloot	Amsterdam	827	167	20,2%	99	12,0%	134	16,2%	237	28,7%	547	66,1%	521	63,0%	94	11,4%	427	51,6%
6	Betondorp	Amsterdam	1.757	343	19,5%	158	9,0%	284	16,2%	603	34,3%	912	52,0%	858	48,8%	70	4,0%	715	40,7%
7	IJplein/Vogelbuurt	Amsterdam	3.594	691	19,2%	431	12,0%	437	12,2%	1.350	37,6%	1.780	49,6%	1.162	32,3%	103	2,9%	942	26,2%
8	Meerwijk	Haarlem	3.463	632	18,3%	320	9,2%	426	12,3%	1.086	31,4%	2.188	63,2%	1.346	38,9%	--	--	1.081	31,2%
9	Slotermeer-Noordoost	Amsterdam	3.469	620	17,9%	321	9,3%	463	13,3%	1.248	36,0%	1.632	47,1%	1.624	46,8%	75	2,2%	1.034	29,8%
10	Wijk 13 Pelders- en Hoornseveld	Zaanstad	4.339	765	17,6%	310	7,1%	673	15,5%	1.207	27,8%	2.704	62,4%	2.558	59,0%	47	1,1%	1.605	37,0%

Een aantal cellen bevatten -- als waarde, dit betekent dat dit cijfer niet is vrijgegeven omdat: 1) minder dan 10 huishoudens voldoen aan de indicator, of 2) meer dan 90% van de huishoudens voldoen aan de indicator (i.v.m. de privacyregels van CBS)

De aantallen en percentages in de eerste kolom beslaan de combinatie indicator LIHE en/of LILEK die we hanteren om het aantal energiearmen te schatten. De andere kolommen slaan op de onderliggende indicatoren, en de onderliggende bouwstenen van die indicatoren. Dit geeft meer zicht op de oorzaak van het energiearmoedeprobleem.

We lichten twee gemeenten uit ter illustratie: Amsterdam staat op nummer 1 in de top 10 gemeenten. Als we kijken naar de bouwstenen onderliggend aan de indicatoren dan is dat waarschijnlijk te wijten aan het grote aandeel huishoudens met een laag inkomen. In Zandvoort, de nummer 2, daarentegen zijn de inkomens minder vaak laag, maar zijn woningen beduidend slechter geïsoleerd (LEK) wat ook samenhangt met het energieverbruik, en dus de energierekening (HE).

Als we naar de top 10 met wijken kijken (zie [Tabel 4.8](#)) dan zien we dat de meeste wijken met de hoogste energiearmoedecijfers zich in Amsterdam bevinden. Omdat we niet alleen inzicht willen geven in de top 10, laten we per indicator ook op een kaart zien hoe het is gesteld in de gemeenten en wijken in Noord-Holland. In een aantal kaarten, met name op wijkniveau zijn een aantal wijken grijs-gearceerd. Over deze wijken kunnen wij geen gegevens weergeven in verband met de privacyregels van het CBS⁸.

Als we naar [Figuur 5.1a](#) en [Figuur 5.1b](#) kijken dan vinden we energiearmoede vooral terug in Amsterdam, Zaandam, Zandvoort, Haarlem, Hilversum, en delen in de kop van Noord-Holland inclusief Texel.

De kaarten in Bijlage A laten zien dat inkomen (LI, figuur A) en kwaliteit van de woning (LEK, figuur C en D) niet altijd gecorreleerd zijn; er zijn delen waar de lage inkomens zich concentreren maar de woningen niet van hele slechte kwaliteit zijn, en andersom. Verder zien we dat veel huishoudens in Noord-Holland te maken hebben met HE (oftewel een Hoge Energierekening, bijlage A figuur B). Dit komt door de stijgende energieprijzen in 2022. Dit betekent echter nog niet dat huishoudens de rekening niet kunnen betalen, dit is immers ook afhankelijk van het inkomen.

[Figuur 4.1c](#) illustreert de aanwezigheid van LEKWI (Lage Energetische Kwaliteit en Weinig Investeringsmogelijkheden). Hier wonen dus de huishoudens die niet gemakkelijk hun woning kunnen verduurzamen, omdat ze de financiële middelen niet hebben of omdat ze afhankelijk zijn van een verhuurder. Geografisch zien we een vergelijkbaar patroon als bij de energiearmoede indicator LIHE en/of LIHELEK.

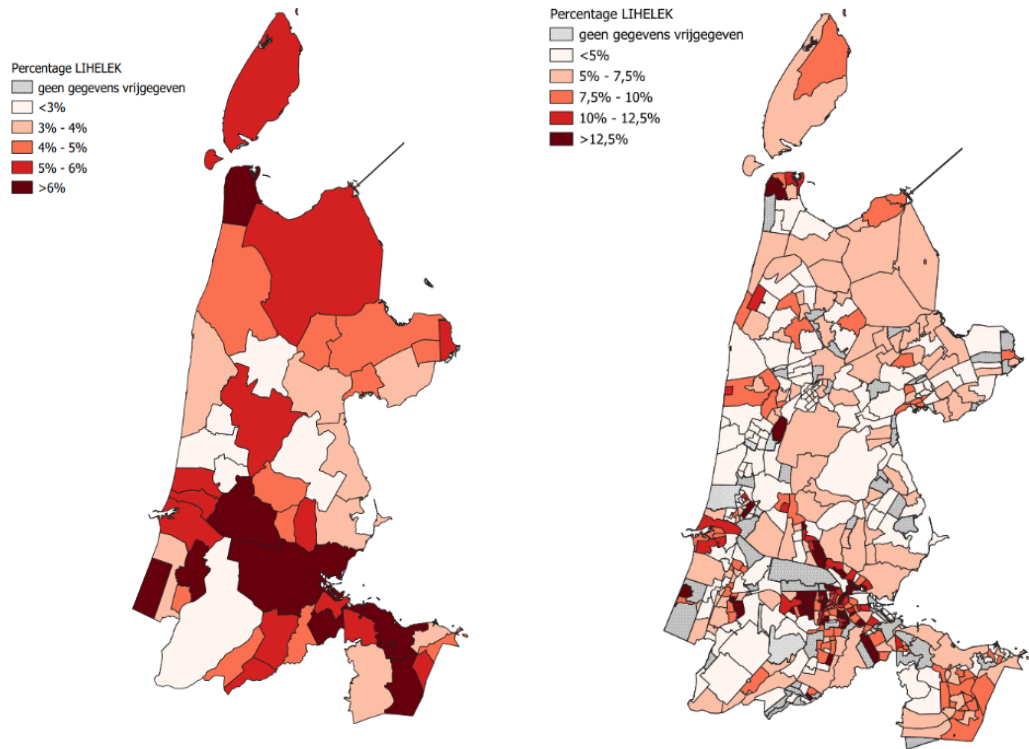
[Figuur 4.1d](#) laat de LIHE indicator zien. We zien voornamelijk dat rond Amsterdam en helemaal in de kop van Noord-Holland relatief veel huishoudens wonen met een laag inkomen en met een hoge energierekening.

De indicator LILEK staat geografisch weergegeven in [Figuur 4.1e](#) en laat zien waar de huishoudens met lage inkomens en een lage energetische kwaliteit wonen. We zien ook hier eenzelfde patroon als bij LIHE.

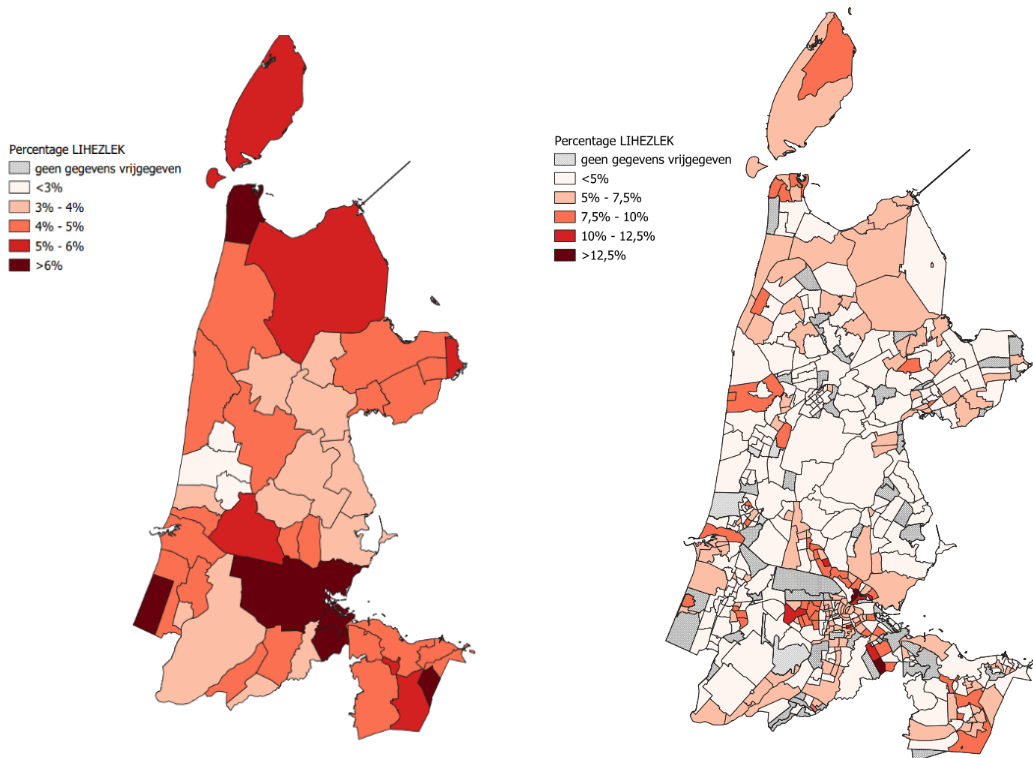
[Figuur 4.1f](#) laat de spreiding zien van LIZLEK, dit zijn de huishoudens met lage inkomens en de slechtste woningen. Wat opvalt is dat deze huishoudens verspreid zijn over de provincie.

⁸ Gegevens worden niet vrijgegeven omdat: 1) er minder dan 10 huishoudens in een wijk woonachtig zijn, of 2) minder dan 10 huishoudens voldoen aan de indicator, of 3) meer dan 90% van de huishoudens voldoen aan de indicator

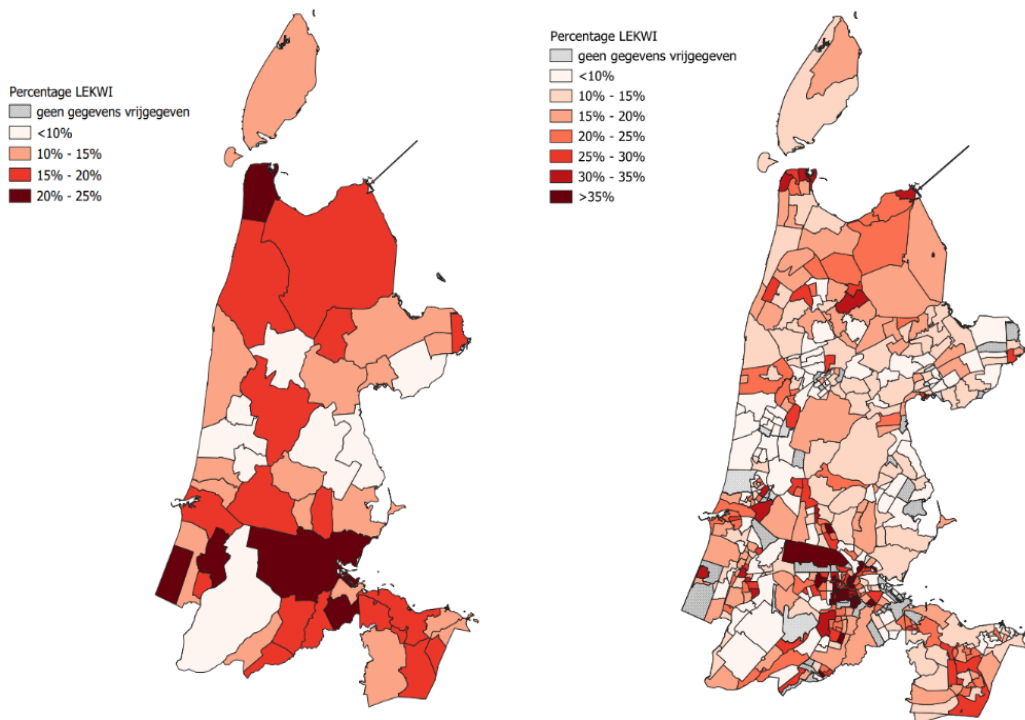
Dit wordt duidelijk als men naar de wijkkaart kijkt van LIZLEK. Wat verder opvalt is dat deze huishoudens meer in het landelijk gebied voorkomen dan in de stad.

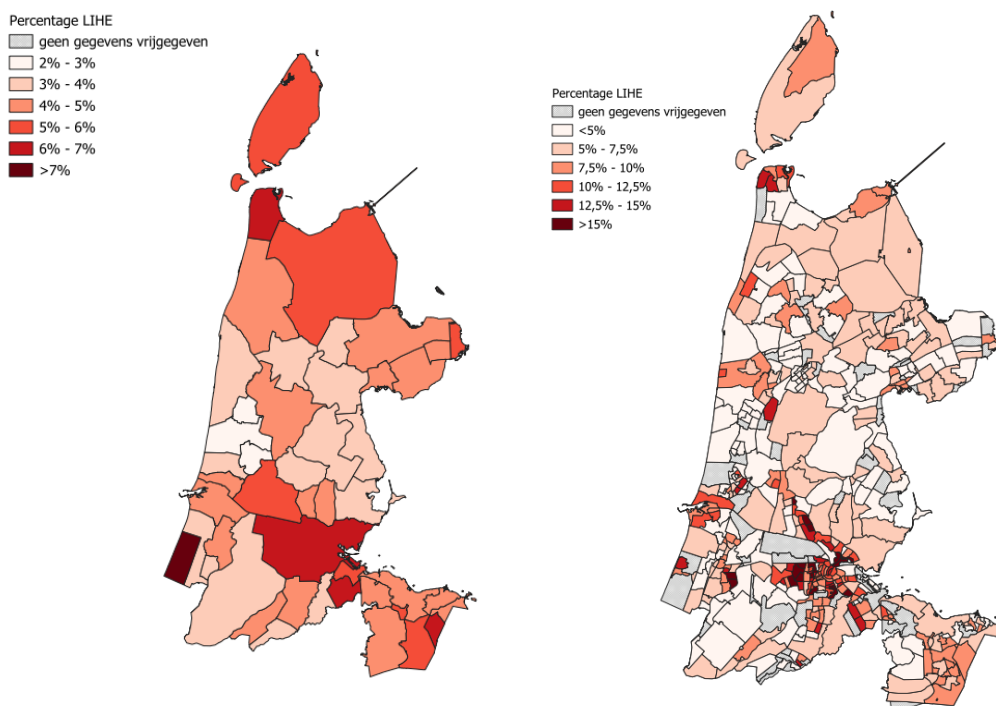
Figuur 4.1a. Het percentage energiearme huishoudens (LIHE en/of LIHELEK) per gemeente en wijk

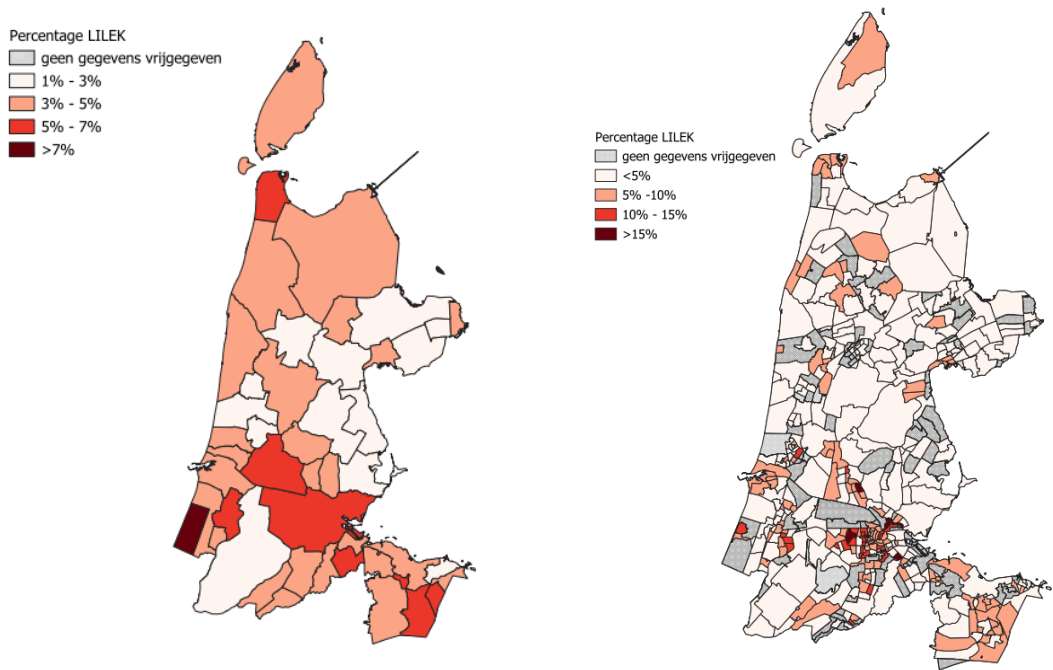
Figuur 4.1b. Het percentage energiearme huishoudens met de verbijzondering van zeer slechte kwaliteit woningen (LIHEZLEK) per gemeente en wijk

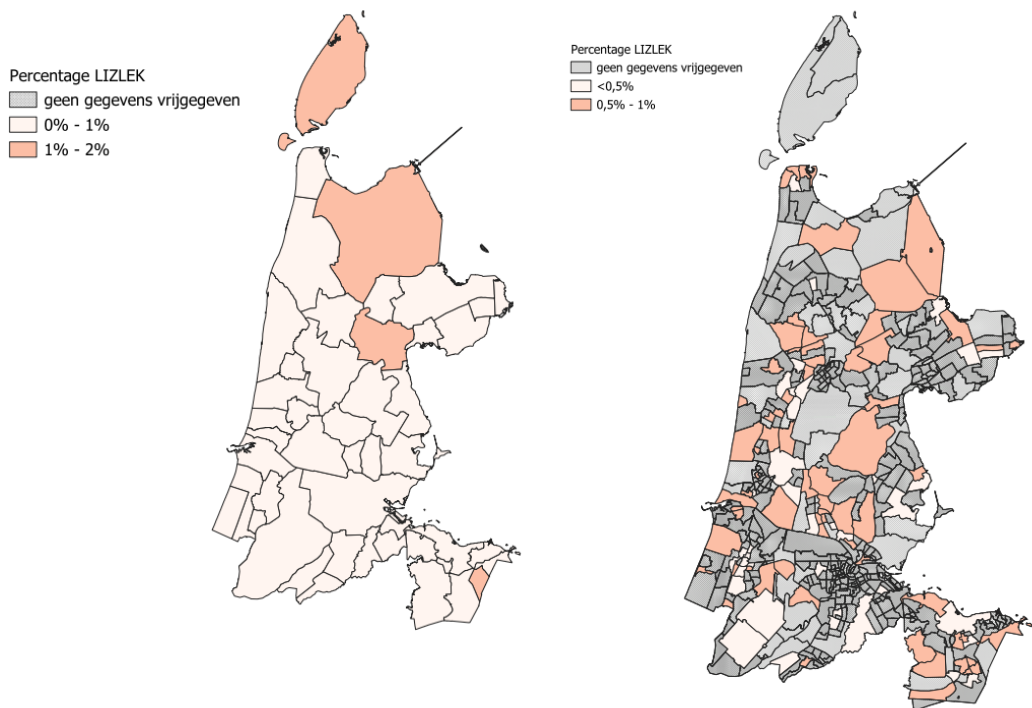
Figuur 4.1c. Het percentage huishoudens met een woning van lage energetische kwaliteit en weinig investeringsmogelijkheden (LEKWI) per gemeente en wijk

Figuur 4.1d. Het percentage huishoudens met een laag inkomen en hoge energierekening (LIHE) per gemeente en wijk

Figuur 4.1e. Het percentage huishoudens met een laag inkomen en een woning van lage energetische kwaliteit (LILEK) per gemeente en wijk

Figuur 4.1f. Het percentage huishoudens met een laag inkomen en een woning van zeer lage energetische kwaliteit (LIZLEK) per gemeente en wijk

Figuur 4.1: De geografie van energiearmoede en de onderliggende indicatoren in Noord-Holland op het niveau van gemeenten en wijken

5 Een nieuwe indicator: De energiearmoedekloof

In dit hoofdstuk behandelen we de energiearmoedekloof, en geven we deze weer op gemeenteniveau in Noord-Holland.

Naast het meten van het aantal huishoudens in energiearmoede, is het van belang om inzicht te krijgen in de diepte of 'intensiteit' ervan. Het huidige beleid is vooral gebaseerd op de frequentie van energiearmoede in een gemeente of wijk, oftewel het percentage energiearmen in een gemeente of wijk. Door enkel te focussen op frequentie verliest de analyse van energiearmoede diepte. Er zijn namelijk huishoudens die ver onder de drempelwaarden van gebruikte energiearmoede-indicatoren liggen. Oftewel, het inkomen is te laag en de energierekening is te hoog en/of het inkomen is te laag en de woning is van slechte energetische kwaliteit. Deze huishoudens kunnen dus op drie manier worden geholpen: het inkomen wordt verhoogd, de energierekening wordt verlaagd (door bijv. een korting) of de woning wordt gerenoveerd. Hetgeen van deze drie het dichtst bij de drempelwaarde van energiearmoede grens ligt, geldt als de diepte van de kloof (zie hoofdstuk 7.3 voor meer uitleg). Wanneer een huishouden diep in de kloof zit is het inkomen dus veel lager, de energierekening veel hoger en de woning van een veel lagere energetische kwaliteit dan de gehanteerde grens. Deze huishoudens hebben aanzienlijk meer (financiële) ondersteuning nodig dan huishoudens die zich net onder deze drempelwaarden bevinden. Hun 'energiearmoedekloof' is een stuk groter, daarmee ook het bedrag waarmee zij in theorie voor dat jaar uit de energiearmoede kunnen worden gehaald. Dit hoofdstuk bevat een eerste analyse van deze kloof. Hoe de kloof is berekend staat uitgelegd in hoofdstuk 7.3.

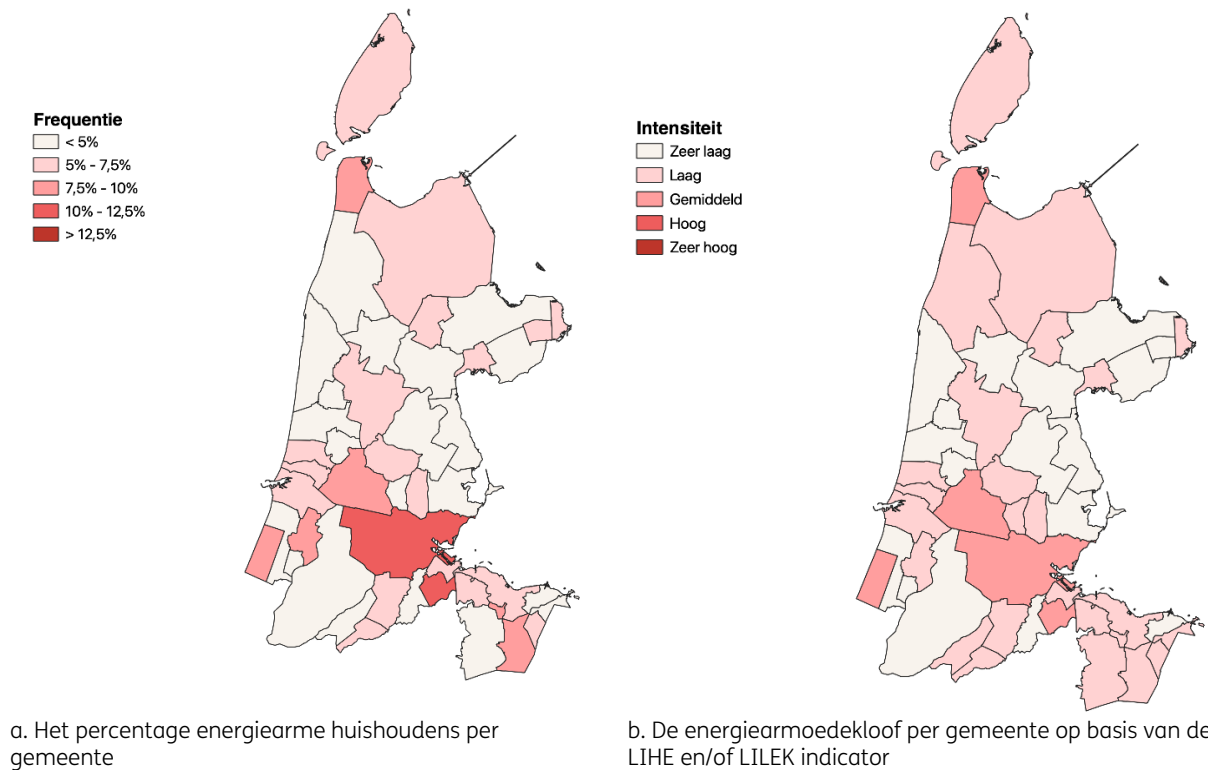
Wanneer we meer weten over de energiearmoedekloof van huishoudens, kunnen we ook beter inschatten hoeveel middelen er nodig zijn om energiearme huishoudens te helpen. Op dit moment worden de middelen onder gemeenten verdeeld op basis van het aantal energiearme huishoudens in de gemeente. Wanneer we ook naar de intensiteit van het probleem kijken, zal een deel van de huishoudens meer nodig hebben en een deel minder.

De intensiteit van de energiearmoedekloof per gemeente

Figuur 5.1 geeft links het percentage energiearme huishoudens per gemeente weer en rechts de intensiteit van energiearmoede op basis van de energiearmoedekloof. De intensiteit verwijst naar de diepte van energiearmoede in de gehele gemeente (m.a.w. de armoedekloven worden opgeteld en gedeeld door het totaal aantal huishoudens).

Op basis van onderstaande kaarten zijn de verschillen moeilijk te zien maar weldegelijk aanwezig. Zo heeft de gemeente Amsterdam bijvoorbeeld een donkerdere kleur voor frequentie dan voor intensiteit. Dit betekent dat er relatief veel huishoudens last hebben van energiearmoede (10-12,5%, zie **Figuur 5.1a**), maar dat de grootte van de gemiddelde energiearmoedekloof relatief bescheiden is (zie **Figuur 5.1b**). In de toekomst zou het interessant zijn om ook de intensiteit per wijk in kaart te brengen (voor de frequentie per wijk, zie paragraaf 4.3. Dit helpt bij het prioriteren van mogelijke aanpakken. Het wordt hiermee niet alleen duidelijk waar de meeste energiearme huishoudens wonen, maar ook in welke wijken de huishoudens gemiddeld het diepst in de problemen zitten.

Aan de andere kant zijn er bijvoorbeeld in de gemeente Schagen relatief weinig huishoudens die in energiearmoede leven (minder dan 5%) en de intensiteit is daarmee gemiddeld laag voor de gehele gemeente.

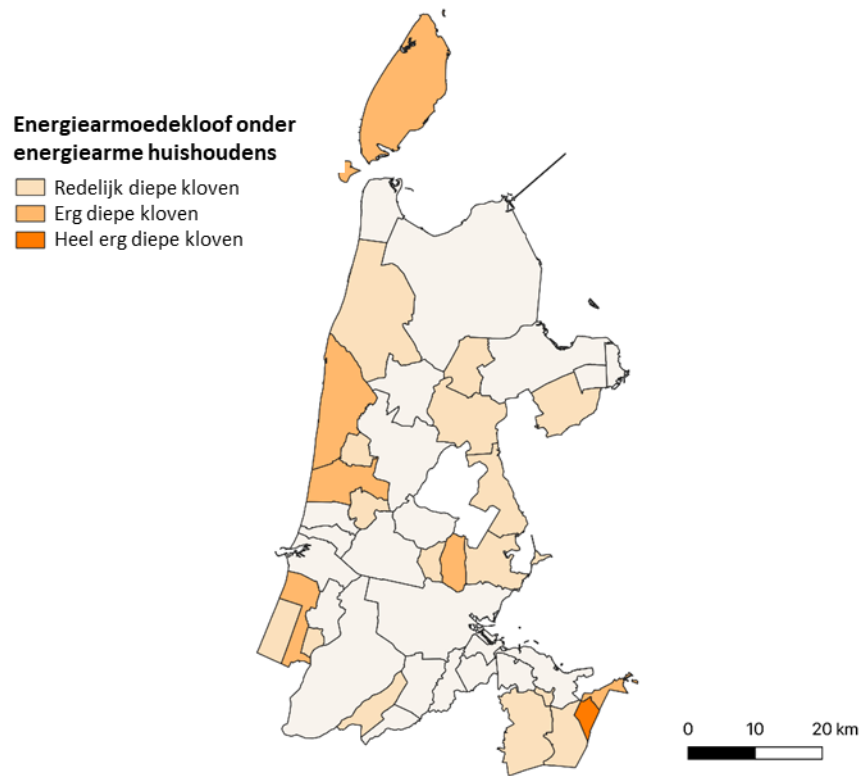
Figuur 5.1: Het percentage energiearme huishoudens per gemeente (a) versus de energiearmoedekloof per gemeente (b) op basis van de LIHE en/of LILEK indicator

De energiearmoedekloof onder energiearme huishoudens

Anders dan in bovenstaande kaarten laten we in **Figuur 5.2** de gemeenten zien waar de energiearmoedekloof gemiddeld groot zijn *onder de energiearme huishoudens* in de betreffende gemeente. De berekening is gestoeld op de verhouding tussen intensiteit (**Figuur 5.1b** en frequentie **Figuur 5.1a**). Als de intensiteit in een gemeente aanzienlijk groter is dan de frequentie, betekent dit dat de kloof van huishoudens in energiearmoede in die gemeente relatief diep is. Dit betekent niet dat de energiearmoedeproblematiek in deze gemeenten groter is dan in andere gemeenten; daarvoor is **Figuur 5.1** een betere indicatie. Wel toont het aan dat de energiearme huishoudens in deze gemeenten relatief meer hulp nodig hebben dan elders.

In **Figuur 5.2** zien we dus vooral gemeenten er uit springen die relatief weinig energiearme huishoudens kennen (en daarom ook logischerwijs minder middelen ontvangen), maar op basis van de kloof bij enkele huishoudens waarschijnlijk meer middelen nodig hebben om specifiek deze huishoudens te helpen. Deze (relatief kleine groep) bewoners hebben immers meer (financiële) middelen nodig om uit de energiearmoede te raken. Het lijkt erop dat dit voornamelijk gemeenten zijn met relatief grote woningen waarvoor meer energie nodig is om de woning warm te houden, zoals Laren, Blaricum, Texel, Bergen, Castricum, Landsmeer en Bloemendaal. Dit komt overeen met de hypothese dat het probleem qua intensiteit relatief groot is buiten de steden, omdat huishoudens die ver boven de drempelwaarden

uitkomen vaak in meer dunbevolkte gemeenten wonen met grote (en slecht geïsoleerde) huizen (in plaats van kleine appartementen in stad). Deze kleine groep huishoudens heeft dus gerichte steun nodig omdat zij waarschijnlijk te maken hebben met een grote energiearmoedekloof.

Figuur 5.2: Gemeenten waar energiearme huishoudens te maken hebben met een diepe energiearmoedekloof, gemeten op basis van de LIHE en/of LILEK indicator

Een kanttekening is dat LIHE en/of LIHELEK geen rekening houdt met investeringsmogelijkheden van huishoudens, behalve dat hieronder geen huishoudens vallen met een laag inkomen en met een financieel vermogen die hoort bij de hoogste 10 procent van Nederland. In de toekomst is het interessant om te onderzoeken welk deel van deze huishoudens worden gekenmerkt met de indicator LEKWI (lage energetische kwaliteit en weinig investeringsmogelijkheden). Het zou kunnen dat we hier ook te maken hebben met huishoudens die leven van een klein pensioen, maar wel veel overwaarde op het huis hebben die kan worden geïnvesteerd in verduurzaming.

6 Conclusies

In dit hoofdstuk behandelen we de belangrijkste bevindingen uit de studies uit hoofdstuk 3, 4 en 5.

De analyse uit hoofdstuk 3 geeft inzicht in de kwetsbaarheid van huishoudens. Hieruit bleek dat de mate waarin verschillende huishoudens kwetsbaar zijn voor hoge energieprijzen sterk afhankelijk is van hun inkomen, energetische woningkwaliteit en de eigendomssituatie van hun woning.

Voor deze analyse berekenden we de energiequote: de energierekening als percentage van het inkomen. De energiequote geeft een indicatie van de financiële kwetsbaarheid voor hogere energielasten. In dit onderzoek nemen we als vuistregel dat we spreken van een hoge energiequote als deze boven de 8% is (zie hoofdstuk 3.5 voor de onderbouwing).

Uit de verschillende analyses wordt duidelijk dat de energiequote voornamelijk samenhangt met het inkomen. Eventuele ondersteuning van huishoudens bij de aanpassing aan structureel hogere energieprijzen vraagt daarom primair om inkomensafhankelijke beleidsmaatregelen die de energiequote omlaag brengen. Dit kan door het inkomen van huishoudens met een beneden-modaal inkomen te verhogen of hun energiekosten te verlagen.

Lage inkomens hebben behoefte aan renovatie plus financiële maatregelen

Als we voor de energieprijzen de middenprijs aanhouden (de midden prijs is gebaseerd op de meeste recente scenario's van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) voor aardgas- en elektriciteitsprijzen voor kleingebruikers in de periode 2025-2040.⁹) dan zien we dat de lage inkomens structureel een hoge energierekening hebben, zowel in een slechte als goed geïsoleerde woning. We baseren ons hier op een energiequote van 8% als grenswaarde, voor meer uitleg zie hoofdstuk 3.5.

In onze dataset van 1.400.584 huishoudens (van de in totaal 1.178.329 huishoudens in Noord-Holland) wonen er 143.876 huishoudens met een laag inkomen (zie paragraaf 7.1.2 voor een uitleg van de definitie) in een corporatiewoning, 19.972 huishoudens in een eigen woning, en 30.263 zijn particuliere huurders. Voor al deze groepen geldt dat de gemiddelde energiequote hoog is (gemiddeld tussen 11% en 16%). Renoveren helpt de energierekening omlaag te brengen, maar helpt in veel gevallen de energiequote niet onder de 8% te brengen. Bij verduurzaming gaat de energiequote omlaag van gemiddeld 12% (bij een slechte woning, ruwweg label D en E) a 17% (bij een zeer slechte woning, ruwweg label F en G) naar een gemiddelde energiequote van 10%.

33.728 (9.2%) huishoudens van de groep lage inkomens in een corporatiewoning woont in een woning van slechte kwaliteit (ruwweg label D en E) en 1.263 (0.3%) in een woning van zeer slechte kwaliteit (ruwweg label F en G). Van de huishoudens met lage inkomens die huren bij een particuliere verhuurder woont 16.995 (10.3%) in een slechte woning en 1.894 (1.1%) in een zeer slechte woning. Van de kopers hebben 8.032 (1.3%) een slechte energetische woning en 3.896 (0.6%) een zeer slechte energetische woning.

⁹ Bron: PBL (2023). [Scenario's voor aardgas- en elektriciteitsprijzen voor kleinverbruikers in de periode 2025-2040.](#)

Er wonen dus 65.808 van de 194.509 huishoudens met lage inkomens in huizen met slechte energetische kwaliteit. Deze huishoudens zullen een significante verlaging van de energierekening ervaren na renovatie, maar alsnog blijven deze 194.509 huishoudens met een laag inkomen behoefte hebben aan financiële maatregelen. De verduurzaming van de woning helpt, maar lost het probleem nog niet helemaal op. Met andere woorden: de hoeveelheid aan financiële maatregelen die nodig is om deze huishoudens te helpen neemt wel af door het renoveren van de woningen. Aangezien de energiequote zowel afhangt van het inkomen als de energierekening, kunnen we ons afvragen of hierbij nog kunnen spreken van enkel energiearmoede en ook te maken hebben met structurele armoede.

Midden-lage inkomens hebben behoefte aan renovatie om kwetsbaarheid op termijn te voorkomen

Bij de midden-lage inkomens (zie hoofdstuk 7.1.2 voor een uitleg van de definitie) zien we dat de huishoudens met een goede kwaliteit woning gemiddeld een energiequote van onder de 8% hebben. Echter wanneer de kwaliteit van de woning slecht is of zeer slecht dan heeft ook deze groep te maken met een energiequote van boven de grens van 8%. Het gaat hierbij om 41.044 huishoudens in een corporatiewoning, 32.163 huishoudens die huren bij een particuliere verhuurder en 78.868 huishoudens met een koopwoning. Een totaal van 152.075. Deze huishoudens zouden dus geholpen zijn met het renoveren van de woning.

Wanneer de hoge energieprijzen van 2022 zich weer voor doet (en de overheid geen maatregelen neemt) dan zien we dat bijna alle midden-lage inkomens een (te) groot deel van hun inkomens kwijt zijn aan de energierekening, waarbij vooral bij de huishoudens met de (zeer) slechte kwaliteit woningen de rekening het meest stijgt. Bij deze 152.075 huishoudens stijgt de energiequote gemiddeld naar tussen de 12% en 16% bij hoge energieprijzen. Oftewel alle lage inkomens en de midden-lage inkomens met huizen van slechte kwaliteit zijn structureel kwetsbaar (m.a.w. hebben een erg hoge energierekening t.o.v. hun inkomen). De midden-lage inkomens met een goede woning komen in de problemen zodra de energieprijzen weer naar het niveau uit 2022 stijgen. Daar tegenover staat dat huishoudens met een bovenmodaal inkomen zelden een hoge energiequote hebben, ook niet in het scenario met een (heel) hoge energieprijzen (niveau 2022).

De bovengenoemde getallen geven de ordergrootte van het probleem weer. Let wel op dat deze aantallen zijn gebaseerd op een dataset van 1.178.329 huishoudens van het daadwerkelijk aantal huishoudens in Noord-Holland 1.400.584. We missen dus ongeveer om 15% van het totaal aantal huishoudens in Noord-Holland in 2022. Daarbij is er een grote kans dat deze missende groep veel lage inkomens bevat waardoor we hier te maken hebben met een onderschatting van het probleem (meer uitleg staat in de Samenvatting in de paragraaf Data).

Energieverbruik verschilt nauwelijks tussen inkomensgroepen

Wanneer we het energieverbruik vergelijken tussen de verschillende inkomensgroepen dan zien we vooral de energetische kwaliteit van de woning effect heeft op het energieverbruik, en dan met name het gasverbruik, en niet zo zeer het inkomen. Hoe slechter de kwaliteit van de woning, hoe hoger het energieverbruik. Alleen de hoogste inkomensgroep met een woning van zeer slechte energetische kwaliteit laat een hoger absoluut verbruik zien dan de andere inkomensgroepen.

Bij deze relatie corrigeren we niet voor de oppervlakte van de woning of het type woning (bijv. vrijstaand vs. tussenwoning). Je zou verwachten dat hogere inkomens vaker in grotere huizen wonen en daarom veel meer energie verbruiken. Dat valt dus mee en lijkt vooral te worden bepaald door de energetische kwaliteit van de woning. Dit patroon zien we zowel specifiek voor Zuid-Hollandse huishoudens als alle Nederlandse huishoudens. Deze

bevinding onderstreept het belang van woningverduurzaming. Gecorrigeerd voor de energetische woningkwaliteit, verschilt het energieverbruik tussen de inkomensgroepen weinig.

Corporatiewoningen zijn relatief goed geïsoleerd, aandacht nodig voor particuliere huurwoningen

Een opvallende bevinding is dat particuliere huurders en woningeigenaren relatief vaker een hoger energiequote hebben dan huurders van corporatiewoningen. Bij corporatiewoningen is dit grotendeels het gevolg van het feit dat de energetische kwaliteit van deze woningen gemiddeld beter is dan particuliere huur- en eigen woningen. Ruim driekwart van de corporatiewoningen is goed tot zeer goed geïsoleerd, tegenover ongeveer 46% van de overige huurwoningen en 48% van de eigen woningen. 1% van alle corporatiewoningen is van zeer slechte energetische kwaliteit, zo'n 3.694 woningen. Daarnaast valt ongeveer 23% van de corporatiewoningen in Noord-Holland in de categorie lage energetische kwaliteit (ongeveer label D en E); het gaat hierbij om ongeveer 87 duizend woningen. De groep particuliere huurwoningen bevat relatief veel energetisch slechte woningen (ongeveer 88.488) in onze dataset), die bovendien voor een aanzienlijk deel bewoond worden door huishoudens met een beneden-modaal inkomen (32,9%, oftewel ongeveer 51.055 huishoudens in deze dataset).

Deze observaties pleiten voor extra aandacht voor het verbeteren van de energetische woningkwaliteit van particuliere huurwoningen. De groep huishoudens met een beneden-modaal inkomen in een particuliere huurwoning van *zeer slechte* energetische kwaliteit is relatief klein (ongeveer 5.063 huishoudens), maar heeft hoge energielasten: bij de midden-energieprijs is hun energiequote tussen de 10 tot 17% en bij de hoge energieprijs 17 tot 28 %.

Het blijft daarom essentieel om huishoudens met een beneden modaal inkomen en een woning met (zeer) slechte energetische kwaliteit te verduurzamen. Ook al betekent dit niet dat de investering in woningisolatie voor deze groep huishoudens zichzelf altijd terugverdient, omdat in sommige woningen relatief veel moet worden geïnvesteerd ten opzichte van de energiebesparing die dat oplevert (Mot et al. 2023). De meeste van deze huishoudens zijn huurders (in zowel corporatie- als particuliere huurwoningen), hetgeen vraagt om beleid dat de verhuurders aanspoort en ondersteunt in het met voorrang isoleren van de woningen van deze huishoudens, en daarnaast het financieel ondersteunen zodat de energierekening betaalbaar blijft.

Hogere inkomens vaker in een slecht geïsoleerde woning

Een andere opvallend resultaat is dat de hogere inkomens relatief vaker in een woning van (zeer) slechte energetische kwaliteit wonen dan de lagere inkomens. Dit is waarschijnlijk te verklaren door het feit dat duurdere woningen in Nederland niet perse van goede energetische kwaliteit zijn. Denk hierbij aan jaren-30 woningen, grachtenpanden of oude vrijstaande woningen. Daarbij zien we, zoals in de vorige alinea benoemd, dat corporatiewoningen over het algemeen beter geïsoleerd zijn dan koopwoningen en huurwoningen van particuliere verhuurders.

Het aantal energiearme huishoudens stijgt tussen 2020 en 2022 naar schatting van 6,4% naar 7,8%

Bovenstaande analyse (zie ook hoofdstuk 3) gaf inzicht in de energiekosten van alle huishoudens van Noord-Holland. Daarnaast zoomen we in hoofdstuk 4 in op de groep energiearmen. Energiearmen worden in deze studie gedefinieerd als huishoudens met een

laag inkomen en een hoge energierekening en/of een laag inkomen met een woning van slechte energetische kwaliteit (zie hoofdstuk 7.2.2).

Door de prijsstijgingen (en ondanks de gasbesparing van huishoudens en financiële compensatie van de overheid), is het percentage energiearme huishoudens gestegen van 6,4% in 2020 naar vermoedelijk 7,8% in 2022. We hebben het dan over 108.658 huishoudens in huishoudens in 2022. Ander TNO onderzoek laat zien dat compenserende maatregelen hebben geholpen om de stijgende energiearmoede cijfers te drukken (Mulder, et.al, 2023). Dit neemt niet weg dat deze compenserende maatregelen nog geen structurele oplossing is voor kwetsbare huishoudens (Bouzarovski, 2021).

Binnen de groep energiearme huishoudens in Noord-Holland bestaat een kleine groep die de harde kern vormt. Dit zijn de huishoudens die te maken hebben met een laag inkomen en een woning van zeer lage energetische kwaliteit. Dit zijn zo'n 5.356 huishoudens in onze dataset. Ondanks dat dit een kleine groep is, zo'n 0,4% van alle huishoudens, zijn dit de huishoudens die zowel het hardste getroffen worden door fluctuerende energieprijzen, als door de kosten voor de verduurzaming van de woning. Deze bevinding duidt er op dat deze groep als eerste geholpen moet worden met de verduurzaming van de woning en heeft waarschijnlijk tegelijkertijd financiële ondersteuning nodig.

De Noord-Hollandse energiearmoedecijfers komen sterk over een met de Nederlandse cijfers, alleen is de gemiddelde energetische kwaliteit van alle woningen in Noord-Holland beter. Zo is het percentage woningen van (zeer) slechte energetische kwaliteit in Noord-Holland ongeveer 43%, ten opzichte van 46,6% in heel Nederland. Het percentage huishoudens met een laag inkomen en een woning van (zeer) slechte energetische kwaliteit (ruwweg label D t/m G) is in Noord-Holland 4,8 % ten opzichte van 5,0% in heel Nederland.

Kenmerken van energiearmen huishoudens in Noord-Holland

Energiearme huishoudens wonen het vaakst in een meergezinswoning (62,3%). Van de energiearme huishouden woont ongeveer 65% in een corporatie woning, 12,8% in een eigen woning en 22,2% in een private huurwoning. Ondanks dat we in hoofdstuk 3 zien dat corporatiewoningen vaker van betere kwaliteit zijn dan koopwoningen of woningen van particuliere verhuurders, concerteert het probleem zich in corporatiewoningen omdat zij simpelweg vaker onderdak bieden aan lage inkomens.

De huishoudensamenstelling van energiearme huishoudens kenmerkt zich vooral als eenpersoonshuishoudens (55%) en eenoudergezinnen (15,8%). Daarnaast zien we dat een deel van de energiearme huishoudens leven van bijstand of andere sociale voorzieningen (28,2%), pensioen (29,9%) en inkomen hebben vanuit werk of een onderneming (27,1%).

Amsterdam en Zandvoort hebben het hoogste percentage energiearmoede in Noord-Holland (11%)

Energiearmoede komt verspreid voor in Noord-Holland, maar de hoogste percentages zijn te vinden in Amsterdam en Zandvoort (zie kaarten hoofdstuk 4.3). Verder hebben Zaanstad en Haarlem het grootste aantal energiearmen na de gemeente Amsterdam, zie ook [Tabel 4.7](#) in hoofdstuk 4.3. De meeste energiearme huishoudens bevinden zich in Amsterdam, waar ook de meeste wijken met de hoogste percentages energiearmoede zich bevinden. Daarnaast hebben ook wijken in Haarlem en Zaanstad hoge percentages.

De lage inkomens met een hoge energierekening en lage inkomens met een woning van slechte energetische kwaliteit (ongeveer label D t/m G) concerteren zich vooral in de steden. Als we echter naar de verbijzondering kijken met lage inkomens in de woningen van enkel

zeerslechte energetische kwaliteit, dan zien we deze juist vaker buiten steden vaker voorkomen (ruwweg label F en G). Energiearmoede in Noord-Holland is dus zowel een gespreid, als een geconcentreerd probleem.

De energiearmoedekloof in Noord-Holland

We introduceerden een nieuwe energiearmoede-indicator: de energiearmoedekloof. De kloof geeft aan hoe ver huishoudens onder de drempelwaarden van de gebruikte energiearmoede-indicatoren liggen. Oftewel, het inkomen is te laag en de energierekening is te hoog en/of het inkomen is te laag en de woning is van slechte energetische kwaliteit. Deze huishoudens kunnen dus op drie manier worden geholpen: het inkomen wordt verhoogd, de energierekening wordt verlaagd (door bijv. een korting) of de woning wordt gerenoveerd. Hetgeen van deze drie het dichtst bij de drempelwaarde van energiearmoedegrens ligt, geldt als de diepte van de kloof (zie hoofdstuk 7.3 voor meer uitleg). Wanneer een huishoudens diep in de kloof zit is het inkomen dus veel lager, de energierekening veel hoger en de woning van een veel lagere energetische kwaliteit dan de gehanteerde grens. Deze huishoudens hebben aanzienlijk meer (financiële) ondersteuning nodig dan huishoudens die zich net onder deze drempelwaarden bevinden.

Deze eerste analyse op gemeenteniveau laat zien dat Amsterdam een hoge frequentie van energiearmoede kent maar de kloof is 'gemiddeld' over alle bewoners van deze stad. Dit duidt er waarschijnlijk op dat kleine en grote kloven zich uit middelen. In de toekomst zou het interessant zijn om ook de intensiteit per wijk in kaart te brengen om verschillen bloot te leggen en mogelijke aanpakken beter te prioriteren.

Wanneer de energiearmoedekloof berekenen voor enkel de energiearme huishoudens in Noord-Holland, dan valt op dat gemeenten als Laren, Blaricum, Texel, Bergen, Castricum, Landsmeer en Bloemendaal weinig energiearme huishoudens kennen, maar dat de huishoudens die daar energiearm zijn gemiddeld wel te maken hebben met een diepe kloof. Dit heeft waarschijnlijk te maken met relatief grote (en slecht geïsoleerde) huizen.

7 Achtergrond van het onderzoek

7.1 Onderzoeksmethode: De energiekosten van alle Noord-Hollandse huishoudens

Dit hoofdstuk beschrijft hoe we de populatie van alle huishoudens in Noord-Holland indelen in 36 groepen op basis van 4 inkomensgroepen, 3 typen woningeigendom en 3 niveaus van energetische woningkwaliteit (paragrafen 7.1.2 t/m 7.1.4). In paragraaf 7.1.1 beschrijven de data onderliggend aan deze studie. In paragraaf 7.1.5 beschrijven we de berekening van de energiekosten.

7.1.1 De data

Onze analyse is gebaseerd op de meest recente micro-data set van het CBS zoals die is gebruikt voor de CBS Monitor Energiearmoede 2020. Dit bestand bevat ruim 7 miljoen huishoudens van de in totaal 8 miljoen particuliere huishoudens in Nederland, dat is ongeveer 87%. We hebben een uitsnede gemaakt van de huishoudens woonachtig in Noord-Holland. Deze dataset bevat 1.178.329 huishoudens van het daadwerkelijk aantal huishoudens in Noord-Holland, namelijk 1.376.228 in 2020 en 1.400.584 in 2022. De overige huishoudens worden niet meegenomen vanwege incomplete data. Dit betreft bijvoorbeeld huishoudens die een adres delen of studentenhuishoudens.¹⁰

7.1.2 Categorisering inkomensgroepen

We verdelen de huishoudens in 4 inkomensgroepen: Laag, Midden-laag, Midden-hoog en Hoog. De definities staan in [Tabel 7.1](#).

¹⁰ Voor huishoudens die met een ander huishouden een adres delen is het lastig om te bepalen welk deel van het energieverbruik bij welk huishouden hoort. Studentenuishoudens zijn uitgesloten omdat er bij studenten vaak sprake is van inkomensoverdracht vanuit de ouders die niet geregistreerd wordt, waardoor de betaalbaarheid van energie niet goed te bepalen is. Daarnaast zijn er huishoudens uitgesloten waarvan het energieverbruik van de woning of het inkomen onbekend is. Tot slot zijn huishoudens uitgesloten die wonen in een verblijfsobject dat volgens de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) geen woonfunctie heeft, zoals bedrijven of stand- en ligplaatsen. De informatie voor deze objecten over energieverbruik is vaak beperkt en wordt mogelijk ook ingezet voor iets anders dan wonen. Bron: [CBS Monitor Energiearmoede 2020](#).

Tabel 7.1: Definitie van vier inkomensgroepen

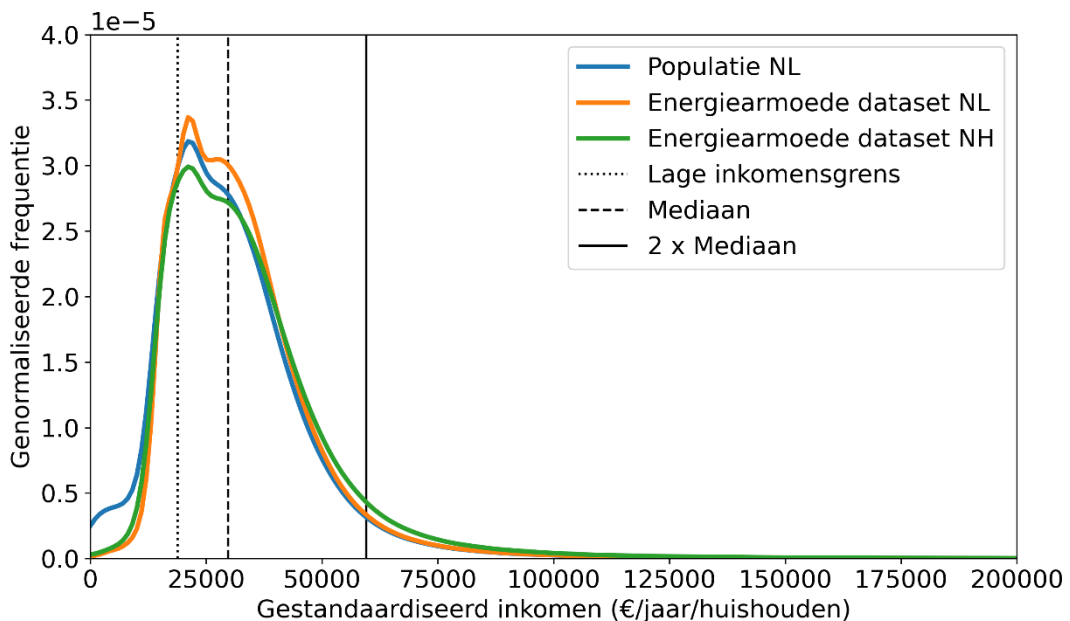
Label	Inkomen van het huishouden in euro's per jaar	Toelichting
Laag inkomen	t/m 18.871 euro	Het gestandaardiseerd besteedbaar huishoudinkomen is niet hoger dan 130 procent van de CBS 'lage inkomensgrens' ¹¹
Midden-laag inkomen	18.871 t/m 29.769 euro	Vanaf een laag inkomen t/m de mediaan van de inkomensverdeling
Midden-hoog inkomen	29.769 euro t/m 59.538 euro	Vanaf de mediaan t/m twee keer de mediaan van de inkomensverdeling
Hoog inkomen	Meer dan 59.538 euro	Twee keer de mediaan van de inkomensverdeling of hoger

Het gaat hier om het gestandaardiseerd inkomen: het besteedbaar inkomen gecorrigeerd voor grootte en samenstelling van het huishouden.

Laag inkomen wordt gedefinieerd door de CBS lage-inkomensgrens, dit betreft een vast bedrag dat voor alle jaren en alle typen huishoudens een gelijke koopkracht vertegenwoordigt (zie ook voetnoot 2). We kiezen voor de lage-inkomensgrens als definitie van laag inkomen, omdat die ook is toegepast in de recent gepubliceerde CBS Monitor Energiearmoede (CBS 2023) en in de aansluitende TNO-studie met een schatting van het niveau van energiearmoede in 2022 (TNO 2023).

Figuur 7.1 geeft de spreiding van inkomens weer voor alle huishoudens in Nederland (blauwe lijn) en alle huishoudens in onze sample (oranje lijn), inclusief de indeling van de eerder genoemde vier inkomenscategorieën.

¹¹ De CBS lage-inkomensgrens betreft een vast bedrag dat voor alle jaren en alle typen huishoudens een gelijke koopkracht vertegenwoordigt. De hoogte ervan is geënt op de bijstandsuitkering van een alleenstaande in 1979, toen deze op een hoog niveau lag (zie <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/begrippen/lage-inkomensgrens>). Deze inkomensgrens wordt ook gebruikt in de CBS Monitor Energiearmoede als grens voor energiearmoede, en verschilt van het wettelijk sociaal minimum (WSM).

Figuur 7.1: Genormaliseerde frequentieverdeling van gestandaardiseerde* inkomens van huishoudens in Nederland in 2020. (*het besteedbaar inkomen gecorrigeerd voor grootte en samenstelling van het huishouden”)

De figuur laat allereerst zien dat in onze sample huishoudens met inkomens tot ongeveer 20 duizend euro per jaar ondervertegenwoordigd zijn vanwege incomplete data. Dit is uiteraard een belangrijke groep in de context van onze analyse, want gestegen energiekosten drukken relatief zwaar op het huishoudbudget als het inkomen (zeer) laag is. Het betekent dat onze analyse de problematiek van hoge energiekosten onderschat. Dit is een belangrijke kanttekening bij de interpretatie van de aantallen huishoudens die we in onze analyse vermelden: die aantallen zijn gebaseerd op onze dataset.

7.1.3 Categorisering woningeigendom

We onderscheiden drie typen eigendom van de woning:

1. **Eigen woning**, – huishoudens die eigenaar zijn van hun woning;
2. **Woningcorporatie** – huishoudens die een woning huren van een corporatie;
3. **Overige verhuurder** – huishoudens die een woning huren van een andere organisatie dan een corporatie, bijvoorbeeld een particuliere verhuurder.

In ons databestand zijn 0,2% van het totaal aantal woningen aangemerkt met eigendomssituatie ‘onbekend’. In de onderdelen van onze analyse waarin we onderscheid maken naar eigendomssituatie laten we deze woningen buiten beschouwing. Het overgrote deel van de corporatiewoningen zijn sociale huurwoningen, maar corporaties verhuren naast sociale huurwoningen ook een klein deel van hun woningen in de vrije sector. Omgekeerd wordt een deel van de huurwoningen in de particuliere sector in het gereguleerde sociale segment verhuurd.

7.1.4 Categorisering energetische woningkwaliteit

We onderscheiden drie niveaus van energetische woningkwaliteit: goed, slecht en zeer slecht. Die kwalificaties hangen samen met energielabels van woningen, maar zijn er niet rechtstreeks op gebaseerd. De reden hiervoor is dat energielabels geen goede maatstaf zijn voor het meten van de energetische woningkwaliteit, omdat energielabels voor maar circa de helft van de woningen bekend zijn, en deels verouderd. Bovendien zijn energielabels niet altijd nauwkeurig, dat geldt vooral voor de labels die door eigenaren zelf zijn vastgesteld.

Voor het definiëren van energetische woningkwaliteit baseren we ons daarom op de door het CBS recent ontwikkelde indicatoren ‘Lage Energetische Kwaliteit’ (LEK) en ‘Zeer Lage Energetische Kwaliteit’ (ZLEK). De overige woningen – die niet voldoen aan de criteria voor LEK en ZLEK – zijn dan per definitie van goede energetische kwaliteit. Deze drie categorieën zijn samengevat in [Tabel 7.2](#).

Tabel 7.2: Categorieën energetische woningkwaliteit.

Woningkwaliteit	CBS indicator	Definitie
Goed	Niet LEK	voldoende tot hoge energetische kwaliteit (ongeveer energielabel A t/m C)
Slecht	LEK	lage energetische kwaliteit (ongeveer energielabel D en E)
Zeer slecht	ZLEK	zeer lage energetische kwaliteit (de 15% meest slecht geïsoleerde woningen - ongeveer energielabel F en G)

Bron: CBS Monitor Energiearmoede 2020.

De indicatoren LEK en ZLEK zijn recent door het CBS ontwikkeld in het kader van de Monitor Energiearmoede. Bij gebrek aan goede energielabels voor de gehele woningvoorraad heeft het CBS deze indicatoren ontwikkeld voor het definiëren van energiearmoede als combinatie van ‘Laag Inkomen & (Zeer) Lage Energetische Kwaliteit’ van de woning (LILEK, LIZLEK).

Er is volgens de CBS-definitie sprake van een ‘lage energetische kwaliteit’ als het verwachte energieverbruik van een woning hoger is dan het mediane verwachte energieverbruik voor woningen met energielabel C in basisjaar 2019.¹² Woningen van ‘zeer lage energetische kwaliteit’ (ZLEK) zijn woningen waarvan de kwaliteit op basis van het verwachte energieverbruik hoort tot de laagste 15% in het basisjaar 2019 – dit zijn voornamelijk woningen met energielabel G en F. De overige woningen, met niet-lage energetische kwaliteit, vallen dus ruwweg samen met energielabel C of hoger.

¹² Meer precies gaat het bij verwachte energieverbruik om het ‘genormaliseerde verwachte energieverbruik’, een maat voor de energetische kwaliteit van de woning die onafhankelijk is van het aantal bewoners of de oppervlakte van een woning (‘genormaliseerd’). Ze wordt door het CBS voor elke woning berekend middels een (regressie)model dat het verwachte energieverbruik van elke woning inschat op basis van het historisch energieverbruik in combinatie met bouwkundige eigenschappen van de woning, waaronder het energielabel (indien bekend), bouwjaar, en woningtype (vrijstaand, tussenwoning, etc.). Als dit verbruik hoger is dan een bepaalde grenswaarde is sprake van ‘(zeer) lage energetische kwaliteit’. Deze grenswaarde ligt vast zodat de kwaliteit van woningen goed te volgen is door de tijd. Voor meer details zie Bijlage A in het rapport ‘[De energiekosten van verschillende typen huishoudens in Nederlanden](#)’ (2023).

7.1.5 Drie prijsscenario's voor de energiekosten

We berekenen de energiekosten van huishoudens op basis van een inschatting van het huidige energieverbruik, in combinatie met drie scenario's voor de energieprijzen. De inschatting van het huidige energieverbruik van huishoudens is gebaseerd op het geregistreerde energieverbruik van individuele huishoudens in 2020 – het meest recente jaar waarvoor het CBS geregistreerde gegevens heeft. Dit energieverbruik uit 2020 corrigeren we vervolgens voor 15% besparing op gasconsumptie die huishoudens in 2022 gemiddeld naar schatting hebben gerealiseerd in reactie op de hoge energieprijzen.¹³ Daarmee sluiten we aan bij de berekeningen zoals gedaan door het CBS voor de nieuwe Monitor Energiearmoede (CBS 2023).

We rekenen met de totale energiekosten, berekend als de som van vaste en variabele kosten, inclusief energiebelastingen en BTW, minus de jaarlijkse teruggave op de energiebelasting. Indien een woning is aangesloten op een warmtenet wordt het energieverbruik door het CBS geïmputeerd met een equivalent gasverbruik van een woning met vergelijkbare kenmerken;¹⁴ in deze berekening neemt het CBS de vaste kosten voor aardgas niet mee. Wij volgen deze methode, in aansluiting bij de CBS Monitor Energiearmoede. Omdat we ons richten op het algemene beeld voor de langere termijn, laten we, afgezien van de jaarlijkse teruggave op de energiebelasting, specifieke compensatiemaatregelen uit 2022 en 2023 buiten beschouwing.¹⁵

Vanwege de grote onzekerheid over de toekomstige energieprijzen rekenen we met drie energieprijsniveaus: laag, midden en hoog. Deze drie prijsniveaus zijn niet bedoeld als een zo goed mogelijke inschatting van wat huishoudens in 2023 kwijt zullen zijn aan energiekosten, maar geven een bandbreedte die zicht geeft in de mate waarin verschillende groepen huishoudens op de langere termijn kwetsbaar zijn voor variatie in energieprijzen. Bovendien geldt dat een precieze inschatting van daadwerkelijke energiekosten op huishoudniveau niet mogelijk is omdat de exacte (toekomstige) energierekening van individuele huishoudens varieert vanwege variatie in contracten tussen huishoudens en energieleveranciers; informatie over individuele energiecontracten is niet beschikbaar in de CBS microdata.

¹³ In onze studie naar energiearmoede in 2022 hanteren we dezelfde aanpak (TNO 2023). De aanname van 15% reductie van gasconsumptie was gebaseerd op een inschatting van het PBL, die op haar beurt was gebaseerd op basis van cijfers van de Gasunie over gaslevering aan kleinverbruikers in het eerste kwartaal van 2022. Het CBS heeft recent [berekend](#) dat huishoudens in 2022 naar schatting 16% minder gas verbruikten. Er zijn geen duidelijke aanwijzingen en geen gegevens beschikbaar dat een dergelijke besparing ook geldt voor het gebruik van elektriciteit – we veronderstellen daarom geen extra besparing op elektriciteit in 2022.

¹⁴ De basis voor deze aanpak is het geldende principe dat een woning met stadswarmte niet meer mag kosten dan een vergelijkbare woning met een aardgasinstallatie (Niet Meer Dan Anders, of NMDA).

¹⁵ Waaronder een energietoeslag voor lage inkomens, lagere energiebelasting op elektriciteit, lagere BTW op de rest van de energierekening, extra algemene korting in november en december 2022.

Tabel 7.3: Consumententarieven voor gas en elektriciteit

Energieprijzen	Aardgas		Elektriciteit		Teruggave
	Vast	Variabel	Vast	Variabel	Vast
	€/jaar	€/m ³	€/jaar	€/kWh	€/jaar
Gehanteerde scenario's					
Laag (2020)	244,14	0,77	304,78	0,22	-311,62
Midden (2023-2025)	269,87	1,34	428,74	0,26	-558,56
Hoog (2022)	250,98	2,30	322,84	0,54	-783,88
Referenties					
PBL Laag (2023-2025)	269,87	1,16	428,74	0,22	-558,56
PBL Hoog (2023-2025)	269,87	1,40	428,74	0,28	-558,56
Prijsplafond		1,45		0,40	

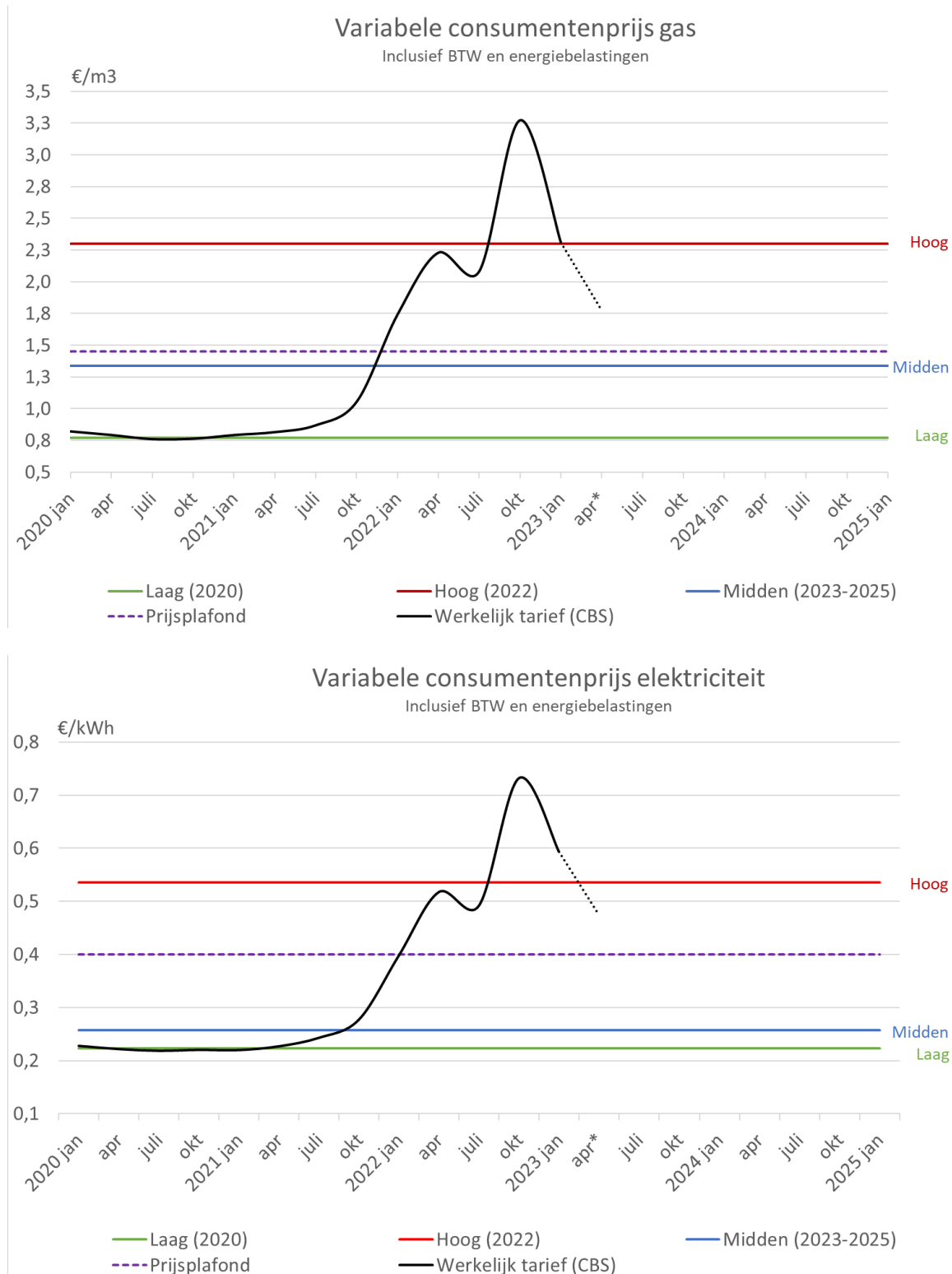
De prijsniveaus 'laag' en 'hoog' zijn gebaseerd op de gemiddelde consumententarieven voor gas en elektriciteit in respectievelijk 2020 en 2022. De lage prijs uit 2020 – die lang 'normaal' was – is een referentiepunt aan de onderkant; het is onwaarschijnlijk dat de energieprijzen weer naar dit niveau zullen dalen. De hoge prijs uit 2022 is een referentiepunt aan de bovenkant; mede door het uitbreken van de oorlog in Oekraïne kampte de gasmarkt in dat jaar met grote onzekerheden die zich vertaalden in een hoge prijspiek.¹⁶ We rekenen hierbij met de gewogen jaargemiddelden op basis van de maandelijkse tarieven voor gas en elektriciteit zoals gepubliceerd door het CBS; het jaargemiddelde vlakt de prijspieken binnen een jaar af.¹⁷ Het prijsniveau 'midden' is gebaseerd op de meeste recente scenario's van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) voor aardgas- en elektriciteitsprijzen voor kleingebruikers in de periode 2025-2040.¹⁸ Deze scenario's kennen naast een centrale variant, ook een hoge en lage variant. De bandbreedte tussen deze drie varianten is, afgezet tegen de variatie in energieprijzen tussen 2020 en 2022, beperkt. Wij nemen daarom de centrale variant als onze 'midden' prijs.

In **Figuur 7.2** plaatsen we de 3 energieprijsniveaus in perspectief. De figuur toont de variabele energieprijsniveaus over de tijd. Hieruit blijkt duidelijk dat de 'midden' prijs lager is dan de piekprijs van 2022 maar veel hoger dan het niveau in 2020. De variabele energieprijsniveaus per maand tot december 2022 (zwarte doorgetrokken lijn) zijn overgenomen van het CBS; de extrapolatie (zwarte stippellijn) tot april 2023 is gebaseerd op de tariefaankondiging van de grootste energieleveranciers (Eneco, Essent en Vattenfall) – ter illustratie van de prijstrend voor de komende maanden t.o.v. onze 'midden' prijs.

¹⁶ Zie Mulder (2023) voor een analyse van de componenten achter de stijging van de gemiddelde energieprijzen voor consumenten. Hieruit blijkt dat de stijging van energiekosten sinds 2021 komt door de stijging van de groothandelsprijzen, terwijl het niveau van de gasprijzen in Nederland relatief hoog is vanwege de hoge belastingen op het gebruik van gas. De analyse is gebaseerd op de gemiddelde prijs van nieuwe contracten voor consumenten, waarbij wordt opgemerkt dat er grote verschillen in feitelijke energiegebruik en daarmee energiekosten per huishouden bestaan, vanwege verschillen in contract en woonomstandigheden. Dat laatste is onderwerp van onze analyse.

¹⁷ De gemiddelde energieprijzen per jaar zoals door het CBS gepubliceerd zijn de prijzen zoals ze voor de consumentenprijsindex (CPI) worden gehanteerd. Bij de CPI worden prijzen van nieuwe contracten waargenomen. Contracten die door energiemaatschappijen in voorgaande perioden werden aangeboden, maar in de betreffende verslagperiode niet, worden wiskundig voortgezet en meegenomen in de berekening van het gemiddelde tarief. De gemiddelde prijzen zoals het CBS die publiceert en wij in deze studie hanteren kunnen dus afwijken van de gemiddelde prijzen die Nederlandse huishoudens betalen voor energie.

¹⁸ Bron: PBL (2023). [Scenario's voor aardgas- en elektriciteitsprijzen voor kleinverbruikers in de periode 2025-2040](#).

Figuur 7.2: Variabele consumententarieven voor gas en elektriciteit; 3 prijsscenario's (Laag, Midden, Hoog) afgezet tegen het gemiddelde consumententarief (CBS) en tarief prijsplafond.

7.2 Onderzoeksmethode: Energiearmoede in Noord-Holland

Dit hoofdstuk beschrijft hoe we energiearme huishoudens definiëren. In paragraaf 7.2.1 beschrijven we de data onderliggend aan deze studie. Paragraaf 7.2.2 geeft inzicht in hoe we energiearmoede meten en in paragraaf 7.2.3 staat beschreven hoe we op basis van gegevens van huishoudens in 2020 een inschatting maken voor het aantal energiearme huishoudens in 2022.

7.2.1 De data

In navolging van de Monitor Energiearmoede 2020 (CBS 2023) zijn de cijfers in deze studie berekend op basis van micro-dataset met 7.037.400 huishoudens in 2020. Dit is 87% van het totaal aantal van 8 miljoen huishoudens in Nederland in 2020. De overige huishoudens heeft het CBS moeten uitsluiten op inhoudelijke, data-technische of methodologische gronden.¹⁹ Voor deze studie hebben een uitsnede gemaakt van de huishoudens woonachtig in Noord-Holland. Deze dataset bevat 1.178.329 huishoudens van het daadwerkelijk aantal huishoudens in Noord-Holland, namelijk 1.376.228 in 2020 en 1.400.584 in 2022.

7.2.2 Het meten van energiearmoede

In deze studie meten we drie dimensies van energiearmoede:

- 1) de **betaalbaarheid** van energie;
- 2) de **energetische kwaliteit** van de woning;
- 3) de **mogelijkheid om te investeren** in de energetische kwaliteit van het huis.

Verdeeld over bovengenoemde driedimensies meten we energiearmoede met drie indicatoren, plus enkele varianten en combinaties. We vatten dit samen in **Tabel 7.4**.

Tabel 7.4: De energiearmoede indicatoren en bijbehorende afkortingen

Indicator	Afkorting
Bouwstenen van de indicatoren	
Laag inkomen	LI
Weinig investeringsmogelijkheden	WI
Hoge energierekening	HE
Lage energetische kwaliteit woning	LEK
Zeer lage energetische kwaliteit woning	ZLEK

¹⁹ Voor huishoudens die met een ander huishouden een adres delen is het lastig om te bepalen welk deel van het energieverbruik bij welk huishouden hoort. Studentenuishoudens zijn uitgesloten omdat er bij studenten vaak sprake is van inkomensoverdracht vanuit de ouders die niet geregistreerd wordt, waardoor de betaalbaarheid van energie niet goed te bepalen is. Daarnaast zijn er huishoudens uitgesloten waarvan het energieverbruik van de woning of het inkomen onbekend is. Tot slot zijn huishoudens uitgesloten die wonen in een verblijfsobject dat volgens de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) geen woonfunctie heeft, zoals bedrijven of stand- en ligplaatsen. De informatie voor deze objecten over energieverbruik is vaak beperkt en wordt mogelijk ook ingezet voor iets anders dan wonen. Bron: [CBS Monitor Energiearmoede 2020](#).

Indicator	Afkorting
Energiearmoede indicatoren	
Betaalbaarheid	
1. Laag inkomen, hoge energierekening	LIHE
Woningkwaliteit	
2. Laag inkomen, lage energetische kwaliteit woning	LILEK
3. Laag Inkomen, zeer lage energetische kwaliteit woning	LIZLEK
Mogelijkheid tot verduurzamen	
4. Lage energetische kwaliteit woning, weinig investeringsmogelijkheden	LEKWI
5. Zeer lage energetische kwaliteit woning, weinig investeringsmogelijkheden	ZLEKWI
Combinatie	
1 en/of 2: LIHE óf LILEK	LIHE en/of LILEK
1 en/of 3: LIHE óf LIZLEK	LIHE en/of LIZLEK
1 en 2: LIHE en LILEK	LIHE en LILEK
1 en 3: LIHE en LIZLEK	LIHE en LIZLEK

Deze indicatoren zijn ook opgenomen in de Monitor Energiearmoede 2020 van het CBS (CBS 2023).

Hieronder lichten we de energiearmoede indicatoren uit [Tabel 7.4](#) kort toe. Voor een uitgebreide beschrijving van de onderliggende definities, inclusief methodologische verantwoording en vergelijking met de definities en resultaten uit de 2021 energiearmoede studie van TNO, verwijzen we naar de Monitor Energiearmoede 2020 van het CBS (CBS 2023).

1. Laag inkomen, hoge energierekening (LIHE)

Dit zijn huishoudens met een laag inkomen (LI) en hoge energierekening (HE). Deze maatstaf geeft een indicatie van betaalrisico op de korte termijn.

Met een 'laag inkomen' wordt een inkomen tot 130 procent van de lage-inkomensgrens bedoeld, uitgezonderd huishoudens met een financieel vermogen bij de hoogste 10 procent van Nederland. Er is sprake van een hoge energierekening als de rekening hoger is dan de gemiddelde energierekening van een label C woning (oftewel de mediane energierekening) in het basisjaar 2019.

2 en 3. Laag inkomen, lage energetische kwaliteit (LILEK)

Dit zijn huishoudens met een laag inkomen (LI) en een lage energetische kwaliteit van de woning (LEK). Deze maatstaf geeft een indicatie van betaalrisico op de langere termijn. De variant LIZLEK zoomt in op de huishoudens uit deze groep met de energetisch slechtste woningen (ZLEK).

De definitie van 'laag inkomen' is hetzelfde als voor LIHE. Er is sprake van een 'lage energetische kwaliteit' als het verwachte energieverbruik van een woning hoger is dan het gemiddelde verwachte energieverbruik voor woningen met energielabel C in basisjaar 2019. Bij de variant met woningen van 'zeer lage energetische kwaliteit' (ZLEK) gaat het om woningen waarvan de kwaliteit op basis van het verwachte energieverbruik hoort tot de laagste 15% in het basisjaar 2019 – dit zijn voornamelijk woningen met energielabel G en F.

4 en 5. Lage energetische kwaliteit, weinig investeringsmogelijkheden (LEKWI)

Dit zijn huishoudens in een woning met lage energetische kwaliteit en weinig mogelijkheden om deze woning zelf te verduurzamen. Deze maatstaf geeft een indicatie van de mate waarin mensen kunnen deelnemen aan de energietransitie. De variant ZLEKWI zoomt in op de huishoudens uit deze groep met de energetisch slechtste woningen (ZLEK). We maken onderscheid tussen eigenaar-bewoner en huurder. Huurders zijn afhankelijk van de bereidheid en capaciteit van de verhuurder om hun woning te verduurzamen. Een eigenaar-bewoner kan in principe zelf beslissen over het verduurzamen van de woning, maar heeft daarvoor wel financiële middelen nodig.

De definitie van 'laag inkomen' is hetzelfde als voor LILEK. Er is sprake van onvoldoende financiële capaciteit voor verduurzaming van de eigen woning als het inkomen lager is dan 130 procent van de lage inkomensgrens of, als aan die inkomenseis is voldaan, de som van het financieel vermogen (bankrekening, spaarrekening en beleggingen) en de woningoverwaarde lager is dan 40 duizend euro. Deze 40 duizend euro is gebaseerd op de noodzaak tot het aanhouden van een financiële buffer van 10 duizend euro en een bovengrens van 30 duizend verduurzamingskosten per gemiddelde woning om isolatie tot ongeveer het niveau van energielabel B geheel zelf te kunnen financieren.

6. Combinaties LIHE LILEK

LIHE óf LILEK staat voor de huishoudens die te kampen hebben met een laag inkomen in combinatie met een hoge energierekening en/of een woning van slechte energetische kwaliteit. LIHE én LILEK omvat de huishoudens die te maken hebben met een laag inkomen in combinatie met een hoge energierekening én een woning van slechte energetische kwaliteit. De varianten LIHE óf LIZLEK en LIHE én LIZLEK zoomen in op de huishoudens uit deze groep met de energetisch slechtste woningen (ZLEK).

De combinatie-indicator LIHE óf LILEK geeft wat ons betreft de beste inschatting van de omvang van het energiearmoede probleem: het telt niet alleen huishouden met een laag inkomen en een hoge energierekening maar ook huishoudens met een laag inkomen en een huis met lage energetische kwaliteit, waarbij er gecorrigeerd wordt voor de (aanzienlijke) overlap tussen deze twee groepen.

7.2.3 Het inschatten van energiearmoede voor 2022

Om een zo actueel mogelijk inzicht te geven in het niveau van energiearmoede hebben we het CBS gevraagd om de meest actuele gegevens over het werkelijke energieverbruik uit 2020 (zoals gebruikt in de Monitor Energiearmoede 2020) te vermenigvuldigen met de gemiddelde energieprijzen van 2022. Het gaat hierbij om de maandprijzen van januari t/m november 2022, omdat de tarieven voor december 2022 nog niet bekend waren bij het maken van de monitor. De aldus geschatte energierekening voor 2022 wordt vervolgens gecorrigeerd voor de verschillende compensatiemaatregelen die in 2022 van kracht waren. Daarnaast wordt het energieverbruik uit 2020 gecorrigeerd voor de energiebesparing die huishoudens in 2022 gemiddeld naar schatting hebben gerealiseerd in reactie op de hoge energieprijzen. Dus de inschatting van de omvang van energiearmoede in 2022 – het is gebaseerd op de hoge energieprijzen van 2022, maar corrigeert de hogere energierekening van huishoudens voor de in 2022 geldende financiële compensatie en een inschatting van gerealiseerde energiebesparing.

7.2.3.1 Energieprijs 2022

Net als in de Monitor Energiearmoede 2020 rekenen we voor 2022 met een gemiddelde energieprijis, berekend als jaargemiddelde over de maandtarieven zoals het CBS die publiceert.²⁰ Het maandtarief is op haar beurt het gemiddelde energietarief die de consument betaalt voor de levering van gas en elektriciteit bij het afsluiten van een nieuw contract in de betreffende maand. De werkelijke hoogte van dit bedrag per huishouden is afhankelijk van het type contract, de duur van het contract en de leverancier waarmee de consument dit contract aangaat. Die individuele contractgegevens zijn echter niet beschikbaar, en dus moeten we rekenen met een gemiddelde prijs.²¹ Omdat de contractprijs van de meeste huishoudens niet is gebaseerd op de tarieven van de meest recente maand maar van een langere periode daarvoor, rekenen we met een gemiddelde jaarprijs die de scherpe maandelijkse prijsfluctuaties afvlakt en zo dichterbij de tarieven die huishoudens gemiddeld betalen.

Voor 2022 rekenen wij met een leveringsprijs (inclusief BTW) van €1,78 per kubieke meter gas en €0,45 per kilowattuur elektriciteit – dit is berekend als gemiddelde over de maanden januari tot en met november (de tarieven voor december 2022 waren bij het maken van deze studie nog niet bekend).

Voor de onderbouwing van deze prijsberekening verwijzen we naar de TNO studie [‘Energiearmoede in Nederland 2022’](#).

7.2.3.2 Energiebesparing 2022

In reactie op de hoge gasprijzen zijn huishoudens in 2022 ten opzichte van de periode daarvoor gemiddeld zuiniger omgegaan met gas. Het PBL schat, op basis van cijfers van de Gasunie over gaslevering aan kleinverbruikers in het eerste kwartaal van 2022 dat huishoudens gemiddeld 15% minder gas verbruiken dan in de jaren daarvoor (gecorrigeerd voor temperatuurverschillen). We nemen in onze berekening deze inschatting over. Er zijn geen duidelijke aanwijzingen en geen gegevens beschikbaar dat een dergelijke besparing ook geldt voor het gebruik van elektriciteit – we veronderstellen daarom geen extra besparing op elektriciteit in 2022.

Ook hier geldt dat, we bij gebrek aan informatie, de variatie in energiebesparing op het niveau van individuele huishoudens voor 2022 nog niet kunnen meenemen. Dat betekent we dat in deze studie ook nog niet kunnen differentiëren tussen huishoudens voor wie energiebesparing een probleem was (bijvoorbeeld omdat dit een koude woning impliceerde) en huishoudens voor wie het een wenselijke gedragsverandering was (bijvoorbeeld omdat er sprake was van overmatig stookgedrag).

²⁰ Bron: <https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/84672NED>. Voor 2022 rekenen we met de maandprijzen voor de periode januari t/m november (de december prijzen waren nog niet beschikbaar tijdens het schrijven van deze studie). Het gaat om prijzen van nieuwe contracten.

²¹ De prijsinformatie van de huidige methode loopt voor op de gemiddelde prijsontwikkeling van energie voor huishoudens in Nederland. De waarneming van alleen nieuwe contracten zorgt bij stijgende energieprijzen voor een overschatting van de gemiddelde prijsstijging en bij dalende energieprijzen voor een onderschatting. Het CBS werkt in overleg met andere landen in Europa en Eurostat, het Europese statistiekbureau, aan een nieuwe methode om de ontwikkelingen in de energieprijzen te meten, waarbij ook rekening wordt gehouden met al langer lopende energiecontracten. Zie <https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2022/44/naar-een-nieuwe-methode-om-energieprijzen-te-berekenen>

7.2.3.3 Financiële compensatiemaatregelen 2022

We corrigeren de geschatte energierekening voor 2022 voor de volgende financiële compensatieregelingen:

- *Energietoeslag voor lage inkomens.* Huishoudens die maximaal € 1.310,05 (alleenstaand) of € 1.871,50 (samenwonend) per maand verdienen (overeenkomstig 120% van het wettelijk sociaal minimum²²), hebben recht op de energietoeslag van ongeveer € 1.300.
- *Lagere energielasting op elektriciteit.* Het tarief voor energielasting is in 2022 € 0,057 (exclusief btw) per kWh lager dan in 2021. Huishoudens betalen € 0,0368 (exclusief btw) aan energielasting per verbruikte kWh.
- *Hogere teruggave energielasting (inclusief btw).* De teruggave van de energielasting is in 2022 verhoogd van ongeveer € 560 naar € 785. Hierdoor krijgen alle huishoudens dus € 225 (inclusief btw) extra korting. Dit is een vaste korting, die niet afhangt van het energieverbruik.
- *Lagere btw op de rest van de energierekening.* Van 1 juli t/m 31 december 2022 is de btw op energie (aardgas, elektriciteit en stadsverwarming) verlaagd van 21% naar 9%. Het lagere btw-tarief geldt voor alle onderdelen op de energierekening die te maken hebben met de levering van energie (zoals administratie- en netbeheerkosten).
- *Extra algemene korting.* Vooruitlopend op het energieprijzplafond 2023 ontving elk huishouden in november en december 2022 een extra korting op de energierekening van € 190 per maand.

In onze berekeningen gaan we ervan uit dat iedereen die recht had op financiële compensatie, deze ook heeft ontvangen. In de werkelijkheid zal niet elk huishouden de energietoeslag hebben aangevraagd. Hier zijn echter geen gegevens over bekend.

Bovenop deze compensatiemaatregelen heeft de Rijksoverheid in 2022 aan gemeenten een specifieke uitkering (SPUK) uitgekeerd, naar rato van het aantal mensen dat in energiearmoede leeft volgens eerdere berekeningen van TNO (2021). Met deze middelen konden gemeenten, naar eigen inzicht, huishoudens die het hardst getroffen werden door de hogere energierekening op korte termijn ondersteunen met energiebesparende maatregelen. Over de precieze besteding van deze middelen op het niveau van gemeenten zijn (nog) geen cijfers bekend, laat staan op het niveau van individuele huishoudens. Daarom nemen we deze compensatiemaatregel niet mee in onze berekening. Daarbij zij opgemerkt dat een deel van de hieruit voortgekomen energiebesparing verdisconteert is in de gemiddelde energiebesparing van 15%.

7.3 Onderzoeksmethode: Energiearmoedekloof

Hieronder leggen wij kort uit hoe de energiearmoedekloof wordt berekend aan de hand van de CBS-indicatoren (zoals vastgesteld in de monitor van 27 januari 2023). Dit is gevisualiseerd in [Figuur 7.3](#). Voor deze berekening is dezelfde data gebruikt zoals beschreven in 7.2.1.

²² De meeste gemeenten kiezen ervoor de landelijk bepaalde 120 procent van het sociaal minimum te hanteren, maar er zijn ook gemeenten die werken met een norm van 130 of 110 procent. Omdat er geen informatie beschikbaar is over welke norm er wordt gehanteerd per gemeente, gaan we in deze berekening uit van de 120% norm.

Extra informatie over de berekening is te vinden in de publicatie ‘Beyond headcount statistics: Exploring the utility of energy poverty gap indices in policy design’ (Croon, et al. 2023).

Laag inkomen, hoge energierekening (LIHE)

De LIHE-indicator heeft twee drempelwaarden, één voor een laag besteedbaar inkomen (verticaal in [Figuur 7.3](#) en één voor een hoge energierekening (horizontaal in [Figuur 7.3](#)). Beide kunnen gelden als de energiearmoedegrens, want een huishouden kan uit de energiearmoede geraken door ofwel het inkomen te verhogen ofwel de energierekening te verlagen. Vandaar dat voor energiearme huishoudens beide tekorten berekend worden, en het kleinste geldbedrag als energiearmoedekloof geldt. Stel dat een huishouden een besteedbaar inkomen van 15.000 euro en een energierekening van 2.000 heeft. Met een geldende lage inkomensgrens van 15.500 euro en een mediane energierekening van 1.250 euro, behelst de energiearmoedekloof volgens de LIHE-indicator 500 euro, omdat het verschil tussen het besteedbaar inkomen van het huishouden en de lage inkomensgrens kleiner is dan het verschil tussen de energierekening van het huishouden en de mediane energierekening.

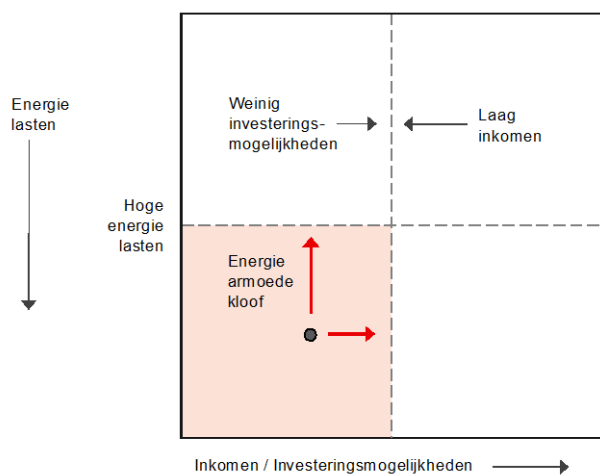
Laag inkomen, lage energetische kwaliteit (LILEK)

Ook de LILEK-indicator heeft twee drempelwaarden, dezelfde voor een laag besteedbaar inkomen (verticaal in [Figuur 7.3](#)) en een andere voor een lage energetische kwaliteit (horizontaal in [Figuur 7.3](#)). Als het benodigde verbruik door de slechte woningkwaliteit volgens het CBS bij de hoogste 50% woningen ligt (genormaliseerd voor oppervlakte en huishoudenskenmerken), wordt het huishouden gekenmerkt als LEK (oftewel zij hebben een woning van een lage energetische kwaliteit). Net als bij de voorgaande indicatoren wordt de drempelwaarde (mediane benodigde verbruik) van het geschatte benodigde verbruik afgetrokken. Als een huishouden in een slecht geïsoleerde woning woont waarvan het CBS (na normalisatie) het benodigde verbruik op 3.500 euro inschat, en het mediane benodigde verbruik op 2.500 euro, komt de energiearmoedekloof neer op 1.000 euro. Net als bij LIHE geldt dat als het verschil tussen het besteedbaar inkomen en de lage inkomensgrens kleiner is, bijvoorbeeld 500 euro, dit de energiearmoedekloof betreft.

LIHE en/of LILEK

Voor dit rapport hanteren we de LIHE en/of LILEK indicator. Dit betekent dat op basis van LIHE of LILEK het kleinste tekort op een van de onderliggende grenswaarden (LI, HE of LEK) wordt gehanteerd als de energiearmoedekloof voor het betreffende huishouden.

LIHE / LILEK

Figuur 7.3: Energiearmoedekloof gevisualiseerd voor de combinatie van Laag Inkomen en Hoge Energierekening (LIHE) of Laag Inkomen en Lage Energetische Kwaliteit (LILEK)

Literatuur

Boardman, B. (1991). Fuel poverty: from cold homes to affordable warmth. Belhaven Press.
Carley, S. & Konisky, D.M. (2020). The justice and equity implications of the clean energy transition. *Nature Energy* 5, 569–577.

Bouzarovski, S., Thomson, H., & Cornelis, M. (2021). Confronting energy poverty in Europe: A research and policy agenda. *Energies*, 14(4), 858.

Croon, T. M., Hoekstra, J. S. C. M., Elsinga, M. G., Dalla Longa, F., & Mulder, P. (2023). Beyond headcount statistics: Exploring the utility of energy poverty gap indices in policy design. *Energy Policy*, 177, 113579.

CBS (2023). Monitor Energiearmoede 2020.

Heindl, P. & R. Schüssler (2015), 'Dynamic properties of energy affordability measures', *Energy Policy* 86: 123-132.

Nussbaum, M.C. (2011). *Creating Capabilities: The Human Development Approach*. Harvard University Press.

Middelkoop, M. van, S. van Polen, R. Holtkamp en F. Bonnerman (2018). *Meten met twee maten. Een studie naar de betaalbaarheid van de energierekening van huishoudens*. PBL rapport 3124.

Moore, R. (2012). Definitions of fuel poverty: implications for policy. *Energy Policy*, 49, 19-26.

Mot, E., V. Schippers, N. Phan, R. Schulenberg, E. Griffioen, P. Mulder, C Tigchelaar, A. Zwamborn (2023). *Inkomenseffecten van woningisolatie naar de isolatiestandaard*. Publicatie CPB-TNO.

PBL (2018). *Meten met twee maten. Een studie naar de betaalbaarheid van de energierekening van huishoudens*.

Sen, A. (1999). *Development as Freedom*. New York: Oxford University Press.

TNO (2020). *Energiearmoede en de energietransitie. Energiearmoede beter meten, monitor en bestrijden*.

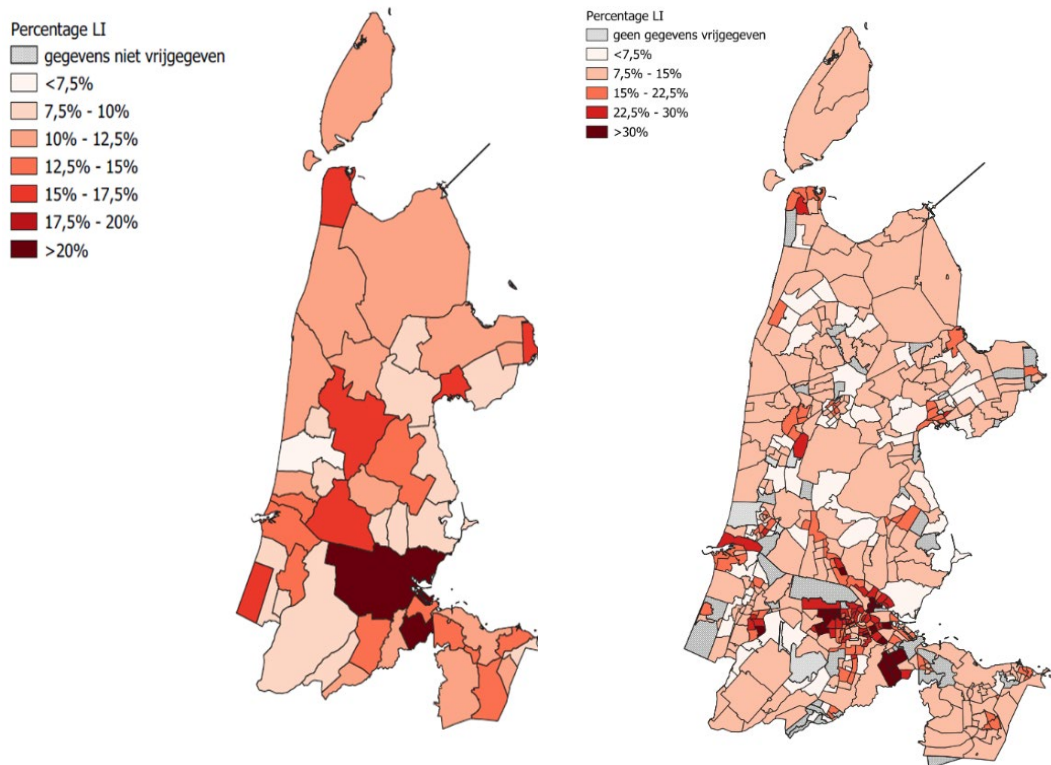
TNO (2021). *De feiten over energiearmoede in Nederland. Inzicht op nationaal en lokaal niveau*.

TNO (2023) *Energie armoede Nederland 2022*

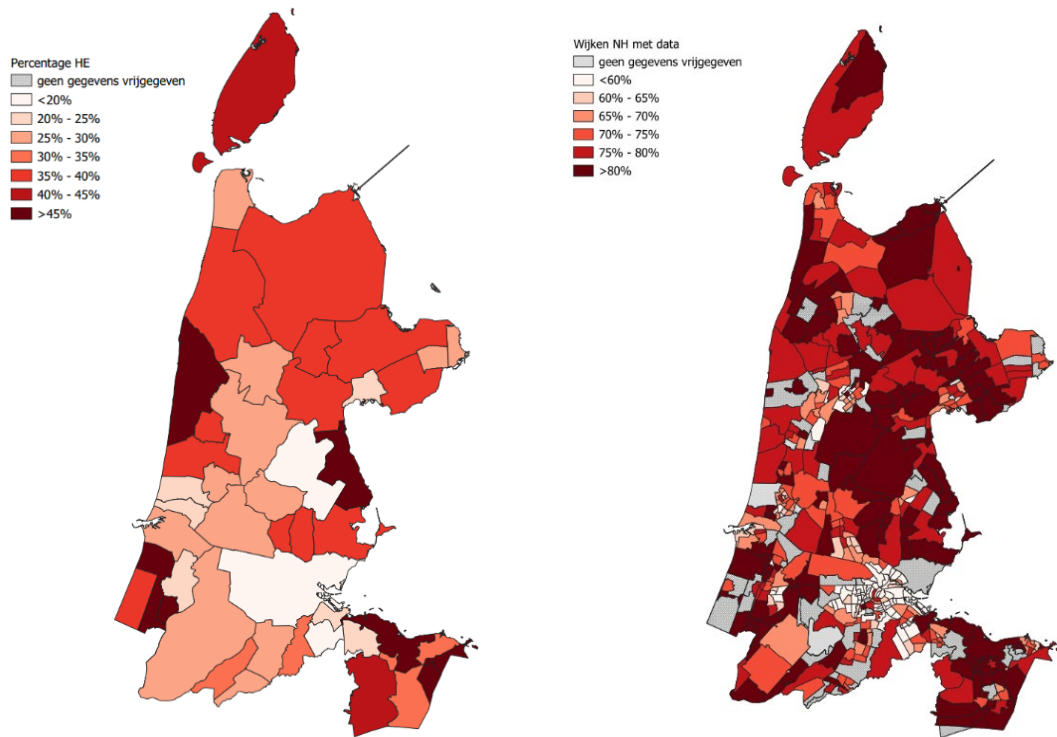
TNO (2023) *De energiekosten van verschillende typen huishoudens in Nederland*

Bijlage A

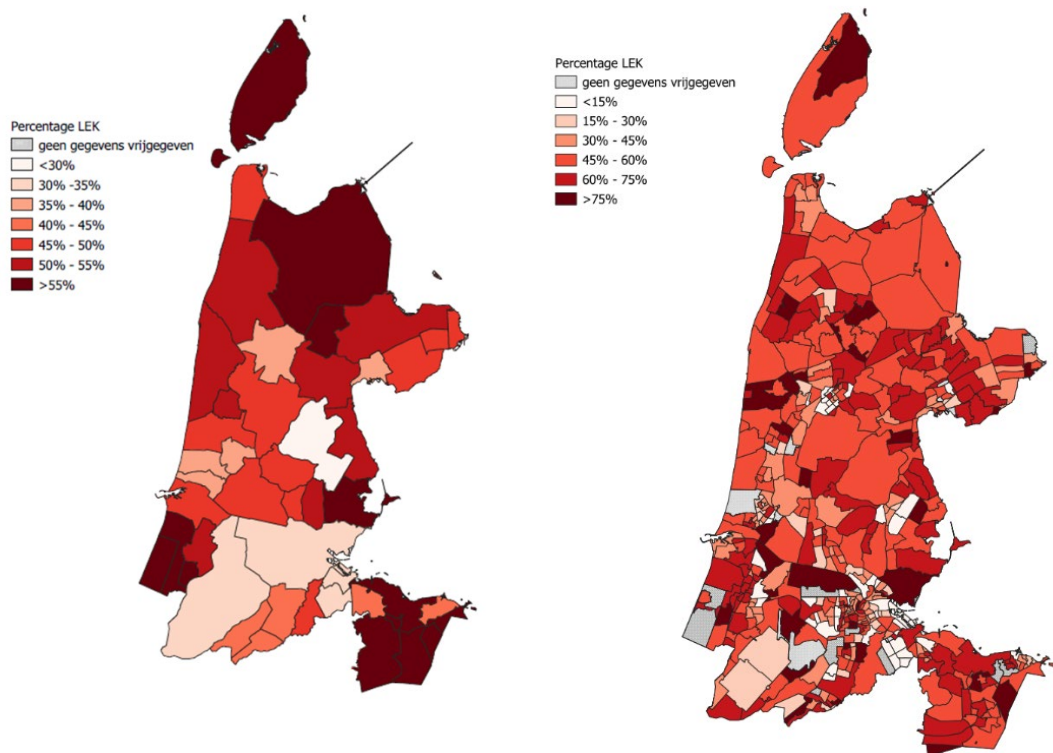
Extra kaarten met LI, HE, LEK en ZLEK

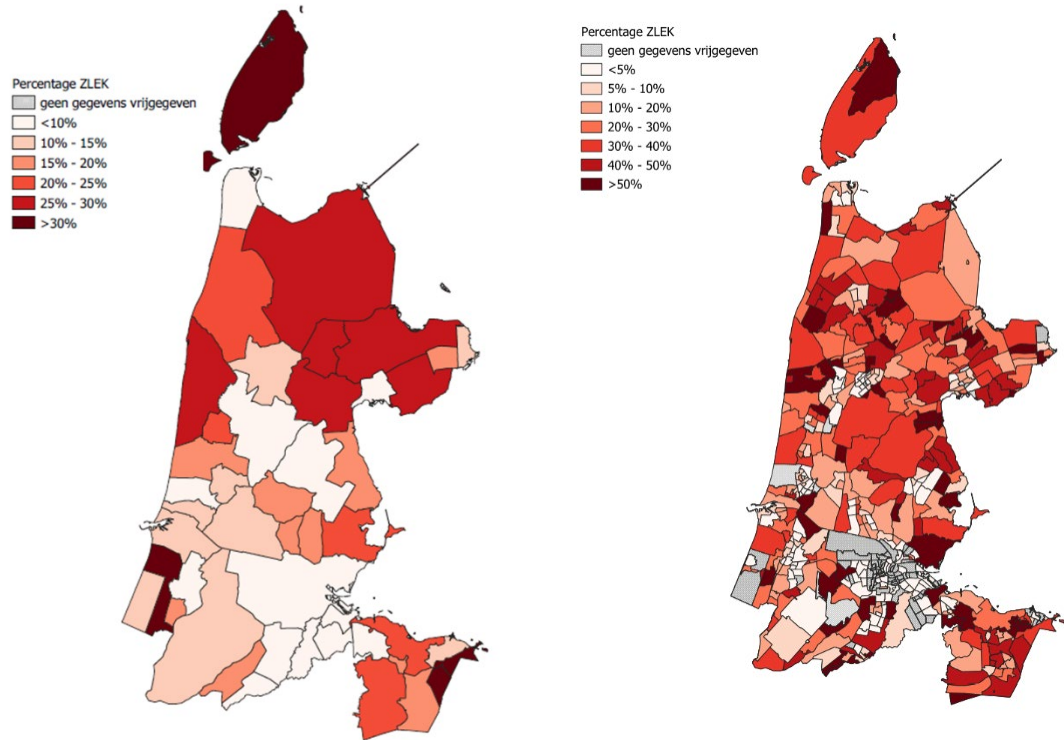
Figuur A. Het percentage huishoudens met een laag inkomen (LI) per gemeente en wijk

Figuur B. Het percentage huishoudens met een hoge energierekening (HE) per gemeente en wijk

Figuur C. Het percentage huishoudens met een woning van lage energetische kwaliteit (LEK) per gemeente en wijk

Figuur D. Het percentage huishoudens met een woning van zeer lage energetische kwaliteit (ZLEK) per gemeente en wijk

Energy & Materials Transition

Radarweg 60
1043 NT Amsterdam
www.tno.nl

TNO innovation
for life

FORMAT Agenderingsverzoek Statencommissies Noord-Holland

Naam fractie/indiener: GroenLinks/Nicole van der Waart, PvdA/Amar Karar

Naam commissie en datum: Commissie 4 - Leefomgeving, d.d. 18 maart 2024

- o *Legt de volgende discussienota ter bespreking voor aan de Statencommissie en/of de portefeuillehouder:*

(nvt)

- x *Verzoekt de brief op de C-agenda onder nr van: 10.d*

onderwerp: Klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede

ter bespreking te verplaatsen naar de B-agenda¹

Aanleiding

Hieronder wordt de achtergrond van het onderwerp geschetst en aangegeven wat de aanleiding is voor het verzoek:

- **onderwerp van de C- naar de B-agenda te verplaatsen**
De brief en notitie biedt veel input over de Noord-Hollandse situatie hoe om te gaan met klimaatrechtvaardigheid en het tegengaan van energiearmoede.

Het behandeldoel

Hieronder wordt aangegeven met welk doel de fracties dit onderwerp/ de ingekomen brief op de agenda hebben gezet:

- *welke politieke vraag wil de indiener aan de orde stellen*
- *In de brief wordt een aantal punten benoemd waar al aan gewerkt wordt, en een aantal mogelijke punten voor de toekomst, welke deels ook afhankelijk zijn van financiën etc. Graag bespreken we nu al welke insteek de commissie mee wil geven in de afweging.*
- *wat vraagt de indiener aan de andere fracties (de commissie, de portefeuillehouder)*
Graag praten de fracties van GroenLinks en PvdA met de commissie en GS verder over mogelijkheden en stappen vanuit Noord-Holland om de energiearmoede in onze provincie tegen te gaan en klimaatrechtvaardigheid te bevorderen.

¹ *Een verzoek tot het verplaatsen van een ingekomen stuk van de C- naar de B-agenda kan zodra deze op de Lijst ingekomen stukken staat.*

Provincie Noord-Holland

Commissie Leefomgeving

Dossiernummer	14677
Extern Zaak ID	2204857
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	18 maart 2024
Agendapunt	9.a
Titel	Gezondheid en Milieu: NSL Monitoringsrapportage 2023 (C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)
Organisatieonderdeel	BEL/GLK

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Leefomgeving	18 maart 2024

Toelichting

De NSL Monitoringsrapportage 2023 van het RIVM brengt de Nederlandse luchtkwaliteit in kaart over het jaar 2022, met name langs wegen en nabij veehouderijen. De rapportage wordt opgesteld door het RIVM (in opdracht van het Rijk) en richt zich op de componenten stikstofdioxide (NO₂) en fijnstof (PM₁₀, PM_{2,5}). Uit de monitoringsronde blijkt dat wordt voldaan aan de huidige grenswaarden voor deze componenten. De verwachting is dat de luchtkwaliteit de komende jaren verder verbetert doordat verkeer, industrie en veehouderijen minder stikstofdioxide en fijnstof uitstoten.

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

P.T.M. Out

BEL/OMB

Telefoonnummer +31235144058

pieter.out@noord-holland.nl

1 | 6

Betreft: Resultaten Monitoringsrapportage NSL 2023

Verzenddatum

Kenmerk **14 FEB. 2024**

2204857/2204860

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp: Resultaten Monitoringsrapportage NSL 2023 (over het jaar 2022).

Uw kenmerk

Inleiding

Alle lidstaten van de Europese Unie moeten de Europese Commissie jaarlijks rapporteren over de luchtkwaliteit in hun land. Door het Rijk wordt, binnen het kader van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL), jaarlijks een monitoringsrapportage van de luchtkwaliteit in Nederland opgesteld.

Het NSL is het samenwerkingsprogramma van de Rijksoverheid met decentrale overheden om overschrijdingen van de wettelijk vastgelegde Europese normen¹ voor stikstofdioxide (NO₂) en fijnstof (PM₁₀ en PM_{2,5}) aan te pakken. Doel hierbij is het zo spoedig mogelijk voldoen aan de Europese normen voor stikstofdioxide en fijnstof.

De monitoringsrapportage², inclusief de resultaten van de monitoring, is op 21 december 2023 door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat aan de Tweede Kamer verstuurd.

Hierbij informeren wij u over de belangrijkste resultaten voor onze eigen regio, waarbij wij gebruik maken van de gegevens uit de landelijke monitoringsrapportage.

In deze brief vindt u ook een korte toelichting op het verschil tussen de actuele grenswaarden en de WHO-advieswaarden (2021). Dit in verband met de aanstaande herziening van de Europese richtlijn luchtkwaliteit. Deze richtlijn wordt meer in lijn gebracht met de adviezen van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO).

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

¹ Zie bijlage 1 voor een toelichting op de actuele normen

² Monitoringsrapportage NSL 2023, Stand van zaken Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit, RIVM-rapport 2023-0394, december 2023

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Samenhang met Schone Lucht Akkoord (SLA)

Het Schone Lucht Akkoord (SLA) is een akkoord tussen Rijk, alle provincies en een groot aantal gemeenten en heeft als doel de luchtkwaliteit in Nederland permanent te verbeteren. Om dat doel te realiseren worden door de deelnemers maatregelen genomen die de luchtkwaliteit verbeteren.

Iedere 2 jaar leveren SLA-deelnemers gegevens aan voor de voortgangsmeting van het Schone Lucht Akkoord. Het RIVM berekent daarmee de luchtkwaliteit en vervolgens met de gezondheidsindicator de effecten op gezondheid. In deze rapportage komt ook het aspect bevolkingsblootstelling aan de orde. De rapportage 2023 is op dit moment nog niet beschikbaar.

De volgende Noord-Hollandse gemeenten hebben inmiddels het SLA ondertekend:

1. Amstelveen
2. Amsterdam
3. Beverwijk
4. Diemen
5. Haarlem
6. Haarlemmermeer
7. Heemskerk
8. Uitgeest
9. Velsen
10. Zaanstad

Zie bijlage 1 voor een landelijk overzicht van gemeentelijke SLA-deelnemers op 1 december 2023.

Rapportage NSL Monitoringsronde 2023

Het RIVM volgt elk jaar de concentraties stikstofdioxiden en fijnstof in de lucht en rapporteert daarover. Voor beide stoffen wordt gekeken naar de bijdrage van wegverkeer. Voor fijnstof is ook gekeken naar de bijdrage van veehouderijen.

De ontwikkeling van concentraties in de lucht van andere stoffen maakt geen onderdeel uit van de monitoring. In de rapportage wordt ook niet expliciet aandacht besteed aan de (lokale)bijdragen van industrie. Ook heeft deze monitoring geen betrekking op depositie van stikstof.

Deze rapportage presenteert de resultaten van de veertiende NSL-monitoringsronde, voor het jaar 2022. Als vooruitblik zijn ook rekenresultaten op basis van prognoses voor 2025 en 2030 gepresenteerd.

Anders dan in voorgaande NSL-monitoringsrapportages maakt het onderwerp bevolkingsblootstelling geen onderdeel uit van de rapportage. Dat thema wordt in een uitgebreidere vorm meegenomen in de tweejaarlijkse voortgangsrapportage van het Schone Lucht Akkoord (SLA). Die rapportage, ook van het RIVM, is op dit moment nog niet beschikbaar.

In bijlage 1 vindt u een uitgebreide toelichting en een link naar de volledige NSL-monitoringsrapportage van het RIVM. Hieronder leest u de belangrijkste resultaten met de focus op Noord-Holland.

Situatie 2022 voor stikstofdioxide (NO₂)

In 2022 voldeed Noord-Holland langs wegen aan de Europese grenswaarden voor stikstofdioxide.

In vergelijking met 2020 en 2021 is wel sprake van hogere achtergrondconcentraties en wegbijdragen voor stikstofdioxide. RIVM geeft aan dat dit samenhangt met de impact van corona in 2020 en 2021. Hierdoor zijn ook de daaruit voorvloeiende berekende concentraties hoger dan de voorgaande 2 jaren.

De dalende trend met de jaren vóór 2020 wordt wel voortgezet. Het effect van de coronamaatregelen in 2020 en 2021 heeft bijgedragen aan het lage aantal overschrijdingen in die jaren. Het effect is in 2022 niet meer aanwezig geweest. Er was in 2022 sprake van een toename in de verkeersintensiteit en economische activiteiten ten opzichte van de twee jaren ervoor. Ondanks dat is de luchtkwaliteit verbeterd ten opzichte van de jaren vóór 2020.

Voor vijf punten waarvan de provincie Noord-Holland bronhouder is, zijn voor 2022 overschrijdingen berekend voor de component stikstofdioxide (NO₂). Deze punten liggen in de gemeente Haarlemmermeer (langs de N205, N232 en N201). Na bestudering van deze punten is onze conclusie dat het allemaal rekenpunten betreft op basis van het toepasbaarheidsbeginsel³. De berekende overschrijdingen worden niet als feitelijke overschrijdingen beoordeeld, omdat op deze locatie mensen niet langdurig (mogen) verblijven.

De betreffende punten liggen in de middenberm. Op deze punten worden geen mensen (langdurig) blootgesteld aan de luchtkwaliteit ter plaatse. Het zijn dus 'onterechte toetspunten'. Bij de komende monitoringsronde zal dit worden gecorrigeerd. Er is hier geen sprake van overschrijding van de grenswaarden en aanvullende maatregelen zijn dan ook niet aan de orde.

Situatie 2022 voor fijnstof (PM10 en PM2,5)

Fijnstof langs wegen: één overschrijding

Voor fijnstof PM10 voldeed Noord-Holland op bijna alle berekende punten langs wegen aan de landelijke grenswaarden. Voor PM2,5 zijn geen overschrijdingen berekend.

Alleen ter plaatse van een klein stuk provinciale weg van 200 meter bij Velsen is sprake van overschrijding van de normen voor PM10 (zowel de etmaalnorm als de jaarnorm)⁴. Het betreft dezelfde locatie (de Noordersluisweg, aan de noordkant van het sluizencomplex nabij het Tata Steelterrein), waar ook voorgaande monitoringsjaren een overschrijding van de normen is berekend.

³ Zie bijlage 1 voor een toelichting op het begrip toepasbaarheidsbeginsel

⁴ Zie bijlage 1 voor een toelichting op de normen.

De berekende overschrijdingen in Velsen worden echter niet als 'feitelijke overschrijdingen' beoordeeld, omdat op deze locatie mensen niet langdurig (mogen) verblijven. Daarom hoeft op deze locatie op basis van de wetgeving (in het kader van het blootstellingscriterium) niet te worden getoetst voor PM₁₀. Dit is ook de reden dat de locatie in gemeente Velsen niet is opgenomen in Aanpassing NSL 2018⁵. Eventuele verdere afstemming gebeurt rechtstreeks tussen het Rijk en gemeente Velsen. De provincie Noord-Holland speelt hier geen rol in.

Prognoses 2025 en 2030

De verwachting is dat de luchtkwaliteit de komende jaren verder verbetert doordat verkeer, industrie en veehouderijen minder stikstofdioxide en fijnstof uitstoten.

Situatie voor stikstofdioxide

Voor 2025 en 2030 zijn er geen overschrijdingen voor stikstofdioxide berekend voor toetspunten in Nederland⁶.

Situatie voor fijnstof (PM10 en PM2,5)

Voor 2025 en 2030 blijft het punt in Velsen het enige punt waar sprake is van een concentratie boven de Europese etmaalnorm voor PM10. Voor de jaren 2025 en 2030 wordt voor dit punt geen overschrijding van de jaarnorm PM10 berekend. Voor PM2,5 zijn in 2025 en 2030 geen overschrijdingen van de norm berekend. Voor wat betreft veehouderijen worden er in Noord-Holland ook in de zichtjaren 2025 en 2030 geen overschrijdingen berekend.

Monitoringsrapportage 2024

In 2024 zal de monitoringsrapportage voor 2023 worden opgesteld. Vanuit de provincie Noord-Holland zullen we weer een bijdrage leveren door het aanleveren van weggegevens van het provinciale wegennet, waarbij ook een correctie wordt doorgevoerd (aanpassen onterechte toetspunten naar rekenpunten). De nieuwe rapportage wordt december 2024 verwacht. Wij zullen u ook volgend jaar over de resultaten van de monitoringsronde informeren.

EU-normaanscherping en WHO-advieswaarden

Toetsen aan WHO-advieswaarden (2021) maakt geen onderdeel uit van de monitoringsrapportage. Op dit moment wordt in de Europese Unie onderhandeld over de herziening van de Europese richtlijn luchtkwaliteit. Dit zal tot nieuwe grenswaarden leiden. Hoe hoog de grenswaarden zullen zijn en wanneer deze wetgeving zal ingaan, is nog

⁵ Zie bijlage 1 voor toelichting op NSL en de Aanpassing NSL 2018

⁶ De vier, respectievelijk vijf punten in de provincie Zuid-Holland waar een overschrijding is berekend, zijn door bevoegde gezagen aangemerkt als rekenpunten in plaats van toetspunten.

niet bekend. Naar verwachting zullen de nieuwe grenswaarden beter aansluiten op de meest recente advieswaarden van de WHO uit 2021⁷.

De concentraties van de WHO-advieswaarden liggen aanzienlijk lager dan de huidige grenswaarden. Nederland voldoet op dit moment op veel plekken nog niet aan deze WHO-advieswaarden. In onderstaande tabel staan de jaargemiddelde grenswaarden en WHO-advieswaarden weergegeven voor stikstofdioxide en fijnstof.

Tabel 1: Wettelijk grenswaarde en WHO-advieswaarde voor jaargemiddelde concentratie stikstofdioxide en fijnstof

Stof	Wettelijke grenswaarde	WHO-advieswaarde (2021)
NO ₂	40 µg/m ³	10 µg/m ³
PM ₁₀	40 µg/m ³	15 µg/m ³
PM _{2,5}	25 µg/m ³	5 µg/m ³

Een landelijke (of provinciale) analyse van de (potentiële) consequenties van aanscherping van de EU-grenswaarden is op dit moment niet beschikbaar.

Tot slot

De monitoringsrapportage NSL 2023 (over het jaar 2022) schetst een positief beeld, waarbij op enkele uitzonderingen na, in Nederland wordt voldaan aan de actueel geldende EU-grenswaarden. Dit is het resultaat van vele maatregelen die de afgelopen jaren zijn ontwikkeld en gerealiseerd.

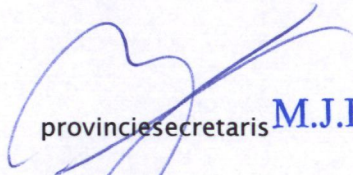
Tegelijkertijd weten we dat er nog steeds gezondheidsschade kan optreden wanneer wordt voldaan aan de op dit moment geldende EU-grenswaarden. Deze normen worden daarom door de EU aangescherpt om beter aan te sluiten op de WHO-advieswaarden uit 2021. Op veel plaatsen in Nederland wordt nog niet aan deze strengere WHO-advieswaarden voldaan.

⁷ WHO global air quality guidelines: particulate matter (PM2.5 and PM10), ozone, nitrogen dioxide, sulfur dioxide and carbon monoxide, 22 September 2021

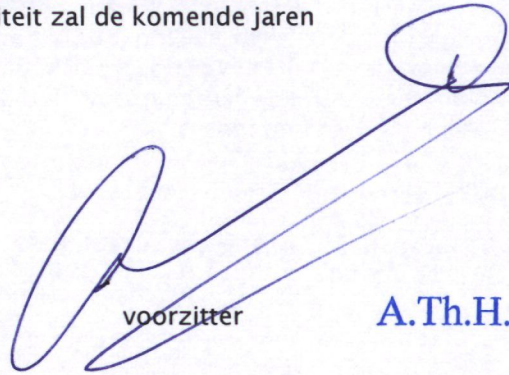
De urgentie en noodzaak om te blijven investeren en werken aan het continu verder verbeteren van de luchtkwaliteit zal de komende jaren verder toenemen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris **M.J.H. van Kuijk**

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

1 bijlage: Samenvatting resultaten Monitoringsrapportage NSL 2023

Bijlage bij IBabs dossiernummer 14677

1. Monitoringsrapportage NSL 2023

In het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) werken verschillende Nederlandse overheden sinds 2009 samen om de luchtkwaliteit te verbeteren.

Twee hoofddoelen Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (Minister van VROM, 2009):

- Het verbeteren van de luchtkwaliteit ten behoeve van de volksgezondheid, met als concretisering het overal voldoen aan de Europese grenswaarden voor stikstofdioxide (NO₂) en fijnstof (PM₁₀). In het geval van een eventuele overschrijding dient de periode van overschrijding zo kort mogelijk te zijn.
- Het bieden van ruimte voor ruimtelijke projecten en faciliteren van de onderbouwing daarvan voor luchtkwaliteit.

De monitor van het NSL is onder meer bedoeld om te kijken of Nederland de Europese grenswaarden voor luchtkwaliteit haalt. Als dat niet zo is, zijn extra maatregelen nodig om die grenswaarden toch zo snel mogelijk te halen. Het RIVM volgt daarom elk jaar de concentraties **stikstofdioxiden** en **fijnstof** in de lucht en rapporteert daarover. Voor beide stoffen wordt gekeken naar de bijdrage van wegverkeer. Voor fijnstof kijkt RIVM ook naar de bijdrage van veehouderijen.

In de rapportage wordt niet expliciet aandacht besteed aan de (lokale)bijdrage van industrie. De invloed van de industrie is wel meegenomen in de monitoring via de gebruikte grootschalige achtergrond concentraties Nederland (GCN).

De ontwikkeling van concentraties in de lucht van andere stoffen maakt geen onderdeel uit van de jaarlijkse monitoring. Deze monitoring heeft ook geen betrekking op de depositie van stikstof.

Naast het monitoren van de grenswaarden voor de luchtkwaliteit, besteedde de monitoringsrapportage NSL voorheen ook aandacht aan de ontwikkeling van blootstelling van de

Bijlage bij IBabs dossiernummer 14677

bevolking aan de buitenluchtconcentraties stikstofdioxide en fijnstof. Dit jaar en voor alle monitoringsronden in oneven jaren tot 2030 gebeurt dat in het tweejaarlijkse monitoringsrapport van het Schone Lucht Akkoord (SLA). Dat rapport beschrijft de blootstelling van de bevolking zoals het NSL-rapport deed, maar dan in een nog uitgebreidere vorm. Daarom vervalt dit jaar in de NSL-monitoringsrapportage het onderwerp bevolkingsblootstelling. Het tweejaarlijkse rapport van het Schone Lucht Akkoord (SLA) voor 2023 is nog niet beschikbaar.

Deze NSL monitoringsrapportage presenteert de resultaten van de veertiende NSL-monitoringsronde, voor het jaar 2022. Als vooruitblik zijn ook rekenresultaten op basis van prognoses voor 2025 en 2030 gepresenteerd. De rapportage betreft het laatste monitoringsjaar voor het NSL onder de Wet milieubeheer. De volgende monitoringsronde valt onder de Omgevingswet.

De volledige rapportage is beschikbaar op de website van het RIVM: [Monitoringsrapportage NSL 2023. Stand van zaken Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit | RIVM](#)

Relevante Europese normen luchtkwaliteit jaarlijkse monitoring

Stikstofdioxide: De Europese norm voor de jaargemiddelde NO₂-concentratie is **40 µg/m³**.

Fijnstof (PM₁₀): Er gelden twee normen:

Jaarnorm: bij de jaarnorm is de grenswaarde een jaargemiddeldeconcentratie fijnstof van **40 µg/m³**

Etmaalnorm: bij de etmaalnorm mag maximaal **35 dagen** per jaar een overschrijding van de **fijnstofconcentratie boven de 50 µg/m³** voorkomen, hetgeen equivalent is met een jaargemiddelde van 32,1 µg/m³

Fijnstof (PM_{2,5}): Jaarnorm: bij de jaarnorm is de grenswaarde een jaargemiddeldeconcentratie fijnstof van **25 µg/m³**

De vigerende grenswaarden voor luchtkwaliteit zijn opgenomen in de Europese richtlijn 2008/50/EG.

Meerjarige trend: de luchtkwaliteit verbetert

Bijlage bij IBabs dossiernummer 14677

De concentraties stikstofdioxiden en fijnstof waren in 2022 iets hoger dan tijdens de 2020 en 2021. Dit hangt samen met de impact van corona op 2020 en 2021. Toename van verkeer en economische activiteit zorgde in 2022 voor meer uitstoot. De concentraties waren daardoor hoger in 2022, maar wel minder hoog dan vóór 2020. Het aantal overschrijdingen van de Europese norm voor deze stoffen was daardoor bijna hetzelfde als in eerdere jaren.

Het ziet ernaar uit dat de luchtkwaliteit de komende jaren verder verbetert. Verkeer, industrie en veehouderijen zullen naar verwachting van het RIVM minder stikstofdioxide en fijnstof uitstoten. Dat komt bijvoorbeeld doordat elk jaar oudere auto's worden vervangen door nieuwe en schonere auto's, die minder of zelfs geen stikstofoxiden uitstoten.

2. Belangrijkste resultaten Noord-Holland 2022

2.1. Situatie voor stikstofdioxide (NO₂)

In 2022 voldeed Noord-Holland langs wegen aan de Europese grenswaarden voor stikstofdioxide.

Er is op vijf punten langs provinciale wegen (N205, N232 en N201), waarvoor provincie bronhouder is en gegevens heeft aangeleverd ten behoeve van de monitoring, een overschrijding van de grenswaarde berekend. Bij nadere controle blijkt dat dit geen toetspunten betreft. Dat wil zeggen dat ter plaatse geen langdurige blootstelling plaatsvindt. Deze punten worden daarom niet als toetspunten beschouwd. Een inhoudelijke reactie vanuit de provincie is opgenomen in de RIVM-rapportage (zie onderstaand tekstvak).

Reactie provincie Noord-Holland

'Voor vijf punten waarvan de provincie Noord-Holland bronhouder is, zijn overschrijdingen berekend (NO₂). Deze punten liggen in de gemeente Haarlemmermeer.

Na bestudering van deze punten is onze conclusie dat het allemaal rekenpunten betreft op basis van het toepasbaarheidsbeginsel. Het zijn dus onterechte toetspunten.

Bij onze controle is gebleken dat er nog meer onterechte toetspunten in de dataset zitten, deze plekken geven echter geen (bijna)overschrijding.

In de verbeterslag van volgend jaar zullen de onterechte toetspunten worden gecorrigeerd en omgezet naar rekenpunten.'

Bijlage bij IBabs dossiernummer 14677

Ook andere bronhouders hebben controles uitgevoerd op berekende overschrijdingen en hebben reacties gestuurd die onderdeel uitmaken van de RIVM-rapportage (bijlage 6 Kwaliteit lokale invoer). In Noord-Holland betreft het twee overschrijdingen in Amsterdam (Stadhouderskade), waarvoor de gemeente stelt dat het om twee onterechte toetspunten gaat, en dat ze deze in de volgende monitoringsronde niet meer als toetspunten zal aanmerken, maar als rekenpunten. Ook langs de A5 (berm, schipholterrein) is een overschrijding berekend. Voor dit punt geeft RWS aan dat het geen toetspunt betreft.

Omissie: De NSL-monitoringsrapportage vermeldt dat, door onbekende oorzaak, de NSL-maatregelen voor Noord-Holland (betreft maatregelen gemeente Amsterdam) niet meegenomen zijn in de berekening van de concentraties. Deze maatregelen hebben betrekking op een deel van de provincie. Het effect is dat in de maatregelgebieden in Noord-Holland de berekende concentratie stikstofdioxide iets te hoog kan zijn (overschatting). Dit heeft geen gevolg voor de conclusies.

2.2. Situatie voor fijnstof (PM10 en PM2,5) – langs wegen

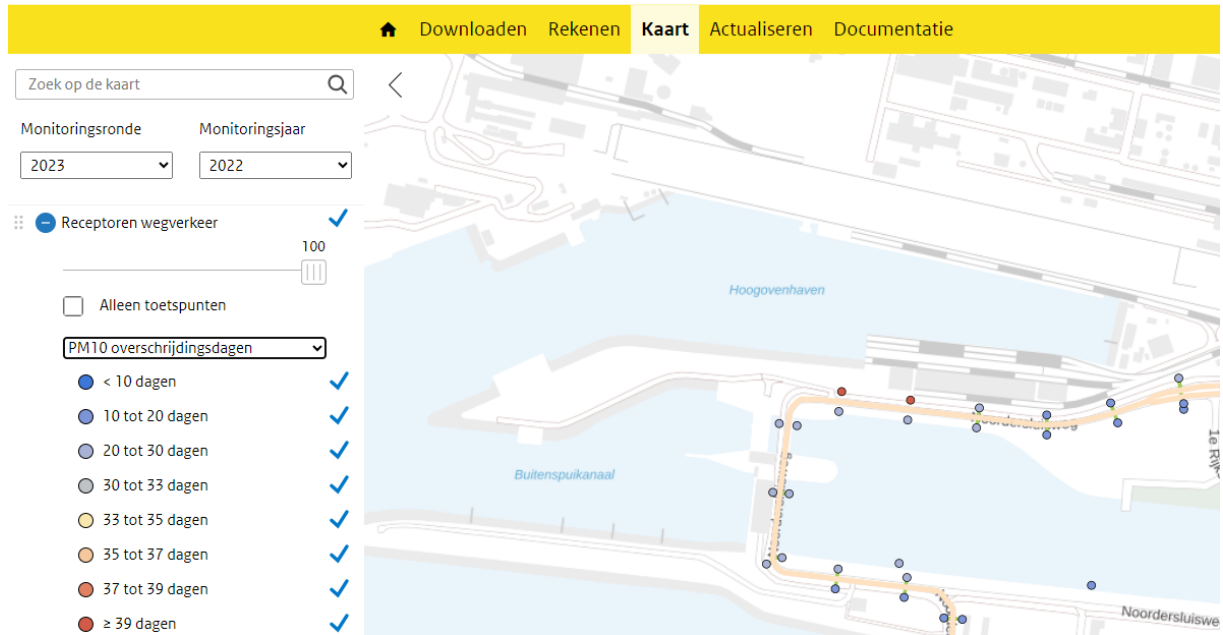
Ook voor fijnstof voldeed Noord-Holland langs wegen bijna aan de grenswaarden. Voor PM2,5 zijn geen overschrijdingen berekend. Alleen ter plaatse van een klein stuk weg van 200 meter bij Velsen is sprake van overschrijding van de normen voor PM10.

Uit de NSL Monitoringsrapportage komt naar voren dat voor gemeente Velsen in 2022, net als voorgaande jaren, een overschrijding van de etmaalnorm voor PM10 is berekend aan de Noordersluisweg. De overschrijding wordt berekend op 2 punten, overeenkomend met 0,2 km weg per rijrichting (zie figuur 1). Op deze locatie wordt op één punt eveneens een overschrijding van de jaarnorm voor PM10 berekend (zie figuur 2)

In figuur 1 en 2 is de locatie aan de Noordersluisweg, aan de noordkant van het sluisencomplex nabij het Tata Steelterrein, weergegeven.

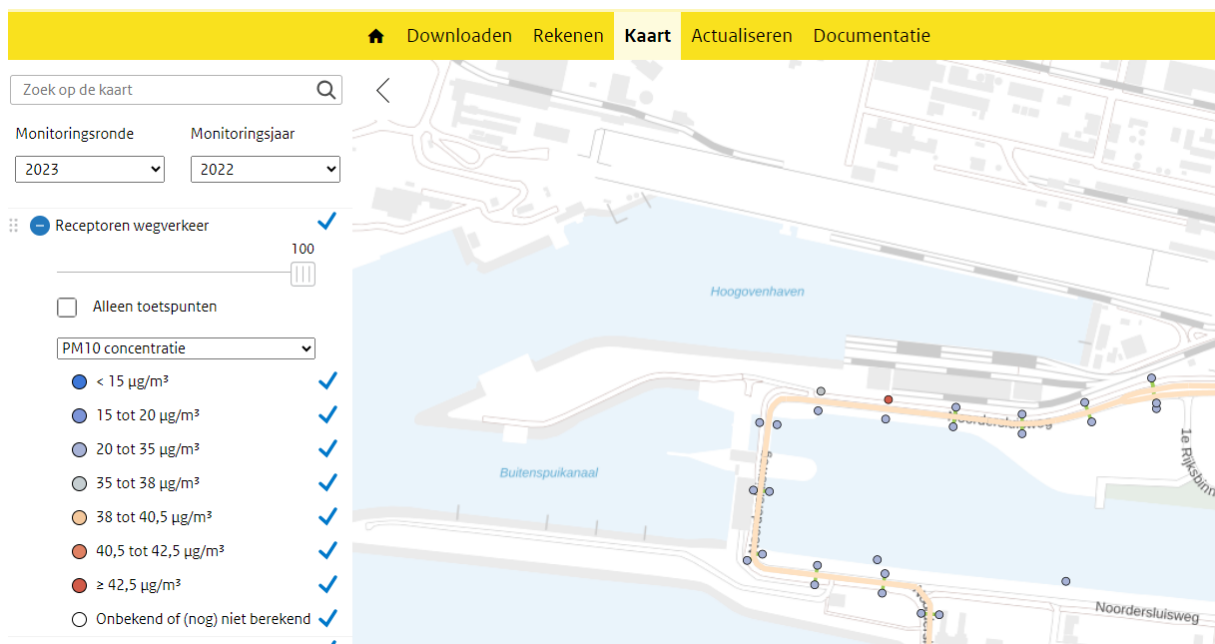
Figuur 1: locatie overschrijding etmaalnormen PM10 fijnstof Velsen (rode stippen)

Bijlage bij IBabs dossiernummer 14677

Bijlage bij IBabs dossiernummer 14677

Figuur 2: locatie overschrijding grenswaarde jaargemiddeldeconcentratie PM10 fijnstof Velsen (rode stip)

Hoewel de berekende waarde op deze locatie hoger ligt dan de grenswaarden voor PM10, stelt het ministerie van I&W dat op dit punt geen sprake is van een feitelijke overschrijding omdat op deze locatie geen mensen langdurig (mogen) verblijven. Hiermee is geen sprake van blootstelling op grond van artikel 22 van de Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007 (Rbl)¹. Dit betekent dat op de locatie conform de wetgeving niet getoetst hoeft te worden. Gemeente Velsen heeft eerder aangegeven dat zij de punten gelegen aan de Noordersluisweg, geredeneerd vanuit gezondheidsoverwegingen, echter graag als toetspunten blijft zien². Dit betekent dat het RIVM jaarlijks op deze locatie wél de luchtkwaliteit in kaart brengt en meeneemt in de monitoringsrapportage van het NSL, maar dat op deze punten – op basis van de wetgeving – niet formeel getoetst hoeft te worden aan de grenswaarden voor PM10. Dit is ook de reden dat het Rijk de punten niet heeft overgenomen in de Aanpassing NSL 2018. In het verlengde hiervan

¹ Uit: Aanpassing Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) 2018, kabinetsbesluit, 27 september 2018

² Brief aan Ministerie van IenW, kenmerk IDE/msc/2018-647 dd 16 februari 2018

Bijlage bij IBabs dossiernummer 14677

verzorgt de gemeente Velsen, en niet de provincie als wegbeheerder, een toelichting op het rekenresultaat op deze locatie (zie volgende tekstvak).

Reactie gemeente Velsen – NSL 2023 (Bijlage 6)

Reactie **gemeente Velsen**

‘In de IJmond staat de gezondheid en luchtkwaliteit onder druk, voornamelijk als gevolg van industriële emissies. Aan de openbaar toegankelijke Noordersluisweg zijn de concentraties hoog, voornamelijk ten gevolge van industriële emissies. De berekende verhoogde concentraties doen zich voor bij het sluzencomplex, direct bij de begrenzing van het Industrierrein Tata Steel te Velsen.

De gemeente beoordeelt dat deze toetspunten, evenals in voorgaande jaren, uit oogpunt van bescherming van de volksgezondheid gehandhaafd moeten worden. Hiernaast willen wij onderstrepen dat het behalen van de wettelijk grenswaarden niet per definitie een gezonde leefomgeving garandeert. De gemeente Velsen geeft de voorkeur aan het treffen van bronmaatregelen maar realiseert zich dat de gemeentelijke invloed om dat te realiseren beperkt is. Om deze reden zoekt het gemeentebestuur samenwerking met het Rijk en Provincie Noord-Holland met als doel samen een gezondere en veilige leefomgeving te realiseren. Hiernaast heeft gemeente Velsen het Schone Lucht Akkoord ondertekend en is het Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit IJmond vastgesteld om verdere verbetering te bewerkstelligen.’

Omissie: Zoals ook in de paragraaf stikstofdioxide staat vermeld, blijkt dat de NSL-maatregelen (betreft maatregelen gemeente Amsterdam) voor Noord-Holland niet meegenomen zijn in de berekening van de concentraties. Het RIVM heeft een test uitgevoerd, waaruit blijkt dat hierdoor in de rekenresultaten sprake is van een lichte overschatting³ in de concentraties fijnstof. Voor het al dan niet overschrijden van de PM₁₀-grenswaarden maken de verschillen niet uit.

³ In de rapportage staat “onderschatting”, bij navraag heeft RIVM aangegeven dat het verkeerd in de rapportage staat en een lichte overschatting betreft.

Bijlage bij IBabs dossiernummer 14677

2.3. Situatie voor fijnstof (PM10 en PM2,5) – veehouderijen

Op enkele woonlocaties in gebieden met intensieve veehouderij werden de grenswaarden van fijnstof in 2022 nog steeds overschreden. Geen van deze locaties ligt in de provincie Noord-Holland.

Het betreft berekende overschrijdingen van de etmaalnorm voor fijnstof op de locaties van één of meerdere woningen (toetspunten) rondom dertien veehouderijen. De overschrijdingen vinden plaats in Gelderland, Limburg, Noord-Brabant en Overijssel.

3. Vergelijking resultaten 2022 met voorgaande jaren

De rapportage vermeldt dat de concentraties stikstofdioxiden en fijnstof in 2022 iets hoger waren dan tijdens de 2020 en 2021. De lagere concentraties in 2020 en 2021 houden verband met de impact van corona. De toename (herstel) van verkeer en economische activiteit zorgde voor meer uitstoot. De concentraties waren daardoor hoger in 2022, maar wel minder hoog dan vóór de 2020. Het aantal overschrijdingen van de Europese norm voor deze stoffen was daardoor bijna hetzelfde als in eerdere jaren.

4. Prognose 2025 en 2030

Stikstofdioxide – langs wegen

Voor 2025 en 2030 zijn er geen overschrijdingen voor stikstofdioxide berekend voor toetspunten.

De vier (2025) respectievelijk vijf (2030) punten waar een overschrijding is berekend, zijn door bevoegde gezagen aangemerkt als rekenpunten in plaats van toetspunten.

Fijnstof (PM10 en PM2,5) – langs wegen en nabij veehouderijen

Voor 2025 en 2030 blijft het punt in Velsen het enige punt waar sprake is van een concentratie boven de Europese etmaalnornormen voor PM10. Voor de jaren 2025 en 2030 wordt voor dit punt geen overschrijding van de jaarnorm PM10 berekend.

Bijlage bij IBabs dossiernummer 14677

Voor PM_{2,5} zijn in 2025 en 2030 geen overschrijdingen van de norm berekend.

Voor wat betreft veehouderijen worden er in Noord-Holland ook in de zichtjaren 2025 en 2030 geen overschrijdingen berekend.

5. Achtergrondinformatie (geen onderdeel NSL Monitoringsrapportage 2023)

5.1. NSL : *Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL)*

Het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (verder NSL) is een programma om de luchtkwaliteit in Nederland te verbeteren. In het NSL, dat in 2009 van kracht werd, werken het Rijk en decentrale overheden samen om de luchtkwaliteit te verbeteren. Het doel is dat overal in Nederland zo snel mogelijk aan de Europese grenswaarden voor fijn stof (PM₁₀) en stikstofdioxide (NO₂) wordt voldaan.

Wat is de Aanpassing NSL 2018?

Tijdens de looptijd van het NSL is de luchtkwaliteit in Noord-Holland en de rest van Nederland aanzienlijk verbeterd. Toch bleek bij een tussentijdse evaluatie in 2017 dat een aantal hardnekkige knelpunten bleef bestaan. Om deze resterende knelpunten versneld aan te pakken, besloot het kabinet in 2018 tot een aanpassing van het NSL: de Aanpassing NSL 2018⁴. De Aanpassing NSL 2018 omvat een extra maatregelenpakket, waar het Rijk cofinanciering tegenoverstelt, om de resterende luchtkwaliteitsknelpunten versneld op te lossen en zodoende de termijn van overschrijding van de grenswaarden zo kort mogelijk te houden. Het NSL, tezamen met de Aanpassing NSL 2018, blijft gericht op het op de kortst mogelijke termijn bereiken van de Europese grenswaarden voor fijn stof (PM₁₀) en stikstofdioxide (NO₂) in Nederland.

⁴ Kamerbrief over aanpassing NSL 2018, Stass IenW, 28 september 2018

Bijlage bij IBabs dossiernummer 14677

Voor Noord-Holland zijn in het kader van de Aanpassing NLS 2018 vooral de berekende overschrijdingen in gemeente Amsterdam (allen gelegen langs drukke, binnenstedelijke wegen) van belang. De locaties Haarlemmermeer (nabij A5 Schiphol) en Velsen worden door het ministerie niet als overschrijding behandeld in de Aanpassing NSL 2018, omdat hier naar de mening van het ministerie geen sprake is van een feitelijke overschrijding (geen blootstelling op grond van artikel 22 van de Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007 (Rbl).

De Aanpassing NSL 2018 is opgesteld in samenspraak met de betrokken gemeenten en omvat afspraken die het Rijk direct maakt met deze gemeenten. Voor Noord-Holland betreft het de gemeente Amsterdam. De provincie Noord-Holland is geen partij in de Aanpassing NSL 2018. De Aanpassing NSL 2018 brengt geen wijzigingen aan in het functioneren van het NSL.

De aanvullende maatregelen die zijn genomen in het kader van de Aanpassing NSL 2018 meegenomen worden sinds 2019 meegenomen in de jaarlijkse monitoringsronden.

Doorlooptijd NSL en Aanpassing NSL 2018

Het NSL, tezamen met de Aanpassing NSL 2018, loopt tot het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet is het wettelijk kader rondom de beoordeling van luchtkwaliteit gewijzigd.⁵

5.2. Toelichting Toepasbaarheidsbeginsel en blootstellingscriterium

De Europese luchtkwaliteitsnormen gelden overal in Nederland. De Europese richtlijn kent echter een toepasbaarheidsbeginsel, dat stelt dat niet overal aan de grenswaarden hoeft te worden getoetst. De kern van het toepasbaarheidsbeginsel is dat niet hoeft te worden getoetst op

⁵ <https://iplo.nl/thema/lucht/lucht-verandert/overgang-nsl-projecten/>

Bijlage bij IBabs dossiernummer 14677

plekken waartoe het publiek formeel geen toegang heeft, zoals op rijbanen en middenbermen van wegen.

In de richtlijn is ook opgenomen dat toetsing aan de grenswaarden daar plaatsvindt 'waar de hoogste concentraties voorkomen waaraan de bevolking rechtstreeks of indirect kan worden blootgesteld, gedurende een periode die in vergelijking met de middelingstijd van de grenswaarde(n) niet verwaarloosbaar is'. Dit is het zogeheten blootstellingscriterium.

Zowel het toepasbaarheidsbeginsel als het blootstellingscriterium is in 2010 in de Nederlandse wetgeving ingevoerd. Met name in de toepassing van het blootstellingscriterium zijn interpretatieverschillen mogelijk. De uiteindelijke wijze van toepassing van het toepasbaarheidsbeginsel of het blootstellingscriterium en het gebruik ervan is de verantwoordelijkheid van de desbetreffende (lokale) overheid.

Voor het toetsen aan de grenswaarden bij bedrijven (inrichtingen) geldt ook dat alleen buiten het terrein van een inrichting hoeft te worden getoetst.

5.3. Centraal Instrument Monitoring Luchtkwaliteit (CIMLK)

Sinds 1 januari 2023 is het CIMLK het nieuwe instrument voor de ondersteuning van monitoring van de luchtkwaliteit in het kader van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) en per 1 januari 2024 de Omgevingswet (Ow).

Het CIMLK heeft als doel luchtkwaliteitsgegevens over Nederland voor iedereen op één plaats, uniform en laagdrempelig beschikbaar te stellen, en daarmee de wet- en regelgeving voor luchtkwaliteit (digitaal) te ondersteunen.

Dit instrument bevat rekenmodel 'AERIUS Lucht' (versie 2023), wat gebruikt is voor de monitoringsronde 2023. Het betreffende rekenmodel voldoet aan de door de EU gestelde eisen voor onzekerheden bij gebruik van rekenmodellen voor het toetsen aan de grenswaarden.

Voor meer informatie zie: [Home | CIMLK](#)

Bijlage bij IBabs dossiernummer 14677

5.4. WHO-advieswaarden 2021 en EU-grenswaarden

Op dit moment wordt in de Europese Unie onderhandeld over de herziening van de Europese richtlijn luchtkwaliteit. Dit zal tot nieuwe grenswaarden leiden. Hoe hoog de grenswaarden zullen zijn en wanneer deze wetgeving zal ingaan, is nog niet bekend.

In een eerdere publicatie van het RIVM⁶ heeft RIVM aangegeven dat, zonder aanvullend beleid, in 2030 mogelijk op bijna 6000 (van de 370.000) toetslocaties langs wegen in Nederland overschrijdingen worden berekend voor NO₂.

Tabel 1: actuele grenswaarden, WHO-advieswaarde 2005 en 2021

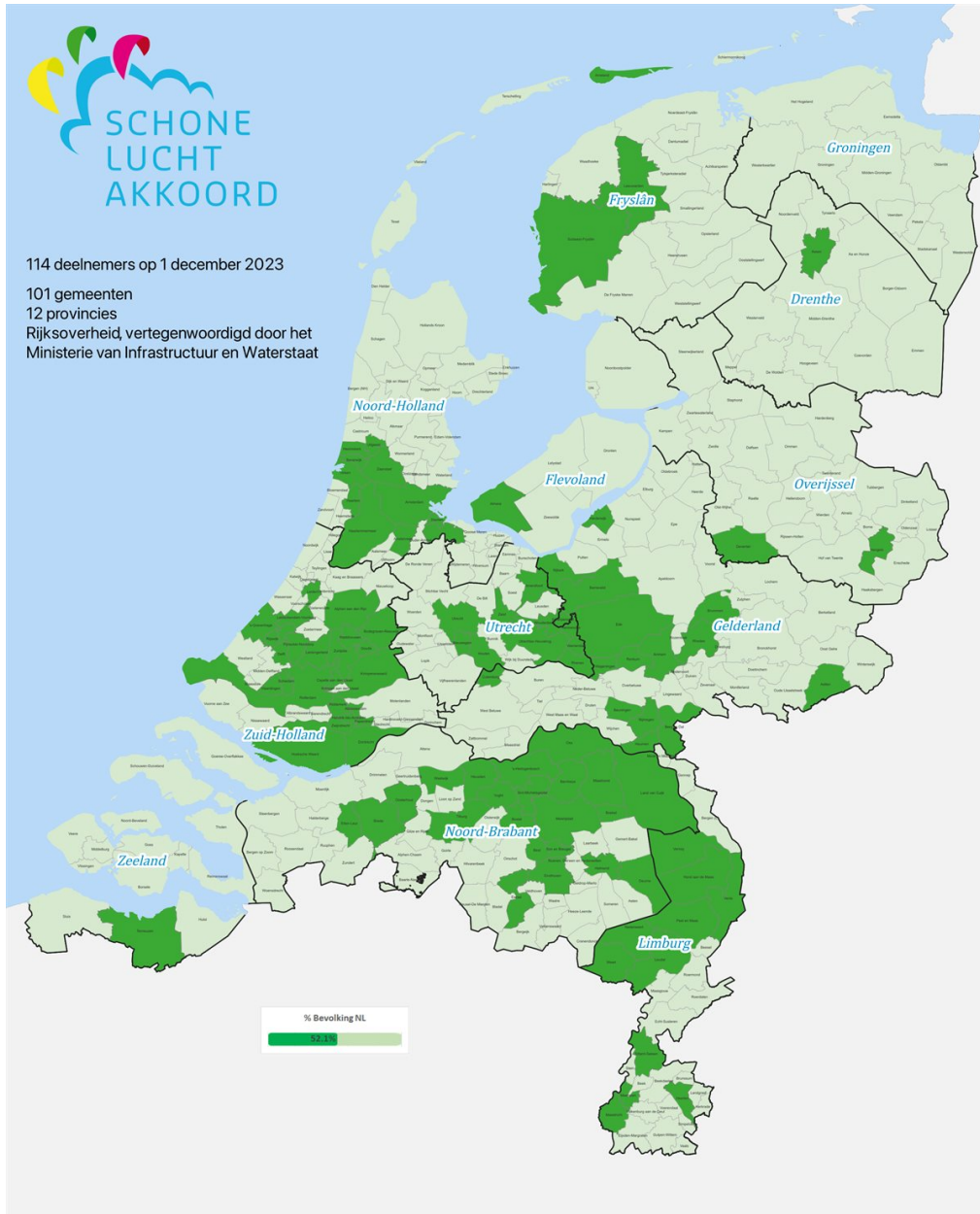
Stof	Grenswaarde	WHO-advieswaarde 2005	WHO advieswaarde 2021
NO ₂	40 µg/m ³	40 µg/m ³	10 µg/m ³
PM ₁₀	40 µg/m ³	20 µg/m ³	15 µg/m ³
PM _{2,5}	25 µg/m ³	10 µg/m ³	5 µg/m ³

5.5. SLA –deelnemende gemeenten

Onderstaande afbeelding geeft weer welke gemeenten het Schone Lucht Akkoord hebben ondertekend (d.d. 1 december 2023). Voor meer informatie: www.schoneluchtakkoord.nl

⁶ Gevolgen van de voorgestelde Europese luchtkwaliteitsrichtlijn voor Nederland, RIVM-briefrapport 2023-0167, d.d. 11-04-2023.

Bijlage bij IBabs dossiernummer 14677

Provincie Noord-Holland

Commissie Leefomgeving

Dossiernummer	14629
Extern Zaak ID	1536156
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	18 maart 2024
Agendapunt	9.b
Titel	Milieu: Uitvoeringsregeling subsidie opruimen drugsafval 2024 (C-agenda Leefomgeving 18-03- 2024)
Organisatieonderdeel	BEL/GLK

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Leefomgeving	18 maart 2024

Toelichting

Gedupeerden van drugsafval kunnen een subsidie aanvragen voor een bijdrage in de kosten van het opruimen hiervan. De afhandeling van subsidieaanvragen wordt landelijk gedaan door BIJ12. Het landelijke budget is niet geheel besteed en kan beschikbaar worden gesteld voor gedupeerden in provincies wiens plafond reeds is bereikt. Om dit mogelijk te maken verhoogt GS het subsidieplafond voor 2023.

Met de ingang van de Omgevingswet per 1 januari 2024 dienen enkele definities in de tekst van de subsidieregeling aangepast te worden. Er verandert niets aan de voorwaarden en werking van de regeling.

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

N.D. van der Weiden

BEL/OMB

Telefoonnummer +31235145375

weidenn@noord-holland.nl

1 | 2

Betreft: verruiming subsidieregeling opruimen drugsafval 2021-2024

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
wijziging subsidieregeling opruimen drugsafval 2021-2024

Verzenddatum

14 FEB. 2024

Kenmerk

1536156/2199267

Uw kenmerk

Achtergrond

Sinds 2021 biedt de subsidieregeling opruimen drugsafval 2021-2024 compensatie voor schade geleden door gemeenten en particulieren als grondeigenaren, als gevolg van drugsdumpingen op hun grondgebied.

Wegens ingang van de Omgevingswet per 1 januari 2024 dienen enkele definities in de tekst van de regeling te worden aangepast. Dit gaat om tekstuele wijzigingen, die geen gevolgen hebben voor de voorwaarden of uitvoering van de regeling.

Daarnaast zijn er over 2023 meer aanvragen gedaan dan het vastgestelde subsidieplafond van € 73.230,- toestond. Om de aanvragen te kunnen honoreren, is het subsidieplafond 2023 verhoogd met € 39.916,-.

Voor het financieren van deze plafondverhoging zal BIJ12, welke de regeling namens alle provincies uitvoert, restantbudgetten uit voorgaande jaren en de eenmalige extra uitkering van 1,5 miljoen van het Rijk inzetten. De ophoging komt daardoor niet ten laste van provinciale middelen.

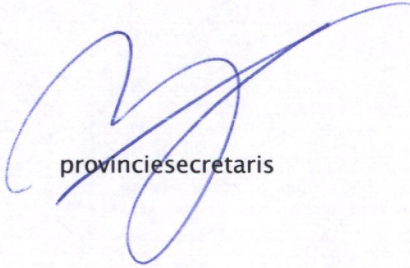
Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

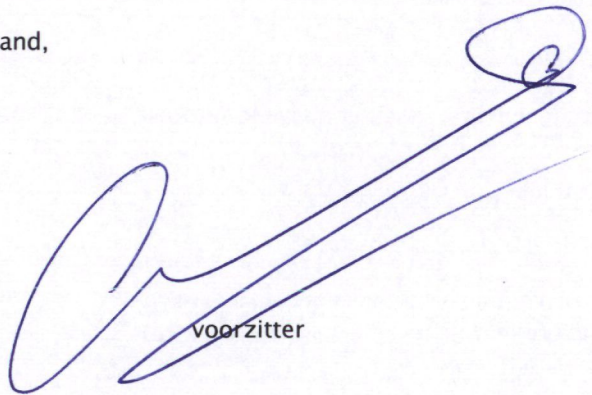
Sinds 2021 zien we het aantal subsidieaanvragen jaarlijks stijgen. Het is mogelijk dat er meer dumpingen zijn, maar een andere mogelijke verklaring is dat de regeling breder bekend is. Zowel de provincie als BIJ12 hebben zich de afgelopen jaren ingespannen voor de kenbaarheid van de regeling.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

voorzitter

Van: [REDACTED]

Verzonden: donderdag 29 februari 2024 18:38

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: TKN Rli publicatie 'Goed gefundeerd' | publicatie 29 februari 2024

Geachte heer/mevrouw,

Op 29 februari 2024 heeft de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli) zijn advies 'Goed gefundeerd' aangeboden aan de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, van Infrastructuur en Waterstaat, Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en voor Natuur en Stikstof, evenals aan de voorzitters van de Eerste Kamer en Tweede Kamer.

Langs deze weg willen we u hiervan op de hoogte stellen en u uitnodigen om het advies te lezen.

Het digitale advies kunt u downloaden op de website van de Rli via de volgende link: [Goed gefundeerd](#)

Indien u vragen heeft kunt u contact opnemen met het secretariaat van de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur via [REDACTED]

Op onze website www.rli.nl kunt u zich aanmelden voor onze nieuwsbrief.

Met vriendelijke groet,

Raad voor de leefomgeving en infrastructuur,

[REDACTED]
algemeen secretaris

[REDACTED]
Bezuidenhoutseweg 30 (B30)

2594 AV Den Haag

www.rli.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten. This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Programma

Betreft	BAC Ruimte en Leefomgeving
Vergaderdatum en -tijd	6 en 7 december 2023
Locatie	Deventer
Genodigden	Liesbeth Grijsen, voorzitter (Ov), Hans Tijn, secretaris (Fl), Miriam van Kuijk (NH), Dirk Vreugdenhil (Gld), Ans Mol (Gld), Yvonne Turenhout (Dr), Willemien Meeuwissen (Dr), Tijs de Bree (Ov), Martijn Dadema (Ov), Anne Koning (ZH), Meindert Stolk (ZH), Jeanette Baljeu (ZH), Dick van der Velde (Zld), Arno Vael (Zld), Bram Schmaal (Gr), Tjeerd van Dekken (Gr), Johan Hamster (Gr), Micheal Theuns (Li), Marc van Caldenberg (Li), Rob van Muilekom (Utr), Huib van Essen (Utr), Has Bakker (Utr), Esther Rommel (NH), Jeroen Olthof (NH), Jan de Reus (Fl), Sjaak Simonse (Fl), Sybe Knol (Fr), Friso Douwstra (Fr), Wilma Dirken (NB), Saskia Boelema (NB), Hagar Roijackers (NB), Peter Jasperse (IPO), Merijn de Jong (IPO), Michel Schoemaker (IPO), Vincent Grubben (IPO)

Dag 1: Woensdag 6 december 2023

12:00 Inloop met lunch

12:30 Deltacommissaris en hoogleraar gebiedsontwikkeling Co Verdaas

Aan de hand van een presentatie geeft deltaxommissaris Co Verdaas uitleg over de verbinding tussen de ruimtelijke ontwikkeling en water en wordt met de BAC RenL een reflectie gedeeld op de huidige ontwikkelingen. Het Nationaal Deltaprogramma kan helpen bij de ruimtelijke opgaven en bestaat uit drie opgaven. Dit zijn: 1) het voldoen aan de normen van waterveiligheid, 2) weerbaarheid tegen zoetwatertekort en 3) klimbaatbestendige en waterrobuuste inrichting omtrent de ruimtelijke adaptatie. Daarnaast bevordert de leerstoel gebiedsontwikkeling een professionele, reflectieve gebiedsontwikkelingspraktijk gericht op een duurzame gebouwde omgeving.

Het opstellen van een Regionale Investeringsagenda kan nuttig zijn voor realisatie ontwikkelingen in fysieke leefomgeving waar investeringen van meerdere partijen nodig zijn.

13:30 Presentatie en locatiebezoek ontwikkellocatie ROTO Deventer

De BAC RenL bezoekt onder leiding van projectleider Ivor Visser en wethouder Lars Wijnhoud de ontwikkellocatie ROTO Deventer en luisteren naar meerdere presentaties.

16:15 Terug bij locatie Zwarte Silo, koffiebreek

16:45 Richting Huis van Deventer

17:00 Hoe willen we in de bestuurlijke adviescommissie Ruimte en Leefomgeving samenwerken?

In het kader van het besluit naar 'meer slagvaardigheid' verkent de BAC RenL onder leiding van gespreksleider Marcel de Jong de vormgeving van een effectieve samenwerking van de Bestuurlijke adviescommissie.

Op 6 en 7 december 2023

A. Deelsessie

De leden van de BAC RenL gaan allereerst in twee groepen uiteen om de centrale vraag: *'van wat voor soort vergadering krijg je energie?' Te beantwoorden.*

De leden van de BAC RenL krijgen energie van:

- Een nuttige vergadering;
- Eensgezindheid: samen opereren richting het rijk;
- Scherp maken om welke fase van belangenbehartiging het gaat;
- Onderscheid maken tussen urgent en belangrijk;
- Scherpe vraagstelling;
- Strategische dialoog;
- Prioriteiten aan de voorkant scherp hebben;
- Minder stukken;
- Over stukken die op de agenda ter bespreking staan zijn de provincies het onderling niet eens of zijn de provincies gezamenlijk richting het rijk niet eens;
- Praten met vakgedeputeerden;
- Begrip voor elkaars standpunten;
- Verantwoordelijke bestuurlijke portefeuillehouders goed in stelling brengen;
- Geen annotaties voorlezen;
- Inhoudelijk gesprek met voldoende tijd om een onderwerp uit te diepen;
- Gesprek waarin kennisdeling en ervaringsuitwisseling mogelijk is;
- Niet reageren op, maar agenderen bij het rijk.

De conclusie volgt dat ambtenaren in de provinciehuizen veel tijd besteden aan het maken van annotaties voor de AAC die vervolgens naar de BAC gaan. Bestuurlijke bespreking is echter niet nodig als uit de AAC een unaniem standpunt volgt. Dit vraagt om een goede voorbereiding binnen provinciehuizen waarbij vragen, onderwerpen en standpunten gedeeld worden.

B. Gezamenlijk gesprek over werkwijze

Naar aanleiding van de deelsessie gaat de BAC RenL gezamenlijk in gesprek over de gewenste werkwijze van de Bestuurlijke adviescommissie.

Allereerst gaan de portefeuillehouders een rol vervullen in de voorbereiding van de oplegnotities en het formuleren van de bestuurlijke dilemma's van de BAC en AAC. Dit is essentieel voor een goede standpuntbepaling.

Ten tweede volgt een behoefte aan kennisdeling. Voor thema's waarover leden meer willen weten, kunnen op initiatief van de bestuurlijke portefeuillehouders (losstaande) sessies met deskundigen georganiseerd worden. Ook de appgroep is geschikt om posities met betrekking tot een vraagstuk met elkaar te delen en informatie met elkaar uit te wisselen.

Ten derde dient aan de voorkant kritisch bepaald te worden welke onderwerpen in de BAC besproken worden. Door meer onderwerpen schriftelijk af te doen of enkel in de AAC te bespreken, is er meer tijd om inhoudelijk stil te staan bij de belangrijkste onderwerpen. Hiervoor moet duidelijk zijn welke stukken zijn afgekaart in de AAC, zodat deze stukken vervolgens als hamerstuk op de agenda van de BAC kunnen. De afspraak luidt dat aan hamerstukken van de BAC geen bijlages toegevoegd worden. Mocht een hamerstuk toch besproken worden, dan dient dat uiterlijk de dinsdag van te voren aangegeven te worden.

Op 6 en 7 december 2023

Ten vierde volgt de conclusie dat het voorlezen van annotaties een obstakel vormt om te komen tot een inhoudelijk gesprek. Enerzijds zorgt het vaststellen van de bestuurlijke opdrachten dat gesprekken gemakkelijker zonder annotaties zijn te voeren. Dit omdat portefeuillehouders zich per thema strategisch verdiepen. Anderzijds is een scherp geformuleerd besluit essentieel voor een inhoudelijk gesprek. Het opnemen van keuzes in een oplegger dwingt tot een inhoudelijk gesprek. Ook de voorzitter heeft een rol om hierop te sturen.

Ten vijfde wordt afgesproken dat in de vergaderingen van de BAC RenL niet gewerkt gaat worden met blokjes. Er vindt een integrale vergadering plaats waarin de verschillende thema's strategisch en inhoudelijk besproken worden en besluitvorming plaatsvindt. Het IPO-bureau organiseert de praktische vormgeving, zodat de gedeputeerde gezamenlijk een zinvolle invulling kunnen verkennen. Bij voorkeur vindt de vergadering niet hybride plaats.

Tot slot deelt het IPO-bureau de opgestelde lobbyfiches, zover dat nog niet gedaan is, met de desbetreffende gedeputeerden, zodat zij aanscherpingen per mail met rl@ipo.nl kunnen delen. Op korte termijn dient verkend te worden hoe bestuurlijke standpunten afgestemd worden als er geen BAC vergadering plaatsvindt. Het IPO-bureau maakt per thema een appgroep waarin standpunten voor een onverwachts Bestuurlijk Overleg gedeeld kunnen worden.

19:30 – 19.45 Verplaatsing en inchecken hotels

20:00 Diner om elkaar beter te leren kennen

22:00 Vrije avond en ontspanning

Dag 2: Donderdag 7 december 2023

7:00 Ontbijt en uitchecken

9:00 Portefeuilleverdeling en bestuurlijke opgaves/opdrachten

A. Portefeuilleverdeling

De BAC RenL neemt kennis van de conceptversie van de bestuurlijke portefeuilleverdeling en bespreekt de portefeuilleverdeling per onderdeel voor definitieve vaststelling. De vastgestelde bestuurlijke portefeuilleverdeling staat in de onderstaande tabel.

Thema	beleidsopgave	Portefeuille	Verwachte tijdsinvestering (aantal +, max 3)	Bijbehorende bestuurlijke overleggen
Voorzitter BAC-RenL	x	x	+++	<i>Liesbeth Grijsen (Overijssel)</i>
Vice-Voorzitter BAC RenL	X	x	+++	<i>Dick van der Velde (Zeeland)</i> (delegatieleider Bestuurlijk Omgevingsberaad 1/3)

Op 6 en 7 december 2023

0. Domein-overstijgend	Omgevingswet (IPO-Taskforce Omgevingswet)	+++	<i>Liesbeth Grijsen (Overijssel), Dick van der Velde (Zeeland) Anne Koning (ZH) Wilma Dirken (NB)</i>
	Digitalisering	+	<i>Wilma Dirken (NB)</i>
	Europa (verbinding Huis Nederlandse provincies)	+	<i>Bram Schmaal (Groningen), Esther Rommel (NH), Friso Douwstra (Fr)</i> <i>(link met HNP-bestuur)</i>
1. Ruimte	1.1 Ruimte		BO VRO <i>Liesbeth Grijsen (Overijssel),</i>
	Nota Ruimte	+++	<i>Huib van Essen (Utrecht), Jan de Reus (Flevoland) Wilma Dirken (Noord-Brabant), Michael Theuns (Limburg), Esther Rommel (NH), Yvonne Turenhout (Dr), Anne Koning (ZH), Sijbe Knol (Fr)</i>
	GRIP	+	<i>Meindert Stolk (ZH)/Jan de Reus (Flevoland)</i>
	Datacentra	+	<i>Esther Rommel (NH)</i>
	Energie en ruimte	++	<i>Huib van Essen (Utrecht)</i>
	NiNo (Natuurinclusief)	+	<i>Anne Koning (Zuid-Holland)</i>
	1.2 Water (en bodem)		BO water (en bodem) <i>Jeannette Baljeu (Zuid-Holland)</i> <i>Has Bakker (Utrecht)</i> <i>Ans Mol (Gelderland)</i> <i>Friso Douwstra (Fr)</i>
			BO Bodem <i>Arno Vael (Zeeland)</i> <i>Sjaak Simonse (Flevoland)</i>
	Drinkwater (vraag/aanbod; verhouding met waterschappen en drinkwaterbedrijven)	++	<i>Martijn Dadema (Overijssel)</i> <i>Sjaak Simonse (Flevoland)</i>
	KRW irt NPLG	+++	BO KRW <i>Jeannette Baljeu (Zuid-Holland), Michael Theuns (Limburg)</i> <i>Ans Mol (Gelderland)</i>
		+	LBO Nitraat <i>Ans Mol (Gelderland)</i>
		+	BO IHW <i>Has Bakker (Utrecht)</i>

Op 6 en 7 december 2023

		+	BO STOWA-stuurgroep <i>Willemien Meeuwissen (Drenthe)</i>
	<i>Deltaprogramma</i>		<i>Stuurgroep Deltaprogramma</i> <i>Jeannette Baljeu (ZH)</i> <i>Friso Douwstra (Fr)</i> <i>Ruimtelijke adaptatie</i> <i>Has Bakker (Utrecht)</i> <i>Martijn Dadema (Overijssel)</i> <i>Platform Zoetwater</i> <i>Arno Vael (Zeeland)</i> <i>Sjaak Simonse (Flevoland)</i> <i>Beleidsplatform waterveiligheid</i> <i>Ans Mol (Gelderland)</i>
1.3	Wonen	++	BO VRO <i>Anne Koning (Zuid-Holland)</i> <i>Michael Theuns (Limburg)</i> <i>Liesbeth Grijsen (Overijssel)</i> <i>Yvonne Turenhout (Drenthe)</i> <i>Wilma Dirken (Noord-Brabant)</i>
			<i>Stuurgroep stedelijke transformatie</i> <i>Liesbeth Grijsen (Overijssel)</i> <i>Jeroen Olthof (NH)</i>
		++	LRT <i>Jan de Reus (Flevoland)</i> <i>Rob van Muilekom (Utrecht)</i> <i>Dick vd Velde (ZL)</i>
	Toekomstbestendige bouw	++	BO woningbouwcoalitie/BO standaardisatie <i>Rob van Muilekom (Utrecht),</i> <i>Anne Koning (ZH)</i> <i>Michael Theuns (Limburg)</i>
		+	TFN <i>Anne Koning (Zuid-Holland)</i>
	Wet versterking regie volkshuisvesting	+	BO "Thuis voor iedereen" <i>Rob van Muilekom (Utrecht)</i> <i>Sijbe Knol (FR)</i> <i>Liesbeth Grijsen (Ov)</i> <i>Sjaak Simonse (FI)</i> <i>Wilma Dirken (NB)</i>
	Wonen en zorg		

Op 6 en 7 december 2023

		Actie agenda Wonen	+	BO Aedes <i>Anne Koning (Zuid-Holland), Liesbeth Grijsen (Overijssel) Yvonne Turenhout (Drenthe) Rob van Muilekom (Utrecht)</i>
2. Leefomgeving	2.1 Gezonde leefomgeving	2.1.1 Gezonde leefomgeving	+	(delegatielid Bestuurlijk Omgevingsberaad 2/3) <i>Jeroen Olthof (Noord-Holland) Huib van Essen (Utrecht)</i>
		2.2.2 Schone lucht akkoord	+	Stuurgroep Schone Lucht Akkoord <i>Huib van Essen (Utrecht) Jeroen Olthof (Noord-Holland)</i>
	2.2 Veilige leefomgeving	2.2.1 Veilig leefomgeving (incl. omgevingsveiligheid/BRZO/infoproducten EV)	++	(delegatielid Bestuurlijk Omgevingsberaad 3/3) <i>Meindert Stolk (Zuid-Holland)</i>
		2.2.2 Vervoer gevaarlijke stoffen	++	Stuurgroep Basisnet <i>Huib van Essen (Utrecht) Stijn Smeulders (Noord-Brabant) Liesbeth Grijsen (Overijssel)</i>
		2.2.3 Varend ontgassen	++	BO Varend ontgassen <i>Meindert Stolk (Zuid-Holland) Hagar Roijackers (Noord-Brabant)</i>
		2.2.4 Drugsafval (provinciale- en rijksregeling)	+	<i>Wilma Dirken (Noord-Brabant) Dick vd Velde (Zeeland)</i>
	2.3 Duurzame leefomgeving	2.3.1 VTH+CE	+	<i>Meindert Stolk (Zuid-Holland)</i>
		2.3.2 VTH+Klimaat	+	<i>Jeroen Olthof (Noord-Holland)</i>
		2.3.3 Afval/Financiële zekerheidstelling	+	<i>Tjeerd van Dekken (Groningen)</i>
		2.3.4 Zeer zorgwekkende stoffen/PFAS	++	<i>Meindert Stolk (Zuid-Holland) Hagar Roijackers (Noord-Brabant)</i>
		2.3.5 Diepe plassen	+	<i>Ans Mol (Gelderland)</i>
	2.4 VTH-stelsel/breed	2.4.1. VTH-stelsel (incl. Milieucriminaliteit)	+++	BO Interbestuurlijk programma VTH <i>Dick van der Velde (Zeeland) Meindert Stolk (Zuid-Holland)</i>

Op 6 en 7 december 2023

2.4.2. Nationaal Milieu Programma

+

Dick van der Velde (Zeeland)

Jeroen Olthof (Noord-Holland)

Hagar Roijackers (Noord-Brabant)

Naast de portefeuilleverdeling volgt de afspraak dat Friso Douwstra (Fr) en Bram Schmaal (Gr), eventueel met Alexander van den Bosch (IPO), in een aankomende vergadering van de BAC uitleg geven over het onderdeel Europa. Het IPO-bureau zal dit organisatie.

Daarnaast volgt de afspraak dat portefeuillehouders de verantwoordelijkheid dragen om onderwerpen voor de agenda voor te bereiden. Voor onderwerpen waarvoor weinig kennis is, zal een gezamenlijke bijeenkomst met experts georganiseerd worden.

B. Bestuurlijke opgaven/opdrachten Ruimte en Leefomgeving

De BAC RenL bespreekt aan de hand van een presentatie van Peter Jasperse (IPO) en Merijn de Jong (IPO) de zeven bestuurlijke opgaven/thema's. De uitkomsten worden verwerkt in de (concept) bestuurlijke opdrachten.

1. Water

De BAC RenL neemt kennis van de bestuurlijke opdrachten water. De eerste opdracht, water en bodem sturend, betreft de inzet op het implementeren van de 33 structurerende keuzes. De tweede opdracht, de kaderrichtlijn water, gaat over de invulling van de provinciale rol in het behalen van de KRW-doelen. Bij de derde opdracht drinkwater bestaat de aanbodkant uit water en bodem sturend, terwijl de vraagkant is gekoppeld aan woningbouw.

De leden van de BAC RenL beamen dat deze drie thema's de hoofdlijnen vormen. De onderdelen waterveiligheid en riviermanagement en het bijbehorende financieringsvraagstuk worden gemist. Daarnaast volgt de opmerking dat de 33 structurerende keuzes ook tegengestelde richtingen bevatten. Dit moet meegenomen worden richting het rijk. Ook is het belangrijk om de koppeling met landelijk gebied te benadrukken. Het IPO-bureau gaat hiervoor opzoek naar een gedeputeerde in de BAC landelijk gebied met water in zijn/haar portefeuille.

Met betrekking tot het fiche Water en Bodem moet verzilting en de gebiedsspecifieke aanpak duidelijker benoemd worden. De term gebiedseigen water mag eruit.

2. Wonen

De BAC RenL neemt kennis van de vier bestuurlijke opdrachten wonen. Dit zijn positionering provincies, instrumentering provincies, versterken investeringsvermogen woningmarkt en de inzet op toekomstbestendige woningbouw.

Allereerst stelt de BAC RenL dat de opdracht toekomstbestendige woningbouw het woord kwaliteit mag bevatten. Daarnaast ontbreekt bij de opdracht positionering provincies wat provincies gezamenlijk willen bereiken. Ook volgt dat bij de vraagstukken asielopvang en aandachtsgroepen gemeente een belangrijke partij zijn. Provincies kunnen vooral een bemiddelden en faciliterende rol innemen door kennis te verspreiden en corporaties, gemeente en bestuurders bij elkaar te brengen.

Ten tweede maakt de druk vanuit het ministerie het van belang om zo snel mogelijk tot een gezamenlijk provinciaal standpunt te komen. Het IPO-bureau gaat het fiche wonen

Op 6 en 7 december 2023

rondsturen, zodat gedeputeerden op korte termijn actuele vraagstukken hierin kunnen verwerken.

3. Ruimte

De BAC RenL neemt kennis van de bestuurlijke opdrachten ruimte. De eerste opdracht betreft het proces van ruimtelijk voorstel naar ruimtelijk arrangement. Eind januari/begin februari vindt een ambtelijke tweedaagse plaats om de ruimtelijke voorstellen te vergelijken en na te denken over de individuele en collectieve aspecten van de ruimtelijke arrangementen. Eind februari is er een BAC RenL, waarbij aan BZK is voorgesteld om afspraken pas na deze vergadering te maken. De tweede opdracht is de verbreding GRIP naar ruimtelijke economie, waarbij de vraag is hoe dit verbonden kan worden aan het ruimtelijke arrangement. Voor de derde opdracht, energie en ruimte, moet nog bepaald worden wat de BAC RenL gezamenlijk wilt bereiken.

Allereerst volgt uit de BAC RenL de opmerking dat de verbinding met leefomgeving mist, terwijl alle onderdelen leefomgeving raken.

Ten tweede leeft het breed gedragen gevoel dat het geschetste proces richting het ruimtelijke arrangement niet past bij het tempo van het rijk. Provincies raken de regie op het proces kwijt als ze niet sneller optreden. Dit vraagt dat op korte termijn vanuit het IPO een gezamenlijk ruimtelijk voorstel gemaakt wordt met de hoofdpunten van de twaalf ruimtelijke voorstellen. Om de regie op het proces te behouden, moet afstemming tussen provincies plaatsvinden voor de tweedaagse van BZK in februari. Vervolgens kan gekeken worden naar welk generiek instrumentarium nodig is, waar provincies gezamenlijk optrekken en waar maatwerk nodig is. Hierbij moet nagedacht worden hoe provincies zich verhouden tot de 15 hoofdstructuren van het rijk.

De BAC RenL spreekt af om in januari een extra overleg met de bestuurlijke portefeuillehouders ruimte in te plannen om het proces richting de ruimtelijke arrangementen te verkennen. In dit overleg worden de rode draden uit de ruimtelijke voorstellen gedestilleerd en verwachtingen en vraagstukken besproken, zodat deze richting BZK gecommuniceerd kunnen worden. Tijdens het BO VRO van 21 december wordt met BZK een strakke procesafspraken gemaakt voor de eerste maanden van 2024. In dit BO wordt de gezamenlijke regie benadrukt en enkele ambtelijke en bestuurlijke afstemmingsmomenten vastgelegd.

4. Gezonde leefomgeving

De BAC RenL neemt kennis van de bestuurlijke opdrachten gezonde leefomgeving. De bestuurlijke opdrachten bestaan uit de nadere provinciale rolneming bij de wettelijke taak onder de Omgevingswet, de inkleuring, rolneming en randvoorwaarden provincies bij gezondheid als sturend principe en de kennisuitwisseling/doorwerking van SLA in provinciaal beleid.

De BAC RenL merkt op dat de relatie met het rijk mist. Aangezien de milieuregelgeving onvoldoende is voor het beschermen van de gezonde leefomgeving, is het beter om die apart te benoemen.

5. Veilige leefomgeving

De BAC RenL neemt kennis van de bestuurlijke opdrachten veilige leefomgeving. Dit betreft het zorgdragen voor de juiste randvoorwaarden om een veilige leefomgeving te garanderen. De bestuurlijke opdrachten bestaan uit het professionaliseren van de

Op 6 en 7 december 2023

samenwerking tussen BRZO-toezichthouders, transport gevaarlijke stoffen, drugsafvaldumpingen en varend ontgassen.

De BAC RenL stelt dat transport gevaarlijke stoffen niet enkel betrokken moet worden op het spoor. Daarnaast is een bredere focus dan BRZO belangrijk, omdat het ook gaat om meer grip op zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) en potentieel zeer zorgwekkende stoffen (pZZS).

6. Duurzame leefomgeving

De BAC RenL neemt kennis van de bestuurlijke opdrachten duurzame leefomgeving. In de kern gaat het om het scheppen van de juiste randvoorwaarden voor de circulaire transitie en energietransitie. De bestuurlijke opdrachten bestaan uit zeer zorgwekkende stoffen, VTH-klimaat, VTH-CE, Afval/financiële zekerheidsstelling en diepe plassen.

De BAC RenL mist bij zeer zorgwekkende stoffen de groep pZZS. Daarnaast wordt benadrukt dat mijnbouw stoffen ook belangrijk zijn en zit aan de circulaire transitie een ruimtelijk aspect verbonden.

7. VTH stelsel

De BAC RenL neemt kennis van de bestuurlijke opdrachten VTH-stelsel. Deze bestaan uit de afronding van het IBP-VTH met aandacht voor de financieringssystematiek en robuustheidscriteria OD's, de inkleuring van de stelselverantwoordelijkheid door de staatssecretaris, de inkleuring van de provinciale rol in het stelsel en het langjarig garanderen van de implementatie en uitvoering van producten IBP-VTH.

Uit de BAC RenL volgt de oproep om de invulling van gemeentes ook mee te nemen. Provincies moeten gezamenlijk optrekken met gemeente om regie op de financiering te houden. Het woord stelselzuiverheid kan daarbij toegevoegd worden.

Daarnaast neemt de BAC RenL kennis van de planning voor de bestuurlijke opdrachten. In de week van 18 december vindt ambtelijke afstemming plaats, waarna bestuurlijke afstemming begin januari plaatsvindt binnen de groepen portefeuillehouders. Vervolgens worden de bestuurlijke opdrachten in de AAC RenL van 25 januari besproken en definitief vastgesteld in de BAC RenL van 29 februari.

C. Bestuurlijke opdrachten vanuit de vorige bestuursperiode

Bestuursopdracht Asielopvang en Huisvesting Statushouders

De BAC RenL heeft de bestuursopdracht Asielopvang en Huisvesting Statushouders besproken bij de Bestuurlijke opdracht Wonen.

Grip op grootschalige bedrijfsvestigingen

De BAC RenL heeft bij de Bestuurlijke opdracht Ruimte kennis genomen van een terugkoppeling van het BO Grip op grootschalige bedrijfsvestigingen dat plaatsvond op 30 november 2023.

11:00 Reguliere BAC Ruimte en Leefomgeving vergadering

12:00 Lunch

13:00 Afsluiting

Van: [redacted] <[redacted]@minezk.nl>

Verzonden: maandag 19 februari 2024 12:12

Aan: Secretariaat Kocken <secretariaat.kocken@noord-holland.nl>; [redacted] <[redacted]@amsterdam.nl>
<[redacted]@amsterdam.nl>; 'bureaugriffier@bergen-nh.nl' <bureaugriffier@bergen-nh.nl>;
'griffie@beverwijk.nl' <griffie@beverwijk.nl>; 'griffie@bloemendaal.nl' <griffie@bloemendaal.nl>;
'raadsgriffie@castricum.nl' <raadsgriffie@castricum.nl>; 'griffie@denhelder.nl'
<griffie@denhelder.nl>; 'griffiebureau@haarlem.nl' <griffiebureau@haarlem.nl>;
'griffie@haarlemmermeer.nl' <griffie@haarlemmermeer.nl>; 'griffie@heemstede.nl'
<griffie@heemstede.nl>; 'griffie@heiloo.nl' <griffie@heiloo.nl>; 'griffie@hollandskroon.nl'
<griffie@hollandskroon.nl>; 'griffie@schagen.nl' <griffie@schagen.nl>; 'griffie@texel.nl'
<griffie@texel.nl>; 'griffie@uitgeest.nl' <griffie@uitgeest.nl>; 'griffie@velsen.nl' <griffie@velsen.nl>;
'raadsgriffie@zaanstad.nl' <raadsgriffie@zaanstad.nl>; 'griffie@zandvoort.nl' <griffie@zandvoort.nl>;
'bestuurssecretariaat@hhnk.nl' <bestuurssecretariaat@hhnk.nl>; 'bestuur@rijnland.net'
<bestuur@rijnland.net>; [redacted] <[redacted]@heemskerk.nl> <[redacted]@heemskerk.nl>;
'raadsgriffie@alkmaar.nl' <raadsgriffie@alkmaar.nl>; 'griffier@landsmeer.nl'
<griffier@landsmeer.nl>; 'griffie@oostzaan.nl' <griffie@oostzaan.nl>; 'griffie@purmerend.nl'
<griffie@purmerend.nl>; 'griffie@purmerend.nl' <griffie@purmerend.nl>; 'griffie@waterland.nl'
<griffie@waterland.nl>; Statengriffie <statengriffie@noord-holland.nl>;
'bestuurssecretariaat@hhnk.nl' <bestuurssecretariaat@hhnk.nl>; [redacted] <[redacted]@rijnland.net>
<[redacted]@rijnland.net>; 'bestuur@rijnland.net' <bestuur@rijnland.net>

CC: [redacted] <[redacted]@minezk.nl>; [redacted] <[redacted]@rvo.nl>;

VAWOZ <VAWOZ@minezk.nl>

Onderwerp: brief Min.EZK informeren terinzagelegging cNRD pVAWOZ (2031-2040)

Geachte leden van de Gemeenteraad, Provinciale Staten en Waterschapsbesturen,

Bij deze ontvangt u een informatiebrief over het programma Verbindingen Aanlanding Wind op Zee 2031-2040 (programma VAWOZ). Doormiddel van deze brief willen de binnen het programma VAWOZ samenwerkende overheden en organisaties; Min. EZK, de provincie Noord-Holland, Rijkswaterstaat, TenneT en Gasunie de Gemeenteraden, Provinciale Staten en waterschapsbesturen in de provincie Noord-Holland die betrokken zijn bij het programma VAWOZ, informeren over de terinzagelegging van de cNRD van het programma VAWOZ(2031-2040).

Op vrijdag 23 februari a.s. publiceert het programma VAWOZ haar onderzoeksplan, de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (cNRD). Aansluitend aan de publicatie van het concept NRD vinden informatie-bijeenkomsten plaats in onze regio.

Mocht u nog vragen hebben over deze brief of over het programma VAWOZ kunt u contact opnemen met Steven Voest, Juriaan Jansen of Maurits Moes, projectleiders voor het programma VAWOZ 2031-2040 voor Noord-Holland. Of naar onze website gaan; [Programma Verbindingen Aanlanding Wind Op Zee \(VAWOZ\) 2031-2040 \(rvo.nl\)](https://www.rvo.nl/programma-verbindingen-aanlanding-wind-op-zee).

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Programma VAWOZ – Noord Holland

Telefoon: [redacted]
Email: [redacted]@minezk.nl

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Directie Realisatie Energietransitie
Bezuidenhoutseweg 73 2594 AC Den Haag
Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Aan: Gemeenteraden, Provinciale Staten en waterschapsbesturen

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Directie Realisatie
Energietransitie

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/ezk

Behandeld door

VAWOZ@minezk.nl

Datum 19 februari 2024

Betreft Terinzagelegging concept NRD Programma VAWOZ(2031-2040)

Ons kenmerk

DGKE-DRE / 45613768

Geachte leden van de Gemeenteraad, Provinciale Staten en
Waterschapsbesturen,

Uw kenmerk

Met deze brief informeer ik u graag over de voortgang binnen het Programma
Verbindingen Aanlanding Wind Op Zee 2031-2040 (programma VAWOZ). Deze
brief is aanvullend op de informatiebrief die u op 6 november 2023 over het
programma VAWOZ hebt ontvangen (zie bijlage 1.).

Bijlage(n)

1

Op vrijdag 23 februari a.s. publiceert het programma VAWOZ haar
onderzoeksplan, de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (cNRD).
Aansluitend aan de publicatie van het concept NRD vinden informatie-
bijeenkomsten plaats in onze regio. Bewoners en belanghebbenden kunnen hun
vragen stellen aan, en reacties delen met het programma.

Terinzagelegging van het onderzoeksplan

Het afgelopen jaar heeft het Programma VAWOZ samen met belanghebbenden in
verschillende regio's een eerste verkenning gedaan van te onderzoeken kansrijke
routes voor stroomkabels en waterstofleidingen vanuit zee en zoeklocaties voor
converterstations, waterstofstations en elektrolyzers. De resultaten van deze
eerste fase, de kansrijke routes en locaties en de wijze waarop we deze willen
onderzoeken zijn opgenomen in de zogenaamde concept Notitie Reikwijdte en
Detailniveau (cNRD), ook wel het onderzoeksplan.

De cNRD is in januari besproken in de bestuurlijke overleggen voor het
programma VAWOZ in Noord-Holland. Hieraan nemen de gedeputeerde van de
provincie Noord-Holland, wethouders, waterschapsbestuurders en bestuurders van
havenbedrijven, deel. Zij hebben aangegeven zich te kunnen vinden in de scope
van de cNRD en de te onderzoeken routes en locaties voor converterstations en
elektrolyzers. Tegelijkertijd zijn er zorgen en aandachtspunten geuit. Zoals;

- Hoe de te maken keuzes binnen dit programma samenhangen met keuzes die
komende jaren in andere energie- en verduurzaamingsprojecten gemaakt
gaan worden. Is deze samenhang voldoende geborgd?

- Hoe loopt de regionale uitwerking van de beleidslijn Water en Bodem sturend, mee in de beoordeling van de tracés en zoeklocaties voor nieuwe energie-infrastructuur?

Toegezegd is om deze aandachtspunten mee te nemen bij de verdere uitwerking van het programma VAWOZ.

De cNRD ligt van 23 februari 2024 t/m 4 april 2024 ter inzage. Gedurende deze periode van zes weken is het voor een ieder mogelijk om een officiële reactie in te dienen. Het Programma VAWOZ zal in een nota van antwoord een reactie geven op de ingediende reacties en neemt daar waar aan de orde de reacties mee in het vervolg van het onderzoeksproces. De definitieve versie van het NRD wordt in juni 2024 gepubliceerd.

Raadsleden informatieavond

De te onderzoeken tracés lopen ook door uw gemeente. Ook komt er wellicht een convertorstation in uw gemeente. Dit zijn redenen om uw licht op te steken over het programma VAWOZ. Daarom organiseert EZK een raadsledeninformatieavond waarin we u willen informeren over het programma VAWOZ, de te onderzoeken tracés, aanlandlocaties en de zoeklocaties voor convertorstations.

- 29 februari 2024; 19:00 – 21:30
- Aristo Meeting Center Amsterdam Sloterdijk - Teleportboulevard 100 – Amsterdam
- Aanmelding via: VAWOZ@minezk.nl

U bent hierbij van harte welkom!

Informatiebijeenkomsten

Bij de publicatie en terinzagelegging van de cNRD organiseert het programma VAWOZ in maart 2024 zes informatiebijeenkomsten in Noord-Holland nabij de te onderzoeken locaties en een webinar. Het doel is om geïnteresseerden te informeren over het programma VAWOZ, de te onderzoeken tracés, aanlandlocaties en zoeklocaties voor convertorstations zodat men beter instaat is een zienswijze in te dienen op de cNRD van het programma VAWOZ.

- 4 maart 2024 (19:00-21:00) - Den Helder
- 6 maart 2024 (19:00-21:00) - Beverwijk/Velsen
- 12 maart 2024 (19:00-21:00) - Hollands Kroon
- 18 maart 2024 (19:00-21:00) - Heiloo
- 19 maart 2024 – Webinar (zie VAWOZ-website voor een link naar het webinar)
- 21 maart 2024 (19:00-21:00) - Haarlem
- 25 maart 2024 (19:00-21:00) - Oostzaan

De informatiebijeenkomsten zijn vrij toegankelijk. Betrokkenen en belanghebbenden kunnen hun vragen stellen, in gesprek gaan met vertegenwoordigers van het programma en eventueel ter plekke een reactie indienen.

Samenhang met het project netuitbreiding 380kV Noord-Holland Noord

Naast het programma VAWOZ(2031-2040) loopt ook het project 380kV Noord-Holland Noord (380kV-NNHN). Hierbij is TenneT de initiatiefnemer en EZK het bevoegde gezag. Dit project beoogt de netcongestie in Noord-Holland boven het Noordzeekanaal op te lossen door middel van de aanleg van een nieuwe 380kV hoogspanningsverbinding. Deze loopt richting een nieuw hoogspanningsstation nabij Agriport vanaf de bestaande hoogspanningsverbinding Diemen-Beverwijk. Om deze verbinding te kunnen maken is ook een nieuw 380kV hoogspanningsstation nodig op de lijn Diemen-Beverwijk. Daarvoor zijn diverse zoekgebieden ingetekend. Het programma VAWOZ onderzoekt tracés naar en aansluitingen op deze nog te bouwen hoogspanningsstations.

Voor het oplossen van de netcongestie in Noord-Holland boven het Noordzeekanaal is een enkele bovengrondse mastenrij (2 circuits) voldoende. Als we binnen het programma VAWOZ(2031-2040) besluiten om in de Kop van Noord-Holland aan te landen dan is een verzwaring van deze nieuwe hoogspanningsverbinding naar een dubbele mastenrij (4 circuits) noodzakelijk. Binnen programma VAWOZ worden aanlandingen in de Kop van Noord-Holland onderzocht. gezien de grote opgave van 29 GW en de steeds schaarsere ruimte voor aanlanding. Naar verwachting publiceert dit project na de zomer van 2024 haar concept NRD.

Meer informatie

- Voor meer informatie over het programma VAWOZ, verwijzen we u graag naar de website: [Programma Verbindingen Aanlanding Wind Op Zee \(VAWOZ\) 2031-2040 \(rvo.nl\)](https://www.rvo.nl/programma-verbindingen-aanlanding-wind-op-zee-2031-2040)
- Voor eventuele aanvullende vragen kunt u contact opnemen met Steven Voest, Juriaan Jansen of Maurits Moes, projectleiders voor het programma VAWOZ 2031-2040 voor Noord-Holland via VAWOZ@minezk.nl.

Ik hoop u hiermee voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd over de terinzagelegging van de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor het programma VAWOZ.

De Minister van Klimaat en Energie,
namens deze:

Mariëlle Hetem
Plv. directeur Directie Realisatie Energietransitie

Bijlagen

- Bijlage 1. informatiebrief programma VAWOZ 6 november 2023

Bijlage 1. informatiebrief programma VAWOZ 6 november 2023

Ons kenmerk
DGKE-DRE / 45613768

Kenmerk DGKE-DRE / 38358424

Geachte Gedeputeerde Staten, Provinciale Staten, colleges van burgemeesters en wethouders, gemeenteraden, en waterschapsbesturen in Noord-Holland,

Begin dit jaar heeft het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) het programma Verbindingen Aanlanding Wind op Zee (VAWOZ) 2031-2040 gestart. Het doel van dit programma is het onderzoeken hoe de energie van de (toekomstige) windparken op zee het best naar het vaste land kan worden gebracht door middel van kabels en leidingen en aangesloten kan worden op het hoofdspanningsnet en het waterstofnetwerk.

Deze brief stuur ik aan de bestuursorganen van de overheden in Noord-Holland waarvan de te onderzoeken routes van kabels, leidingen, converter-, transformator- / waterstofstations of elektrolyzers raken aan hun grondgebied¹. In bijlage 2 vindt u een overzicht van locaties die we onderzoeken om met de kabels of waterstofleiding van zee op aan te sluiten.

Naast het fysieke ruimtebeslag biedt de aanlanding van windenergie ook kansen voor duurzame regionale economische ontwikkelingen. Om de kansen en aandachtspunten die eventuele aanlandingen van wind op zee met zich mee brengen, goed in kaart te kunnen brengen en uiteindelijk samen te kunnen verzilveren vind ik een goede samenwerking tussen Rijk, medeoverheden en belanghebbenden erg belangrijk.

Toelichting op het programma VAWOZ 2031-2040

Het programma VAWOZ 2031-2040 is de eerste stap om te komen tot besluitvorming over nieuw te realiseren aanlandingen van windenergie met bijhorende net-infrastructuur na 2031. In het programma VAWOZ 2031-2040 onderzoekt EZK in nauwe samenwerking met provincies, TenneT, Gasunie en Rijkswaterstaat en in afstemming met de brede omgeving welke routes en locaties het meest geschikt zijn om in de periode 2031-2040 windenergie van zee aan land te brengen en aan te sluiten op het hoogspanningsnetwerk of het waterstofnetwerk.

Na het afronden van het programma VAWOZ gaat voor de gekozen kansrijke alternatieven een gedetailleerder onderzoek en een verdere uitwerking plaats vinden. Door middel van een projectbesluit zullen de tracés definitief vastgelegd worden. Het projectbesluit is een formele stap in de Rijkscoördinatieregeling². Hierna kan worden overgegaan wordt tot de aanbesteding en de realisatie van de verbindingen. Naar verwachting zullen de in VAWOZ onderzochte verbindingen en locaties in de periode 2031-2040 daadwerkelijk gerealiseerd gaan worden.

¹ Zie bijlage 1 Colleges de van Burgemeester en wethouders, aan de Gemeenteraden, aan Gedeputeerde en Provinciale Staten en Waterschapsbesturen in Noord-Holland die betrokken zijn bij het programma VAWOZ (zie bijlage 1) omdat

² Door middel van de Rijkscoördinatieregeling coördineert de rijksoverheid de besluitvorming over energieprojecten met een nationaal belang. De basis voor deze regeling is vastgelegd in de Wet ruimtelijke ordening. Deze zal bij inwerkingtreding van de Omgevingswet hierin opgaan.

Nadere toelichting op het programma VAWOZ 2031-2040

1. Aanleiding, doelstelling en uitgangspunten van het programma VAWOZ 2031-2040;
2. De planning van het programma VAWOZ 2031-2040 en toelichting op de huidige fase;
3. Hoe het programma VAWOZ 2031-2040 zich verhoudt tot eerdere onderzoeken voor aanlandingen;
4. De wijze waarop het ministerie van EZK medeoverheden, inwoners, bedrijven en maatschappelijke partijen zal betrekken bij het programma;
5. Wat het programma VAWOZ betekent voor de provincie Noord-Holland;
6. Hoe colleges, raden, staten en algemene besturen worden geïnformeerd gedurende de looptijd van het programma VAWOZ 2031-2040.

Ad.1. Aanleiding, doelstelling en uitgangspunten programma VAWOZ 2031-2040

In het Klimaatakkoord is afgesproken om de Nederlandse energievoorziening te verduurzamen. De grootschalige opwekking van windenergie op zee speelt een cruciale rol bij het verduurzamen van onze energievoorziening en in het bijzonder bij het verduurzamen van de industrie. Tot 2030 zal er in Nederland 21 Gigawatt(GW) windenergie op zee gerealiseerd worden, waarvan er 2,1 GW in Noord-Holland aanlandt in het Noordzeekanaalgebied.³ De ruimtelijke procedures van de windparken op zee en bijbehorende aanlandlocaties tot 2030 zijn deels afgerond en deels in procedure.⁴ Het Rijk beoogt tussen 2031 en 2040 nog eens 29 GW windenergie op zee te realiseren en tussen 2040 en 2050 nog eens 20 GW, waardoor het einddoel van 70 GW wind op zee in 2050 wordt gerealiseerd. Er heeft nog geen besluitvorming plaatsgevonden over waar aanlandingen gerealiseerd worden in de periode na 2030.

Periode	Tot 2030	2031-2040 (VAWOZ)	2041-2050
Toevoeging	21 GW	29GW	20GW
Totaal	21 GW	50 GW	70GW

Ook wordt onderzoek gedaan naar de ruimtelijke inpassingsmogelijkheden van grootschalige elektrolyzers in de nabijheid van de aansluitpunten van de stroomkabels van zee op het hoogspanningsnet. Met elektrolyzers zijn we in staat om de elektriciteit afkomstig van windturbines op zee, om te zetten in waterstof. Deze waterstof kan vervolgens worden gebruikt in industriële processen waar waterstof een vervanger kan zijn voor fossiele brandstoffen zoals steenkool en aardgas.

Het programma VAWOZ 2031-2040 hanteert een aantal uitgangspunten die samen aangeven waar het programma over gaat, de belangrijkste;

- We werken naar projectprocedures onder de Rijks-coördinatieregeling toe.
- We onderzoeken de aanlanding van circa 29 GW windenergie in de periode 2031-2040;

³ Voor meer informatie, zie routekaart windenergie op zee 2030/2031:

<https://windopzee.nl/actueel/nieuws/nieuws/aanvullende-routekaart-windenergie-zee-2030-2031/>

⁴ Voor meer informatie over ruimtelijke procedures voor aanlandingen tot 2030:

<https://windopzee.nl/onderwerpen/wind-zee/wanneer-hoeveel/wind-zee-rond-2030/>

- We gaan er bij het onderzoek van uit dat deze windenergie uit de windenergiegebieden Lageland, Hollandse Kust West-zuid, zoekgebied 6/7 en mogelijk vanuit Doordewind (west) komt.
- Door middel van (orde grootte) tien stroomkabels en twee waterstofleidingen wordt de windenergie in deze periode naar land gebracht;
- We onderzoeken de aansluitlocaties die op de kaart hieronder (figuur 1 in bijlage 2) staan afgebeeld en die voortvloeien uit een voorverkenning en zijn vastgeklikt in een landelijk bestuurlijk overleg programma VAWOZ met de provincies;
- We sluiten bij voorkeur aan op hoogspanningsstations en het waterstofnetwerk dicht bij de kust daar waar een grote vraag is naar (duurzame) energie. Wanneer er om aansluiting op (groepen van) bedrijven of elektrolysers wordt verzocht, wordt bekeken of dit wenselijk is, onder meer voor het energiesysteem;
- We onderzoeken of er in de nabijheid van aansluitingen van de windenergie op het hoogspanningsnet ruimte is voor de inpassing van grootschalige elektrolysers (een elektrolyser van 1 GW heeft een ruimtebeslag van 20 hectare), zodat een deel van de stroom op land in waterstof kan worden omgezet;
- We streven naar kansrijke routes voor de stroomkabels en de waterstofleidingen en kansrijke locaties voor converter- en transformatorstations en elektrolysers met zo min mogelijk effect op andere functies en passend binnen de ruimtelijke randvoorwaarden en draagkracht van landschap, ecologie en het water- en bodemsysteem.
- We houden rekening met ontwikkelingen in het energiesysteem en mogelijke ruimtelijke lokale ontwikkelingen. Gedurende het programma zullen we steeds afstemmen met programma's die zich bezighouden met het verduurzamen van het energiesysteem waaronder de verduurzaming van de industrie. Nieuwe inzichten over ontwikkelingen kunnen mogelijk gevolgen hebben voor het onderzoek van het Programma VAWOZ.

Ad.2. Planning programma VAWOZ 2031-2040

Zoals hierboven beschreven onderzoekt programma VAWOZ 2031-2040 wat kansrijke alternatieven (routes/locaties) zijn om de windenergie van zee aan te sluiten op het hoogspanningsnet of het waterstofnetwerk in de periode 2031-2040.

Het programma is in maart 2023 gestart met het ter inzage leggen van het Voornemen en voorstel voor participatie. Hierop zijn zeven reacties vanuit Noord-Holland binnen gekomen: de veiligheidsregio's Noord-Holland Noord en Kennemerland, Stichting Red de Wieringermeer, Wijkgroep WestBeverwijk, vier gezamenlijke gemeenten in de Regio Kop van Noord-Holland, Port of Den Helder en NOGAT B.V. (Northern Offshore Gas Transport). Alle reacties zijn beantwoord in de gepubliceerde Reactie Nota.⁵

Op dit moment wordt toegewerkt naar een concept notitie Reikwijdte en Detailniveau (c-NRD). Dit is het onderzoeksplan waarin de te onderzoeken alternatieven en de wijze waarop deze worden onderzocht worden weergegeven. Om tot de in de c-NRD te onderzoeken alternatieven te komen hebben de bij programma VAWOZ betrokken onderzoeksbureaus onderzoek gedaan, zijn er werksessies georganiseerd en zijn er gesprekken gevoerd met stakeholders zoals waterschappen, havenbedrijven, LTO en natuur- en milieuorganisaties. Op 11 en 22 januari 2024 wordt een samenvattend document van de c-NRD besproken in de regionale en landelijke ambtelijke en bestuurlijke overleggen. De c-NRD wordt naar verwachting eind februari 2024 gepubliceerd. Hierop kan gedurende zes weken een zienswijze worden ingediend.

Hieraan voorafgaand zal ik de gezamenlijke regionale raadscommissie in de Kop van Noord-Holland op 14 november 2023 informeren. In de regionale Raadscommissie zit een vertegenwoordiging van alle vier de gemeenteraden. In het nieuwe jaar worden de raadsleden van de betrokken gemeenten in Noord-Holland Zuid geïnformeerd. Een datum hiervoor is nog niet bekend.

2024 staat in het teken van het onderzoeken van de alternatieven op de volgende onderdelen: milieueffecten, omgeving (hoe kijkt de omgeving aan tegen een alternatief), systeemintegratie (hoe past het in het energiesysteem), toekomstvastheid, economie, kosten en techniek. De resultaten worden weer gegeven in een zogenaamde milieueffectrapportage (MER) en een integrale effectenanalyse (IEA). Ook gedurende deze onderzoeksfase zullen werksessies en gesprekken met stakeholders plaatsvinden.

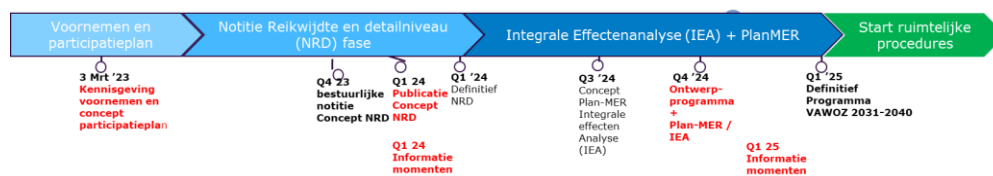
Na afronding van het onderzoek zal aan het einde van het programma VAWOZ 2031-2040 op basis van

- het onderzoek;
- inbreng en adviezen van de betrokken gemeenten en belanghebbenden;
- bestuurlijke advisering uit de regio's en het landelijk overleg;

⁵ <https://www.rvo.nl/sites/default/files/2023-09/Nota-van-Antwoord-Voornemen-en-Voorstel-voor-participatie-VAWOZ.pdf>

- advies van de cie. m.e.r.;
- advies van het Omgevingsberaad Wadden en het Bestuurlijk Overleg Wadden;
- en raadpleging van het Noordzeeoverleg;

de ministerraad naar verwachting medio 2025 het programma VAWOZ vaststellen en besluiten voor welke kansrijke alternatieven (stroomkabel- en waterstofleidingenroutes, converter- en waterstofstations) ruimtelijke procedures zullen gaan starten. In deze procedures wordt de concrete ruimtelijke inpassing en vergunningverlening van de aanlandingen geregeld.⁶ Deze ruimtelijke procedures en de realisatie van de aanlandingen vergen in totaal ca. 7-8 jaar doorlooptijd. Daarom wil EZK het programma VAWOZ 2031-2040 medio 2025 afronden om zo vanaf 2032 nieuwe windparken en aanlandingen te kunnen gaan realiseren.

Ad.3. Hoe programma VAWOZ 2031-2040 zich verhoudt tot eerdere onderzoeken voor aanlandingen

Ten behoeve van aanlandingen van wind op zee die gerealiseerd worden tot rond 2030 zijn er diverse onderzoeken uitgevoerd waarin locaties werden onderzocht en die destijds niet als meest kansrijke alternatief zijn geïdentificeerd omdat andere routes beter voldeden aan de criteria. Enkele locaties die eerder onderzocht zijn, worden nu weer onderzocht in het programma VAWOZ 2031-2040 omdat de meest kansrijke locaties inmiddels benut zijn en we voor een hele grote nieuwe opgave staan zodat alle opties opnieuw bekeken worden. Tevens worden er diverse nieuwe mogelijkheden en nieuwe aanlandlocaties onderzocht in het programma VAWOZ.

Ad.4. Het betrekken van belanghebbenden en inwoners bij het planproces

EZK hecht groot belang aan vroegtijdige en continue participatie van de omgeving in het programma. Door de belangen en kennis van omgevingspartijen vanaf het begin een plek in het programma en in de afwegingen te geven, komen we gezamenlijk tot betere oplossingsrichtingen.

Binnen programma VAWOZ wordt het participatieproces voornamelijk regionaal vormgegeven rondom de te onderzoeken aanlandlocaties in een specifieke regio. EZK geeft door middel van regionale werksessies met stakeholders (medeoverheden, maatschappelijke organisaties en bedrijven), regionale informatiebijeenkomsten (met name gericht op bewoners), kennisgevingen in

⁶ De ruimtelijke procedures worden te zijner tijd vastgesteld door middel van een projectbesluit. De Minister voor Klimaat & Energie en de Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening zijn gezamenlijk het bevoegd gezag voor de ruimtelijke procedures en zullen de projectbesluiten vaststellen.

huis-aan-huisbladen, een-op-een gesprekken en regionaal ambtelijk en bestuurlijk overleg vorm aan de regionale participatie.

EZK biedt provincies, gemeenten en waterschappen door middel van de regionale ambtelijke en bestuurlijke overleggen, naast het formele inspraaktraject, de mogelijkheid om vóór publicatie van documenten kennis te nemen van de inhoud en hierover van gedachten te wisselen en inhoudelijk te reageren.

Het programma VAWOZ zoekt de samenhang en samenwerking met aanpalende projecten zoals de Rijks-coördinatieregeling voor het uitbreiden van een 380 kV hoogspanningsverbinding naar Noord Holland Noord, het waterstofnetwerk Nederland, de NOVEX⁷ en provinciale ruimtelijke procedures en initiatieven. Zodoende nemen wij in afstemming met belanghebbenden alle relevante huidige en toekomstige ontwikkelingen mee met betrekking tot de ruimtelijke inpassing. De inbreng van lokale input is daarin onontbeerlijk.

Ad.5. Wat het programma VAWOZ betekent voor de provincie Noord-Holland

Elektrische aanlanding

Programma VAWOZ onderzoekt in Noord-Holland stroomkabelroutes naar de volgende (potentiële) hoogspanningsstations;

- Omgeving Middenmeer (nieuw 380 kV hoogspanningsstation wat onderdeel is van 380kV-netuitbreiding Noord-Holland Noord);
- Vijfhuizen (bestaand 380 kV hoogspanningsstation);
- Velsen (150kV, op voorwaarde dat alle aangesloten Vattenfall centrales uit bedrijf gaan);
- Een nieuw te bouwen 380 kV hoogspanningsstation A9-Zuid;
- Een nieuw te bouwen hoogspanningsstation op de lijn Beverwijk-Diemen wordt binnen het programma VAWOZ alleen als aanlandlocatie onderzocht wanneer het westelijk is gelegen van Zaandam;
- Samen met de regio wordt uitgezocht of het wenselijk is om in het kader van programma VAWOZ eventueel een 380 kV station in de buurt van Den Helder te ontwikkelen voor het aanlanden van een stroomkabel vanuit zee. Nagegaan wordt of de vraagontwikkeling een nieuw hoogspanningsstation op de locatie rechtvaardigt. Een nieuw hoogspanningsstation op deze locatie is op dit moment niet opgenomen in het investeringsplan van TenneT).

In de nabijheid van een hoogspanningsstation zal bij een gelijkstroomverbinding een converterstation (ruimtebeslag ca. 5-7 ha.) en bij wisselstroomverbinding een transformatorstation (ruimtebeslag ca. 4 ha.) gerealiseerd worden binnen maximaal 6 kilometer van een hoogspanningsstation. In de nabijheid van de aansluiting van het hoogspanningsstation zal tevens binnen een straal van max. 6 km worden onderzocht of er mogelijkheden zijn voor het plaatsen van een

⁷ Uitvoeringsprogramma Nationale Omgevingsvisie (NOVEX) waarin Provincies in opdracht van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de nationale opgaven en doelen ruimtelijk vertalen, combineren en inpassen in provinciale plannen. <https://www.denationaleomgevingsvisie.nl/novex/default.aspx>

electrolyser (ruimtebeslag ca. 10-20 ha.). Het situeren van elektrolyzers nabij een aansluiting van wind op zee op het hoogspanningsnet is vanuit het energiesysteem bezien het meest efficiënt. De benodigde ruimte voor een elektrolyser hangt af van onder meer het vermogen en de koeltechniek. Het ministerie van EZK en het ministerie van IenW onderzoeken momenteel de impact van waterstofproductie op de omgeving.

Net-infrastructuur	Converterstation	Transformatorstation	Elektrolyser
ruimtebeslag	5-7 Hectare (ha.)	4 ha.	10 – 20 ha.

Waterstof aanlanding

Voor waterstofverbindingen worden routes onderzocht naar een aansluiting op de Waterstofnetwerk Nederland⁸, waarmee de vijf industriële clusters worden verbonden. Er worden twee locaties onderzocht:

De route naar Den Helder die onderzocht wordt landt in de Kop van Noord-Holland aan ten zuiden van Julianadorp en loopt parallel aan bestaande buisleidingen noordelijk richting de reserveringsstrook voor buisleidingen. Deze loopt ten oosten van Julianadorp richting Den Helder.

De route in het Noordzeekanaalgebied die onderzocht wordt zou aanlanden tussen Velsen-Noord tot Heemskerk en volgt de reserveringsstrook richting het toekomstige Waterstofnetwerk Nederland, die ten oosten van het bestaande hoogspanningsstation Velsen zal lopen. Het eerste deel zijn bestaande gasleidingen. Het deel vanaf de oostelijke rand van het Tata-terrein tot aan het landelijke waterstofnetwerk betreft een nieuwe leiding. Deze wordt onderzocht in het project Waterstofnetwerk Noordzeekanaalgebied⁹.

Samenhang met 380kV-Netuitbreiding Noord-Holland Noord

Om netcongestie in Noord-Holland tegen te gaan is het realiseren van een 380 kV-netuitbreiding Noord-Holland Noord een belangrijke opgave. In mei 2023 zijn gemeenteraden en algemene besturen van waterschappen in het zoekgebied schriftelijk geïnformeerd door het ministerie van EZK over de start van de procedure. Provinciale Staten zijn destijds schriftelijk geïnformeerd door de Gedeputeerde Staten over de start van de procedure. In deze brieven is ook de samenhang met programma VAWOZ beschreven.

De RCR procedure van de 380kV-netuitbreiding Noord-Holland Noord is 2 juni jl. gestart met de publicatie van het Voornemen en Voorstel voor Participatie¹⁰. TenneT, de door TenneT ingehuurde adviesbureaus, EZK en de provincie Noord-Holland consulteren in het najaar van 2023 gemeenten en waterschappen in het zoekgebied om zo veel mogelijk kennis en informatie over het gebied te verzamelen. Dit als grondslag voor verdere planvorming, om inzicht te krijgen in ruimtelijke kansen en belemmeringen alsmede inzicht te verkrijgen in waar de

⁸ <https://www.gasunie.nl/projecten/waterstofnetwerk-nederland>

⁹ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/waterstofnetwerk-nzkg>

¹⁰ [Voornemen en voorstel voor participatie - 380 kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord \(rvo.nl\)](https://www.rvo.nl/voornemen-en-voorstel-voor-participatie-380-kv-netuitbreiding-noord-holland-noord)

380kV-netuitbreiding eventueel gerealiseerd zou kunnen worden (de tracé-alternatieven).

De door TenneT ingehuurd adviesbureaus, voeren naast deze consultatie ook een bureau-onderzoek uit. Deze twee elementen moeten gezamenlijk leiden tot een afgewogen en helder beeld over welke kansen en belemmeringen zich in het zoekgebied bevinden. Ambtelijk en bestuurlijk zal er intensief inhoudelijk contact zijn met diverse specialisten in uw organisatie om relevante (ruimtelijke) informatie op te halen, en de inzichten en conclusies die voortvloeien uit alle onderzoeken te bespreken.

Ad.6. Hoe colleges, raden, Staten en waterschapsbesturen geïnformeerd worden gedurende de looptijd van programma VAWOZ 2031-2040?

Het Ministerie onderhoudt tijdens de looptijd van dit programma op bestuurlijk en ambtelijk niveau contact met gemeenten, waterschappen en provincies. gemeenteraden, Provinciale Staten en waterschapsbesturen worden in principe via de colleges, Gedeputeerde Staten en dagelijks besturen geïnformeerd over de voortgang van het programma VAWOZ 2031-2040.

Verdere informatie kunt u vinden op;

- Meer informatie over programma VAWOZ 2021-2040 kunt u lezen op: [Programma Verbindingen Aanlanding Wind Op Zee \(VAWOZ\) 2031-2040](#).¹¹
- Voor vervolginformatie kunt u zich ook abonneren op de nieuwsbrief van wind op zee: <https://windopzee.nl/actueel/nieuwsbrieven-wind-zee/>
- Voor eventuele aanvullende vragen kunt u contact opnemen met Steven Voest of Juriaan Jansen, projectleiders voor het programma VAWOZ 2031-2040 voor Noord-Holland via VAWOZ@minezk.nl.

Ik hoop u hiermee voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd.

De Minister van Klimaat en Energie,
namens deze:

Mariëlle Hetem
Plv. directeur Directie Realisatie Energietransitie

¹¹ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/vawoz-2031-2040>

Bijlage 1: Lijst van betrokken overheden in Noord-Holland.

Provincie Noord-Holland
Gemeente Amsterdam
Gemeente Bergen
Gemeente Beverwijk
Gemeente Bloemendaal
Gemeente Castricum
Gemeente Den Helder
Gemeente Haarlem
Gemeente Haarlemmermeer
Gemeente Heemstede
Gemeente Heiloo
Gemeente Hollands Kroon
Gemeente Schagen
Gemeente Texel
Gemeente Uitgeest
Gemeente Velsen
Gemeente Zaanstad
Gemeente Zandvoort
Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Hoogheemraadschap van Rijnland

Bijlage 2: Kaart met windenergiegebieden en zoekgebieden en aansluitlocaties de worden onderzocht in het programma VAWOZ 2031-2040.

Beste lezer,

Graag informeren wij u over actuele ontwikkelingen van het programma Verbindingen Aanlanding Wind op Zee (pVAWOZ) 2031-2040 van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat:

- De publicatie en terinzagelegging van de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (oftewel het onderzoeksplan)
- Openbare informatie-avonden over het onderzoeksplan georganiseerd rondom de aansluitlocaties in verschillende regio's
- Webinar 19 maart (avond) – voor het geval u niet in de gelegenheid bent deel te nemen aan een van de informatie-avonden

In onderstaande nieuwsbrief kunt u over deze onderwerpen meer lezen. Ontvangt u deze nieuwsbrief nog niet? Meldt u dan via [deze link](#) aan.

Heeft u aanvullende vragen of ideeën om betrokken te worden bij het programma, dan horen wij dat graag via vawoz@minezk.nl.

We ontmoeten u graag bij een van onderstaande gelegenheden.

Met hartelijke groeten,

Nieuwsbrief Wind op Zee – februari
Speciale editie: programma VAWOZ 2031-2040

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

[Webversie](#)

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

Speciale editie: VAWOZ 2031-2040

De komende jaren worden meer windparken op zee gebouwd om Nederland te voorzien van schone en duurzame energie en om bij te

dragen aan het behalen van de klimaatdoelstellingen.

In deze integrale Wind op Zee-nieuwsbrief leest u over ontwikkelingen rondom windenergie op zee, het net op zee en de aanlanding van de windenergie aan land.

Dit keer een speciale editie, die in het teken staat van het Programma Verbindingen Aanlanding Wind Op Zee (VAWOZ) 2031-2040.

Veel leesplezier!

[Introductie VAWOZ](#)

Het Programma VAWOZ onderzoekt hoe we tussen 2031 en 2040 windenergie aan land kunnen brengen en kunnen aansluiten op het hoogspanningsnet of waterstofnetwerk. Dit doet het programma met zo min mogelijk gevolgen voor mens en natuur. Ook onderzoekt het programma kansrijke locaties om van windenergie waterstof te maken. Op basis van de uitkomsten van Programma VAWOZ besluit de ministerraad eind 2025 welke routes en locaties verder uitgewerkt gaan worden in ruimtelijke procedures.

[Lees verder](#)

[Terinzagelegging onderzoeksplan](#)

Het afgelopen jaar heeft het Programma VAWOZ samen met regionale belanghebbenden kansrijke kabelroutes en aansluitlocaties verkend. De resultaten zijn opgenomen in de zogenaamde concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD), ook wel het onderzoeksplan. De concept-NRD ligt van 23 februari 2024 t/m 4 april 2024 digitaal ter inzage.

Gedurende deze periode van zes weken nodigt het programma iedereen uit een officiële reactie in te dienen op het plan. Deze reacties kunnen aanleiding zijn om het onderzoeksplan aan te passen. In juni 2024 publiceert het programma de definitieve NRD, inclusief een Nota van Antwoord met antwoorden op alle reacties.

[Download de concept-NRD](#)

[Informatiebijeenkomsten](#)

In maart 2024 organiseert Programma VAWOZ ook fysieke informatiebijeenkomsten. U bent van harte welkom om op deze bijeenkomsten vragen te stellen en informatie te krijgen over het programma en de procedure. Medewerkers van het ministerie van EZK en haar partners zijn aanwezig om uw vragen te beantwoorden. U kunt vrij in- en uitlopen op ieder moment tussen 19:00 en 21:00 uur. Op onze website vindt u een overzicht van de bijeenkomsten per regio.

[Lees verder](#)

[Webinar](#)

Komt u niet naar een informatiebijeenkomst, maar wilt u wel meer informatie over Programma VAWOZ en de plannen in de verschillende regio's? Op dinsdag 19 maart 2024 organiseert het programma van 19:30-21:00 ook een online webinar. Tijdens dit webinar lichten wij het programma toe en zullen wij ook per regio toelichten wat eventuele aanlanding van windenergie concreet voor u kan betekenen.

[Aanmelden](#)

[Contact](#)

Meer informatie over Programma VAWOZ vindt u op de VAWOZ-pagina via rvo.nl. U kunt ook mailen naar vawoz@minezk.nl.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

[> Over ons](#)

[> Contact](#)

[> Privacy](#)

[> Afmelden](#)

[> Profiel wijzigen](#)

- > [Aanmelden](#)
- > [Website Wind op Zee](#)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor jou is bestemd. Indien je niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan je is toegezonden, word je verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Provincie Noord-Holland

Commissie Leefomgeving

Dossiernummer	14748
Extern Zaak ID	2184387
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	18 maart 2024
Agendapunt	10.c
Titel	Economie/Water/Natuur/Energie: Voortgang datacenterstrategie 2022–2024 (C-agenda Cie. Bestuur 18 maart 2024, tevens Cie. Landelijk gebied 11–03–2024/Cie. Leefomgeving 18–03–2024)
Organisatieonderdeel	BEL/DE

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Leefomgeving	18 maart 2024

Toelichting

Provinciale Staten worden geïnformeerd over de voortgang van de Datacenterstrategie 2022–2024 door middel van bijgaande brief

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

E. Rem

BEL/REE

Telefoonnummer +3123514692
reme@noord-holland.nl

1 | 5

Betreft: Voortgang Datacenterstrategie 2022-2024

Verzenddatum

2 8 FEB. 2024

Geachte leden,

Kenmerk

1661355/2184387

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
Voortgang uitvoering datacenterstrategie 2022-2024.

Uw kenmerk

Inleiding

Tijdens uw vergadering van 31 januari 2022 is de Datacenterstrategie Noord-Holland 2022-2024 vastgesteld (1661355/1751414). Wij hebben in de Statenvoordracht en ook in onze laatste voortgangsrapportage (1661355/1957430) aangegeven om over de voortgang van de datacenterstrategie in 2024 te rapporteren. Met deze brief willen wij u informeren over de voortgang van de uitvoering van de strategie en de planning voor de actualisatie van de datacenterstrategie.

Voortgang Datacenterstrategie

Vestigingsvoorwaarden

Samen met de drie clustergemeenten (Haarlemmermeer, Hollands Kroon en Amsterdam) en met input van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied hebben we de richtlijn duurzame vestigingsvoorwaarden voor datacenters (Richtlijn duurzame vestigingsvoorwaarden datacenters Noord-Holland) uitgewerkt en is de richtlijn op 7 november 2023 vastgesteld door ons college.

In de richtlijn zijn voorwaarden opgenomen op het gebied van energiematregelen, waterverbruik en ruimtelijke inpassing. De energiematregelen betreffen bijvoorbeeld de benutting van restwarmte, duurzaamheidsklasse van ingekochte elektriciteit en het beschikbaar stellen van overcapaciteit van stroom aan derden. Uitgangspunt voor de voorwaarden op het gebied van waterverbruik is de notie dat de beschikbaarheid van zoet (drink)water voor bedrijfsvoering niet langer vanzelfsprekend is en dat datacenters hun bedrijfsprocessen zo moeten inrichten dat ze zo min mogelijk drinkwater verbruiken. Belangrijkste eis in het kader van de ruimtelijke inpassing is dat een stedenbouwkundig of beeldkwaliteitsplan voor de locatie een voorwaarde is voor nieuwe of uitbreiding van datacenters.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Het is daarbij goed om te realiseren dat de opgesomde maatregelen invloed op elkaar kunnen hebben. Maatregelen gericht op het verminderen van het gebruik van koelwater kunnen bijvoorbeeld leiden tot een verhoogd elektriciteitsgebruik ten behoeve van de noodzakelijke koeling, waardoor de toepasbaarheid en combinatie van maatregelen altijd maatwerk per datacenter is.

De richtlijn duurzame vestigingsvoorwaarden datacenters is een richtlijn voor de provincie, gemeenten en Omgevingsdienst en biedt de basis voor het aangaan van maatwerkgesprekken met datacenters over energiebesparende maatregelen, watergebruik en ruimtelijke inpassing. Ook geeft het de datacentersector duidelijkheid over de gewenste duurzaamheidsambitie voor datacenters in Noord-Holland.

De vestigingsvoorwaarden in deze richtlijn komen bovenop de wettelijke vereisten die voortkomen uit landelijke en Europese wetgeving waar de datacenters sowieso aan moeten voldoen en zijn bovenwettelijk. Dit betekent dat het proces zelf verbindend is maar de individuele maatregelen op de lijst met vestigingsvoorwaarden niet. Met andere woorden: de gemeente is verplicht het gesprek aan te gaan met de initiatiefnemer over deze duurzame vestigingsvoorwaarden en in de planbeschrijving voor het nieuwe initiatief/uitbreiding moet een motivering worden opgenomen hoe uitvoering is gegeven aan het procesvereiste. Er moet dus worden toegelicht waarom een datacenterontwikkeling wel of niet aan de vestigingsvoorwaarden kan voldoen.

De richtlijn duurzame vestigingsvoorwaarden datacenters is door ons vastgesteld. Het betreft hier een dynamische lijst die in beheer van de provincie blijft en waarover ten minste jaarlijks met de drie clustergemeenten wordt afgestemd of de dynamische lijst aanpassing behoeft. Bijvoorbeeld door veranderde wetgeving of innovaties in de sector. De drie gemeenten waar nog datacenters gefaciliteerd kunnen worden hebben aangegeven conform de richtlijn te werken en deze te verwerken in lokaal beleid. Ook de Omgevingsdienst NZKG past de richtlijn toe in de vergunningverlening procedures. Tijdens de bestuurlijke datacentertafel met de gemeente Hollands Kroon, Google en Microsoft op 8 december hebben zowel Google als Microsoft aangegeven welwillend te staan tegenover toepassing van de vestigingsvoorwaarden voor hun bestaande datacenters.

Artikel 6.32 Datacenters in Omgevingsverordening NH2022

Op 1 januari is de Omgevingswet en hiermee de Omgevingsverordening NH2022 in werking getreden. In eerdere herzieningen van de Omgevingsverordening NH2022 (1918124/1918131) en de Omgevingsverordening NH2022 (1823026/1914626) was al een paragraaf over datacenters toegevoegd. Het opnemen van regels in de omgevingsverordening is een belangrijk onderdeel van de provinciale inzet op datacenters. Conform de definitie in de datacenterstrategie gaat het om datacenters met een oppervlakte van minimaal 2 hectare en een elektrisch aansluitvermogen van minimaal 5MVA. Met het artikel specificeren we de locaties voor vestiging. Uitsluitend de gemeenten Haarlemmermeer, Amsterdam en Hollands Kroon (hierna clustergemeenten) waar al datacenterclusters aanwezig zijn, wijzen we aan als gemeenten waar nieuwe datacenters of uitbreidingen van bestaande datacenters nog mogelijk zijn. Daarnaast bevat het artikel instructieregels waarin de drie clustergemeenten worden geïnstrueerd

om vestigingsvoorwaarden (inclusief een stedenbouwkundig plan en beeldkwaliteitsplan) op te nemen in het omgevingsplan. Met de laatste herziening van de Omgevingsverordening NH2022 is artikel 6.32d toegevoegd die een uitvoeringstermijn van drie jaar stelt. Dat betekent dat de omgevingsplannen van elke gemeente uiterlijk op 31 december 2026 in overeenstemming moeten zijn met de regels zoals opgenomen in artikel 6.32b en 6.32c. Daarnaast hebben we gemeenten door middel van een brief (1661355/2025774) ook gewezen op het risico van het niet aanpassen van het bestemmingsplan, de suggestie meegegeven de onbenutte plancapaciteit te screenen en eventueel een paraplu bestemmingsplan op te stellen om datacenters in de gehele gemeente uit te sluiten.

Landelijke en Europese lobby voor een gelijk speelveld

Waar in 2022 de focus lag op de landelijke lobby voor een gelijk speelveld en het hanteren van vestigingsvoorwaarden, hebben we in 2023 voornamelijk ingezet op het op Europees niveau streven naar een gelijk speelveld.

De Europese Commissie heeft inmiddels de actualisering van de Energy Directive (2012/27/EU) opengesteld voor een finale feedbackronde. In deze Energy Directive is een rapportagesysteem opgenomen die datacenters verplicht om te rapporteren over de energieprestaties en duurzaamheid van datacenters. Op termijn is het de bedoeling dat het niet slechts verplicht is om te rapporteren maar dat er ook duurzaamheidseisen op Europees niveau aan datacenters worden gesteld. De provincie heeft input geleverd voor de actualisering van de Energy Directive waarbij de richtlijn duurzame vestigingsvoorwaarden ook met de Europese Commissie is gedeeld.

Ook is er door ons in juli een Europese Summer School over datacenters georganiseerd voor Europese beleidsmakers. Collega's uit Londen, Frankfurt en Berlijn, en van de Europese Commissie, het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat en het Ministerie van Binnenlandse Zaken zijn in Haarlem ontvangen. Tijdens de Summer School onder begeleiding van de Sustainable Digital Infrastructure Alliance (SDIA) zijn ervaringen en kennis gedeeld over datacenters en participatieve evenementenorganisatie om zo te komen tot een gedeelde (Europese) visie over de digitale infrastructuur.

Bevoegd gezag en Vergunningen

Nadat de provincie Noord-Holland in maart 2020 heeft besloten dat zij voor inrichtingen met een opgesteld vermogen >50 MW bevoegd gezag is, heeft de OD NZKG uitgezocht hoeveel datacenters (en andere inrichtingen) onder dit besluit vallen. Voor zover nu bekend, zijn er bij de OD NZKG 42 datacenters die onder het bevoegd gezag van PNH vallen. Dit aantal bestaat uit al bestaande en nog op te richten datacenters. Momenteel zijn er 25 aanvragen voor een vergunning in procedure, de verwachting is dat ongeveer driekwart van deze aanvragen onder het bevoegd gezag van de provincie gaan vallen.

Duurzame ontwikkelingen

Naar aanleiding van de datacenterstrategie en de gevoerde gesprekken hierover met de sector en andere stakeholders hebben er duurzame ontwikkelingen plaatsgevonden het afgelopen jaar. We lichten er hier een aantal uit.

Restwarmte

Om de potentie van datacenters als warmtebron verder te brengen is er een aanjager restwarmte ingeschakeld om als verbindende partij te zorgen voor het bij elkaar brengen van vraag- en aanbod, alle stakeholders en voor kennisdeling. Bij voldoende warmtevraag uit een warmtenet kan zowel het gebruik van koelwater als elektriciteit worden verminderd. De opdracht voor de aanjager heeft een duur van twee jaar en is gestart in januari 2023. De aanjager restwarmte begeleidt een 17-tal restwarmte projecten actief en heeft stakeholders bij elkaar gebracht wat geleid heeft tot concrete projecten bij;

- het warmtenet van Eneco t.b.v. het WAD kwartier Amsterdam i.s.m. datacenter/Equinix,
- het warmtenet van Polderwarmte t.b.v. Starpark Schiphol-Rijk i.s.m. Digital Realty//Interxion,
- het warmtenet van Polderwarmte t.b.v. de Waarderpolder Haarlem i.s.m. Ironmountain.

Ook is er nu informatie over restwarmte beschikbaar gemaakt in de Warmteatlas en provinciaal warmte dataregister (<https://geoapps.noord-holland.nl/kaartenportaal/apps/webappviewer/index.html?id=9e20b3778e3a48b786f0cb1d77f1b6eb>). Voor 2024 wordt gefocust op de grote besparingspotentie in de glastuinbouw. In het bijzonder wordt hier gekeken naar de mogelijkheden bij het uitbreiden van de hyperscalers Google en Microsoft op Agriport en warmte uitwisseling met datacenters in het gebied Rozenburg/Haarlemmermeer en Greenpoort Aalsmeer.

Koeling datacenters door regenwater in Middenmeer

Microsoft doet een proef bij haar datacenters in Middenmeer om regenwater te gebruiken om de datacenters te koelen. Microsoft gebruikt op dit moment drinkwater om haar datacenters te koelen als de temperatuur hoger is dan 24 graden. Indien de proef succesvol is, kan het gebruik van drinkwater zomers dus sterk worden verminderd.

Actualisering datacenterstrategie

De datacenterstrategie heeft een looptijd tot het einde van het jaar 2024. Hoewel grote delen van de datacenterstrategie zijn uitgevoerd, blijft sturing op de duurzame ontwikkeling van datacenters noodzakelijk vanwege de impact van datacenters op landschap, water en energieverbruik. We zien dat de grenzen voor nieuwe datacenterontwikkelingen zijn bereikt in de cluster gemeenten. In Haarlemmermeer is het gestelde plafond van elektrisch vermogen beschikbaar voor datacenters bereikt. De gemeente Amsterdam heeft in November 2023 een voorbereidingsbesluit genomen waardoor alleen bestaande initiatieven tot een aansluitvermogen van 350 MVA worden

toegestaan, tenzij er een aantoonbaar Amsterdams belang wordt gediend. Tegelijkertijd wordt de Nederlandse digitaliseringsbehoefte niet kleiner en neemt eerder toe. Zo geeft EZK in de 'Staat van de Digitale Infrastructuur' aan dat een goede digitale infrastructuur een onmisbaar onderdeel is van het vestigingsklimaat en dat er daarom blijvend geïnvesteerd moet worden in datacenters, de cloud en in zeekebls. Daar bovenop komt nog de verwachte toename van digitaal verkeer door innovaties als kunstmatige intelligentie.

Tot slot

We zien dat de sturing die uitgaat van de datacenterstrategie op locatie/clustering, landschappelijke inpassing en verduurzaming en het continue gesprek daarover met sector en gemeenten tot het gewenste resultaat leidt. Tegelijkertijd vragen nieuwe ontwikkelingen om actualisering van de strategie. Daarbij zullen wij ook kijken naar de samenhang met de in het coalitieakkoord aangekondigde verdozingsstrategie. Het hierboven beschreven dilemma rond verwachte groei in het digitale verkeer en de beperkte groeimogelijkheden binnen onze provincie zal ook aan bod komen in deze actualisering. Hierbij zal worden gekeken of het uitgangspunt van clustering van datacenterontwikkeling knelt voor de ontwikkeling van zo duurzaam mogelijke datacenters zoals gedeputeerde Rommel ook heeft aangegeven in de Statenvergadering van 11 december 2023. Natuurlijk zal de actualisering van de datacenterstrategie (plus de bovengenoemde samenhangende aspecten) ook een agendapunt zijn in de nieuwe economische uitvoeringsagenda. De hoofdlijnen van de strategie zullen daarin opgenomen worden. Eind 2024 zal de economische uitvoeringsagenda in de Commissie Bestuur besproken worden. Daarnaast zal separaat de actualisatie van de datacenterstrategie aan u worden voorgelegd eind 2024.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

1 bijlage

Richtlijn duurzame vestigingsvoorwaarden datacenters Noord-Holland

Aanleiding

Datacenters zijn cruciaal in een steeds verder digitaliserende economie. Maar datacenters hebben ook een grote impact op het landschap en watersysteem. En ze gebruiken veel elektriciteit. De gezamenlijke ambitie van de provincie en gemeenten Amsterdam, Haarlemmermeer en Hollands Kroon is om te sturen op de vestiging en ontwikkeling van datacenters. Om datacenters zo duurzaam mogelijk in te passen en de impact op de omgeving te minimaliseren. Daartoe hebben de gemeente Amsterdam en gemeente Haarlemmermeer al een vestigingsbeleid opgesteld en de provincie Noord-Holland de Datacenterstrategie 2022-2024. Daarnaast heeft de provincie artikel 6.1.5a in de OVNH2020 en artikel 6.2.2.6a in de OVNH2022 opgenomen voor datacenterontwikkelingen met een bruto vloeroppervlak van meer dan 2.000 m² en een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA in de drie clustergemeenten. Voor deze datacenters geldt dat een omgevingsplan uitsluitend ter plaatse van het werkingsgebied 'datacenterclustering toegestaan' kan voorzien in vestiging van een nieuw of uitbreiding van een bestaand datacenter als daar vestigingsvoorwaarden aan verbonden worden die voldoen aan het provinciaal beleid en een van de onderwerpen betreft zoals genoemd in artikel 6.2.1b van de OVNH2020. Dit zijn vestigingsvoorwaarden gericht op impact op de omgeving, multifunctioneel ruimtegebruik, water- en energieverbruik.

Vigerende wetgeving

Ook op Rijksniveau worden regels gesteld aan datacentra en dat leidt op dit moment tot een verbod om in gemeentelijke bestemmingsplannen datacentra toe te staan groter dan 10 ha en 70 MVA. Dit richtsnoer doet (uiteraard) niets af aan deze rijksregels. Daarnaast is de verwachting dat er vanaf mei 2024 een EU-richtlijn in werking treedt die deels overlapt met deze vestigingsvoorwaarden. Deze richtlijn kent een jarenlange implementatie voordat het een verplichtende werking heeft maar waar mogelijk sluit deze richtlijn aan op de EU-systematiek qua rapportage. Vanzelfsprekend is de **Erkende Maatregelenlijst** (EML) ook van toepassing op de datacentersector.

Deze richtlijn duurzame vestigingsvoorwaarden is de uitwerking daarvan en is het resultaat van gesprekken tussen de provincie Noord-Holland, gemeente Amsterdam, gemeente Haarlemmermeer en gemeente Hollands Kroon en met input van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.

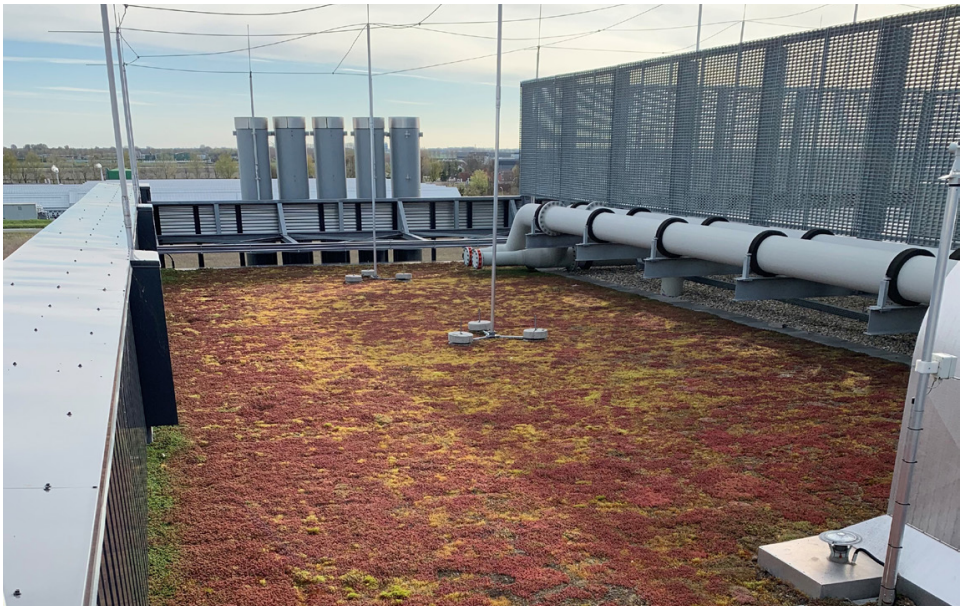
Leeswijzer

Deze richtlijn bestaat uit verschillende onderdelen. Allereerst het kader waarin in de eerste twee pagina's wordt omschreven waarom de richtlijn is gemaakt, de status van het document en de borging. Vervolgens staat in bijlage 1 de dynamische richtlijn duurzame vestigingsvoorwaarden die we gezamenlijk als vier organisaties overeen zijn gekomen en welke het hart van dit document vormen en de basis waarop alle vier organisaties de gesprekken met datacenters over uitbreidingen of nieuwe initiatieven willen voeren.

Status

Bijgaande lijst van vestigingsvoorwaarden is een richtlijn voor provincie, gemeenten en Omgevingsdienst voor het aangaan van maatwerkgesprekken met datacenters over verdere verduurzaming. Met het toepassen van relevante voorwaarden voor de nieuwvestiging of uitbreiding van het betreffende datacenter geeft de gemeente invulling aan de verplichting in respectievelijk artikel 6.1.5a/6.2.2.6a van de OVNH2020/OVNH2022. Deze richtlijn is bedoeld als concreet handvat voor overleg met initiatiefnemers voor nieuwe datacenters of uitbreidingen zodat alle vijf de organisaties hetzelfde vertrekpunt hebben en met dezelfde duurzaamheidsambities het gesprek aangaan met initiatiefnemers zodat uiteindelijk een gelijk speelveld ontstaat in Noord-Holland. De vestigingsvoorwaarden in deze richtlijn komen bovenop de wettelijke vereisten die voortkomen uit landelijk en Europese wetgeving waar de datacenters sowieso aan moeten voldoen.

De vestigingsvoorwaarden uit deze richtlijn zijn bouwstenen voor nadere invulling van duurzaam datacenterbeleid voor de drie gemeenten en provincie. Tegelijkertijd levert het bij de datacenters ook een voorspelbare overheid op wat nodig is om de juiste stappen te zetten richting verdere verduurzaming én om de datacentersector ambitieus te houden in haar verduurzamingsambities en de innovaties op dit vlak te stimuleren. Het is daarbij goed om te realiseren dat de opgesomde maatregelen invloed op elkaar kunnen hebben. Maatregelen gericht op het verminderen van het gebruik van koelwater kunnen bijvoorbeeld leiden tot een verhoogd elektriciteitsgebruik ten behoeve van de noodzakelijke koeling. Het hanteren van de vestigingsvoorwaarden en vertaling daarvan naar concrete duurzaamheidsmaatregelen zal dan ook altijd maatwerk betreffen waarbij onder meer het type datacenter en de lokale omstandigheden moeten worden betrokken. Het gaat hier om een procesvereiste, geen resultaatverplichting. Deze richtlijn geeft weer hoe de gezamenlijke ambitie op deze duurzame vestigingsvoorwaarden in het proces van een datacenterontwikkeling of uitbreiding wordt meegenomen. Dit betekent dat het proces zelf verbindend is maar de lijst met dynamische vestigingsvoorwaarden niet. Met andere woorden: de gemeente is verplicht het gesprek aan te gaan met de initiatiefnemer over deze duurzame vestigingsvoorwaarden en in de planbeschrijving voor het nieuwe initiatief/uitbreiding moet een motivering worden opgenomen hoe uitvoering is gegeven aan het procesvereiste. Er moet dus worden toegelicht waarom een datacenterontwikkeling wel of niet aan de vestigingsvoorwaarden kan voldoen.

Groen dak NTT Global Data Centers Haarlemmermeer

Borging

Het college van Gedeputeerde Staten legt, nadat er gezamenlijk met gemeenten gesprekken zijn geweest met stakeholders, deze richtlijn vast om vervolgens de richtlijn voor te leggen aan de drie colleges van Burgemeester en Wethouders. Dit betekent ook dat de dynamische lijst met vestigingsvoorwaarden in beheer van de provincie blijft en dat er ten minste jaarlijks wordt afgestemd of de dynamische lijst aanpassing behoeft. Bijvoorbeeld door veranderde wetgeving of innovaties in de sector.

Bijlage 1: dynamische lijst vestigingsvoorwaarden datacenters

Deze vestigingsvoorwaarden zijn opgesteld door de provincie Noord-Holland en de gemeenten Amsterdam, Haarlemmermeer en Hollands Kroon gezamenlijk. De hieronder opgenomen vestigingsvoorwaarden gelden voor nieuwe datacenters en uitbreidingen van bestaande datacenters in de drie clustergemeenten Amsterdam, Haarlemmermeer en Hollands Kroon als een datacenter tenminste een bruto vloeroppervlak van meer dan 2.000m² en een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA heeft.

De bijgevoegde lijst met vestigingsvoorwaarden bevat niet de huidige wet- en regelgeving die al van kracht is en waar de Omgevingsdiensten namens het bevoegd gezag al op toetsen. Wel bevat het bovenwettelijke voorwaarden die een hogere ambitie hebben dan de huidige wet- en regelgeving en concreet maken hoe de verdere verduurzaming in de praktijk kan worden gebracht.

In de motivering van het besluit is het verplicht dat het datacenter uitwerkt op welke wijze er vorm wordt gegeven aan het vestigingsbeleid. Daar waar het wet- en regelgeving betreft, wordt dit getoetst door OD NZKG namens het bevoegd gezag, de Omgevingsdiensten. Daar waar het beleid betreft, wordt dit beoordeeld door de gemeente of provincie. Als er strijdigheid tussen de verschillende maatregelen zou ontstaan of er conflicten zouden zijn met andere milieuthema's (bijvoorbeeld geluid), waardoor er keuzes tussen te realiseren maatregelen moeten worden gemaakt, kan dit worden onderbouwd in de motivering van het besluit. Een initiatiefnemer is verplicht te motiveren aan welke voorwaarden wel of niet voldaan kan worden.

Bij de relatief jonge sector datacenters zijn de technische mogelijkheden om verder te verduurzamen ook nog volop in beweging. De te hanteren vestigingsvoorwaarden zullen dan ook bestaan uit een dynamische lijst die aangepast zal worden aan die technische innovaties (best beschikbare technieken) én voortschrijdende regelgeving. Het eerste ijkmoment zal zijn na invoering van de Omgevingswet (verwachting 1 jan. 2024) of eerder indien hier aanleiding voor is.

Vestigingsvoorwaarden (tenminste de volgende maatregelen)

1. Energiemaatregelen (hierbij moet vanzelfsprekend worden voldaan aan wet- en regelgeving energiebesparing)
<p>A. Verklaring dat datacenter zich houdt aan het maturity model van de EN 50-600 (zie link voor meer informatie).</p>
<p>B. Er is een Energie-registratie en bewakingssysteem (EBS) aanwezig dat minimaal 5 jaar wordt bewaard en openbaar is voor het bevoegd gezag. In het EBS worden de volgende kwartaalwaarden uitgedrukt in kWh geregistreerd;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. verbruik totaal datacenter 2. verbruik totaal facilitaire apparatuur; 3. verbruik totaal door ICT-apparatuur, 4. opbrengst zonnepanelen; 5. omvang levering restwarmte (indien aan de orde). <p>Kwartaalwaarden 1 t/m 3 worden in de Erkende Maatregelen Lijst benoemd, maatregel 4 en 5 is aanvullend en willen we graag bespreekbaar maken.</p>
<p>C. Alle gesloten geveldelen en het dak hebben een lichte kleur of zijn beplant zodat het gebouw minder warmte absorbeert.</p>
<p>D. De berekening van de Power Usage Efficiency (PUE)¹ dient te worden uitgevoerd conform EN 50600-4-2.</p>
<p>E. Streefwaarde voor de ontwerp PUE is maximaal 1,16 waarbij we er bewust van zijn dat er sprake kan zijn van communicerende vaten (b.v. een hogere PUE door het leveren van restwarmte).</p>
<p>F. Waar mogelijk dient het datacenter op de daken, het onbebouwd terrein of op het parkeerterrein zonnepanelen te plaatsen. Middels een legplan moet dit worden aangetoond.</p>
<p>G. Indien een datacenter zich in of zeer nabij het zoekgebied voor wind of wind+zon bevindt, onderzoekt een datacenter de mogelijkheid om wind of zonne energie toe te passen.</p>
<p>H. In te kopen elektriciteit dient tenminste duurzaamheidsklasse C te hebben en datacenter dient hierin inzicht te verschaffen door aan te geven met wie over welke kwaliteit elektriciteit een contract is gesloten.</p>

¹ **PUE:** Power Usage efficiency: PUE staat voor *Power Usage Effectiveness*, oftewel: de effectiviteit van stroomverbruik. Het wordt gebruikt om de mate van efficiëntie aan te geven waarmee een datacenter met haar energie omgaat. Hoe lager de PUE, hoe efficiënter het datacenter, met een ideale maar praktisch onmogelijke waarde van 1.0. PUE is eigenlijk niet meer dan een formule, waarbij de hoeveelheid stroom die gebruikt wordt voor het draaiend houden van ICT-apparatuur, gedeeld wordt door het totaal verbruik van het gebouw. Hoe lager de uitkomst, hoe groter het aandeel stroom is dat efficiënt (voor de geleverde diensten) wordt ingezet.

<p>I. Het datacenter stelt de restwarmte ter beschikking aan een (warmte)bedrijf indien deze partij daarom verzoekt. De hoogte van de temperatuur van de restwarmte die vrijkomt vanwege de koeling van een datacenter dient conform de wensen van het warmtebedrijf te worden bepaald.</p>
<p>J. Als er geen wens tot ophalen van warmte kenbaar wordt gemaakt tijdens de procedures, in ieder geval technisch voorsorteren (restwarmte benutting wordt meegenomen in schets en planvorming) op uitkoppeling van het volledige vermogen warmte zodat dit later alsnog kan worden benut.</p>
<p>K. Voor nieuwe ontwikkelingen van datacenters waarvan het totale aansluitvermogen elektriciteit meer bedraagt dan 80 MVA, is het verplicht om een aansluiting op een 150 kV-inkoopstation binnen een afstand van maximaal 1.500 meter te realiseren. Het 150 kV-inkoopstation mag daarbij niet in de openbare ruimte gerealiseerd worden.</p>
<p>L. Een datacenter is bereid om haar overcapaciteit voor derden beschikbaar te stellen om zo duurzame opwek uit de buurt aan te sluiten op het onderstation (b.v. windmolens of zonneparken).</p>
<p>3. Watergebruik</p>
<p>A. Datacenters reduceren watergebruik en benutten meest laagwaardige bron. In geval er wordt gekozen voor een watergekoelde koeltechniek geldt de volgende voorkeursvolgorde;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. maximaal besparen op watergebruik door maximaal energie te besparen (voorbeeld naarmate de temperatuur van vrije koeling -koudegangen- verder stijgt, wordt het aantal uren/ dagen dat er met water gekoeld hoeft te worden korter) temperatuur van vrije koeling -koudegangen- verder stijgt, wordt het aantal uren/ dagen dat er met water gekoeld hoeft te worden korter; 2. indien de temperatuur van de restwarmte daarvoor geschikt is, een open bodemenergiesysteem realiseren waarbij het datacenter de koude kan benutten voor koeling; 3. optimaal gebruik van hemelwater (individueel of collectief), gezuiverd effluent of gedemineraliseerd brak/ zout water; 4. indien dit niet mogelijk of onvoldoende is, optimaal gebruik van oppervlaktewater (niet gegarandeerd); 5. indien dit niet mogelijk of onvoldoende is, optimaal gebruik van industriewater (Industriewater gewonnen uit oppervlaktewater); 6. Indien dit niet mogelijk of onvoldoende is, optimaal gebruik van grondwater (m.u.v. ten behoeve van de opslag van hemelwater of een open bodemenergiesysteem); 7. Indien dit niet mogelijk of onvoldoende is, optimaal gebruik van drinkwater.

<p>B. Het bevorderen van zelfvoorzienendheid. Om calamiteiten en droge periodes te kunnen overbruggen is het aan te raden een waterbuffer te realiseren t.b.v. koelwater.</p> <ul style="list-style-type: none"> • In geval er gekozen wordt voor oppervlaktewater, wordt de minimaal gewenste omvang van de opslagvoorziening afgestemd met de waterbeheerders; • In geval er gekozen wordt voor drink- of industriewater, wordt de minimaal gewenste omvang van de opslagvoorziening afgestemd met de waterleverancier.
<p>C. Verklaart een logboek bij te houden over Water Usage Efficiency (WUE)² en m³ watergebruik, gebruik m³ soort water per maand, minimaal 5 jaar te bewaren en openbaar voor het bevoegd gezag.</p>
<p>4. Ruimtelijke inpassing (hierbij verwijzen we naar art.6.21 b 1 uit de Omgevingsverordening NH2020 waarin een stedenbouwkundig plan en een beeldkwaliteitsplan voor de locatie voorwaardelijk zijn voor nieuwe of uitbreiding van datacenters).</p>
<p>A. Tenminste 75% van het onbebouwde terrein is onverhard of halfverhard met een minimum van 250m² en de onverharde gronden moeten landschappelijk worden ingepast (zie ook F voor een bepaling over zonnepanelen).</p>
<p>B. Opstellen van een materialenpaspoort bij de bouw.</p>

Niveau duurzame opwek (1Bb)

<p>A. Duurzame energie in de vorm van wind en zon opgewekt in Nederland, zonder subsidie en met keurmerk.</p>
<p>B. Duurzame energie in de vorm van wind en zon opgewekt in Nederland, met subsidie en zonder keurmerk.</p>
<p>C. Duurzame energie in de vorm van wind en zon opgewekt in Nederland, met subsidie en keurmerk.</p>
<p>D. Duurzame energie in de vorm van zon en wind met GvO's opgewekt in het buitenland en aangesloten op het nationale net.</p>
<p>E. Duurzame energie in de vorm van waterkracht of biomassa met GvO's opgewekt in het buitenland en aangesloten op het nationale net.</p>
<p>F. Grijs stroom.</p>

² **WUE:** Water Usage Efficiency: de effectiviteit van waterverbruik. De verhouding tussen het gebruik van water in het datacenter afgezet tegen de energie consumptie van de hardware van een datacenter.

Van: RESAmsterdam <RESAmsterdam@amsterdam.nl>

Verzonden: vrijdag 8 maart 2024 13:40

Aan: Post <Post@Noord-Holland.nl>; Statengriffie <statengriffie@noord-holland.nl>

Onderwerp: brief aan Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten

Beste lezer,

Hierbij ontvangt u een brief namens wethouder Groot Wassink van de gemeente Amsterdam gericht aan Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten van Noord-Holland inzake windpark Noorder IJ-plas. Wilt u er voor zorgen dat deze op de juiste plek belandt? Bij voorbaat dank.

Met vriendelijke groet,

Team Regionale Energiestrategie (RES) Amsterdam

Afdeling Duurzaamheid

Gemeente Amsterdam

Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam

Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie:

www.amsterdam.nl/proclaimer.

Gemeente Amsterdam

Aan: Provincie Noord-Holland, t.a.v. Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten
Datum: 7 maart 2024
Portefeuille(s): Duurzaamheid, energietransitie en circulaire economie
Portefeuillehouder(s): Rutger Groot Wassink
Behandeld door: Ruimte en Duurzaamheid (bestuurszaken.rd@amsterdam.nl)
Onderwerp: Vervolgstappen windpark Noorder IJ-plas

Geachte leden, geacht college,

In onze brief van 27 november 2023 heb ik namens ons college mijn grote ongenoegen geuit over de gevolgen van het tegenstemmen over de verklaring van geen bedenkingen voor Windpark Noorder IJ-plas, in de vergadering van PS van 13 november 2023.

Tevens heb ik daarin verzocht om een spoed bestuurlijk overleg met het college van GS over hoe nu verder.

Genoemd overleg heeft uiteindelijk op 5 februari 2024 plaatsgevonden. Daarin besprak ik met gedeputeerde mevr. E. Rommel een aantal onderwerpen die ik hier schriftelijk herhaal. Tevens heb ik op 6 maart 2024 een gesprek gehad met gedeputeerde mevr. S. Kocken over dit dossier.

1. Tot op heden heb ik geen aanwijzingen dat besluitvorming in betekenende mate wordt versneld of dat daaraan anderszins aanmerkelijke voordelen zijn verbonden als uw college de bevoegdheid uitoefent voor het verlenen van de omgevingsvergunning voor het Windpark Noorder IJ-plas. Ten aanzien van het niet in betekenende mate versnellen, noem ik bijvoorbeeld dat de onderhavige aanvraag omgevingsvergunning op 31 maart 2023 is ingediend en dat alleen al een termijn van drie maanden is verstreken tussen uw vergadering van PS op 13 november 2023 en het ter inzage leggen van het ontwerpbesluit over deze aanvraag op 14 februari 2024. Overige aanmerkelijke voordelen die verbonden zouden zijn aan de uitoefening van de bevoegdheid door uw college zijn mij niet bekend. Ook kan niet gesteld worden dat aan de minimum realisatienorm van de provincie voldaan is. Ik zie daarom al met al geen belemmeringen voor het toepassen van art. 9f, zesde lid, van de Elektriciteitswet (oud) in dit dossier. Daarbij komt dat bevoegde gezagen, inclusief de provincies en gemeenten, verplicht zijn tot loyale samenwerking met de Europese Unie. Specifiek wijs ik op de opgave voor een versnelde uitrol van hernieuwbare energie in de lidstaten zoals onder andere verwoord in de EU Noodverordening voor hernieuwbare energie en de Renewable Energy Directive III. Zoals uit het positieve advies van uw college aan PS is gebleken, voldoet de aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het windpark Noorder IJ-plas aan een goede ruimtelijke ordening, zodat ook inhoudelijk geen beletsels bestaan om tot een vergunningverlening over te gaan. De gang van zaken rond dit dossier staat mijns inziens lijnrecht tegenover uw coalitieakkoord waarin uitgesproken wordt de Regionale Energiestrategie (RES) voor

te zetten en de RES-partners ruimte te geven en te ondersteunen bij het uitvoeren daarvan.

Bij monde van mevrouw Rommel vernam ik dat uw college niet bereid is tot overdracht van de beslissingsbevoegdheid. Nogmaals verzoek ik uw college van GS om de bevoegdheid voor vergunningverlening voor Windpark Noorder IJ-plas over te dragen aan ons college.

2. Ook herhaal ik nogmaals mijn aanbod om gezamenlijk een advies in te winnen bij de landsadvocaat, over de juridische houdbaarheid van een eventuele weigering omgevingsvergunning voor Windpark Noorder IJ-plas. Immers de aanvraag is onderbouwd met alle benodigde onderzoeken en een positief advies van uw college en de omgevingsdienst aan de statenleden. Ik meen dat het daarom niet mogelijk is om een weigeringsbesluit te concipiëren met een goede ruimtelijke ordening als toetsingskader. Mocht u geen gezamenlijk advies willen inwinnen bij de landsadvocaat, dan overweeg ik zelf de nodige stappen te zetten.
3. Tot slot aarzelt ons college niet om te onderzoeken hoe alle door de gemeente Amsterdam geleden schade op de provincie Noord-Holland verhaald kan worden, mocht in rechte komen vast te staan dat een eventuele weigering omgevingsvergunning voor Windpark Noorder IJ-plas onrechtmatig is. Ons college is voornemens alle tot haar beschikking staande instrumenten te benutten om Windpark Noorder IJ-plas te doen realiseren en de RES1.0 uit te voeren.

Ik ontvang graag op korte termijn uw schriftelijke reactie op deze brief.

Met vriendelijke groet,

Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Rutger Groot Wassink

Wethouder Duurzaamheid, energietransitie en circulaire economie

Op 28 september 2023

Verslag

Vergaderdatum en -tijd	28 september 2023, 15.30-17.00
Locatie	Restaurant VROEG, Bunnik
Aanwezig	Elmar Franken (secretaris), Tijs de Bree (Ov) (technisch voorzitter), Harold Hofstra (FI), Henk Jumelet (Dr), Jeanette Baljeu (ZH), Berend Potjer (ZH), Jos van der Horst (NB), Marc van Caldenberg (Li), Huib van Essen (Utr), Rosan Kocken (NH), Pamela Young, Marieke Hofstee, Hans van der Zwan, Tara Geerdink, Tamara Franken (IPO)
Afwezig	Johan Hamster (Gr), Sijbe Knol (Fr), Ans Mol (Gl), Jo-Annes de Bat (Zld)

Opening, mededelingen en verslag

1a. (Mondelinge) mededelingen en vaststellen agenda

- In de ministerraad van vrijdag 29 september wordt besloten of de milieunormen wind ter consultatie gebracht mogen worden. Als dat zo is zal deze op de volgende BAC KenE of in een schriftelijke ronde worden geagendeerd.
- Begin oktober zal er een mededeling van netcongestie worden gedaan voor de provincies Utrecht, Gelderland en Flevoland. EZK organiseert een bestuurlijk overleg met deze provincies.
- Er is met alle NPRES partners (interbestuurlijk) een narratief opgesteld voor wind op land; dit kan worden gebruikt in de communicatie. Het narratief zal worden gedeeld.
- Nieuwsuur heeft informatie opgevraagd over voortgang windprojecten. NP RES heeft feitelijke informatie verstrekt aan de hand van de formele voortgangsdokumentten van onder meer RVO.
- Terugkoppeling bestuurlijke overleggen

Bestuurlijk overleg GO:

- o Tijdens het overleg is gesproken over de aanpak natuur inclusief isoleren, daarnaast waren er updates over de handreiking betaalbaarheid en het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie.
- o Vooral Natuurinclusief isoleren heeft de aandacht.
- o Is nog in ontwikkeling verdere update volgt zodra hier meer duidelijkheid over is.

Bestuurlijk overleg MIEK en BO Batterijen:

- Stuurgroep (SG) MIEK stond in het teken van:
 - o Oprichting en scope SG MIEK.

- Het opstellen van een samenwerkingsovereenkomst en handleiding MIEK – die dient te concretiseren wat MIEK is en welke inspanningen welke partner dient te plegen.
- Uitkomsten MIEK voorsortering. Na check bij provincies heeft IPO hiermee ingestemd, met notie dat in vervolg ook economische meerwaarde dient te worden meegewogen – ondanks de focus van MIEK op CO2-reductie.
- BO Batterijen – onderdeel van LAN – stond in het teken van:
 - Stimulering grootschalige batterij-initiatieven. Middels voorstel tariefwijziging en discussie over stimuleren middels subsidies.
 - Minister Jetten kondigde een traject aan – om via het PEH – ruimtelijke kaders te scheppen voor ruimtelijke inpassing.
 - Inzet IPO was om meer duidelijkheid te scheppen: ruimtelijk, maar ook energetisch. Waar, wanneer zijn welke batterijen wenselijk. Routekaart/beleidskaders z.s.m. nodig. Dat geeft provincies en gemeenten comfort om aanvragen – die talrijk zijn – goed te behandelen.

1b. Vaststellen verslag BAC Energie 29 juni jl.

Verslag

Er zijn geen opmerkingen of aanvullingen en geen vragen naar aanleiding van het verslag. Het verslag wordt vastgesteld.

1c. Overzicht Tweede Kamerdebatten en –briefings

27/9	Klimaat en Energie Algemeen
5-okt	Verduurzaming Industrie
5-okt	Klimaatakkoord Gebouwde Omgeving
11-okt	Energieraad (formeel 17/10)

Bovenstaande cievergaderingen worden gevolgd door de lobbyisten; er is geen inbreng voorzien.

Begrotingsbehandeling van EZK is 10 en 11 oktober; deze is relevant voor de middelenclaim 2024.

Strategische agenda/bespreekpunten

2a-2c. Zienswijzen: Nationaal Programma Energiesysteem (NPE); Programma Energiehoofdstructuur (PEH) en ACM codewijzigingsbesluit prioriteringsruimte transportverzoeken

Verslag

De BAC KenE heeft ingestemd met de zienswijzen

Opmerking: ACM zou wel verder moeten kijken er moet ook een prioritering komen wie als eerst afgeschaald moet worden. Hiervoor wordt vanuit de Energyboards een aanvullende zienswijze ingediend.

2d. Bestuurlijke afspraken toepassing Zonneladder

Verslag

Afspraken RES is het uitgangspunt. Zolang dat niet ter discussie staat en er dus maatwerk mogelijk blijft om op die manier het RES bod te kunnen halen kan de BAC KenE instemmen met het bestuurlijk akkoord.

Er wordt op 11 oktober een nieuw BO gepland om dit bestuurlijk akkoord te tekenen

2e. Oriënterende bespreking werkwijze, spelregels en portefeuilleverdeling

Verslag

De BAC KenE neemt kennis van de werkwijze van de BAC's en heeft geen aanvullende opmerkingen richting het IPO-bestuur.

De leden van de BAC KenE hebben voorafgaand aan het overleg hun voorkeuren voor portefeuilles kenbaar gemaakt. Op basis van deze voorkeuren is een indeling gemaakt waarbij er meerdere portefeuillehouders per onderwerp zijn zodat taken binnen de portefeuille verdeeld kunnen worden. In de bijlage de verdeling zoals deze door de BAC KenE is vastgesteld. Waarbij de 1 genoemde portefeuillehouder als 1^e aanspreekpunt zal optreden. Deze verdeling zal als advies bij het IPO-bestuur worden ingediend.

Team KenE (IPO) zal initiatief nemen om met de portefeuillehouders per onderwerp een (inwerk)bijeenkomst te organiseren waarin:

- Er ruimte is om het dossier nader toe te lichten
- De planning van overleggen en de bemensing daarvan wordt afgestemd
- Er verdere werkafspraken worden gemaakt over de samenwerking

Verder is er afgesproken voor aankomende bestuurlijke overleggen er even pragmatisch gekeken wordt wie er kan deelnemen.

2f. Oriënterende bespreking verkiezingsfiche Klimaat & Energie

De Bac KenE geeft de volgende aanvullingen mee:

- Zorg dat regelgeving helpt, geen historie maar toekomst gericht.
- Zoek ook naar regels die versnelling kunnen bieden
- Meer aandacht voor sociale aspecten (energiearmoede etc.)

- Er staat in het stuk dat het niet gaat om nieuwe beleid maar wel doorgaan met waar we mee bezig zijn, maar dat vergt juist wel vaak ook nieuw beleid (bijv. warmte).
- Zorg voor stimulerende instrumenten.

Bovenstaande opmerkingen worden meegenomen. Er zullen t.z.t. position papers van worden gemaakt welke worden voorgelegd bij de BAC KenE.

Hamerstukken/ter kennisname

3a. Consultatie ontwerpregeling SPUK-versnelling natuurinclusief isoleren

Verslag

De BAC KenE neemt kennis van de reactie op de consultatie

IPO (landelijk gebied en KenE) en VNG gaan lobbyen voor extra middelen.

Rondvraag en sluiting.

Er worden door provincies aparte of aanvullende zienswijzen ingediend. Graag volgende keer bespreken hoe we daar mee omgaan.

Op 30 november 2023

Verslag

Vergaderdatum en -tijd	donderdag 30 november 2023, 12:30 - 14:30
Locatie	Microsoft teams
Aanwezig	Huib van Essen (Utr) VZ, Elmar Franken (secretaris), , Tijs de Bree (Ov), Harold Hofstra (FI) (tot 13.30), Sjaak Simonse (FI), Johan Hamster (Gr), Henk Jumelet (Dr), Ans Mol (Gl)(va 14.00), Berend Potjer (ZH), Jos van der Horst (NB), Marc van Caldenberg (Li), Jo-Annes de Bat (Zld)(tot 13.00), Rosan Kocken (NH), Pamela Young, Marieke Hofstee, Tamara Franken (IPO)
Verhinderd	Jeanette Baljeu (ZH), Sijbe Knol (Fr)

1. Opening, mededelingen en verslag

a. (Mondelinge) mededelingen en vaststellen agenda

- Terugkoppeling bestuurlijk overleggen en uitvoeringstafels
28/11 was BO KenE waarbij de DG de minister verving. Het ging hoofdzakelijk over incidentele middelen zie ook punt 2f. Het wachten is op formele bespreking in week 51 door eerste kamer. De DG is positief gestemd over de afloop.
- Strategische sessie BAC KenE op 29 februari 2024
Provincie Utrecht is gastheer en zal programma met IPO voorbereiden.
- Vacature PoHo groen gas
Tijs de Bree zal als 2^e POHO groengas optreden.
- Reserveringssystematiek transportcapaciteit maatschappelijk relevante projecten
IPO neemt samen met VNG, netbeheerders, ACM en EZK deel aan een verkenning naar mogelijke manieren om transportcapaciteit te reserveren voor projecten van aanzienlijk maatschappelijk belang.
- WcW ligt ter consultatie bij de Raad van State
- Kernenergie/SMR's
Min van EZK heeft Berenschot in lijn met TK-motie opdracht gegeven om inzet van provincies op Kernenergie/ SMR's in beeld te brengen. In het BO KenE van 18 januari zal rapportage Berenschot en ook een concept-kamerbrief over Kernenergie/ SMR's worden besproken. Indien er naar aanleiding van het BO input nodig is zal dit middels een schriftelijke ronde gebeuren anders komt dit onderwerp terug bij een volgende BAC KenE. De vraag is of we dit onderwerp gezamenlijk willen gaan oppakken.

b. Vaststellen verslag BAC KenE 28 september jl.
Het verslag wordt vastgesteld

c. Overzicht Tweede Kamer debatten/ briefings

14 december 2023 Commissiedebat Nieuwe maatregelen netcongestie*

20 december 2023 Notadebat Klimaatnota

Voor * wordt iom de portefeuillehouders een positionpaper voorbereid

2. Strategische agenda/bespreekpunten

a. Vervolgproces Nationaal Plan Energiesysteem (NPE) en Opgave decentraal energiesysteem na 2030 – in gesprek met EZK

Directeur Strategie Energiesysteem bij EZK geeft een toelichting op het vervolgproces.

Door slimmer te programmeren wordt de transitie betaalbaar, als we teveel infra aanleggen wordt de transitie te duur. Dit denken vanuit het decentrale systeem zit er nog niet goed in. Wat je meteen gebruikt hoeft je ook niet te transporteren.

In het BO KenE op 18 januari wordt een startnotitie NPE geagendeerd en EZK vraagt ons wat voor ons belangrijk is.

De BAC KenE geeft de volgende punten mee:

- Meer leiderschap vanuit EZK richting TenneT er moeten keuzes gemaakt worden
- Ruimte voor meegeven regionale dynamiek
- Ook aandacht voor betaalbaarheid van afnemers
- Cruciaal om toegang te hebben tot energiedata
- Opslag dichtbij gebruik
- Aandacht voor regelgeving
- Opwek bij gebruik stimuleren, instrumentarium wat er bij hoort om dit goed te doen.

Vervolgafpraak: Dit gesprek voortzetten tijdens de strategische sessie op 29 februari 2024.

b. Opvolging bestuurlijk akkoord voorkeursvolgorde zon op land

De BAC KenE stemt ermee in deze afspraken in te brengen bij PS. PS gaat over het besluit.

Met deze afspraak wordt het wel lastiger om RES-bod overal te halen. De bestuurlijke afspraak was 2-ledig. Het Rijk komt met instrumenten om trede 1,2,3 aantrekkelijker te maken. Dit moeten we wel kapitaliseren anders verdwijnt het RES-bod helemaal uit zicht.

c. Zienswijze concept milieunormen windturbines

Opmerkingen/Aanvullingen:

- Ook dit is weer een grote belemmering voor onze duurzaamheidsopgave (RES)
- Dit raakt ook andere opgaves o.a. woningbouw want ook daarvoor is minder ruimte de regel werkt 2 kanten op daar waar al parken staan kan niet gebouwd worden. En bedrijven en woningen kunnen niet worden aangesloten als er geen energie is.
- Door ruimte te beperken wordt er ook gekeken naar zoekgebieden in het landelijk gebied waar afstand wel gehaald kan worden. Dit is niet wenselijk.

De BAC KenE stemt in met de inhoud van de zienswijze met bovengenoemde inhoudelijke aanvullingen.

De BAC KenE is ermee akkoord dat de ingediende zienswijze openbaar wordt.

Er is aangegeven dat er geen eigen zienswijze wordt ingediend.

d. Energyboards

Dit wordt een belangrijke overlegstructuur. Er moeten goede afspraken gemaakt worden waarin rol en verantwoordelijkheden duidelijk zijn voor alle partijen. Dit is geen besluitvormend overleg. Er moet ruimte blijven voor regionaal maatwerk.

De BAC KenE stemt in met de notitie onder voorwaarde dat we vooraf bovenstaande punten goed hebben uitgewerkt.

e. IPO-bestuursprogramma

De BAC KenE bespreekt het concept.

De goede dingen staan erin er worden ook een aantal dingen gemist. Het bestuursprogramma is erg op hoofdlijnen. Er zijn voldoende haakjes om een inhoudelijk werkplan per thema uit te werken.

Er zijn ook klimaatopgaves die bij andere domeinen liggen o.a. mobiliteit en Landbouw. De verantwoordelijkheid ligt ook bij die andere BAC's. We zouden hierop een overleg kunnen organiseren.

f. Incidentele middelen energie-infrastructuur

De BAC KenE neemt kennis van de procesgang en stemt in het IPO bestuur positief te adviseren t.a.v. de begrotingswijziging voor de Fte's bedoeld voor het IPO.

In AAC KenE is afgesproken gezamenlijke kennisdeling en opleidingstraject voor nieuwe medewerkers te organiseren, ook met interbestuurlijke partners.

g. Integraal programmeren

De BAC KenE stemt in met het opstellen van een energievisie, met als deadline

september 2024 voor de concept energievisie en een pMIEK 2.0 met als uiterste deadline 1 februari 2025.

De BAC KenE stemt in met agendering energievisie en voortgang op de strategische BAC KenE in februari en wil dan ook een aantal punten meenemen t.a.v. rollen en het effect van een pMIEK irt IP's.

h. Herijking Uitvoeringskosten klimaatbeleid

De BAC KenE neemt kennis van het proces en spreekt af op agendabasis te kijken wie kan aansluiten bij de bijeenkomst in januari.

3. Hamerstukken

a. Natuurvriendelijk isoleren

Inzet is te werken met een gedragscode. We zijn in gesprek met het Rijk -> legaliseren of gedogen? We werken hieraan in samenwerking met BAC LG.

De BAC KenE neemt kennis van de notitie en heeft geen aanvullende vragen.

b. Update Regionale Energiestrategie (RES)

De BAC KenE neemt kennis van de notitie en heeft geen aanvullende vragen.

c. Update Groen Gas

De BAC KenE neemt kennis van de notitie en heeft geen aanvullende vragen.

d. Raad van State Advies Klimaatnota

De BAC KenE neemt kennis van de notitie en heeft geen aanvullende vragen.

e. Update SPUK-regelingen gebouwde omgeving

De BAC KenE neemt kennis van de notitie en heeft geen aanvullende vragen.

4. Rondvraag en sluiting

Er zijn geen vragen voor de rondvraag.

Provincie Noord-Holland

Commissie Leefomgeving

Dossiernummer	14782
Extern Zaak ID	2145499
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	18 maart 2024
Agendapunt	11.b
Titel	Cultuur: Voordracht regionaal museum in de BIS 2025–2028 (C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)
Organisatieonderdeel	BEL/DE

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Leefomgeving	18 maart 2024

Toelichting

De staatssecretaris van OCW heeft elke provincie gevraagd om een museum voor te dragen voor subsidiering in de landelijke basisinfrastructuur 2025–2028. Gedeputeerde Staten hebben besloten hiervoor het Frans Hals Museum voor te dragen dat samen met het Amsterdam Museum en het Stedelijk Museum Alkmaar met 'De Jonge Lichting' een vernieuwend publieksplan ontwikkelt voor jongeren die niet snel in aanraking komen met cultuur.

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
Door tussenkomst van de statengriffier mw. Drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2112 HR Haarlem

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

P.D.M. Joosten

BEL/REE

Telefoonnummer +31 235143939

joostenp@noord-holland.nl

1 | 3

Verzenddatum

27 FEB. 2024

Kenmerk

2145499/2157030

Uw kenmerk

Betreft: museumvoordracht OCW BIS 2025–2028

Geachte leden,

Graag brengen wij u het volgende besluit van ons college ter kennis:
– Het publieksplan 'De Jonge Liching' van het Frans Hals Museum in combinatie met het Amsterdam Museum en Stedelijk Museum Alkmaar voor te dragen voor de landelijke Basisinfrastructuur (BIS) 2025–2028.

Toelichting

De staatssecretaris van OCW heeft elke provincie gevraagd om één museum voor te dragen voor subsidiering in het kader van de basisinfrastructuur 2025 – 2028 (BIS). Dit is de tweede periode dat provincies een museumvoordracht kunnen doen. Voor de huidige BIS periode 2021–2024 is na een openbare uitvraag en een nauwkeurige selectie door een driekoppige jury het project: 'Gezichten van Noord-Holland' voorgedragen. Dit project wordt uitgevoerd door het Frans Hals Museum in samenwerking met het Amsterdam Museum.

Voor de komende BIS-periode (2025–2028) zijn provincies opnieuw uitgenodigd een museumvoordracht te doen. In de 'Uitgangspuntenbrief Culturele basisinfrastructuur 2025–2028' zet de staatssecretaris van OCW de hoofdlijnen uiteen voor de BIS-periode 2025–2028. Mede op verzoek van de cultuursector en de medeoverheden zijn er geen ingrijpende veranderingen ten opzichte van de huidige BIS. Dat biedt de sector rust en ademruimte om de klappen van de corona- en de energiecrisis en de inflatie te verwerken en het publiek terug te winnen.

Om deze reden hebben Gedeputeerde Staten op 17 december 2023

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354

besloten (2157023) aan de beide musea te vragen om een vervolg te maken op 'Gezichten van Noord-Holland'. Het Frans Hals Museum heeft samen met het Amsterdam Museum baat bij continuering van de subsidie voor vier jaar om de vruchten te kunnen plukken van de inspanningen die tot nu toe zijn verricht. Ook krijgen zij zo de mogelijkheid om hun ervaringen breed te delen met de andere musea in Noord-Holland. Dat is ook in lijn met de uitgangspunten van het Rijk voor de BIS 2025-2028 om de sector na een turbulente periode (corona, energiecrisis, inflatie) rust en ademruimte te bieden.

Het Frans Hals Museum wil samen met het Amsterdam Museum in de nieuwe BIS periode een derde kernmuseum betrekken: het Stedelijk Museum in Alkmaar. De beide kernmusea werken al samen met diverse musea in Noord-Holland, maar hopen zo de olievlekwerking van het project ook nog beter te laten landen in het noorden van de provincie. Binnen 'Gezichten van Noord-Holland' sluiten meerdere musea en andere cultuurorganisaties aan met activiteiten. Ook binnen het nieuwe plan 'De Jonge Lichting' werken de kernmusea aan uitbreiding van deze olievlekwerking in 2025-2028, zodat ook andere Noord-Hollandse musea kunnen profiteren van de opgedane kennis en ervaringen.

Subsidie aanvraag 2025-2028

Met 'De Jonge Lichting' gaan de drie musea door op de ingeslagen weg van het bereiken van nieuwe publieksgroepen en richten zich dit keer specifiek op de groep jongeren/ jong volwassenen van 16 tot en met 26 jaar. Hierbij ligt de focus op meer praktisch geschoolde jongeren (mbo) omdat zij vaak minder goed bereikt worden door musea dan de theoretisch geschoolde jongeren. Doel is om op basis van de ervaringen van o.a. 'Gezichten van Noord-Holland' nieuwe producten te ontwikkelen voor deze doelgroep en talentvolle jongeren een eigen plek te bieden in de drie musea. Door het werken met co-creatie met deze groep hopen de musea een veel diverser publiek aan te spreken en ook de musea meer open te stellen voor nieuwe ontwikkelingen die passen bij deze doelgroep. Ieder museum zal komende jaren een jongerenafdeling krijgen die, een prominente en aan andere afdelingen gelijkwaardige, plek krijgt in de museumorganisatie. Samen met de andere museumafdelingen, opleidingen en instellingen uit de regio maken de jongeren rond een centraal thema producten of programma's die aansluiten bij hun belevingswereld. In alle drie musea vindt jaarlijks tenminste één presentatie plaats.

Regionale spreiding

Met het partnerschap tussen deze drie musea is het mogelijk om alle regio's van de provincie Noord-Holland te bereiken. De drie musea hebben in hun plan opgenomen om ieder in een deel van de provincie hun reeds bestaande netwerk aan te spreken en uit te breiden, niet

alleen met hun collega-musea maar ook met de relevante maatschappelijke organisatie en het onderwijs in de regio. Zo kan heel Noord-Holland profiteren van de kennis en ervaringen die worden opgedaan bij dit publieksproject. Dit is in lijn met het beleid van de provincie om regionale samenwerking te stimuleren en sluit daarmee aan bij de verkenning: 'Sterke Gemeenten, Sterke Regio's', waarin regionale samenwerking niet alleen van gemeenten maar ook van organisaties van belang geacht wordt om de toekomstige opgaven het hoofd te bieden.

Gedeputeerde Staten is onder de indruk van het nieuwe plan en meent dat de gehele provincie gebaat is bij de uitwerking, zeker als er intensief en structureel wordt ingezet op kennisdeling. Met de combinatie van de collecties, expertises, netwerken en het publieksbereik van deze drie musea kunnen er grote stappen worden gezet waar uiteindelijk het museale veld in Noord-Holland én de rest van Nederland van profiteert.

Vervolg

Uiterlijk Prinsjesdag 2024 worden de subsidiebeschikkingen bekend gemaakt en weten het Frans Hals Museum, het Amsterdam Museum en het Stedelijk Museum Alkmaar definitief of de subsidie voor het initiatief 'De Jonge Lichting' is toegekend. Omdat het cultuurbestel in 2028 wordt vernieuwd, is de verwachting dat 2025-2028 de laatste subsidieronde voor de regionale musea in de BIS is.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht (editie 79 - 20 februari 2024)

Geachte Raadsleden en Statenleden in de Metropoolregio Amsterdam,

Met deze maandelijkse brief informeren wij u in het kort over actuele ontwikkelingen van de samenwerking in de MRA. Dit maandelijkse MRA Raads- en Statenleden Bericht wordt ook gearchiveerd op de [MRA-website](#).

Nieuws uit de Metropoolregio Amsterdam

- [Miljoenen van het Rijk](#) voor verbeteren leefbaarheid in MRA
- [MRA doet nieuw kabinet aanbod](#) voor aanpakken 'grote opgaven van Nederland'
- [Strategie voor toekomstbestendige bedrijventerreinen](#) aangeboden aan colleges in MRA
- Sleutel voor grote [transities op vaak 'vergeten' bedrijventerreinen](#): 'Dit moet lokaal op de agenda'
- Onderzoek TNO: [tienduizenden huishoudens in middelgrote steden kwetsbaar](#) in transitie naar duurzame mobiliteit
- Woningvoorraad MRA groeit met [11.000 nieuwbouwwoningen in 2023](#)
- Nieuwe campusorganisatie in Hilversum: [Media Campus NL](#)
- Europese steden en [regio's zoeken samenwerking](#) in Brussel
- Circulaire economie in de MRA: 'We zijn op weg, maar [grote stappen zijn nog nodig](#)'

Nieuwe planning MRA Agenda

Vanuit de deelregio's is veel input geleverd voor de nieuwe MRA agenda. Het verwerken van deze input gebeurt zorgvuldig en vraagt meer tijd dan was gepland. Daarom heeft het MRA Bestuur ervoor gekozen om het traject iets op te schorten. Tijdens de [Algemene Vergadering van 9 februari](#) is hierover gesproken. In de AV van 22 maart wordt de nieuwe 80%-versie van de MRA Agenda voorgelegd. De AV wordt voorgesteld om deze versie van de agenda vrij te geven voor het traject van wensen en opvattingen door raden en Staten. En om dan aan te geven dat de nieuwe MRA Agenda definitief wordt gemaakt en wordt gelanceerd in het eerste kwartaal van 2025. Het proces wordt ook geagendeerd in de Raadtafel op 12 maart.

Nieuwe podcasts in serie Metropoolregio Actueel

Op [Spotify](#) worden de podcasts van de reeks Metropoolregio Actueel geplaatst. Recent zijn de podcasts over [Duurzaam & Circulair](#) en [Bedrijventerreinen](#) gepubliceerd. De podcast over de OV-transitie volgt eind deze maand.

Eerder zijn de volgende podcasts gepubliceerd via Spotify en de website van de MRA:

- [Houtbouw](#)
- [Gezondheid in de MRA](#)
- [Toerisme](#)
- [Water \(te veel, te weinig en verzilting\)](#)
- [Huisvesting Aandachtsgroepen](#)
- [Energie-armoede en -rechtvaardigheid](#)
- [Toekomstbestendig bouwen](#)
- [Brede welvaart](#)

De podcasts duren elk circa een half uur en gaan over onderwerpen die aan de orde komen in de nieuwe MRA Agenda. Wanneer u zich abonneert op de reeks in [Spotify](#), wordt u automatisch geïnformeerd.

Agenda's en verslagen Bestuur, Algemene Vergadering, Raadtafel en Platforms

Alle informatie, agenda's en stukken van het [MRA Bestuur](#), [MRA Raadtafel](#), [MRA Algemene Vergadering](#), en de platforms [Economie](#), [Ruimte](#) en [Mobiliteit](#) kunt u vinden op de website van de MRA. Hieronder staan de data van de eerstvolgende Raadtafel en Algemene Vergadering:

<i>Agenda</i>	<i>MRA Raadtafel</i>	<i>MRA Algemene Vergadering</i>
vr 1 maart 2024	di 12 maart 2024 19.30 uur	22 maart 2024 10.00 uur

Eén pagina voor Jaarplanning, Termijnagenda, Voortgangsnota en proces nieuwe MRA Agenda

Op de website van de MRA is een [speciale pagina](#) gemaakt met daarop de meest actuele Jaarplanning 2024, de Termijnagenda en het proces van de nieuwe MRA Agenda. Op de Jaarplanning treft u alle MRA-overleggen, waaronder alle bijeenkomsten van het Bestuur, de Algemene Vergadering, de Raadtafel en de bestuurlijke platforms.

Het eerstvolgende Bericht aan raden en Staten wordt eind van de volgende maand naar alle griffiers verzonden.

Middels deze brief hopen wij u voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd. Voor vragen of opmerkingen ben ik altijd bereikbaar.

Met vriendelijke groet,

Emiel Reiding
Directeur Metropoolregio Amsterdam
e.reiding@metropoolregioamsterdam.nl
06 - 39 36 20 77

*) De 33 deelnemers van de MRA zijn de gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, Diemen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel, Uithoorn, Amsterdam, Almere, Lelystad, Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Wijdmeren, Beverwijk, Heemskerk, Uitgeest, Velsen, Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland, Wormerland, Zaanstad, Bloemendaal, Haarlem, Heemstede, Zandvoort, de provincies Noord-Holland en Flevoland, en de Vervoerregio Amsterdam.

***) De 7 deelregio's zijn: Almere-Lelystad, Amstelland-Meerlanden, Amsterdam, Gooi en Vechtstreek, IJmond, Zaanstreek-Waterland en Zuid-Kennemerland.

Dit digitale 'MRA Raads- en Statenleden Bericht' verschijnt maandelijks, met uitzondering van de zomermaanden.